

Fila Lajos – Burger Ferenc

KATOLIKUS
CSALÁDI
HITTANKÖNYV

An abstract painting of a face, rendered in a style reminiscent of Vincent van Gogh's 'Owl' or similar expressionist works. The face is composed of thick, textured brushstrokes in a palette of earthy tones, including yellows, browns, and reds, with some cooler blue and purple accents. The eyes are dark and deeply shadowed, and the overall composition is dynamic and somewhat distorted.

Online
hivatkozásokkal

MAROSI IZIDOR ISTVÁN

korábbi váci püspök ajánlásával

írta

FILA LAJOS DR. plébános

átdolgozta

BURGER FERENC plébános

KATOLIKUS CSALÁDI HITTANKÖNYV

BUDAPEST- PÉCEL, 1990-2017.

Nr. 874/1989.
Imprimi potest Vác,1989.
Isidorus Marosi episcopus vaciensis
EP: 001 2011

Lektorálta:

†NAGY ÁRPÁD

†DR. FILA BÉLA

Illusztráció::

†BAKALLÁR JÓZSEF

festőművész

www.bakallarjosef.hu

Minden jog fenntartva,
beleértve a bárminemű eljárással való sokszorosítás jogát is!

Szerzői kiadás.

A kiadásért és átdolgozásért felelős:

Burger Ferenc

+036 30 9425-980

Legutóbbi frissítés: 2017.03.05. 17:03

AJÁNLÁS

KRISZTUSBAN TESTVÉREIM!

Boldog vagyok, hogy útjára bocsáthatom a Családi Hittankönyvet, melyet most már Ti is kézbe vehettek. A Lélek szólt egykor Szent Ágostonhoz; „*Vedd és olvasd!*” Igaz, ő a Bibliát „*vette*” és „*olvasta*” és az indította el a megtérés útján.

Belső indításnak engedek, amikor e könyvet kézbe véve, most Nektek én ajánlom: „*Vegyétek kézbe és olvassátok!*” „Anyaszentegyházunknak kezdettől egyik legfőbb feladata volt és maradt a katekézis.”(II. János Pál) Ezzel teljesítette az Apostoloknak adott parancsot: „MenjeteK, tegyeteK tanítványommá minden népet.”

Ma, a világban elterjedt zűrzavaros tévtanok tengerében a szent Biblia mellett, ez a könyv eligazító lesz a tiszta, hit, az erkölcsös, megszentelt élet útján! Bízom benne, hogy a könyv segítségével megalapozódó, megerősödő hitünk segít, hogy ebben a világban tanúságot is tudjunk tenni Istenről, Atyánkról, Urunk Jézus Krisztusról, - a Szentlélek erejével!

Áldás kísérje e könyvnek minden sorát!

Vác, 1989. június 18-án

Testvéri szívvel:

MAROSI IZIDOR ISTVÁN

püspök

SZERZŐI TÁJÉKOZTATÓ

A Katolikus Egyház tanításának egész foglatát szeretnénk a családok asztalára tenni a modern technika segítségével élő hivatkozásokkal, ami internet kapcsolattal folyamatosan elérhető. Olyan szellemi, lelki élestárnak szánjuk ezt, melyből a család minden tagja állandóan táplálkozhat sajátos igényei szerint.

A kisgyermek tanulhatnak a képekből. *A kis iskolások* számára a témák „a” és „b” pontjai szólnak. *A serdülőknek* a „c” és a „d” pontokat ajánljuk. *A felnőttek* különösen az „e” pontok kérdéseit tanulmányozzák. *A tudományos igényűeknek* szánjuk az egyházi és a biblikus dokumentációkat.

Összeállítható e könyvből az elsőáldozók, a bérmálkozók hittan anyaga, a jegyesoktatás, sőt a kifejezetten tudományos teológiai stúdiumokhoz is segítséget nyújtunk.

Azzal az igénnyel kellene használni ezt a könyvet, hogy minél inkább tisztázzuk magunkban a krisztusi hit tanítását és a krisztusi élet követelményeit. Hálás vagyok az Úrnak, hogy világosságának szerény lámpása lehettem. Sok jóakarattal segített ebben a munkában. Elsősorban a Főpásztor Úr támogatása, Burger Ferenc bátor készsége segítette napvilágra ezt a művet.

Paptestvéreim biztatása, és Némedi András (†2008) költő és fordító barátom ügybuzgósága segített nekem igen sokat. Köszönet mindezekért.

†Fila Lajos

...

A könyvet 2010-ben és 2015-ben átdolgoztam és kibővítettem, mert részben hiányos volt, részben bizonyos dolgokat másként láttam célszerűnek leírni. Természetesen tiszteletben tartva mű eredeti szerzőjének szellemiségét.

A nagyobb terjeszthetőség érdekében elektronikus formára (PDF) fordítom (2015), hogy lehessen eBook-kal, vagy más technikai eszközzel is használni. (Lásd a mellékletben.)

Burger Ferenc

Figyelem!

Az online hivatkozások működésének feltétele az, hogy a felhőben működjön az a „hely” amire hivatkozás mutat!

BEVEZETÉS

Többféle szempontból lehet megírni egy olyan hittankönyvet, mely általában arra törekszik, hogy a katolikus hittartalmat ismertesse.

Lehet a kérdéseket egyesével tárgyalni, ha az adott kor kérdésfelvetéseit akarjuk megválaszolni. Így tesz Andreas Laun a „Keresztény ember a modern világban” című könyvében.

De megcélozhatnak egyes korcsoportokat mint a magyar szerzők pl. Tomka Ferenc tette a „Találkozás a kereszténységgel” és a „Nagykorúság Krisztusban” című munkáival. Vagy az ugyancsak ilyen szemléletű a legendás „Hitünk és életünk” hittankönyvben Bognár Lajos, Kerényi Lajos, Rédly Elemér tették. Ebben a szellemben íródott a Youcat is. Ezt a katolikus egyház az Katolikus Egyház Katekizmusa című összefoglaló munkából szerkesztette meg kifejezette a fiatal korosztály számára.

De lehet akár az iskolai évekre is lebontani egy hitoktatási rendszert. Így tesznek pl. Fülöpné Erdő Mária, Fogassy Judit, Nemes György, Nemes Rita, Mácsik Mária, Dr. Székely János, Dr. Edelényi István, Katona István, Dr. Lukács István, Beran Ferenc, Bernolák Éva és mások.

E könyv eredeti alapjait képző műben Fila Lajos koncentrikus körökben tárgyalja a kereszténység tanait. Azt vallja, hogy minden körben az igazságokat teljességében kell átadni, majd később a következő körben mélyíteni. Az egyre bővülő körökben egyre mélyebb indoklást kell adni hozzá. Nyilván másként indokolunk egy elsőáldozási előkészítőn, mintegy egyetemistáknak tartott előadáson, vagy katekumenátusi felkészítésen.

Ez a könyv az utóbbi módszert követi abban négy témakörben, melyben taglalja a katolikus hit tárgyát illetve magában az egyes pontokban is. Igyekszik alapvető definíciókat megadni, hogy elősegítse a folyamatos tájékozódást és megértést.

Jelen művünkben a fent említett munkákból idézünk idevágó szemelvényeket az aktuális pontoknál.

I. ÉLETÜNK CÉLJA

1. MI A CÉLJA ISTENNEK AZ EMBERREL?

Megmutatja neki dicsőségét, vagyis üdvözítő szeretetét.

*Dicsőség a magasságban
Istennek.
Békesség a földön
a jóakarátú embereknek!
(Lk 2,14)*

Isten a szívünkbe oltotta a vágyat, hogy lássuk őt. Igazán csak őrá vagyunk kíváncsiak, akár hiszünk benne, akár nem. Ő az egyetlen titok, a titkok Titka. Életünk végén találkozunk is vele szemtől szembe. Erre a végső találkozásra kell készülnünk egész életünkben.

1. Mit tanít az Egyház?¹

A teremtő Isten célja nem a saját boldogsága, hanem jóságának kinyilatkoztatása. Az egész világ célja Isten dicsősége. ... (Vö. DH 3025; D 1783, 134, 1805 stb.). Isten az értelmes keresztényeket fölemelte a természetfölötti rendbe, mely a természet igényeit felülmúlja ... és amely természetfölötti célra rendel: Isten látására és élvezésére (D 1001, 1079, 1786, 530, 693 stb.).

KEK [293-294](#) A világ Isten dicsóságára teremtett DH 3525

Mit mond a Biblia?

Ef 1,3-14

„Áldott legyen az Isten, Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. Szeretetből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által - akarata szerint - gyermekeivé legyünk: hogy magasztaljuk felséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket. Őbenne nyertük el a megváltást a vére árán és bűneink bocsánatát bőséges kegyelme folytán, amelyet végtelen bölcsességében és megértésében gazdagon árasztott ránk. Tudtunkra adta ugyanis akaratának titkát, azt az előre meghatározott jóságos tervét, hogy elérkezik az idők teljessége, és Krisztusban, mint főben újra egyesít mindent, ami a mennyben és a földön van.

Igen, mi is őbenne nyertük el az örökséget annak végzéséből, aki mindent szabad elhatározása szerint tesz. Szolgáljunk hát felsége dicsőségére mi, akik már korábban is Krisztusba vetettük reményünket. Benne kaptatok meg ti is a megígért Szentlélek pecsétjét, miután hallottátok az igazságról szóló tanítást, üdvösségetek evangéliumát, és hittetek benne. Ő a foglaló örökségünkre, arra, hogy teljesen megváltva az övéi legyünk az Isten fölségének dicsőségére.”

a) Minek nevezzük a végső találkozást Istennel?

- Ítéletnek nevezzük

Istennel sokszor találkozunk életünkben. Akkor, amikor megismerjük, amikor gondolunk rá: Különösen akkor találkozunk vele, ha megszeretjük és szolgálunk neki. Ő maga is sokszor jelentkezik életünkben, hogy segítsen rajtunk, és irányít-

1 A „Mit tanít az Egyház?” címszó alatt a katolikus egyház kiadványait idézzük, főleg H. Denzinger – P. Hünermann: Hitvallások és az egyházi Tanítóhivatal megnyilatkozásai, Örökmécs Kiadó – SzIT, Bp. 2004 című kiadványból vettük, valamint a Katolikus Egyház Katekizmusát és YOUCAT Ifjúsági Katekizmust. Vö: http://hu.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Denzinger

son minket. Életünk végén azonban, amikor meghalunk, szemtől szembe, nyíltan találkozunk vele az ítéleten.

b) Miért kell felkészülnünk a találkozásra Istennel?

- Mert a végső találkozástól függ örök sorsunk

Nem mindegy, hogyan találkozunk Istennel. Ha tökéletesen szeretjük őt, akkor boldogít minket a találkozás. Isten befogad, és boldoggá tesz. Ha gyűlöli valaki Istent, akkor a találkozás borzalmas lesz. Menekül tőle arra a helyre, mely Istentől a legtávolabb van, és az a pokol, ahol kárhozottak a lelkek, tökéletesen boldogtalanok. Az is lehet azonban, hogy valaki tökéletlenül szereti Istent, azért szégyelli majd magát előtte. Ez a szégyen meggyötri, mint a tűz, de meg is tisztítja a tisztítótüzből, hogy méltó lehessen az Istennel való közösségre, vagyis a mennyországokra. Ha azt akarjuk, hogy boldogító legyen a találkozás, akkor készülnünk kell rá oly módon, hogy tökéletesítjük a szeretetünket.

c) Boldogít-e minket az Isten?

- Csak Isten tehet minket egészen boldoggá.

Sokszor úgy tűnik, hogy az embereknek egyáltalán nem kell az Isten, nincs rá igényük. Inkább a földi dolgok után vágyakoznak, a pénz, a hatalom, a testi, szellemi élvezet után. Ez azonban csak látszat. Csak azt hiszik az emberek, hogy ezek után vágyakoznak. Valójában nem így van. Törekvésük mindenen túlhalad. Vágyaik telhetetlenek, amint a költő mondja: „Mi az, mi embert boldoggá tehetne? Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özőn, a telhetetlen elmerülhet benne, s nem fogja tudni, hogy van szívöröm.” (Vörösmarty M.: A merengőhöz). Végtelen igényeinket csak a teljes valóság, Isten elégítheti ki. „Nyugtalan a mi szívünk, Uram, míg benned meg nem nyugszik” - mondja Szent Ágoston püspök.

d) Meghiúsulhat-e az ember életének célja?

- Isten célja az emberrel nem, de a saját célunk igen.

Gondolhatnánk, hogy az embernek feltétlenül üdvözülnie kell, különben kudarcot vallana Isten terve az emberrel. Hisz mindennek célja a beteljesülés, mely számunkra a boldogság. Hogy tévedésbe ne essünk, meg kell fontolnunk a következőket: Isten azért teremtette a világot, benne az embert is, hogy önmaga tökéletességét kinyilvánítsa, vagyis saját dicsőségére teremtett. Ez mindennek végső célja. Isten dicsősége megvalósul, feltétlenül és elkerülhetetlenül. Akkor is, ha az ember elkárhozik. Mindenképpen meglátjuk az ő dicsőségét: találkozunk vele az ítéleten. Ez a találkozás azonban csak annak jelenti a vágyak beteljesedését, vagyis tökéletes boldogságát, aki a saját törekvését azonosította Isten szándékával.

Isten dicsősége volt saját, személyes célja is. Ha másban kereste boldogságát, akkor törekvése kudarcot vall, megszegyenül, vagyis elkárhozik. Isten nem a boldogság utáni vágyat oltotta az emberbe, hanem a vágyat valami után, ami boldoggá teszi. Ezt a valamit keresnie kell, meg kell szereznie. Feladatról van szó, melynek megvalósítását az ember szabad akaratára bízta az Isten.

e) Hogyan tesz boldoggá minket az Isten?

- A szeretet teljes életközössége által

Ha nem is gyakran, de hallunk ilyen megnyilatkozásokat: „Találkoztam az Istenel”, „Istenhez tértem” stb. Valahányszor új élményt, belátást jelent számunkra Isten valósága, mindannyiszor mintegy újra találkozunk vele. A végső találkozás azonban Isten dicsőségének teljessége lesz, személyes valóságának közvetlen, teljes kinyilvánulása. Semmiféle közvetítő elem nem lesz köztem és Isten között. A klasszikus skolasztikus kifejezés szerint színről-színre látom majd Őt. Szent Pál apostol beszél így először a szeretet-himnuszban: „Most még csak tükörben, homályosan látunk, akkor majd színről színre” (1Kor 13,12). Ez a közvetlenség nem csak a megismerés szempontjából áll majd fenn, hanem az akarat számára is. Minden akadály nélkül birtokba vehetem az isteni életet, tökéletes szeretetközösséget alkothatok vele. Ezt jelenti a boldogító színe-látás (visio beatifica). Ha viszont Isten dicsősége az ember gyűlöletével találkozik, akkor a kárhozat teljes; örök megszegyenülése következik be.

2. HOGYAN KÉSZÜLÜNK A VÉGSŐ TALÁLKOZÁSRA ISTENNEL?

Keressük a tökéletes kapcsolatot vele.

*Íme, az Úr szolgáló leánya,
legyen nekem a te igéd szerint!
(Lk 1,38).*

Nekünk kell Istenhez igazodnunk, ha azt akarjuk, hogy kedvesek legyünk előtte. Jelentkeznünk kell szolgálatára. Előbb azonban meg kell ismernünk Őt. Gondoskodott róla, hogy ezt megtehessük, mert kinyilatkoztatta önmagát és akaratát.

2. Mit tanít az Egyház?

A kinyilatkoztatás, vagyis Isten szava az emberhez lehetséges, hasznos és természetfölötti. A természetes kapcsolathoz (vallási igazsághoz) erkölcsileg szükséges, a természetfölötti kapcsolathoz (igazsághoz) pedig abszolúte, feltétlenül szükséges a kinyilatkoztatás (D 1706, 1636,1642, 1786).

Mit mond a Biblia?

Ter 3,8-11 (Isten keresi az embert.)

„Azután meghallották az Úristen lépteit, aki a nappali szelídben a kertben járkált. Az ember és az asszony elrejtöztek az Úristen előtt a kert fái között. De az Úristen hívta az embert, és így szólt hozzá: „Hol vagy?” Ó így válaszolt: „Hallottam lépteidet a kertben s félttem, mert meztelen vagyok, tehát elrejtöztem”. De ő így szólt: „Ki adta tudtadra, hogy meztelen vagy? Ettél a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?”

Kiv 3,1-10 (Az ember keresi Istent)

„Mózes apósának, Jetrónak, Midián papjának a juhait őrizte. Egyszer messzire behajtotta a juhokat a pusztába, és eljutott az Isten hegyéhez, a Hórebhez. Itt megjelent neki az Isten angyala a tűz lángjában, egy égő csipkebokorban. Mikor odanézett, látta, hogy a bokor ég, de nem ég el. Így szólt magában: „Odamegyek és megnézem ezt a különös jelenséget: hadd lássam, miért nem ég el a csipkebokor.” Amikor az Úr látta, hogy vizsgálódva közeledik, az Isten megszólította a csipkebokorból: „Mózes, Mózes!” „Itt vagyok” - felelte. Erre így szólt: „Ne közelíts! Vedd le a sarudat a lábadról, mert a hely ahol állasz, szent föld!” Azután így folytatta: „Én vagyok az Isten, atyáid Istene: Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákob Istene.” Erre Mózes eltakarta arcát, mert félt Istenre tekinteni. Az Úr pedig így szólt: „Láttam Egyiptomban élő népem nyomorúságát, és hallottam a munkafelügyelőkre vonatkozó panaszát: igen ismerem szenvedését. Azért szálltam le hogy kiszabadítsam az egyiptomiak hatalmából, és hogy kivezessek arról a földről egy szép, tágas országba, egy tejjel-mézzel folyó országba, a kánaániak, a hetiták, az amoriták a persziták, a hivviták és a jebuziták területére. Most tehát Izrael fiainak a kiáltása felhatolt hozzám, és láttam a gyötrelmet is, amellyel az egyiptomiak kínozzák őket. Ezért menj, elküldelek a fáraóhoz, hogy népemet, Izrael fiait kivezessed Egyiptomból.”

a) Minek nevezzük a kapcsolatot Istennel?

- Vallásnak nevezzük

Isten gondoskodott arról, hogy felismerjük őt, a világ teremtő Urát. Értelmet adott az embernek, mely mint egy vevőkészülék fölfogja Isten igazságát. Az már

rajtunk múlik, hogyan viselkedünk vele szemben. Elismerjük, vagy elutasítjuk. Mindkettő vallásos magatartás: kapcsolat Istennel, csak az egyik hódol Isten előtt, a másik lázad ellene.

b) Mi a vallás feladata

- Tökéletes kapcsolatra törekedni Istennel.

Igaz, hogy mindenkinek van valamilyen kapcsolata Istennel. Akár hódol előtte, akár lázad ellene. Ezzel azonban nem elégszik meg az ember. Tökéletesíteni akarja akár a lázadását, akár a hódolatát. Az ősi Babel városának lakói tornyot akartak építeni, hogy az eget megostromolják, és Istent letaszítsák az égből. Isten azonban megzavarta nyelvüket, szétoszlatta őket. A választott nép, Izrael viszont folyton hívogatta Istent, hogy jöjjön el, nyilatkozzék meg, hogy megismerhessük Őt. A vallásnak ez a törekvése minden lélekben él valamiképpen.

c) Ki az igazán, helyesen vallásos ember?

- Az a helyesen vallásos ember, aki az igaz Istent imádja, valóban meghódol előtte,

A helyes vallásossághoz szükséges tehát, hogy:

- 1) Megismerjük az igaz Istent,
- 2) Őt elismerjük, hatalma alá vessük magunkat,
- 3) hódolatunkat kifejezzük, az emberi természetnek megfelelő módon, egyénilig és közösségileg,
- 4) Isten akaratát keressük, és mindenben hozzá igazodjunk.

d) Ellenkezik-e a vallás a tudománnyal?

- A vallás és tudomány egymást feltételezi és követeli.

Következik ez mindkettő helyes fogalmából. Ha tágabb értelemben vesszük a tudományt, mint egyáltalán valamilyen ismeretek valamiképpen igazolt rendszerét, akkor nem kell különbséget tennünk közöttük. Szorosabb értelemben a természet törvényeire, rendjére vonatkozó, igazolt ismeretek alkotják a tudományt. A vallás viszont e törvények rendjének előfeltételével foglalkozik. Merőben sajátos ismeretet jelent a valóságról, mint olyanról, mely a személyes, „szent” Istennel van kapcsolatban. Ez az ismeret alapozza meg azt a hitet, hogy a világnak van értelme, rendje, melyet felderíthetnek. E nélkül a feltételezés nélkül csak az egyes esetek szabályait állapíthatná meg a tudomány, de nem mondhatná ki a létezők törvényszerűségének egyetemes érvényét. Vagyis a rendbe, törvényszerűségbe vetett hitem megelőzi a tudományos törekvést. A vallási ismeret is feltételezi vi-

szont a világ törvényszerűségének bizonyos általános ismeretét, legalábbis Isten fogalmának a kialakításában. Magának az „isteni” valóságnak forrása azonban gyökérszerűen a valóság abszolút szembenállásának, objektivitásának a felismerése. A kölcsönös előfeltételezésen túl kölcsönös követelményt is jelentenek egymás számára a vallás és a tudomány. A vallás küldetést jelent a világ birtokbavételére és megszentelésére, a tudomány viszont az első okot közelíti és igényli. Ez a kölcsönös, jótékony hatás éppen a legnagyobb szentek és tudósok életében és életművében igazolódik.

e) Miben áll Isten és ember tökéletes kapcsolata?

- Az Úr Jézus személyében tökéletes és teljes az ember szövetsége, kapcsolata az Istennel.

Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember egyetlen isteni személyben. Ez az Ő személyében (személyi mivoltában) fennálló kapcsolat felülmúlhatatlanul tökéletes. Ez forrása, mintája, oka, beteljesülése minden Istennel való kapcsolatnak. Nem egyéb tehát a vallás, mint az Úr Jézus magunkra öltése, egyesülés vele. Ebből következik, hogy a kereszténység belső lényeg az Úr Jézussal való legszorosabb egység.

A vallás (a kapcsolat) megvalósul remény szerint az Ószövetségben, és valóságosan az Újszövetségben, az Úr Jézus által meghatározott rend szerint. Ahogy Szent Pál írja: „Úgy tetszett az Atyának, hogy benne lakjék az egész teljesség, hogy általa békítsen ki mindent magával.” (Kol 1,19-20).

3. MELYIK VALLÁSBAN VALÓSULT MEG A KAPCSOLAT ISTEN- NEL?

Jézus Krisztus művében, a keresztény vallásban.

*Imádunk téged, Krisztus,
és áldunk téged,
mert szent kereszted által
megváltottad a világot!*

Isten maga lépett kapcsolatba velünk. Sokszor szólt hozzánk szent emberei által. Végül egyszülött Fiát küldte hozzánk, aki emberré lett Jézus Krisztus személyében. Ő valóságos Isten és valóságos ember egy személyben. Ennél tökéletesebb kapcsolat Isten és ember között már nem is lehetséges.

3. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház szilárdan hiszi, vallja és tanítja, hogy a férfitól és asszonytól fogant emberek közül senki nem szabadult meg a Sátán hatalmától, csak az Isten és az ember közvetítőjének, a mi Urunk Jézus Krisztusnak az érdeme által – aki az Isten országának kapuit újra megnyitotta (DH 1347; vö. 1513).

Mit mond a Biblia?

Ter 3,14-15

„Az Úristen így szón a kígyóhoz: „Mivel ezt tetted, átkozott leszel minden állat és a mező minden vadja között. Hasadon csúszol, és a föld porát eszed életed minden napján. Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba.”

Lk 4,16-22.

Amikor Jézus Názáretbe ért, ahol nevelkedett, szombaton szokása szerint be- ment a zsinagógába, és olvasásra jelentkezett. Izajás próféta könyvét adták neki oda. Szétbontotta a tekercset, és épp azon a helyen akadt meg a szeme, ahol ez volt írva: „Az Úr lelke van rajtam, mert fölkent engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek s hirdessem a foglyoknak a szabadulást, a vakoknak a látást, hogy felszabadítsam az elnyomottakat, és hirdessem: elérkezett az Úr esz- tendéje.” Összetekerte az írást, átadta a szolgának és leült. A zsinagógában min- den szem rászegeződött. S elkezdte beszédét: „Ma beteljesedett az írás, amit az imént hallottatok. Mindenki helyeselt neki, és csodálkozott a fönséges szavakon, amelyek ajkáról fakadtak. „De hát nem József fia?” - kérdezték.”

a) Mikor hiteles, helyes a vallás?

- Egy vallás csakis akkor hiteles, ha felismerhetően és ellenőrizhetően Istentől va- ló.

Az emberek mindig törekedtek kapcsolatot teremteni Istennel. Ezért sokféle val- lás keletkezett. Ezek azonban tele vannak tévedésekkel, hibás elképzelésekkel, költészettel.

Az igazi kapcsolat az, amelyet maga az Isten létesít velünk, mégpedig úgy, hogy ezt fel is ismerhetjük, és igazolni is tudjuk. Isten ezt a kapcsolatot egyszülött Fiá- ban, Jézus Krisztusban valósította meg, ezért csak általa juthatunk az Atyához. Jézus Krisztust viszont a keresztény vallás követi.

b) Mit jelent az, hogy a keresztény vallást az Úr Jézus alapította?

- Ez azt jelenti, hogy a keresztény vallás tanítása, törvényei Krisztustól valók.

A keresztény vallás azt tartalmazza, amit az Úr Jézus tanított azaz kinyilatkoztatt. Az alapvető igazságokat és törvényeket Ő maga hirdette, de sok dolgot Egyházára bízott.

Hatalmat adott neki, hogy az ő nevében magyarázza, kifejtse a kinyilatkoztatást, törvényeket hozzon, kormányozza a lelkeket az üdvösség felé.

Mennybemenetele előtt így szólt tanítványaihoz: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket!” (Mt 28, 18-19). „Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki engem megvet, azt veti meg, aki engem küldött.” (Lk 10, 16)

c) Melyek az elterjedtebb vallások a keresztény valláson kívül?

- A keresztény valláson kívül a zsidó és a pogány vallásokat különböztetjük meg.

Minden vallás közös vonása az Isten ismerete és tisztelete, bár sokszor erősen torzult formában, továbbá bizonyos kapcsolat reménye vagy hite, szintén gyakran elképzelt vagy torzult formában. E kapcsolatok gyökérszerű alapja az ősevangélium ígérete, mely szerint Istentől jön majd valaki, aki az embert megszabadítja nyomorúságából és üdvözfű.

E reménységnek egészen tiszta formáját őrzi a zsidó vallás, mely a keresztény vallásnak hiteles előkészítése. Lényege a szövetség Isten és Izrael népe, a zsidó nép között a Messiás eljövetelének előkészítésére. Egész tartalmát megtaláljuk az ószövetségi Szentírásban. Miután elérkezett a Megváltó, Izrael népe nem fogadta el. Ezért kapcsolata megszakadt az Istennel, és vallása hamissá lett.

A pogány vallások közül legjelentősebb a kínai, a hindu és a mohamedán vallás. A kínai vallás legősibb gyökerei (Kr. e. 2000.) bizonyos szertartásos (rituális) énekek (Évszakok könyve), melyek imádkozása kapcsolatot létesít az „istenséggel”, amely a természet titka, ura, rendje. Ebből a szellemből forrászott a nagy vallásalapító, Konfuciusz (Kr. e. 552.) műve, a konfucianizmus vallása. Sok módosulása és árnyalata van a kínai vallásnak. A hindu vallás eredete hasonló a kínaiéhoz. Szintén rituális énekek képezik az alapot, melyeket az áldozatok bemutatásánál énekeltek, s melyek megjelenítették az „istenséget”. Legősibb énekeik gyűjteménye a Rig-véda. Vallásos költészetük szinte áttekinthetetlenül gazdag. Legnagyobb rendszerező vallásalapítójuk Buddha (Kr. e. 500.), műve az ún. buddhizmus. Arra vállalkozik, hogy követőit elvezeti az „üdvözült” állapotba.

A mohamedán (vagy iszlám) vallás a pogány vallásoktól a keresztény vallás felé közelít. Nem természetvallás, hanem ún. „kinyilatkoztatott” vallás, melynek

kinyilatkoztató prófétája Mohamed (Arábia, Kr. u. 571.). Sok dolgot átvett a kereszténységből, ezért viszonylag tisztá az ismerete, és igen erős volt a hatása. Főleg az arabok, törökök vallása.²

A keresztény vallás is megoszlott idővel, különböző keresztény felekezetekre. Mindegyik Krisztus hívének tartja magát, de nem követik mindenben őt. Az Úr Jézus előre figyelmeztetett minket ezekre a szakadásokra: „Vigyázzatok, hogy senki félre ne vezessen titeket! Sokan jönnek majd az én nevemben, és azt mondják, én vagyok Krisztus (küldötte). És sok embert megtévesztenek”. (Mk 13, 5-6). Az Utolsó vacsorán imádkozott is azért, hogy az ő hívei, a keresztények egyek legyenek. A keresztény felekezetek között a legnagyobb a görögkeletiek egyháza, a lutheránus vagy evangélikus vallás, a kálvinista vagy református vallás, az anglikán vallás, az unitárius, baptista, szombatista, jehovista stb. vallások.³

d) Miben különbözik az Úr Jézus a többi vallás alapítójától?

- Az Úr Jézus valóban Isten nevében jött, és igazolni is tudta önmagát.

A vallásalapítók mind Isten küldöttének nevezik magukat, akik isteni üzenetet tolmácsolnak. Rendszerint valóban nagy egyéniségek *és jó* emberismerők. Átélik koruk igényeit, törekvéseit, és mindezeket szerencsésen megfogalmazzák. Természetesen nem az emberi szív valódi igényeiről van szó, hanem a megromlott emberi természet vágyairól, amint a korszellemben jelentkeznek. Mivel így tanításuk a korízlásnak megfelel, hitelre talál azoknál, akik kritikátlanul követik azt a szellemet. Prófétai tekintélyüket, isteni küldetésüket azonban semmiképpen nem tudják igazolni.

Az Úr Jézus azonban nem az emberek tetszését kereste, nem a romlott emberi természethez igazodott, hanem Isten valódi üzenetét hirdette. Magát a Messiásnak és Isten Fiának nevezte, aki egy az Atyával. Szavának hitelét be is bizonyította tetteivel, melyek az Isten tettei voltak. Egyedül 6 mondhatta joggal önmagáról: „Vizsgáljátok az Írásokat (jövendöléseket)... azok tesznek tanúságot rólam... a cselekedetek, melyeket Atyám bízott rám, hogy elvégezzek, maguk a művek, melyeket én viszek végbe, tanúskodnak felőlem, hogy az Atya küldött engem... Az Atya és én egy vagyunk.” (Jn 5)

² Lásd: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Iszl%C3%A1m>

³ Egy összefoglalás található: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Kereszt%C3%A9nys%C3%A9g>

e) Melyik keresztény vallás a teljes, hiteles krisztusi vallás?

- A katolikus kereszténység a teljes értékű keresztény vallás.

A Katolikus Egyház közösségének alapelve, hogy hűségesen őrzi az Úr Jézus örökségét. Tanítását a Szentmagyományban és a Szentírásban találjuk meg. Az Úr Jézus maga garantálta, hogy öröksége romlatlan marad egyházában az idők végéig (Mt 16, 13-20).

Az evangéliumokból mint történeti dokumentumokból minden vitán felül világos, hogy az Úr Jézus egész örökségét híveinek közösségére, az Egyházra bízta. Kérdés, hogy melyik közösség az Úr Jézus Egyházának közössége. Az evangéliumok szerint:

- 1) Az Úr Jézus alapított Egyházat, és pedig egyetlen és egységes közösséget, melyet az ő Lelke egyesít ugyanabban a hitben, reményben és szeretetben (Jn 15, 1-17).
- 2) Az Úr Jézus Egyházát Péter apostol főségére és az apostolok szolgálatára alapította (Mt 16; Jn 21; Mt 26; Mk 14; Lk 22 stb.).
- 3) Az Úr Jézus Egyházára saját hatalmát bízta, mely egyedül képes üdvözíteni az embert. „Amint te küldtél engem a világba, úgy küldöm én is a világba őket” – jelentette ki az Úr Jézus (Jn 17, 18). Az egész világra, minden emberhez szól ez a küldetés (egyetemesség).
- 4) A krisztusi Egyház alapítójának a szentségét (természetfölötti mivoltát) is örökölte. A természetfölötti erő megnyilvánul benne az erkölcsi és a fizikai csodák jeleiben. Ez a szentség azt jelenti, hogy az Úr Jézus titokzatosan, de valóságos jelen van az Egyház közösségében; a szentségi kegyelmek és az Oltáriszentség által pedig a lelkekben (Jn 14).

Összgezve: az egység, az apostoli azonosság (folytonosság), az egyetemesség (katolicitás) és a szentség képezik azokat az ismertető jegeket, melyek Krisztus Egyházát jelzik. Ezek után ha azt keressük, hogy melyik egyházi közösségben található meg ezek a krisztusi ismertető jegek, csak a Katolikus Egyház jöhet számításba teljes mértékben. A Katolikus Egyház egy, apostoli (történelmi és tartalmi folytonosság), egyetemes igényű és a szentség jegeivel tündöklő, Krisztus valóságos és szentségi jelenlétét megvalló és valósító egyház.

Bár az értelem számára is megvannak a szükséges bizonyítékok vallásuk igazáról, teljes értékű meggyőződést a Szentlélek Isten kegyelméből meríthetünk, melyet megkapnak azok, akik hallgatnak értelmük és lelkiismeretük szavára.

4. MI A KERESZTÉNY VALLÁS LÉNYEGE?

Az egység Krisztussal.

*Az Úr Jézus mondta: »Én vagyok
a szőlőtő, ti a szőlővesszők.
Aki bennem marad
és én benne,
az bő termést hoz.«
(Jn 15, 5)*

Jézus Krisztusban valósult meg az egység Isten és ember között. Mi úgy részesülünk ebben az egységben, hogy az Úr Jézussal egyesülünk. Ez történik a keresztség szentségében. A keresztség arra kötelez minket, hogy kövessük az Úr Jézust.

4. Mit tanít az Egyház?

A szent keresztség az első a szentségek közül, a lelki élet (krisztusi kegyelmi élet) kapuja, mely által Krisztus tagjává leszünk, és az (katolikus) Egyházhoz tartozunk. (DH 1314-1316)

Mit mond a Biblia?

Jn 15,1-17

Én vagyok a szőlőtő, s Atyám a szőlőműves. Minden szőlővesszők, amely nem hoz gyümölcsöt, lemetsz rólam, azt pedig, amely terem, megtisztítja, hogy még többet teremjen. Ti már tiszták vagytok a tanítás által, amelyet hirdettem nektek. Maradjatok hát bennem, s akkor én is bennetek maradok. Amint a szőlővessző nem teremhet maga, csak ha a szőlőtőn marad úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad, és én benne, az bő termést hoz.

Hisz nélkülem semmit sem tehetek. Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővessző, és elszárad. Összeszedik, tűzre vetik, és elég. Ha bennem maradtok, és tanításom is bennetek marad, akkor bármit akartok, kérjétek és megkapjátok. Azáltal dicsődül meg Atyám, hogy bő termést hoztok, és a tanítványaim lesztek. Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradjatok meg szeretetemben! Ha teljesítitek parancsaimat, megmaradtok szeretetemben, amint én is megtartottam Atyám parancsait, és megmaradok szeretetében.

Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek is, és teljes legyen az örömötök. Az az én parancsom, hogy szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket. Senki sem szeret jobban, mint az, aki életét adja barátaiért.

Ha megteszitek, amit parancsolok nektek, a barátaim vagytok. Nem nevezlek főbbé szolgának benneteket, mert a szolga nem tudja, mit tesz ura. Barátaimnak mondalak benneteket, mert amit hallottam Atyámtól, azt mind tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak benneteket, s arra rendeltelek, hogy menjetek, teremjete gyümölcsöt, maradandó gyümölcsöt. Akkor mindent megad nektek az Atya, amit a nevemben kértek tőle. Ezt a parancsot adom nektek: szeressétek egymást!

a) Mi történik a keresztségben?

- A keresztség hármassága: bűntörlés, istengyermekség és egyháztagság

Jézus Krisztusban valósult meg az egység Isten és ember között. Mi úgy részesülünk ebben az egységben, hogy az Úr Jézussal egyesülünk. Ez történik a keresztség szentségében. A keresztség arra kötelez minket, hogy kövessük az Úr Jézust.

- 1) *Megtisztít az áteredő bűntől és minden más bűntől.* Összüleink bűne minden emberre átöröklődik a leszármazás által. Ettől csak a keresztség tisztíthat meg minket. Ha valaki felnőtt korában keresztteljesedik meg, akkor személyes bűneitől is megtisztul.
- 2) *Megnyitja bennünk a krisztusi élet forrását.* Újjászületés történik a keresztségben a krisztusi, kegyelmi életre. Ez a forrás többé el nem távolítható a lélekből.
- 3) Az Úr Jézus közösségének, *az Egyháznak tagjaivá leszünk.* Ez a közösség mint egy család neveli bennünk az új életet.

b) Mi szükséges a keresztséghez?

- Szükséges, hogy aki keresztteljesedik, az az Úr Jézus szándéka szerint keresztteljesedik: az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében vízzel, és hogy akit megkeresztelnek valóban az Úr Jézus híve akarjon lenni.

Az Úr Jézus azt akarta, hogy mindenki könnyen részesülhessen a keresztség szentségében. Rendes körülmények között csak a papok keresztteljesedik, de szükség esetén bárki végezheti, még a pogányok is. Csak az a fontos, hogy az Úr Jézus szándéka és rendelése szerint tegyék. A csecsemőről feltételezzük, hogy akarja az üdvösséget. Helyette a keresztszülő tesz hitvallást, és kötelezi magát a keresztteljesedik életre, illetve, hogy bevezeti a gyermeket a keresztteljesedik közösségbe, az Egyházba.

A testi életet is tudunk nélkül kapjuk, mint tiszta ajándékot. A testi életnél nagyobb kincs az isteni élet, melyet a keresztteljesedikben szintén tudunk nélkül, ajándékul kapunk.

c) Mi különbség van a különböző keresztteljesedik vallások keresztteljesedik között?

- A keresztteljesedik minden keresztteljesedik felekezeten belül érvényes és azonos, ha Krisztus Urunk rendelése szerint végzik

Keresztteljesediknek csak az nevezhető, aki valóban meg van keresztteljesedik. Ebben alapvetően egyek a keresztteljesedik. Mondhatjuk, hogy általa mindenki Krisztus igazi Egyházához tartozik, katolikus. Függetlenül attól, hogy milyen közösség keresztteljesedik meg, és milyen szertartás formájában. A szertartás külső megnyilvánulásai (vízzel meghintés, homlok leöntés, alámerítés) mellékesek. Mindaddig Krisztus igaz Egyházának tagja marad a keresztteljesedik, amíg azt meg nem tagadja, el nem kü-

löníti magát a felekezetek sajátos hitvallásával. Ezek a hitvallások nem vállalják a teljes krisztusi örökséget, azért „eretnek” (válogató) hitvallások.

d) Hogyan tartozhat az Úr Jézushoz és Egyházához az, aki nincs megkeresztelve?

- Keresztség nélkül nem lehet az Úr Jézushoz és Egyházához tartozni, de a keresztség valamilyen formájában mindenki számára lehetséges.

Mindenkinek úgy kell az Úr Jézushoz tartoznia, ahogyan számára lehetséges. Nélküle senki sem üdvözülhet; Isten mindenki üdvösséghez vezető útját akarja, következésképpen mindenki számára elérhető az Úr Jézus. Lehetetlenre senkit nem kötelez az Isten.

Aki ismeri az Úr Jézust, az Egyházat, a keresztséget, de valamilyen oknál fogva nem tud megkeresztelkedni (pl: nincs víz vagy keresztelő személy), annak elegendő, ha vágyakozik a keresztség után, és elhatározza, megkeresztelkedik, mihelyt teheti. Ez a kifejezett vágykeresztség. Elgondolható a vágykeresztségnek általánosabb formája is azok számára, akik nem ismerik a keresztséget, még az Úr Jézust sem. De keresik a kapcsolatot Istennel, belátják elesettségüket, és várják az Isten segítségét. Ez a segítség már megnevezetlenül is Jézus, a Megváltó, akinek a kegyelme iránt készségesek. Ha ismernék a keresztséget, kérnék azt. Mindenkiről feltételezhető ez, aki a „világosság fia”, vagyis Isten kegyelmétől várja az üdvösséget, nem a saját erejéből (világ fiai, föld fiai). Különbben nem tudhatjuk, milyen segítséget ad Isten a lelkeknek, akik távol élnek Krisztustól történelmileg.

A tényleges keresztséggel egyenértékűnek tartja az Egyház a vérkeresztséget, melyben azok részesülnek, akik megkeresztelkedésük előtt vérüket ontják krisztusi hitükért. Az is bizonyos azonban, hogy aki megkapja a teljes értékű keresztség lehetőségét, nem térhet ki előle hittagadás nélkül. Nem elégedhet meg a vágykeresztséggel. Mindenkit az a kegyelem kötelez, amit kapott. Az Egyház sok évszázados keresztény kultúrájának térségében bajosan lehet elgondolni a jóhiszemű hitetlenséget. A keresztények hibái nem tudják egészen eltakarni Krisztus dicsőségét, mely minden értelmet megvilágít, a Szentlélek pedig nyomban tanúskodik róla. Nem a világosság hiányáról van szó tehát az ilyen esetekben, hanem a sötétség kereséséről, melynek az oka a szándék, a tett gonoszsága (Jn 3, 20).

e) Miben áll a keresztségi kapcsolat Krisztussal?

- A keresztség szentsége által végeredményben Krisztus szent emberségében részesedünk, mely az istenséggel egyesült, azaz létrejön a teljes egység, a közösség az Úr Jézussal.

Első hatásként és közvetlenül az Úr Jézus Titokzatos Testének, az Egyháznak leszünk tagjaivá a keresztség által. Az Egyház közössége hordozza az Úr Jézus szent emberségét, mely az istenséggel lényegileg egyesült. Így a keresztséggel az isteni élet forrását is megkapjuk. Jogosultak leszünk arra, hogy „Isten fiainak nevezessünk” (Jn 1).

Isten fiainak öröksége is megillet minket, ha Krisztussal egységben maradunk, és vállaljuk ennek követelményeit is. A keresztség ugyanis kötelez minket a Krisztussal való közösség vállalására és kiteljesítésére. Erről le nem mondhatunk. Nincs számunkra más boldogság, üdvösség, mint az Atyával való teljes életközösség Jézus Krisztus által a Szentlélekben. Szent Pál apostol így foglalja össze mindezt: „Akiket Isten Lelke (Krisztus Lelke) vezérel, azok Isten fiai. Maga a Lélek tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten fiai vagyunk. Ha pedig fiai, akkor örökösei is: örökösei Istennek, Krisztusnak pedig társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt megdicsőüljünk.” (Róm 8, 14-17).

Az Úr Jézussal való keresztségi egység nem oldja fel a végtelen különbséget köztünk és közöttte. Míg ő a második isteni személy, Isten valóságos Fia, aki természet szerűleg birtokolja az istenséget, addig mi Isten fogadott fiai vagyunk, akik az Úr Jézus kegyelme által részesedünk az isteni életben, a bűn által pedig el is veszíthetjük azt.

II. AZ ISTEN

5. KI AZ ISTEN?

A világ teremtő Ura és a mi mennyei Atyánk.

*Egyedül gazdája a végtelennek
A bőkezű örökagyó.
Amíg a történesek végbemennek,
Hálóján fennakad a jó.
(Németh A.)*

Szellemünk szüntelenül kutat a titok után, mely ott rejtőzik mindenben. Annyit meg tudunk állapítani róla, ha gondolkodunk, hogy ez a titok a személyes Isten. A vallásos emberek már azt kérdezik, amit Mózes kérdezett az égő csipkebokor előtt: „Ki vagy, te, Uram?”. Isten válaszol nekünk.

5. Mit tanít az Egyház?

A szent, katolikus és apostoli római Egyház hiszi és vallja, hogy egyetlen élő és igaz Isten van, aki az ég és föld teremtő Ura. (DH 3001)

Az egyedül igaz Isten jóságával és mindenható erejével létesítette a semmiből mindkét teremtményt, s szellemi és a testi, az angyali és az evilági, azután az emberi teremtményt mely szellemből és testből áll. (D 1783)

A Tridenti Zsinat tanítja a bűnös megigazulásának leírása és kegyelmi állapotának módjáról: « az ember első Ádám fiaként születik, (innen) kerül át a kegyelem és a „fogadott fiúság” [Róm 8,15] állapotába, a második Ádám, a Megváltó, Jézus Krisztus által. Ez az átkerülés pedig az evangélium meghirdetése után az újjászületés fürdője, vagy annak kívánása nélkül nem lehetséges, mint írva van: „Aki nem születik újjá vízből és Szentlélekből, az nem megy be Isten országába” [Jn 3,5]. » (DH 1524)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 2, 1-7.

Így készült el a föld és az ég minden benne levővel együtt. Isten a hetedik napon befejezte művét, amit alkotott. A hetedik napon megpihent munkája után, amit végzett. Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon megpihent egész teremtő munkája után. Ez a története az ég és föld teremtésének, ahogy ez lefolyt. Azon a napon, amikor az Úristen a földet és az eget megalkotta, még nem volt a földön semmiféle vad bozót, és nem nőtt semmiféle mezei növény, mert az Úristen még nem adott esőt a földnek, s nem volt ember sem, hogy a földet művelje.

Egyszer pára szállt fel a földről, és megáztatta a föld egész felszínét. Akkor az Úristen megalkotta az embert a föld porából, és orrába lehelt az élet leheletét. Így lett az ember élőlényé.

Mt 6, 9-15. (Az Úr Jézus mondta.)

Ti így imádkozzatok: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a neved, jöjjön el az országod, legyen meg az akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, s bocsásd meg a vétkeinket, amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vígy minket kísértésbe, hanem szabadíts meg a gonosztól.

Ha megbocsátjátok az embereknek, amit vétettek ellenetek, mennyei Atyátok is megbocsát nektek. De ha nem bocsátok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg bűneiteket.

a) Mit jelent az, hogy Isten az egész világ ura?

- Isten legfőbb uralma azt jelenti, hogy minden az ő akaratát szolgálja.

Csodálatos rend van a világmindenségben. Szilárd törvényekhez igazodik minden: az élettelen dolgok, a növények, az állatok. Kivételes helyzetük van az embereknek és az angyaloknak. Szellemünk szabad akarral rendelkezik, legalábbis bizonyos tekintetben. Ezt azért kaptuk, hogy önként, szeretetből szolgálhassuk az Urat, így munkatársai, sőt gyermekei lehessünk, miáltal saját életében részesedhetünk. Arra is van lehetőségünk, hogy engedetlenek legyünk, de ha meg is tesszük ezt, az ő célja, akarata - titokzatos módon - akkor is hiánytalanul megvalósul.

b) Hány Isten van?

- Egy Isten van, több nem is lehetséges.

Isten a legfőbb lény, aki mindenképp felett áll. Ilyen lény pedig nyilvánvalóan csak egyetlen valaki lehet. Isten tehát csak egy van. Azt már a kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy az egyetlen Istenben három személy van: az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten. A három személy nem három Isten, hanem az egyetlen istenséget három személy birtokolja. A személyek háromsága nem osztja meg az istenséget, hanem éppen annak tökéletes egységét jelenti. Nem értjük ugyan, miképpen lehetséges ez, de világossá lesz majd, ha Istent színről színre látjuk.

c) Honnan ered a sokistenhit (politeizmus)?

- A rosszra hajló emberi természet keres magának bálványokat, képzelt (fiktív) isteneket és ebben a fantáziálásban nem korlátozza semmi.

Az eredeti bűn elhomályosította az ember értelmét, akaratunk pedig rosszra hajló lett. Nehezen tudjuk felfogni a magasabb rendű dolgokat, melyek különböznek a köznapi tapasztalatoktól. Isten pedig „szent” valóság, azaz tapasztalat feletti, világ feletti lény. Bár ezt tévedés nélkül felismerjük róla, tiszta fogalmát mégis nehezen tudjuk kialakítani és megőrizni. Könnyen lesüllyedünk a teremtett dolgok világába, hogy azokhoz hasonlóan képzeljük el az Istent is.

Már csak azért is megtesszük ezt szívesen, hogy ezáltal mintegy hatalmunkba keríthessük őt mint saját találmányunkat. Az igaz Isten tiszteletének pótlékáról van tehát szó a bálványok imádásában. Az ókori pogány népek leggyakrabban az égitesteket, a megcsodált kozmikus jelenségeket istenítették, azaz személyesítették

meg. De az élettelen dolgoktól az állatokig mindenféle teremtményt megtalálunk az „istenek” panteonjában.

Kulturáltabb fokon, amelyen már önmagára is reflektál az ember, természetszerűleg önmagában fedezi fel az isteni valóságot, így gyakorivá válik az emberimádat. Azt azonban mindig sejtették, és sejtik most is a pogányok, hogy az igazi Isten más: felette áll a sokféle bálványistennek.

d) Személyes valóság-e az Isten?

- Isten tökéletes, teljes személyiség.

A teremtett világban a legtökéletesebb létező a személyes létező, akinek értelme és szabad akarata van. A személyiség önállósága, szabadsága teszi az angyalokat és az embert az anyagi világ viszonylagos urává. A legfőbb lény, az Isten nem lehet alacsonyabb rendű az embernél, illetve a személyes valóságnál. Isten is legalább személy. Nem csupán energia, mely mindig valaminek az energiája. Törvényszerűségnek sem nevezhetjük, mert a törvény is valaminek a törvénye. Mivel a személyiség mint a szabadság hordozója végtelenül tökéletes lehet, azért éppen ez az, ami Istentről a legsajátosabb módon állítható, sőt állítanunk is kell, szükségszerűen. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy Isten nem is egy, hanem három személy, melynek fölfogható értelme éppen a személyiség abszolút tökéletessége.

e) Mi az istenség lényege?

- Isten lényege (legsajátosabb tulajdonsága) a létezés. Nem tud nem-lenni.

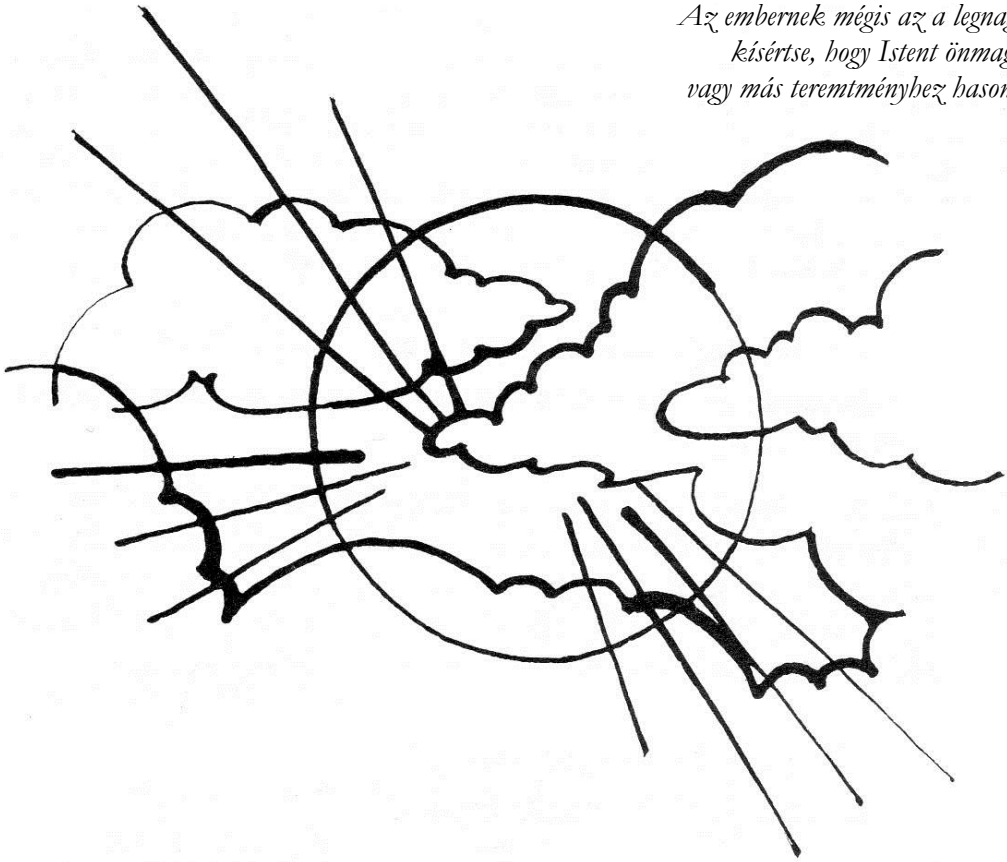
A teremtett dolgok nem szükségszerűen léteznek. Nélkülük el lehet gondolni a létet. Lényegük a létezésnek csupán egy lehetséges módja. Isten viszont szükségszerűen létezik, nélküle a lét el nem gondolható. **Az a lényege, hogy létezik.**

Ez különbözteti meg mindentől, ez teszi Istenné. Értelmünk önmaga fényében is belátja ezt az igazságot, de Isten ki is nyilatkoztatta, hogy orvosolja általa értelmünk homályát. Amikor Mózesnek megjelent az égő csipkebokor lángjaiban, így nevezte önmagát: „Én vagyok az, aki van” (Ex 3), ennek az a jelentése, hogy természetem a létezés.

6. MILYEN AZ ISTEN?

Istenhez semmi sem fogható, Ő egészen más, mint a világ.

*Semmi sem nyilvánvalóbb igazság,
mint az, hogy kell legyen valami,
ami más, mint a világ.
Az embernek mégis az a legnagyobb
kísértse, hogy Istent önmagához
vagy más teremtményhez hasonlítsa.*

Nem tudjuk elképzelni, de még elgondolni sem, hogy milyen az Isten. Megközelíthetetlen világosságban lakik, akit senki nem látott és láthat a földön. Pedig Ő maga a Világosság. De a mi szemünk és értelmünk is gyenge hozzá. Csak annyit ismerhetünk meg belőle, amennyit ő maga megmutat.

6. Mit tanít az Egyház?

A római, szent, katolikus, apostoli Egyház *hiszi és vallja*, hogy egy igaz és élő Isten van, aki mennynek és földnek teremtője és ura, mindenható, örökkévaló, mérhetetlen, fölfoghatatlan, értelemre és akaratra és minden tökéletességre nézve végtelen; akit, minthogy egyes egyedül való, egészen egyszerű és változhatatlan szellemi szubsztancia, *a világtól tárgyilag és lényegileg különbözőnek*, ... kell vallanunk. (DH 3001)

Mit mond a Biblia?

113. zsoltár 1-8.

(Alleluja!) Magasztaljátok, ti, szolgálói az Úrnak, magasztaljátok az Úr nevét! Az Úr neve áldott most és mindörökké! Napkeltétől napnyugtáig dicsőítsék az Úr nevét! Főnséges az Úr minden nép fölött, dicsősége felülmúlja az eget. Ki olyan, mint az Úr, a mi Istenünk, aki a magasságban trónol, aki letekint az égre és a földre? A gyengét felemeli a porból, a nyomorultat fölsegíti megvetettségéből. Előkelők közt ad neki helyet, népének legjobbjai közt.

MTörv 4, 16-19.

Ne vetemedjete hát arra, hogy istenszobrot csináljatok magatoknak, férfi vagy nő alakjában, valamelyik szárazföldi állatnak az alakjában, az égen röpködő egyik vagy másik madárnak az alakjában, valamelyik földön kúszó csúszómászónak az alakjában, vagy a föld alatt, a vízben élő halak közül valamelyiknek az alakjában. S ha szemedet az égre emeled, és látod a napot, a holdat és a csillagokat, az egész égi sereget, ne essél kísértésbe, ne borulj le, s ne imádd azt, amit az Úr, a te Istened minden népnek adott az ég alatt.

a) Miben különbözik Isten a teremtett világtól?

- Istent nem kell teremteni, fenntartani és kormányozni, mint a világot.

Számtalan formája van a teremtményeknek, sokféleképpen különböznek egymástól. Abban azonban megegyeznek, hogy létre kellett hozni azokat, fenn kell tartani és kormányozni. Isten pedig éppen ebben különbözik mindentől; elsősorban, hogy őt nem kell teremteni, fenntartani és kormányozni, mert lényege szerint örökkévaló.

b) Hogyan ábrázoljuk Istent?

- Csak jelképesen ábrázolhatjuk

Az ábrázolás nem mutatja meg, hogy milyen az Isten a valóságban, csak emlékeztetni tud rá. Ezért az Istent ábrázoló képek: jelek, melyek csak valamilyen tulaj-

donságát akarják jelképesen kifejezni. Olyan valamit, ami csak Őt juttathatja eszünkbe. Így gyakran ábrázoljuk öreg emberként, aki a földgömböt tartja kezében, és megáldja azt. Ez csak Istenre emlékeztethet minket, mert senki más nem képes a földet kezében tartani, csak Ő. Áldása pedig atyai szeretetét jelzi. Háromszöggel is ábrázoljuk, benne egy szemmel. A háromszög a háromszemélyű egy Istent, a szem pedig a mindentudást jelzi, illetve jelképezi. Az Ószövetségben a választott népnek tilos volt Istenről képet vagy szobrot alkotni, nehogy a primitív nép a pogányok példáját követve azt higgye, hogy Isten valóban olyan, sőt még talán azonosítsa is a képet, illetve szobrot vele, és így bálványimádásba essék.

c) Mi hasonló a világon leginkább Istenhez?

- Az ember lelke áll legközelebb hozzá.

Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette. A teremtés történetében olvassuk Isten szándékát: „Alkossunk embert saját képünkre és hasonlatosságunkra” (Ter 1,26). Testét a már meglévő anyagból alkotta, és halhatatlan lelket teremtett bele. A lélek és a test egyetlen személyes lényt, embert alkot. Az Istenhez való hasonlóság sokféleképpen megnyilvánul az ember életében.

Például: Amint Isten értelmes lény, nekünk is van értelmünk, mely mindent meg akar ismerni. Isten akarata teljesen szabad, mindent megtehet, amit akar. Nekünk is van szabad akaratunk, bár ez nem mindenható. Isten örökkévaló, mindig volt, és mindig lesz. A mi lelkünk is halhatatlan, mindig lesz, de nem volt mindig. Isten mindenhol jelen van. Mi nem vagyunk ugyan mindenhol jelen fizikailag, de gondolatunk bárhová elhatol, törekszünk is eljutni mindenhova. Isten teremtő, aki a semmiből teremtette a világot, pusztá akaratával. Mi nem teremthetünk semmiből, de „valamiből” alkothatunk dolgokat (kultúra, tárgyak, gépek, stb.). Isten gondviselő. Aki a saját célját kitűzi és megvalósítja. Nekünk is vannak céljaink, amelyek megvalósítására törekszünk. Gondot kell viselnünk önmagunkra és másokra.

d) Mit érnek emberi fogalmaink Istenről?

- Istenről alkotott fogalmaink nem csupán elképzelések hanem valódi, igazi ismeretek.

Gondolhatnánk, hogyha Isten egészen más, mint a teremtmények, akkor nekünk semmiféle valódi ismeretünk nem lehet Istenről. Semmi közünk hozzá, nem is kell vele foglalkoznunk. Így vélekednek a deisták, a teológiai agnosztikusok és a nihilisták. Velük szemben állítjuk, hogy Istenről alkotott helyes fogalmaink valódi ismeretek. Ő valóban „egy”, „szent”, „tökéletes”, „mindenható” stb. E tulajdonságok ugyanis éppen Isten „más” voltát fejezik ki. A teremtett világban nincs

ilyen létező. Olyan fogalmak ezek, melyek korlátlan tökéletességet fejeznek ki (perfectio simplex). A kinyilatkoztatott ismeretek hasonlóképpen valódiak, melyek semmiféle korlátozottságot nem tartalmaznak Istenre vonatkozólag (például a Szentháromság titka).

e) Mit nevezünk misztériumnak?

- A misztérium kifejezés egy ún. munkafogalom, melyet olyan dolgokra használunk, melyről tudunk ugyan, de fogalmainkkal nem tudjuk a teljes mivoltában felfogni, vagy megfogalmazni. Ezért mondhatjuk azt, hogy Isten szentségének megnyilvánulása misztérium.

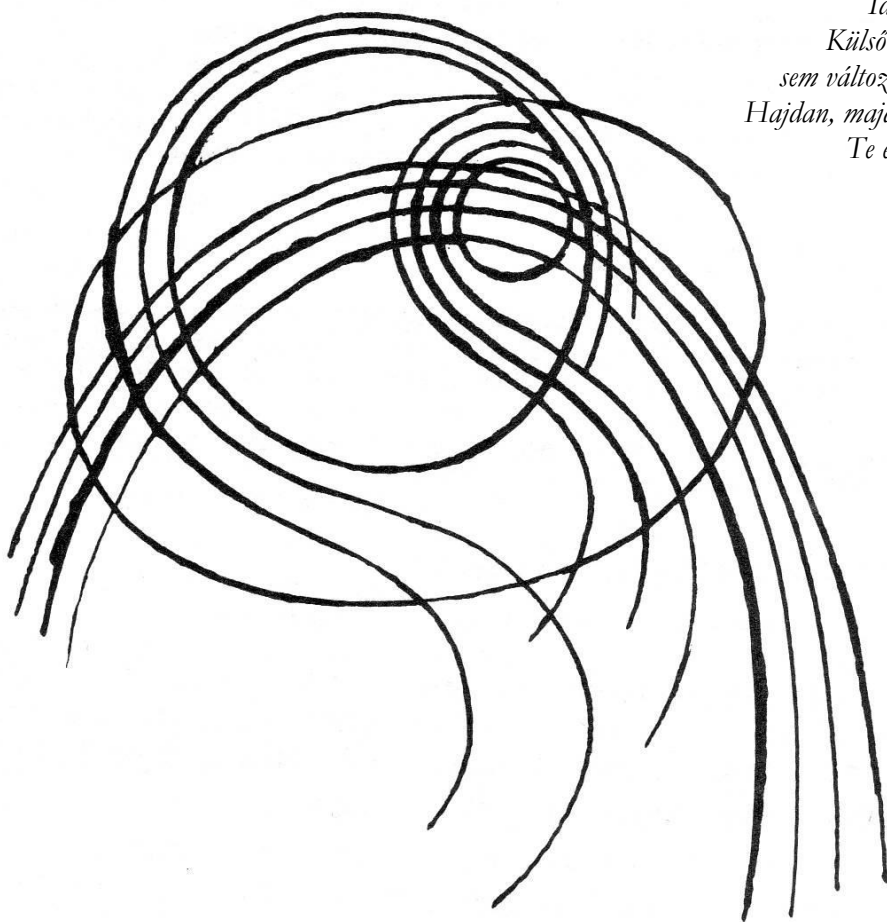
A misztérium kifejezés hagyományos, közvetlen értelme az, hogy „felfoghatatlan”. Ez igaz is, de nem meríti ki a misztérium egész jelentését. Tulajdonképpen olyan valamit jelöl ez a fogalom, ami önmagában, természetyszerűleg fölülte áll a megismerésnek, az emberi ismeretszerzésnek, ezért fogalmakba nem zárható.

A valóság szentsége (Istenhez való kötődése) és az isteni lét mivolta ugyancsak misztérium, mert a teremtetett dolgok által megnyilvánul ki az isteni létezés. Nem a meg nem érthetőség benne a legalapvetőbb elem, hanem éppen ellenkezőleg, annak felfogása, hogy természetfölötti, más valóságról van szó. Minél világosabb ez a felismerés, annál inkább titokszerű (misztérium) számunkra a misztérium, egyben ismeretünk is annál tökéletesebb róla, hiszen ekkor ismerjük fel a saját képességünk határát és az ismertünk tárgyának kimeríthetetlenségét is ugyanakkor.

Ebben az értelemben csak Isten színe-látásában lesz számunkra tökéletesen misztérium az Isten, amikor közvetlenül látjuk meg benne, az egészen „mást”. Ez azért van így, mert az Isteni mivolt az ember véges felfogóképessége számára nem mérhető ki még üdvösség állapotában sem.

7. VÁLTOZIK-E AZ ISTEN?

Isten nem változik, mert Ő örökkévaló.

*Időt mutatsz időtelen.
Külső erők, avagy kények
sem változás, meg nem férnek.
Hajdan, majdan, holnap, tegnap:
Te előtted örök-egy nap.
(Lavardini H.)*

A világon minden változik. A legnagyobb változás az volt minden számára, hogy a Teremtő a semmiből létrehozta. Azután fejlődik is minden, hogy a célját elérje. Isten azonban semmiképpen nem változik, mert ő mindig volt, és mindig lesz, élete pedig tökéletes és teljes. Nincs semmire szüksége, végtelenül boldog.

7. Mit tanít az Egyház?

A szent, katolikus, apostoli és római Egyház hiszi és vallja, hogy Isten mindenható, örök, végtelen, fölfoghatatlan; értelme, akarata és minden tökéletessége végtelen, aki ... maga az egyszerűség és változhatatlan *szellemi magánvalóság*. (D 1782)

A római, szent, katolikus, apostoli Egyház hiszi és vallja, hogy egy igaz és élő Isten van, aki mennynek és földnek teremtője és ura, mindenható, örökkévaló, mérhetetlen, fölfoghatatlan, értelemre és akaratra és minden tökéletességre nézve végtelen; akit, minthogy egyes egyedül való, egészen egyszerű és változhatatlan *szellemi szubsztancia*, a világtól tárgyilag és lényegileg különbözőknek, önmagában és önmaga által legboldogabbnak és mindenek fölött, ami csak kívüle van és elgondolható, kimondhatatlanul fölségesnek kell vallanunk. (DH 3001)

Mit mond a Biblia?

Jób 35, 2-7; 37, 22-24.

Tán helyesnek tartottad, amikor azt mondtad: „Inkább nekem van igazam, nem az Istennek?” Hisz kijelentetted: „Nos, hát mi van abban? Mit ártottam neked, amikor vétkeztem?” Erre most megfelelek neked, s veled együtt a barátaidnak is. Tekints föl az égre, nyisd ki a szemedet! Nézz föl az égboltra, magasán fölötted! Ha bűnt követsz el, hogyan árthatsz neki, és ha sok a bűnöd, mivel károsítod? Ha meg igaz vagy, mit adsz ezzel neki, mi az, amit kezedből kaphatna? Lám, szélroham jön, és elkergeti őket, észak felől fényesség ragyog fel. Félelmetes ragyogás van az Isten körül, sohasem érjük el mi a Mindenhatót. Hatalma és igaza mérhetetlenül nagy, az igazság teljességét nem ferdíti el. Ezért kell Őt félniük az embereknek. Tiszteljék mind, akikben van értelem!

Zsidókhöz: 4, 11-13.

Törekedjünk tehát rá, hogy bejussunk nyugalmának ebbe az (országába), nehogy valaki éppúgy elessék, mint előbb a hitetlenség példáján láttuk. Az Isten szava ugyanis eleven, átható és minden kétélű kardnál élesebb, behatol a lélek és szellem, az íz és a való gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit. Semmilyen teremtett dolog nem marad előtte rejtve: minden föl van fedve, és nyitva van az előtt, akinek számadással tartozunk.

a) Miért örökkévaló az Isten?

- Isten azért örökkévaló, mert a létezésben is maga a tökéletesség.

Ami tökéletes, az nem változik. Nincs rá szüksége, mert semmi sem hiányzik belőle, de fölösleges sincs benne. Ezért nem is keletkezhet, meg nem szűnhet, va-

gyis örökkévaló. Isten az egyetlen ilyen teljes valóság, aki mindennek a forrása és célja.

b) Istenen kívül mi örökkévaló?

- Semmi más, egyedül az Isten örökkévaló.

Ha vége nincs is mindennek, kezdete azonban van. A Szentírásban olvashatjuk: „Te, Uram, kezdetben megteremtetted a földet, a te kezéd művei az egek. Azok elmúlnak, de te megmaradsz, és mint a ruha, mind elavulnak, elváltoztatod őket, mint az öltözetet és elváltoznak. Te azonban ugyanaz maradsz, és éveid el nem fogynak. (Zsolt 102)

c) Mi marad meg örökké?

- Mindaz, ami Isten tökéletességében részesedik: a szellemi lélek és ami hozzá tartozik

Az angyalok és az emberek lelke szellemi valóságok, melyek Isten tökéletességében részesedtek, mintegy visszatükrözik azt. Ezért romolhatatlanok, halhatatlanok. Nem voltak mindig, hisz a lelket is a semmiből teremtette Isten. Az emberi lélekhez lényegileg hozzátartozik a test is. A halál sem szakítja el végérvényesen a kettőt egymástól. A testnek csak a jelenlegi, büntől megrontott formája pusztul el. Újra megvalósul és *tökéletesebb* lesz az egység a lélek és a test között a feltámadás után. Lelkünkhez tartozik az anyagi világ is, mint tevékenységének színhelye. Szellemünk formálja, alakítja a világot saját képére, kinyilvánítva benne önmaga többletét, dicsőségét. Ezzel mintegy megörökíti ezt. Az ítélet után Krisztus és szentjei az egész világot újjáteremtik, az örökkévalóságban részesítve azt. Szent Pál írja: „A sóvárgással eltelt természet Isten fiainak kinyilvánulását várja. Hiszen a természet is hiábavalóságnak van alávetve, nem önként, hanem amiatt, aki alávetette. De megmarad az a remény, hogy a mulandóság szolgálai állapotából fel szabadul Isten fiainak dicsőséges szabadságára.” (Róm 8,19-21)

d) Hogyan lehet a végtelenül tökéletes, változhatatlan Isten műve a véges és változó világ?

- Isten művének tökéletessége abban áll, hogy céljának tökéletesen megfelel.

Sokszor halljuk az emberek panaszos bírálatát a világról: különbet is teremthetett volna az Isten. A bölcselkedők pedig azon töprengenek, hogy a változhatatlan Isten hogyan teremthet egyáltalán. Az ugyanis változást jelent. Amit előzőleg nem tett az Isten, azt utóbb tette. Olyasmiről is szó van a Szentírásban, hogy Isten haragszik, és megbánta, amit tett. Hogyan lehetséges mindez? *Előszőr*: ha valaki bírálja Isten művét, a világot, annak rendjét, csak azt jelenti, hogy az nem felel meg

az ő elképzeléseinek, céljainak. Ettől függetlenül még tökéletesen megfelelhet valódi céljának, melyet Isten határozott meg, amitől tökéletessége ténylegesen függ. *Másodszer:* Isten tökéletessége folytán benne minden azonos isteni lényegével. Tevékenysége is. Amit tesz, örökké teszi, és öröktől fogva készen áll. Az örök isteni tett azonban Istentől kívül a teremtményekben térben és időben nyilvánul ki. Az „istenkívüli” teremtményi lét értelme ugyanis éppen az Isten dicsősége, vagyis tökéletességének és örökkévalóságának kinyilvánítása önmaga végessége által. Ezzel vallja meg mintegy, hogy nem Ő, hanem más az, ami tökéletes: azaz Isten. Létének vége mivoltával ráutal, rámutat a végtelen létezőre vagyis Istenre.

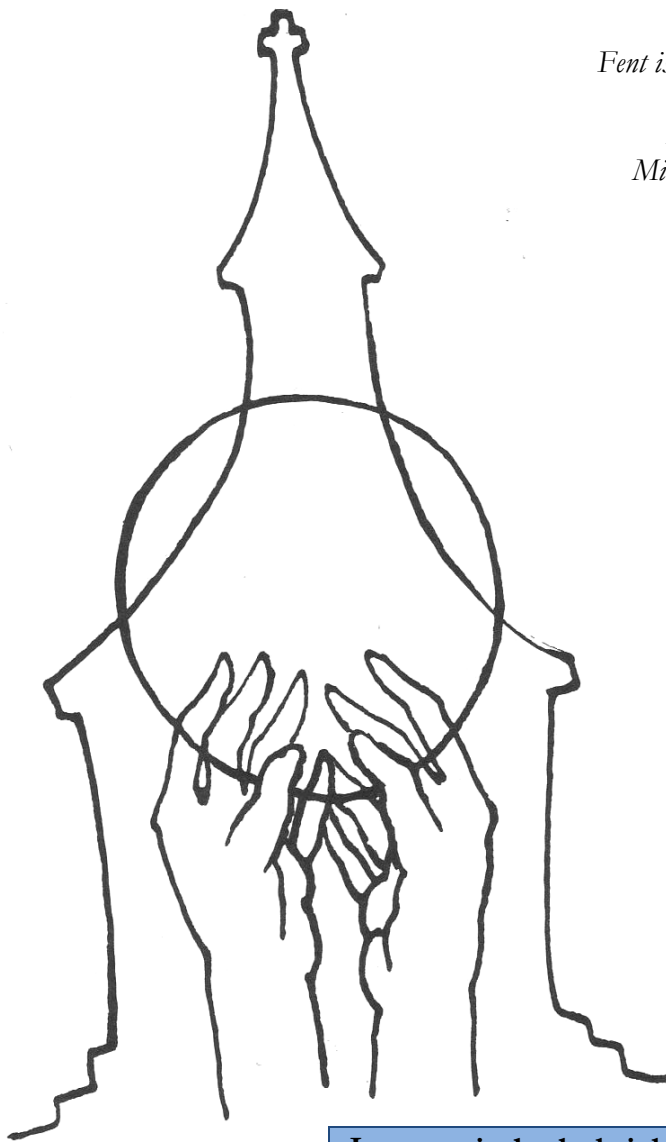
e) Miben áll az „idők teljessége” és az „idők vége”?

- Az idők teljessége és vége Krisztus megjelenése és kinyilvánulása a világban.

Amikor Isten Fia megtestesült, abban a pillanatban céljához érkezett a világ változásainak a folyamata. Beteljesedett az idő, megjelent benne a változhatatlan és örökkévaló. Ez azonban nem jelentette még az idők végét, mivel maga az Isten Fia is a teremtett világ, vagyis a tér és idő törvényei szerint jelent meg Jézus Krisztus emberségében. Istensége e világ törvényei szerint nyilvánul ki; fölülmúlva azok korlátait. Kinyilvánulásának teljessége az idők végét jelenti majd. Az idők teljessége és vége közötti szakasz tehát Krisztus diadala, megdicsőülése a világban. Benne pedig az Isten dicsőül meg a végső dicsőséggel, ahogyan Szent Pál írja: „Akkor Isten lesz minden mindenben.” (1Kor 15,28)

8. HOL VAN AZ ISTEN?

Istennek nincs helye, mert végtelen, de mindenütt jelen van.

*Fent is fenn vagy, lent is lenn vagy.
Kívül-belül mindenben vagy.
Mindenen, be mégse zárva,
Mindenen kívül, ki nem várva.
(Lavordini H.)*

Isten mindenhol jelen van: mennyben, földön és minden helyen. Vannak azonban szent helyek, ahol Isten jelenléte jobban megnyilvánul. Ezek a templomok. A templomokban is ott, ahol Oltáriszentség van. A Szentségben ugyanis Isten természetfölötti élete rejtőzik.

8. Mit tanít az Egyház?

Isten mindeneket fenntart és kormányoz gondviselésével, amit teremtett: erejével megérint és átölel, üdvösen igazgat mindent. (D 1784)

Mindazt pedig, amit megteremtett, Isten gondviselése által oltalmazza és kormányozza, „erejét kifejtve elér a (világ) egyik végétől a másikig, és a mindenséget üdvösen igazgatja” [Bölcs 8,1]. Mert minden födetlenül és kitárva van szemei előtt [Zsid 4,13], az is, ami a teremtmények szabad akaratából történni fog. (DH 3003)

Mit mond a Biblia?

139. zsoltár 1-10.

Uram, te megvizsgálász és ismersz engem, tudod, hogy ülök-e vagy állok. Gondolataimat látod messziről, látsz, ha megyek, vagy pihenek. Minden utam világos előtted. A szó még nincs nyelvemen, s lám, az Úr már tud mindent. Előlről és hátulról közrefogsz, és a kezed fölöttem tartod. Csodálatos ezt tudnom, olyan magas, hogy meg sem értem. Hová futhatnék lelked elől? Hova menekülhetnék színed elől? Ha felszálnék az égig, ott vagy. Ha az alvilágban tanyáznék, ott is jelen vagy. Ha felönteném a hajnal szárnyait, és a legtávolibb partokon szállnék le, ott is a te kezed vezetne, és a te jobbod tartana.

Teremtés 28, 16-22.

Jákob fölébredt álmából, és így szólt: „Valóban az Úr van ezen a helyen, és én nem tudtam.” Megborzadt és azt mondta: „Milyen félelmetes ez a hely, valóban itt van az Isten háza, és itt van az ég kapuja.” Amikor Jákob másnap reggel felébredt, vette a követ, amelyen fejét nyugtatta, felállította emlékköül, és olajat öntött rá. A helynek a Bétel nevet adta: azelőtt Lusznak hívták a várost. Jákob fogadalmat tett: „Ha Isten velem lesz, és védelmez az úton, amelyen most járok, s ad kenyeret ennem és ruhát, amit felveszek magamra, és ha egészségben visszatérek atyám házába, akkor az Úr lesz az én Istenem. Ez a kő, amelyet emlékköül felállítottam, az Isten háza lesz, és mindenből, amit adsz nekem, hűségesen tizedet adok neked.”

a) Hogyan van jelen Isten a világban?

- Nem úgy, ahogyan akárki más, hanem isteni módon azaz semmitől sem függően és szellemi módon.

Mindaz, ami a világon van, csak azért létezik, mert Isten „jelen van benne”; azaz folyamatosan létben tartja, azaz fenntartja és kormányozza. Ha valamiben megszűnne az Ő jelenléte, az megsemmisülne. Nem tudjuk azonban, hogy Isten mi-

képpen működik a létezőkben, mert tevékenysége éppen olyan titok, mint ő maga.

b) Egyformán van-e Isten mindenütt jelen?

- Isten jelenlétének minősége különböző lehet az isteni jelenlét módjának természetére szerint.

Az élettelen dolgoknál tökéletesebb létezők a növények, mert Isten jelenléte bennük gazdagabb. A növényeknél magasabb fokon állnak az állatok, mert Isten működése bennük jobban megnyilvánul. Mindezek csupán halvány nyomait jelzik Isten jelenlétének, az ember lelkében viszont már saját természetéből is megmutat valamit a teremtő Isten. Lelkünk az Ő képét tükrözi. Tehát nem a nagy magasságokban, a csillagok között, nem az anyag mélységeiben, hanem saját lelkünkben találhatjuk meg és ismerhetjük fel leginkább Isten jelenlétét, azaz annak analógiáját, hasonlóságát.

c) Hol van Isten leginkább és hol van legkevésbé jelen?

- Isten jelenléte legteljesebb az üdvözült lelkekben, leghiányosabb pedig a kárhóztakban.

Csodálatos „edénye” az Istennek az ember lelke. A lét mérhetetlen gazdagságát be tudja fogadni. A kegyelem még arra is képessé teszi, hogy a sajátos isteni életet befogadja; az Atya, a Fiú és a Szentlélek kölcsönös szeretetét. Itt a földön csíraszerűen, rejtetten, a mennyországban már nyilvánvalóan. Az üdvözült lelkekben is más és más azonban az Isten dicsősége. Kezdve az Úr Jézus szent emberségétől, a szentek között a legkisebbig, különböznek a dicsőség ékszerai. A kárhóztott lelkekben viszont mintegy a hiánya által van jelen az Isten. Az Ő elvesztése a kárhozat. Annak az elvesztése, aminek birtoklására igényt és meghívást kapott az ember. A jelenlét legnagyobb hiánya abban a kárhóztott lélekben van tehát, akit a legtöbbször hívott az Isten és benne okoz a legnagyobb fájdalmat is.

e) Miben áll a „szentségi” jelenlét?

- A szentségi jelenlét Isten jelenléte Krisztus teste által.

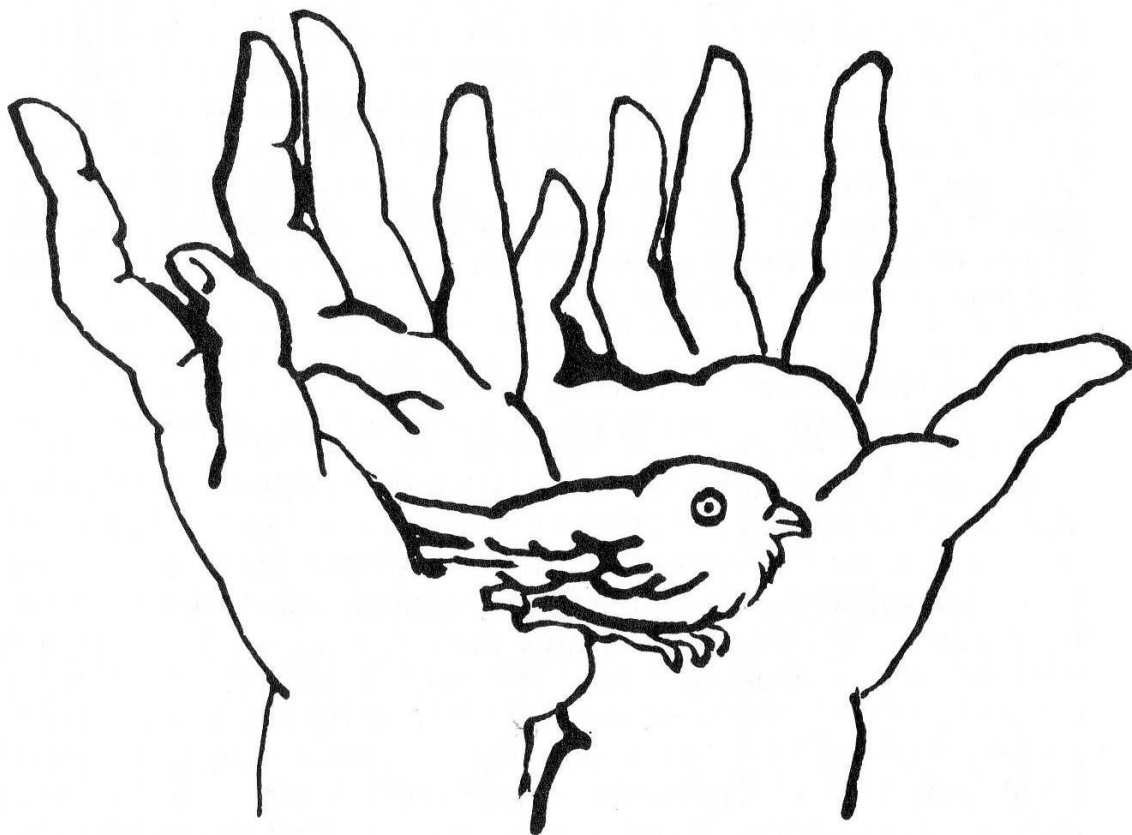
Krisztus Urunk emberségében az istenség teljessége lakozik. Isten tehát az Úr Jézus emberségében közli magát a világgal a legtökéletesebb módon. Az Úr Jézus viszont többféleképpen jelent meg a világban. Jelen volt történelmi valóságában az emberi test törvényei szerint. Jelen van az Egyházban titokzatos módon, mint a Fő a tagokban, mint az egész a részekben, mint az alkotó a műben, mint a jegyes arájában. Krisztus történelmi valósága tehát az Egyházzal közli magát, e közlés által van jelen benne istensége is. Krisztus önmagát valósító, közlő funkciója az

Egyházban jelenti tehát a szentségi jelenlétet, mely a szentségekben, illetve teljességében az Oltáriszentségben valósul meg. A szentségi jelenlét legsajátosabb értelemben tehát az Úr Jézus, illetve Isten jelenlétét jelenti az Oltáriszentségben. Az embernek ugyanis szüksége van a látható jelekre, melyek elvezetik őt a magasabb létrendi valóságok felismeréséhez.

9. MI HASONLÓ ISTENHEZ LEGINKÁBB?

Az ember lelke.

*A teremtő Isten szava:
„Alkossunk embert a saját képünkre
és hasonlatosságunkra!”
(Ter 1,26)*

Az emberi lélek a világ legnagyobb értéke és rejtélye. Egészen más, mint a test és az anyagi világ. Láthatatlan, halhatatlan, elpusztíthatatlan, értelmes és szabad. Részesedik Isten életében. bár a lélek hasonló Istenhez, azért Isten mégis egészen más, mint az ember lelke.

9. Mit tanít az Egyház?

Az emberi lélek nem része Istennek, nem egy az Igével – Isten Fiával (DH 189, DH 201), nem teremtetlen valami (DH 977), hanem Isten teremtménye.

(Isten az emberi lelket) a semmiből teremtette (D 20, DH 190).

Előzőleg nem létezett (D 236 és DH 455),

nem a szülők nemzik (DH 360-365),

nem a tökéletlenebb állapotból fejlődik ki (DH 3220),

hanem a lélek magánvaló (DH 567),

mindenkiben egyedi, nem közös (DH 1440, 657),

már a születés előtt (a foganástól) jelen van a testben (DH 2135),

természetszerűleg, erkölcsileg se nem jó, se nem rossz (D 286, 243, DH 1226).

Az emberi lélek eszes és értelmes (DH 301, 424 stb.), halhatatlan (DH 11, 72, 76 1440 stb.), a testtel való kapcsolata esedékes, de a test valódi, közvetlen és lényegi elve (működésbeli alapja) (DH 2833, 902, 1400, D 1655), szabadsággal rendelkezik (DH 239, 242, 1521stb.).

Hiszünk az emberi test jövődjé feltámadásában is, [hogy az emberi test fel fog támadni]. Az ember lelkéről pedig azt mondjuk, hogy *nem isteni szubsztancia* vagy az istennek egy *része*, hanem teremtmény, amely nem az isteni akarat folytán esett el, [mi teremtménynek nevezzük, azt amit az isteni akarat hozott létre]. (DH 188)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 1, 26-28.

Isten újra szólt: „Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá. Ők uralkodjanak a tenger halai, az ég madarai, a háziállatok, a mezei vadak és az összes csúszómászó fölött, amely a földön mozog.” Isten megteremtette az embert saját képmására, az Isten képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket; szaporodjatok, töltsétek be a földet, és vonjátok uralmatok alá. Uralkodjatok a tenger halai, az ég madarai és minden állat fölött, amely a földön mozog.

Zsoltár 8, 4-7.

Bámulom az eget, kezéd művét, a holdat és a csillagokat, amelyeket Te alkottál. Mi az ember, hogy megemlékezel róla, az ember fia, hogy gondot viselsz reá? Majdnem isteni lényé titted, dicsőséggel és fönséggel koronáztad. Hatalmat adtál neki kezéd műve fölött, mindent lába alá vetettél.

a) Miben hasonlít lelkünk elsősorban az Istenhez?

- Abban, hogy értelmes.

Az értelem az ember legkiválóbb képessége, mely által Istent megismeri. Ha megismerte, szeretni is tudja és szolgálni. A szeretet teljessé teszi a hasonlóságot, mert Isten átadja önmagát annak, aki szereti őt, és részesíti saját isteni életében.

b) Hogyan ismer az Isten és hogyan az ember?

- Isten önmagában és tökéletesen ismer mindent, az ember pedig a külső világból szerzi ismereteit, melyek nem teljeseek

Végtelen nagy különbség van az Isten és az ember tudása között abból a szempontból is, hogy honnan ered az, és milyen tökéletes, Istennek nincs szüksége arra, hogy ismeretét valahonnan merítse és növelje. Mindent önmagában ismer öröktől fogva és teljesen. A ember viszont csak úgy ismerhet meg valamit, hogy kutat utána. Érzékszerveivel tapasztalja, értelmével felfogja, és gondolkodásával tartalmilag kifejti. De még így sem képes a dolgok végső mibenlétét teljesen ki-meríteni.

Minden ismeretünkben marad valami homály, mely a tudomány fejlődésével sem oszlik le, hanem mindig egyértelműbb titokká válik.

c) Hol van az emberi tudás végső határa?

- Tudásunk határa a dolgok végső oka.

Sokféle ismeretet szerezhetünk az egyes dolgokról, a világról, sőt magáról Istenről is. Ismereteink összefüggéseit, törvényszerűségeit és elveit is feltárhathatjuk. Egyet azonban az emberi ész saját erejével sohasem tud fölfogni és átlátni, vagyis tudása formájában birtokába venni: *azt, hogy miben áll a dolgok végső valósága*. Ezt tkp. az, ami minden adottság alapja, forrása. Ha ezt értelmünk tudná, vagyis birtokába vehetné, akkor az ember a lét ura, teremtője lehetne, mint az Isten. Lét-közlő tudással rendelkezne, mely Isten sajátos tudása.

Egyes gondolkodók nézetei szerint az emberi ismerés valamiképpen „teremtő” ismerés. A dolgok azért léteznek, mert mi ismerjük azokat. Szelídebb kiadásban csak valóságformáló szerepet tulajdonítanak az emberi értelemnek, vagyis állításuk szerint azért olyanok a létezők, amilyenek, mert mi olyannak látjuk. Ezt vallják a bölcseleti idealizmus képviselői. Állításuk azonban gyökeresen téves.

Igaz, hogy a végső okot, a valóság teljességét értelmünk erejével át nem érthetjük (*cognitio comprehensiva*), mégis szerezhetünk róla ismereteket a kinyilatkoztatás által. Benne a valóság titka nyilatkozik meg, és közli önmagát az értelemmel, mely ezzel képesítést kap természetes képességeit felülmúló ismeretek szerzésére.

Ez már azonban nem emberi tudás, hanem részesedés az isteni tudásban, mely Isten színe-látásában teljeseedik ki.

d) Hogyan tudja Isten előre azt, ami az ember szabad akaratától is függ?

- Ez a sajátos isteni tudás titka.

Mivel Isten tudása létközlő tudás, forrása mindannak, amire vonatkozik. Ha előre ismeri azt, ami szabad akaratunktól függ, akkor valamiképpen okozza is azt. De hol van akkor a mi szabad akaratunk? Kizárja a kettő egymást? Szó sincs róla. Ezt csak akkor mondhatnánk, ha két egynemű, egyértelmű állítás ütközne egymással, ha az isteni és emberi tevékenység egyértelmű lenne.

Az isteni előretudás és az emberi szabad döntés nem zárja ki egymást, mivel teljesen különbözők akciók. Az isteni ismeret ténye szükségszerűen érvényesül, de a valóság isteni rendjében. Az emberi szabadság belőle meríti lehetőségét, mely nem hiúsítja meg annak érvényét, csak a megvalósulás emberi sajátosságát jelenti. Az ember szabad akarata nem zárja ki, hanem éppen feltételezi, hirdeti Isten akaratának abszolút szabadságát.

e) Hogyan ismeri Isten önmagát?

- Isten önmagát tökéletesen ismeri a Fiú-Isten személyében.

Isten ismerésének tulajdonképpen, közvetlen és szükségszerű tárgya csak önmaga lehet. Önmagában ismer mindent. Mivel tökéletesen ismeri önmagát, ismerésével közli is öröktől fogva saját létét. Ez a „közölt lét”, vagyis az ismeret a Verbum, a második isteni személy, aki öröktől fogva születik Istentől mint Atyától. Kettejük személyi különbsége nem osztja meg, hanem állítja az istenség azonosságát.

10. MILYEN AZ ISTEN HATALMA? ???

Isten mindenható, azaz bármit képes megtenni.

*Ó mindent a semmiből teremtett
És vissza is taszíthat oda
Mindent, ami rejtély és csoda:
Hagyja kibontakozni a rendet.
Veszélyt sem jelent neki, ha rossz akad.
Hatalmának felmérhetetlen foka,
Hogy ember született és akarata szabad.
(Némedi A.)*

Isten hatalma nem függ semmitől, korlátlan hatalom. Célját feltétlenül eléri, semmi akadályja nincs. Igaz, hogy az embernek van szabad akarata, ellenkezik az Istennel, de amikor ellenkezik, akkor is érvényesül Isten akarata. Az ördögök is csak az ő haszontalan szolgálói. Éppen az ember és az angyalok szabadsága dicséri leginkább Isten hatalmának szent fülségét. „Kezedben erő és hatalom van, s neked senki sem tud ellenállni.” (2Krón 20,6)

10. Mit tanít az Egyház?

Isten akarata végtelenül tökéletes és mindenható (D 1782, 39, 210 stb.). Isten akarata szabadon rendelkezik a világgal, a Sátánnak nincs hatalma vele szemben (D 374, 706, 1783, 586, 374).

Mit mond a Biblia?

Zsoltár 145, 10-13.

Dicsérjen téged, Uram, mindenalkotásod és híveid dicsőítsenek! Beszéljenek országod fényéről, és énekeljenek mindenhatóságodról, hirdessék az embereknek hatalmas tetteid és királyságodnak ragyogó fönségét! Királyságod örök királyság, uralmad tart minden nemzedéken át. Az Úr hűséges minden szavában, és jóságos minden művében.

Jób 42, 1-6.

Jób válaszolt az Úrnak, s így szólt: Most már tudom, hogy akármit megtehetsz, nincs gondolat, amely neked lehetetlen. Én borítottam tervedet homályba, olyan szavakkal, amelyekből hiányzik a tudás. Hallgass meg hát, kérlek! Beszélni szeretnék! Kérdezni akarlak, világosíts fel! Azelőtt csak hírből hallottam felőled, most azonban saját szememmel láttalak. Ezért visszavonok mindent és megbánok, porban és hamuban!

Zsoltár 2, 10-12.

Nos, királyok, térjetelek észre, föld urai, hadd intselek benneteket! Szolgáljatok az Úrnak félelemmel, csókoljátok meg a lábát rettegéssel! Nehogy fölgerjedjen ellenetek, és elveszettek az úton, ha hirtelen fellobban haragja. De boldogok mind, akik hozzá menekülnek.

a) Mi a különbség Isten és az ember hatalma között?

- Isten akarata nem függ semmitől, az emberé viszont függ Istentől és részben mindentől.

Isten hatalma nem függ semmitől, korlátlan hatalom. Célját feltétlenül eléri, semmi akadály nincs. Igaz, hogy az embernek van szabad akarata, ellenkezhet az Istennel, de amikor ellenkezik, akkor is érvényesül Isten akarata. Az ördögök is csak az ő haszontalan szolgálói. Éppen az ember és az angyalok szabadsága dicséri leginkább Isten hatalmának szent fölségét. „Kezedben erő és hatalom van, s neked senki sem tud ellenállni.” (2Krón 20,6)

Isten teljes függetlensége, szabadsága a teremtésben nyilvánul meg. Teremtéssel a semmiből hoz létre valamit. „Tekints az égre, a földre és mindenre, ami bennünk

van, és értsd meg, hogy mindezt, valamint az emberi nemet is semmiből teremtette az Isten!” (2Mak 7,28). Szabadsága érvényesül a gondviselésben is. Azt teszi a teremtett világgal, amit akar. A világ rendjét szabadon határozta meg, és szabadon teljesíti be. A törvények sem kötelezik, feloldhatja azokat a csodában. „Ki tudná felülvizsgálni útjait, ki mondhatja neki: igazságtalanul cselekedtél!” (Jób 36, 22).

Az ember hatalma viszont függ az Istentől, akitől kapta azt, és aki el is veheti. Továbbá korlátozza szabadságunkat minden, ami létezik, igazodnunk kell a tényekhez, melyek által Isten irányít minket.

b) Megsemmisítheti-e Isten a világot?

- Isten ezt is megtehetné, ha akarná.

Isten abszolút szabadságából következik, hogy nem volt szüksége sem arra, hogy legyen világ, nincs szüksége arra sem, hogy fennmaradjon. Ha akarná, megsemmisíthetné. Nélküle is tökéletesen boldog lenne.

Tudjuk azonban biztosan a kinyilatkoztatásból, hogy Ő nem akarja megsemmisíteni művét. Örök időkre megalkotta a földet (Bár 3,32). A világ jelen formája ugyan el fog pusztulni, de Isten megújítja, újjáteremti az idők végén az örökkévalóságra. A pusztulás tehát nem megsemmisülést jelent, csak lényeges átalakulást.

c) Mi az, amit Isten semmiből teremtett, és mi az, amit valamiből alkotott?

- Semmiből teremtette Isten az anyagi és a szellemi valóságot, minden mást belőlük alkotott.

Ami a „kezdetben” lett, azt a semmiből hozta létre a Teremtő. Hitünk tanításából tudjuk, hogy kezdetben a szellemi lényeket, az angyalokat teremtette az Isten, valamint a látható anyagi világ bizonyos ismeretlen formáját (ősanyag). Hogy mi volt ez, annak kutatása a tudomány programja. A tudomány számára is világos azonban, hogy a szellemi és az anyagi valóság egymásra vissza nem vezethető adottságok.

Kérdéses viszont, hogy a létezők különböző formációi milyen eredetűek. Lehetséges, hogy az anyagi formák keletkezése az isteni gondviselés közvetett műve, ami abban áll, hogy az „ősanyagban” elhelyezett különböző fejlődési lehetőségek törvényszerűen kibontakoznak az idők folyamán. Az is lehetséges viszont, hogy a főbb létformák a gondviselés speciális beavatkozásainak az eredményei. Hitünk alapján az bizonyos, hogy a szellemi létformákat (angyalok, emberi lelkek) Isten minden esetben a semmiből teremti.

d) Hogyan fér össze Isten abszolút hatalmával az ember és az angyalok szabad akarata?

- A teremtmények szabad akarata nem ellenkezik Isten abszolút hatalmával, hanem feltételezi, sőt követeli azt.

Mivel az emberi, illetve az angyali akarat nem tökéletesen független és feltétlen, ezért létével feltételezi azt az akaratot, melytől függ, illetve amely létrehozta. A feltételezésen túl azt is követeli az emberi szabad akarat ténye, hogy létesítő oka, az isteni akarat szabadsága abszolút legyen. Különben nem adhatna szabadságot az embernek annak veszélye nélkül, hogy akarata meghiúsul. Szabadságunk azt hirdeti, hogy Isten abszolúte szabad, számára érdektelen – céljának megvalósulása szempontjából –, hogy miképpen cselekszünk.

e) Mit akar az Isten?

- Isten akaratának tárgya közvetlenül és szükségszerűen csak önmaga lehet.

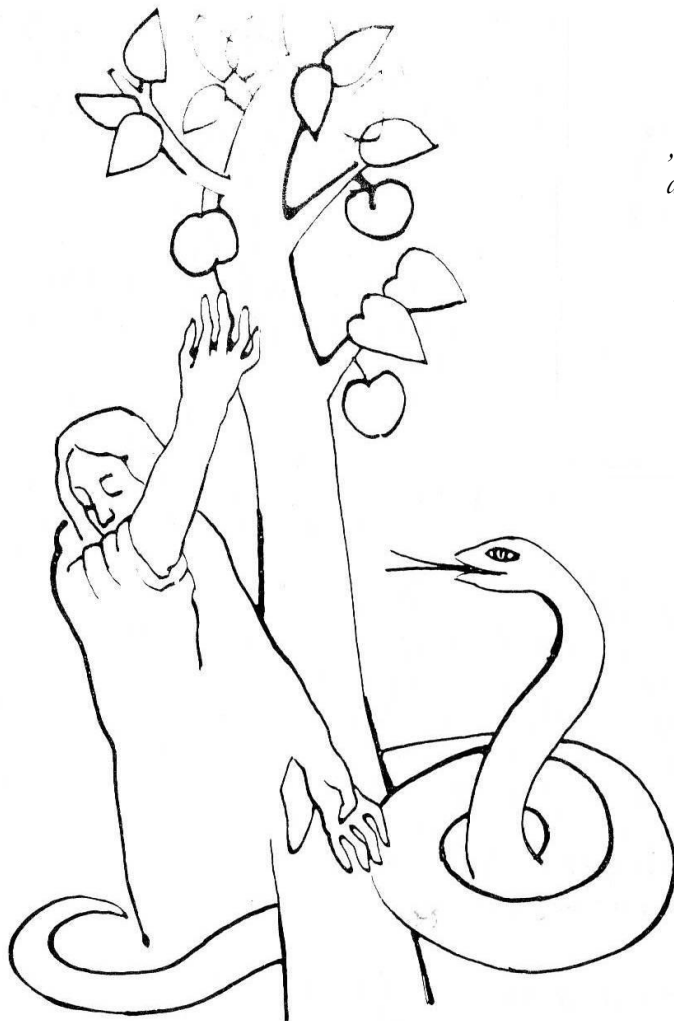
Istenben minden azonos magával az istenséggel. Az akarat és az akarat tárgya is. Ezért benne az akarat tevékenysége nem jelent változást, hanem azonosulást.

A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy a harmadik isteni személy az Atyától és a Fiútól származik, mint a két személy azonosságából. Az azonosság, illetve örök azonosulás oly tökéletes, teljes, hogy a harmadik isteni személy forrása. A teológiai kifejtés szerint tehát az isteni akarat származéka a Szentlélek Isten, aki Isten azonoságának, osztatlanságának biztosítója.

A kifelé irányuló akarat a Lélek áradása nem egyéb, mint az egyetlen, belső akarat kinyilvánítása és megdicsőítése a Szentlélekben.

11. AKARJA-E ISTEN A ROSSZAT?

Nem akarja, csak megengedi, ha mi akarjuk.

*Az Úr Jézus panasza:
„... A világosság a világba jött,
de az emberek jobban szerették
a sötétséget,
mint a világosságot,
mert tetteik gonoszak voltak.”
(Jn 3, 19).*

Az Úr szava az emberhez: „Mivel ettél a tiltott fáról, a föld átkozott lesz miattad.” (Ter 3,17). Mi, emberek folyton botránkozunk a rossz, a szenvedés miatt. Sokszor még Istent is vádolják az értelmetlen emberek, mintha ő lenne a bajok oka. Pedig az nyilvánvaló, hogy tőle semmi rossz nem származhat.

11. Mit tanít az Egyház?

Isten nem akarja a rosszat, mint valami jót. (D 514)

A bűnt csak engedi, bár meg tudná akadályozni. (D 816, 375)

Mit mond a Biblia?

MTörv 32,1-5.

Halljátok, egek, szólni szándékozom, / A föld figyeljen ajkam szavára! Esőként permetezzen tanításom, / Harmatként hulljon a szavam, / Mint a zápor a sarjadó fűre, / A záporesti a lankadt gyepre. / Mert az Úr nevét hirdetem, / Dicsőítétek Istenünket. / Köszikla! / Amit csak tesz, tökéletes, / Mert igazság minden útja, / Hűséges Isten, ment minden álnokságtól, / Igaz és egyenes, / Vétkeztek ellene, akiket hibátlannak alkotott, / Gonosz és elvetemült nemzedék!

Bölcs 1,11-15; 2,23-24.

Kerüljétek hát a hasztalan zúgolódást, óvjátok nyelveteket a rágalmazástól, mert a titkos beszéd sem marad büntelen, s a száj, amely hazudik, megöli a lelket. Ne törekedjétek a halálba életetek elhibázott útján, ne siettesétek romlásotokat kezetek tetteivel! Mert a halált nem Isten alkotta, Ő nem leli örömét az élők pusztulásában. Hisz mindent azért teremtett, hogy legyen, és a világ teremtményei az üdvösségre szolgálnak. Nincs bennük pusztító méreg, és a földön nem az alvilág uralkodik. Mert az igazságosság halhatatlan. Isten ugyanis halhatatlanságra teremtette az embert, és saját lényének képmásává tette. A Sátán irigysége lévén azonban a világra jött a halál, és akik vele tartanak, azok megtapasztalják.

Jób 1,8-12.

Akkor az Úr így szólt a sátánhoz: „Felfigyeltél-e szolgámra, Jóbra? Mert nincs hozzá foghatd a földön: feddhetetlen, derék ember, féli az Istent, és kerüli a rosszat.” A Sátán azt válaszolta az Úrnak: „Talán bizony ingyen olyan istenfélő az a Jób? Nem magad emeltél-e sövényt köré, háza és minden vagyona köré? Megáldottad keze munkáját, úgyhogy birtoka állandóan gyarapszik a földön. Csak nyújtsd ki egyszer kezedet, és nyúlj, hozzá egész vagyonához! Szavamra, szemtől szemben fog majd káromolni!” Az Úr erre azt mondta a Sátánnak: „Nos, kezedbe adom mindenét, amije van. Csak rá magára nem szabad rátenned a kezed!” Erre a sátán eltávozott az Úr színe elől.

a) Miért rossz az, ami rossz?

- Mert céljának és törvényeinek nem felel meg.

Mindennek megvan a célja, amiért létrejött, ami rendeltetését meghatározza. Többszörös célja is lehet egy dolognak. A cél érvényesülését pedig a törvények,

szabályok biztosítják. Ha ezeknek nem felel meg valami, akkor az rendellenes, rossz. Alapvetően rossz, ha teljesen célszerűtlen, hibás, ha valamiben szabálytalan. Rossz az a ház, amelyben nem lehet biztonságosan lakni, hibás, ha rendeltetésének nem felel meg tökéletesen. Hasonlóképpen rossznak nevezzük az embert is, aki az emberi élet céljának nem felel meg életével. A teremtő Isten határozta meg mindennek a célját és törvényeit.

b) Milyen fajtái vannak a rossznak?

- Megkülönböztetünk fizikai, erkölcsi és műalkotásbeli rosszat.

A célszerűtlenség, szabálytalanság előfordulhat a dolgok fizikai állapotában, az ember cselekedeteiben, vagy az emberi alkotásban. Ha valaminek a fizikai állapota rossz, akkor fizikai rosszról van szó (például, ha testem szemei nem működnek jól). Az emberi cselekedetek: vágyak, gondolatok, szavak, tettek rendetlensége erkölcsi rossz. Az emberi cselekedeteknek is van ugyanis meghatározott céljuk (Isten dicsőítése) és vannak törvényei, éspedig az örök erkölcsi törvények (Tízparancsolat).

Végül szabálytalanok lehetnek az emberi alkotások is, ha nem felelnek meg az alkotás (kultúra) természetszerű rendeltetésének és törvényeinek. Az alkotás hiányosságai jelentik a műalkotásbeli rosszat (például ha egy film nem építő, nemesítő hatású, vagy a szakszerűség, a művészi követelményeknek nem felel meg).

c) Mi az oka a rossznak?

- Minden rossz forrása a bűn.

Isten művei tökéletesek, vagyis teljesen megfelelnek isteni céljaiknak. Nyilvánvalóan nem tökéletesek, azonban feltétlenül a teremtmények művei, ti. az angyaloké és az embereké. Az értelmes teremtmény nem maga a jóság, melyből csak jó származhat, hanem csak esetleg jó, mely rossz is lehet. Az értelmes teremtmény rendetlen, rossz akarata a bűn, mely mindent meg tud rontani, rosszá tud tenni, amire befolyása van.

Hitünk tanítása szerint valóban meg is rontotta az egész világot. Eltorzította a természet rendjét, mely teljes pusztulást eredményez végül. Bár a teremtett világ természetszerűleg mulandó, jelen formája megszűnt volna bűn nélkül is, de átalakulása Isten dicsőségének végső követelménye szerint az ember bűne nélkül nem lett volna gyötrelmes pusztulás a világ végén.

d) Miért engedi meg Isten a rosszat?

- A nagyobb jó érdekében Isten nem akadályozza meg a rosszat.

Talán a legnagyobb nehézségük Istennel szemben az embereknek az, hogy miért engedi meg a rosszat, főleg a gyűlölet garázdálkodásait, kegyetlenkedéseit, a tragikus pusztulást stb. Miért tűri még az istengyűlölet borzalmaait is. „Hol van a te Istened?” – kiáltják oda az igaznak. Krisztus Urunkat így gyalázták: „Szálljon le most a keresztről, és hiszünk neki!” Isten valóban ártalmatlanná teheti a gonoszt, a rosszat és azzá is teszi, illetve önmagával szemben nincs erre szüksége, mert Isten sérthetetlen. Őt nem érintheti semmi rossz.

Az emberek számára ártalmatlanná teszi azzal, hogy megadja az élet győzelmének lehetőségét kegyelmének hatalma által. A krisztusi hit győzelmet jelent a halál fölött. A krisztusi hithez viszont éppen arra van szükség, hogy épségben hagyja az ember szabad akaratát. Ha ezt elvonná, hogy megakadályozza a gonosztettet, lerombolná a személyiség méltóságát, elvonná az üdvösség lehetőségét, mely az ember számára mindennél nagyobb rossz. Az emberi szabadság, illetve a szeretet, az üdvösség lehetősége az a legnagyobb jó, amiért eltűri Isten a rossz akaratot s annak összes következményeit.

e) Mi a forrása a bűnnek, az emberi gonoszságnak?

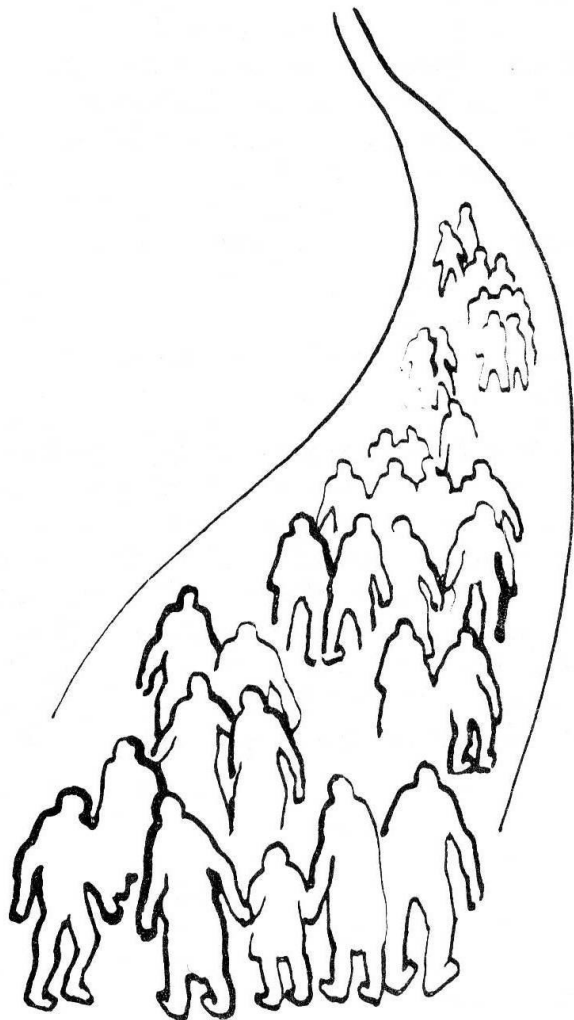
- A gonoszság gyökere Isten gyűlölete.

Különbséget kell tennünk a bűnös cselekedet és a gonosztett között. A bűnös cselekedet olyan szándékos eltérést jelent Isten akaratától, melyben nem maga az eltérés szándékos, hanem az a valami, ami eltér tőle. A gonosztett viszont direkt lázadás a törvény, illetve Isten ellen.

A gyakori bűnös cselekedetből rendszerint kialakul a gonosz akarat. A sok bűn ugyanis erős hajlamot fejleszt az emberben a rendetlenségre. Minél erősebb a rossz hajlam, annál képtelenebb számára Isten akarata, és fenyegetőbb maga az Isten. A feloldhatatlannak tűnő vád gyűlöletessé teszi Istent, aki minden tétével bosszút akar állni.

12. GONDJÁT VISELI-E ISTEN A VILÁGNAK?

Isten a világ gondviselője: fönntartja és célhoz vezérli.

*Itt is, ott is vész tolul rám,
Jó kormányos nézz hajómra,
Intsd a tengert nyugalomra
Minden rablót hessegess el
Kikötőbe te vezess el!
(Zavardini H.)*

Istennek terve van a világgal, ami biztosan megvalósul. Isten nem vallhat kudarcot. Különösképpen az emberre van gondja, akit saját magának teremtett, hogy neki megmutassa színről színre önmagát; felkínálja életét, és ezzel isteni boldogságában részesítse. Istennek ezt a szándékát szolgálja a világon minden.

12. Mit tanít az Egyház?

Őszintén hisszük és valljuk, hogy az Atya, a Fiú és a Szentlélek egy Isten minden anyagi és szellemi, látható és láthatatlan létező teremtetője, alkotója, kormányzója és elrendezője (D 421, 1784).

Mit mond a Biblia?

Zsolt 104, 5-6, 10-15.

A földet biztos alapra helyezted, nem inog meg az idők folyamán. Vizek árával vetted körül, a hegyeket is vizek borították.

Te öntöd a források vizét patakokba, a hegyek közt csörgedeznek. Inni adsz a mező vadjainak, a szomjas vadszamar merít belőlük. Az ég madarai partjaikon laknak, az ágak közt zengik énekük. A hegyeket kamráid vizéből öntözöd, eged gyümölcsével a földet jóltartod. Fűvet nevelsz az állatoknak és növényeket, hogy az ember jóllakhasson: hogy a földből kenyeret nyerjen, a szívét meg borral vidíthassa: hogy az olaj kenetül szolgáljon fejére, s a kenyér erőt kölcsönözzön neki.

Mt 6, 25-34.

Azt mondom ezért nektek: Ne aggódjatok életetek miatt, hogy mit esztek, vagy mit isztok, sem testetek miatt, hogy mibe öltöztök. Nem több az élet az edednél s a test a ruhánál? Nézzétek az ég madarait! Nem vetnek, nem aratnak, csűrbe sem gyűjtenek – mennyei Atyátok táplálja őket. Nem többet értek ti náluk? Ugyan ki toldhatja meg életét csak egy könyöknyivel is, ha aggodalmaskodik? Hát a ruházat miatt miért nyugtalankodtok? Nézzétek a mezők liliomait, hogyan nőnek: nem fáradoznak, nem szőnek-fonnak, mégis, mondom nektek, még Salamon sem volt dicsősége teljében úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha a mezei virágot, amely ma virít, holnap pedig a kemencébe kerül, így öltözteti az Isten, akkor benneteket, kishitűek, nem sokkal inkább?

Ne aggodalmaskodjatok hát, és ne kérdezzétek: Mit eszünk, mit iszunk? Vagy: Mit veszünk fel? Ezeket a pogányok keresik. Mennyei Atyátok tudja, hogy ezekre szükségetek van. Ezért ti elsősorban az Isten országát és annak igazságát keressétek s ezeket mind megkapjátok hozzá. Ne aggódjatok tehát a holnap miatt, a holnap majd gondoskodik magáról. A mának elég a maga baja.

a) Mit jelent az, hogy Isten gondviselő?

- Isten gondoskodik arról, hogy minden elérje a célját.

A világon mindennek van célja, és pedig természetesen az, amit a Teremtő rendelt számukra. Arról is a Teremtő gondoskodik, hogy a cél megvalósuljon.

Mindent megad, ami hozzá szükséges. „Mindenek szeme benned bízok, Uram, és te idejében megadod, ami szükséges. Megnyitod kezedet, és betöltesz minden éltőt áldásoddal.” (Zsolt 145,15-16).

b) Mit jelent a kifejezés: bízom a gondviselésben?

- Azt jelenti, hogy rábízom magam Isten rendelkezéseire.

Aki igazán bízok a gondviselésben, az meg van győződve arról, hogy az a jó számára, amit az Isten akar. Amit pedig ő akar, az biztosan meg is valósul; ha magamévá teszem az ő szándékát és akaratát, akkor a saját célom is biztosan teljesül. Csakis akkor üdvös számomra a gondviselés, ha célokat Isten céljával azonosítom. A gondviselésre csak akkor bízhatom magam, ha keresem és megismerem a Gondviselő akaratát, hogy azt kövessem. „Az Úrra bízzad dolgaiddat (vagyis ő határozza meg, mi a dolgod), akkor terveid sikerülnek.” (Péld 16,3)

c) Hogyan gondoskodik Isten az emberről?

- Megadja számára, ami az üdvösséghez szükséges.

Isten az embert sajátos módon, természetének megfelelően vezeti a célba. Magában a célkitűzésben is részesíti szellemi természete által. Magatartását, akaratát szabadon hagyja az isteni rendelkezésekkel szemben. Biztosítja azonban számára azt, ami létének beteljesülése, üdvössége, hogy meglássa Isten dicsőségét. Ám ez csak akkor jelent üdvösséget számára, ha saját, személyes célját is ez képezi. Aki gyűlöli Istent, annak számára az ő dicsősége a legnagyobb gyötrelmet, az örök kárhozatot jelenti majd az Ítéleten. Hogy szeretjük, vagy gyűlöljük őt, azt szabad akaratunkra bízta. Dicsősége szempontjából ez teljesen közömbös. Mindenképpen meglátjuk azt. Téves tehát a fogalma annak az isteni gondviselésről, aki úgy gondolja, hogy az a mi saját, szubjektív céljainkat szolgálja. Isten nem szolgál, hanem Úr. Ő határozza meg a célt, mely egyedül képes üdvözíteni minket, ha magunkévá tesszük.

d) Nem ellenkezik-e a gondviselés az ember önállóságával?

- A gondviselés az ember önállóságának forrása és alapja.

Gyakran vádolják a keresztény vallást azzal, hogy tétlenségre kárhozzátja az embert. Túlságosan az Istenre bíz mindent, nem hagy teret az emberi tevékenység számára. „Ne aggódjatok éltetekről!” mondja az evangélium. Mi szükség van tehát az emberi erőfeszítésre? – kérdi a hitetlen. Gúnyolódva hozzátesszik: nyilvánvaló, hogy az állítólagos Isten nem adja meg, amire szükségünk van. Ha nem dolgozunk, nem is eszünk. De még a munka ellenére is sokan hálnak éhen naponta a világon. Ezek az ellenvetések alapvetően téves szemléletből indulnak ki.

Az isteni és az emberi tevékenységet egyneműnek, azonos természetűnek tekintik. Mintha Isten ugyanolyan módon gondoskodna rólunk, mint ahogyan az embernek gondoskodnia kell magáról. Isten gondviselése nem teszi fölöslegessé, hanem követeli az emberi tevékenységet. Ő ugyanis elsősorban úgy gondoskodott rólunk, hogy részesített minket saját értelmes természetében, mely önálló, gondviselő tevékenység forrása. Megadta továbbá annak föltételeit, hogy természete érvényesülhessen. Amire pedig minden erőfeszítése ellenére is képtelen, azért nem kell aggódnia, mert az üdvösségéhez nem szükséges.

e) Hogyan gondoskodott Isten a világ üdvösségéről?

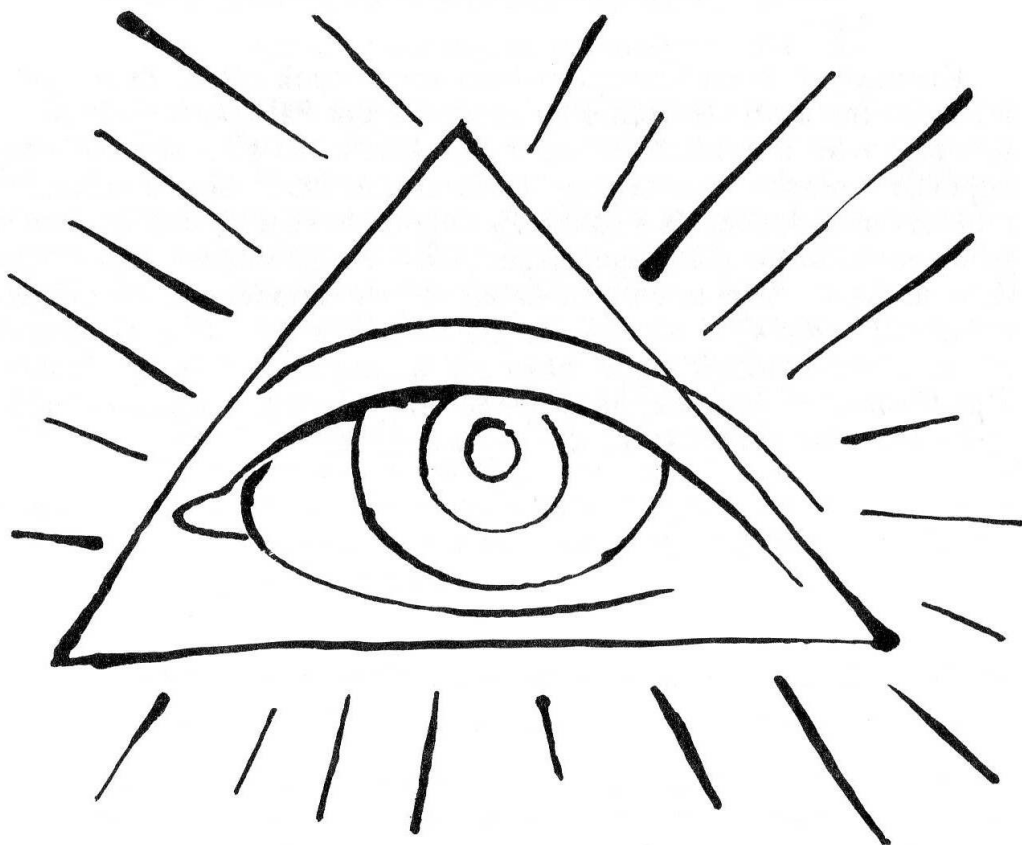
- Azáltal gondoskodott, hogy elküldte egyszülött Fiát, aki Jézus Krisztusban emberié lett.

Krisztusban Isten kinyilatkoztatta mindennek célját, és megadta mindazt, ami a cél eléréséhez szükséges. Szent Pál apostol fejt ki ezt többek között a kolosszeiekhez írt levelében: „Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény elsősülte. Mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön: a láthatókat és a láthatatlanokat, a trónusokat, uralmakat, fejedelemségeket és hatalmasságokat. Mindent általa és érte teremtett. Ő előbb van mindennél, és minden benne áll fönn. Ő a testnek, az Egyháznak a feje. Ő a kezdet, az elsősülte a halottak közül, hogy övé legyen az elsőség mindenben. Úgy tetszett az Atyának, hogy benne lakjék az egész teljesség.” (Kol 1,15-19) Krisztus tehát mindennek üdvössége.

13. MI CÉLJA ISTENNEK A VILÁGGAL?

Isten azért teremtette a világot, hogy kinyilvánítsa önmagát; ez jelenti azt, hogy saját dicsőségére teremtette Isten a világot.

*Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentléleknek,
miképpen kezdetben, most és mindörökké.
Ámen.*

Istennek nincs szüksége semmire. Ő maga a Tökéletesség, a Boldogság. Tevékenységének célja azért nem az, hogy valamit megvalósítson, tökéletesítsen, hanem az, hogy kinyilvánítsa azt, ami tökéletes, teljes, vagyis önmagát. Isten kiáradó öröme a világ, a világ sikere az Isten.

13. Mit tanít az Egyház?

A világ célja Isten dicsősége, aki mindeneknek forrása és célja. (D 134, 7805, 2270, 1785)

Mit mond a Biblia?

148. Zsoltár 1-8.

(Alleluja) Dicsérjétek az Urat a mennyből, dicsérjétek a magasságban! Dicsérjétek, angyalai mind, dicsérjétek, égi seregek! Dicsérjétek, nap és hold, dicsérjétek, fénylő csillagok! Dicsérjétek, egeknek egei, dicsérjétek, minden vizek az ég felett! Dicsérjétek az Úr nevét, mert az Ő parancsára lettek! Odaállította őket minden időkre, törvényt szabott nekik, amely el nem évül. Dicsérjétek az Urat a földről, tengeri szörnyek és tenger mélységei! Tűz és jégeső, felhő és hó, dübörgő viharok, melyek akaratát teljesítitek.

János 17, 1, 4-5.

E szavak után Jézus égre emelte tekintetét, és így imádkozott: „Atyám, elérkezett az óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged. Én megdicsőítetek a földön: a feladatot, amelynek az elvégzését rám bízad, elvégeztem. Most te dicsőíts meg, Atyám, magadnál: részesíts abban a dicsőségben, amelyben részem volt nálad, mielőtt a világ lett.

a) Mit jelent a dicsőség (glória)?

- Dicsőségnek nevezzük a kiválóság kinyilvánulását.

Az oroszlán dicsősége erejének félelmetessége az állatok világában. Tartanak tőle a többi állatok, mert ösztönösen vagy tapasztalatból ismerik győzelmes erejét. Az emberek világában akkor beszélünk dicsőségről, amikor valakinek valamilyen hőstette vagy nem hétköznapi, mindennapos teljesítménye közismertté válik, ezáltal az emberek közül kiemelkedik. Az ember legnagyobb kiválósága az, hogy Isten gyermeke. Ha ez valakinek az életében kinyilvánul a szentség természetfölötti erejében, akkor teljes emberi dicsősége. Csak az örökkévalóságban valósul ez meg tökéletesen.

b) Miben áll az Isten dicsősége?

- Kinyilvánul isteni valósága.

Minden mű alkotóját dicséri. A teremtett világ is hirdeti alkotója mindenekfölötti hatalmát és bölcsességét. Ez a dicséret az emberi szellemben lesz tudatossá. Isten ismeretében valósul meg elsődlegesen az ő dicsősége. A kinyilatkoztatásban éle-

tének titka nyilvánul ki a Szentháromság ismeretében. Benne teljes már Isten dicsősége, de csak az Ítéletben lesz tökéletesen nyilvánvaló.

c) Hogyan valósul a történelemben Isten dicsősége?

- Szegletkővé lesz Krisztusban, aki szétválasztja a lelkeket.

Az emberiség életének leghatékonyabb tényezője minden időben az Isten ismerte, illetve a vallási eszme volt. Alapvetően ez irányította és irányítja – akár pozitíve, akár negatíve – a törekvéseket. A kultúrák legbensőbb motivációja vallási jellegű volt. Isten eszméje és ígérete Jézus Krisztusban hitelesítette magát. Ő megdicsőítette a világban Istent életének tökéletes áldozatával. Az Atya pedig megdicsőítette őt, megmutatta benne éltető (feltámasztó) és üdvözítő (megdicsőítő) hatalmát. Krisztus misztériuma, történeti eseménye az emberiség életének, egész történelmének a központi eseménye, mely az emberi magatartást egyre inkább meghatározza és szétválasztja. Egyrészt érte, másrészt ellene irányulnak a törekvések. Úgy, ahogyan Szent János látta az apokaliptikus küzdelmet Krisztus Egyháza és az Antikrisztus között számkivetésében, Patmos szigetén, nagy harc dűl a világban körülötte, mely egyre inkább fokozódik. A történelmi tanulságot Szent János így fogalmazza meg a Jelenések könyvében: „Aki árt, ám ártson tovább is, aki szennyes, legyen még szennyesebb, és aki igaz, legyen még igazabb, a szent legyen még szentebb!” (Jel 22,10-12). Végül eljön dicsőségesen Krisztus, és ki nyilvánítja, kihirdeti az ítéletet: ellenségeinek örök kárhozatát, híveinek pedig örök üdvösségét.

d) Hogyan szolgálja Isten dicsőségét a bűn és a pusztulás?

- Igazolja, hogy Isten az élet Ura és üdvössége.

Senkit nem lehet olyan szabadon és látszólag büntelenül gyaláznia a földön, mint az Istent. Uralmának ellene szegülnek, embereit megölik. „A föld királyai fölkelnek, nagyjai összeesküsznek az Úr ellen és Fölkentje ellen. Törjük össze bilincüket, tépjük szét rabláncukat!” (Zsolt 2,2-3). A világ pedig végül is elpusztul. Hogyan fér össze mindez Isten dicsőségével?

A bűn lázadása magában véve is jelzi Isten hatalmát, aki ellen irányul, akinek uralmától szabadulni akar a lázadó. Következménye, a büntudat és bűnhődés, mely szükségszerűen együtt jár a bűnnel, egyértelműen megszegyenülést jelent Isten hatalmával szemben. A bűnhődés teljessé lesz a kárhozatban és pusztulásban, mely az Ítéletben kinyilvánul. A kárhozat és pusztulás is hirdeti Isten dicsőségét, mert nyilvánvalóvá teszi, hogy rajta kívül nincs más Isten. „Én vagyok az Úr, ez az én nevem: dicsőségemet nem engedem át másnak, sem dicséretemet a bálványoknak” (Iz 42). Bár a gonoszság elpusztítja a világot és az életet, Isten szándé-

kát mégsem hiúsítja meg, mert ő szentjeivel újjáteremti a világot, és örökkévaló életében részesíti gyermekeit. Ezzel végleges győzelmet arat a lázadás fölött, és nyilvánvalóvá teszi dicsőségének teljességét.

e) Miben áll Isten dicsőségének teljessége?

- Isten dicsősége öröktől fogva teljes az Igében, a Fiú-Isten személyében belsőleg, külsőleg teljessé lesz Krisztus eljövételében az idők végén.

Isten tökéletesen átadta, közölte önmagát a Fiú-Isten személyében, aki az Atya dicsősége. Külsőleg, a teremtett világban már tulajdonképpen nem is az Isten, hanem Isten dicsőségének teljessége, az Ige nyilvánul ki. Ez történt meg a megtestesülésben, az emberré lett Igében, Jézus Krisztusban. Benne szemléljük Isten boldogító dicsőségét. Átala ragyogott föl bennünk Isten világossága, mely egyre növekszik, míg teljessé lesz az Úr második, dicsőséges eljövetelekor.

14. HONNAN TUDJUK, HOGY VAN ISTEN?

Értelmünk felismeri őt a természetből és a kinyilatkoztatásból.

*A Mindent Mozzgatónak glóriája
a mindenségen áthat és világol,
itt több, ott halkabb fényt bintvén a tájra.
(Dante: Paradiso)*

Istenről beszél a világ és a Biblia. Szemünkkel nem láthatjuk, fülünkkel nem hallhatjuk, de van egy képességünk, az értelem, mellyel biztosan észlelhetjük. Az egész világ a mindenható Isten jele, melyet az értelmünk fölfog, mert Istenhez hasonló. A világon kívül a Bibliából is értesülünk Istenről, mert a Biblia Isten megnyilatkozásáról beszél.

14. Mit tanít az Egyház?

Létezik Isten, mely létezés az értelem természetes fényével biztosan felismerhető, bizonyítható. (D 1, 1785 stb.)

Mit mond a Biblia?

Bölcsesség 13, 5-9.

Mert a teremtmények nagyságából és szépségéből összehasonlítás útján meg lehet ismerni teremtőjüket. De ezek még csak csekély szemrehányást érdemelnek. Mert talán csak eltévednek, amikor valójában Istent keresik és akarják megtalálni, Teremtményei közt élnek, és igyekeznek a mélyükre hatolni, s amit szépnak látnak, annak látványa megejtí őköt. Még sincs mentségük ezeken sem. Ha egyszer olyan nagy szellemi készségük volt, hogy át tudták kutatni a világot, honnét van, hogy nem találták meg előbb ennek urát?

Rómaiaknak 1, 18-22.

Isten haragja eléri az égből az embereknek minden istentelenségét és gonosz-ságát, akik az igazságot elnyomják igazságtalansággal. Ami ugyanis megtudható az Istenről, az világos előttük, maga Isten tette számukra nyilvánvalóvá. Mert ami benne láthatatlan: örök ereje és isteni mivolta, arra a világ teremtése óta műveiből következtethetünk. Nincs hát mentségük, mert felismerték az Istent, mégsem dicsőítették Istenként, s nem adtak neki hálát, hanem belevesztek okoskodásaikba, és érteni nem akaró szívük elhomályosult. Kérkedtek bölcsességükkel, és oktalanná váltak,

a) Miért tudja megismerni Istent az ember?

- Mert hasonló az Istenhez.

Értelmünk és szabad akaratumk van. Az értelmet hasonlíthatjuk egy olyan vevő-készülékhez, mely a láthatatlan szellemi világot is felfogja. Sőt a „végtelent” is veszí. Isten a végtelen, teljes Valóság. Értelmünk rá van hangolva. Vagy egy értelmes lény által készített írást egy másik képes megfejteni és megérteni, sőt átélni amit ott olvas.

b) Felismerjük-e magunktól is, hogy van Isten?

- Minden épelméjű ember magától is fölismeri Isten létét.

Egyesek azt hirdetik, hogy Istenről csak azért tudunk, mert kezdetben valaki kitálta és hirdetni kezdte eszméjét, mely mintegy szellemi örökségként származott, és nemzedékről nemzedékre. Ez a felfogás teljesen alaptalan, tapasztalatilag és kísérletileg is többszörösen cáfolt. Egyes izolált népek, sőt egyének is meglepően

tiszta fogalmat alkottak Istenről. Felismeréséhez semmi másra nincs szükség, mint a *józan észre* és a *világ szemléletére*. Csak a működésében fejletlen vagy hibás értelem, mely nem jutott el a következtetés szellemi funkciójáig, nélkülözi az Isten ismeretét.

c) Tudtak-e Istenről minden időben és mindenütt az emberek?

- Isten ismerete térben és időben egyetemes (általános).

„Találhatsz városokat bástyák nélkül, de várost Isten, szentély, ima és áldozat nélkül még senki nem látott és nem is fog látni.” (Cicero: Adv Colot. 91,1) Ez a cicerói megállapítás tapasztalatilag is igazolt. Az ismeret tényén túlmenően az is igaz, hogy az Isten-hit, illetve vallási eszme a legerősebb kultúr-tényező a népek életében. Darwin két hónapot töltött a tűzföldi Yagan-indiánok között. Azt állította, hogy azoknak semmiféle fogalmuk nincs Istenről. Később Martin Gusinde és Wilhelm Koppers (1932-ben) több évre vegyültek közéjük, megnyerték bizalmukat, és ezzel megnyílt előttük e nép vallási világa is. Kiderült, hogy igen tiszta Isten-fogalmuk volt. Az afrikai pigmeusoknál ugyanezt tapasztalta Paul Schebesta.

d) Ha Isten biztosan felismerhető, miért kételkedhetünk benne?

- A kételkedés lehetőségének alapja a teljes bizonyosság igénye.

„Most tükör által, homályban látunk, akkor pedig majd színről színre” – mondja Szent Pál apostol (1Kor 13,12). Isten valóságának közvetlen látása elégíti csak ki teljesen szellemünket. Míg ez be nem következik, mindenféle bizonyosság kevés számunkra. Fennáll tehát a kételkedés, bizonytalanság lehetősége. Nem a gonoszából eredő tagadásról van itt most szó, hanem a teljesebb bizonyosság igényéről.

Isten léte az értelem számára a legtermészetesebb, legmértőbb, legtermékenyebb, leghasznosabb és a legboldogítóbb igazság. Olyan az nekünk, mint a levegő a madaraknak, tenger a halaknak. Mégis kételkedni tudunk benne, sőt jó szándékkal is megteesszük olykor, de csak azért, hogy nagyobb bizonyosságot szerezzünk felőle. Ahhoz azonban nincs jogunk, hogy a rendelkezésünkre álló érveket, melyek ismerésünk természetének megfelelően biztosak, elutasítsuk. Ha ezt megteesszük, értelmünk ellen is vétkezünk.

e) Mi támasztja alá értelmünk megbízhatóságát Isten létének felismerésében?

- A krisztusi hit igazolja értelmünk hitelességét.

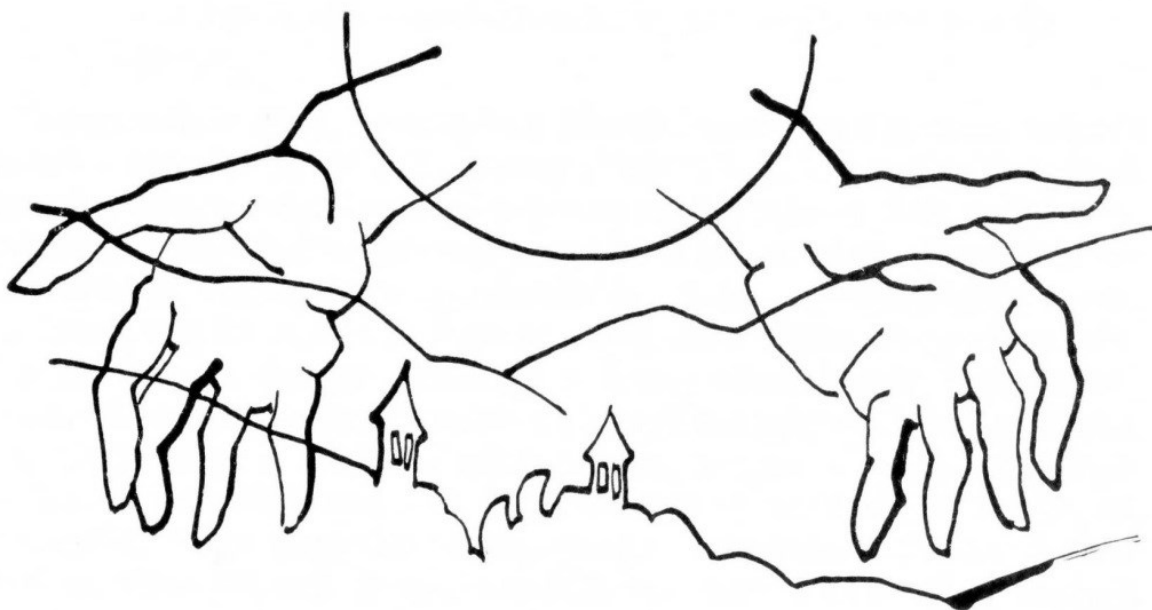
Mivel az értelem tanúságot tesz Isten létéről, más kibúvó nem akad a hitetlenek számára, mint kétségbe vonni egyáltalán a megismerés értékét. Éppen az ész imádói fosztják meg az értelmet természetszerű jogaitól, értékeitől, mondván, hogy a létre, Istenre vonatkozó fogalmainknak semmi reális alapjuk nincs. A ki nyilatkoztatáson nyugvó krisztusi hit azonban biztosít minket arról, hogy a természet, illetve az emberi szellem igényei, aspirációi nem illúziók, hanem reális igények.

Az Egyház, hogy az ész jogait és hitelét megvédje, mint hitigazságot hirdette ki, hogy értelmünk Istent biztosan (igazoltnak) képes megismerni. „Ha valaki azt állítja, hogy az egy, igaz Istent, Teremtőnk és Urunkat a teremtett dolgokból az emberi ész világánál biztosan megismerni nem tudjuk, legyen kiközösítve!” ([DH 3026]). A pápák azóta is sokszor védelmére keltek az emberi értelemnek a modernizmus, szkepticizmus különböző tévedéseivel szemben.

15. HOGYAN BIZONYÍTJUK ISTEN LÉTÉT?

Belátjuk, hogy kell legyen valaki, aki más, mint a világ.

*Szent Pál mondja: „Ami meg tudható az Istenről,
az világos, maga Isten tette nyilvánvalóvá...”
(Róm 1,19)*

Értelmünk legjellemzőbb tulajdonsága, hogy kíváncsi. Mindenre kíváncsi. Kérdései soha nem érnek véget. Arra is választ keres, hogy honnan van a világ és mi magunk is a világban. Mivel mindennek van oka, ennek is kell legyen oka, van valami titka. Ez az ok és titok csak másvalaki lehet, a világtól különböző valaki.

15. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház tartja és tanítja, hogy Istent, mindenek forrását és célját, az emberi értelem természetes fényével a teremtett dolgokból biztosan megismerhetjük: „Az Ő láthatatlan mivoltát, a világ teremtményei által, melyekről belátjuk, hogy általa lettek, felismerjük.” (Róm 1,20). De Isten bölcsessége és jósága más természetfölötti úton is kinyilatkoztatta nekünk önmagát és akaratának örök végzését. ...” (D 1785).

Mit mond a Biblia?

Bölcsesség 13, 1-4.

Mert természettől balgák voltak mind az emberek, híjával voltak Isten ismeretének, s a látható tökéletességtikből nem tudták felismerni azt, aki van, sem művei szemlélésekor nem ismerték fel a művészt, hanem a tüzet, a szelet vagy az iramló levegőt, a csillagok körét, a hatalmas vizet vagy az ég világítóit tartották a világot kormányzó isteneknek. Ha már ezekben isteneket láttak, mert szépségük elbűvölte őket, akkor tudniuk kellett volna, mennyivel kiválóbb a parancsolójuk. Mert a szépség szerzője teremtette őket. Ha megcsodálták erejüket és hatásukat, ebből arra kellett volna következtetniük, hogy mennyivel hatalmasabb a teremtőjük.

ApCsel 17, 22-23.29-30.

Pál az Areopágusz közepére állt, és elkezdett beszélni: „Athéni férfiak! Látom, hogy igen vallásosak vagytok. Amint szétnéztem és megtekintettem szentélyeiteket, ráakadtam egy oltárra, amelyen ez a felírás állta Az ismeretlen istennek. Nos, én azt hirdetem nektek, akit ti ismeretlenül tiszteltek. Ha tehát az Isten fiai vagyunk, nem szabad azt gondolnunk, hogy az istenség aranyhoz, ezüsthöz, kőhöz vagy a művészet, az emberi elme valamilyen alkotásához hasonló. Az Isten eddig szemet hunyt a tudatlanság kora felett, de most tudomására hozza az embereknek, hogy mindenütt meg kell térnie mindenkinek.

János 14, 8-14.

Erre Fülöp kérte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, és az elég lesz nekünk!”, „Már oly régóta veletek vagyok – felelte Jézus –, s nem ismersz, Fülöp? Aki engem látott, az Atyát is látta. Hogy mondhatod hát; Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok s az Atya bennem? A szavakat, amelyeket hozzátok intézek, nem magamtól mondom, s a tetteket is az Atya viszi végbe, aki bennem van. Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya bennem! Ha másképpen nem, legalább a tetteimért higgyétek. Bizony, bizony, mondom nektek: Aki hisz bennem, ugyanazokat a tetteket viszi végbe, amelyeket én végbevit-

tem, sőt még nagyobbakat is végbevisz, mert az Atyához megyek, s amit a ne-
vemben kértek, azt megteszem nektek, hogy az Atya megdicsőüljön a Fiúban,
bármit kértek a nevemben, megteszem nektek.

a) Miért keressük egyáltalán a teljes valóságot, mindennek a végső okát?

- Mert szellemünk feladata, hogy megismerje.

Előfordul az is, hogy álmódozásnak, ábrándozásnak minősítik Isten igazságát.
Ezek szerint csak azok foglalkoznak vele, akik ráérnek, vagy nem találják helyü-
ket a földön, így az égbe kíváncsiak. Meg kell elégedni a földi dolgokkal, nem
kell többre törekedni. Akik így gondolkodnak, nagyon súlyosan vétkeznek nem-
csak Isten ellen, de a saját lelkük, az emberi természet ellen is. Elnyomják ma-
gukban – néha másokban is – erőszakkal a szellem legmagasabb rendű tö-
rekvését, hogy keressék és megismerjék a teljes valóságot, az Istent.

b) Miért nem találhatjuk meg a teljes valóságot, a végső okot a világban?

- Értelmünk számára nyilvánvaló, hogy a világon minden mulandó.

A végső ok, a teljes valóság csak az lehet, aminek már nincsen oka, nem függ
semmitől, azaz örökkévaló. Minden tudományos vizsgálódás nélkül is felismeri
értelmünk, hogy ilyen létezőt nem találunk a világban. Különben a tudomány is
igazolja értelmünknek ezt a véleményét. Kimutatja, hogy mindennek van oka,
még ha nem is ismerjük. Bizonyítja, hogy mindennek van kezdete és vége, időbe-
li, véges. Vannak ugyan olyan „tudósok” is, akik ennek ellenére is remélik, hogy
az anyagban megtalálják a lét titkát (az isteni részecskét), de ez a reményük telje-
sen alaptalan tudományos szempontból. Ez az ő hitük.

c) Hogyan vélekednek a tudósok Isten létéről?

- A közismert tudósok túlnyomó többsége istenhívő ember.

Bár Isten létének igazsága teljesen független a tudományos kutatásoktól és ered-
ményektől, az emberek számára mégis fontos dolog a híres tudó-sok magatartása
ebben a kérdésben. A történelmi tapasztalat szerint a komoly, elmélyült tuda-
mány felébreszti az érdeklődést Isten iránt. A legtöbben belátják, hogy a kutató-
sok csak föltárják a valóság rejtélyeit, melyek egyre sokasodnak és mélyülnek, de
magát a felismert törvény jelenlétének okát nem tudják megmagyarázni. Azt is el-
ismerik, hogy a nyitott kérdésekre egyetlen válasz az Isten, illetve a hit tanítása
lehet. A klasszikus természettudomány nagyjai szinte mindannyian vallották ezt.
De a legújabb idők tudósai is megvallották Isten-hitüket. Élükön a legmodernebb
fizika vezető szellemével, Werner Heisenberggel. Minden belátás ellenére is
megmarad a lehetőség az ember számára, hogy szabadon döntsön: elfogadja-e Is-

ten igazságát, vagy elutasítja. Ha nem is sokan, de akadnak a tudósok között is Isten-tagadók.

d) Hogyan fogalmazhatjuk meg tudományosan Isten létének bizonyítását?

- Isten létének igazsága az ész nyilvánvaló elveivel tudományosan bizonyítható.

Azt nevezzük tudományos ismeretnek, amit bizonyítani lehet. Háromféle bizonyító tényező szerepel a megismerésben:

1. a tapasztalat (látás, hallás stb.),
2. a belátás (magától értetődő igazság) és
3. az igazolt tekintély.

Mindegyik igazoló tényezőn egy-egy sajátos tudomány nyugszik. A tapasztalaton a természettudomány, a belátáson a bölcelet, az igazolt tekintélyen a történelem, illetve a teológia. Mindegyik tudománynak megvan a sajátos módszere is, melyet a tárgy határoz meg. A természettudomány módszere a megfigyelés, kísérlet, mérés. Sajátos tárgya az anyagi valóság. Isten természetszerűleg nem tartozik a természettudomány körébe. Igazolni, cáfolni sem tudja. A belátás tudománya, a bölcelet illetékes ebben a kérdésben. Számtalan Istenérvet tart számon a bölcelet.

Valamennyinek a bizonyító ereje azonban a következő nyilvánvaló ismereteken, előfeltételek belátásán nyugszik:

1. Az nyilvánvaló, hogy vannak létező dolgok.
2. Nyilvánvaló az, hogy a lét örök és szükségszerű. Ugyanis, ha ez nem így lenne, hiányból sohasem lehetett volna semmi.
3. Nyilvánvaló az is, hogy a világon semmiről, azaz ismeretünk egyetlen tárgyáról sem állíthatjuk, hogy örök és szükségszerű, hogy abba maga a lét valósulna meg. Ez még elvileg is lehetetlen.

Ezekből az állításokból következtetés útján jön létre Isten létének bizonyítása a következő szillogizmus útján:

A lét örök és szükségszerű.

A világon ez semmiről nem állítható.

Tehát: A szükségszerű, örök valóság a világon mindentől különbözik, **más** valóság. Ez a *más valóság, ez a mindentől különböző, semmi máshoz nem ha-*

sonlítható létező az Isten. Ennek a fogalmát, igazságát és természetét egyéb következtetések útján alakítjuk ki.

e) Mi szükséges ahhoz, hogy az egy, igaz Istent valóban megismerjük és elismerjük?

- Isten kegyelmére van szükségünk, hogy értelmünket helyesen tudjuk használni, és hallgassunk is rá.

Igaz, hogy az emberi értelem természeténél fogva alkalmas Isten megismerésére, az ismeret pedig kellően hatékony indokot nyújt a meghódoláshoz. A valóságban mégsem történik meg mindez Isten kegyelme nélkül. Az áteredő bűn és az egyéb személyes bűnök ugyanis annyira megrontották természetünket, hogy legnehezebb képességeink is megsérültek: *értelmünk elhomályosult, akaratunk rosszra hajló lett*. Isten orvosló és segítő kegyelme nélkül nem tudunk helyesen gondolkodni róla sem, főképpen a meghódoláshoz szükséges alázat nehéz a földi dolgoktól, önmagától elvakult, gőgös embernek. Ezt az orvosló és segítő kegyelmet Isten meg is adja mindenkinek, hisz ő mindenki üdvösségét akarja. De nem mindenki fogadja el a segítséget sem.

Az értelem természetes indítékain túl a *kinyilatkoztatás* által Isten természetfölötti alapot is nyújtott Isten-ismeretünkhöz. Ez a kegyelmi ajándék erőnket felülmúló, természetfölötti ismeretre képesít minket, bár a hódolat szabadságát ez is érintetlenül hagyja.

16. MIÉRT TAGADJÁK EGYESEK ISTENT?

Mert azt szeretnék, ha nem lenne Isten.

*Fortélyos, álnok cselszövés
Az éj homályán meglapul
Éjre vár a szentségtörő
Szennyének meghitt társául.
(Prudentius: Hajnali himnusz)*

A bűnbeesés után őszüink elbújtak Isten elől. Minden bűn idegenkedik az Istentől. Ha ragaszkodunk bűneinkhez, akkor igen kellemetlenné lesz számunkra Isten, akit ellenségünknek érzünk. Szeretnénk tőle megszabadulni akár a haragosunktól, akin keresztülnézünk, semmi nek veszünk. Az igazlelkű emberek örülnek az Istennek.

16. Mit tanít az Egyház?

Egyesek hajlamosabbnak látszanak az ember jelentőségének állítására, mint az Isten tagadására, így az embert annyira felmagasztalják, hogy ezáltal az Istenhez való hit elveszti életet irányító erejét... Bizonyos, hogy nem mentesek a bűntől azok, akik szántsándékkal igyekeznek távol tartani Istent a szívüktől ... Ezek nem követik lelkiismeretük szavát. (II. Vatikáni Zsinat, Gaudium et spes, 19.)

Mit mond a Biblia?

Rómaiakhoz 1, 23-29.

A halhatatlan Isten fönségét fölcserélték a halandó ember, madarak, a négylábúak és a csúszómászók képmásával. Ezért Isten szívük vágya szerint kiszolgáltatta őket a tisztátalanságnak, hadd gyalázzák meg saját testüket. Isten igazságát hamissággal cserélték fel, s inkább a teremtmény előtt hódoltak, mint a Teremtő előtt, aki mindörökké áldott. Ámen. Ezért szolgáltatta ki őket Isten a saját gyalázatos szenvedélyeiknek. Asszonyaik a természetes szokást természetellenessé váltották fel. A férfiak hasonlóképpen abbahagyták az asszonnyal való természetes életet, egymás iránt gerjedtek vágyra, vagyis a férfi férfival űzött ocsmányságot. De meg is kapták tévelygésük megszolgált bérét. Nem méltatták az Istent arra, hogy megismerjék, az Isten is romlott eszközre hagyta hát őket, hogy alávaló tetteket vigyenek végbe. Tele is vannak mindenféle gonoszszággal, hitványsággal, kapzsisággal, ravaszsággal, vetélkedéssel, ármánykodással, rosszindulattal.

János 3, 19-21.

Ez az ítélet: a világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert tetteik gonoszak voltak. Mert mindenki, aki gonoszat tesz, gyűlöli a világosságot, s nem megy a világosságra, nehogy kiderüljenek e tettei. Aki ellenben az igazsághoz szabja tetteit, a világosságra megy, hadd derüljön fény a tetteire, amelyeket az Istenben vitt végbe.

a) Miért haragszanak egyesek Istenre?

- Ellenségüknek érzik, mivel vétkeznek ellene.

Ha rosszat teszünk valakinek, öntudatlanul is úgy érezzük, hogy ellenségünk lett az illető. Félünk tőle, és nem szívesen gondolunk rá. Találkozni még kevésbé szeretnénk vele. A félelem addig fokozódhat, hogy meg is gyűlöljük az illetőt. Haragszunk rá. A harag gyilkos indulat: pusztítani, megsemmisíteni akar. A dühös édesanya „agyon akarja csapni” saját gyermekét. Érthető, hogy aki Istent nem tiszteli, törvényeit megszegi, és nem hajlandó megbánni bűneit, az fél az Istentől, lassan meg is gyűlöli. Ezért ellene lázad. Bosszúját legegyszerűbben úgy

tölti ki rajta, hogy letagadja őt. Pedig nagyon is tudja, hogy létezik, különben nem haragudna rá.

b) Lehet-e valaki meggyőződéses Isten-tagadó (ateista)?

- Nem lehet meggyőződni arról, hogy nincs Isten.

Nem sokszor, de előfordul a kifejezés: meggyőződéses ateista (azaz istentagadó) vagyok. Még azt is elvárja az ilyen, hogy tartsuk tiszteletben meggyőződését. Feltétlenül meg is adnánk a tiszteletet, ha lenne meggyőződése. Egészen bizonyos ugyanis, hogy nincs neki. Mivel Isten van, lehetetlen meggyőződni arról, hogy nincs. Ami ugyanis meggyőző, az a valóság. Csak arról lehet szó, hogy erősen akarja tagadni Istent. A túlzó, alaptalan törekvést fanatizmusnak nevezzük, mely éppen a meggyőződés hiányát jelzi.

c) Milyen formában fordul elő az Isten-tagadás (az ateizmus)?

- A közömbösétől a sátánizmusig terjed a skála.

Az ateizmus mindig erős eszmei áramlat volt a világon. Éppen az Isten-hit világoossága szerint színeződik, mint annak az árnyéka. Legszélesebb bázisa azoknak a tömegeknek, akik közömbösen viselkednek ebben a kérdésben, gyakorlatilag ateisták. Átmenetileg igen sok ember ilyen, különösen az ifjúság éveiben. Ide tartoznak azok is, akik szellemileg, lelkileg egész életükben mintegy kiskorúak maradnak. Csak a földi megélhetéssel bajlódnak. Ezek sodródnak a mindenkori kor-szellemmel, környezetükkel. *A gyakorlati Isten-nélküliség normális embereknél vagy komoly megtéréshez vagy elvi hitetlenséghez vezet.* Előbb-utóbb szükségét látja ugyanis minden értelmes ember annak, hogy megalapozza, megindokolja életét. Az elvi ateizmustól csak egy lépés a harcoss ateizmus, mely küzd az álláspontjáért, mintegy a „hitéért”. Küzdelme mindig türelmetlenséggel párosul, mert érvei igen gyengék. Amikor pedig az ateizmus hitvallássá lesz, és bizonyos kultikus formát is kap, valami felsőbbrendű, „legyőzhetetlen, diadalmas” eszme, akkor már a sátán eszközüvé válik, sátánizmussá fejlődik.

d) Nem lesz-e a világ mindig hitetlenebb?

- A hitetlenség szelleme lesz egyre szabadabb és erőszakosabb.

Gyakori panasz az emberek között, hogy lassan kihal az emberekből a hit. Istentelenné lesz a világ. Erősen bizonygatják azt is egyesek, hogy ez a „haladás” útja. A tudomány kiszorítja a hitet. Ezek igen naiv elképzelések. Egyrészt az nem igaz, hogy a hitetlenség valami modern felfogás, mely felé a haladás, fejlődés egyértelműen halad. A lelkek pásztorai minden időben panaszkodtak az istentelenség miatt, kezdettől fogva. A Szentírás is említ korokat, amikor különösképpen elterjedt

az istentelenség. Noé idejében „emelt kézzel”, büszkén vétkeztek az emberek. Nyilván felvilágosultaknak tartották magukat. A bábéliek is erősen lázadoztak Isten ellen. Viszont a legújabb időkben is nagy tömegek vallják meg Istent, egyre öntudatosabban. Másrészt az sem igaz, hogy a tudomány fejlődése kiszorítja az Isten-hitet. Éppen ellenkezőleg: maximálisan kedvez neki. A jeles ateista tudós, Le Dantec be is vallotta: „Bárki, bármit is mond, körünkben nagyon kevés az ateisták száma” (L' Atheisme). A szigorú, tudományos világszemlélet egyik úttörő mestere, F. Bacon (1625) mondta: „Kevés tudomány elvon az Istentől, sok tudomány visszavezet hozzá.” Nehéz felsorolni még a legnagyobb tudósokat is, akik Isten-hívők voltak (Kopernikusz, Ifj. Herschell, Fresnel, Volta, Lamarck, Ampere, Arago, Faraday, Brandly, Planc, Bohr, Heiscnberg stb.). A jövő kilátásai még ragyogóbbak, valóságos vallási felvirágzás jelei mutatkoznak a tudományban. C. F. Weizsacker, a napenergia kutatója írja: „Komoly kutatók rájöttek arra, hogy a keresztény hit-kincsben, depositum-fidei-ben minden időkre szóló bölcsesség és igazság rejlik” (Dia Chemie, 57. évf. 1944.). Igaz viszont az, hogy a fejlődés mindig radikálisabbá teszi a hitetlenséget is. Következtesen, elszánt élet-szemléletté válik, mely az élet minden területére kihat. Az is igaz, hogy a szabadság szellemének érvényesülése folytán a hitetlenség eszméje is teljesen polgárjogot kap a társadalomban. Mivel pedig fanatikus és erőszakos mozgalom, egyre nagyobb befolyást gyakorol a világ életére, egyre nagyobb hatalomra tesz szert. Az Úr Jézus jövendölése szerint az idők végén az Antikrisztus fog uralkodni zsarnoki módon. Hatalmát az érkező, dicsőséges Krisztus fogja megtörni.

e) Mi csábítja az embert Isten tagadására?

- A lázadás személyes szelleme, a Sátán.

Elsőnek a bukott angyalok fejedelme, Lucifer tagadta meg az engedelmisséget Istennek. Lényegénél fogva ő a „fényhordozó”. Senki előtt nem világosabb Isten létének igazsága, mint előtte. Mégis ő lett az Isten-tagadás szelleme (sátán). A Sátán tagadása nem csupán Isten személyére vonatkozik, hanem mindenre, ami Istentől való. Teljes bosszúra törekszik, azért Isten egész művét akarja megsemmisíteni, elpusztítani. A hazugság, a gyilkosság, pusztítás, gyűlölet szelleme is. Péter apostol figyelmeztetése: „Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségiek, az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.” (1Pt 5,8). A bukott angyalok (ördögök, gonosz szellemek) lényegük sajátos módján mind üdvösségünk ellen csábítanak.

17. HOGYAN ISMERHETJÜK MEG ISTEN BELSŐ ÉLETÉT?

Csak a kinyilatkoztatásból.

*Szent Pál mondja: (Isten)
„... tudunkra adta akaratának titkát
azt az előre meghatározott,
jóságos tervét,
hogy elérkezik az idők teljessége...”
(Ef 1,9-10)*

Isten megközelíthetetlen fényességben lakik. Olyan ő értelmünk számára, mint a ragyogó déli nap a szemünk számára, mely nem tud beletekinteni. Ha mégis megteesszük, könnyen megvakulhatunk. „Látni vágyó Napba nem tekint!” - mondja a költő. Isten viszont meg tud nyilatkozni, ha akar. Meg is tette, kinyilatkoztatta önmagát.

17. Mit tanít az Egyház?

„Úgy tetszett Isten bölcsességének és jóságának, hogy természetfölötti úton önmagát és akaratának örök végzéseit kinyilatkoztassa az emberi nemnek. ...” (D 1785).

A kinyilatkoztatás nem emberi mű, bölcséleti teljesítmény, vagy a keresztény szellem fejleménye ... (D 1636, 2054), hanem olyan misztériumokkal tartalmaz, melyek az emberi értelem számára megközelíthetetlenek. (D 1785, 1616 stb.)

Mit mond a Biblia?

János 12, 44-50.

Jézus azonban fennhangon hirdette. „Aki hisz bennem, nem bennem hisz, hanem abban, aki küldött, s aki lát, azt látja, aki küldött. Világossággal jöttem a világra, hogy aki hisz bennem, ne maradjon sötétségben. Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem tartja meg, azt nem ítélem el, mert hiszen nem azért jöttem, hogy elítéljem a világot, hanem hogy megváltsam a világot. Van annak bírója, aki elvet, és nem fogadja el szavaimat: a tőlem hirdetett tanítás ítéli majd el az utolsó napon. Mert nem magamtól beszéltem, hanem aki küldött, az Atya hagyta meg, mit mondjak, és mit hirdessek. S tudom, hogy parancsa örök élet. Így, amit hirdetek, úgy hirdetem, amint az Atya mondta.”

János 1, 1-4.

Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, Ő volt kezdetben Istennél. Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága.

a) Kíváncsiak vagyunk-e Istenre?

- Igazán csak Isten érdekel minket.

Amikor találkozunk valakivel, akit nem ismerünk, várjuk, hogy bemutatkozzék. Számunkra legnagyobb az Isten személye. Kezdet óta figyelt rá az emberiség, és várta, hogy megnyilatkozzék. Kezdet óta ott van lelkünkben a kérdés: Ki vagy Te, Istenem, szólj, hallja a te szolgád!

b) Mi a kinyilatkoztatás?

- Isten belső életének a megnyilvánulása számunkra.

Isten önmagát, saját életét szánta az embernek. Bár saját erőnkől megközelíthetetlen, de ő maga meg tud ajándékozni minket isteni életével. A kinyilatkoztatásban nemcsak természetfölötti jelekről, prófétai üzenetekről van szó, hanem mindegy személyes bemutatkozásról, természetfölötti kapcsolatról Isten és ember

között. Olyan kapcsolatról, mely Isten és az ember természetének egyaránt megfelel. Ez a kapcsolat pedig az önkéntes szövetség a cél érdekében, mely az Isten dicsősége, illetőleg az ember örök üdvössége.

c) Szükségünk van-e a kinyilatkoztatásra?

- A kinyilatkoztatás örök üdvösségünkhöz szükséges.

Isten titka minden emberi szellemenben ott világít. A titok ismeretében egyrészt az is világos, hogy képtelenek vagyunk megismerni és birtokba venni, másrészt az igény is benne rejtőzik, hogy megismerjük. Képtelenek vagyunk lemondani róla. Ezen túlmenően Isten még természetfölötti igényt is oltott belénk kegyelme által, mely vágyat és reménységet ébresztett bennünk egy bensőséges kapcsolat után, melynek megvalósítását a Messiástól várta minden időben az emberiség. A vallástörténelem kétségtelenül kimutatja ezeknek a lelki tényezőknek a jelenlétét, ha torzult formákban is. Isten azért ébresztette ezeket az igényeket, mert ki akarta azokat elégíteni. Ez történik a kinyilatkoztatás által.

d) Miről ismerhető fel a valódi kinyilatkoztatás?

- A kinyilatkoztatás kritériumai természetfölötti jelek: a jövendölések és a csodák

Igaz, hogy sokféle isteni megnyilatkozásról beszél a vallástörténelem, melyek kétségtelenül nem azok. Csak képzelődések, költői produkciók. Ebből semmiképpen nem lehet azonban arra következtetni, hogy minden „kinyilatkoztatás” hamis. Az sem igaz, hogy lehetetlen igazságot tenni ezen a téren, mondván, hogy ki tudja, hol van az igazság. A hiedelmek gazdag története annyit mindenesetre bizonyít, hogy az emberiség igényli a kinyilatkoztatást. Vágyaiból forraszik annak mitológiai költészete.

Világos, biztos jelei vannak azonban a tényleges kinyilatkoztatásnak, melyek mint az Isten igazoló pecsétel határozottan felismerhetők. A beteljesült jövendölések és a csodák Isten természetfölötti megnyilatkozásának biztos jelei. Amikor Keresztelő Szent János követeket küldött az Úr Jézushoz, hogy megkérdezzék tőle, vajon ő-e a megígért Megváltó, vagy mást várjanak, az Úr Jézus így válaszolt: „Menjetek, jelentsétek Jánosnak, amit hallottatok és láttatok: vakok látnak, süketek hallanak, sánták járnak, poklosok tisztulnak, halottak feltámadnak, a szegényeknek hirdetik az evangéliumot, és boldog az, aki nem botránkozik meg bennem.” (Mt 11,6)

Elsősorban mindig a beteljesedett jövendölésekre hivatkozott az Úr Jézus, hogy magát igazolja, azután a csodákra, melyeket művelt. Ezt senki más nem tehetette meg.

e) Történt-e valóban kinyilatkoztatás?

- Kizárólag Jézus Krisztus kinyilatkoztatása igazolható.

Az a kérdés, van-e olyan jelenség a történelemben, mely magán hordozza Isten igazoló pecsételt, a természetfelettség jeleit, a jövendölések beteljesedését és a csodákat. Éppen azért, mert ismerjük a természet rendjét és egyetemes törvényeit, azt is meg tudjuk állapítani, ami ezeket felülmúlja, ami természetfölötti eredetű, vagyis csoda. Ilyen igényekkel vizsgálva a történelmet, tudományos bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy ilyen jelek előfordultak a történelemben, és azok közvetve vagy közvetlenül, de kivétel nélkül minden esetben a názáreti Jézus Krisztus történeti személyére vonatkoztak, és vonatkoznak a jelenben is.

18. HOGYAN NYILATKOZTATTA KI MAGÁT AZ ISTEN?

Jézus Krisztus és az ő hírnökei által.

*Isten az Úr Jézusra irányította
figyelmünket: Fölötte megnyílt az Ég,
és az Atya szózata hallatszott:
„Ő az én szeretett Fiam, őt hallgassátok!”
(Mt 17,5)*

Sokféleképpen szólott Isten az emberekhez, sokféle üzenetet küldött angyalok és próféták által. Saját magát csak akkor nyilatkoztatta ki, amikor egyszülött Fiát küldte a világba, a második isteni személyt, aki Jézus Krisztusban emberré lett.

18. Mit tanít az Egyház?

A Szentháromság – lényege szerint egyetlen, személy szerint három – először Mózes, a szent próféták és más szolgálói által adott üdvös tanítást az emberi nemnek – az idők követelményeinek megfelelően. Végül Isten egyszülött Fia, Jézus Krisztus, a teljes Szentháromságtól megtestesítve a mindenkor Szűz Máriától a Szentlélek közreműködése által született, és valóságos emberré lett, értelmes lélek és emberi test egységében, két természetben egyetlen személyként. Ő mutatta meg meggyőzően az élet útját. (D 428, 429)

Mit mond a Biblia?

Zsidóknak 1, 1-2.

Azelőtt Isten a próféták útján több alkalommal és többféle módon szólt őseinkhez. Ebben a végső korszakban a Fia által beszélt hozzánk, akit a mindenség örökösévé tett, hiszen a világot is általa teremtette.

János 8, 12-18.

Egy másik alkalommal így beszélt Jézus: „Én vagyok a világ világossága: Aki követ, nem jár többé sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága.” A farizeusok vitába szálltak vele: „Mivel magad mellett teszel tanúságot, azért nem érvényes a tanúságod.” Jézus megfelelt nekik: „Ha magam mellett is teszek tanúságot, érvényes a tanúságom, mert tudom, honnan jöttem és hova megyek. Ti ellenben nem tudjátok, honnan jöttem és hova megyek. Ti a test szerint ítélték, én nem ítélek senki fölött. Vagy ha ítélek is, igazságos az ítéletem, mert nem vagyok egyedül, hanem én és aki küldött, az Atya. Márpedig törvényetek is azt mondja, hogy két embernek a tanúsága érvényes. Tanúságot teszek magamról én is, és tanúskodik mellettem az Atya is, aki küldött.”

a) Mit jelent az, hogy kinyilatkoztatta önmagát az Isten?

- Nem csak szólott hozzánk, hanem életét is közölte.

A próféták által csak mintegy üzent az Isten, amit a hírnökök saját szavaikkal mondtak el. Az Úr Jézus azonban már valóságos isteni személy. Általa maga az Isten szólt hozzánk. Akik őt látták és hallották, azok a mennyei Atyát látták és hallották őbenne.

b) Mit jelent az, hogy a kinyilatkoztatás az örök élet ígéje?

- Aki befogadja, részesedik Krisztus isteni életében.

Jézus Krisztus nem csupán szól hozzánk, hanem életét is kínálja annak, aki hisz benne. „Aki hisz bennem; még ha meghal is, élni fog.” (Jn 11,25) – mondta Jé-

zus. A hitben ugyanis teljesen rá bízunk magunkat Krisztusra, aki kegyelmei által részesít minket saját isteni életében. Magát az Úr Jézust is Igének nevezzük, más szóval Isten „Szavának”, aki emberré lett, vagyis az emberé lett.

c) Milyen formában történt a kinyilatkoztatás?

- Szövetségek formájában valósult meg a kinyilatkoztatás.

Isten úgy közelít az emberhez, mint személy a személyhez. Nem tárgyként kezeli az embert, melyet tetszés szerint formálhatunk, hanem tiszteletben tartja szabad akaratát, melyet tőle kapott. A személyek közösségének, egységének formája pedig a szövetség. Végtelen jóságának tiszta ajándékként szövetségre szólítja fel Isten az embert, saját üdvössége érdekében. Istennek nincs rá szüksége. Részéről ez merő kegyelem, ajándék. Az embert azonban kötelezi ez a szeretet, bár akarata szabad marad.

Az isteni szövetségnek története van. Kezdetről fogva készül mintegy tárgyalások útján. Az első szövetség, az *Ószövetség* célja Isten és a választott nép, Izrael együttműködése a Messiás jövetelének előkészítésére. Megvalósulásában bukott őszülein, Noé, Ábrahám, Jákob működnek közre, Mózes pedig a választott nép nevében meg is köti és vállalja a szövetséget a Sínai-hegynél. Ezért mózesi és sínai-szövetségnek is nevezzük az Ószövetséget.

Az Ószövetséget beteljesíti az *Újszövetség*, mely Jézus Krisztus személyében léteült. Benne felülmúlhatatlanul tökéletes egységben van Isten és ember, hisz ő valóságos Isten és valóságos ember egyetlen isteni személyben, a Fiú-Isten személyében. Mint a „várakozások embere”, a Messiás, jogos képviselője az egész emberi nemnek Isten felé. Viszont Istennek is teljhatalmú követe. Így a benne fennálló szövetség valóban Isten és az ember szövetsége.

d) Hasznos dolog-e a kinyilatkoztatás földi életünk számára?

- Földi boldogulásunknak sem lehet más alapja.

Könnyen beláthatjuk ezt, ha tudomásul vesszük az igazságot, hogy sorsunk törvénye a lelkünk állapota. A lélek katasztrófája, a bűn hozott ránk minden pusztulást, szenvedést. A lélek üdve pedig az Isten, aki a kinyilatkoztatásban közli magát teljes mértékben a lélekkel. A teljes értékű élethez szükséges világosságot és erőt csak belőle meríthetjük. Történetileg is ábrázolhatjuk mindezt azzal a tényvel, hogy a kinyilatkoztatásból táplálkozó kereszténység teremtette meg a földön a legmagasabb kultúrát, melyet a pogány kultúrákhoz még csak hasonlítani sem lehet – összes fogyatékoságai ellenére sem. Nekünk, hívőknek ezektől függetlenül is elég meggyőző az Úr Jézus figyelmeztetése: „Mindaz, aki igéimet hallgatja, de azokat nem tartja meg, hasonlónak lesz a bolond emberhez, aki házát homokra

építette...” (Mt 7,24-27) „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és a többi mind hozzáadatik nektek.” (Mt 6,33)

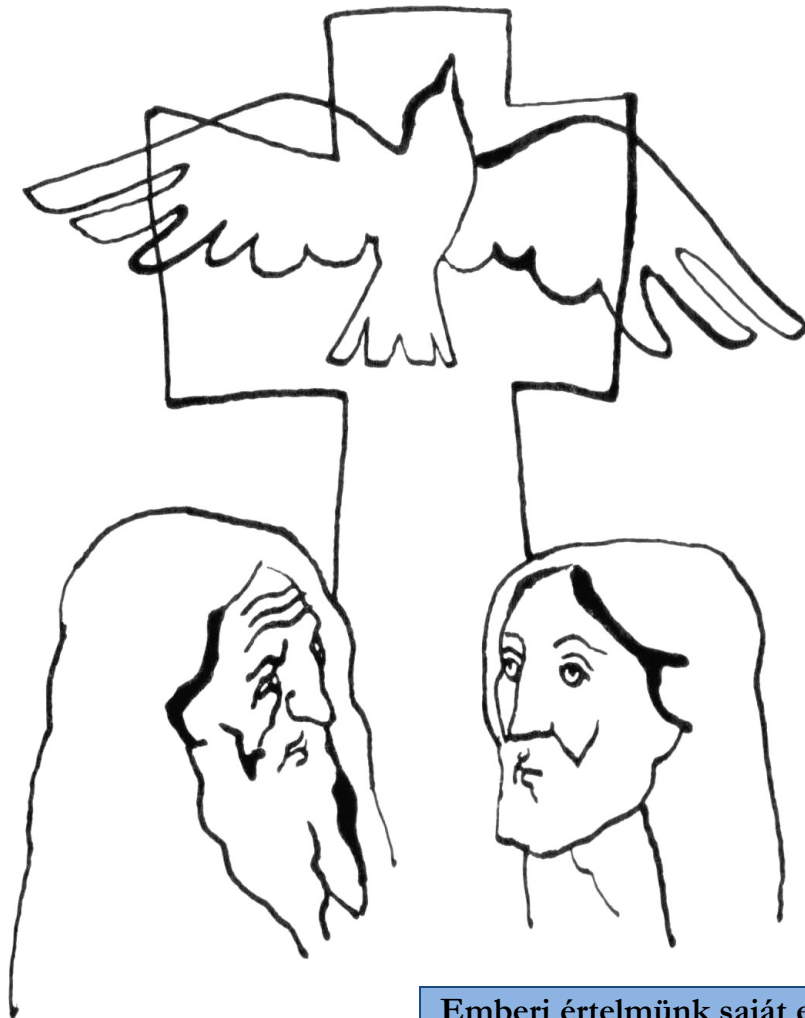
e) Milyen tudomány foglalkozik a kinyilatkoztatással?

- A kinyilatkoztatás tudománya a teológia.

A sajátos igazoló tényező teszi ismereteinket, illetőleg megismerési eljárásunkat sajátos tudománnyá. A teológia igazoló tényezője Krisztus isteni tekintélye. Ami arra támaszkodik, az bizonyítottan igaz. Ebből adódik, hogy tudományos eljárása kettős irányú. Egyrészt Krisztus isteni tekintélyét kell igazolnia, történeti és bölcséleti módszerrel. Rekonstruálja a történeti jelenséget, és természetfelettségét hitelesíti. Nem direkte, hanem indirekte; szembesítve a természettudomány egzakt ismereteivel. Krisztus isteni tekintélyének hitelesítése után a tételes, speciális teológia azokat az ismereteket keresi, melyek az Úr Jézus tekintélyével igazolhatók, arra visszavezethetők. Ez a szoros értelemben vett teológiai eljárás ismét kétirányú; egyrészt szintetikus teológia, mely a krisztusi kinyilatkoztatás tartalmát keresi és akarja megfogalmazni. Összegezésének végső ismérve az Egyház csalatkozhatatlan ítélete. Amit az Egyház hivatalosan, ex cathedra (Krisztus nevében, székébe ülve) tanít, az nyugszik Krisztus tekintélyén. A speciális teológia másik iránya az analitikus teológia, vagyis a dogmatika. Ez az Egyház tanításának ismeretése és kifejtése.

19. MIT NYILATKOZTATOTT KI ISTEN ÖNMAGÁRÓL?

A Szentháromság titkát: Egy Istenben három személy van: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

*Dicsőség az Atyának,
a Fiúnak
és a Szentléleknek,
miképpen kezdetben,
most és mindörökké.
Amen.*

Emberi értelmünk saját erejénél fogva felismeri, hogy Isten létezik, hogy személyes, tökéletes lény, és egészen más, mint a világ, titok. Ide csak tőle tudhattuk meg, milyen a belső élete. Azt, hogy három isteni személy az egyetlen Isten.

19. Mit tanít az Egyház?

Istenben három személy van, a három személy azonban egy Isten (D 1, 13, 15 stb.). A három személy egy természet, egy lényeg, vagyis egylényegű, magánvaló. (D 19, 59 stb.) A három személy összes tulajdonságaiban egyenrangú (D 13, 19, 39 stb.) A három személy a létezésben, tevékenységben elválaszthatatlan. (D 48, 281, 284 stb.) A három személy a teremtmények felé a működésben egyetlen princípium, a megtestesülés létesítésében is (D 284, 429).

Mit mond a Biblia?

János 14, 6-11.

„Én vagyok az út, az igazság és az élet – válaszolta Jézus. – Senki sem juthat el az Atyához, csak általam. Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és látjátok.” Erre Fülöp kérte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, s ez elég lesz nekünk!” „Már oly régóta veletek vagyok – felelte Jézus, és nem ismersz, Fülöp? Aki engem látott, az Atyát is látta. Hogy mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya bennem? A szavakat, amelyeket hozzátok intézek, nem magamtól mondom, s a tetteket is az Atya viszi végbe, aki bennem van. Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok és az Atya bennem. Ha másképpen nem, legalább a tetteimért higgyétek.”

János 16, 26.

Azon a napon majd a nevemben kértek, s nem mondom azt nektek, hogy kérem értetek az Atyát. Erre megkérdezték tőle: „Hol van az Atyád?” „Sem engem nem ismertek, sem Atyámat” - felelte Jézus. „Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek.” Így beszélt Jézus a kincstár mellett, amikor a templomban tanított. De nem vetett rá kezet senki, mert még nem jött el az Ő órája.

János 17, 6-8.

Kinyilatkoztattam nevedet az embereknek, akiket a világból nekem adtál. A tiéd voltak, s nekem adtad őket, és megtartották tanításodat. Most már tudják, hogy minden, amit nekem adtál, tőled van. A tanítást, amit kaptam tőled, továbbadtam nekik. El is fogadták, s ezzel valóban elismerték, hogy tőled jöttem, és elhitték, hogy te küldtél engem.

a) Mi egy és mi három az Istenben?

- Istenben egy a természet és három a személy.

Semmiképpen nem mondhatjuk azt, hogy három Isten van. Egy ugyanis Istenben a lényeg, a természet, méghozzá szám szerint egy. Az emberek természete is

ugyanaz az emberi természet, de egyedileg és szám szerint annyi, ahány ember van. Mindegyiknek saját lelke, saját teste, saját értelme és szabad akarata van, amely nem a másiké. Istenben viszont az egy természetet három személy birtokolja; azonos az ismeret, az akarat, a ténykedés. Mintha például én egymagam egyetlen testű-lelkű ember három személy lennék.

b) Mit tanított az Úr Jézus a Szentháromságról?

- Az egyes személyeket és azok kapcsolatát mutatta be.

Az Úr Jézus legfőbb szándéka volt, hogy bemutassa nekünk az Atyát, hogy megismerjük őt, a Fiút és akit küld, a Szentlelket. Az Atyáról sokszor beszélt. Tőle jött és hozzá tér vissza (Jn 16). Ő látja az Atyát, véle egylényegű, teljes egységben vannak. Minden tettük azonos (Jn 5). Önmagát a Fiúnak nevezte, aki öröktől fogva kapja életét az Atyától, mely az Atya élete és az övé. Mindent átad neki az Atya. A Szentlélekről pedig azt mondja, hogy az Atya és ő küldi. Mindkettőjük Lelke (Jn 16). Együtt is említi mind a három személyt, felsorolva őket: „Menjetez tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére!” (Mt 28,19). Az Utolsó vacsorán az isteni személyek kapcsolatát, belső és külső egységét nyilatkoztatta ki tanítványainak, mint az emberi szeretet-egységnek is örök alapját és mintáját. (Jn 13-17)

c) Milyen téves felfogások alakultak ki a Szentháromságról a történelem folyamán?

- A misztérium-ellenes törekvésből sok tévedés forrászott.

A bukott emberi szellemben erős a hajlam a tiltakozásra minden misztérium ellen. Isteni tudásra törekszik, rendetlenül, helytelen módon. Nem a törekvés a bűnös, hanem a módja; saját erejéből akarja azt megszerezni, amit Isten színelátásában kegyelemként kapunk, mint hősies hódolatunk jutalmát. Már a kereszténység első századaiban jelentkezett ez a lázadás. A görög szellemmel ütközött meg a hit tanítása. Arra törekedtek egyesek, hogy a bölcséleti fogalmakkal egyeztessék azt, és teljesen érthetővé tegyék, átláthatóvá, mint a természetes ismereteket. Érthető, hogy sok és igen súlyos tévedés született. Egy Áriusz nevű pap azt hirdette, hogy a legfőbb isteni személy az Atya-Isten, utána alacsonyabb rangú a Fiú személye, aki tulajdonképpen nem Isten, csak „isteni” teremtmény. Az ötleten felbuzdulva a macedoniánusok a Szentlelket még lejjebb helyezték. Áriusz követői voltak az ariánusok, akik több száz éven át zavarták a hit egységét. Az Egyház történetében talán a legnagyobb eretnekség volt az ő tanításuk. Az első egyetemes zsinat, a Niceai Zsinat (325) már elítélte Áriusz tanítását, és kifejtette az igazit. Utána az Úr Jézus isteni és emberi természetének kapcsolatát értették

félre még sokan, a Szűzanyáról is téves tanokat hirdettek a nesztoriánusok stb. Az első négy egyetemes zsinat kellőképpen tisztázta ezeket az igazságokat a hívek számára, akik tudomásul vették, hogy a krisztusi kinyilatkoztatás csalatkozhatatlan őre és hirdetője Péter apostol és utódjainak Egyháza.

d) Hogyan gondolható el emberi fogalmakkal a Szentháromság belső élete?

- Szellemünk működésében találunk rá hasonlóságot (analógiát).

Isten belső élete minden elképzelést és elgondolást felülmúl. Szellemisségünkben van azonban valami tökéletesség, ami nem zárja ki, hogy az végtelenné fokozódjék (perfectio simplex). Ez a tökéletesség bár csak hasonló Isten belső valóságához, mégis valódi egyezést jelent. Ezek alapján mondhatjuk, hogy Isten is ismer és akar. Az ő ismerése, mivel abszolút tökéletes, létközlő ismeret. Maga az akció, az ismert valóság és az ismerő valóság is azonos az istenséggel. Különböző viszonylatokat, relációkat eredményeznek azonban az ismerés és az akarás akciói. Az ismerésből az ismert és az ismerő szembenálló relációja ered. Ezek a szembenálló relációk (relationes oppositae) az Atya és a Fiú személye. Egységük tökéletes, mert az ismerő és az ismert valóság azonos: önmagát ismeri az Atya a Fiúban. A másik akció, az akarat szintén korlátlan és tökéletes az Istenben. Önmagát akarja oly hatékonyan, hogy akaratának származékaként Isten nem csupán azonos önmagával, hanem öröktől fogva azonosulás, mely mint származék (spiratum) valóságos isteni személy, a harmadik személy, a Szentlélek Isten. Fogalmi mibenléte szintén relációt jelent, mely az Atya és a Fiú egységével áll szemben, mint származék a forrásával. A Fiú-Isten eredését születésnek, a Szentlélek-Isten eredését származásnak nevezi a Szentírás és a hivatalos egyházi tanítás.

Isten külső, kifelé ható tevékenysége a személyek közös, azonos ténykedése. A teológia fejtegeti azonban e közös tevékenység személyes sajátosságait is. A teremtetést az Atyának, a megváltást a Fiúnak, a megszentelést a Szentléleknek „tulajdonítjuk”. Azt jelenti ez, hogy a nevezett személyek dicsősége nyilvánul ki általuk sajátosan. Az Atyától a Fiú által a Szentlélekben létezünk és üdvözülünk (vö. Ef 2,18).

e) Melyek a katolikus hittételek a Szentháromságról?

- Eddig az Egyház a következő igazságokat fogalmazta meg tételesen:

1. Aki üdvözülni akar, annak hinnie kell a Szentháromság titkát úgy, ahogy az Egyház tanítja (Symb. Athan. [DH 75])
2. Istenben három valóságos isteni személy van és egyetlen,

osztatlan isteni lényeg (ua.).

3. Az Atya-Isten senkitől sem ered (ua.).

4. A Fiú-Isten az Atyától születik (ua.).

5. A Szentlélek-Isten az Atyától és a Fiútól származik (procedit) (ua.).

6. Az isteni személyek teljesen egyenrangúak egymással (ua.).

7. A személyek a lényegben és a tevékenységben elválaszthatatlanok. [DH 531] [DH 800]

Ezeken a kifejezetten tanított tételeken kívül sok egyéb teológiai vélemény alakult ki, melyek logikusan következnek ugyan a fenti hittételekből, csatlakozhatatlanul mégsem állítja azokat az Egyház, következésképpen feltétlen hitet sem követelnek.

20. MIT NYILATKOZTATOTT KI ISTEN AZ ANGYALOKRÓL?

Isten szellemi lényeket is teremtett. Egyesek közülük vétkeztek, elkárhoztak, és minket is bűnre csábítanak. Mások üdvözültek, és minket is az üdvösségre segítenek.

*Ó, mily fényes és boldog sereg,
Amely az Isten körül lebeg.
Elárad itt a kegyelet,
s az igazságban fénylenek
(Kempis)*

Láthatatlan világot is teremtett az Isten, melyet a tiszta szellemi lények, az angyalok alkotnak. Ők is személyes lények. Értelmük és szabad akaratuk van, de testük nincsen. Isten próbára tette az angyalokat is. Egyesek fellázdak az Úr ellen, és örökre elkárhoztak. Ezek az ördögök vagy gonosz szellemek. A hűséges, engedelmes angyalok üdvözültek.

20. Mit tanít az Egyház?

Léteznek angyalok, és azok szellemi lények (D 428, 1783). Az angyalok nem szaporodnak (D 533). Maga az ördög is jónak teremtett, a többi gonosz szellemmel együtt, ők maguk lettek rosszakká (D 237, 428).

Mit mond a Biblia?

Lukács 15, 8-10;

Vagy ha egy asszonynak van tíz drachmája, és egyet elveszít, nem gyűjt-e világot, nem seprí-e ki a házát, nem keresi-e gondosan, amíg meg nem találja? És ha megtalálja, összehívja barátait meg a szomszédasszonyokat: Örüljete ti is - mondja - mert megtaláltam elveszett drachmámat. Mondom nektek, az Isten angyalai is épp így örülnek majd egy megtárho bűnösnek."

Lukács 2, 8-15.

Pásztorok tanyáztak kinn a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. De az angyal megnyugtatta őket: „Ne féljete! Mert nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a megváltótok, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket.” Egyszeriben mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent ezekkel a szavakkal: „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakarató embereknek!” Mihelyt az angyalok visszatértek a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el Betlehembe, hadd lássuk, ami történt, amit az Úr tudtunkra adott.”

Máté 25, 41.

Ezután a balján állókhoz így szól: Távozzatok színem alól, ti átkozottak, az örök tűzre, amely a sátánnak és angyalainak készült.

a) Mit nevezünk szellemnek?

- Mindazt, ami nem anyag, összefoglalóan szellemnek nevezzük.

Ismereteink körébe közvetlenül az anyagi dolgok tartoznak. A róluk alkotott fogalmakkal tudjuk csak összehasonlítani a szellemi valóságot, és megállapítjuk annak leglényegesebb tulajdonságát. Ez pedig abban áll, hogy más, mint az anyag. Azt is tudjuk biztosan, hogy kell legyen szellem, mert kell legyen valami, ami más, mint az anyag. Részletesebb összehasonlítást is tehetünk: az anyag részekből áll, formája változik. Legalapvetőbb tulajdonsága, hogy tehetetlen. Mozgatni kell. Ezzel szemben a szellem egyszerű, nem áll részekből, formája állandó. Sajátága, hogy öntevékeny, szabad. Értelme és szabad akarata van, vagyis személy.

Összehasonlíthatatlanul kiváló értelemben szellem az Isten, az ő szellemiségében részesednek az angyalok és az emberek.

b) Milyen az angyalok világa?

- Mérheterlenül gazdagabb és tökéletesebb, mint a látható világ.

Elragadóan szép a látható világ is. Nem győzünk benne gyönyörködni. A látható világban a legragyogóbb szépség az ember. A szellem fejezi ki magát a testi valóságban. A tökéletes egyéniség, a szent lelkiség minden egyébnél magasabb rendű szépség a világon. Az emberi szépségnek azonban igen sok akadálya, hibája van. Ragyogását a bűn akadályozza, torzítja. Az angyalok világában viszont nincs akadály, természetzerű rejtettség. Személyiségük tiszta, teljes fényben ragyog lényegi tevékenységük tükrében. Minden angyal teljesen más, számuk mérhetetlen. Világuk szépségét csak fokozza lényegük fokozata és rendje, melyben a szellemi világ transzcendens tökéletessége ragyog fel. A Szentírásból értesülünk a különböző angyali karokról: angyalok, arkangyalok, kerubok, szeráfok, trónok, uralkodók, fejedelemségek, hatalmasságok, erők. Talán nem teljes a felsorolás, de tény, hogy e kilenc szerepel a Szentírásban. Az angyalok szépségének és szolgálatainak vizsgáztatását élvezte az Úr Jézus szenvedésének különleges gyötrelmei után. Így megkísértése után a pusztában: „angyalok jöttek, és szolgáltak neki.” (Mt 4,11) Haláltusája után a Getszemáni kertben is angyal jelent meg neki, és „megerősítette őt.” (Lk 22,43)

c) Hogyan szolgálják Istent az angyalok?

- Isten gondviselő tevékenységének részesei.

Isten önmagának csak a legsajátosabban isteni tevékenységet tartja fent. Minden másban részesíti teremtményeit is. Az angyalok szellemisége magasabb rendű, mint az emberé, ezért hatalmában gazdagabban részesedtek. Amire mi már nem vagyunk képesek, ők még abban is közreműködnek a gondviselés művében, Isten terveinek, végső céljának megvalósításában. Ilyen angyali tisztségek: *örködni* az ember élete felett és elhárítani a veszedelmeket, amennyiben az szükséges az ember üdvösségéhez. Az ember ugyanis szabadon mozog az anyagi világban, de nem képes átlátni ennek a szabad mozgásnak összes veszélyeit. Különösen a gyermek-ember esetén ezen a téren. Az ő őrangyaluk a legnépszerűbb az főangyalok közül. Másik angyali küldetés az égi *hírközlés*. Isten szellemisége és az emberé között olyan nagy a szakadék, hogy szükségesnek látszik egy közvetítő szellemiség. Nem az Isten és az ember valóságos kapcsolatát közvetítik ők, mert ezt egyedül az Úr Jézus teszi. Csak az Istennel való kapcsolatunkhoz szükséges szellemiség hiányait pótolják szolgálataikkal. Hírnök tevékenységük akkor volt szinte

egyedülálló az üdvösség történetében, amikor az embert még nem képesítette Krisztus kegyelme. Az alapvető örömhíreket mindig angyal hirdette: Jézus születését, feltámadását. A Szentlélek jövetelének örömhírtét már apostolok hirdették először. Egyes angyalok szolgálatairól is tudunk. Szent Mihály főangyal a *sátánnal küzd*, hogy minket megvédjen ártó hatalma ellen. Szent Rafael angyal a „*gyógyító*” angyal, Tóbiás történetében mutatkozik be. Szent Gábor angyal Zakariás papnak adta hírül Keresztelő Szent János születését, a Boldogságos Születés is ő köszönti mint az Úr Jézus édesanyját. Mindezeket túl Isten dicsőségének ragyogó ékszerei az angyalok a mennyben.

d) Hogyan működnek az angyalok a világban, ha a mennyországban, illetve a pokolban vannak?

- Szellemi módon működnek.

Az ember lelke sem anyagi módon van jelen a testben, hanem szellemi módon. Mindenütt egészen ott van a testben, sőt azon kívül is, hatékonysága által. Az angyaloknak semmiféle testi korlátozottságuk nincs, de tevékenységük megnyilvánul az anyagi világban is. Tehát térben és időben. Sőt, egy időben sok helyen, és egy helyen különböző időben. Lényegükben meghatározott a tevékenységük, melyben lényegük kinyilvánul. Ez változhatatlan. Az üdvösség vagy kárhozat számukra nem jelentett más tevékenységet, csak más irányú ténykedést. A szeretet, illetőleg a gyűlölet eszközévé lett az. Például az intelligencia szelleme az embert nem az isteni világosságra, hanem önmagára irányítja, hogy elbízza magát.

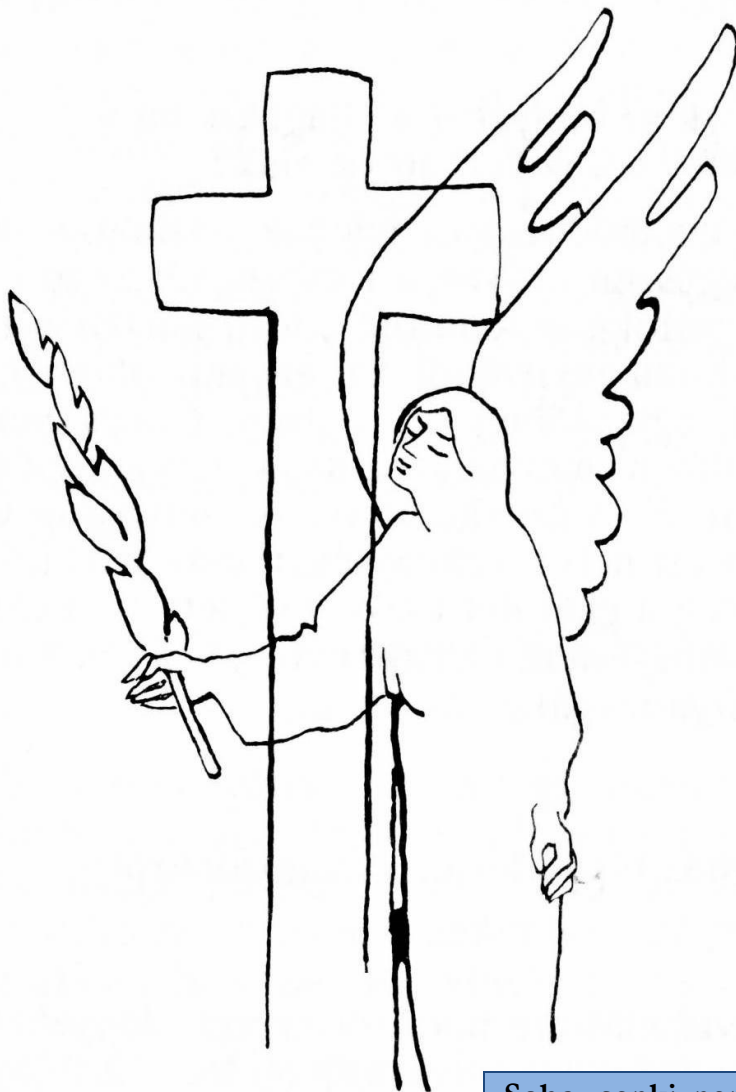
e) Mit tanít az Egyház hivatalosan az angyalokról?

- Az angyaltan hittételei a következők:

1. Isten az emberen kívül más értelmes természetű lényeket is teremtett, akiket angyaloknak nevezünk (DH 3002).
2. Egyes angyalok vétkeztek, és örökre elkárhoztak (DH 800)
3. A jóban állhatatos angyalok színről-színre látják Istent. (Katolikus tanítás)
4. A szent angyalok az emberek üdvösségét szolgálják (Katolikus tanítás).
5. Az ördögök Isten engedelmével különféle módokon zaklatják az embereket (Katolikus tanítás).

21. MIT NYILATKOZTATOTT KI ISTEN A LÁTHATÓ VILÁGRÓL?

Isten teremtette a világot, ő tartja fenn és kormányozza. A bűn megrontotta a világot, Isten az idők végén megújítja az örökkévalóságra.

*Az egek hirdetik Isten
dicsőségét,
az égbolt vallja kezének művét
A nap továbbadja a szót
a másik napnak,
az éj jelenti a hírt az éjnek...
(19. zsoltár)*

Soha, senki nem tudott elfogadható magyarázatot adni arra a kérdésre, hogy honnan, miért van a világ, mi lesz vele. Isten Mózeszt világosította meg, hogy helyesen tudjon tanítani erről a dolgról. Az Úr Jézus pedig jóváhagyta Mózes tanítását.

21. Mit tanít az Egyház?

Isten a világot a semmiből teremtette (D 1, 19, 21). Isten a világot szabadon teremtette (D 374, 706, 501). Isten a világot nem öröktől fogva teremtette, hanem az idő kezdetén (D 391, 428, 1783 stb.). Isten a világot saját dicsőségére teremtette (D 134, 1805). Isten a világot fenntartja és kormányozza (D 421, 1784). A világ nem természetes módon pusztul el (D 717a).

Mit mond a Biblia?

Teremtés 1, 1-6.

Kezdetkor teremtette Isten az eget és a földet. A föld pusztta volt és üres, sötétség borította a mélységeket és Isten lelke lebegett a vizek fölött. Isten szólt: „Legyen világosság!”, és világos lett. Isten látta, hogy a világosság jó. Isten elválasztotta a világosságot a sötétségtől. A világosságot nappalnak nevezte Isten, a sötétséget pedig éjszakának. Azután este lett és reggel: az első nap. Isten újra szólt: „A vizek közepén keletkezzék szilárd boltozat, és alkosson válaszfalat a vizek között!” Úgy is lett.

Lukács 21, 25-33.

Jelek lesznek a napban, a holdban és a csillagokban, a földön pedig kétségbeesett rettegés a népek között a tenger zúgása és a hullámok háborgása miatt. Az emberek megdermednek a rémülettől, és a világra zúduló szörnyűségek várásában. A mindenség összetartó erői megrendülnek. Akkor majd meglátják az Emberfiát, amint felhőn jön, nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor ez teljesedésbe kezd menni, nézzetek fel, és emeljétek fel fejetekeket, mert elérkezett megváltásotok ideje. Ezután mondott nekik egy hasonlatot: „Gondoljatok a fügefára és a többi fára. Amikor már gyümölcsöt hoznak, tudjátok, hogy nemsokára itt a nyár. Így ti is, mihelyt látjátok, hogy ezek mind bekövetkeznek, tudjátok, hogy közel van az Isten országa. Bizony mondom nektek, nem múlik el ez a nemzedék, míg mindezek be nem következnek. Ég és föld elmúlnak, de az én szavaim nem múlnak el.”

a) Mit jelent a teremtés?

- Létrehozni valamit a semmiből

Teremteni csak Isten tud. Ő csupán akarta, hogy legyen világ, és meglett minden – a semmiből. Mi emberek csak alkotni tudunk. Vagyis valamilyen anyagból valamit csinálunk, formálunk, alakítunk. Eszel is utánozzuk Istent, akihez hasonlítani akarunk.

b) Hogyan írja le a Szentírás a teremtést?

- Mózes első könyvében olvassuk költői formában.

Kezdetől fogva kutatja az emberiség a világ keletkezését. A bűntől elhomályosított értelem igen gyarló fogalmat tudott róla alkotni. Isten megvilágosította azonban Mózes elméjét (Kr.e. kb. 1250), hogy helyesen tudjon gondolkodni arról a dolgról és helyesen tudja tanítani az embereket. Mózes tanítását évszázadokon keresztül adták tovább tanítványai előszóval a választott nép fiainak, Izrael népének, majd különböző formákban le is írták mint Isten üzenetét. Mindennél jobban vigyáztak arra, hogy ez a tanítás épségben maradjon. A zsidók szent könyvének és a keresztények Szentírásának első könyve, a Teremtés könyve tartalmazza ezt a tanítást. Költői, himnusz formában, szemléletesen és a zsidók akkori világképe szerint fejezi ki a mózesi kinyilatkoztatást: a világot Isten teremtette a semmiből, pusztá akaratával, és minden úgy alakult a világon, ahogyan Isten tervezte.

c) Hogyan fejlődik a látható világ?

- Isten az egyes dolgokban is elhelyezte az egész mű tervét, mely a fejlődést irányítja.

A Teremtés könyvében olvassuk, hogy Isten parancsot adott a földnek: „Teremjen a föld zöldellő növényeket, amelyek termést hoznak!” Vagyis isteni parancsnak engedelmeskedik minden, amikor alakul, bontakozik, és pedig oly módon, hogy az egész természet elérje a célját. A zöldellő növényekre szüksége van mindennek. Az egész látható világ csúcán az ember áll. Tehát minden az ember érdekét szolgálja. Mondhatjuk, hogy az egész természet fejlődése kezdetől fogva arra irányult, hogy létrehozza az emberi test szervezetét, hogy Isten lelket teremtsen bele. Mindezt Isten „parancsára”, az ő terve szerint tette. A lelket Isten teremtette közvetlenül a testbe, mely ezáltal minden mástól különböző, emberi test lett.

d) Mit mond a természettudomány a világról?

- Nem találja benne létezésének alapját, végső elvét és célját.

A világról alkotott bölceleti ismeret alapja nem a tudományos kutatás, hanem természetének felismerése, mely szerint létének oka csak valami más valóság lehet. Ettől függetlenül a természettudomány is foglalkozik az anyagi világgal, sajátos módszereivel. Az az előfeltevés, hogy a világban megtalálható önmagának magyarázata, naiv és teljesen tudománytalan feltevés. Ideológiai „hitvallást” jelent, semmi egyebet. A tudományos tényállások szerint szó sincs arról, hogy a világ létének (immanens) elvét föltárta volna a kutatás. Sőt egyre nagyobb az okok bizonytalansága. Elvi nehézségekbe ütközik egyre inkább a megismerés (bizony-

talansági reláció). A föltárt jelenségek viszont bölcseleti értelmezést követelnek, mely csak a transzcendens okság (azaz az ok valami több, mint ami tapasztalható, vagyis az ok túllép azon – transzcendál) elfogadása és feltételezése alapján lehetséges.

e) Mit tanít krisztusi hitünk a látható világról?

- Hittételeink a következők:

1. Isten a világot mindenható erejével a semmiből teremtette (DH 800, 3002)
2. Isten a világot saját dicsőségére teremtette (DH 3002)
3. Isten a világot nem szükségszerűen, hanem szabadon teremtette (DH 3002).
4. Isten a világot az idő kezdetén teremtette (nem öröktől fogva) (DH 3002).
5. Egyedül az Isten teremtette a világot. (Vö. mint fentebb)
6. Isten a teremtett világot gondviselésével fönntartja és kormányozza (DH 790, 3002).
7. Az idők végén a látható világ jelen formája elmúlik és megújul (Katolikus tanítás).
8. Vö. még DH C 1a és C 1b az 1179 oldalon.

III. AZ EMBER

22. MIT NYILATKOZTATOTT KI ISTEN AZ EMBERRŐL?

Isten képmása, hűtlen, de visszafogadott gyermeke, Isten örököse.

*Mi az ember,
hogy megemlékezel róla,
az emberfia,
hogy gondot viselsz rá?
... baltalmat adtál neki
kezed műve fölött,
mindent lába alá vettedél...
(8. zsolttár)*

Az ember Istenhez hasonló, mivel lelke van. Ezen túl még gyermekévé is fogadta őt a Teremtő, kegyelme által. Az ember azonban bűnével megsértette az Urat, és elvesztette kegyelmét. Isten megbocsátott, és visszafogadott minket az Úr Jézus által atyai szeretetében, Irgalmas jóságát példázza az Úr Jézus példabeszéde a tékozló fiú történetéről, mely az egész emberiség történetét szépen kifejezi.

22. Mit tanít az Egyház?

Az ember teremtmény (DH 463, 3002). Az ember két különböző valóságból áll: lélekből és testből (DH 567b, 800). Ádámtól, az első embertől származik az egész emberi nem (DH 222, 443, 3514, D 2280). Az első ember bűn nélkül, szentségben és igazságban teremtett, szabad akarattal és természetfölötti adományokkal: sértetlenséggel, halhatatlansággal rendelkezett (DH 622, 1511, 1908, 389, 222, 1512). Az ember a sátán befolyására vétkezett, és elvesztette szentségét és igaz voltát: testileg-lelkileg silányabb, pusztulásra ítélt lény lett (massa damnata), és a Sátán rabságába került (DH 800, 371, 621, 1511). Ádám vétke nemcsak önmagának, hanem az egész emberi nemnek is ártott, mely ártalom a származás által minden emberre átszáll (DH 223, 231, 1523). Krisztus megváltotta az embert a bűntől, és az Atyával kibékítette (D 539, 1880).

Mit mond a Biblia?

Lukács 15, 11-24.

Majd így folytatta: Egy embernek volt két fia. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Apám, add ki nekem az örökség rám eső részét. Erre szétosztotta köztük vagyonát. Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét, és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve eltékozolta vagyonát. Amikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, s nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához. Az kiküldte a tanyájára a sertéseket őrizni. Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a sertések ettek, de még abból sem adtak neki. Ekkor magába szállt: Apám házában a sok napszamos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg éhen halok itt. Útra kelek, hazamegyek apámhoz, és megvallom; Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó, csak béreseid közé fogadj be.

Csakugyan útra kelt, és visszatért apjához. Apja már messziről meglátta, és megessett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába boruk és megcsókolta. Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened, Arra, hogy fiadnak nevezz, már nem vagyok méltó. Az apa odaszólt a szolgáknak: Hozzátok hamar a legdrágább ruhát, és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrőt és a lábára sarut. Vezessétek aló a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt, és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek.

a) Mit jelent az, hogy Isten gyermekei vagyunk?

- Isten saját életében részesedünk

Kapcsolatunkat Istennel legjobban az atya és a gyermek viszonya fejezi ki. Az Úr Jézus nyomán használjuk ezeket a kifejezéseket. Az ő lelke, a Szentlélek buzdít

minket arra, hogy Istent Atyánknak nevezzük. Az atya és a gyermek kapcsolata azért olyan bensőséges, mert az atya a gyermek életének forrása. Isten gyermekei is életet kapnak Istentől. Nem csak úgy, hogy Isten teremti az embert, hanem azon túl saját isteni életében is részesíti azokat, akiket kegyelmébe fogad az Úr Jézus által.

b) Mi tesz minket Isten gyermekeivé?

- Az egység Jézus Krisztussal.

Jézus Krisztus Isten egyszülött Fia. Csak általa lehetünk Isten gyermekei oly módon, hogy vállaljuk az egységet, közösséget vele, melyet Ő kegyelemként felkínált nekünk. Kegyelmi közösségünk által mintegy testvérei és társörökösei leszünk. Biztosított minket erről az Úr Jézus, amikor az Utolsó vacsorán így imádkozott híveirért: „Megosztottam velük a dicsőséget, amelyben részesítettél, hogy egy legyenek, amint mi egy vagyunk; én bennük, te bennem, hogy így ők is teljesen egy legyenek, s megtudja a világ, hogy te küldtél engem, és szereted őket, amint engem szerettél (Jn 17,22-23). Az Úr Jézus szellemi, erkölcsi és szentségi (kegyelmi) közösséget kínál nekünk az Egyházban, melynek elfogadása nélkül nem lehetünk Isten kedves gyermekei.

c) Hogyan alakult istengyermekségünk története?

- Istengyermekségünk története a kinyilatkoztatás története, más szóval az üdvösség története, melyet a Szentírás tartalmaz.

Isten öröktől fogva elhatározta, hogy az embert gyermekévé fogadja, részesíti saját életében, sőt teljes önmagát adja neki ajándéknak. Szent Pál apostol írja efezusi levelében: „Szeretéből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által – akarata szerint – gyermekeivé legyünk, hogy magasztaljuk fölséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket” (Ef 1,5-6).

Bár Isten szándéka örök és változatlan, mégis van története ennek az isteni szándéknak. Az emberiség életében az emberi akarat szabadsága folytán nem egyértelműen valósul az meg. Mi változunk, hűtlenek lehetünk, mely módosítja az isteni döntés külső érvényesülését.

Istengyermekségünk *első* szakasza a paradicsomi boldog állapot. A teremtő Atya kegyelménél fogva már jogot kaptunk az isteni örökséghez. A bűn által azonban ezt elvesztettük, bár elhivatottságunk kötelezettsége megmaradt. Képtelenek letünk hivatásunk teljesítésére. Isten megkönyörült rajtunk, megváltást ígért.

Istengyermekségünk *második* korszakában, az Ószövetségben, az Ősevangélium segítségét, reménységét adta tékozló gyermekeinek. Bízsanak a Szabadítóban, aki

el fog jönni, asszonytól fog születni, aki ellenkezésben lesz a kígyóval Sátánnal (Gen 3,14).

A sok ezer évig tartó reménykedés teljesedett be Jézus születésével, mely egyben az „idők teljessége”, istengyermekségünk végső korszaka. Benne végleges és elszakíthatatlan Isten és ember egysége, szövetsége. Krisztus emberségében az emberiség véglegesen célba ért. Ő az emberiség feje, aki által az egész emberiség üdvözült, tagjai közül pedig azok, akik vele egységben vannak és maradnak.

d) Meghiúsulhat-e Isten szándéka az emberi nemmel?

- Krisztusban Isten szándéka megvalósult.

Az üdvösség története azt a benyomást is keltheti valakiben, hogy Isten terve az emberiséggel nem sikerült, vagy legalábbis nem tökéletes. A bukás utáni korszak mérhetetlen lelki nyomorúsága, a választott nép hűtlensége és bukása, de még az Újszövetség népének borzalmas ámulásai is, valamint az „idők vége” világának szinte egyöntetű hitetlensége nem kísértheti-e meg az embert a gondolattal, hogy kudarcot vallott Isten üdvözítő szándéka? Egészen tiszta, eleven hitre van szükségünk ahhoz, hogy ezt a kísértést legyőzhessük. Hitünk tiszta tanítása pedig biztosít minket arról, hogy:

1. Krisztus személyében felülmúlhatatlan tökéletességben valósult meg Isten terve az emberrel. Ő egyetlen isteni személyben Isten is meg ember is. A Sátán és a bűn összes akadékoskodása csak szolgálta az ő dicsőségét.
2. Krisztus az emberi nem feje. Benne az emberiség teljessége megvan és üdvözült. Mi csak részesedünk az Ő túláradó teljességéből. Az üdvözültek száma teljesen mellékes.

e) Melyek a katolikus hittételek az emberről?

- Hittel kell vallanunk a következőket:

1. Az első emberpár testileg is az Isten közvetlen műve. (Az ember testi alkalmassága nem csupán az anyag immanens fejlődésének eredménye. – Katolikus tanítás.)
2. Az egész emberi nem közös őszülőktől származik. (Az emberi nem származásának egysége. – Katolikus tanítás; implicite definiált tétel a Tridenti Zsinaton)
3. Az ember anyagi testből és értelmi lélekből áll (IV. Lateráni és I. Vatikáni Zsinat vö. fentebb az „Egyház tanítása” címnél).
4. A lélek egy természetben és egy személyben egyesül a testtel (Viennei Zsinat).

5. Az emberi lélek ténylegesen, közvetlenül és lényegénél fogva a test életelve (Viennei Zsinat).
6. Az emberi lélek egyedi valóság (V. Lateráni Zsinat).
7. Az emberi lélek szellemi valóság (Katolikus tanítás).
8. Az emberi lélek halhatatlan (V. Lateráni Zsinat).
9. Ősszüleink megkapták a megszentelő kegyelmet (Tridenti Zsinat).
10. Ősszüleinknek a bűn elkövetése előtt nem kellett meghalniuk (Tridenti Zsinat).
11. Az eredeti ártatlan állapot a bűn nélkül öröklődött volna (Tridenti Zsinat).
12. Ősszüleink a bűn miatt elvesztették az eredeti ártatlanság állapotát (Tridenti Zsinat DH 1511)

23. MIT VÁR ISTEN AZ Ó GYERMEKÉTŐL, AZ EMBERTŐL?

Arra szólított fel minket az Isten, hogy hozzá hasonlóvá, szentekké legyünk.

*Az Úr Jézus intelme:
„Legyelek tökéletesek,
amint mennyei Atyátok
tökéletes!”
(Mt 5,48)*

A gyermek atyját utánozza, hozzá akar hasonlóvá lenni, Isten gyermekei mennyei Atyjuk után vágyakoznak, öntudatlanul is. Azok is, akik elméletileg tagadják Istent. Meg is kapunk minden segítséget, hogy ez a törekvésünk sikerüljön. Ha szeretjük Istent, és egyetértünk vele, akkor sikerül.

23. Mit tanít az Egyház?

A különféle életformákban és hivatásokban ugyanazt az életszentséget ápolják mindazok, akiket Isten lelke sürget, és - engedelmességgel az Atya szavának, lélekben és igazságban imádva az Atyaistent - követik a szegény, alázatos és a keresztjét hordozó Krisztust, hogy részesei lehessenek az ő dicsőségének (II. Vatikáni Zsinat: Az Egyházzól, 39.).

Mit mond a Biblia?

Máté 5, 43-48.

Hallottátok a parancsot: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet! Én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért! Így lesztek fiaii mennyei Atyátoknak, aki fölkelte napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is. Ha csupán azokat szeretitek, akik szeretnek benneteket, mi lesz a jutalmatok? Nem így tesznek a vámosok is? S ha nem köszöntitek, csak barátaitokat, mi különösöt tesztek? Nem így tesznek a pogányok is? Legyetek hát tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes.

János 3, 1-3.

Volt a farizeusok közt egy Nikodémus nevű ember, egy zsidó tanácsos. Ez éjnek idején fölkereste Jézust, s így szólt hozzá: „Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy, hisz senki sem vihet végbe olyan jeleket, amelyeneket te végbevittél, ha nincs vele az Isten.” Jézus azt felelte neki: „Bizony, bizony mondom neked: aki nem születik újjá, az nem láthatja meg az Isten országát.”

a) Mit nevezünk szentnek?

- Szent az, ami nem ebből a világból való.

Tulajdonképpen egyedül az Isten szent, ő maga a szentség, az egészen más valóság. Mindenek felett áll, természetfeletti, végtelenül tökéletes. Ezt fejezi ki az ősi imádság dicsérete: „Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene, telve van az ég és a föld a Te dicséreteddel!” Szentnek nevezünk azonban azt is, ami tőle való, ami az övé, és neki megfelel. Így az ember akkor szent, ha Isten életében, vagyis szentségében részesedik, ha Istennek adja magát, és neki megfelel.

b) Hogyan nyilvánul meg az ember szentsége?

- A szeretet természetfölötti erejében.

A megszentelő kegyelem, az isteni élet bennünk láthatatlan. De vannak biztos jelei. Isten élete ugyanis a szeretet, mely újjáteremt és éltet, korlátlanul és határtalanul. Saját életét is ajándékkul adja. Akiben a szeretet egyetemes, vagyis mindenki-

nek, ellenségeinek is jót akar, abban megnyilvánul az élet szentsége. Legfényesebb jele ennek az önzetlen önfeláldozás. Az az önfeláldozás, mely nem a saját dicsőségünkre, hanem kizárólag Isten dicsőségére törekszük, engedelmes szolgálatból. Néha nemcsak erkölcsi, hanem fizikai csodákban is megnyilvánul a szentség természetfölötti ereje.

c) Kiket avat az Egyház szentté?

- Akiket az Isten csodákkal igazol és dicsőít meg az emberek előtt.

Nem mindenkit avat szentté az Egyház, aki szent életet él. Sokakról egyértelműen ez nem is derül ki. Csak Isten tudja, hogy mi lakik a szívekben. A bűnösnek látszó emberekben is lehet igazi bűnbánat, hősiesség Istenért és igazi szeretet. Végül is talán sokan megtisztulnak az öregség szenvedéseiben, és szentül halnak meg. Szentségük azonban nem világít, így példaképnek nem alkalmasak. Még ha valakiben meg is mutatkoznak a szeretet erkölcsi csodái, nem egyszerű dolog annak a kivizsgálása és igazolása. Erre csak akkor vállalkozik az Egyház, ha Isten maga is igazol valakit kétségtelen, tudományosan ellenőrizhető fizikai csodákkal. Legalább négy ilyen csoda szükséges ahhoz az illető szenttel kapcsolatban, hogy az Egyház valakit szentté avasson; kihirdesse, hogy az üdvözültek sorában van, nem kell érte közbenjárni, hanem az ő közbenjárását lehet kérni. Az Egyháznak ez az ítélete rendszerint tévedésmentes; a szentek tiszteletét általában szükségesnek tartja az üdvösséghez. Vagyis egészen biztos, hogy nem csalatkozik az, aki a szentek bármelyikét tiszteli.

d) Miben kövessük a szenteket?

- A szeretet hősiesség szolgálatában.

A szenteket azért dicsőíti meg az Egyház itt a földön, hogy életük példája világítson és követésre buzdítson. Kérdés azonban, hogy mit jelent a szentek követése. Ha valaki szó szerint veszi a feladatot, könnyen nevetségessé válik, és bajba kerül. Gondoljunk az első századok szigorú életű remetéire. Követheti őket egy családapa például? A vértanúság sem utánozható, csak ha felkínálkozó eset van használható ki erre. Ha sorra vennénk a szentek életét, kiderülne, hogy mindegyiknek az élete, sorsa sajátos sors, melyet nem lehet lemásolni. Csak tőlük követelte az Isten az Istennek és az emberszeretetnek azt a hősiességét, amit vállaltak. Nos, éppen erről van szó. Ebben kell követni a szenteket: hősiességgel vállalni kell azt a szolgálatot, amit tőlünk követel a szeretet. A szeretet arra is képesít, hogy ezt a feladatot felismerjük (állapotbeli kötelezettségek, rendkívüli feladatok, különleges egyéni feladatok, stb.).

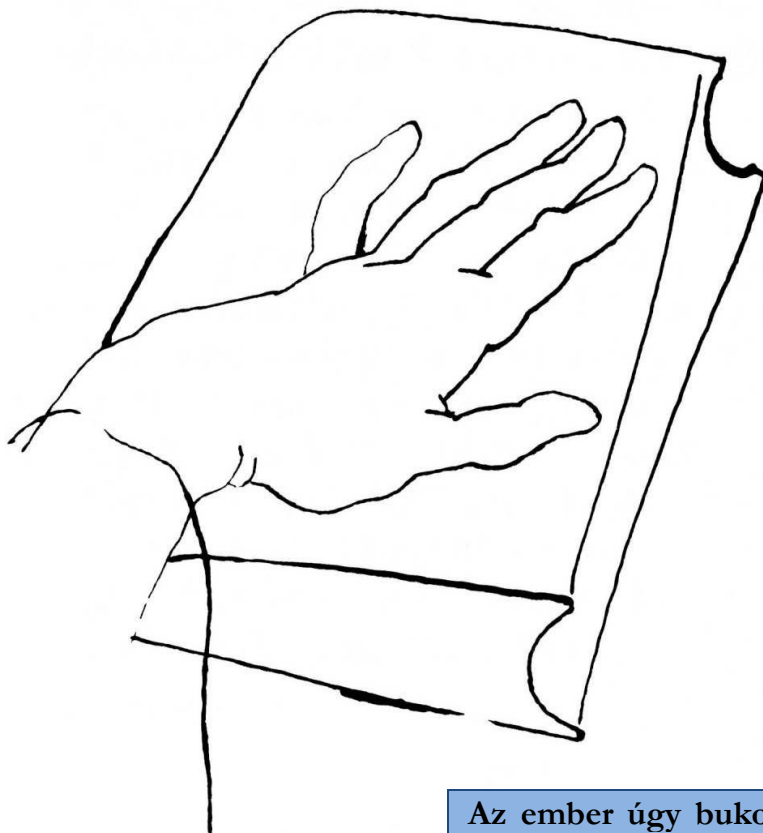
e) Kell-e a szenteket tisztelni?

- A szentek tisztelete helyes és üdvös dolog.

Minden embert tisztelni kell. Magától értetődőnek tűnik, hogy leginkább a szentek szolgálnak rá erre a tiszteletre. Példájukat dicsérni, ismertetni méltányos és hasznos. Mégis előfordult sokszor a történelemben, hogy durva támadás érte a szenteket, tiszteletüket károsnak, sőt kárhozatosnak nevezték. III. Izauri Leó, keletrómai császár rendeletileg tiltotta a szentképek használatát. Utódai is folytatták a „képrombolást”. Az újkorban a protestánsok mellőzik – erős ellenszenvvel – a szentek tiszteletét. Az Egyház tanítása szerint a szentek tisztelete szükséges, hasznos, üdvös dolog – nem feltétlenül szükséges az üdvösséghez, csak erkölcsileg szükséges (vö. II. Niceai Zsinat, Tridenti Zsinat).

24. HOGYAN LEHETÜNK SZENTEKKÉ?

Vállaljuk a teljes egységet Istennel, Jézus Krisztus által.

*Ámbár nem szűnik benned a harc,
A két szellem összecsapása,
Elég, ha biztos szemed látja,
Ami az Úrnak szent akarata.
Legyen az öröm,
avagy szenvedés,
Igent mondasz:
Ezzel válaszod kész
(Némedi A.)*

Az ember úgy bukott el a kezdet kezdetén, hogy az Isten ellen lázító Sátánra hallgatott. Fölemelkedni, megszentelődni úgy tud, hogy Istennek fogad szót, és a Sátánnak mond ellene. Az új Édenkert az Isten országa, melynek közepén az Úr Jézus keresztfája van. Ezt kell elfogadni. Ennek gyümölcsét, az Úr Jézus kegyelmét.

24. Az Egyház tanítsa?

A megigazulásban (megszentelődésben) a Jézus Krisztussal való egység által a bűnök bocsánatával együtt a hit, a remény és a szeretet kegyelmét is megkapjuk. (D 800)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 1, 27-28.

Isten megteremtette az embert, saját képmására teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket. Isten megáldotta őket. Isten szólt hozzájuk: szaporodjatok, töltsétek be a földet, és vonjátok uralmatok alá. Uralkodjatok a tenger halai, az ég madarai és minden állat fölött, amely a földön mozog.

Teremtés 2, 16- 17.

Az Úr parancsot adott az embernek: „A kert minden fájáról ehetsz. De a jó és rossz tudás fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, meghalsz.”

János 17, 21-24.

Az Úr Jézus imája a hívekért: Legyenek mindnyájan egy. Amint te, Atyám, bennem vagy a én benned, úgy legyenek ők is bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem. Megosztottam velük a dicsőséget, amelyben részesítettél, hogy egy legyenek, amint mi egy vagyunk: én bennük, te bennem, hogy így ők is teljesen egy legyenek, s megtudja a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, amint engem szeretted. Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol vagyok, s lássák dicsőségemet, amelyben részesítettél, mivel már a világ teremtése előtt szeretted.

a) Mit jelent a teljes egység Istennel?

- Vállaljuk mindezt, amit ő akar.

A legfontosabb kérdés számunkra az, hogy mit akar az Isten. Szent János apostol erre így válaszolt: „Isten akarata az, hogy higgyünk az ő Fiában, Jézus Krisztusban, és szeressük egymást az ő parancsa szerint.” (1Jn 3,23). Amikor a mennyei Atya megnyilatkozott, mindig az Ő Fiát, Jézus Krisztust ajánlotta nekünk: „Te vagy az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, Őt hallgassátok!” (Mk 1,11). Csak az Úr Jézussal együtt és őáltala lehetünk Isten kedves gyermekei.

b) Hogyan lehetünk egyek Isten Fiával, Jézus Krisztussal?

- Vállaljuk az ő életét.

Mindenekelőtt meg kell ismernünk az Úr Jézust. Először életének a történetével ismerkedünk, életrajzával. Ez azonban nem elég ahhoz, hogy igazán ismerjük. Belső világába, a lelkébe, szívébe is bele kell látnunk, hogy úgy tudjunk gondolkodni, mint ő. Vagyis el kell sajátítanunk az ő szellemét. Aztán el kell határozni, hogy követjük Őt. Úgy cselekszünk, úgy élünk, mint Ő. Vagyis erkölcsileg egyek leszünk vele. Igazán csak akkor teljes az egység az Úr Jézussal, ha kegyelme által valóságosan belénk költözik, és bennünk él.

c) Mikor nevezhetünk valakit „jó embernek”?

- Jó ember esek az lehet, aki Istennek is megfelel.

Kellemes óráinkban igen könnyen osztogatjuk az elismerést, mely minden egyéb elismerésnél nagyobb. Rá mondjuk boldog-boldogtalanra, hogy „jó ember”. Magyarozatként néha hozzátesszük: nem árt a légynek sem. Megelégszünk azzal, hogy minket nem ver fejbe. Mintha az elegendő lenne az emberi jóságához. Pedig jónak csak azt nevezhetjük, ami rendeltetésének, céljának megfelel. Ezt a célt az ember számára a teremtő és üdvözítő Isten határozta meg. Nem egyéb az, mint a szeretet tökéletessége, melyben magát Istennek adja, és ezzel megdicsőíti Őt. Ez az az erkölcsi mérték, amelyhez az embert mérni kell, amelyhez Isten is mérni fogja az Ítéleten. Még ha valaki ún. rendes ember is, tehát megtart minden törvényt, kifogástalanul él, sőt hősiessé áldozatokat hoz felebarátaiért, de mindezt nem Isten iránti szeretetből teszi, nem nevezhető jó embernek. Ha ugyanis valaki nem Isten dicsőségére „jó”, akkor szükségszerűen a saját dicsőségét akarja vele, ami a legnagyobb tragédia, mert Isten előtt meg kell szégyenülnie a kárhozottban.

d) Szentté lehet-e mindenki?

- Nemcsak lehet, de köteles is szentté lenni mindenki.

Sokan lemondanak arról, hogy szentekké legyenek. Azzal mentegetőznek, hogy ők nem alkalmasak a szent életre. Nincs rá hajlamuk. Ők rossz természetet kaptak az Istentől, csak vétkezni tudnak. Vagy arra hivatkoznak, hogy nagyon szerencsétlenek a körülményeik. Mások úgy tekintik az életszentséget, mint valami speciális emberi teljesítményt. Egyesek sportolnak, mások a tudománnyal foglalkoznak, vagy a művészettel stb. Ízlés dolga, hogy kinek mi tetszik. Így ízlés dolga, kedv kérdése, hogy törekszik-e az életszentségre. Így inkább a ravaszság, az önámítás beszél az ilyen emberből, mint tudatlanság. Nehéz elhinni, hogy valaki ennyire tájékozatlan legyen. Kivétel nélkül minden ember hivatott az életszentségre és kötelezett is. Mindenki megkapja hozzá a kegyelmet. Nyilvánvalóan nem

mindenkinél ugyanolyan a követelmény, de mindenkinél ugyanaz a kötelesség: Isten akaratának a vállalása, vagyis a feltétlen készség iránta. Mindannyiunk természete rosszra hajló. Nem egyforma módon, de egyenlő mértékben – legalábbis alapvetően – hajlamosak vagyunk a bűnre. A nehéz és a könnyű életkörülmények egyaránt jelenthetnek akadályt és segítséget is a szent élethez. Nehéz körülmények között könnyebb belátni, hogy Isten kegyelmére szorulunk.

e) Miben áll az ember megigazulása?

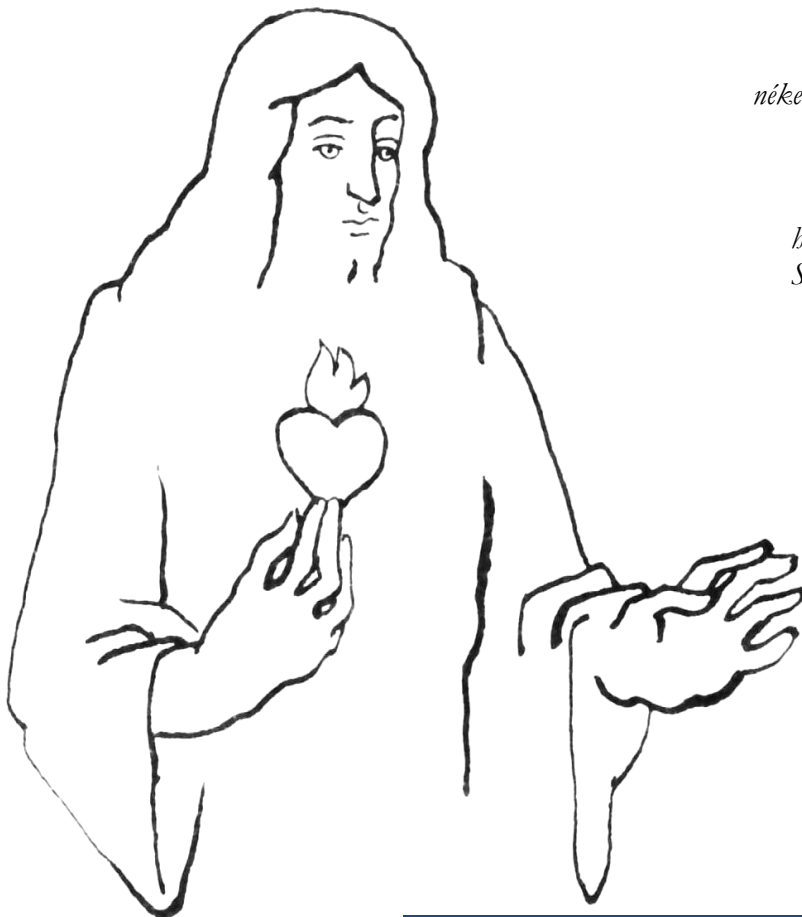
- A kegyelem egységben Krisztussal.

Teljes, teológiai értelemben véve az „igaz” ember az, akiben Isten akarata megvalósult. Hitünk tanításából tudjuk, hogy Isten akarata az egész teremtett világgal az Ő dicsősége: hogy nyilvánuljon, ki az Isten. Dicsőségének formális eszköze, médiuma az ember. Ezt a kifejezést, „az ember”, csak az Emberfiára, az emberiség Fejére, Krisztusra lehet vonatkoztatni. Ő az, aki megdicsőítette az Atyát (Jn 17,4). Ő tehát az abszolút értelemben vett Igaz Ember. A többi ember igazsága relatív, mely Krisztus igazságából forrsozik, a vele való egység mértéke szerint. A keresztség szentsége által Krisztus életében részesedünk. Ez a megszentelő kegyelem állapota, mely Krisztus „igazságában” ténylegesen részesít, „megigazultá” tesz minket. Ez kötelez minket és képesít a szellemi és erkölcsi megigazulásra, melyet előzetesen személyesen vállalni kell, következőleg pedig meg kell valószínűsíteni.

Beszélhetünk a bűnös ember „igazságáról” is, amennyiben bűnös állapotában helyesen viselkedik, vagyis keresi a tisztulást, a kibékülést Istennel és emberrel.

25. MI A SZENTEK ÉLETESZMÉNYE?

A szeretet önfeláldozása.

*Ó, add, Jézusom,
nékem Szentséges Szívedet,
Amely oly véghetetlen
mértékben szeretett.
Bűnös, fásult lelkemet
hadd gyullassza lángra,
Szerető szent szívednek
üdvöztető lángja
(Hozs.153.)*

Isten életét az Úr Jézus nyilatkoztatta ki nekünk. Ez az élet a szeretet. A szentek ezt valósítják meg magukban. A krisztusi szeretet nem akármilyen szeretet, hanem önfeláldozó szeretet, melyet az Úr Jézus kereszthalálában mutatott be. Figyelmeztetett is minket: „Úgy szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket!” (Jn 13,34).

25. Mit tanít az Egyház?

Jézus az Isten Fia, életét adta értünk; így nyilatkoztatta ki a Szeretetét; nincs is senkinek nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja viszonzásul őerte és testvéreiért (Vö. 1Jn3,16; Jn15,13). (II. Vatikáni Zsinat LG 42b).

Mit mond a Biblia?

Máté 5, 1-12.

A tömeg láttára fölment a hegyre és leült. Tanítványai köréje gyűltek, ő pedig szólásra nyitotta ajkát. Így tanította őket: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket. Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, mert majd eltelnek vele. Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak. Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent. Boldogok a békeességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és minden rosszat rátok fognak. Örüljete és ujjongjatok mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok. Így üldözték előttem a prófétákat is.”

a) Mit jelent az hogy „krisztusi” szeretet?

- Azt jelenti, hogy Krisztustól való.

Parancsot kaptunk arra, hogy úgy szeressünk, mint az Úr Jézus. Az ő szeretete elsősorban példakép, mintakép. De igazán csak akkor tudunk úgy szeretni, mint ő, ha tőle kapjuk a szeretetet, az övéből. Ez valósul meg ha ő maga költözik a szívünkbe, és ő szereti bennünk azt, akit mi szeretünk. Ez nem is lehetetlen, mert Ő ezt is meg tudja tenni, és meg is teszi, ha mi is akarjuk.

b) Hogyan szól a szeretet parancsa?

- Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből, felebarátodat pedig úgy, mint önmagadat.

A zsidó vezetők sokat vitatkoztak arról, hogy melyik a legfőbb isteni parancs. Nem tudtak megegyezni. Megkérdezték az Úr Jézust, de csak azért, hogy zavarba hozzák. Gondolták, hogy ő sem tudja megmondani. Az Úr Jézus nem jött zavarba, hanem határozottan kijelentette, hogy a legfőbb parancs: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből. Ez a legnagyobb, az első parancs. A második hasonló hozzá: Szeresd felebarátodat (embertársadat), mint saját magadat. Ezen a két parancson nyugszik az egész törvény és a próféták. (Mt 22, 37-40)

c) Mi a szeretet?

- Az akarat tökéletessége.

A szellemi lények kettős tevékenysége az *ismerés* és az *akarás*. Bennünk, emberekben ezek csak képességek: az értelem és az akarat képessége, melyeket fejleszteni lehet és kell is. Értelmünk tökéletessége abban áll, hogy a legfőbb igazságot képes felismerni és azt teljesen képes felismerni, ami azt jelenti, hogy annak tartalmát (mibenlétét) teljességében képes kimeríteni. Akaratunk tökéletessége pedig abban áll, hogy a legfőbb jót akarja és teljesen akarja. Ez az akarás a szeretet. A szeretet tehát azt jelenti, hogy Istent akarom mindenben, vagyis azt akarom, amit az Isten.

d) Lehetséges-e az emberszeretet Isten szeretete nélkül és fordítva?

- Tökéletes formában mindkettő lehetetlen.

Az Isten- és emberszeretetet gyakran elválasztják, sőt szembefordítják egymással. Az ún. humanisták esküsznek az emberszeretetre, de Istent mellőzik, sőt olykor harcos ateisták. Egyes istenhívők viszont az embergyűlölettel akarják egyeztetni állítólagos istenszeretetüket.

Szent János apostol, aki legjobban megértette a szeretetről szóló isteni tanítást, ezt mondja: „Ha valaki azt állítja, hogy szereti az Istent, de testvérét gyűlöli, hazudik!” (1Jn 4,20). Azt pedig, hogy valóban szeretjük az embereket, abból tudjuk meg, hogy „szeretjük Istent, és eleget teszünk parancsainak” (1Jn 5,2). Ezt az igazságot könnyen be is láthatjuk, ha a szeretet az akarat tökéletessége. Ebben az esetben a szeretet a legfőbb jóra, Istenre irányul. Istennek azt akarom, hogy Isten legyen, viszont felebarátaimnak is a legfőbb jót akarom, az Istent. Ha kisebb jót akarok nekik, akkor nem tökéletes az akaratom, vagyis nem szeretek igazán. Beszélhetünk ugyan *tökéletlen szeretetről* is, de akkor a szeretet sajátossága marad ki, vagyis az akarat tökéletessége; ez azt jelenti, hogy úgy érzem, hogy valami akadályoz abban, hogy Isten teljes erővel szerethessem. Itt az a kérdés, hogy lehet egyáltalán valami, ami elzárhatja az embert az Isten szeretetétől. (Pál szerint nincs ilyen vö. Róm 8,35) Beszélhetünk *helytelen szeretetről* is, amikor a tökéletes akarat nem az igaz Istenre irányul, hanem valami másra. Ez viszont az akarat meghasonlósa, a bálványimádás. Ekkor arról van szó, hogy az akarat olyasmit akar teljes erővel, amit valójában nem akarhatna. Igazán akarni ugyanis csak az Istent lehet, mert ez motiválja igazán az akaratot. Közelebbi célok is motiválhatják az ember akaratát, de ez végül nem elégíti ki.

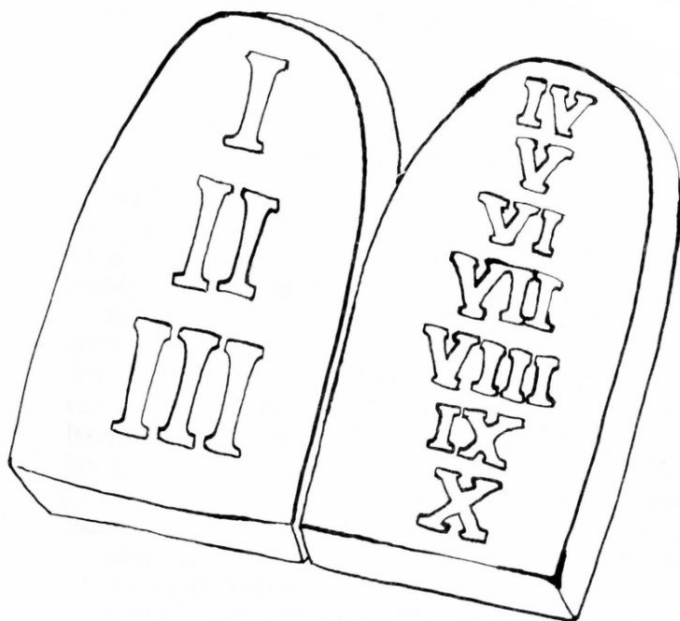
e) Hogyan valósul meg bennünk a krisztusi szeretet?

- Úgy, mint Krisztus Lelkének, a Szentléleknek ajándéka.

A szeretet természetsszerűleg Istent akarja elnyerni és adni, a felebaráttal közölni. Nyilvánvaló, hogy az emberi akarat számára ez lehetetlen. Önmagában csak *tiszta lehetőség* számára a szeretet, melyet Isten kegyelme valósít meg. Saját törekvésünk csak alkalmassá teszi akaratunkat arra, hogy a Szeretet Lelke működjék benne, és tökéletesítse a szeretetben. A Szeretet Lelke, a Szentlélek, Isten akaratának személyes tökéletessége, sikere. Benne Isten önátadása és birtokbavétele teljes. Mint az isteni akarat teljessége, minden tökéletesség forrása. Akiben Isten kegyelme akadálytalanul működik, az a Szentlélek ajándékát is megkapja, a krisztusi szeretetet.

26. MI FOGLALJA ÖSSZE A SZERETET KÖVETELMÉNYEIT?

A Tízparancsolat.

*Az ember mindent sutba vághat:
Elméletet, rendszert, divatot,
Forradalmat üvöltözve.
Ha gyalázza a Kőtáblákat,
Emberségéi töri össze.
(Némedi A.)*

Az élet legfőbb törvénye a szeretet, melyet a teremtő Isten a természetünkbe írt, és ki is nyilatkoztatott. Mindazt, amire a szeretet kötelez minket, a Tízparancsolat tartalmazza:

- I. Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!
- II. Isten nevét hiába ne vedd!
- III. Az Úr napját szenteld meg!
- IV. Atyádat és anyádat tiszteld!
- V. Ne ölj!
- VI. Ne paráználkodj!
- VII. Ne lopj!
- VIII. Ne hazudj, mások becsületéhen kárt ne tégy!
- IX. Felebarátod házastársát ne kívánd!
- X. Mások tulajdonát ne kívánd!

26. Mit tanít az Egyház?

A szeretet, mely a törvény teljessége, együtt jár a bűnök bocsánatával (D 1032). Az ember igaz volta, mely a hit általi megigazulás, a kegyelmet jelenti, mely által az ember Isten gyermeke lesz, belső emberré válik és az isteni természet részesévé, hogy így a Szentlélektől megújulva helyesen tudjon élni és Isten törvényeit meg tudja tartani (D 1042).

Mit mond a Biblia?

Máté 5, 17-19.

Ne gondoljátok, hogy megszüntetni jöttem a törvényt, vagy a prófétákat. Nem megszüntetni jöttem, hanem teljessé tenni. Bizony mondom nektek, míg ég és föld el nem múlik, egy i betű vagy egy vesszőcske sem vész el a törvényből, hanem minden beteljesedik. Aki tehát csak egyet is eltöröl e legkisebb parancsok közül, és úgy tanítja az embereket, azt igen kicsinek fogják hívni a mennyek országában. Aki viszont megtartja és tanítja őket, az nagy lesz a mennyek országában.

János 14, 15-24.

Ha szerettek, tartsátok meg parancsaimat, én meg majd kérem az Atyát, és más vigasztalót ad nektek; az Igazság Lelkét, aki örökké veletek marad. A világ nem kaphatja meg, mert nem látja és nem ismeri. De ti ismeritek, mert bennetek van, és bennetek marad. Nem hagylok árván benneteket, hanem visszajövök hozzátok. Rövid idő, s a világ nem lát többé, ti azonban láttok, mert élek, és ti is élni fogtok majd. Azon a napon majd megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti bennem, s én bennetek. Aki ismeri és teljesíti parancsaimat, az szeret engem. Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. S én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki. Ekkor Júdás – nem az iskarióti – megkérdezte: „Uram, hogy van az, hogy nekünk akarod magad kinyilatkoztatni, nem a világnak?” Jézus így folytatta: „Aki szeret engem, az megtartja tanításomat, s Atyám is szeretni fogja. Hozzá megyünk, és benne fogunk lakni. Aki nem szeret, az nem tartja meg tanításomat. A tanítás, melyet hallotok, nem az enyém, hanem az Atyáé, aki engem küldött.”

a) Hogyan keletkezett a Tízparancsolat?

- Isten az élet teremtő Ura, Ő határozta meg az élet törvényeit is.

Ahogy a természetbe beleoltotta a fizika törvényeit, úgy az emberi szívbe is beleírta az erkölcsi törvényeket, a Tízparancsolatot. Mivel a bűn elhomályosította értelmünket, és nehezen ismerjük meg az igazságot, azért Isten segített nekünk, és ki is nyilatkoztatta a Tízparancsolatot Mózes által a Sínai hegyen (Kr. e.

kb.1200.). Mózes két kőtáblára véste a parancsokat. Az ószövetségi Szentírásban olvashatjuk a történetet, Mózes második könyvében. Az Úr Jézus igazolta és szentesítette ezt a kinyilatkoztatást.

b) Változhat-e a Tízparancsolat?

- Az örök isteni törvények nem változhatnak.

Ami az ember műve, azt az ember meg is változtathatja. Így az emberi törvények is az emberektől függenek. Eltörölhetők, változtathatók. Isten művei fölött azonban semmi hatalmunk nincs. Törvényei örök törvények. Csak maga a törvényhozó Isten törölhetné el, ha akarná. Biztosan tudjuk, hogy nem szándékozik feloldani törvényeit, örök időkre rendelte azokat. „Ne gondoljátok, hogy megszüntetni jöttem a törvényt, vagy a prófétákat. Nem megszüntetni jöttem, hanem teljessé tenni. Bizony mondom nektek, míg ég és föld el nem múlik, egy i betű vagy egy vesszőcske sem vész el a törvényből, hanem minden beteljesedik.” (Mt 5,17-18)

c) Mi őrködik bennünk Isten parancsai fölött?

- Lelkiismeretünk tanúskodik Isten parancsai mellett.

Lelkünk Istenhez hasonló, az Ő világossága rejtőzik benne. Mindent fel is ismer természetszerűleg, ami tőle való. Ehhez még saját világosságán túl Isten kegyelme is segíti. Elméleteinktől, ideológiánktól teljesen függetlenül megítéli bennünk *a lélek világossága, a lelkiismeret* tetteinket, éspedig a Tízparancsolat normái szerint. Ha azokkal megegyeznek tetteink, akkor helyesel, különben vádol minket a lelkiismeret. Ideig-óráig el lehet némítani a lelkiismeretet, de véglegesen nem. Utána annál nagyobb erővel támad fel.

d) Hogyan határozhatjuk meg a parancsolatok helyes értelmét és alkalmazásuk helyességét?

- Ezt a feladatot Krisztus az Egyházra bízta.

A Tízparancsolat igen röviden fogalmazott, és többnyire általános normákat tartalmaz. „Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” De hogyan kell Istent imádni és neki szolgálni? Mindegyik parancsnál marad valami homály. Különbön kivétel nélkül minden tanítás, törvény magyarázatot, értelmezést igényel. Isten törvényeinek értelmezője csak az lehet, aki erre magától az Istentől kap megbízást. Aki Isten nevében tanít. Szoros értelemben és tulajdonképpen kizárólag Jézus Krisztus, az Isten prófétája. Ő azonban ezt a tisztségét is az Egyházra bízta: „Amint te, Atyám, engem a világba küldtél, úgy küldöm én is világba őket. (Jn 17,18)

e) Miben nyilvánul meg az erkölcsi tökéletesség, a tökéletes szeretet állapota?

- Az evangéliumi tanácsok vállalásában.

Az Úr Jézus teljesítette a törvényt. Élete számunkra az örök erkölcsi eszmény. Követése a tökéletesség útja. Tanítását és példáját az erkölcsi tökéletességről az Egyház az evangéliumi tanácsokban fogalmazta meg. Ezek:

1. az önkéntes szegénység;
2. az önkéntes szüzesség;
3. az önkéntes engedelmesség.

Ha mindezeket az Isten országáért és az Ő dicsőségére vállaljuk, akkor a tökéletes szeretet állapotát vállaltuk. Lehet a szeretetünk tökéletes az evangéliumi tanácsok vállalása nélkül is, de nincs annak olyan fénye, Istent dicsőítő ragyogása, mint ha vállaljuk azokat. A krisztusi eszményt fejezi ki a nyolc boldogság dicsérete is: boldogok a lelki szegények; boldogok a szelídek; boldogok, akik sírnak; boldogok, akik éheznek és szomjúhozni az igazságot; boldogok az irgalmasok; boldogok a tiszta szívűek; boldogok a békességesek; boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért (Krisztusért). Vagyis szeretetük minden próbát kiáll, hűségük állhatatos, nyilvánvaló, fényes. (Mt 5)

27. MIRE KÖTELEZ MINKET ISTEN ELSŐ PARANCSA?

Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!?

*Hódoljunk meg Isten előtt
és szolgáljuk őt.
Te vagy, Uram, reménységem,
Amit várok, tőled kérem.
Minden javam,
minden kincsem Te vagy,
másom semmim sincsen
(Lavardini H.)*

Szívünk számára törvény az imádás és a szolgálat. Szükségünk van arra, hogy életünket ajándékba adjuk, valakit mindezekfölött szeressünk és szolgáljunk. Ha nem az igaz Istent imádjuk, akkor más, hamis „istent” keresünk magunknak, és előtte hódolunk. Ezt nevezzük bálványimádásnak. Akinek nem igénye az imádás, annak a szíve még éretlen.

27. Mit tanít az Egyház?

Az áldozat bemutatásának tisztelete egyedül az Istennek szól. (D 941)

Mit mond a Biblia?

Lukács 22, 39-46.

Ezután kiment, és szokása szerint elindult az Olajfák-hegyére. A tanítványok is elkísérték. Amikor odaért, kérte őket: „Imádkozzatok, nehogy kísértésbe essetek!” Aztán odébb ment, úgy egy kőhajításnyira, és térdre borulva imádkozott; „Atyám, ha akarod, kerüljön el a kehely. De ne az én akaratom teljesüljön, hanem a tied.” Megjelent neki az égből egy angyal és megerősítette. Halálfélelem kerítette hatalmába, és még buzgóbban imádkozott. Verejtéke mint megannyi vércsepp hullott a földre. Aztán abbahagyta az imát, és visszament a tanítványokhoz. Azok közben elaludtak bánatukban. Rájuk szólt: „Miért alusztok? Keljetek fel és imádkozzatok, nehogy kísértésbe essetek!”

Máté 6, 24.

Senki sem szolgálhat két úrnak: vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok az Istennek is, a Mammonnak is.

János 12, 23-26.

Jézus ezt válaszolta: „Elérkezett az óra, amikor megdicsőül az Emberfia. Bizony, bizony, mondom nektek: ha a búzaszem nem hull a földbe, és nem hal el, egy-maga marad, de ha elhal, sok termést hoz. Aki szereti életét, az elveszíti azt, de aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre. Aki nekem szolgál, az engem kövessen, s ahol én vagyok, ott lesz a szolgálóm is. Aki nekem szolgál, azt megtiszteli az Atya.

a) Hogyan kell imádni az Istent?

- Elsősorban imádsággal fejezzük ki az imádat.

Legegyszerűbb kapcsolatunk Istennel az imádság. Gondolunk rá, és szólunk hozzá. De a gondolatunk és a szavunk is az igazságot kell hogy kifejezze, azt, hogy Istené vagyunk, rendelkezésére állunk. Minden imádságnak ez a lényege. Ezt fejezzük ki akkor is, amikor kérünk tőle valamit. Elismerjük, hogy az övé minden, tőle kapunk mindent. A hálaadó imádságban szintén ezt fejezzük ki.

b) Hogyan kell imádkozni?

- Az imádságnak különböző formái és módjai vannak

Isten imádását a legtökéletesebben az Úr Jézus fejezte ki a Miatyánk imádságban. Ő tanította meg az apostolokat erre az imádságra: „Ti pedig, ha imádkoztok, így imádkozzatok: Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a neved, jöjjön el az országod, legyen meg az akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma. S bocsásd meg a vétkeinket, amint mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. És ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól (Mt 6, 9-13).

Imádságnak számít az is, ha Isten tetteit, műveit dicsérjük, főleg ha szentjeit tiszteljük. Bennük az Isten kegyelmét magasztaljuk. Ebben Gábor főangyal adott példát nekünk, amikor Szűz Máriát így köszöntötte: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! áldottabb vagy minden asszonynál.” (Lk 1,28-29). Az Egyház hozzátette: Asszonyunk, Szűz Mária, Istennek szent anyja, imádkozzáll érettünk bűnösökért most és halálunk óráján!

Napon fontosak számunkra az Egyház imái, melyekkel az összes hívek közösen imádják Istent. Ezek az imák a szertartásokban szerepelnek. A nagy szentek imái is kedvesek számunkra. Mindezeket az imakönyvekben megtaláljuk. Imádkozhatunk azonban egyénileg, saját szavainkkal is, csak benne legyen az imádás.

c) Hogyan szolgáljuk Istent?

- Kötelességeinket teljesítjük, neki és érte végezzük

Az Úr Jézus egyik példabeszédében sáfárhoz (intéző, vagyongazd) hasonlított minket, akik Isten vagyonát kezeljük (Lk 16).

A világ és mi magunk is a Teremtő tulajdonai vagyunk, de hatalmat kaptunk arra, hogy kezeljük az ő vagyonát, gazdálkodjunk vele. Amint a hűségesebb intéző mindenben gazdája szándéka szerint jár el, hasonlóképpen nekünk is az Úr akaratát kell keresnünk és az Ő érdekét, dicsőségét kell szolgálnunk. Az ő ügye tulajdonképpen a mi saját érdekünk. Isten nem egyforma szolgálatot követel mindenkitől. Kinek-kinek képességei, hivatása szerint kell szolgálnia őt. A legmagasabb rendű szolgálat a papi szolgálat, de a legegyszerűbb munka is istenszolgálat, ha az ő kedvéért tesszük. Amit azonban bűnös állapotban és nem az ő dicsőségére végzünk, legyen az bármilyen nagyszerű teljesítmény, Isten előtt értéktelen dolog. Figyelmezteti minket az Úr Jézus: „Egy szolga sem szolgálhat két úrnak: vagy gyűlöli az egyiket s a másikat szereti, vagy ragaszkodik az egyikhez és a másikat megveti.” (Lk 16,13)

d) Ki vétkezik Isten első parancsa ellen?

- Aki nem az igaz Istent imádja, hanem valami teremtményt, bálványimádó.
- Aki rendszeresen nem imádkozik, és nem tiszteli az Istent.
- Aki Isten akaratával ellentétes törekvéseket szolgál.
- Aki babonás.

Ha valaki nem az igaz Istent imádja, talán elméletileg ateista is, azért az imádás igényét nem tudja megtagadni. Keres magának hamis „istent”, hogy imádja. Akár egy embert, akár egy eszmét, vagy élvezetet, de valamit „istenit”, mindenek fölé helyez. Sokszor egészen bonyolult áttételek, bizarr hobbik, hisztériás lelki zavarok formájában jelentkezik a vallási igény, az imádás természetszerű szükséglete. Ez mindig be is következik, ha megtagadjuk az igaz Isten iránti ésszerű hódolatot.

Isten imádása azt is sürgeti tőlünk, hogy kellő módon, természetünknek megfelelően – egyénileg és közösségileg – intim formában és ünnepélyesen fejezzük is ki tiszteletünket iránta. Különböző magatartásunk ismét torzulást szenved és természetellenes lesz. Isten rendszeres tiszteletének megtagadása tehát szintén súlyos bűn. Ugyanezt állíthatjuk az Isten ellen, vagy az Ő akaratára ellen irányuló törekvésekről, vagy a babonás hiedelmek követéséről. Ha valaminek olyan jelentőséget tulajdonítunk, amilyen csak Istent illet meg, sértjük vele az Istent.

e) Nem ellenkezik-e Isten imádása a személyiség méltóságával?

- Emberi méltóságunk alapja és forrása az Isten szolgálata.

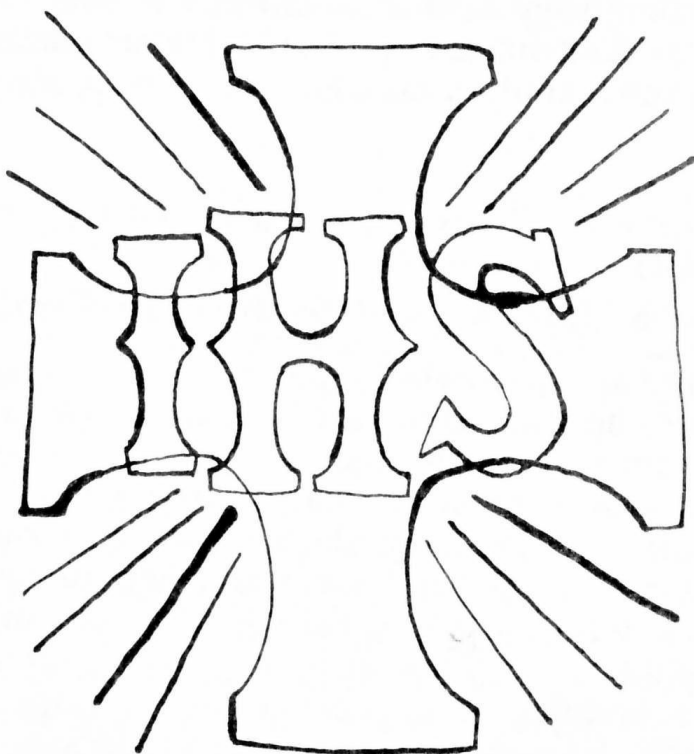
„Nem teszem a nyakamat járomba” – mondogatják egyesek büszkén, hogy magyarázatot adjanak istentagadó életükre. Bőven fejtegetik, hogy a vallás elnyomja a személyiséget.

Ebből annyi igaz, hogy a teremtett világon uralkodnunk kell. Ez isteni parancs számunkra, szellemiségünkönél fogva. Igazi kiváltságos helyzetünknek mégsem ez az alapja, hanem az a képességünk, hogy az Isten valóságával, a természetfölötti valósággal is kapcsolatot tudunk felvenni. Alkalmasak vagyunk arra, hogy befogadjuk annak gazdagságát éppen a hódolat, az engedelmesség nyíltsága által. A szeretet önátadása által Istennel létesíthetünk életközösséget, melyben Isten is átadja magát nekünk. Ez a természetfölötti elhivatottság szabadítja fel az emberi személyiséget a teremtett dolgok varázslata alól, melynek szégyenletes rabságából ma sem tudnak szabadulni, csak az Isten „rabjai”, vagyis szentjei. Istennek szolgálni tehát valóban uralkodást jelent. Az imádás tökéletes megvalósítása a szeretet önfeláldozása, mely éppen a személyiség teljes érvényesülése.

28. MIT TILT MEG SZÁMUNKRA ISTEN MÁSODIK PARANCSA: ISTEN NEVÉT HIÁBA NE VEDD!?

Megtiltja, hogy Isten nevét és a szent dolgokat méltatlanul használjuk, vagy mellőzzük.

*Zengiünk Jézus szent Nevének
Új éneket, keresztények.
Üdvözlégy, fény tengere:
Jézus édes szép neve.
(Hozs. 151.)*

Isten láthatatlan és felfoghatatlan titok. Vannak mégis olyan dolgok, melyek őt jelképezik, őrá emlékeztetnek. Ilyen például elsősorban az ő neve. Hozzá méltó tiszteletet érdemel mindaz, ami vele kapcsolatos, hozzá közel áll: a szentek és a szent dolgok. Ha ezekkel méltatlanul bánunk, Istent megsértjük, és vétkezünk.

28. Mit tanít az Egyház?

Isten nevét nem vesszük méltatlanul a fogadalomban, ígéreteken (D 184, 865). Esküdni szabad az igazságra, igaz módra, megfontoltan (D 425, 487 stb.) Bizonyos, hogy nem mentesek a bűntől azok, akik szántsándékból igyekeznek távol tartani Istent a szívükből kerülük a vallási kérdéseket. (II Vatikáni Zsinat, Gaudium et spes 19)

Mit mond a Biblia?

Leviták 24, 10-16.

Egy izraelita asszonynak a fia, aki egyiptomi apától született, kijött házából, és Izrael fiai közé keveredett, s a táborban összeszólkkozott egy izraelita férfival. Az izraelita asszony fia káromolta és átkozta a Nevet, azért Mózes elé vezették. (Az anyát Selomitnak hívták és Dán törzséből való Dibri lánya volt,) Őrizet alatt tartották, hogy majd az Úr utasítása szerint ítélkezzetek felette. Az Úr ezt mondta Mózesnek: „Vezesd ki a táboron kívülre azt, aki az átkot mondta. A fültanúk tegyék kezüket a fejére és az egész közösség kövezzék meg. Azután ezt mondd Izrael fiavak: Mindenki, aki Istenét átkozza, viselje bűnének büntetését. Aki az Úr nevét káromolta, haljon meg, kövezzék meg az egész közösség. Akár idegen, akár közülük való, haljon meg, ha káromolta a Nevet.

János 8, 47-55.

„Aki az Istentől való, meghallja az Isten szavát. Ti azért nem halljátok meg, mert nem vagytok az Istentől való.” A zsidók erre rátámadtak: „Hát nincs igazunk, amikor samariainak és ördögtől megszállottnak mondunk?” „Nem vagyok ördögtől megszállott - felelte Jézus -, hanem tisztetem Atyámat, ti ellenben gyalázzattal illettek, noha nem keresem a magam dicsőségét, hisz van, aki keresse, és ítéletet mondjon. Bizony, bizony, mondom nektek: aki megtartja tanításomat, az nem ízleli meg a halált örökre.” A zsidók közbevágtak: „Most aztán igazán meggyőződünk róla, hogy ördögtől megszállott vagy! Ábrahám is, a próféták is meghaltak, s te azt állítod: Aki megtartja tanításomat, nem ízleli meg a halált örökre. Csak nem vagy nagyobb Ábrahám atyánknál? Mert hisz ő meghalt. Mivé teszed magad?” Jézus így válaszolt: „Ha én dicsőítem meg magam, mit sem érne a dicsőségem. Atyám dicsőít meg, akiről azt mondjátok ugyan, hogy Istenetek, de nem ismeritek. Én azonban ismerem, s ha azt mondanám, hogy nem ismerem, hozzátok hasonlóan hazug volnék. De ismerem, és megtartom tanítását.”

Máté 4, 1-4

Akkor a Lélek a pusztába vitte Jézust, hogy a sátán megkísértse. Negyven nap és negyven éjjel böjtölt, végül megéhezett. Odalépett hozzá a kísértő, és így szólt:

„Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek változzanak kenyérré!” Azt felelte: „Meg van írva: Nemcsak kenyérral él az ember, hanem minden tanítással is, amely az Isten szájából származik.”

a) Mit nevezünk szent dolognak?

- Azt, ami Istenhez tartozik

Minden az Isten tulajdona, hozzá tartozik, ilyen értelemben minden szent dolog, ami van. Vannak azonban olyan dolgok is, amelyek különleges, közvetlen kapcsolatban vannak Istennel: az ő jelképei, jelei, eszközei, megnyilvánulásai. Ezek őt hirdetik és fejezik ki számunkra. Ezért az Istennek kijáró, vallásos tisztelettel kell azokat kezelni. Mindenekelőtt ilyen az ő szent neve, melyet csak imádságos lélekkel szabad emlegetni. Egyes személyeket, dolgokat pedig Isten lefoglal a maga számára, mint a szentté avatottakat, a fölszentelt papokat, szerzeteseket és a megszentelt tárgyakat: templomokat, szent edényeket, ruhákat, énekeket stb.

b) Ki vétkezik a második parancsolat ellen?

- Az, aki káromkodik. Isten nevét, a szenteket vagy a szent dolgokat gyalázza, méltatlanul beszél róluk;

- Az, aki átkozódik: másoknak rosszat kíván Istentől;

- Az, aki gyalázkodik: másokat lebecsül, megcsúfol, gyaláz;

- Az, aki megveti, szándékosan mellőzi, visszautasítja a szent dolgokat (hiába veszi);

- Az, aki szent dolgokkal visszaél, rosszra használja azokat, vagy legalábbis nem rendeltetésének megfelelően kezeli.

Nyomatékosan figyelniük kell a második parancs esetében a kifejezésre: „Hiába ne vedd!”. Nem csupán azt jelenti ez, hogy fölöslegesen használják, vagyis tiszteletlenül a szent dolgokat, hanem azt is jelenti, hogy hiába kapjuk azokat Istentől, nem használjuk kellőképpen, sőt mellőzzük. Ha valaki nem fogadja el az Úr Jézust, az Egyházat, vagy a szentségeket, nyilvánvalóan durván megsérti Istent, mert ajándékait semmibe veszi. Nem tisztelheti Istent az, aki megnyilvánulásait, rendelkezéseit nem tiszteli, kellőképpen nem értékeli.

c) Miért kell a világot, az életet becsülni?

- Alapvetően azért, mert Isten ajándéka és eszköze.

A bukott, önző ember rövidlátása, hogy annyira becsül mindent, amennyire hasznos számára itt a földön. Ez a felfogás teljes zsákutcába vezet, mert végül is

semmi nem használ majd nekünk, ha „kikopunk” ebből az életből. Akkor jön a kiábrándulás, a csalódás, meggyűlöljük a világot és az életet. Istent pedig halálosan megsértjük, mert a művét gyalázzuk. A világ és az élet végső, tulajdonképpeni értéke az, hogy Isten ajándéka hírnöke, záloga a annak az isteni szeretetnek, amely minket üdvözíteni akar. Hasonlóképpen kell gondolkodnunk életünkről is. Bármennyire is tönkretettük azt, van értelme és célja. Az, amit Isten akar vele: tudniillik, hogy az ő dicsőségének eszköze legyen. Ez akkor is megvalósul, ha a pokolba kerülünk.

d) Ártatlan szokás-e a káromkodás?

- A káromkodás az istengyűlölet kitörése.

A káromkodó emberek közül sokan azzal mentegetik magukat, hogy részükről csak egy rossz szokás a káromkodás. Nem akarják ők bántani Istent, csak haragjukban káromkodnak. Az indulatukat vezetik le vele. Ám éppen az a baj, hogy náluk az Isten gyalázása ennyire akaratlan, spontán kitörés. Amikor elveszítjük az eszünket, akkor valóban az tör ki a szívből, ami benne van. A harag elveszi a józan észet, ha nem tudunk uralkodni azon az indulaton. Ilyenkor az ellen lázadunk, arra támadunk, amit akaratunk útjában érzünk, amire talán öntudatlanul – haragszunk, amit gyűlölünk. És ha ez éppen az Isten, akkor őt gyalázzuk. Vagyis az istengyűlölet szelleme lakik a szívében. Ezért súlyos áruelő jel az, ha valaki haragjában Istent gyalázza. Aki Istent szereti, annak haragjában sem jut eszébe őt bántani. Erre is van sok példa. A káromkodó embernek sürgősen felül kell vizsgálnia egész életszemléletét. Ki kell békülnie Istennel, és gyakran kell áldoznia és imádkoznia.

e) Mi az Isten tulajdonképpeni neve?

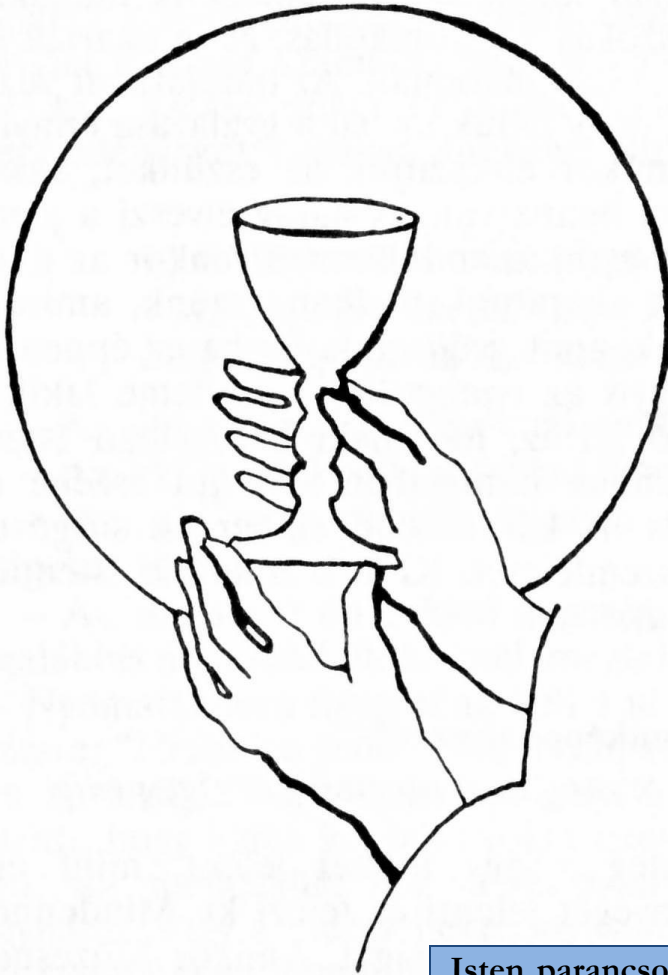
- Isten az Igében mondta ki önmagát. A megtestesült Ige pedig a „Jézus” nevet kapta.

A héber nyelvben eredetileg a név többet jelent, mint egy tetszőleges jelzést. A dolog lényegét jelenti és fejezi ki. Mindennek az igazi neve az, ami ki is fejezi a dolgot magát. Amikor Mózesnek megjelent Isten az égő csipkebokorban, Mózes megkérdezte tőle, mi a neve, mit mondjon a népnek, ki küldötte őt. Erre Isten így szólt: „Én vagyok, aki vagyok. ... Így beszélj Izrael fiaihoz: Aki van, az küldött engem hozzátok!” (Kiv 3,14-15). Héberül ez a kifejezés: Jahve. A választott nép Isten nevét is ilyen mértékben azonosította Istennel, azért azt is kimondhatatlannak tartotta. Nem szólították a nevében, csak körülírással jelezték: „Seregek Ura, Urak Ura, Adonáj, Elohim”.

Amikor Isten kinyilatkoztatta önmagát, kimondott lényegét, az Igét nyilatkoztatta ki, vagyis az igazi nevét, tényleges valóságában. Az Ige pedig Jézus Krisztusban emberré lett. Az angyal közölte is Szűz Máriával: „Fiad születik, aki a Magasságbeli Fia lesz, és Jézus lesz a neve.” Benne önmagát mondja ki, közli velünk az Isten.

29. MIRE KITELEZ MINKET A HARMADIK PARANCS: AZ ÚR NAPJÁT SZENTELD MEG!?

A vasárnapot és ünnepnapot tegyük az istentisztelet napjává.

*Egybegyűltünk,
Ó, nagy Isten buzgó imádásodra
Lelkünk méltó hadd lebessen
Isteni áldásodra,
Mely a tiszta áldozatban
Számunkra elrejítve van.
Ó, tekints hát kegyelmesen
Itt esdeklő nyájadra.
(Hozs. 221.)*

Isten parancsot adott az embernek, hogy a hetedik napot szentelje meg. Válassza el a többi hat naptól. Ezen a napon ne dolgozzon, hanem ünnepeljen. Gondoljon a boldogságra, amely vár rá az Istennél. Kérje azt az Istentől, és adjon érte hálát. A keresztények számára ez a hetedik nap az Úr Jézus feltámadásának a napja, a vasárnap.

29. Mit tanít az Egyház?

Az ünnep megtartása halálos bűn terhe mellett kötelező. (DH 2152)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 2,1-4.

Így készült el a föld és az ég minden benne levővel együtt. Isten a hetedik napon befejezte művét, amit alkotott. A hetedik napon megpihent munkája után, amit végzett. Isten megáldotta és megszentelte a hetedik napot, mert azon megpihent egész teremtő munkája után. Ez a története az ég és a föld teremtésének, ahogy az lefolyt.

Kivonulás 20,8-11.

Gondolj a szombatra, és szenteld meg! Hat napig dolgozzál, és végezd minden munkádat! A hetedik nap azonban az Úrnak, a te Istenednek a pihenő napja, ezért semmiféle munkát nem szabad végezned, sem neked, sem fiadnak, sem lányodnak, sem szolgálóknak, sem állatoknak, sem a kapuidon belül tartózkodó idegennek. Az Úr ugyanis hat nap alatt teremtette az eget és a földet, a tengert és mindent, ami bennük van: a hetedik napon azonban megpihent. Az Úr a hetedik napot megáldotta és megszentelte.

1Kor 11,23-26.

Én ugyanis az Úrtól kaptam, amit közöltem is veletek: Urunk Jézus elárulásának éjszakáján fogta a kenyeret, hálát adott, megtörte és így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyétek az én emlékezetemre.” Ugyanígy vacsora után fogta a kelyhet, és így szólt: „Ez a kehely az új szövetség az én véremben. Ezt tegyétek valahányszor isztok belőle az én emlékezetemre. Valahányszor ugyanis e kenyeret eszitek és e kehelyből isztok, az Úr halálát hirdítitek, amíg el nem jön.

a) Hogyan kell az Úr napját, a vasárnapot és ünnepnapot megszentelni?

- Krisztussal együtt tiszteljük az Atyát a szentmisében.

Azáltal szentelünk meg mindent, hogy Istennek adjuk, szolgálatára rendeljük. E rendeltetés teszi szent épületté a templomot, szent cselekménnyé a szertartásokat, de még ruhák, edények, helyek, idők is megkapják a „szent” jelzőt, ha Isten szolgálatára foglaljuk le azokat. Mindezek természetesen azt célozzák, hogy az ember is szent legyen, vagyis Isten rendelkezésére bocsássa önmagát. Erre való az Úr napja, a vasárnap. Isten viszont csak akkor fogadja el az embert, ha egyszerűen Fiával, Jézus Krisztussal egyesülve ajánlja fel magát. Az istentisztelet formája kezdettől fogva az áldozat bemutatása. Amit Istennek ajándékozunk, azt nevez-

zük áldozatnak. Rendszerint a termésből, az állatokból adott áldozatot (ajándékot) Istennek az ember, azzal önmagát jelképezve. Önmagunkkal tartozunk ugyanis teremtő Urunknak. Ám ha fel is áldozzuk magunkat valóban, akkor sem méltó és megfelelő az ajándék Isten szentségéhez, fölségéhez mértén. Csak Isten Fia, Jézus Krisztus tudott kedves áldozatot bemutatni önmagában az Atyának. Vele egyesülve a mi áldozatunk is kedvessé lesz az Úr előtt.

b) Melyek a keresztény vallás ünnepei?

- Kötelező ünnepek a vasárnapok és három egyházi ünnep.

A rendszeres (hetediknapi) ünneplés isteni parancs. Az apostoli Egyház az Úr Jézus feltámadásának napját, a zsidók szombatját követő napot tette az Úr napjává. Magyarul ezt vasárnapnak nevezzük. A vasárnapok kötelező ünnepek, ami azt jelenti, hogy ha szándékosan nem szenteljük meg, akkor súlyosan vétkezünk. A vasárnapokon kívül az Egyház is rendelt ünnepnapokat, Krisztustól kapott hatalma alapján.

Ezek a kötelező egyházi ünnepek jelenleg a következők:

Jan. 1. Újév, Szűz Mária anyaságának ünnepe

Jan 6. Urunk megjelenése (Vízkereszt)

Aug. 15. Nagyboldogasszony, a Szűranya mennybevételének ünnepe.

Nov 1. Mindenszentek napja

Dec. 25. Karácsony. Az Úr Jézus születésének ünnepe.

A többi egyházi ünnep mindig vasárnapra esik (húsvét, mennybemenetel, pünkösd, Úrnapja, vízkereszt stb.)

Nem kötelező, de tanácsolt egyházi ünnepek a következők:

febr. 2. Gyertyaszentelő Boldogasszony (a kis Jézus bemutatása)

márc. 25. Gyümölcsoltó Boldogasszony (az angyali üdvözlés)

jún. 29. Szent Péter és Pál

aug. 20. Szent István király

szept. 8. Kisboldogasszony (a Szűzanya születésnapja)

nov. 1. Mindenszentek

dec. 8. Szeplőtelen fogantatás

c) Ki vétkezik a harmadik parancsolat ellen?

- Aki az Úr napját nem különbözteti meg a köznaptól, és szükségtelenül köznap munkát végez.

Az vétkezik a harmadik parancs ellen, aki elhanyagolja az ünnepi Isten-tiszteletet. Az ünnephez lényegesen hozzátartozik, hogy más legyen, mint a köznap. A pihenés, a testi-lelki felüdülés napjává kell azt tenni. Ezt viszont csak a pihenés, szórakozás, de legfőképpen az Istennel való kapcsolat által valósíthatjuk meg. Isten a lélek otthona, melyben kipihenheti magát, megújulhat, újjászülethet. Ennek mellőzése előbb-utóbb súlyos lelki és idegzeti zavarokhoz vezet.

Az Úr napjának megszentelése alól általában nincs felmentés. Isteni parancs. Szükség esetén, életbevágóan nagy károk elhárítása érdekében végezhetünk munkát, vagy éppen azért, hogy a napi életszükségletet biztosítsuk (közlekedés, háztartás, ápolás stb.), illetve mások ünnepi igényeit kielégítsük (istentiszteleti szolgálat, vendégszolgálat stb.). Hasonlóképpen a szentmisén való részvétel kötelezettsége alól is fölment minket a kötelességszerű szolgálat, betegség, súlyos akadály stb., sőt az egyházi felmentés is lehetséges. (A munkaszünet alól nincs egyházi felmentés.)

d) Hogyan szenteljük meg az Úr napját, ha a környezetünk pogány?

- Őszintén használjuk fel a kínálkozó lehetőséget.

Keresztény társadalomban eleve úgy van berendezve az élet, hogy a vasárnap és ünnepnap megfelelhessen rendeltetésének. A köznap munkák szünetelnek, az istentisztelet, a szórakozás, felüdülés lehetőségei megnyílnak. Ha igazán keresztény a társadalom, akkor ehhez minden anyagi és szellemi segítséget is megad. Néha még erkölcsi kényszer is előfordult és előfordul, igen helytelenül, bár primitív állapotok esetén az istentiszteletnek kulturális jelentősége, programja is van, melyet a társadalom törvényszerűen is megkövetelhet. A legújabb időkben azonban nem ez a nehézség, hanem ellenkezőleg: a társadalmi struktúra lehetetlenné teszi a vasárnap megszentelését. Egyrészt a termelés nincs tekintettel az ünnepre, másrészt a közszellem egészen eltereli a tömegeket az istentisztelettől. A „hétvégi” konvencionális programok úgy alakulnak, hogy az istentiszteletnek nem marad hely. Mít tehet ilyenkor egy hívó lélek?

A vallásos embernek továbbra is törekednie kell arra, hogy az Úr napja a pihenés és az istentisztelet napja legyen! Komoly áldozatok árán is úgy kell berendeznie életét, hogy ezt megvalósíthassa. (Lehetőleg nem vállal olyan foglalkozást, amely lehetetlenné teszi a vasárnap megszentelését.) Továbbá, esetenként őszintén igyekszik leküzdeni az akadályokat. Ha külsőleg nem is tudja biztosítani az ünnepi jelleget, belsőleg ragaszkodik az ünnep lelkiségéhez.

e) Mi teszi teljes értékűvé a vasárnap megszentelését?

- A teljes értékű részvétel Krisztus áldozatában.

Az Úr Jézus az egyedüli közvetítő Isten és ember között. Istennel való kapcsolatunk mértéke és értéke tehát attól függ, hogy milyen mértékben vagyunk egyek az Úr Jézussal, mennyit vállalunk abból a közösségből, melyet ő felkínált nekünk. Vajon csak szellemi (gondolkodásbeli), vagy erkölcsi közösséget is vállalunk-e vele (közös cél, közös törvények)? Ezeken túl van a szentségi közösség, melynek csúcsa az eucharisztikus közösség a szentáldozásban. Objektíve a szentáldozás a részvétel teljessége, de az is kérdés, hogy szubjektíve mennyit merítünk ennek kegyelmi forrásából, milyen őszintén és elszántan vállaljuk a szeretet áldozatát effektíve: a szív készsége szerint készen állva minden áldozatra, és affektíve: a kötelező áldozatot ténylegesen vállalva.

30. MIRE KÖTELEZ MINKET A NEGYEDIK PARANCS: ATYÁDAT ÉS ANYÁDAT TISZTELD!?

Tartsuk tiszteletben a szülői és az előjárói hatalmat.

*Nem vettem észre mindezt,
de most már látom,
hogy hoztak engem eddig ölben, hátton
s koptatta őket el felettem a hajsza,
s hogy voltak mindig készek folyton
újabb áldozatokra,
csak hogy boldoguljak:
Mert a szeretet ezt akarja.
(FL)*

Isten alapította a családot, melyben mindannyian élünk. Az egész emberiséget is egyetlen közösségnek, családnak tervezte. A családfő feladata, hogy védje és szolgálja a családtagokat. Istentől kapta ehhez a hatalmat. Ezért szent az és sérthetetlen. Tisztelettel és engedelmisséggel tartozunk iránta.

30. Mit tanít az Egyház?

A tekintély nem csupán a számszerű és anyagi erők pozíciója, hanem Istentől kapott jog, mindez a rend forrása. (D 1760, 1849 stb.) A család létalapja nem csupán a polgári jog, hanem a természetjog. Különösképpen, ami a szülők hatalmát illeti a gyermekekkel szemben. (D 1694, 2203 stb.) A családban a férfi a fej. (D 2233) Az Egyház hatalma a világi hatalmakra is kiterjed, nemcsak az egyéni, hanem a nyilvános élet terén is (D 469, 1754, 1885, stb.). Az állam tökéletes közösség (társaság), melynek célja a földi élet közjavainak biztosítása (D 1869, 1841 stb.). Hatalmának tekintélye önmagában közvetlenül az Istentől van (D 1856, 1868 stb.).

Mit mond a Biblia?

Sirák 3, 1-8.

Rám hallgassatok, fiaim, atyátokra, s tartsátok meg szavam, hogy üdvöt nyerjétek! Az Úr az apát többre nézi gyermekeinél, s anyának jogot ad fiai fölött. Aki tiszteli apját, levezekli bűneit, s aki becsüli anyját, az kincset gyűjt magának. Aki tiszteli apját, az majd örülhet fiainak, s meghallgatást nyer, hogyha imádkozik. Aki becsüli apját, hosszú életű lesz, s az Úrnak szolgál, aki anyját felüdíti; szüleit szolgálva Istennek is szolgál. Fiam! Szóban és tettben tiszteld apádat, hogy az ő áldása szálljon életedre!

M. Törvény 17, 14-15.

Ha majd bevonulsz arra a földre, amelyet az Úr, a te Istened ad neked, birtokba veszed, letelepedsz rajta, s azt mondod: Királyt akarok magam fölé, mint a többi nép körülöttem, akkor csak olyan valakit tehetsz meg majd földi királynak, akit az Úr kiválaszt. Csak a népedből való testvéreid közül tehetsz meg valakit királyodnak: idegent, aki nem testvéred, nem tehetsz meg királyodnak.

Efezusi 6, 1-9.

Gyermekek, engedelmeskedjétek szüleiteknek az Úrban, mert így van rendjén. Ez az első, ígérettel egybekötött parancs: „Tiszteld apádat és anyádat, hogy boldog és hosszú életű légy a földön!” Apák, ne keserítsétek meg gyermekeiteket, hanem neveljétek őket fegyelemben az Úr útmutatása szerint. Szolgálj, engedelmeskedjétek földi uratoknak, féltő tisztelettel és egyszerű szívvel, akárcsak Krisztusnak. Ne látszatra szolgáljatok, mint akik emberek tetszését keresik, hanem mint Krisztus szolgálói, akik szívesen teljesítik Isten akaratát. Odaadással szolgáljatok, mert az Úrnak szolgáltok, nem embereknek. Hiszen tudjátok, hogy bármi jót tesz valaki, akár szolgál, akár szabad ember, jutalomban részesíti az Úr. Gazdák, ti is így viselkedjétek velük szemben! Hagyjátok abba a fenyegetőzést, hiszen tudjátok

tok, hogy nekik is, akárcsak nektek, Uruk van a mennyben, aki nem tesz személy szerint különbséget.

a) Milyen előjárókat rendelt az Isten?

- Elsősorban a szülőket, azután egyházi és világi előjárókat.

Az első és legfontosabb közösség a család, melyet maga az Isten rendelt. Feje az édesapa, kinek hatalmában részesedik az édesanya is. Isten rendelte az egész emberiség családjának közösségét is, melynek meg kellene lennie, de ez a bűn miatt széthullott mind a mai napig. Kisebb-nagyobb faji, nemzeti különbségek jönnek létre helyette, melyek csak még jobban nehezítik sokszor a teljes egységet, mert önzők és korlátolt szelleműek. Az emberiség egyetemes közösségének feje kezdetben az első ember (Ádám) volt, az új fő pedig a Messiás, aki az emberiség és Isten bizalmának jogos örököse: Jézus Krisztus. Az ő személye lehetne új alap és forrás az egyetemes emberi család megvalósításához. Ez kegyelmileg és lelkileg meg is valósul ez az Egyházban.

b) Hogyan kell az előjárót tisztelni?

- Hatalmát elismerjük és támogatjuk

Először is ismerni kell azt, amit tisztelünk. Azt a küldetést, amit a hatalom jelent. Azután el is kell ismerni, tudomásul kell venni azt. Vagyis engedelmeskedünk neki, amennyiben ránk is vonatkozik. Ennél azonban még többre is kötelez a tisztelet: mintegy meg is kell azt „dicsőíteni”, érvényesülését elő kell segíteni. Dolgozni kell azon, hogy tekintélye legyen és tiszteletre méltó mások számára is. A hatalom méltóságának megfelelő módon kell viselkednünk vele szemben. Ezt a szempontot az utóbbi időkben nagyon erősen mellőzik. Következménye, hogy a hatalomnak nincsen tekintélye, méltósága, ami hatékonyságát egyre inkább tönkreteszi. Végső alapja e romlásnak abban rejlik, hogy a világ nem hisz a hatalom isteni eredetében és rendeltetésében.

c) Ki vétkezik a negyedik parancsolat ellen?

- Az, aki szüleinek és előjáróinak nem engedelmeskedik;

- Az, aki a szülők és előjárók tekintélyét rombolja;

- Az, aki szüleivel és előjáróival szemben hanyag, hátatlan.

A törvényes előjáró hivatása körében Isten nevében gyakorolja hatalmát, ha isteni alapítású közösségről van szó (család, Egyház). Velük szemben az engedetlenség isteni parancs alapján súlyos bűn. A gyermekek mindaddig kötelesek engedelmeskedni és a családi fegyelmet megtartani, amíg a család közösségébe tar-

toznak. Világnézetük kialakításában természetesen szabadok a gyermekek is, hisz az a személyiség méltóságából eredő isteni jog, de az élet fegyelmét és kultúráját a szülők meghatározhatják számukra (pl. követelhetik, hogy hittant tanuljanak). Az Egyháznak mint az egész emberiség egységét hordozó közösségnek elvileg mindenki köteles engedelmessé válni, természetjogi alapon is, mivel Krisztus az egész emberiség feje. Lelkiismeretben azonban csak akkor köteles erre, ha Krisztus igazságát felismerte.

A világi hatalom kötelező ereje nem közvetlenül nyugszik isteni parancson. A közvetlen alap az ideális hatalom, mely a teljes egység hordozója, vagyis isteni parancs alapján, lelkiismeretileg és feltétlenül arra kötelezett mindenki, hogy az ideális egységet keresse és szolgálja. Ebből azonban tényleges formában csak a nemzeti közösségek valósulnak meg, de ezek is köteleznek az egész erejénél fogva. Az állampolgári engedetlenség véték az egység isteni parancsa ellen. Szabadon marad azonban a törekvés, hogy az állampolgári hűség mellett teljesebb közösséget építsünk.⁴

d) Miben áll az előjárók hatalma?

- Képesítést jelent az a közjó védelmére és szolgálatára.

Az előjáró a közösség érdekeit, a *közjót* képviseli. Feladata, hogy azt megvédje, és a lehető legnagyobb mértékben megvalósítsa. Minden előjárónak megvan a hivatali feladata, amely meghatározza, hogyan kell a közjót szolgálni. Feladatát azonban csak akkor vállalhatja és teljesítheti, ha kap hozzá hatalmat, vagyis olyan képességet, mellyel kötelességét végre tudja hajtani. A hatalmi képesség egyrészt a szükséges személyes felkészültséget jelenti, másrészt az eszközöket a hatékony működésre. Nem ér semmit az államfői hatalom, ha nem képes rendet teremteni és a rendet fenntartani, mert nincsenek hozzá emberei. Minden hatalom végső és tulajdonképpen ereje az emberek egyetemes lelkiismereti kötelezettsége az egysegre. Ennek viszont az egyetlen hatékony forrása a teremtő Isten akarata.

e) Mi a normája minden hatalomnak?

- Egyedül Isten hatalma abszolút, tőle függ minden más hatalom.

Isten hatalma abszolút, mert semmire nem kötelezett, és akadály, korlátja nincs. Amit Ő akar, az a jó, amit csatkozhatatlanul meg is valósít. Akaratának teljessége, saját dicsőségének teljessége a kárhozatban és az örök üdvösségben egyaránt megvalósul. Teljesen független tehát az ember akaratától. A közmondás így

⁴ Ebben témában lásd még: Fila Lajos: *A hatalom történelmi alkotmánya*, Sződ-Pásztó, 2007, Kucsák Könyvkiadás és Nyomda.

fejezi ki ezt: Isten a görbe vonalakon is egyenesen ír. Az emberi hatalom ezzel szemben Isten akaratának szolgálatára kötelezett. A természetjog, a kinyilatkoztatás és az emberek közös akarata (amennyiben az nem ellenkezik az első kettővel) határozza meg azt számára. Saját normájával szemben törvénytelené válik, melynek nincs kötelező ereje. Péter apostol figyelmeztet is minket erre: „Ítéljétek meg magatok, helyes volna-e Isten előtt, hogy inkább rátok hallgassunk, mint az Istenre!” (ApCsel 4,19).

Az pedig, hogy ki legyen a közjó képviselője és szolgája, a közösség akaratától függ, ha Isten közvetlenül nem jelöli ki. Mindez nem jelenti azonban azt, hogy a rossz előjárónak nem kell engedelmeskedni. Az előjárói hatalom független az előjáró erkölcsi életétől. Péter apostol erre is figyelmezteti híveit: „Szolgák, köteles tisztelettel vessétek alá magatokat uratoknak, nemcsak a jóknak és a szelídeknek, hanem a durváknak is!” (1Pét 2,18). Az Úr Jézus sem tett különbséget császár és császár között: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” (Lk 20,25)

31. MIT TILT SZÁMUNKRA AZ ÖTÖDIK PARANCS: NE ÖLJ!?

Megtiltja, hogy ártsunk a testi-lelki életnek.

*De nézz a völgyre:
látod már folyását a vérpataknak,
melyben forrva nyög,
ki erőszakkal bántja földi társát.
(Dante: In ferno)*

Az ember testi-lelki életét tiszteletben kell tartani: Ez azt jelenti, hogy kárt nem teszünk benne, sőt segítjük abban, hogy célját elérje. Amennyire tudjuk, gyógyítjuk a testet, és támogatjuk a lélek érvényesülését. A növények és az állatok élete az embert szolgálja, ezért az azokkal mi rendelkezünk. Azzal is okosan kell gazdálkodnunk, hogy valóban hasznunkra váljanak.

31. Mit tanít az Egyház?

Az ember köteles életét megőrizni, tilos számára az élet elvetése (D 1938, 1939 stb.) Más megölni vagy megsebesíteni egyéni okokból tilos, közérdekből, büntetésül azonban szabad (D 1939, 2354, 425 stb.) A jogtalan támadó ártalmatlanná tehető. (D 1939) A zsarnokgyilkosság tilos! (D 690) Az abortusz a magzat minden fázisában és minden formájában tilos! Párbaj szintén, asszisztens szerepében is tilos. (D 1184, 1890a, 1889, 1102, 1862 stb.)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 4, 6-11.

Az Úr szólt Káinhoz: „Miért vagy haragos, és miért horgasztod le a fejed? Ha helyesen teszel, miért nem emeled fel a fejed? De ha nem cselekszel helyesen, nem bűn van-e az ajtó előtt, mint leselkedő állat, mely hatalmába akar keríteni s amelyen uralkodnod kell?” Káin közben így szólt testvéréhez, Ábelhez: „Menjünk a mezőre!” Amikor pedig a mezőn voltak, Káin rátámadt testvérére, Ábelre, és agyonütötte. Ekkor az Úr megkérdezte Káint: „Hol van a testvéred, Ábel?” Ő így felelt: „Nem tudom. Talán őrzője vagyok testvéremnek?” Erre Ő ezt mondta: „Mit tettél? Vedd tudomásul, hogy öcséd vére felkiált hozzám a földről! Ezért átkozott leszel, bujdosni fogsz a földön, amely megnyitotta száját, hogy beigya kezedből testvéred véréét.”

Máté 5, 21-24.

Hallottátok, hogy a régiek ezt a parancsot kapták: Ne ölj! Aki öl, állítsák a törvényszék elé. Én pedig azt mondom nektek: Már azt is állítsák a törvényszék elé, aki haragot tart embertársával. Aki embertársát ostobának nevezi, állítsák a nagytanács elé. Aki azt mondta neki te bolond, méltó a pokol tüzére Ha tehát ajándékot akarsz az oltáron felajánlani, és ott eszedbe jut, hogy embertársadnak valami panasza van ellened, hagyd ott ajándéodat az oltár előtt, s menj, előbb békülj ki embertársaddal, aztán térj vissza, és ajánld fel ajándéodat.

a) Mit jelent az, hogy nem ártunk az életnek?

- Tiszteletben tartjuk az élet törekvéseit.

Az ember élete nem csak a testi élet, hanem a lélek élete is, amely magasabb rendű. Ezért semmiképpen sem jelenti az élet tisztelete parancs csupán a földi, testi élet sérthetetlenségét, mintha azt mindenáron meg kellene őrizni. Sőt, szükség esetén ennek feláldozása az élet legtökéletesebb szolgálata. Az isten- és ember-szeretet önfeláldozása a legmagasabb rendű életszolgálat, mely az élet teljes sikerét jelenti. Ilyen értelemben beszélt az Úr Jézus, mikor kijelentette: „Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti érttem életét, az megtalálja.”

(Mt 10,39) Akkor tiszteljük tehát az életet, amikor nem akadályozzuk, hanem segítjük, hogy az valóban sikeres legyen azaz elérje igazi célját, az örök üdvösséget.

b) Ki vétkezik az ötödik parancs ellen?

- Az, aki önmaga vagy más életét szándékosan és jogtalanul kioltja.
- Az, aki saját vagy más egészségében szándékosan és jogtalanul kárt tesz;
- Az, aki önmaga vagy más életét kellő ok nélkül veszélynek teszi ki;
- Az, aki botránkozik, vagy másokat könnyelműen megbotrántoztat.

Az ember az életét közvetlenül Istentől kapja. A szülők közreműködése csak a lélek teremtésének Istentől rendelt feltétele. Semmi szerepük nincs azonban az élet tényleges közlésében. Csak annak testi megnyilvánulásához nyújtják a feltételeket a természet törvényei szerint. Ahogyan képtelenek vagyunk adni életet, ugyanúgy képtelenek vagyunk azt elvenni is. A testi élet kioltása nem jelenti az élet megszüntetését, hisz a lélek halhatatlan, így a földi cselekedetek nem érhetik azt el. Csak testi megnyilvánulásának feltételeit szüntetjük meg a gyilkossággal. Ez is égbekiáltó bűn, ha szándékosan és jogtalanul tesszük. Ha azonban a testi élet a teljesebb élet érdekeivel ütközik, szükség esetén ártalmatlanná tehető, akár halálbüntetés árán is. A közösség életének alapvető érdekeit kell veszélyeztetni ahhoz, hogy valakit halálbüntetéssel sújthassunk (pl. a megátalkodott anarchistákat).

Az egészség károsodását, vagy az élet veszélyeztetését csak akkor nevezhetjük bűnösnek, ha azt szükségtelenül, kellő ok nélkül idézzük elő. Különleges nagy szolgálatok esetén elszenvedhetjük azt, sőt a szeretet hősieis áldozatának számít, az élet kiváló szolgálatának (pl. egy életmentő veszélyes akció).

Igen súlyos bűnt jelent végül a botránkozás és botrántoztatás. A botránkozás lelki öngyilkosság. Akkor követjük el, ha mások rossz, vagy rossznak vélt példája alapján helytelen és jogtalan következtetést vonunk le a magunk számára, és így lelkileg károsodunk. (Pl. csalódás miatt embergyűlölők leszünk.) Másokat meg akkor botrántoztatunk meg, ha könnyelműen lelki romlásukat okozzuk.

c) Jogos lehet-e egyáltalán a háború és a halálbüntetés?

- A hatalom isteni joga és kötelessége az élet oltalma és szolgálata.

Életünkhöz hozzátartozik mindaz, ami fenntartásához akár közvetlenül, akár közvetve szükséges, sőt kiteljesedésének feltételei és követelményei is. Az egyéneknek és a közösségnek egyaránt joga és kötelessége, hogy ezeket őrizze és biztosítsa. Ha támadás éri az élet alapvető érdekeit (pl. fizikai élet, szabadság, erköl-

csi szabadság, közvetlen életszükséglet stb.), önvédelmet gyakorolhatunk, mely egy nép részéről akár háborús méreteket is ölthet. A közösség felelős vezetői erről nem is mondhatnak le, isteni küldetésük alapján. Az egyén csupán önmaga védelméről mondhat le a másik vagy a támadó megkímélése érdekében. Az önvédelem jogos gyakorlása esetében is meg kell azonban tartani a mértéket. Csak a feltétlenül szükséges mértékben szabad védekezni, illetőleg a támadót ártalmatlanná tenni. Ennek betartása háború esetén a legnehezebb dolog, mely szinte sohasem sikerült még. Ugyanezek az elvek érvényesek a közveszélyes bűnösökkel szembeni eljárásra vonatkozólag is. A halálbüntetés ellenzői arra hivatkoznak, hogy az élet Istentől van, az övé, tehát nem olthatjuk ki. Ámde, egyrészt nem is tudjuk kioltani, csak a testi életet, melyet viszont ember közvetít. Másrészt a hatalom is Istentől van azzal a kötelezettséggel együtt, hogy az élet igazi érdekét szolgálja. Az pedig nyilvánvaló, hol adott esetben a testi életet fel kell áldozni az élet magasabb érdekeiért.

d) Mi jogosít fel minket az önfeláldozásra?

- Az élet magasabb rendű érdeke.

Emberi életünk nem azonos csupán a testi élettel. A halhatatlan léleknek a teljes létre való törekvése jellemző rá leginkább. Ezért az élethez való hűség azt a szolgálatot jelenti, mely a teljesebb élet megvalósítására irányul. Az a szolgálat, melyet ennek érdekében vállalunk, feljogosít a testi élet feláldozására, sőt kötelez is. Az édesanya például szülői hivatásánál fogva az új életet szolgálja. E szolgálat szükség esetén kötelezi őt arra is, hol életét feláldozza születendő gyermekéért. Semmiképpen nem mentheti magát annak rovására. A szolgálati kötelezettség alapja természetesen lélektanilag, erkölcsileg csak akkor indokolt és meggyőző, ha abban Isten akaratát látjuk, mely az élet teljességének a garanciája. Nélküle hozhatunk ugyan életáldozatot, de együtt jár az szükségszerűen a végzetes csalódással (pl. egy nemes de csupán emberi érdek megvalósításában áldozzuk az életünket.) Ez félreérthetetlenül tudomásunkra hozza azt az igazságot, melyet az első parancsból tudunk: csak Istennek szolgáljunk!

e) Miben áll az ember élete?

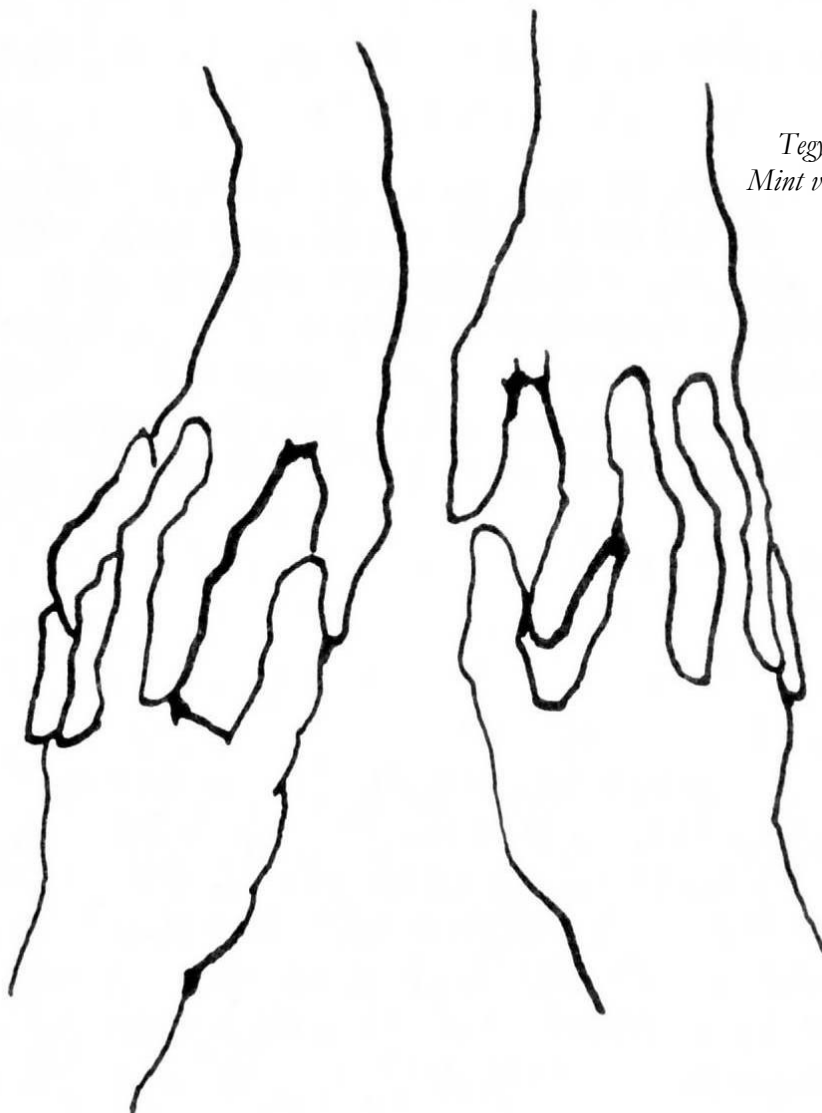
- Törekvést jelent a végtelen létre.

Minden életjelenségre ez bizonyos törekvés jellemző. A növények növekedésre, szaporodásra, az állatok már helyük változtatására is törekszenek. Az ember számára viszont már nincsen határ: a gyarapodásnak szinte végtelen lehetőségeivel rendelkezik, melyeket meg akar valósítani. Semmivel nem éri be, mindenben

telhetetlen. Törekvésének forrása a szellemi természetű, halhatatlan lélek, mely bár a test életelve, mégis több az ember testi, vegetatív életétől.

32. MIT TILT A HATODIK PARANCS: NE PARÁZNÁLKODJ!?

Megtiltja a rendetlen nemi életet.

*Tegyél a szívedre pecsétnek,
Mint valami pecsétet karodra,
Mert mint a halál,
olyan erős a szerelem.
Nyíla tüzes nyíl,
az Úrnak lángja.
Tengernyi víz sem
oltja el a szerelmet,
Egész folyamok
sem tudnák elsodorni.
(Én 8,6-7)*

A férfi és a nő szeretetszövetsége a házasság, mely egész életre szóló hűségre kötelez. A gyermeknek és mindkettőjüknek, sőt az egész társadalomnak szüksége van erre a hűségre. Akik mindezt nem vállalják, és úgy élnek nemi életet, azok a paráznaság bűnébe esnek.

32. Mit tanít az Egyház?

A tiltott nemi kapcsolat súlyos bűn (D 1125), az ágyasság semmiképpen nem megengedett (D 1141), a házasságon kívüli kéjelgés és testi kapcsolat bűn, a természet törvény megszegése, mely esetben nincs jelentéktelen mérték (D 477, 2231, 1140 stb.).

Házasságon belül a nemi kapcsolat csupán az élvezet kedvéért helytelen (D 1159). Más (ember) hitvesével a nemi kapcsolat akkor is házasságtörés, ha beleegyezik a házastárs (D 1200, 2231), szándékos önkielégítés bűnös (D 2239).

Mit mond a Biblia?

Sirák 23, 22-27.

Így jár az az asszony is, aki férjét elhagyja, és idegen embertől állít örököszt. Először, mert Isten törvényét megszegte, másodszor, mert vétett saját férje ellen. Végül bujálkodott házasságot törve, s idegen férfitől szerzett gyermekeket. A gyülekezet elé vezetik az illetet, és a gyermekei szenvednek meg érte. Nem fognak gyökeret verni gyermekei, és az ágaikon nem terem majd gyümölcs. Utána átokként marad az emléke, eltörölhetetlen lesz e gyalázata. A hátrahagyottak be fogják majd látni, nincs jobb a világon, mint az Úr félelme, s nincs édesebb, mint törvényeinek megtartása.

Máté 19, 3-6.9.

Akkor odamentek hozzá a farizeusok, hogy próbára tegyék. Ezt kérdezték: „El szabad az embernek valamilyen okból bocsátania a feleségét?” Így felelt: „Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette az embert, és azt mondta: Ezért a férfi elhagyja apját, anyját, a feleségével tart, és egy test lesz a kettő? Most már többé nem két test, hanem csak egy. Amit tehát Isten egybekötött, azt az ember ne váltsa szét. Mondom nektek: Aki elbocsátja feleségét – hacsak nem paráznsága miatt –, és mást vesz el, házasságot tör. Aki elbocsátott nőt vesz el, szintén házasságot tör.”

a) Mit nevezünk parázsnak?

- A rendetlen nemi kapcsolatot.

Rendetlen, rossz dolog az, ami céljának nem felel meg. Például rossz az a ház, amelyben nem lehet lakni. A férfi és a nő testi, vagyis nemi kapcsolata arra való, hogy gyermeket nemzen, házasságot létesítsen, és családot alapítson. Ha nem erre használjuk a nemi kapcsolatot, akkor az is rendetlen, erkölcsileg rossz, vagyis bűn. Aki csak játszik vele, nem vállalja a következményeit, vad csak elképzelem, hogy élvezze, parázsnak követ el.

b) Mit jelent a nemi tisztaság?

- Helyes magatartást jelent a nemi életben.

Mindenekelőtt azt jelenti, hogy helyesen gondolkodunk és beszélünk a férfi és a nő testi kapcsolatáról. Azt hitvesi kapcsolatnak tartjuk, mely egész életre szóló házassági hűséget követel és a gyermek szolgálatát.

A gyermekek, ifjak, akkor tiszták, ha ezt tudomásul veszik, és így készülnek a házasságra. Nem keresik a nemi élvezetet, küzdenek a kísértésekkel, és kerülik a buktatókat. Igen veszedelmesek a nemi kapcsolat illúziói, az elképzelt nemi kapcsolatok, mert erőszakosan felébresztik a nemi izgalmak, továbbá ezek öncsalások, természetellenesek, rendetlenek, vagyis bűnösök.

A házastársaknak is tisztáknak kell lenniük, ami azt jelenti, hogy egymáshoz hűségesek. Testi kapcsolatukat a hitvesi és a szülői szeretet hatja át, nem csupán az önző érzéki élvezetvágy, azaz minden házastársi együttlétben bennfoglaltan benn kell legyen a foganás lehetősége, azt nem zárhatják eleve ki.

c) Ki vétkezik a hatodik parancsolat ellen?

- Az, aki házasságtörést követ el.

- Aki házasságon kívül nemi kapcsolatot létesít, vagy nemi élvezetet keres;

- Aki házasságon belül szándékosan terméktelenné vagy természetellenessé teszi a nemi kapcsolatot.

A hatodik parancs mózesi értelmezését Krisztus Urunk is elfogatta, a nyomában az Egyház is tartja. Eszerint *a nemi kapcsolat természetsszerűleg házasságot létesít*, ezért házasságtörés minden házasságon kívüli nemi akció. A „Ne paráználkodj!” közvetlen értelme tehát: „Házasságot ne törj!”. Ha két, ún. szabad állapotú közösül, nem a közösülés maga a bűn, hanem az, hogy a közösülés által létesített házasságukat megtörik nem vállalván azt.

Mivel a nemi ösztönnek megvan a célja és rendeltetése, az eltérés attól rendetlenséget jelent. Ha a rendetlenség szándékos, akkor bűnös, vissza élés az ösztönrel. Erről van szó akkor is, ha csupán az élvezet kedvéért bármi módon nemi izgalmat ébresztünk magunkban, vagy másban. A spontán izgalmak, ha nem keressük azokat, nem bűnösök, amíg szándékosan nem válnak. Vagy azáltal válik bűnössé, hogy elmulasztják az állásfoglalást, a szükséges ellenállást, vagy azáltal, hogy akaratlanul törekszünk a nemi élvezetre. Nehéz addig a nemi ösztönt tiszta lelkiismerettel elviselni és szabályozni, amíg valakinek a szándéka egészen meg nem tisztul ezen a téren.

A házasságban is bűnössé válnak a nemi élvezetek, ha öncélúak, és önzők. Ez ugyan szinte mindig együtt jár a nemi élvezettel mint emberi gyengeség, gyarlóság. Bűnössé akkor lesz, ha a nemi akció kifejezetten, szándékosan az önző érdeket célozza, mellőzve, sőt akadályozva a tulajdonképpeni célt. A védőeszközök, vagy szerek alkalmazása már kétségtelenül bűnös dolog. A keresztény erkölcsstan a pápák hivatalos értelmezései nyomán egyértelműen ezt tanítja.⁵

d) Miért olyan erős bennünk a nemi ösztön?

- Mert súlyos kötelességek alapját képezi.

A nemek vonzalma egymás iránt mindennél erősebb ösztönös vonzalom. A teremtető Isten szándéka ez, aki a férfit és a nőt egy embernek tervezte: „Ezért a férfi elhagyja apját, anyját, a feleségével tart, és egy test lesz a kettő.” (Mt 19,5) Ezt a felbonthatatlan egységet és az emberi nem szaporodásának kötelességét alapozza meg a nemi ösztön ereje. Ettől az elemi erőtől meg kell különböztetni az ösztön természetének romlottságát a bűn miatt. Féltelenné és lázadóvá lett, mert az önzésre hajlamos ember benne keresi az élet örömét. Szellemünk természete ebben a törekvésben is érvényesül: telhetelenné tesz a nemi élvezetben is, akár a többi ösztönös élvezetben. Másrészt ezen a téren is az értelem és a szabad akarat tisztasága, hogy szabályozza az életet a józan ész és Isten kinyilatkoztatott szándékai szerint. E szabályozás erőfeszítései valósítják meg az emberi személyiség transzcendenciáját, az élet szabadságának igazi emberi valóságát. Akik ezt a küzdelmet elmulasztják, az önuralom aszkézisét mellőzik, a kegyelmi ajándékoktól is elesnek, és értéktelen, jellemtelen emberekké lesznek, akik társadalmilag is „selejtesek”.

e) Miben áll a szent szüzesség értéke?

- Az isten- és emberszeretet tökéletes állapota, jele és forrása.

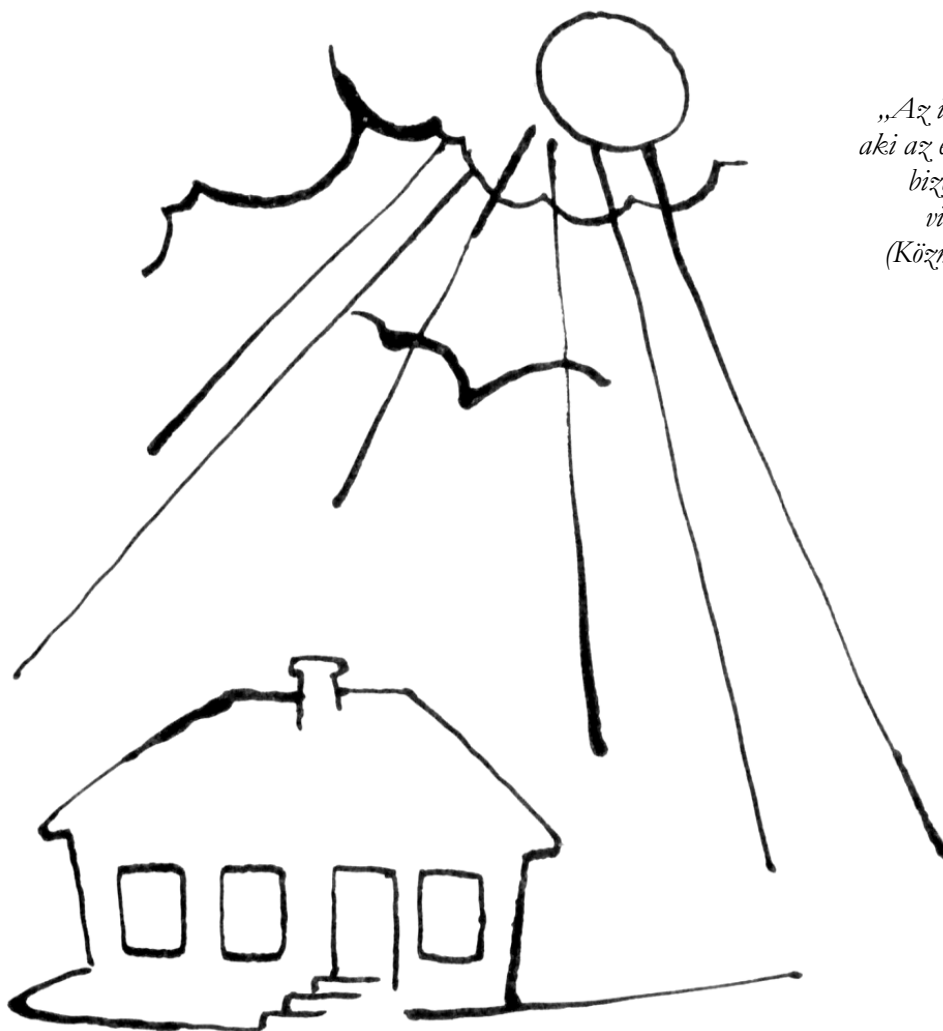
A nemi vonzalom mellett természetszerű tényezője életünknek a szüzesség értékelése is. Ádám eredeti, fősegi állapota mint valami édeni emlék és az üdvösség majdani ígérete él a lelkünkben és ez hatékony erkölcsi erő. Évát ugyanis Ádám kérte Istentől. Nélküle is betölthette volna hivatását. Meg kell különböztetni a biológiai és az erkölcsi értelemben vett szüzességet. Biológiailag a nemi kapcsolat hiányát jelenti csupán, ami önmagában nem érték. Erkölcsi értelemben a szándékos nemi érintetlenséget jelenti, illetve azt a magatartást, amely lemond a nemi kapcsolatról és mindenről, ami vele együtt jár: házasságról, galádról, személyes szeretetről, stb. Az erkölcsi szüzesség már feltétlenül emberi, személyes érték, a

⁵ Vö. még: *Fila Lajos: A házasság értelme, Vác, 2005, Kucsák Nyomda és Könyvkötészet.*

személyiség integritásának eszköze, megvalósítója. De még nem feltétlenül teljes értelemben vett erkölcsi érték. Az ugyanis a céltól függ, melyre a tett irányul, objektíve és szubjektíve egyaránt. *A szüzesség erkölcsileg akkor értékes, ha a személyiség üdvét szolgálja: Isten dicsőségének szolgálatát jelenti.* Vagyis az isten- és emberszeretet önfeláldozása, tanúságtétele valósul meg benne. A szúzi állapot különleges készséget és képességet biztosít a szeretet szolgálataira Isten és felebarátaink irányában. Ezt a programot vállalják a mindenkori szerzetesek, akik a szüzesség evangéliumi tanácsát is követik az önkéntes szegénységen és az önkéntes engedelmességen kívül. *(Ebben témában lásd még: Fila Lajos: A szüzesség értelme, Bp. 1994.)*

33. MIT TILT SZÁMUNKRA A HETEDIK PARANCS: NE LOPJ!?

Megtiltja, hogy mások tulajdonában kárt tegyünk.

*„Az is tolvaj,
aki az emberek
bizalmával
visszafél.”
(Közmondás)*

Isten az egész világ Ura. Minden az Ő tulajdona. Ő rendelkezik mindennel. Mi viszont hasonlók vagyunk Istenhez. Utánozzuk Őt mint tulajdonost, gazdát is. Nekünk is van személyes kis világunk, tulajdonunk, hogy képességeinket kibontakoztassuk benne. A teremtő Isten rendelkezett így.

33. Mit tanít az Egyház?

A tulajdonjog természetes, szükségszerű, a közérdeknek, családnak, egyénnek egyaránt érdeke (D 1851, 2254 stb.). A végszükségben elvehető a másé. (D 1938b)

Mit mond a Biblia?

Sirák 29, 1-6.

Aki másnak kölcsönad, irgalmat gyakorol, aki kezét nyújtja, megtartja a törvényt. Adj kölcsön, ha rászorul, embertársadnak, és fizess vissza idejében, hogyha magad kaptál. Tartsd meg szavadat, légy megbízható, s amire szükséged lesz, mind megkapod! Sokan talán pénznek tekintik a kölcsönt, és aki segített rajtuk, azt zarba hozzák. Amíg meg nem kapja, kezét csókol neki, és a pénz kedvéért alázattal beszél. A törlesztés idején szép szavakkal tartja, panaszkodik, sír-rí, s az időt okolja. Ha végre elszámolnak, alig adja meg a felét, s a kölcsönadó még ennek is örülhet. Ha nem tud fizetni, kútba esik a pénz, s eggyel még több az ellensége. Szidja és átkozza, ezzel fizet neki, tisztelet s köszönet helyett gyalázzal.

2Sámuel 12, 1-5.

Akkor az Úr elküldte Nátán prófétát Dávidhoz. El is ment hozzá, és így beszélt: „Egy városban élt két ember. Az egyik gazdag volt, a másik szegény. A gazdagnak rengeteg juha-kecskéje volt. A szegénynek azonban nem volt egyebe, csak egy kisbáránya, vette magának. Etette úgy, hogy megnőtt, vele magával és gyermekeivel. Evett a kenyereből és ivott a poharából. Az ölében aludt, s olyan volt, mintha a lánya lett volna. Egyszer vendég érkezett a gazdag emberhez, de nem tudta rászáni magát, hogy a juhait vagy barmaid közül egyet is elvegyen, és a vendégnek, aki érkezett, elkészítse. Ezért elvette a szegény ember báránykáját, és azt készítette el vendégének.” Dávid nagyon megharagudott az emberre, és azt mondta Nátánnak: „Amint igaz, hogy az Úr él, az az ember, aki ilyent tesz, az a halál fia.”

a) Mit nevezünk magántulajdonnak?

- A törvényesen szerzett javakat.

Isten azért tulajdonosa mindennek, mert mindent Ő teremtett a semmiből. Szabadon rendelkezik az egész világgal, Őt semmi sem korlátozza. Az ember is úgy lesz valaminek a tulajdonosa, hogy megdolgozik érte. Isten mindenki rendelkezésére, használatára átadta a világot. Személyesen annyit szerzünk meg belőle törvényesen, amennyit a közösség, a törvény jóváhagy és biztosít. A magántulajdont a törvény védi, megsértését bünteti.

b) Ki vétkezik a hetedik parancs ellen?

- Az, aki törvénytelenül szerez földi javakat, vagy bármiképpen megkárosít másokat.

Isten a földet az egész emberiség családjának adta. Bárminek a jogtalan eltulajdonítása véték az emberiség ellen, illetve az emberiség közösségét hordozó közösség ellen. Csak valamilyen közösség törvénye szerint szerezhethünk jogos tulajdont. Aki titokban szerzi meg mások tulajdonát, az tolvaj, és bűnét lopásnak nevezzük. A rabló nyíltan és erőszakosan veszi el a másét. Ha a gyilkosságtól sem riad vissza, akkor rablógyilkos a neve. A csaló úgy jut a máséhoz, hogy becsapja az embereket. A hetedik parancsolat ellen vét az is, aki kárt okoz másoknak: rongálással, óvatlansággal, mulasztással stb. Mindezekre a bűnökre csak akkor van bocsánat, ha jóvá tesszük bűnünket, a kárt megtérítjük.

c) Mi a magántulajdon forrása és célja?

- A személyiség szabadságának érvényesülése a közösség javára.

Azt a viszonylagos szabadságot, amit az ember a teremtő Istentől kapott a személyiség természetében, minden téren igényli az ember. Az anyagi javak használata terén is. Szabadon akar gazdálkodni velük. Egy bizonyos, képességeinknek megfelelő önálló gazdálkodás feltétlenül szükséges a személyiség kibontakozásához. Ha ez a józan ész, a közösség törvényei, a felebaráti szeretet követelményei szerint történik, akkor feltétlenül a közösség javát is szolgálja. Az öntevékenység zseniális teljesítményeire szükség van a gazdasági életben.

d) Mit jelent a kollektívizmus?

- Legfőbb jellemzője a személyiség jogainak elnyomása.

A személyiség jogai közül a magántulajdon okozta a legtöbb zavart a történelemben – a szabadságjog után. A magántulajdon érvényesülése mindig provokálta a szegény, nyomorgó tömegeket. Ehhez persze hozzájárult a magántulajdonnal való gyakori visszaélés is. A személyiség jogaival szemben áll – összefoglaló néven a kollektívizmus. Számtalan árnyalata van, egészen a totális kollektívizmusig, mely a személyiség jogait teljesen tagadja. Az egyén csak alkatrész az egészben. A társadalmi kollektívizmus „egésze” nem közösség, melyet a személyek szabad szövetsége alkot, hanem az egyedeknek olyan szervezete, struktúrája, melyet egy tetszőleges ideológia határoz meg. Olyan eszme, érték, melynek érvényesülése a mindenekfölötti „közjó” a személyiség érdekével szemben. Előfordul, hogy egy kisebb népesség önként veszi magára ezt a struktúrát, melynek kiszolgáltatja magát, de többnyire egy-egy zsarnok hatalmi eszközöként szerepelnek ezek a jelenségek.

Nem lehet kollektívizmusként nevezni a javakat, amelyek a közösség nem öncélú, hanem éppen a személyiség érdekeit szolgálja. Erről van szó a keresztény szerzetesközösségekben.

e) Miben áll az önkéntes szegénység evangéliumi tanácsa?

- Lemondás a tulajdonról az Isten országának szolgálata érdekében.

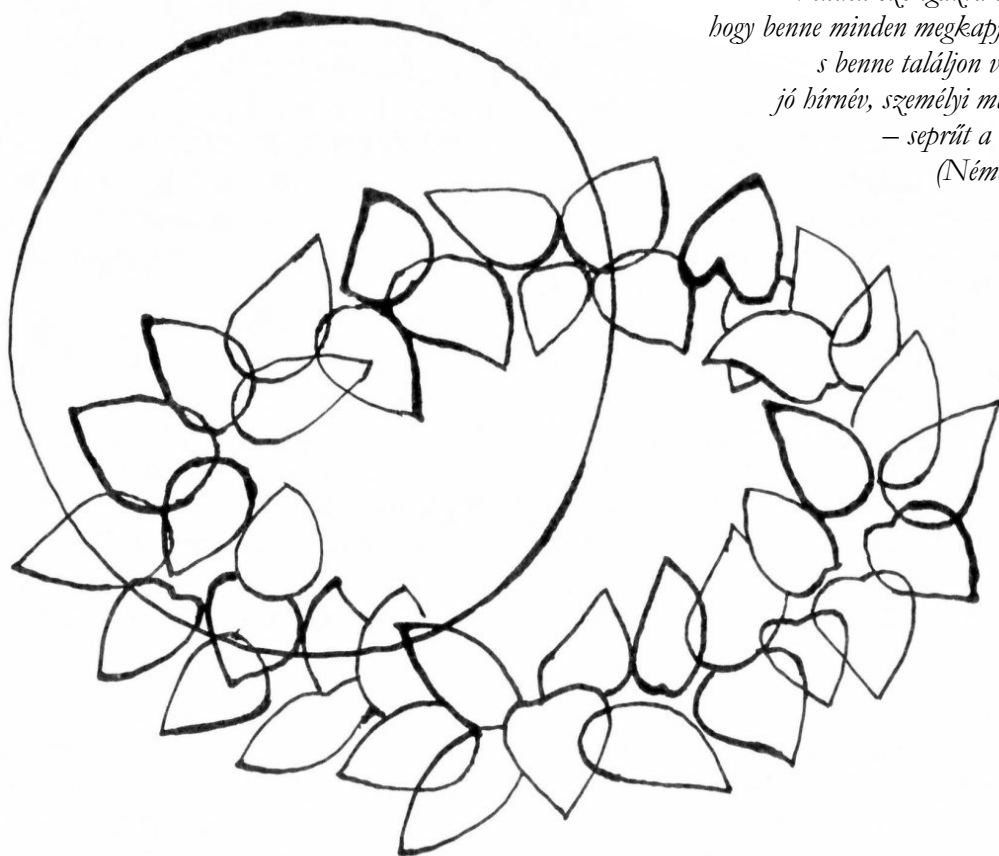
Az evangéliumi ifjú azt kérdezte az Úr Jézustól: „Mi jót kell tennem, hogy eljussak az örök életre?”. Az Úr Jézus azt válaszolta, hogy tartsa meg a törvényeket. Mivel az ifjú ennél többet akart tenni, azt tanácsolta neki az Úr, hogy mondjon le a földi javakról, és úgy kövesse őt (Mt 19,16-21). Ez az önkéntes lemondás a szeretet hősiességének tanúbizonysága – a szüzességhez hasonlóan – a lélek számára tökéletes szabadságot, rendkívüli készséget és alkalmasságot biztosít Isten és az emberek szolgálatára. A szerzetesek programjában kezdettől fogva szerepel ez az áldozat. Az önkéntes szegénység lényege, a belső lemondás akkor is megvalósulhat, ha ténylegesen nem mondunk le a vagyontól, de önzetlenül, szeretetből mások javára fordítjuk. Az Úr Jézus nem követelte Zakeustól, hogy adja el mindenét, mégis barátságába fogadta, Zakeus viszont megértette, hogy le kell mondania arról, amit mások megkárosításával szerzett, sőt a többit is mások javára kell fordítania.

Az tehát nem igaz, hogy csak a szegények üdvözülhetnek. De igaz, hogy nehéz a gazdagnak üdvözülni, mert nehezen tudja megszerezni a lelki szabadságot, ami a szeretethez, illetve az üdvösséghez szükséges.

34. MIT TILT ISTEN NYOLCADIK PARANCSA:

Ne hazudj! Mások becsületében kárt ne tégy! Megtiltja, hogy akár a saját becsületünkben, akár mások becsületében kárt tegyünk.

*Minden szó igazra termett,
hogy benne minden megkapja nevét
s benne találjon védelmet
jó bírnév, személyi máltóság,
– seprűt a szemét!
(Némedi A.)*

Az embernek nem csupán anyagi kincsei vannak, hanem belső, lelki értékei is. Ezeket fejezi ki a becsület. Kötelesek vagyunk ezt megszerezni, őrizni és gyarapítani, hogy másoknak hasznára lehessünk. A hamis beszéddel, viselkedéssel viszont könnyen elveszíthetjük a becsületünket, másokét meg tönkretelhetjük.

34. Mit tanít az Egyház?

A hazugság, mely nagy tekintélyű embert hamisan vádol, halálos bűn lehet. De biztosan az, ha mást bűnről vádolunk hamisan, hogy a saját igazságunkat és tisztességünket védjük. (D 1193, 1194.)

Mit mond a Biblia?

Sirák 15, 11-20.

Ne mondd: „A bűnöm az Úrtól származik”, mert Ő nem hoz létre semmit, amit gyűlöl. Ne mondd: „Bukásomat neki köszönhetem”, mert gonosz emberre neki nincs szüksége. Az Úr gyűlöl mindent, ami rossz, s azok sem szeretik, akik Őt tisztelik, Ő teremtette a kezdet kezdetén az embert, és kiszolgáltatta saját döntése hatalmának. Módodban áll, hogy megtartsd a parancsokat, hogy hűséges légy, megvan a hatalmad, Eléd öntötte a tüzet és a vizet, amire vágyol, az után nyújtsd a kezéd. Az ember előtt ott az élet és a halál, megadatik neki, amit választ magának. Mert igen gazdag az Isten bölcsessége, erős a hatalma, s mindig lát mindent. Szeme azokon van, akik Őt tisztelik, ismeri az ember minden egyes tettét. Senki-nek sem adott parancsot a rosszra, sem pedig engedélyt arra, hogy vétkezzék.

Jakab 3, 6-9.

A nyelv is tűz, a gonoszság egész világa. A nyelv az a tagunk, amely egész testünket beszennyezi, és egész életkörünket lángba borítja, maga meg a pokoltól foggott tüzet. Mert az összes vadak, madarak, csúszómászók és tengeri állatok természetét meg lehet szelídíteni, s meg is szelídíti az emberiség, de a nyelvet senki emberfia nem képes megszelídíteni, az nyugtalan gonosz, tele van halálos méreggel. Vele áldjuk az Urat és az Atyát, és vele átkozzuk az embereket, akik az Isten hasonlóságára vannak teremtve.

a) Mit nevezünk becsületnek?

- Azt a lelki értéket, melyet mások tisztelnek

Minden emberben olyan kincs rejtőzik, amit mi nem is sejtünk, és amit képtelenek vagyunk megismerni. Ezt az Istentől kaptuk. Ebből az isteni kincstárból mi magunk sok lelki értéket kibányászhatunk, amit azután másoknak is megmutathatunk, mások javára fordíthatunk. Ezek a jó tulajdonságok erények, melyeket a jó tettekkel szerzünk, és melyekért megbecsülnek minket. A különleges lelki, szellemi kincsek pedig nem csupán becsületet, hanem hírnevet, dicsőséget szereznek az ember számára.

b) Miben áll az ember legfőbb értéke?

- Legfőbb kiválóságunk az istengyermekségünk

A zsoltáros csodálattal szemléli az emberi méltóságot: „Mi az ember, hogy megemlékezel róla, az emberfia, hogy gondot viselsz rá? Majdnem isteni lényé tetted, dicsőséggel és fönséggel koronáztad...” (Zsolt 8,5) Krisztus kegyelme által pedig jogot kaptunk ahhoz, hogy Isten gyermekeivé legyünk (Jn 1,12). Istengyermekségünk által az isteni élet részesei leszünk és az Ő dicsőségének az örökösei. Teljes becsületet akkor szerzünk tehát, ha a természetfölötti, isteni életet mutatjuk meg az embereknek a tökéletes szeretetben.

c) Ki vétkezik a nyolcadik parancs ellen?

- Az, aki hazudik;

- Aki felebarátját ok nélkül gyanúsítja;

- Aki felebarátját megszólja, vagy rágalmazza;

- Aki felebarátját gyalázza.

A hazugság hamis beszéd, amely ha másnak nem is árt, a saját becsületünknek igen. Azt is tisztelnünk kell! Az alaptalan gyanúsítás bűnös dolog, mert rosszindulatból ered. Ha gyanúkat ki is mondjuk mások előtt, rágalom lesz belőle, mely súlyos bűn is lehet, ha becsületbe vágó dolgról van szó. Bocsánat csak akkor van a rágalomra, ha azt visszavonjuk. Akkor sem szabad rosszat mondani másokra, ha az igaz, de semmi szükség nincs arra, hogy elmondjuk. Ezt a bűnt nevezzük megszólásnak (pletyka). Bizonyos esetekben, közérdekből, szabad, sőt kell tárgyilagos értékelést adni másokról akkor is, ha az nem kedvező, sőt elmarasztaló (hivatalos információk). A csúfolkodás, gyalázkodás szintén árt mások becsületének, de a sajátunkénak is. Csak bocsánatkéréssel tehetjük ezt jóvá. Az Úr Jézus igen szigorúan ítélte meg ezt a bűnt: „Aki embertársát ostobának nevezi, állítsák a nagytanács elé. Aki azt mondja neki, hogy bolond, méltó a pokol tüze. Ha tehát ajándékot akarsz az oltáron felajánlani, és ott eszedbe jut, hogy embertársadnak valami panasza van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt s menj, előbb békülj ki embertársaddal, aztán térj vissza, és ajánld fel ajándékodat!” (Mt 5,22).

d) Tiszteletben kell-e tartanom mások véleményét?

- Csak akkor, ha az igazsággal nem ellenkezik

Egyik túlzásból a másikba esnek az emberek, amikor a személyiség tiszteletéről van szó. Egyrészt azt hangoztatják, hogy az egyes embernek nincs saját, öncélú rendeltetése, mindenestől a közösség, az egész alá van vetve. Nincs joga önállóan

gondolkodni. Csak „alkatrész” szerepe van. Mások viszont esküsznek rá, hol az emberi vélemények teljesen egyenértékűek, minden felfogást tiszteletben kell tartani. Az igazságnak nincs mértéke, ismérve. Mindenkinek saját igazsága van - mondják. Elméletileg és gyakorlatilag is tarthatatlan mindkét álláspont. Feltétlenül tiszteletben kell tartani a személyiség jogát ahhoz, hogy szabadon alkossa meg véleményét, és azt képviselje, ha a közösség érdekét nem sérti. Viszont a véleményt magát csak akkor tisztelhetjük, azaz ismerhetjük el, ha az legalábbis nem ellenkezik az igazsággal. Különben el kell azt ítélnünk!

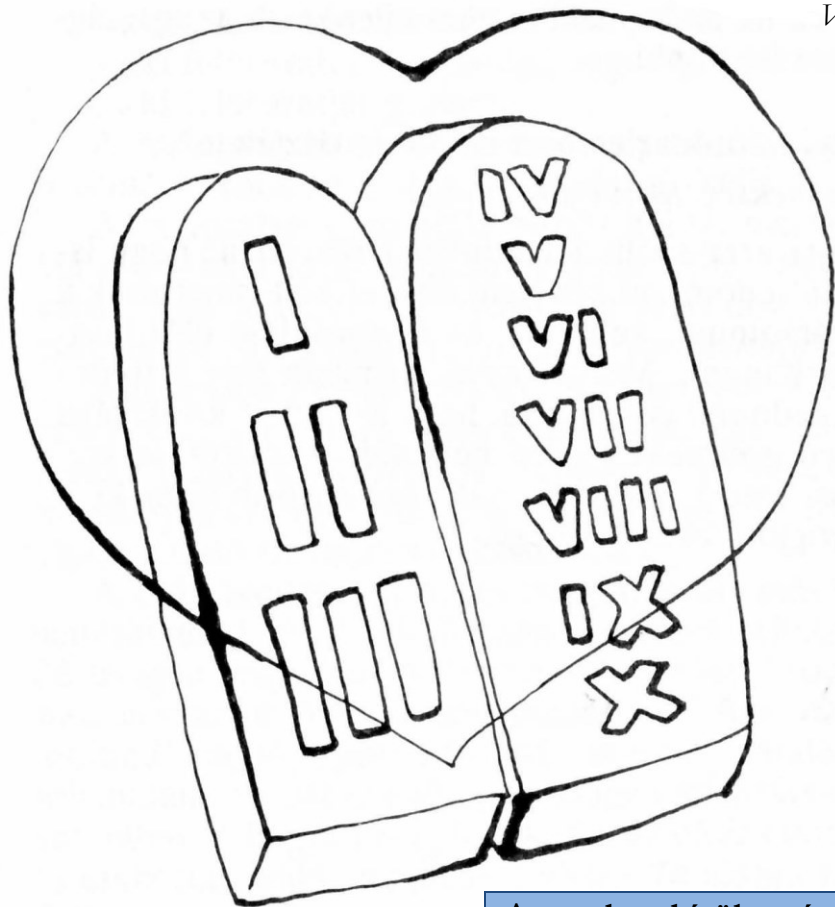
e) Mit követel tőlünk az emberi méltóság tisztelete?

- Az istengyermekségünk megdicsőítését.

Az ember kiválósága arra szólít fel minket elsősorban, hogy ismerjük meg azt. Azután tudomásul kell vennünk, el kell ismernünk a megismert értéket. Számolnunk kell vele, és érvényesülése elől minden akadályt el kell hárítanunk. Mindez kevés azonban még a tisztelet teljességéhez. Törekednünk is kell arra, hogy az ember kiválósága meg is valósuljon: Isten gyermeke legyen nemcsak rendeltetése szerint, de valóságosan is. Belső, kegyelmi valósága nyilvánuljon ki a világban is, vagyis ragyogjon fel a dicsősége.

35. MIT TILT ISTEN KILENCEDIK ÉS TÍZEDIK PARANCSA: FELEBARÁTOD HÁZASTÁRSÁT NE KÍVÁND! MÁSONK TULAJDONÁT NE KÍVÁND!?

Megtiltja a szándékos vágyakozást a tilos dolgok után.

*Valóságos jótétemény, áldás,
Hogy vágyaink itt
ki nem elégülnek.
Minden gyönyör
még nagyobbat álcáz
S apró kis izgalmakra
Jön az Ünnepe.
(Némedi A.)*

A tetteken kívül a vágyak is lehetnek bűnösök, ha rendetlenek. Az Úr Jézus szigorúan figyelmeztetett minket, hogy belsőleg is tisztának kell lennünk, ha Őt akarjuk követni az Isten országába. A belső tisztaság nélkül képmutatók vagyunk. Erre a bűnre az Úr Jézus nagyon haragudott.

35. Mit tanít az Egyház?

Az ember megigazolása nemcsak eltekintés, felmentés a bűntől, vagy csupán annak eltörlése, hanem megszentelődés és belső megújulás a megszentelő kegyelem által (D 742, 483, 792, 2237 stb.).

Mit mond a Biblia?

Jeremiás 31, 31-33.

Igen, jönnek napok – mondja az Úr –, amikor új szövetséget kötök Izrael házával és Júda házával. De nem olyan szövetséget, mint amilyent atyáikkal kötöttem azon a napon, amikor kézen fogva kivezettem őket Egyiptom földjéről. Azt a szövetségemet ugyanis megszegették, s ezért meg kellett mutatnom, hogy ki az uruk – mondja az Úr. Ez lesz az a szövetség, amelyet majd Izrael házával kötök, ha elérkeznek azok a napok – mondja az Úr. Bensőjükkbe adom törvényemet, és a szívükbe írom. Én Istenük leszek, ők meg az én népem lesznek.

Máté 15, 7-20.

Képmutatók! Találóa jövendölt rólatok Izajás: „Ez a nép ajkával tisztel engem, de a szíve távol van tőlem. Hamisan tisztelnek, tanításuk csak emberi parancs.” Akkor odahívta magához a népet, és így szólt hozzájuk: „Figyeljete ide, és értsetek meg! Nem az szennyezi be az embert, ami a szájába kerül, hanem ami elhagyja a száját, az szennyezi be az embert.” Erre odamentek hozzá tanítványai, és megkérdezték: „Tudsz róla, hogy a farizeusok e szavak hallatára megbotráncoltak?” Így válaszolt nekik: „Tövestül kitépnek minden növényt, amelyet nem mennyei Atyám ültetett. Hagyjátok őket! Vakoknak vak vezetői. De ha vak vezet világtalant, mind a keltő gödörbe esik.” Péter megkérte: „Magyarázd meg nekünk ezt a példabeszédet!” „Még mindig nem értitek ti sem? – kérdezte. Nem értitek, hogy ami a szájba kerül, a gyomorba jut, onnan meg a félreeső helyre? Az ellenben, ami elhagyja a száját, a szívéből származik, s ez az, ami beszennyezi az embert. A szívből törnek aló a gonosz gondolatok, a gyilkosság, a házasságtörés, a kicsapongás, a lopás, a hamis tanúság, a káromlás. Ezek szennyeznek be az embert. Az, hogy mosatlan kézzel eszik, nem szennyezi be az embert.”

a) Melyek a főbb bűnös kívánságok?

- A hét főbűn tanításában foglaljuk össze azokat:

1. a kevélység 2. a fősvénység 3. a bujaság 4. az irigység 5. a torkosság 6. a harag 7. a restség Ezek a kívánságok tiltott dologra törekszenek: a kevélység olyan dicsőségre, amely embert nem illet meg (Pl. őt senki ne kritizálja). A fősvénység (kapzsiság, zsugoriság, stb.) az anyagi javakkal telhetetlen mások kárára. A bujaság tiltott nemi élvezeteket keres. Az irigység azt kívánja meg, ami a másé. A tor-

kosság az evés-ivásban túloz. A harag szertelen és igazságtalan azzal szemben, ami útjában áll. A restség (lustaság, tunyaság) elhanyagolja kötelességeit, helytelenül keresi a nyugalmat.

b) Ki vétkezik bűnös kívánsággal?

- Az, aki szándékosan és megfontoltan tilos dolgokat kíván, aki rendetlen vágyaiba belegyezik, és azokat táplálja.

A vágyak, gondolatok, érzelmek többnyire észrevétlenül születnek bennünk. Mivel a bűn következtében természetünk rosszra hajló, akaratlan (spontán) vágyaink is sokszor rendetlenek, tilos dolgokra irányulnak. Ezekért közvetlenül nem vagyunk felelősek. Felelünk azonban azért, hogyan viselkedünk bűnös kívánságainkkal szemben. Ha elfogadjuk azokat, és akarjuk is őket, akkor elkövettük a bűnt. Ha elítéljük, és elutasítjuk, akkor nem vagyunk bűnösök, hanem inkább erényesebbek lettünk a küzdelem által. Bűnösök vagyunk akkor is, ha keressük az alkalmat, melyek bűnös vágyakat ébresztenek bennünk (pl. szándékosan nézegetünk pornóképeket).

c) Miben áll a keresztény aszkézis?

- A keresztény aszkézis céltudatos önfegyelmézést jelent.

Egyrészt arról van szó, hogy vágyainkat ellenőrizzük, a józan ész és a krisztusi hit tanítása alapján irányítjuk azokat, a túlzásokat megfékezzük. Ezt azonban csak akkor tudjuk megtenni, ha van hozzá lelkierőnk, ha fel vagyunk rá készülve. Ezért a keresztény aszkézis egy bizonyos előzetes felkészülést is jelent: a lelkierő fejlesztését arra alkalmas eszközök által (imádság, elmélkedés, önmegtartózkodás stb.).

d) Nem jelent-e élettagadást a keresztény aszkézis?

- Ellenkezőleg, az élet kiteljesedését szolgálja.

Nem fogynak ki a tudatlanságból vagy rosszindulatból fakadó vádak a keresztény aszkézis ellen. Ezek „élettagadás”-nak nevezik az aszkézis önfegyelmézését. Elrettentő például, hogy a hinduk „nirváná”-ját emlegetik, mely a vágyak teljes kielégésének állapota. Azonosítják a fakírok önkínzásával is. Ezekről a pogány eltévelyedésekről szó sincs a keresztény aszkézisben. Ennek lényegéhez tartozik a céltudat, mely nem oltja ki, csak irányítja, fegyelmezi, neveli a vágyakat. Meggyőződésünk szerint vágyaink potenciális tárgya maga az Isten, azért kielégíthetetlenek itt a földön. Éppen a vágyak méltatlan, illuzórikus kielégítése vezet csalódásokhoz, melyek meghasonlást okoznak és a vágyak feszültségét, az életkedvet tönkreteszik. A keresztény aszkézis megőrzi, felfokozza és megszenteli a vágyakat,

azzal a reménységgel, hogy Istenben be fognak teljesedni. Szent Ágoston örök-szép fogalmazása szerint: „Nyugtalan a mi szívünk, Uram, míg meg nem nyug-szik tebenned!”

e) Mi tette az emberi természetet rosszra hajlóvá?

- Eredetileg ősszüleink bűne, de minden egyéb bűn is.

Hitünk tanítása, hogy kezdetben az első emberpár az ártatlanság boldog állapo-tában élt. Természetük ép, egész és kegyelemmel ékesített volt. Tökéletes volt az összhang a test és a lélek között, valamint a lélek és Isten között. Ezt az eredeti állapotot megzavarta az engedetlenség bűne. A bűn lázadása hajlamossá tette a szellemet arra, hogy Isten ellen, az ösztönt pedig, hogy a lélek ellen lázadjon. Ezért könnyebb megtenni a rosszat, mint a jót. Szent Pállal együtt panaszkodhatunk: „Tudom, ugyanis, hogy semmi jó nem lakik bennem, azaz testem-ben, mert készen vagyok ugyan akarni a jót, de arra, hogy tegyem is, nem vagyok képes ... a belső ember szerint Isten törvényében lelem öröömöm, de tagjaimban más törvényt érzlek, s ez küzd értelmem törvénye ellen, és a tagjaimban levő bűn törvényének rabjává tesz.” (Róm 7,18) Az Egyház vonatkozó tanítását főleg a Tridenti Zsinat fejt ki. (DH 1510sk)

36. MI RONTOTTA MEG ÉLETÜNKET?

Életünk megrontója a bűn.

*Mi törjük el, repesztjük ketté,
Mi egyedül és mi magunk
azt, ami egy és oszthatatlan.
(Pilinszky J.)*

Isten mindent jónak teremtett. A láthatatlan és a látható világot egyaránt, benne az embert is. Kezdetben tökéletes rend és béke volt a világban. Ha mégis megbomlott a rend, annak nem lehet Isten az oka, hanem valami más. A kinyilatkoztatásból tudjuk, hogy először az angyalok közül vétkeztek egyesek. Az ő csábításukra az ember is Isten ellen lázadt, és bűnt követett el. Az ember bűne zavarta meg a rendet, és rontotta meg az életet.

36. Mit tanít az Egyház?

Az ember a gonosz szellem hatására vétkezett. Átszármazó bűne által elvesztette szentségét és igaz voltát, az ember testileg-lelkileg silányabb lett. (D 428,174, 200 stb.)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 3, 16-23.

Az asszonyhoz pedig Így szólt: „Megsokasítom terhességed kínjait. Fájdalmak közepette szüled gyermekeidet. Vágyakozni fogsz férjed után, az azonban uralkodni fog rajtad.” Az embernek ezt mondta: „Mivel hallgattál az asszony szavára, és ettől a fáról, jóllehet megtiltottam, hogy egyél róla, a föld átkozott lesz miattad. Fáradsággal szerzed meg rajta táplálékodat életed minden napján. Töviset és bojtortjánt terem számodra. A mező fűvét kell enned. Arcod veritékével eszed kenyeredet, amíg vissza nem térsz a földbe, amiből lettél. Mert por vagy és a porba térsz vissza.” Az ember Évának nevezte feleségét, mert ő lett minden élő anyja. Az Úristen pedig bőrből ruhát készített az embernek és feleségének, s felöltöztette őket. Azután így szólt az Úristen: „Lám, az ember olyan lett, mint egy közülünk, ismer jót és rosszat. De nem fogja, kinyújtani kezét, hogy az élet fájáról is vegyen, egyék és örökké éljen!” Ezért az Úristen eltávolította az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből lett.

a) Mi a bűn?

- Ellenkezés Isten akaratával.

Mindennek van szabálya, törvénye. Ha valami attól eltér, akkor az rossz. Az ember akaratának szabálya, törvénye az Isten akarata. Ha ettől eltér, akkor akaratunk rossz, vagyis bűnös. Szent János apostol írja levelében híveinek: „Mindaz, aki bűnt cselekszik, törvénysértést követ el, mert a bűn törvényszegés.” (1Jn 3,4)

b) Egyforma-e minden bűn?

- Megkülönböztetjük a halálos bűnt a bocsánatos bűntől.

A tulajdonképpeni igazi bűn a halálos bűn, amit súlyos bűnnek is nevezünk. Ez szembeállást jelent az Istennel: mást akarunk, mint Ő. Nyilvánvaló, hogy biztos a vereségünk és kudarcunk, ha vele ellenkezünk. Életünk teljes kudarcának, kárhozátának a veszélyét jelenti a halálos bűn. Olyan, mint egy karambol, melyben halálos sebet kapunk. Ha nem békülünk ki Istennel, akkor a halálos bűnbe valóban „belehalunk”, vagyis elkárhozunk. A bocsánatos bűn nem jelent ellenkezést Istennel, csak tökéletlenül engedelmességek nekí. Nem vallunk kudarcot miatta, csak szégyelljük magunkat.

c) Miben áll az áteredő bűn?

- Részességünk az emberiség fejének bűnében.

Az első embert Ádámnak nevezzük. Ő az egész emberiséget képviselte. Amit Istentől kapott, mindannyiunk számára kapta, amit elvesztett, mindannyiunk kárára vesztette el. Bűnével az egész emberiség kapcsolata romlott meg Istennel: elvesztettük az Ő kegyelmét, az eredeti ártatlanságot, vele együtt a természet harmóniáját, az Édenkertet, (Paradicsomkertet). Mindezeket túlmenően az ellenkezés miatt Ádámmal együtt mindannyian adósai lettünk Istennek a teljes kudarccal, a kárhozattal. Ez a közös „tartozás” az áteredő bűn, melyet a fővel való kapcsolatunk által öröklünk. Ettől csak az új Fej Krisztus elégtétele által szabadulhatunk meg azért, hogy tőle újjászületünk a keresztség szentségében.

d) Nem ellenkezik-e egymással a bűn és a szabad akarat fogalma?

- A bűn feltételezi az akarat szabadságát.

A bűnös ember szorult helyzetében minden elméletet megkockáztat, hogy igazolja magát. Igen gyakran takarozik emberi méltóságával, mely szabadságot biztosít számára a cselekvésben. Márpedig, ha az ember valóban szabad, akkor hogyan vádolható bűnnel? Legfeljebb hibát követhet el, ha nem számol a körülményekkel. Jó kifogásnak látszik egyeseknek az a felfogás is, hogy nincs szabad akaratunk. Determináltak vagyunk a cselekvésben, következésképpen bűnünk sem lehet. Az akarat szabadságával kapcsolatos két véglet valóban mentesítene minket a bűntől. Az abszolút szabadság csakúgy, mint annak teljes hiánya. Az igazság azonban, mely középen van, leleplezi bűnünket. Akaratunk ugyanis szabad, de nem abszolút értelemben. A valóság, az élet törvényei adottak és köteleznek minket, csak velük szemben a személyes magatartás a mi erkölcsi életünk, saját művünk, mely ha eltér a valóság törvényeitől, akkor rossz, bűnös, melyért éppen akaratunk szabadsága miatt felelősek vagyunk, megbűnhődünk érte.

e) Hogyan rontotta meg a bűn az egész világot?

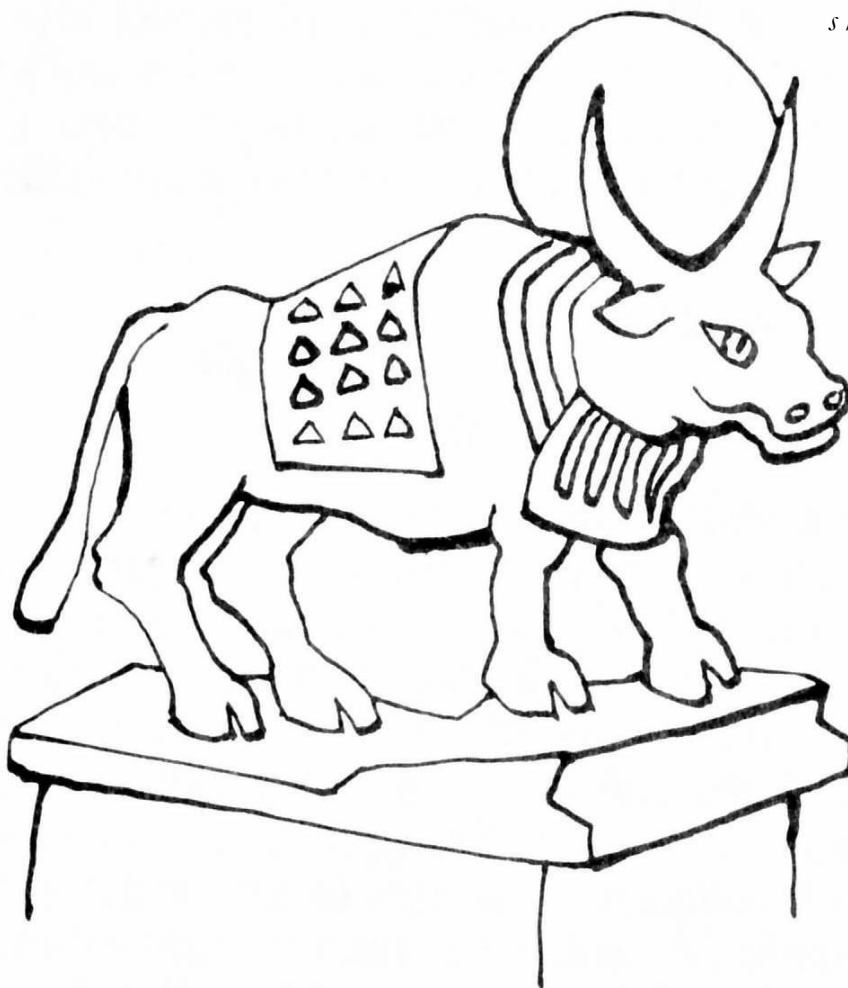
- Szellemünk rendetlensége megbontja a természet rendjét.

Az ember szellemi, lelki állapota titokzatos kapcsolatban áll az egész természet állapotával. Többek között Szent Pál apostol tolmácsolja nekünk hitünknek e tanítását a rómaiakhoz írt levélben: „Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását. A természet ugyanis mulandóságnak van alávetve, nem (azért) mert akarja, hanem amiatt, aki abban a reményben vetette alá, hogy a mulandóság szolgálai állapotából majd felszabadul Isten fiainak dicsőséges szabadságára. ...” (Róm 8,19). Mivel az ember földi élete nem csupán elmúlik, elváltozik, hanem gyötrelmesen elpusztul a bűn miatt, a világ is elpusztulással múlik

el, katasztrófa formájában. Napjainkban nem is olyan nehéz meglátni az összefüggést az ember szellemi tevékenysége és a világ pusztulása között.

37. MI A HALÁLOS BŰN?

Isten parancsának szándékos megszegése.

*Lelked tört csendjéből is,
hörögye akarata szól;
s ha visszaverdes daccal
ellenkezésednek ökle
halálos sebet
magadon ejtesz
(Némedi A.)*

Isten a természetünkbe írta parancsait, de Mózes által ki is nyilatkoztatta. Aki ezeket szándékosan megszed, az súlyos, halálos bűnt követ el. Elveszti Isten kegyelmét, barátságát, és a pokol büntetését vonja magára.

37. Mit tanít az Egyház?

A szándékos törvényszegések halálos bűnök, melyek Istent sértik, és az embert Isten ellenségévé teszik (D.1290,1291 stb. D 1046).

Mit mond a Biblia?

Kivonulás 31, 16-32, 1-12.

Miután (Isten) befejezte szavait, amelyeket a Sínai hegyen Mózeshez intézett, átadta neki a bizonyosság két tábláját, a kőtáblákat, amelyekre Isten ujjai írtak. A nép látta, hogy Mózes késik lejönni a hegyről, azért összegyűlt Áron körül, és követelődött: „Készíts nekünk egy istent, amely előttünk jár. Nem tudjuk, mi történt azzal a Mózessel, aki kihozott bennünket Egyiptomból. Áron így válaszolt: „Szedjétek le az aranyfüggőket feleségeitek, fiaitok és leányaitok füléről, és hozzatok ide!“. Az egész nép leszedte füléről az aranyfüggőket, és Áronhoz vitte. Ő átvette a kezükből, összeolvasztotta és aranyborjút öntött belőle. Azok így kiáltottak: „Izrael, ez a te istened, aki kihozott Egyiptomból.” Mikor Áron ezt látta, oltárt épített és kijelentette: „Holnap az Úr ünnepe lesz.” Másnap reggel korán felkeltek, égőáldozatot és közösségi áldozatot mutattak be. Az egész nép letelepedett enni és inni, azután újra felkeltek és mulatoztak. Az Úr így szólt Mózeshez: „Siess, menj le, mert vétkezett a nép, amelyet kihoztál Egyiptomból. Hamar letértek az útról, amelyet előírtam nekik. Öntött borjút csináltak maguknak, azt imádták, áldozatot mutattak be előtte, és így beszéltek: Izrael, ez a te istened, aki kihozott Egyiptomból. Az Úr még ezt mondta Mózesnek: „Látom jól, hogy kemény nyakú nép ez, engedd, hadd gyűljön fel ellenük haragom, hadd töröljem el őket, és téged teszek nagy néppé.” Mózes igyekezett kiengesztelni az Urat, az Istent, így szólt: „Uram, miért lobbannál haragra néped ellen, amelyet nagy hatalommal és erős kézzel hoztál ki Egyiptomból? Az egyiptomiak nemde megállapítanak: csalárdul kivette őket, hogy a hegyek között megölje és eltörölje a föld színéről? Lohadjon le tehát haragod, és vond vissza a csapást, amellyel a népet sújtani akarod.”

a) Mikor szegjük meg szándékosan Isten akaratát?

- Akkor, ha tudjuk, mit akar Isten és nem engedelmesskedünk.

Csak akkor beszélhetünk bűnről, ha Istent sértjük meg. Tudnunk kell, hogy mit akar Ő, mit parancsol, még hozzá világosan, lelkiismeretünk szerint biztosan. Ha ennek ellenére nem engedelmesskedünk, mást akarunk, mint Ő, akkor súlyos, halálos a bűnünk. Minél világosabban látjuk Isten akaratát, és minél szabadabban, elszántabban szegjük meg azt, annál súlyosabb a vétünk. A legfényesebb szel-

lem, Lucifer (Fényhordozó) bűne volt ezért a legnagyobb bűn, a leggonoszabb lázadás, melyben nyomban el is kárhozott.

b) Hányfélék a halálos bűnök?

- A bűnök száma és fajtája a törvényszegés számától és fajtájától függ.

A halálos sebek száma és fajtája lehet különböző. Egyszerre többet és többfélét is kaphatunk. A halálos bűnök száma is sokasodhat fajtájuk is különbözhet aszerint, hogy melyik parancsot és hányszor szegjük meg. Egyetlen tett többszörösen is lehet halálos bűn például valaki a szüleit káromkodva gyalázza. Ezzel megszegi a második és a negyedik parancsot is. Elgondolható olyan bűn is, mely mind a tíz parancsolatot sérti. A bűnök számát pedig a törvény megszegésére vonatkozó döntések, elhatározások száma határon meg.

c) Mi figyelmeztet minket a bűn veszélyére és jelenlétére?

- Lelkiismeretünk szava.

A lelkiismeret által Isten világossága van bennünk, mely megvilágítja tetteinket. Senkiben nem romlott meg egészen a lélek. Felfogásunktól, világnézetünkől függetlenül ismeri Istent és az ő akarata figyelmeztet, amikor azt sérteni akarjuk, és vádol minket, amint megsértjük. Ideig-óráig el lehet némítani, de azután annál nagyobb erővel támad fel. Egyes esetekben lehet bizonytalan, téves, de általában és alapvetően nem téved, vagyis csalatkozhatatlan. Isten megismerése által lehet tisztítani, erősíteni, finomítani. Elsősorban és közvetlenül mindenkinek a maga lelkiismeretéhez kell igazodnia. A bizonytalanság arra kötelezi, hogy bizonyosságot keressen.

d) Érdemes-e kutatni Isten akaratát?

- Isten akarata az élet forrása és üdvössége.

Könnyen megfordulhat az ember fejében a kísértő gondolat: ha bűn Isten akaratának tudatos megszegése, akkor szerencsésebb ember az, aki nem ismeri Isten akaratát. Kár keresni azt amibe aztán belebotlunk. Így sokan ki is térnek Isten világossága elől, nehogy megtudják kötelességeiket Vele szemben. Végzetes, téves ez a számítás. Isten akarata ugyanis az élet forrása, törvénye, sikere. „Tartsátok meg törvényeimet, rendeleteimet, mert az ember, aki szerintük cselekszik, élni fog általuk.” (Lev 18,4-5). Az Úr Jézus éltető eledelének nevezte az Atya akaratát (Jn 4). Az élet teljessége az önfeláldozásban valósul meg, a szeretet tökéletes áldozatában, de ennek csak egyetlen hiteles, valós alapja Isten garantáltan biztos akarata lehet, melyet a lélek a hit meggyőződésben birtokol. Minden másra alapozott áldozat végül is hiábavalónak bizonyul, és az élet kudarcot vall. Aki tehát

nem ismeri Isten akaratát, az magát az életet nem ismeri és tékozolja el. Azzal mindenképpen vétkezik, hogy nem akarja megismerni őt és ez elég a kárhozat-hoz. Bár akaratunktól függetlenül is, alapvetően ismerjük Istent mint a minden-ség Urát és tudjuk, hogy hatalmában vagyunk. Tartozunk tehát neki azzal, hogy hatalma alá vessük magunkat.

e) Miért ellenkezik az ember Istennel?

- A bűn a gonoszság misztériuma (mysterium iniquitatis).

A személyiség méltóságából természetszerűleg következik az akarat szabadsága. Az akarat abszolút szabadsága, vagyis az Isten szabadsága a valóság teljességének a forrása. Érthető, hogy az Ő akarata csak jó lehet. Az a jó, amit Ő akar. Az ember akarata, illetve szabadsága relatív: van mértéke, amihez igazodnia kell. Ez pedig Isten szabadsága, illetve akarata. Mivel a kettő természetszerűleg nem azonos, magától értetődő az eltérés, az ellenkezés lehetősége. Azt azonban semmiképpen nem érthetjük, hogy ténylegesen ez és ez az ember miért ellenkezik Istennel. Szent Ágoston mondja: Ha nem akarsz tévedni, ezt ne kérdezd!

38. MI A BOCSÁNATOS BŰN?

Ha engedelmeskedünk, de nem tökéletesen, a bűnünk bocsánatos.

*Erőnket, mely oly könnyen rosszba kószol,
ne hadd, hogy az ő ellenség kísértse:
de szabadíts meg minket a Gonosztól!
(Dante: Purgatorio)*

Életünk legfőbb műve és értéke az egység Istennel. Ha ez tökéletes, akkor szentek vagyunk. Engedelmisségünkéből azonban szinte mindig hiányzik a kellő buzgóság, szívesség. Sok benne a könnyelműség. Kacérkodunk a bűnnel. A barátságot ez nem szakítja meg Istennel, de sérti Őt.

38. Mit tanít az Egyház?

Vannak bocsánatos bűnök, melyek nem szüntetik meg az ember kegyelmi állapotát (D 1020, 804 stb.).

Mit mond a Biblia?

Mt 26, 36-46

Közben odaért velük a Getszemáni nevű majorba. „Üljetek le – mondta tanítványainak –, én arrébb megyek és imádkozom.” Csak Pétert és Zebedeus két fiát vitte magával. Egyszerre szomorúság fogta el, és gyötrődni kezdett. „Halálosan szomorú a lelkem” – mondta nekik. „Maradjatok itt, és virrasszatok velem!” Valamivel odébb ment, és leborulva így imádkozott: „Atyám, ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely, de ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan te.” Aztán visszament tanítványaihoz, de alva találta őket. Szemére vetette Péternek: „Még egy órát sem tudok velem virrasztani? Virrasszatok és imádkozzatok, nehogy kísértésbe esetek! A lélek ugyan készséges, a test azonban erőtlenséges.” Másodszor is elment, és így imádkozott: „Atyám, ha nem kerülhet el ez a kehely anélkül, hogy ki ne igyam, legyen akaratod szerint!” Amikor visszatért, megint alva találta őket. Erre ott hagyta őket, újra elment és harmadszor is ugyanazokkal a szavakkal imádkozott. Aztán visszament tanítványaihoz, és így szólt: „Aludjatok csak és pihenjete! Elérkezett az óra. Az Emberfiát a bűnösök kezére adják. Keletek fel, menjünk! Nézzétek, itt jön, aki elárul!”

a) Mikor tökéletlen az engedelmisségünk?

- Ha nem szeretetből és becsületesen engedelmeskedünk, vagy jelentéktelen dologban nem fogadunk szót.

Az Úr Jézus figyelmeztetett minket: Csak az teljesíti az ő akaratát, aki szereti Őt. Vagyis, aki szeretetből engedelmeskedik neki: önként, szívesen, készségesen, nem pedig félelemből, kényszerből vagy esetleg számításból. A szeretet jó szándéka azonban magában véve még nem elég. Az is szükséges, hogy becsületesen meg is tegyünk, amit a szeretet követel. Sokakban felbuzdul a szeretet, mindent megígérnek, de nem teszik meg becsületesen, amit ígérnek (elmennek szentmisére, de lustaságból elkésnek).

b) Melyek a leggyakoribb bocsánatos bűnök?

- A kishitűség, a nehézkesség, az oktalanság (balgaság).

Főleg ezeket emlegette az Úr Jézus tanítványaival szemben. Kishitűnek nevezte őket, amikor nem mérték magukat egészen Urukra bízni. A feltétlen bizalom pedig a szeretet alapja. A keményszívűség, nehézkesség a szív érzéketlensége Isten

és emberek iránt. Nem készséges az áldozatra. Zúgolódva, keseregve, panaszosan teszi a jót. Különös szigorúsággal vetette az Úr Jézus híveinek, a világosság fiainak szemére az oktalanságot. Nem tartják szem előtt a célt, hogy a mennyei Atyának kedvébe járjanak, hanem a veszélyes utakat keresik, könnyelműen, mint a tékozló fiú. Nem kerülik a kísértéseket. Minden jó szándékuk ellenére is folyton bűnbe esnek. Ezek a tökéletlenségek szinte minden tettünkben szerepelnek, és gyarlóvá, silánnyá teszik engedelmisségünket.

c) Miért veszedelmesek a bocsánatos bűnök?

- Készítik a halálos bűn útját.

A bocsánatos bűnök nem halálos sebek, nem jelentenek szakítást Istennel. Akármennyi van is belőlük, nem tesznek ki egy halálos bűnt. Hajlamosak vagyunk ezért arra, hogy könnyen vegyük e „kis” bűnöket. Hisz az üdvösséget nem veszélyeztetik. Pedig éppen ezért veszélyesek, mert könnyelművé tesznek. Értelmünk világosságát, akaratumk szilárdságát kezdik ki, a küzdőerőt ássák alá, és így készítik a halálos bűn útját. Az apostolok kitarottak az Úr Jézus mellett a Getszemáni kertben, de nem imádkoztak, hogy erősek legyenek. Később el is szakadtak az Úr Jézustól. Péter apostol is megtagadta Őt, ami már súlyos véték volt. Az Úr Jézus üzenete Szent János által a Jelenések könyvében a könnyelműekhez szól: „Bárcsak hideg volnál, vagy meleg! De mivel langyos vagy, se hideg, se meleg, kivetlek a számból.” (Jel 3,15-16)

d) El tudjuk-e kerülni a bocsánatos bűnöket?

- Bár nem kerülni el a bocsánatos bűnöket, mégis törekedni kell arra, hogy megszabaduljunk tőlük

Szent János apostol írja levelében: „Ha azt állítjuk, hogy nincs bűnünk, önmagunkat csaljuk meg, és az igazság nincs bennünk.” (1Jn 1,8) Az áteredő bűn annyira megrontotta természetünket, hogy legalábbis a kisebb rendtelenségek életünkben mindig előfordulnak. Ezt a tényt sokan úgy könyvelik el, hogy ez így van rendjén, gyarlók vagyunk, és ez ellen nem is kell küzdeni. A levetkőzhetetlen gyarlóságunk ténye nem ment fel minket az örökös küzdelem kötelezettsége alól. A lélek állandó ébrenléte, erőfeszítése szükséges ahhoz, hogy féken tartsuk természetünk rosszra irányuló „gravitációját”, különben elragad az minket, és egészen elzüllünk. Az állandó küzdelem csodálatos lelkierőt biztosít, mely a tudatos bocsánatos bűnöktől igen nagy mértékben megtisztíthat minket. Csupán egy bizonyos önkéntelen gyengeség, gyarlóság marad rajtunk mint erkölcsi teher.

e) Kiról tudjuk az emberek közül, hogy a bocsánatos bűnöktől is egészen mentes volt?

- A Boldogságos Szűz kezdettől fogta mentes volt minden bocsánatos bűntől.

Az Egyház tévedhetetlen tanítása a Szűzanyáról, hogy szeplőtelenül fogantatott. Mentés volt az áteredő bűntől és annak következményeitől, tehát a rosszra való hajlamtól is. A Szűzanya ezt a kegyelmi ajánlatot elfogadta, és hűséges maradt hozzá. Az ő életében nem fordult elő a gyarlóságból elkövetett kis bűn sem. Számára a bűn olyan tragikus törést jelentett volna, mint amilyen ősszüleink életében volt. A Tridenti Zsinat kifejezetten tanítja hitünknek ezt az igazságát (D 833).

39. MI A BŰN KÖVETKEZMÉNYE?

A pusztulás bűnhődése.

*Ha volna rímem, olyan durva, vak,
bogy megfeleljen e gonosz veremnek,
melynek a többi szikla bídja csak,
bővebb levét préselném szellememnek.*
(Dante: In jerno)

Isten akarata az élet forrása, törvénye, üdvössége. Aki az ő akarata ellen lázad, az az élet ellen támad. Romból és pusztít. Elsősorban önmaga halálát okozza, de másokat is megmérgez bűnével, mint ahogyan a hulla is veszélyt jelent az élők számára. „Miként elolvad a tűzön a viasz, Isten előtt a bűnösök úgy vesznek el.” (Zsoltár 68,3)

39. Mit tanít az Egyház?

A halálos bűn által az ember a sátán hatalma alá kerül, a bűn szolgája lesz, a megszentelő kegyelmet elveszti, és örök büntetést von magára (D 628, 894, 808, 410, 693 stb.)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 3, 17-24

Az embernek ezt mondta: „Mivel hallgattál az asszony szavára, és ettél a fáról, jóllehet megtiltottam, hogy egyél róla, a föld átkozott lesz miattad. Fáradsággal szerzed meg rajta táplálékodat életed minden napján Töviset és bojtort terem számodra. A mező fűvét kell enned. Arcod veritékével eszed kenyered, amíg vissza nem térsz a földre, amiből lettél. Mert por vagy, és porba térsz vissza.” Az ember Évának nevezte feleségét, mert ő lett minden élő anyja. Az Úristen pedig bőrből ruhát készített az embernek és feleségének, s felöltöztette őket. Azután így szólt az Úristen: „Lám, az ember olyan lett, mint egy közölkő, ismer jót és rosszat. De nem fogja, kinyújtani kezét, hogy az élet fájáról is vegyen, egyék és örökké éljen.” Ezért az Úristen eltávolította az Éden kertjéből, hogy művelje a földet, amelyből lett. Amikor az embert elűzte, az Éden kertjéből keletre odaállította a kerubokat és a fenyegető tüzes kardot, hogy őrizzék az élet fájához vezető utat.

János 5, 24-29

Bizony, bizony mondom nektek: Aki hallja szavamat és hisz annak, aki küldött, az örökké él, nem esik ítélet alá, hanem már át is ment a halálból az életre. Bizony, bizony, mondom nektek: Elérkezett az óra, s már itt is van, amikor a halottak meghallják az Isten Fia szavát. S akik meghallják, azok élni fognak. Amint ugyanis az Atyának élete van önmagában, a Fiúnak is megadta, hogy élete legyen önmagában. S hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mert hiszen Ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok rajta! Mert elérkezik az óra, amikor a sírokban mindnyájan meghallják az Isten Fia szavát, és előjönnek. Akik jót tettek, azért, hogy feltámadjanak az életre, akik rosszat tettek, azért, hogy feltámadjanak a kárhozatra.

a) Miért pusztít a bűn?

- Mert elszakít Istentől, az élet forrásától.

A bűnös ember az élet urává teszi önmagát. Azt gondolja, jobban tudja, mint az Isten, hogy mi a jó, és mi a rossz. Ezzel elszakad Istentől, aki az élet forrása. Olyan lesz, mint a levágott ág, mely talán egy ideig még zöldell, de aztán biztosan

elszárad. Semmi másra nem jó, mint arra, hogy tűzre vessék. Aki megmarad bűnében, testileg-lelkileg elpusztul, és a pokol tüzére kerül.

b) Miért hasonló a bűnhődés a börtönhöz?

- Rabjai leszünk annak, amit Isten helyett választunk.

Ósi keresztény bölcsesség: „Aki Istennek szolgál, uralkodik.” Minden földi dolog rabságától megszabadul, mert Isten mindenk felett áll. Aki viszont Isten elé helyez valamit a bűnben, annak lesz a szolgája, rabja. Lelke elveszti a szabadságot, amit csak Istentől kaphat, ha Őt imádja. A gyakori bűn szenvedéllyé válik, mely már teljesen leigazza az embert. Bárhogyan akar is szabadulni börtönné vált szenvedélyétől, nem tudja megtenni. Csak Isten rendkívüli kegyelme képes őket megmenteni. Sokan szeretnének például tiszta életet élni, amikor már a paráznság börtönében kínlódnak.

c) Hogyan bűnhődik az emberiség az első bűn miatt?

- Az első bűn következménye a szenvedés és a halál.

Az első bűn az emberiség fejének volt személyes bűne. Mivel az egész emberiséget képviselte, bűnének mindannyian részesei lettünk, tehát bűnhődésének is. „Ha arról a fáról esztek, mely a kert közepén van, meg fogtok halni!” – szöveg az isteni figyelmeztetés, a Szentírás jelképes kifejezése szerint. Összülők az élet urává tette magát a bűnben Istennel szemben. Megszégyenülése abban áll, hogy elveszti az életet, meghal. De mielőtt meghalna, tapasztalnia kell, hogy gyenge, nem felel meg lelke vágyainak, kívánságai kudarcot vallanak. Az ember végigszemléli önmaga megszégyenülését, és ezért szenved.

d) Igaz-e, hogy az ártatlan szenved, a bűnösnek meg jól megy sora?

- Senki sem szenved ártatlanul, a bűnös viszont feltétlenül megbűnhődik.

Ósi panasz az „igazak” részéről, hogy nem érdemes istenfélő, becsületes életet élni. A gonoszoknak van jó dolguk a világon. „Az igazak kapják, amit a gonoszok érdemeltek volna, és a gonoszok kapják, amit az igazak érdemeltek volna.” – legalábbis néha –, mondja a Prédikátor könyve (8,14). Semmi okosat nem mondhatunk erről a témáról, ha nem számolunk az alapvető igazsággal, hol az ítéleten dől el véglegesen a sorsunk. Az örök üdvösséghez képest elhanyagolható semmiség a földi szenvedés, a földi szerencse pedig semmivé válik az örök kárhozatban. Az sem igaz általános értelemben, hogy a földön a jók szenvednek, a rosszak viszont nem. Egyrészt azért nem igaz, mert a földön nincsenek ártatlan emberek, akik semmiféle büntetést nem érdemelnének. Sőt, az igazak bűne mindig nagyobb, és nagyobb büntetést is érdemel. Másrészt a gonoszok szenvedése, a

rossz lelkiismeret, a belső nyugtalanság – amit sokszor rejtegetnek – minden egyéb szenvedésnél nagyobb. „Gyötrelem és szorongatás minden léleknek a sorsa, aki gonoszat cselekszik.” (Róm 2,9)

e) Miért szenvedett az Úr Jézus és a Szűzanya?

- Az Úr Jézus szeretetből teljes sorsközösséget vállalt velünk, a Szűzanya pedig szent Fiával.

Teljes életközösséget akar a szeretet. Isten egyszülött Fia is vállalta ezt, amikor emberré lett, hogy minket megváltson és üdvözítsen. Neki nem volt és nem is lehetett bűne, azért a bűnhődés szenvedései sem kötelezték. Sorsunkkal együtt azonban bűneinket és bűnhődéseinket is el kellett szenvednie, teljesen ártatlanul. Hitünk tanítása szerint a Boldogságos Szűz is mentes volt minden bűntől, tehát bűnhődnie sem kellett. Ő viszont teljes mértékben együtt szenvedett szent Fiával.

40. VISSZATÉRHET-E A BŰNÖS ISTENHEZ?

Krisztus által mindenkinek megbocsát az Isten, aki bocsánatot kér.

*Ijessz meg engem, Istenem,
Szükségem van a haragodra.
Bukj föl az árból hirtelen,
Ne ránts on el a semmi sodra.
(József A.)*

Isten a végtelen szeretet. Csak szeretni tud. Bármi van a nap alatt, és bármi történik, mindennek az a célja, hogy az ember Istent megismerje, szeresse és örökké éljen. Amíg a földön élünk, rendezhetjük kapcsolatunkat Istennel, bocsánatot kérhetünk tőle úgy, ahogyan Ő azt kívánja,

40. Mit tanít az Egyház?

Aki Istentől annak rendje és módja szerint kegyelmet kér, az kegyelmet kap. (D 980) A bűnösöknek a megtérés kegyelmét felkínálja. (D 807)

Mit mond a Biblia?

Lk 15, 8-32.

Vagy ha egy asszonynak van tíz drachmája, és egyet elveszít, nem gyűjt-e világot, nem sepri-e ki a házát, nem keresi-e gondosan, amíg meg nem találja? És ha megtalálja, összehívja barátnőit, meg a szomszéd asszonyokat: „Örüljete ti is – mondja –, mert megtaláltam elveszett drachmámat. Mondom nektek, az Isten angyalai is épp így örülnek majd egy megtárho bűnösnek. Majd így folytatta: „Egy embernek volt két fia. A fiatalabbik egyszer így szólt apjához: Apám, add ki nekem az örökség rám eső részét. Erre szétesztotta köztük vagyonát.

Nem sokkal ezután a fiatalabbik összeszedte mindenét, és elment egy távoli országba. Ott léha életet élve eltékozolta vagyonát. Amikor már mindenét elpazarolta, az országban nagy éhínség támadt, s nélkülözni kezdett. Erre elment és elszegődött egy ottani gazdához. Az kiküldte a tanyájára e sertéseket őrizni. Örült volna, ha éhségét azzal az eledellel csillapíthatta volna, amit a sertések ettek, de még abból sem adtak neki. Ekkor magába szállt: Apám házában a sok napszámos bővelkedik kenyérben – mondta –, én meg éhen halok itt. Útra kelek, hazamegyek apámhoz, és megvallom: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezs, már nem vagyok méltó, csak béreseid közé fogadj be. Csakugyan útra kelt, és visszatért apjához.

Apja már messziről meglátta, és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megsókolta. Erre a fiú megszólalt: Apám, vétkeztem az ég ellen és teellened. Arra, hogy fiadnak nevezs, már nem vagyok méltó. Az apa odaszólt a szolgáknak: Hozzatok hamar a legdrágább ruhát és adjátok rá. Az ujjára húzzatok gyűrűt és a lábára sarut. Vezessétek elő a hizlalt borjút, és vágjátok le. Együnk és vigadjunk, hisz fiam halott volt, és életre kelt, elveszett és megkerült. Erre vigadozni kezdtek. Az idősebbik fiú kinn volt a mezőn. Amikor hazatérőben közeledett a házhoz, meghallotta a zeneszót és a táncot. Szólt az egyik szolgának, és megkérdezte, mi történt. Megjött az öcséd, és apád levágta a hizlalt borjút, hogy egészségben előkerült – felelte. Erre az megharagudott, és nem akart bemenni. Erre az apja kijött és kérlelte. De ő szemére vetette apjának: Látod, én annyi éve szolgálom neked, és egyszer sem szegtem meg parancsodat. És nekem még egy gödölyét sem adtál soha, hogy egyet mulathassak a barátaimmal. Most meg, hogy ez a fiad megjött, aki vagyonodat rossz nőkre pazarolta, hizlalt borjút vágattál le neki. Az csitította, Fiam, te mindig itt vagy velem, és mindenem a tied. S illett vi-

gadnunk és őrülnünk, mert ez az öcséd halott volt és életre kelt, elveszett és megkerült.

a) Hogyan várokozik Isten a bűnösre?

- Bűnbánatra szólít, és megbocsátást ígér az Úr Jézus által.

Amíg a földön élünk, változhat a felfogásunk és az akaratunk. Isten ismeretének világossága és jóságának vonzereje ott van lelkünk legbensőbb őrhelyén, a lelki ismeretben szólít és sürget mindnyájunkat a helyes életre, Isten szolgálatára. Ezenkívül, az Úr Jézus személyében közénk jött az Isten, önfeláldozó szeretetével, lelkipásztori gondoskodásával szüntelenül hívogat minket önmagához, és kínálja a megbocsátást, a békét. Az ítélet napjáig hangzik felénk Isten irgalmának ajánlata, mellyel a feltámadt Krisztus köszöntötte híveit: „Béke veletek! Ne féljetelek, én vagyok!” (Lk 24). Mivel kezdettől fogva a Megváltó által ígérte az embernek Isten a megbocsátás kegyelmét, azért Őt soha nem kerülhetjük ki.

b) Van-e olyan bűn, amire nincs bocsánat?

- Amit képtelenek vagyunk megbánni, arra nincsen bocsánat.

Az Úr Jézus figyelmeztetése: „Minden bűnre és káromlásra elnyerik az emberek a bocsánatot, de a Lélek káromlása nem nyer bocsánatot.” (Mt 12, 31). Szent Pál apostol intelme magyarázat ehhez: „A Lelket ki ne oltsátok!” (1Tessz 5,19). Arról van szó, hogy lelkünkben a Szentlélek az, aki vádol minket a bűnről. Amíg a Lélek szavát tiszteletben tartjuk, addig megtérhetünk. De ha a Lelket mintegy kioltjuk magunkban, Isten világosságát, kegyelmét gyalázzuk, akkor már képtelenek vagyunk a bűnbánatra, és megtérni sem tudunk. A Szentlélek elleni bűnök között emlegetjük a megismert igazság, a kegyelmi eszközök, a szent dolgok megvetését, gúnyolását, konok elutasítását, vagy a vakmerő visszaélést velük. Az a bűn, melyben a halál talál bennünket, végképpen megbánhatatlan és megbocsáthatatlan marad.

c) Mire kötelez minket az isteni megbocsátás?

- Bocsássunk meg mi is embertársainknak.

A mindennapi imádságunk emlékeztet minket erre a kötelezettségre: „... bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek!” Megbocsátás nélkül mi sem kaphatunk bocsánatot. Istenhez hasonlóan nekünk is várokozni kell az ellenünk vétkezőkre megbocsátásra készen. Bosszúállás helyett szólítani és segíteni kell őket a békülésre.

d) Jobban jár-e az, aki csak a halálos ágyán tér meg?

- Veszedelmes és okatlan dolog a megtérést halogatni.

Visszaél Isten jóságával az, aki ilyen gondolatokkal játszik: elég, ha majd a halálos ágyamon megbánom bűneimet. Akkor is odajutok, ahová a szentek. Megkímélem magam az áldozatos élet küzdelmeitől, élvezem a bűnös élet előnyeit itt a földön, egy bánattal pedig megvásárolom a mennyországot a másvilágon. Pokoli sötétség van ebben a felfogásban! Ki ígérheti magának, hogy a halála előtt lesz alkalma bűnbánatot tartani, és ha lenne is alkalma, képes lesz arra, hogy őszintén megtegye. Aki így gondolkozik, máris a Szentlélek ellen vétkezik, a Lelket oltja ki magában. Nagy tévedés az is, hogy a bűnös élet élvezetesebb, boldogabb, mint a szent élet. De ha minden sikerülne is az ilyen számító embernek, akkor is keservesen ráfizetne. A bűnbánat megmentené ugyan a pokoltól, de a tisztítóútól nem, melynek a legkisebb szenvedése is nagyobb, mint a föld összes szenvedése. Érdemes megszívlelni a Példabeszédek könyvének intelmét: „Meddig kedvelitek, ó, ti éretlenek, az éretlenséget, ó, ti szemtelenek, a pimasz fecsegést? Meddig gyűlölik az ész az esztelenek? Hallgassatok korholó szavamra! Kiöntöm előttem egész lelkemet, és a szavaimat elétek tárom: mert amikor hívtalak benneteket, nem jöttetek, oda sem néztetek, amikor a kezemet nyújtottam, semmibe vettétek minden tanácsomat, és a feddésemmel semmit sem törődtek. Ezért most én is nevetek bajotokon.” (Péld 1,22).

e) Mit tesz Isten a megtérő bűnőssel?

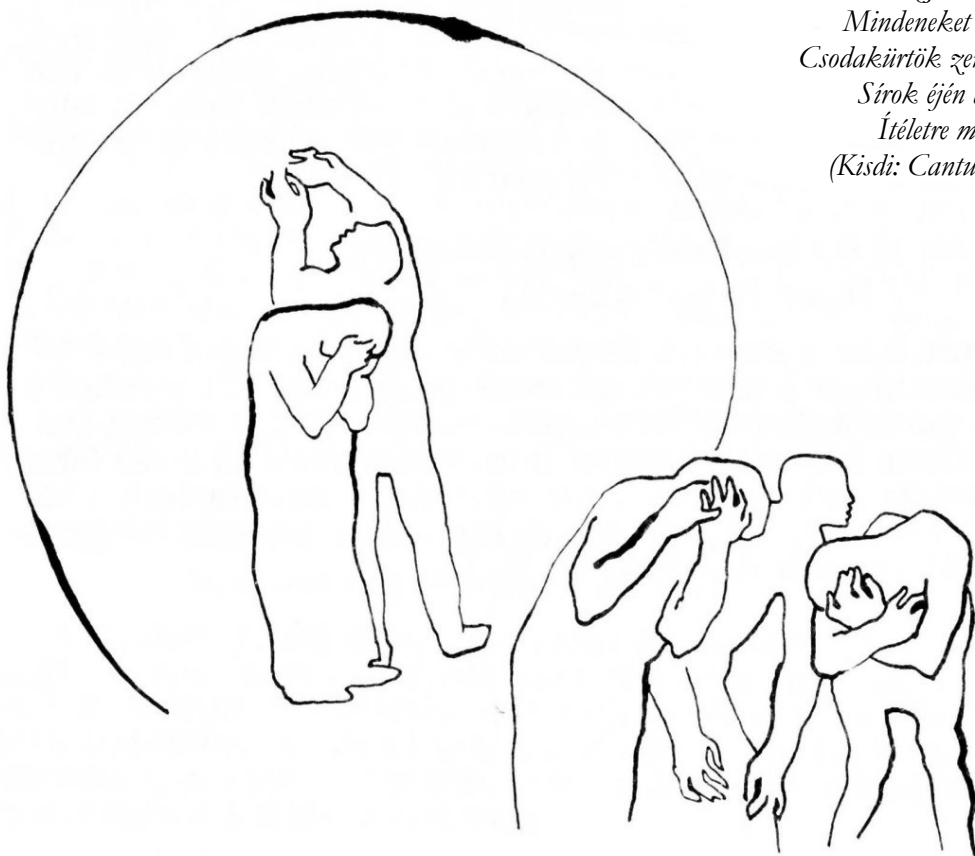
- Megbocsát neki és újjá is teremti.

Isten irgalma nemcsak megbocsátás. Annál mérhetetlenül több: újjáteremtő erő. Irgalmával újjáteremt, tökéletesebb életre. A bűn a teljes pusztulás forrása. Isten irgalma nemcsak ettől ment meg minket, hanem bőségesen kárpótol is az elvesztettért. Ősszüleink bűne tönkretette földi életünket, Krisztusban isteni életet kaptunk a könyörülő Istentől. „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen!” – mondja az Úr Jézus. (Jn 10,10)

41. MIKOR ÍTÉLKEZIK FELETTÜNK AZ ISTEN?

Életünk végén a külön-ítéleten, a világ végén pedig az utolsó ítéleten.

*Reszket akkor bolt meg élő,
Ha megjön a nagy Ítéző,
Mindeneket lattal mérő.
Csodakürtök zengenek meg,
Sírok éjén átremegnek:
Ítéltre mindeneknek
(Kisdi: Cantus Carbolici)*

Isten a saját dicsőségére teremtette a világot. Vagyis azért, hogy megmutassa önmagát, aki a teljes valóság. Az Ítéleten ez meg fog valósulni. Akik Őt keresték, megtalálják Benne végtelen boldogságukat. Akik mászt imádtak, látják mindenek pusztulását, és mindent elveszíthetnek.

41. Mit tanít az Egyház?

Krisztus „ül a mindenható Atya jobbján, onnan jön el ítélni élőket és holtakat: Kinek eljövételére minden ember feltámad testileg, hogy számot adjon saját tetteiről. ...” (D 40).

Mit mond a Biblia?

Jelenések 20, 10-15.

A Sátánt, aki félrevezette őket, kénköves, tüzes tóba vetették – itt fog gyötrődni a vadállattal és a hamis prófétával éjjel-nappal, örökkön-örökké. Akkor hatalmas ragyogó trónt láttam. A rajta ülő tekintete alól menekült a föld s az ég, de nem maradt számukra hely. Láttam, hogy trónja előtt állnak a halottak, kicsinyek és nagyok. Könyveket nyitottak ki. Kinyitottak egy másik könyvet is, az élet könyvét. A halottak felett ítéleztek, ahogy a könyvekben fel volt jegyezve, a tetteik szerint A tenger visszaadta a beleveszett halottakat. A halál és az alvilág is visszaadta halottjait, és mindenki fölött ítéletet tartottak a tettei alapján. A halált és az alvilágot a tüzes tóba vetették. A tüzes tó a második halál. Aki nem volt beírva az élet könyvébe azt a tüzes tóba vették.

Máté 25, 31-46.

Amikor eljön dicsőségben az Emberfia minden angyalával, helyet foglal főséges trónján. Elébe gyűlnek mind a nemzetek, ő pedig különválasztja őket egymástól, ahogy a pásztor különválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat jobbára állítja, a kosokat pedig baljára. Aztán így szól a király a jobbán állókhoz: Gyertek, Atyám áldottjai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot! Éhes voltam, és adtatok ennem. Szomjas voltam, és adtatok innom. Idegen voltam, és befogadtatok. Nem volt ruhám, és felruháztatok. Beteg voltam, és meglátogattatok. Börtönben voltam, és felkerestetek. Erre megkérdezik az igazak: Uram, mikor láttunk éhesen, hogy enned adtunk volna, vagy szomjasan, hogy innod adtunk volna? Mikor láttunk idegenként, hogy befogadtunk volna? Mikor láttunk betegen, vagy börtönben, hogy meglátogattunk volna? A király így felel: Bizony, mondom nektek, amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettetek. Ezután a balján állókhoz is szólt: Távozzatok színem elől, ti átkozottak, az örök tűzre, amely a sátánnak és angyalainak készült! Mert éhes voltam, s nem adtatok ennem. Szomjas voltam, s nem adtatok innom. Idegen voltam, s nem fogadtatok be. Nem volt ruhám, s nem ruháztatok fel. Beteg és fogoly voltam, s nem jöttetek el meglátogatni. Ekkor ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesen, vagy szomjasan, idegenként, vagy ruhátlanul, betegen, vagy börtönben, s nem voltunk szolgálatodra? Erre majd ezt feleli: Bizony, mondom nektek, amit a

legkisebbek valamelyikével nem tettetek, nekem nem tettétek Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.

a) Kinek adta át a mennyei Atya saját hírtű hatalmát?

- Annak, akiben dicsősége megvalósult: egyszülött Fiának, Jézus Krisztusnak

Az Úr Jézustól tudjuk, hogy az Atya nem ítél senkit, az ítéletet egészen a Fiúra bízta. „Hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mivel Ő az Emberfia.” (Jn 5). Szent Pál apostol is emlékeztet minket erre az igazságra: „Mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki elvegye díját, amint jót, vad rosszat cselekedett életében.” (2Kor 5,10). Az Úr Jézus viszont azokat részesíti ítélő hatalmában, akik Őt dicsőítik meg földi életükben. Ezek a szentek. „A győztesnek megadom, hogy velem üljön a trónon, amint én is győztem, és Atyámmal ülök trónján. Együtt ültök az Emberfiával tizenkét trónon, hogy ítélkezzetek Izrael tizenkét törzse felett.” (Mt 19,28)

b) Megváltozhat-e az isteni ítélet?

- Isten ítélete örök.

Nyilvánvaló, hogy Isten ítéletén csak maga, az Isten változtathatna, ha akarna. Azt sem nehéz belátni, hogy Ő nem változtatja meg ítéletét, hisz az biztos és igaz ítélet. „Igazságod örökre megmarad, és törvényed igazmondás.” – dicséri Istent a zsoltáros (Zsolt 118,142). Eletünk végén az isteni ítéletben véglegesen eldől a sorsunk. Azon többé nem lehet változtatni. Erről az Úr Jézus is biztosított minket: „A gonoszok örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.” (Mt 25,46)

c) Hogyan ítélkezik felettünk az Úr Jézus?

- Kinyilvánul benne életünk igazsága és üdvössége.

Isten az Ő egyszülött Fiában, Jézus Krisztusban nemcsak önmagát nyilatkoztatta ki, hanem az ember titkát is. Benne mutatkozott meg, hogy ki az ember, Isten életének az örököse. Ő az Isten terve, az emberség normája, mintája, Isten képe, melyre az ember „teremtettet”. „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet” – mondta az Úr Jézus. (Jn 14,6) Őt kell megdicsőítenünk magunkban, akkor vagyunk igaz emberek, különben nem felelünk meg önmagunknak, életünk kudarcot vall, vagyis elkárhozunk. Nem bosszúállásról van tehát szó a krisztusi ítéletben, hanem az igazság szükségszerű érvényesüléséről. Krisztust látva önmagunkról mondjuk ki az ítéletet. Szent János evangélista így idézi az Úr Jézus tanítását erre vonatkozólag: „Ez az ítélet: a Világosság a világba jött, de az emberek jobban szerették a sötétséget, mint a Világosságot, mert tetteik gonoszak voltak.”

„Aki nem hisz, már ítéletet vont magára, mert nem hitt az Isten egyszülött Fiában.” (Jn 3,19;18)

d) Nem ellenkezik-e Isten irgalmával az Ítélet?

- Isten irgalmát nem sérti, hanem inkább beteljesíti az Ítélet.

Könyörtelennek és kegyetlennek tűnik talán az Ítélet végleges és megfellebbezhetetlen érvénye az ember számára. Legalábbis a kárhozat ítélete: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre!” Hogyan mondhat ilyet a végtelenül irgalmas Isten? Izajás látomása szerint az Ítélet „az Úr napja, bosszúval és izzó haraggal telve.” (Iz 13,9-10). Isten bosszúja és haragja csupán antropomorf, emberies kifejezés. Azt jelenti, hogy olyasmi történik, amit az ember akkor művel, amikor haragszik. Isten nem haragszik, csak önmaga valóságának teljességét mutatja meg az Ítéletben. Ez nyilvánvalóan szeretetének a csúcsa. Azok számára, akik Őt szeretik, ez az örök üdvösséget jelenti, akik viszont gyűlölik, azoknak teljes kudarccsal, örök kárhozattal. Azt látják megdicsőülni, akit letagadtak, akit meg akartak semmisíteni.

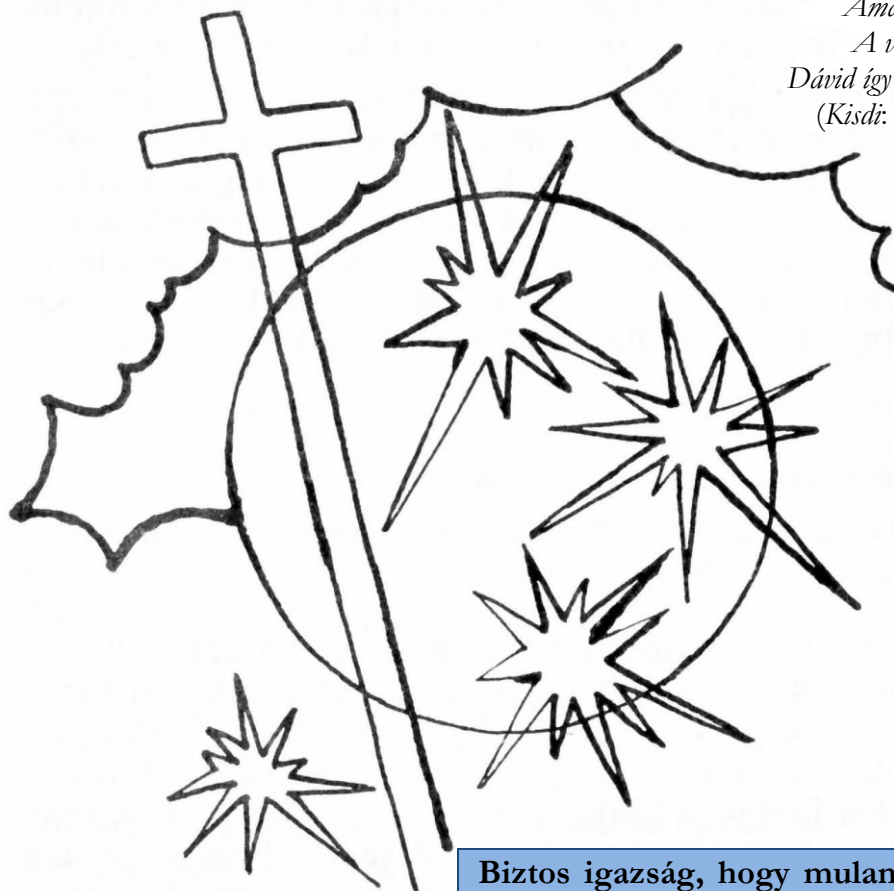
c) Mi történik az utolsó Ítéleten?

- Krisztus dicsősége kinyilvánul az egész teremtett világban, Isten dicsősége pedig Krisztusban.

Szent Máté evangéliumában így beszél erről az Úr Jézus: „Amikor eljön dicsőségében az Emberfia minden angyalával, helyet foglal főséges trónján. Elébe gyűlnek mind a nemzetek, ő pedig különválasztja őket egymástól, ahogy a pásztor különválasztja a juhokat a kosoktól. A juhokat jobbjára állítja, a kosokat pedig baljára. Azután így szól a király a jobbján állókhoz: Jertek, Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot! Ezután a balján állókhoz szól: Távozzatok színem elől, ti átkozottak, az örök tűzre, mely a sátánnak és angyalainak készült. ... Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.” (Mt 25,31) Az Úr Jézus nemcsak az emberek és az angyalok előtt dicsőül meg, hanem az egész világmindenség előtt is, melyet szentjeivel újjáteremt, mint az új Jeruzsálem örök hajlékát. Végül mindenben Isten végső dicsősége nyilvánul ki. „Mikor pedig minden alá lesz rendelve, maga a Fiú is aláveti magát annak, aki mindent alávetett neki. Akkor Isten lesz minden mindenben.” (1Kor 15,28)

42. MI TÖRTÉNIK A VILÁG VÉGÉN?

Krisztus eljön dicsőségesen és szentjeivel megújítja az elpusztult világot.

*Ama végső harag napja
A világot tűznek adja,
Dávid így s Sybilla hagyja ...
(Kisdi: Cantus Catholici)*

Biztos igazság, hogy mulandó a világ. A jelek pedig azt mutatják, hogy nem csupán elmúlik, hanem borzalmas pusztulás vár rá. Isten üzenetéből ezt biztosan tudjuk is. A bűn következménye lesz ez is, mivel a bűn a természetet is megrontotta. Krisztus azonban, aki győzelmet aratott, a világot is részesíti benne, és szentjeivel újjáteremti a világot.

42. Mit tanít az Egyház?

Hisszük, hogy amikor (Krisztus) eljön angyalaival és szentjeivel ítélni élőket és holtakat – kinek-kinek megfizetve érdemei szerint, amint cselekedett földi életében jót vagy rosszat –, vérével szerzett Szentegyháza uralkodni fog mindörökké. (D 287, 211)

Mit mond a Biblia?

Szent János látomása Jelenések 21, 1-12

Új eget és új földet láttam. Az első ég és az első föld ugyanis elmúltak, és a tenger sem volt többé. Akkor láttam, hogy a szent város, az új Jeruzsálem alászállt az égből, az Istentől. Olyan volt, mint a vőlegényének felékesített menyasszony. Akkor hallottam, hogy a trón felől megszólal egy harsány hang: „Nézd, ez az Isten hajléka az emberek között! Velük fog lakni, és ők az ő népe lesznek, és maga az Isten lesz velük. Letöröl szemükről minden könnyet. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség, mert a régi világ elmúlt, Akkor a trónon ülő megszólal: „Lásd, újra teremtek mindent!” Majd hozzám fordult: „Írd fel, mert ezek a szavak hitelesek és igazak!” Aztán folytatta: „Beteljesedett. Én vagyok az alfa és az ómega, a kezdet és a vég. A szomszédoknak ingyen adok az élet forrásának a vizéből. Ez lesz a győztes öröksége: az Istene leszek, és ő az én fiam lesz. A gyávák, hitetlenek, gonoszok, gyilkosok, kicsapongók, csalók, bálványimádók és hazugok mind a lánggal égő kénköves tóba kerülnek. Ez lesz a második halál.” Akkor odajött hozzám a hét angyal közül az egyik, az, akinél az utolsó hét csapással teli hét csésze volt, és megszólított: „Gyere, megmutatom neked a menyasszonyt, a Bárány hitvesét!” És lélekben elvitt egy nagy magas hegyre, s ott megmutatta nekem a mennyből, az Istentől alászállt szent várost, Jeruzsálemet. Isten dicsőségét sugározta. Ragyogott, mint a drágakő, mint a kristálytisztá jáspis. Széles, magas fala volt, rajta tizenkét kapu. A kapuk fölött tizenkét angyal. Nevek voltak rájuk vésve, mégpedig Izrael fiai tizenkét törzsének a neve.

a) Hogyan pusztul el a világ?

- A világ rendjét fenntartó erők megrendülnek

Az Úr Jézus így beszélt a világ végéről: „Mindjárt a gyötrelmes idők után a nap elhomályosul, a hold nem világít, a csillagok lehullanak az égről, s a világmindenséget összetartó erők megrendülnek.” (Mt 24,29) Hogy mi fogja előidézni a rend teljes felbomlását közvetlenül, azt nem tudjuk, de bizonyos, hogy az emberi bűn vakmerőségének következménye lesz.

b) Mikor jön el az Úr Jézus?

- A világ végének időpontja ismeretlen.

Az Utolsó vacsorán egy „kis idő”-nek nevezte az Úr Jézus azt az időt, ami még második, dicsőséges eljöveteleig eltelik. Azóta a keresztények folyton várják Őt, szinte mindennap. Olyanok is akadtak, akik pontos dátumokat hirdettek a világ végére vonatkozólag. Napjainkban is híresztelnek ilyen jövendöléseket. Ezeknek azonban semmi alapjuk nincs. Az Úr Jézus világosan kijelentette: „Azt a napot és órát nem tudja senki, még az ég angyalai sem, csak az Atya.” (Mt 24,36) Viszont valóban várhatjuk mindennap: „Legyetek éberek, mert nem tudjátok, melyik órában jön el Uratok!” (Mt 24,42)

c) Milyen jelek előzik meg Jézus második eljövetelet?

- Közeledésének lesznek bizonyos előjelei.

A Szentírás alapján a következőképpen írhatjuk le a világ végét megelőző jeleket és a vég lefolyását:

1. Az evangélium hirdetése az egész világon (Mt 24,14).
2. Sokan elhagyják Krisztust, de sokan megtérnek. A zsidó nép is megtér (Szent Pál jövendölése – Róm 11,25; Mt 23,39).
3. Katasztrófák a természetben, az emberek életében.
4. Krisztus híveinek üldözése, az Antikrisztus uralma (1Ján 2,18-19).
5. Az ég erői megrendülnek.
6. Az Úr Jézus jelének feltűnése az égen.
7. A halottak feltámadása.
8. Az Antikrisztus pusztulása.
9. Az Úr Jézus megjelenése teljes dicsőségben.
10. Az utolsó Ítélet.
11. A világ újjáteremtése.
12. Isten végső, örök országa.

d) Nem ellenkezik-e a tudománnyal a világ végének a hite?

- A köznapi és tudományos tapasztalat alátámasztja hitetleneket.

Voltak és vannak ún. „tudományos” hiedelmek, teóriák, amelyek szerint az anyag jelen formációja, a világ, örök. Ez azonban csak feltevés, melynek éppen tudo-

mányos alapja nincs. Az ismeretek az ellenkezőjét tanúsítják: amit az anyagból ismerünk, sőt, egyáltalán ismerhetünk, az egyáltalán nem örök, nem változatlan valóság. A radioaktív kémia eredménye szerint az anyagi világnak határozott élet-tartama van. Igaz, hogy a természetes mulandóság beláthatatlan időre utal, de észlelhetők bizonyos rendellenességek is, melyek pusztító erők jelenlétét és működését jelzik, kiszámíthatatlan hatékonysággal. Ezek alapján tudományosan teljesen ellenőrizhetetlen a világ sorsának jövőbeli alakulása.

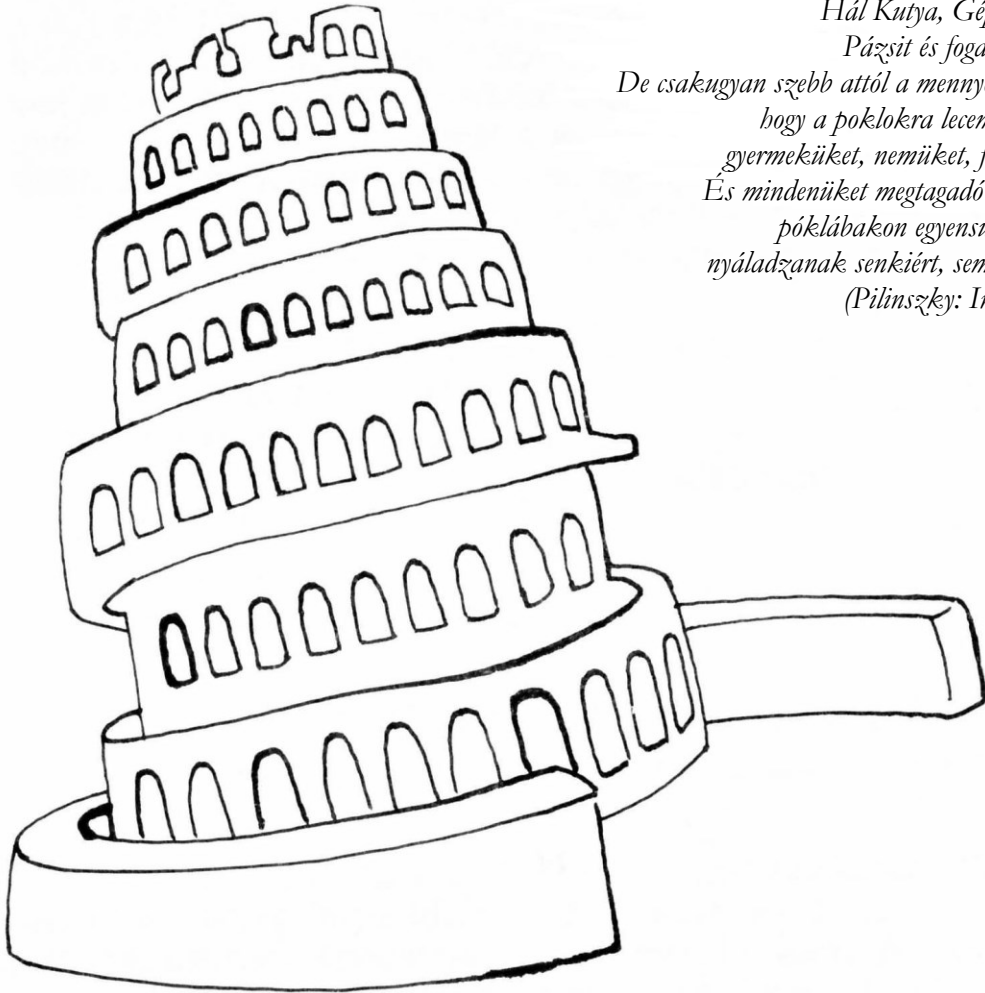
e) Milyen lesz az „új világ”?

- Az új világ lélek szerinti világ lesz, az üdvözültek tökéletes hajléka.

Szent János apostol látomásában olvassuk: Új eget és új földet láttam. Az első ég és az első föld ugyanis elmúltak, és a tenger sem volt többé. Akkor láttam, hogy a szent város, az új Jeruzsálem alászállt az égből, az Istentől. Olyan volt, mint a vőlegényének felékesített menyasszony. Akkor hallottam, hogy a trón felől megszólal egy harsány hang: Nézd, ez az Isten hajléka az emberek között! Velük fog lakni, s ők az Ő népe lesznek, és maga az Isten lesz velük. Letöröl szemükről minden könnyet. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajgatás, sem vesződség, mert a régi világ elmúlt. Akkor a trónon ülő megszólalt: Lásd, újrateremtek mindent!” (Jel 21,1) „Nem lesz többé éjszaka, és nem szorulnak rá a lámpa világítására, sem a nap fényére. Az Úr, az Isten ragyogja be őket, és uralkodni fognak örökkön-örökké.” (Jel 22,5)

43. KIK JUTNAK A POKOLBA?

Akik nem békülnek ki Istennel.

*Hál Kutya, Gépkocsi.
Pázsit és fogadások.
De csakugyan szebb attól a mennyország,
hogy a poklokra lecementelt,
gyermeküket, nemüket, fajukat
És mindenüket mehtagadó lények
póklábakon egyensúlyozva
nyáladzanak senkiért, semmiért?
(Pilinszky: In femo)*

Aki, ellenkezik Istennel, fellázad ellene, mint a Bábeli torony építői, az ítéleten végleges vereséget szenved, és ő maga menekül Istentől oda, ahol tőle a legtávolabb van. Ez a hely a pokol. Isten el-lenségei itt a földön is elkerülnek min-dent, ami Istenre emlékezteti őket.

43. Mit tanít az Egyház?

Hisszük, ... „azok a lelkek, akik halálos bűnben vagy csupán az áteredő bűnben halnak meg, azonnal a pokolba jutnak, de különböző büntetést szenvednek.” (D 693)

Mit mond a Biblia?

Mt 25, 41-46.

Ezután a balján állókhoz így szólt: „Távozzatok színem elől, ti átkozottak, az örök tűzre, amely a Sátánnak és angyalainak készült. Mert éhes voltam, és nem adtatok ennem. Szomjas voltam, s nem adtatok innom. Idegen voltam, s nem fogadtatok be. Nem volt ruhám, s nem ruháztatok fel. Beteg és fogoly voltam, s nem jöttetek el meglátogatni. Ekkor ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesen, vagy szomjasan, idegenként, vagy ruhátlanul, betegen, vagy börtönben, s nem voltunk szolgálatodra? Erre majd ezt feleli: Bizony, mondom nektek, amit e legkisebbek valamelyikével nem tettetek, velem nem tettétek. Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.”

Lk 13, 22-30.

A városokban és falvakban, amelyeken áthaladt, mindenütt tanított, így tette meg az utat egészen Jeruzsálemig. Valaki megkérdezte tőle: „Uram, ugye kevesen üdvözülnek?” Ezt válaszolta neki: „Igyekeztek a szűk kapun bejutni, mert mondom nektek, sokan akarnak majd bemenni rajta, de nem fognak tudni. A ház ura feláll, és bezárja az ajtót, ti meg kinn maradtok, és zörgetni kezdtek az ajtón: Uram, nyisd ki nekünk! Akkor azt fogja nektek mondani: Nem tudom, honnan valók vagytok. Ti bizonygatjátok: A szemed láttára ettünk és ittunk, a mi utcánkon tanítottál. De ő megismétli: Nem tudom, honnan valók vagytok. Távozzatok egy szálig, ti, gonosztevők! Lesz sírás és fogcsikorgatás, amikor Ábrahámot, Izsákot, Jákobot és a prófétákat mind az Isten országában látjátok, magatok meg kirekesztve. Jönnek majd keletről és nyugatról, északról és délről, és helyet foglalnak az Isten országában. Vannak utolsók, akik elsők lesznek, és vannak elsők, akik utolsók lesznek.”

a) Kik haragszanak Istenre?

- Akik ragaszkodnak bűneikhez.

Többé-kevésbé minden ember bűnös. Legtöbbször azonban beismerik bűnüket, és szívesen bocsánatot kérnek Istentől és felebarátjaiktól egyaránt. Bűnbánatuk még táplálja és erősíti is szeretetüket irántuk. A gőgös, kevély ember nem ismeri el bűnét. Úgy gondolja, neki ahhoz joga van. Istent ellenségének érzi, mivel vétkezik ellene. Félt tőle, szeretné megsemmisíteni, hol megszabadulhasson félelmétől.

„A föld királyai felkelnek, nagyjai összeesküsznek az Úr ellen és Fölkentje ellen: törjük össze bilincüket, tépjük szét rabláncukat!” (Zsolt 2,1)

b) El lehet-e kárhozni egyetlen bűn miatt?

- Minden halálos bűn kárhozatot okoz, ha végleges.

Szent Jakab apostol írja levelében; „Aki minden törvényt megtart, egy ellen azonban vét, mindegyik ellen vét.” (Jak 2,10) Aki ugyanis egy dologban ellenkezik Istennel, az már egyszerűen engedetlen, lázadó. Ez a bűn lényege. Az összes többi parancsot hiába tartja meg, ha nem engedelmességből teszi, hanem azért, mert maga is jónak, helyesnek tartja azokat. Az is biztos, hogy a bűnök összefüggenek. „A bűnös ember bünt bűnre halmoz.” (Sir 3,27) Senki sem kárhozik el gyakorlatilag egyetlen bűn miatt. Aki ugyanis egyetlen bűnhöz ragaszkodik, Isten ellenségévé lesz, és mindenben ellene szegül.

c) Milyen a kárhozatos lelkű ember?

- Csak magában bízik, csak magának él.

A Szentírás kezdettől fogva különbséget tesz a világosság fiai és a világ fiai (a föld fia) között. Az utóbbiak csak a földi, evilági érdekeket nézik: a dicsőséget, a kincseket, az élvezeteket keresik. A lélek igényeit megtagadják, Isten ígéreteit megvetik. Semmit nem törődnek azzal, hogy mi az igazság, csak önző kívánságaikat akarják kielégíteni. Az Úr Jézus a hamis sáfár (vagyongazdálkodó) példabeszédében világított rá erre a lelkületre. A hamis sáfár, az világ fia, kész volt minden hazugságra, csalásra csak azért, hogy itt a földön jó dolga legyen. (Lk 16,1) Ennek érdekében okosan járt el. Az ilyen önzés előbb-utóbb szembekerül az Istennel.

d) Elkárhozik-e valaki egyáltalán?

- Bizonyos, hogy egyesek elkárhoznak

Sokan játszadoznak azzal a tetszetős és „jószerű” gondolattal, hogy talán senki nem kárhozik el. Isten nem lehet olyan kegyetlen mondják –, hogy valakit is a pokolba küldjön. Meg aztán a Szentírás senkiről nem mondja, hogy elkárhozott. Isten valóban nem kegyetlen, és senkit nem küld a pokolba. A kárhozottak kegyetlenek, engesztelhetetlenek, és maguk mennek a helyükre. Júdásról is csak annyit mond az Írás, hogy „eltávozott a maga helyére”. Az Úr Jézus kinyilatkoztatta az Ítéletről, hogy az az üdvözült és a kárhozott lelkek szétválasztása lesz. „Akkor így szól majd azokhoz, akik bal felől lesznek: Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre!” (Mt 25,41) Azt nem tudjuk, hányan kárhoznak el, sokan-e, vagy kevesen. Biztos viszont, hogy többen járnak a kárhozat „széles útján”, mint az üdvösség „keskeny ösvényén” (Mt 7,13-14).

e) Mi a megszállottság?

- A Sátán hatalma az ember felett, mely különböző mértékű lehet.

Szellemünk szabadsága arra kötelez minket, hogy környezetünket és önmagunkat a lehetőség végső határáig hatalmunkba vegyük, és benne megtartsuk. Erre azonban csak akkor vagyunk képesek, ha vesszük a szabadság Lelkét, a Szentlelket, különben a környezet, a test, illetve más szellem, a gonoszszellem lesz úrrá rajtunk. A gonosz szellemek hatalmi befolyását nevezzük „megszállottság”-nak, mely különböző mértékű lehet. A külső megszállottság esetén a Sátán kívülről gyakorol kényszerhatást az emberre. A belső megszállottságban szellemi képességeinket foglalja le. Képzeteket, gondolatokat szuggéral, kedélyállapotot ébreszt, tetteket hajtat végre, parancsol. Akaratunk szabadságát nem sajátíthatja ki, de teljesen megbéníthatja. Bűnre nem kényszeríthet, csak a bűnös tetre. Az ördögtől megszállott ember nem azért felelős, amit ilyen állapotban tesz, hanem azért, hogy ilyen állapotba került. Sok bűnös könnyelműség, mulasztás eredménye ez. Semmi kétségünk nem lehet a megszállottság állapotának lehetőségét illetően. Az Úr Jézus sok esetet ennek minősített, megkülönböztetve azokat a különféle betegségektől (Mt 10,1).

44. MIBEN ÁLL AZ ÖRÖK KÁRHOZAT?

Az élet végleges, teljes kudarcában.

*Holott a semmi van jelen,
a világ azért tovább liktet,
az erek szállítják a vért,
a kéz csomót köt, kulcsra zár,
gyufát gyújt és megágyaz éjszakára.
(Pilinszky: Kárhozat)*

A pokolban is Isten dicsősége ragyog. Az igazság nyilvánul ki, Az, hogy nem mi vagyunk az élet ura, hanem az Isten. Akik az élet urává tették magukat, teljes kudarcot szenvednek. Sorsuk az örök halál, bár megmarad az igényük az örök életre.

44. Mit tanít az Egyház?

A pokolban, melyet Krisztus nem törölt el, különböző mértékű és különféle büntetést szenvednek a lelkek: így Isten boldogító látásának (birtoklásának) hiányát a bűn miatt (a személyes és áteredő bűn miatt egyaránt) és a tűz gyötrelmeit a rossz tettek miatt. (D 536, 493a, 321, 410, 464, 693,40, 160b stb.)

Mit mond a Biblia?

Lk 16, 19-31.

Volt egy gazdag ember. Bíborban és patyolatban járt, és mindennap nagy lakomát rendezett. Volt egy Lázár nevű koldus is, ez ott feküdt a kapuja előtt, tele fekélyvel. Örült volna, ha jóllakhat abból, ami a gazdag ember asztaláról hulladék-ként lekerült. De csak a kutyák jöttek, és nyalogatták a sebeit. Történt, hogy a koldus meghalt, és az angyalok Ábrahám társaságába vitték. Meghalt a gazdag ember is, és eltemették. Amikor a pokolban kínjai közt feltekintett, meglátta messziről Ábrahámot és társaságában Lázára. Felkiáltott: Atyám, Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet! Iszonyúan gyöttrődöm ezekben a lángokban. Fiam – felelte Ábrahám –, emlékezzél csak vissza, hogy milyen jó dolgod volt életedben, Lázárnak meg hogy kijutott a rosszból. Most tehát neki itt vigasztalásban van része, a te osztályrészed pedig a gyötrelmek. Rádadásul köztünk és köztetek nagy szakadék tátong, hogy akik innét át akarnának menni hozzátok, ne tudjanak, se onnét ne tudjon hozzánk átjönni senki. Akkor arra kérlek, atyám – kiáltotta újra –, küldd el legalább az atyai házba! Van még öt testvérem, hadd figyelmeztessem őket, nehogy ők is ide jussanak a gyötrelmek helyére. Ábrahám ezt felette: Van Mózesük és vannak prófétáik. Azokra hallgassanak. De az erősködött: Nem hallgatnak, atyám, Ábrahám! De ha a halottak közül megy el valaki, bűnbánatot tartanak. Ő azonban így felelt: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, ha a halottak közül támad fel valaki, annak se hisznek.

a) Miért szenvednek a kárhozottak a pokolban?

- Isten elvesztése és a pokol tüze miatt.

Az ember lelke Isten után vágyakozik. Természetünknel fogva a Végtelenre, vagyis Isten után törekszünk öntudatlanul is. A kegyelem még jobban elmélyítette ezt a vágyat: színről színre látni akarjuk a Szentháromságot. Igaz, hogy elhomályosult értelmünk nem érti meg még saját lelkünk szándékait sem, akaratumk pedig gyenge hozzá, sőt a rosszra hajlik. A bűnben eláruljuk a lelkünket, és ellene lázadunk. Isten helyett mást akarunk. Az elkárhozott lélek számára már teljesen nyilvánvaló, hogy egyetlen vágya és boldogítója az Isten, akit örökre elvesztett.

Reménytelenül kívánja őt. Ez a kárhozat legfőbb szenvedése. Isten helyett azzal kell beérni, amihez bűnösen ragaszkodott, és ami gyötrelmes tűzzel kínozza örökre.

b) Miféle tűz a pokol tüze?

- A tűz végső formája, az örök tűz.

Semmi kétségünk nem lehet afelől, hogy valódi tűz van a pokolban. Az Úr Jézus nem jelképes értelemben használta ezt a kifejezést. Az is biztos, hogy nem evilági, természetes tűzről van szó, hiszen arról nem állíthatjuk, hogy örök. Másrészt a lelket sem tudja égetni. Mi akadályozhatja azonban annak, hogy Isten végső, változatlan formát adjon a tűznek, amint teszi azt az egész világgal. Ebben a formában a szellem közvetlen hordozójává, dicsőségének, illetve alázatának eszközévé válik, vagyis égető tüze is lehet.

c) Egyformán szenved-e minden kárhozott a pokolban?

- A kárhozottak szenvedése különböző.

A pokoli szenvedés egyik oka Isten végleges elvesztése, a másik a világ tüze, mely az embert gyötri. A szenvedés mértéke tehát egyrészt attól függ, ki milyen közel volt az Istenhez, mennyi kegyelmet kapott Tőle. Isten bizalmas barátainak a hűtlensége és árulása nagyobb bűn, mely fájdalmasabbá teszi Isten elvesztésének szenvedését. A tűz gyötrelme pedig attól függ, ki mennyire lett rabja a földi dolgoknak.

d) Hogyan egyeztethető össze a pokol Isten jóságával?

- A pokol is Isten jóságát dicséri.

Kétségtelen, hogy a legnehezebb igazság a pokol igazsága. Ez bizonyítja leginkább, hogy Isten gondolatai nem a mi gondolataink. A valóságról, a jóságról, a szeretetről, a létről alkotott fogalmainkban van egy bizonyos korlátoltság, amit nem vagyunk képesek levetni. De két fix pontot figyelembe kell vennünk, ha a poklóról gondolkodunk. Először is, bizonyos az, hogy Isten nem lehet rossz, nem tehet semmi rosszat. Ezek alapján adhatunk megközelítő magyarázatot a pokol igazságára. Segítségünkre van az a megfontolás, hogy a mi szabad akaratunk Isten jóságának legfőbb dicsérete. A szeretet pedig azt akarja, hogy a szabadság érvényesüljön: az ember imádkozhatja Istent, és lázadhat is ellene. Enélkül a szabadság nélkül üdvözülni sem lehetne. A lehetőség teljességétől esne el az ember a kárhozat kockázata nélkül. Isten szándéka tehát az emberrel az élet szabadsága, mely az üdvösségben valósul meg, de nem szükségszerűen, hanem az ember akarata szerint. Másodszor Isten nem oka a kárhozatnak. „Ne mondd: A bű-

nöm az Úrtól származik, mert Ő nem hoz létre semmit, amit gyűlöl. Ne mondd: Bukásomat neki köszönhetem, mert gonosz emberre neki nincs szüksége. ... Ő teremtette a kezdet kezdetén az embert, és kiszolgáltatta saját döntése hatalmának, módodban áll, hogy megtartsd a parancsokat, hogy hűséges légy, megvan a hatalmad. ... Az ember előtt ott az élet és a halál, megadatik neki, amit választ magának.” (Sir 15,11) A poklot azért teremtette az Isten, hogy azok is lehessenek „valahol”, akik Vele nem akarnak lenni. Tehát szeretetből teremtette Isten a poklot.

e) Melyek a hittételek a poklóról?

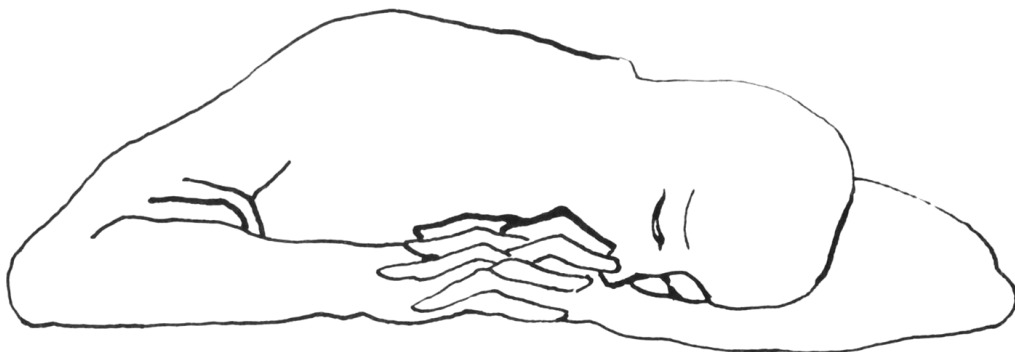
- Hittel kell vallanunk a következőket:

1. A pokol valóban létezik, nem csupán fenyegetés.
2. A pokolban örök tűz van. (D 40)
3. Aki halálos bűnben hal meg, a pokolba kerül. (D 464)
4. Aki csupán az eredeti bűnben hal meg, az is a pokolba kerül (D 464)
5. A pokolban örök szenvedés vár a kárhozottakra (D 40)
6. Az örök büntetés nem egyforma minden kárhozott számára. (D 464; II. Lyoni Zsinat)

45. KIK JUTNAK A TISZTÍTÓTŰZBE?

Akik Istennel békében halnak meg, de szeretetük adós maradt.

*... Mi lett, lanyha lelkek?
Mely ácsorgás ez itten?
Mely hanyagság?
A hegyre már, a bályogot letetni,
mellyel látnotok Istent tiltja vakság!
(Dante: Purgatorio)*

Aki szereti Istent, és békében van Vele, az nem jut a pokolba. Megtörténhet azonban, hogy a mennyországba sem illik bele, mivel van még szégyelnivalója, adós maradt a szeretete egyes apróbb dolgokkal, elégtételekkel. Ezek utunkban állnak, csak a tisztító tűzben fizethetjük le adóságainkat.

45. Mit tanít az Egyház?

Azok a lelkek, akik Isten kegyelmében, de bocsánatos bűnökben vagy a bűnhődés bizonyos kötelezettségeivel halnak meg, a tisztítótűzben időznek. (D 456, 570, 693, 840, 983, 998)

Mit mond a Biblia?

2Makkabeus 12, 38-45.

Júdás összegyűjtötte a sereget, és Odollam városába ment. Amikor a hetedik nap elérkezett, a szokás szerint elvégezték a tisztulási szertartást, és ott ünnepelték a szombatot. Másnap (amikor már legfőbb ideje volt) felkeresték Júdást, hogy menjenek, hozzák el az elesettek holttestét, és temessék őket atyáik sírboltjába rokonaik közé. Ám a halottak ruhái alatt Jamnia bálványainak szentelt tárgyakat találtak, amit a törvény tilt a zsidóknak. Így megtudták, miért estek el. Mindnyájan dicsőítették az Urat, az igazságos bírót, aki azt is felfedi, ami rejtve van. Aztán imádkozni kezdtek, és könyörögtek, hogy az elkövetett bűnök teljes bocsánatot nyerjenek. A nemes lelkű Júdás azonban figyelmeztette a csapatokat, hogy óvakodjanak a büntől, hisz saját szemükkel láthatták az elesettek példáján a bűn következményeit. Aztán gyűjtést rendeztek a katonák között, és mintegy 2000 ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe engesztelő áldozat bemutatására. Ilyen szépen és nemesen viselkedett, mivel gondolt a feltámadásra. Ha ugyanis nem hitt volna az elesettek feltámadásában, felesleges és értelmetlen dolog lett volna a halottakért imádkozni. Arról is meg volt győződve, hogy akik jámborságban halnak meg, azokra nagy jutalom vár – ez szent és jámbor gondolat volt. Azért mutatott be engesztelő áldozatot, hogy megszabaduljanak bűneiktől.

Mt 18, 23-35.

A mennyek országa hasonlít a királyhoz, aki el akarta számoltatni szolgáit. Amikor elkezdte a számadást, eléje állítottak egyet, aki tízezer talentummal tartozott neki. Mivel nem volt miből megfizetnie, megparancsolta, hogy adják el feleségestül, gyerekestül, minden vagyonával együtt, és úgy fizessen. A szolga leborult előtte, és úgy kérte: Légy türelemmel irántam, s mindent megfizetek neked! Az úr megkönyörült a szolgán, szabadon engedte, s adósságát is elengedte. Amikor kiment, a szolga találkozott egy másik szolgával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, elkezdte fojtogatni és követelte: Add meg, amivel tartozol! A másik szolga leborult s kérte: Légy türelemmel irántam, s mindent visszafizetek neked! De ő nem engedett, hanem fogta, börtönbe vetette, míg meg nem fizette tartozását. Amikor a többi szolga látta a történeteket, igen elszomorodott. Elmentek és jelentették uruknak mind, ami történt. Az úr maga elé hívatta, és így szólt hozzá: Te gonosz szolga! Kérésedre minden adósságodat elengedtem. Nem kellett volna

neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, ahogy én megkönyörültem rajtad? Ezzel az úr haragjában átadta a poroszlóknak, míg meg nem fizette mind, amivel tartozott. Így tesz mennyei Atyátok is veletek, ha mindegyiktek meg nem bocsát szívből embertársának.

a) Miben áll a tisztítótűz (purgatórium)?

- A szégyen tüzéhez hasonlítható.

A tisztítótűzi szenvedés átmeneti állapot a földi élet és az örök üdvösség között. Akinek életműve nem tökéletes, az üdvözüln ugyan, de csak tűz által – mondja Szent Pál apostol (1Kor 3,15). Ha Istent szeretjük, ellenállhatatlanul törekszünk hozzá, mégis gyötrelmes a találkozás vele, ha méltatlanok vagyunk szeretetére gyarlóságaink miatt. Minél jobban szeretjük őt, annál inkább szégyenkezünk méltatlanságunk miatt. Amint a szégyen szenvedése megtisztítja a szeretetet, hasonlóképpen tisztulunk a tisztítótűzben.

b) Sokan kerülnek a tisztítótűzbe?

- Csak a vértanúkat soroljuk azonnal az üdvözültek közé.

Gyakorlatilag mindenkit úgy tekintünk halála után, hogy a tisztítótűzbe került. Imádkozunk szabadulásáért, szentmisét mutatunk be érte, és teljes bűcsút szerzünk a számára. A szeretetnek ez a kötelezettsége egész életünkben megmarad. Csak azokkal változik meg a kapcsolatunk, akiket az Egyház szentté avat. Azokért már nem kell közbenjárni, hanem az ő közbenjárásukat kérjük. Semmi kétségünk nincs afelől sem, hogy nyomban az örök üdvösség állapotába jutnak azok is, akik nyilvánvalóan krisztusi hitükért halnak meg, vagyis vértanúk.

c) Hogyan lehet elkerülni a tisztítótűzet?

- Ha mindennél fontosabb számunkra, hogy Istennek kedvesek legyünk

A kishitűség, nehézkesség, könnyelműség, bizalmatlanság és egyéb gyarlóság okozza a bocsánatos bűnök szennyeződését, illetve ezek a súlyos bűnök maradványai. Ha egészen meg akarunk tisztulni már itt a földön, akkor ezek ellen kell küzdenünk. Készségessé kell tennünk a szeretetünket, jóvá kell tennünk a bűneinket, hősieken kell bízni a kegyelmi eszközökben. Mindezek által megvalósíthatjuk a lélek uralmát rosszra hajló természetünk felett, és teljessé tehetjük hódolatunkat Isten előtt, mely tökéletes tisztulást jelent. A betegek kenetének szentségi kegyelme és a teljes bűcsú is megszerzi nekünk a teljes tisztulást pillanatnyi állapotként, de nem mint állandó erkölcsi értéket.

d) Érdemes-e elkerülni a tisztítótűzet?

- Ezt követeli az igazi bölcsesség.

A bölcsesség nem egyéb, mint a tökéletesen célszerű cselekvés. A bölcs ember igyekszik teljesen megfelelni az élet céljának, Istennek. Ez jellemző a szentekre, akik mindent vállalnak, hol egészen megtisztuljanak. Az oktalan ember nem következetes. Saját maga kímélésére felesleges kitérőket keres, de sokkal többet fárad, nehezebben jut a célba. Sokan úgy gondolják, túl nagy erőfeszítésbe kerül és sok szenvedéssel jár együtt a szigorú, szent élet. Lazábban is lehet azt venni, mégis eljuthatunk az üdvösségre, ha a tisztítótűzön keresztül is. Nagyon súlyosan elszámítják magunkat, mert a túlvilági szenvedés a tisztítótűzben összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint a földi szenvedés.

e) Hogyan nyerhetjük el a teljes búcsút?

- Kegyelmi állapotban, a feltételek teljesítésével.

Az Egyház hatalmat kapott a bűn kötelekeinek feloldására. A bűnbánat szentségében az örök büntetés alól mentesít minket, de megmarad az ideig tartó bűnhődés kötelezettsége. Arra is van hatalma azonban, hogy ez alól is mentesítsen, ha a szükséges feltételeket teljesítjük. Kegyelmi állapot, szentségi közösség Krisztussal a szentáldozásban, teljes bizalom az Egyház iránt szükséges hozzá, valamint a kiszabott vezeklés feltétlen vállalása. Túlnyomó többségben képtelenek a keresztyének is elnyerni a teljes búcsút, mivel hiányzik belőlük a teljes bizalom az Egyház iránt. Nem hiszik, hogy ilyen egyszerűen megszabadulhatnak bűneik következményeitől. Nem gondolnak arra, hogy ez a gyermeki bizalom nem is olyan egyszerű dolog. Legalábbis nekik nem sikerül.

46. MI VÁR A LELKEKRE A TISZTÍTÓTŰZBEN?

A szeretet adósságait kell lefizetni.

*Fájdalmak önvád - kobója
tartja elevenen parazsát,
s végül már csak az egyetlen Jóra
izzik bennük fehéren a vágy.
(Némedi A.)*

Az isten- és emberszeretetnek sokat kell szenvednie itt a földön. Aki ezeket nem vállalja maradéktalanul földi életében, „spórol a szenvedéssel”, annak a tisztító-tűzben kell azt letörlesztenie, sokkal kínosabban. Bölcsőbb ember az, aki itt a földön tisztul meg, és nem hagyja a tisztulást a másvilágra.

46. Mit tanít az Egyház?

A tisztítótűz nem csupán a haldoklók halálfélelme, hanem a büntetés elégtétele, mely a lelket tisztítja. Míg a tűzben gyötrődik a lélek, üdvössége felől biztos. Érdemet nem szerezhet, de nem is vétkezhet. Az élők segíthetnek rajta könyörgésekkel, engeszteléssel, jótettekkel, bűcsúikkal, de legfőképpen a szentmiseáldozattal (D 744, 464, 530, 570, 698, 840, 778, 779, 427 stb.).

Mit mond a Biblia?

102. zsoltár 1-14.

(Egy szenvedd imája, aki nyomorúságában elpanaszolja baját az Úrnak.) Hallgasd meg imámat, Uram, kiáltásom jusson színed elé! Ne rejtsd el előlem arcodat megpróbáltatásom napján! Fordítsd felém füled, ha hozzád kiáltok, hallgasd meg sietve szavam! Mert napjaim tovatűnnek, mint a füst, tagjaim égnek, mint a tűz. Kiaszott, mint a fű, s kiszáradt a szívem, elfelejtettem megenni kenyerem. Sóhajtozván emésztetem magam, bőrröm csontomra tapadt. Hasonlítok a pusztában lakó pelikánhoz, olyan lettem, mint a bagoly a romok közt. Az álom elkerül, és panaszkodom, mint elhagyott madár a házfalon. Ellenségeim folyton gúnyolnak, akik dicsértek, azok nevemmel átkozódnak. Kenyerem úgy eszem, mint a hamut, és italom könnyeimmel vegyül. Mert haragszol rám, s megvonod kegyelmed. Magadhoz emeltél, de most újra elvetsz, napjaim olyanok, mint a sűrűsödő árnyék, magam meg elszáradok, mint a fű. Ám te, Uram, örökké megmaradsz, és neved fennmarad minden nemzedéken át. Kelj fel, és könyörülj meg Sionon, mert eljött az idő, hogy irgalmas légy hozzá: már itt van az óra!

a) Miben áll a tisztítótűz szenvedése?

- Az üdvösség késlekedése és akadályai gyötrik a lelket.

Teljes és ellenállhatatlan erővel támad fel a vágy Isten után a tisztítótűzben. Viszont semmit nem tehet elérése érdekében. Az a tétlenség akadályozza, mely itt a földön szeretetét jellemezte. Visszatartja a szégyen is, melyet nyilvánvaló méltatlansága miatt érez a lélek. Szeretetének hiányzó bizonyítékát csak a szenvedés önfeláldozásával nyújthatja Istennek és önmagának. A földi dolgokhoz fűződő rendetlen vonzódás révén tűz is gyötri a tisztuló lelkeket.

b) Meddig tart a tisztítótűz szenvedése?

- Különböző, de meghatározott ideig.

A bocsánatos bűnök és az ideig tartó szenvedések nem egyformák. Ezért a tisztulás módja és ideje is különböző. Hogy kinek-kinek meddig tart, nem tudhatjuk. Az Egyház arra buzdít minket, hogy amíg csak élünk, imádkozzunk halottainkért.

Bizonyos azonban, hogy a világ végén a tisztítótűz is megszűnik. Az Ítélet után csak a pokol és a mennyország lesz. Akik a világ végét megérik, a végső idők megpróbáltatásaiban vagy hitetlenné lesznek, vagy egészen megtisztulnak az állhatatosság szenvedéseiben, nem lesz szükségük tisztítótűzre.

c) Hogyan segíthetünk a tisztítótűzben szenvedő lelkeken?

- Engeszteljük az Istent.

Isten népe, Krisztus Titokzatos Teste egy és oszthatatlan közösség. Terheink közegek. A szeretet oda siet, ahol segíteni kell. Az Egyház egészébe a mennyország mint győzedelmes egyház, és a tisztítótűz mint szenvedő egyház is beletartozik. Tudunk tehát segíteni a szenvedő lelkeken és kötelességünk is segíteni. Oly módon tehetjük ezt, hogy helyettük és értük engeszteljük az Istent, jóvá tesszük a bűn okozta sérelmeket. Ők ezt már nem tehetik meg, csak szenvedéssel tehetnek eleget. Az engesztelés legkiválóbb eszközei az imádság, a bűcsük elnyerése, az önmegtágadás, a jótékony adakozás, de legfőképpen a szentmiseáldozat bemutatása és a részvétel benne.

d) Honnan veszi az Egyház a tisztítótűzről szóló tanítását?

- A kinyilatkoztatás hiteles forrásaiból, a Szentírásból és a szenthagyományból.

Igen sokan gyanakodva hallgatják a tisztítótűzről szóló tanítást, mivel a Szentírásban nem találunk kifejezett utalást erre. A keresztények közül is egyes felekezetek (protestánsok) elutasították ezt az igazságot, mivel ők csak a Szentírást fogadják el a hit letéteményének. Alaposabb vizsgálódással a Szentírásban is találhatunk támaszpontokat e tanításhoz. Az ószövetségi hagyományt fejezi ki a Makabeusok második könyvében a nemes lelkű Júdás vezér dicsérete, aki pénzt küldött Jeruzsálembe ajándékkul a templomnak, hol a papok imádkozzanak az elesett hősökért, és mutassanak be engesztelő áldozatot értük, hol „megszabaduljanak bűneiktől” (2Mak 12,43). Az újszövetségi szenthagyományt Szent Pál érinti első korinthusi levelében, amikor életművünk végső próbájáról beszél: „Az, akinek munkája elég, kárt vall; ő maga ugyan üdvözülni, de mintegy tűz által.” (1Kor 3,11). Idézhetjük itt az adósság lefizetésének kötelezettségéről szóló krisztusi példabeszédet is (Mt 5,25-26) stb. A döntő bizonyíték viszont az a tény, hogy az Egyház tanítja. A krisztusi kinyilatkoztatás teljes jogú örököse ugyanis az Egyház közössége, mely örökségét az élőlőszóban hirdetett szenthagyományban és a Szentírásban őrzi.

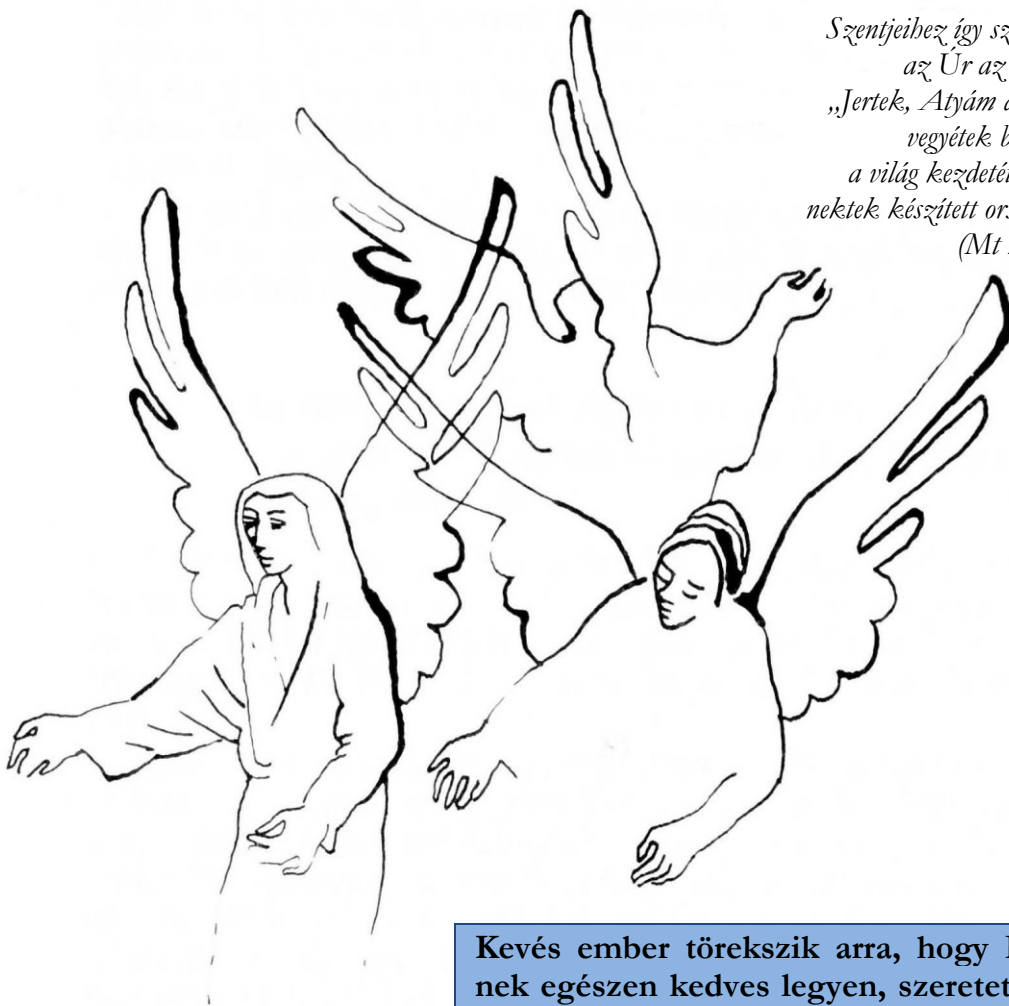
e) Melyek a tisztítótűzről szóló hittételek?

- Hittel kell vallanunk a következőket:

1. Létezik a tisztítótűz. (Tridenti Zsinat D 998)
2. Az Utolsó ítélet után megszűnik a tisztítótűz. (Mt 25,45)
3. Az élők segíthetnek áldozataikkal a tisztítótűzben szenvedő lelkeken. (D 985, 780, 464)

47. KIK JUTNAK KÖZVETLENÜL A MENNYORSZÁGBA?

Akik Istennel békében, a szeretet minden adóssága nélkül halnak meg.

*Szentjeibez így szól majd az Úr az ítéleten:
„Jertek, Atyám áldottai,
vegyétek birtokba
a világ kezdetétől fogva
nektek készített országot!”
(Mt 25,34)*

Kevés ember törekszik arra, hogy Istennek egészen kedves legyen, szeretetét tökéletesen bizonyítsa. Ezért kevés ember kerül úgy az Ítéletre, mint a szeretet remekműve, akinek nincs szüksége tisztulásra. Mindenkit úgy tekintünk, hogy halála után a tisztító tűzbe jut, akiért imádkozni kell, csak a vértanúkat számítjuk nyomban haláluk után üdvözülteknek.

47. Mit tanít az Egyház?

Akik a keresztség után személyes bűn nélkül, vagyis bűn és büntetés nélkül halnak meg, a rosszra hajló természet ellenére nyomban a mennyországba jutnak. Ehhez a kegyelmi állapot szükséges. (D 743, 457, 464, 530, 570, 696, 800, 1011 stb.)

Mit mond a Biblia?

Szent János 3, 1-16.

Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű ember, egy zsidó tanácsos. Ez éjnek idején fölkereste Jézust, s így szólt hozzá: „Rabbi, tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy, hisz senki sem vihet végbe olyan jeleket, amilyeneket te végbevittél, ha nincs vele az Isten.” Jézus azt felelte neki: „Bizony, bizony, mondom neked: Aki nem születik újjá, az nem láthatja meg ez Isten országát.” Nikodémus megkérdezte: „Hogy születhet valaki újra, amikor már öreg? Csak nem térhet vissza anyja méhébe azért, hogy újra szülessék?” Erre Jézus azt mondta: „Bizony, bizony, mondom neked: Aki nem vízből és (Szent)lélekből születik, ez nem megy be az Isten országába. Ami a testből születik, az test, ami a Lélekből születik, az lélek. Ne csodálkozz azon, hogy azt mondom: Újjá kell születnetek! A szél ott fúj, ahol akar, hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy. Így van vele mindenki, aki e Lélekből született.” „Hogyan lehetséges ez?” – kérdezte Nikodémus. Jézus így válaszol: „Izrael tanítója vagy, és nem érted? Bizony, bizony mondom neked: Arról beszélünk, amit tudunk, s arról tanúskodunk, amit láttunk, mégsem fogadjátok el tanúságtételünket. Ha földi dolgokról beszélek, azt sem hiszitek, hogy fogjátok elhinni, ha majd a mennyei dolgokról beszélek? Senki sem ment föl a mennybe, csak aki alászállt a mennyből: az Emberfia (aki a mennyben van). Amint Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy fogják felemelni az Emberfiát is, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, el ne vesszen, hanem örökké éljen.

a) Miben áll a szeretet adóssága?

- Életünket Istennek kell ajándékozni.

Életünket teljesen Isten hatalmába kell adnunk, ajándéku, különben nem valósíthatjuk meg a szeretetet, mely életünk tökéletessége és üdvössége. Ez azt jelenti, hogy akaratát feltétlenül teljesítjük, és készek vagyunk minden áldozatra érte. Olykor valóban az életünkbe, földi boldogulásunkba kerül az ő akaratának teljesítése. De ha szerencsések vagyunk is a földön, szívünk szabadságát biztosítani kell a belső lemondással, hogy adott esetben készek legyünk minden áldozatra. Az Úr

Jézus figyelmeztetése: „... aki elveszíti életét énérétem, meg fogja azt találni.” (Mt 16,24)

b) Hogyan áldozhatjuk fel magunkat Istenért?

- A mi Urunk, Jézus Krisztus által.

Ha az Úr Jézus kegyelme bennünk van, akkor már Istené vagyunk. De magunknak vállalnunk kell az ő életét, hűséges követésével. Az Úr Jézus példát adott nekünk, hogyan kell szeretnünk Istent és felebarátjainkat. Követésének hősies formája az evangéliumi tanácsok vállalása az Isten országának szolgálatára. Bárhol szolgáljuk is azonban az Istent, a szeretet megmutatja azt az áldozatot, melyet ha becsületesen vállalunk, fel kell áldozzuk magunkat.

c) Milyen az „üdvös lelkület”?

- Az igazság szeretete az üdvösség szelleme.

A Szentírás, illetve az Úr Jézus a „világosság fiai”-nak nevezi az igaz lelkeket, akik az üdvösség útján járnak. Ezek nem a földi érdekeiket keresik, hanem az igazságot, melynek győzelméért mindent megtesznek. Az igazság Istentől származó világosság, ezért Istent szeretik benne. Éhezik és szomjazzák az igazságot, a zsoltárossal sóhajtoznak: „Vezess és oktass engem igazságodra!” (Zsolt 25,5) „Hűség sarjad a földből s igazság tekint le az égből” (Zsolt 84,12). Főleg a „nyolc boldogság” tanításában figyelmeztet minket az Úr Jézus, milyen az igaz lelkű ember, aki hűséges a szeretetben: „Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket. Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld. Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert majd eltelnek vele. Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak. Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent. Boldogok a békeségben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket, és minden rosszat rátok fognak. Örüljetek és ujjongjatok, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok. Így üldözték előttek a prófétákat is.” (Mt 5, 3-12)

d) Tudjuk-e valakiről biztosan, hogy a mennyországba jutott?

- Teljes bizalommal tekintünk az Egyház szentjeire.

A szentség természetfölötti követelménye miatt sokan kétségbeesnek, és nem hiszik, hogy egyáltalán valaki is üdvözülhet. Egy alkalommal az apostolok is beleestek ebbe a kishitűségbe, és azt kérdezték az Úr Jézustól: „Hát akkor ki üdvözülhet?” Az Úr Jézus válasza: „Embernek ez lehetetlen, de az Istennek nem. Mert

az Istennek minden lehetséges.” (Mk 10,26) Akadnak olyanok is, akik készségesen elfogadják Isten kegyelmét, mellyel győzelemre viszik a szeretet szándékát. Ezek a szentek, akiknek hatalmas seregét ismerjük. Az Egyház hatalmat kapott arra, hogy az üdvösség útján vezessen minket, és ehhez szükséges, hogy biztos ítéletet tudjon mondani az élet igazsága és példája felett. Ezt teszi, amikor szentjeinek életét megvizsgálja, és igazságukat kinyilvánítja számunkra, példaképpül állítva őket, miután Isten igazolását is megkapták a csodákban.

e) Biztosak lehetünk-e saját üdvösségünk felől?

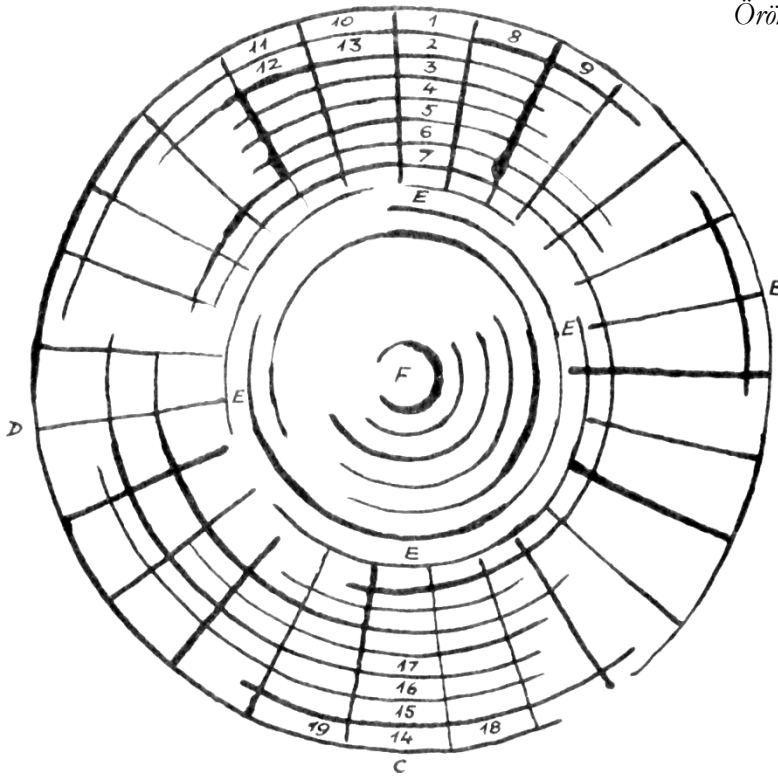
- Üdvösségünket remélni kell, de nem lehetünk benne biztosak.

Miután Isten mindenkinek megadja üdvösségéhez a kegyelmet, tőlünk függ, hogy üdvözülünk-e. Akaratunk azonban állhatatlan, minden pillanatban új feladat számunkra az üdvösség. Nem tudjuk azt véglegesen biztosítani számunkra. A végső állhatatosságtól függ. A hitújítók súlyos eretneksége az, hogy teljes bizonyossággal hinnünk kell üdvösségünket, és akkor üdvözülünk is (fides fiducialis). Tételüket az Egyház határozottan elutasította a Tridenti Zsinaton. (D 805)

48. MIBEN ÁLL AZ EMBER ÜRÜK ÜDVÖSSÉGE?

Teljes életközösségben leszünk Istennel.

*Ó, szomjazott, boldog találkozás!
Ott se bűn, se szenvedés már nem lehet.
Színiültig merülünk majd benne meg;
Azzal telít minket, ami benne más,
Örökkévaló és mindig új marad:
Végtelen és jelen Pillanat
(Némedi A.)*

Nyugtalan a szívünk, amíg Istenben meg nem nyugszik. Isten a saját életét és dicsőségét szánta nekünk. Kegyelemével ezt fel is kínálta. Kevesebb nem érhetjük be, mert egész lényünk erre van méretezve. Megvalósulása olyan boldogság, mely minden elképzelést és elgondolást meghalad.

48. Mit tanít az Egyház?

A mennyország vagy örök boldogság nem Istenné válás, hanem az ember felemelése a természetfölötti boldogságra, mely pusztán értelemmel felfoghatatlan, a földi életben nem, csak a jövőben nyerhető el. Isten közvetlen szemtől szembeni látása, önmagában élvezése. ... A dicsőség fényében látjuk Istent folytonosan és örökké. ... (D 510, 1808, 1669, 474, 287, 530, 1647, 530, 475, 1928, 530, 16, 40 stb.)

Mit mond a Biblia?

Jelenések 7, 9-17.

Ezután akkora sereget láttam, hogy meg sem lehetett számlálni. Minden nemzetből, népből és nyelvből álltak a trón és a Bárány előtt, fehér ruhába öltözve, kezükben pálmaág. Harsányan zengtek: „Üdv, Istenünknek, aki a trónon ül, és a Báránynak!”. Az angyalok mind a trón, a vének és a négy élőlény körül álltak, arcra borultak a trón előtt, és imádták az Istent: Ámen, áldás, dicsőség, bölcsesség, hála, tisztelet, hatalom és erő a mi Istenünknek, örökkön-örökké! Ámen.” Ekkor a vének közül az egyik megszólalt. Azt kérdezte tőlem: „Kik ezek a fehér ruhába öltözöttek, és honnan jöttek?” Így válaszoltam: „Te tudod, Uram.” „Ezek a nagy szorongatásból jöttek – magyarázta meg –, ruhájukat fehérre mosták a Bárány vérében. Ezért állnak Isten trónja előtt, s éjjel-nappal szolgálnak neki a templomban. A trónon ülő oltalmat nyújt nekik. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, a nap nem égeti őket, sem másfajta hőség, mert a Bárány, aki a trón közepén áll, legelteti és élő vizek forrásához tereli őket, az Isten pedig letöröl a szemükről minden könnyet.”

a) Mit jelent az élet teljes közössége?

- A szeretet tökéletes győzelmét jelenti.

A szeretet arra törekszik, hogy tökéletes, teljes ajándékot adjon és kapjon. Istenben ez valóság, mert az Atya és a Fiú életüket kölcsönösen és tökéletesen egymásnak ajándékozzák. Mi, emberek ezt nem tudjuk megtenni, de az Úr Jézus megteszi bennünk, ha egyesülünk Vele. Őbenne az Atyáé leszünk, és az Atya a mienk. Ez a mennyországban tökéletesen sikerül és kiderül.

b) Egyformán boldog-e mindenki a mennyországban?

- Az üdvözültek boldogsága egyformán teljes, de a dicsőségük különböző.

Az üdvözültek vágya tökéletesen teljesül, maradéktalanul boldogok. Nem mindenki egyforma mértékben képes azonban Istent befogadni, csak a neki juttatott kegyelem szerint történik ez. Ettől függ a dicsőség, vagyis Isten életének kinyíl-

vánulása benne. Ki-kí a kegyelem mértéke szerint képes megdicsőíteni szolgálataival önmagában az Istent, mely megdicsőítés saját örök dicsőségének a mértéke. Teljesen független az tehát emberi tehetségeinktől, földi kultúránktól. A legegyszerűbb embernek is lehet nagyobb a dicsősége, mint a lángelméknek, a kultúra csillagainak. Általános tanítás az Egyházban, hogy az üdvözültek seregét a dicsőség hármaskorona (aureola) ékesíti: 1. a vértanúság koronája, 2. a szüzesség (a tisztaság) koronája, 3. a hitvallók koronája.

c) Lehetséges-e a bűn és a szenvedés a mennyországban?

- A mennyi üdvösség teljes és örök.

Isten boldogító színe-látása (visio beata) teljesen kielégíti az embert. A szeretet törekvése teljeseedik be véglegesen, mert Isten végtelen szeretetével találkozik. A gyűlölet viszont végérvényesen megszégyenül, hiábavalósága nyilvánvaló lesz. Az üdvözültek képtelenek lázadni és gyűlölni, a kárhozottak képtelenek szeretni és hódolni a vád előtt, mely örök halálukat okozza. Izajás próféta látomása az üdvözültekről: „Éneket zengve érnek a Sionra, s örök boldogságot tükröz az arcuk. Öröm és ujjongás jár a nyomukban, mert fájdalom és siralom nem lesz többé.” (Iz 35,10). Az aggodalom, hol unalmas lesz az örökös ének és ujjongás, igen együgyű és primitív felfogásra, elképzelésre vall. Az örökkévalóság ugyanis nyilvánvalóan nem hosszú időt jelent, hanem a valóság teljességének birtoklását, ami eleve kizár minden hiányérzetet.

d) Mi hasonló az üdvösség öröméhez földi életünkben?

- Az igazi baráti és hitvesi szövetség.

Bajos dolog az üdvösség boldogságáról beszélni annak, aki nem ismeri a szeretetet. A testi, önző örömök számára ugyanis semmi kilátást nem nyújt a mennyország. Ott nincs „kaja, pia, nő”, vagyis a földi értelemben vett élvezetek hiányoznak. Mihelyt megízleljük azonban a valódi szeretetet, a lélek sajátos életét, örömet, azonnal fogékonyak leszünk a mennyi dolgok iránt. Tapasztalat szerint az őszintén szerelmes ifjak, a gyermekükért aggodó édesanyák, édesapák, barátjukat féltő lelkek meg tudnak nyílni a hit ígéretei előtt, mert annak az örömetnek a teljességét sejtik meg ezekben az emberi érzésekben, aminek az édességét már élvezték a jegyesi, hitvesi, szülői vagy baráti szeretetben is.

e) Melyek a hittételek a mennyországról?

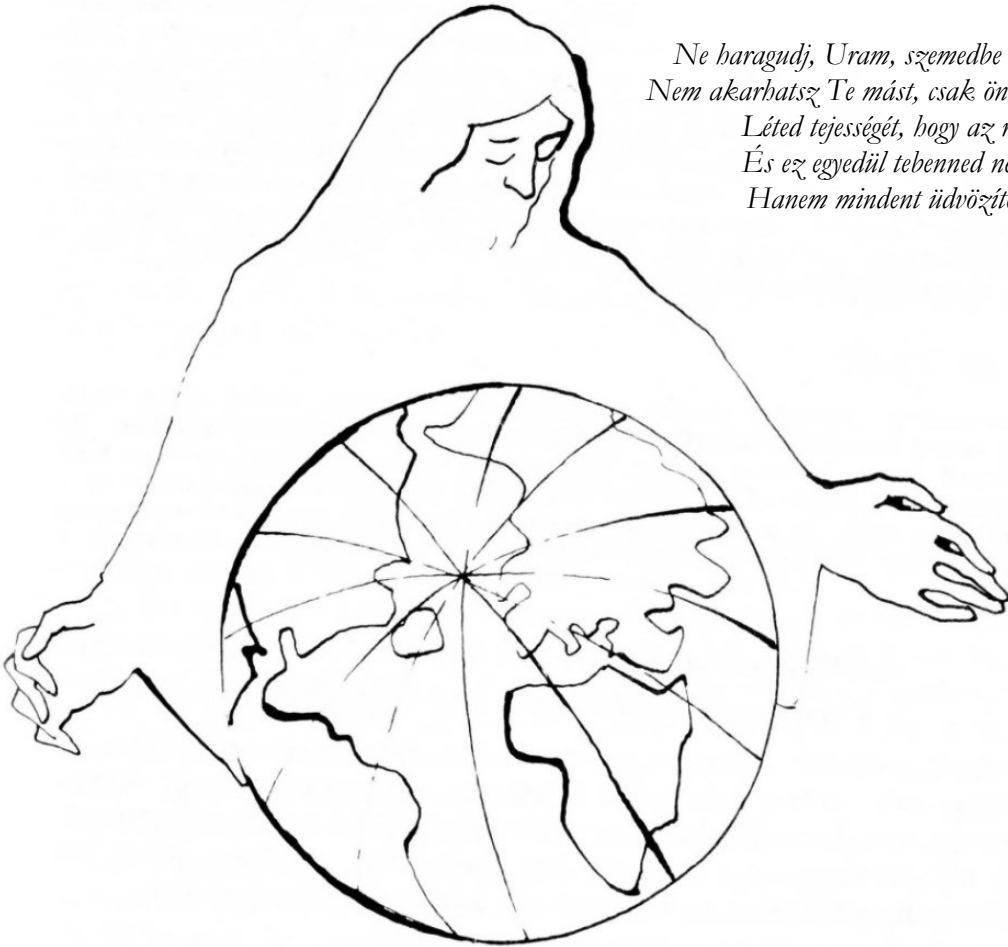
- Hittel kell vallanunk a következőket:

1. Van mennyország, mely a mi életünk célja, üdvösségünk állapota és helye. (Az Egyház mindennapi tanítása.)

2. Üdvösségünk abban áll, hogy Istent színről színre látjuk, és őt birtokoljuk (XII. Benedek).
3. Üdvösségünk természetfölötti állapot, Isten ajándéka. (Tridenti Zsinat)
4. Üdvösségünk Istenben örök, teljes és elveszíthetetlen. (XII. Benedek)

49. AKARJA-E ISTEN MINDEN EMBER ÜDVÖSSÉGÉT?

Isten mindenkinek megadja, ami üdvösségéhez szükséges.

*Ne baragudj, Uram, szemedbe mondom:
Nem akarhatsz Te mást, csak önmagadat.
Léted tejjességét, hogy az ragyogjon.
És ez egyedül tebenned nem önzés,
Hanem mindent üdvözítő akarat.
(F.L.)*

Nincs képtelenebb dolog, mint Istent rosszal vádolni. Akarata a lét, az élet, a boldogság forrása. Aki üdvözül, azért üdvözül, mert az ő akaratával egyesül. Aki elkárhozik, azért kárhozik el, mert Isten akaratát megtagadja.

49. Mit tanít az Egyház?

Isten minden ember üdvösségét akarja, és Krisztus mindenkiért meghalt ... bár nem mindenki fogadja el a megváltás jótéteményét. (DH 623, D 794, 1380, 1096, 319, 322 stb.)

Mit mond a Biblia?

Lk 15,1-10.

A vámosok és a bűnösök mind jöttek, hogy hallgassák. A farizeusok és az írástudók méltatlankodtak miatta. „Ez bűnösökkel áll szóba, sőt eszik is velük” – mondták. Erre mondott nekik egy példabeszédet: „Ha közületek valakinek van száz juha, és egy elvész belőlük, nem hagyja-e ott a pusztában a kilencvenkilencet, hogy keresse az egy elveszettet, amíg meg nem találja? Ha megtalálja, örömeiben vállára veszi, hazasiet vele, összehívja barátait és szomszédjait: Örüljetez ti is – mondja –, megtaláltam elveszett bárányomat! Mondom nektek, éppen így nagyobb öröm lesz a mennyek országában egy megtérő bűnösön, mint kilencvenkilenc igazon, akinek nincs szüksége rá, hogy megtérjen. Vagy ha egy aszszonynak van tíz drachmája, és egyet elveszít, nem gyújt-e világot, nem seprí-e ki a házát, nem keresi-e gondosan, amíg meg nem találja? És ha megtalálja, összehívja barátait, meg a szomszédasszonyokat; örüljetez ti is – mondja –, mert megtaláltam elveszett drachmámat. Mondom nektek, az Isten angyalai is épp így örülnek majd egy megtérő bűnösnek.”

Mt 28,16-20.

A tizenegy tanítvány elment Galileába, arra a hegyre, ahova Jézus rendelte őket. Amint meglátták, leborultak előtte, bár előbb néhányan kételkedtek. Jézus odalépett hozzájuk, és így szólt: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetez tehát, tegyétez tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétez meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátez meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektez. S én veletez vagyok mindennap, a világ végéig.

a) Mit jelent az, hogy Isten mindenki üdvösségét akarja?

- Megadja azt mindenkinek, ami üdvösségéhez szükséges.

Az ember Isten után vágyakozik, akár hiszi, akár nem. Nem lehet boldog, csak akkor, ha Istent birtokolja. Isten megmutatja önmagát, felkínálja életét mindenkinek a neki szükséges módon és mértékben. Az már tőlünk függ, hogy elfogadjuk-e. Isten üdvözítő jósága tehát abban áll, hogy megmutatja az embernek azt, ami boldogítja, vagyis önmagát.

b) Mi szükséges az üdvösséghez az ember részéről?

- Isten ismerete és kegyelmének készséges fogadása.

„Mindaz, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözül” – mondja Szent Péter apostol első pünkösdi beszédében, idézve a prófétai ígéretet. Ehhez valóban benne is van minden szükséges kelléke az üdvösségnek. Szükséges, hogy Istent ismerjük, segítségét, kegyelmét kérjük, illetve készségesen elfogadjuk, úgy, amint adja. Miután kegyelmének teljességét egyszülött Fiában ajándékozta nekünk, őt kell elfogadnunk. Kevesebb nem érhetjük be. Mindenki számára annyi kegyelem szükséges, amennyit kapott.

c) Miért kárhozik el, aki elkárhozik?

- Kizárólag a saját vétke miatt.

Senki nem üdvözül és nem kárhozik el véletlenül, vagy mások hibájából. Mindkettő az ember legszemélyesebb műve. Csak az kárhozik el, aki véglegesen elutasítja, ami üdvözítené. Igaz, hogy az üdvösséghez olyasmit kell vállalni, ami erőnket felülmúlja. Nem csupán a rosszra hajló természetet, hanem egyáltalán az emberi természetet. Természetfölötti vállalkozásról van szó. Ezt felhozhatnánk mentségül – fel is hozzák sokszor –, ha nem kaptuk volna meg eleve hozzá a segítséget. Isten kipótolja akaratumk gyengeségét. „Elég neked az én kegyelmem” - mondja a panaszkodó Pál apostolnak. Ő tapasztalja is ennek igazságát: „Mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad.” (Fil 4,13)

d) Kárhoztat-e Isten valakit eleve a pokolra?

- Isten senkinek a kárhoztatát nem akarja.

A bűnös ember szívesen hárítja másra a felelősséget. Már kezdet kezdetén Ádám Évát vádolta a bűn miatt, Éva pedig a sátánt. Nem csoda, ha egyesek az már az esetleges kárhoztatért is egyenesen Istent teszik felelőssé. Azt állítják, hogy aki elkárhozik, azért kárhozik el, mert Isten őt eleve elvetette (reprobatio), a pokolra szánta. Az ilyen ember tehet bármit tehet életében, mindenképpen kárhozott. Ha viszont Isten valakit eleve üdvözíteni akar, akkor az mindenképpen üdvözül, akármilyen bűnös. Csak az szükséges részéről, hogy kiválasztottságát szilárdan higgye (fides fiducialis). Ez a protestánsok predestinációs tana.

Az Egyház hiteles értelmezése szerint ez semmiképpen sem egyeztethető össze a krisztusi tanítással. Annyit csupán józan ésszel is beláthatunk, hogy a kárhoztat nem lehet az isteni akarat tárgya. Mi magunk sem akarhatjuk magát a kárhoztatot. A kárhoztat, mint ilyen, hiányt jelent, az üdvösség hiányát. Isten eleve akarja azt, ami mindenki számára a legjobb azaz üdvösséget. Ezt azonban az ember személyes állásfoglalásával együtt akarja, úgy, hogy meghagyja az embernek adott sza-

bad döntés jogát. Így tehát a kárhozat abban áll, hogy ebben az isteni akaratban személyesen nem veszünk részt saját akaratunkkal.

e) Mit tanít az Egyház a predestinációról?

- Isten pozitíve előre elrendelt minden jótettet és az üdvözültek dicsőségét oly módon, hogy az üdvözültek kiválasztásában irgalma megelőzi érdemüket.⁶

- Isten senkit sem rendelt eleve a rosszra. (D 160a, 200, 300, 316, 321, 514, 816, 827)

- Amint senki sem üdvözül akarata ellenére (1362, 1380), hasonlóképpen, aki el-kárhozik, saját gonoszsága miatt kárhozik el. (200, 316 stb.)

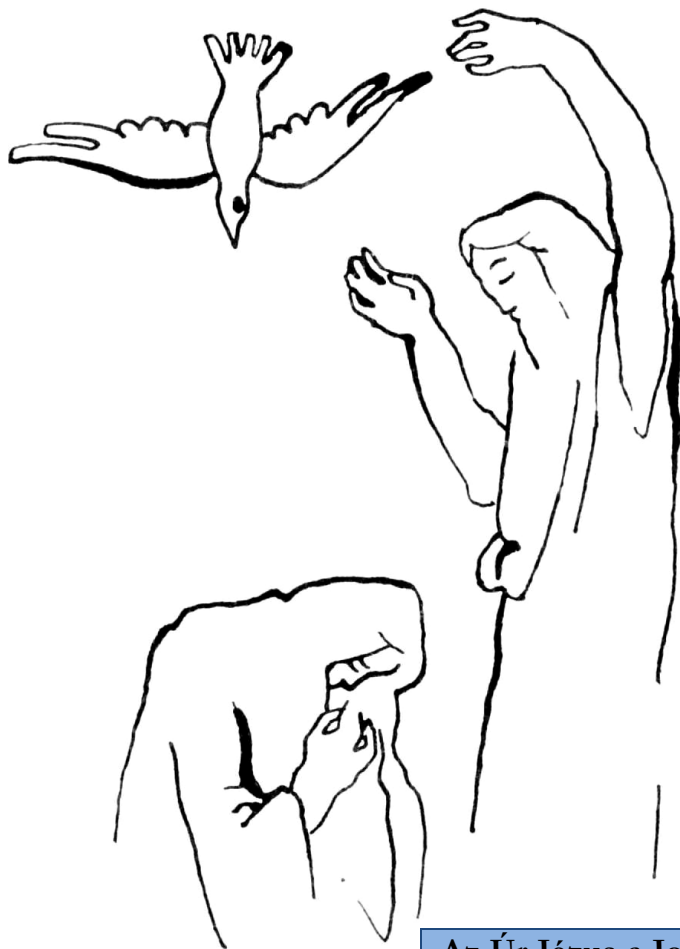
⁶ Vö. DH 628, és még 596, 621, D 348, 816

**IV. ÜDVÖSSÉGÜNK FORRÁSA:
JÉZUS KRISZTUS**

**A. JÉZUS KRISZTUS
A TÖRTÉNELEMBEN**

50. HOGYAN GONDOSKODOTT GYERMEKEIRŐL A MENNYEI ATYA?

Elküldte egyszülött Fiát, Jézus Krisztust, és Őrá bízott minket.

*Szabadítsd meg, Uram, néped,
áldd meg a le örökséged!
Te kormányozd, te vigasztald,
mindörökké felmagasztald!
(Szent Nikétász - Sík S.)*

Az Úr Jézus a Jordán folyónál bemutatkozott Keresztelő Jánosnak, aki a választott nép prófétája volt azzal a küldetéssel, hogy várja és fogadja a Messiást. Keresztelő János bematatta az Úr Jézust a népnek, de a mennyei Atya is tanúságot tett róla: megnyílt az ég, és az Atya szózata hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik.” (Mt 3,17)

50. Mit tanít az Egyház?

A bűnbe esett ember a saját erejéből vagy a mózesi Törvény által nem tudja magát helyreállítani csak Krisztus érdemei által, aki üdvösségünkért emberré lett. (D 793, 811,111, 790, 820, 9, 13, 16, 40 stb.) Krisztus a mi megváltónk (D 328, 795). A sátán rabságából kiszabadít (D 371). Az áteredő büntől megtisztít (D 790). A bűnöktől megvált (D 286) Az Atyával kibékít. (D 993) A világ bűneiért túlaradó elégtételt ad (D 122, 286, 790 stb.). Krisztus a mi üdvözítőnk. (D 1, 251, 796 stb.)

Mit mond a Biblia?

Teremtés 3,15.

Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé, ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba.

Mk 1,4-11.

Történt, hogy Keresztelő János a pusztában hirdette a bűnbánat keresztségét a bűnök bocsánatára. Kivonult hozzá egész Judea és Jeruzsálem minden lakója. Miután megvallották bűneiket, megkeresztelte őket a Jordán folyóban. János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét bőrv vette körül, és sáskával meg vad-mézzel élt. Ezt hirdette: „Aki a nyomomba lép, hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy lehajoljak és megoldjam saruszíját. Én vízzel keresztelek, Ő majd Szentlélekkel keresztel benneteket.” Ezekben a napokban történt, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkereszteltette magát Jánossal a Jordánban. Amikor feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek galamb alakjában leszáll rá. Szózat is hallatszott az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem.”

a) Hogyan jött közénk az Isten egyszülött Fia?

- Mint ember a világra született.

Isten egészen más, mint mi vagyunk, emberek. Isten Fia is egészen más. Őt nem lehet látni, megfogni. Ő is felfoghatatlan, mint a mennyei Atya. Azért, hogy közel legyen hozzánk, hogy megértsük, megszeressük és kövessük Őt, emberi testet vett magára. „Az Ige testté lett, és miköztünk lakozik.” (Jn 1,14) Ő is gyermekként született, növekedett, úgy élt, mint a többi ember, csak abban különbözött, hogy teljesen tiszta, bűntelen volt. Még a szenvedést és a halált is vállalta, hogy egészen olyan legyen, mint amilyenek mi vagyunk.

b) Milyen hatalmat kapott az Úr Jézus a mennyei Atyától?

- Minden hatalmat megkapott a mennyben és a földön.

Az Úr Jézus kezdettől fogva hirdette, hogy Ő a Krisztus (Felkent), vagyis a mennyei Atya küldötte. (Lk 4,14-30) Hatalmát tőle kapta, nem az emberektől. Csodáit azért tette, hogy az emberek meggyőződjenek isteni hatalmáról. Azt is hirdette, hogy a mennyei Atyától minden hatalmat megkapott. „Bizony, bizony mondom nektek, nem tehet a Fiú magától semmit, hanem csak amit lát, hogy az Atya cselekszi, mert amiket ő cselekszik, azokat cselekszi hasonlóképpen a Fiú is. Az Atya ugyanis szereti a Fiút, és mindent megmutat neki, amit ő cselekszik.” (Jn 5,19-20). Mennybemenetele előtt tanítványainak ünnepélyesen kihirdette teljes megbízását: „Minden hatalom nekem adatott mennyben és a földön.” (Mt 28,18)

c) Várta-e az emberiség Jézus Krisztust?

- Az emberiség kezdettől fogva várt egy szabadítóra.

A vallástörténelem arról tanúskodik, hogy a népek életében mindenütt és mindenkor élt egy szabadítónak, egy isteni lénynek az eszménye, aki megmenti a népet a pusztulástól. Élt az elesettség tudata is és az a meggyőződés, miszerint „isten” segítségre van szüksége a szabaduláshoz. Ennek a szabadító-várásnak vagy inkább szabadulás-vágyának a legmélyebb forrása az embernek az az igénye, hol hivatottságának megfelelően kapcsolatba kerüljön az Istennel, közösségre lépjen Vele. Isten ugyanis eleve meghívta az embert erre a közösségre. Határozott, világos elgondolásunk nem volt erről a kapcsolatról. Bár őriztük a bűnbeesés előtti boldog állapot és egy ígéretnek az emlékét, amelyet Isten az őszülőknek tett (Ősevangélium) a Szabadítóról, de ez az idők folyamán annyira elhomályosult, eltorzult, hogy semmiféle biztos támpontot nem nyújthatott. A legkülönbözőbb hamis formákban nyilvánult meg, és számtalan téves hiedelemnek, mitológiai elképzelésnek lett a forrása. Isten nem hagyta el végképpen az emberiséget. Kegyelmeivel megtisztította a szabadulás utáni vágyat és a Szabadító eszményét. Kiválasztott egy népet, Izraelt, amelynek kinyilatkoztatta, hogyan, mikor, miért jön el a Megváltó. Igaz, hogy a választott nép fiai is félreértették a kinyilatkoztatást, de Izrael népének szentjei, a próféták és az igaz izraeliták megértették Isten szándékát, szolgálatába szegődtek, és másoknak is hirdették.

d) Bizonyos-e, hogy Jézus Krisztus az Isten küldötte, akire az emberiség várt?

- Semmi okunk sincs kételkedni az Úr Jézus szavaiban, aki magát Isten küldöttének nevezte.

Kérdés, hogy valóban Krisztus-e az, akit a mennyei Atya küldött, akire az emberiség várt?! A történelem folyamán ugyanis sokan felléptek már messiási tekintéllyel. Az embernek joga van hozzá, sőt, a legszigorúbb értelemben vett kötelessége, hogy leigazolja Isten küldöttét. Keresnünk kell a Messiáson az istenség jegeit, a mennyei Atya ajánlását. Csak azt fogadhatjuk el messiásnak, aki valóban az Atya nevében, az Ő hatalmával jön. Ezt a tudományos igényű kritikát pedig egyedül az Úr Jézus személye állta ki. Ő joggal mondhatta: „Én vagyok, aki bizonyosságot teszek magamról, és bizonyosságot tesz rólam, aki engem küldött, az Atya.” (Jn 8,8) „Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi, az én Atyám az, aki dicsőít engem, akiről ti azt mondjátok, hogy Istenetek.” (Jn 8,54). Az erkölcsi és fizikai csodák, amelyek az Úr Jézust megelőzték, kísérték és követék, szorosán az Ő istenfiúi-messiási öntudatára irányulnak, igazolják az Úr Jézust számunkra.

e) Miben áll az Isten Fiának küldetése, vagyis „misszió”-ja?

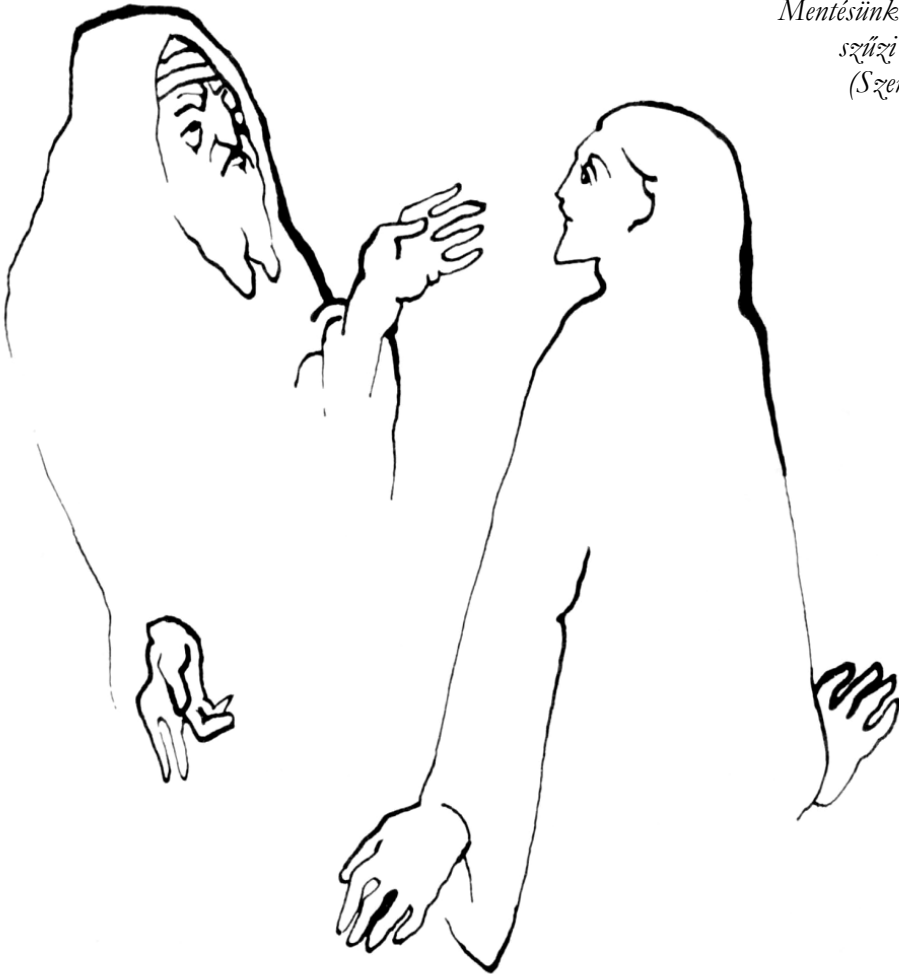
- Isten Fiának missziója az Ő isteni személyének eredését jelenti az Atyától és megtestesülését Jézus Krisztusban.

A küldetés vagy latinul „missio”, valakinek a képviselőjét jelenti. A küldés folyamata pedig a hatalom átruházása. Ezt a fogalmat hasonlósági értelemben az isteni személynek viszonyára is alkalmazhatjuk. Az Atya személye az istenség teljességét átadja a Fiú személyének, aki az Atyától öröktől fogva születik. Ez az örök születés a Fiú-isten örök küldetése, örök missziója. Mivel pedig a Fiú-istenben az Istenség egész teljessége megvan, azért a „képviselő” tökéletes és teljes. Az Isten Fiának az örök misszió mellett van időbeli missziója is. Ez valósult meg a megtestesülésben. Az Úr Jézus embersége részesül az Isten Fiának istenségében, fölkenetett Isten teljhatalmú követévé, papijává. Az Örök Ige képviselője valósult meg az Úr Jézus emberségében, tökéletes módon. Ez a missio (képviselő), vagyis az istenség jelenléte az Úr Jézus emberségében alá van vetve az evilág törvényeinek; időben megvalósuló, fejlődő, kibontakozó folyamat. E valósulás, teljesedés az Úr Jézus istenségének kinyilvánulása, dicsőségének gyarapodása az idők teljességétől az idők végéig. Beteljesedése pedig az Úr Jézusnak és szentjeinek végső megdicsőülése, ellenségének megszegyenyülése az utolsó Ítéleten.

51. KICSODA JÉZUS KRISZTUS?

- Isten egyszülött Fia, a második isteni személy, aki értünk emberré lett.

*Krisztus, Isten egyszülöttje,
Király vagy te mindörökre!
Mentésünkre közben szálltál,
szűzi méhet nem utáltál.
(Szent Niketász - Sík)*

Kaifás, a zsidók főpapja és bírása megkérdezte az Úr Jézustól: „Esküvel kényszerítlek az élő Istenre, mondd meg, te vagy-e a Messiás, az Isten Fia?” „Magad mondtad” – felelte Jézus (Mt 26,63)

51. Mit tanít az Egyház?

Krisztus az Atya Igéje. (D 118, 224) Az Atya Fia (D 1597) Egylényegű az Atyával (D 13, 54, 86, 480, 708 stb.) Egyenlő az Atyával. (D 118) Született, de nem lett. (D 13, 39, 54 stb.) Egyszülött. (D 13, 54, 86) Egy a három személy közül. (D 216, 222, 708 stb.)

Mit mond a Biblia?

János 10, 22-30; 17, 1-5.

A templomszentelés ünnepét ülték Jeruzsálemben. Tél volt. Jézus éppen a templomban járt, Salamon csarnokában. A zsidók körülvették, és kérdezték tőle: „Meddig tartasz még bizonytalanságban minket? Ha te vagy a Messiás, mondd meg nekünk nyíltan!” „Mondtam már nektek – felelte Jézus –, de nem hiszitek el. A tettek, amelyeket Atyám nevében végbeviszek, tanúságot tesznek mellettem. Mégsem hisztek, mert nem vagytok a juhaim közül valók. A juhaim hallgatnak szavamra, ismerem őket, és ők követnek engem. Örök életet adok nekik, nem vesznek el soha, nem ragadja ki őket a kezemből senki. Atyám adta őket nekem, s ő mindenkinél nagyobb: Atyám kezéből nem ragadhat ki senki semmit. S én és az Atya egy vagyunk.” E szavak után Jézus égre emelte tekintetét, és így imádkozott: „Atyám, elérkezett a óra. Dicsőítsd meg Fiadat, hogy Fiad is megdicsőítsen téged. Hatalmat adtál neki minden ember felett, hogy akiket neki adtál, azoknak örök életet adjon. Az a örök élet, hogy ismerjenek téged, a egyedüli igaz Istent és akit küldtél, Jézus Krisztust. Én megdicsőítettelek a földön: a feladatot, amelynek az elvégzését rám bízta, elvégeztem. Most te is dicsőíts meg, Atyám, magadnál: részesíts abban a dicsőségben, amelyben részem volt nálad, mielőtt a világ lett.

a) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus Isten egyszülött Fia?

- Az Atyaistentől öröktől fogva születik

A gyermek a szülőktől születik, tőlük kapja az emberi természetet. Embertől csak ember származhat. Hasonlóképpen Istentől valóságos Isten származik, a második isteni személy, a Fiúisten. A Fiúisten az Atyaistentől kapja isteni természetét öröktől fogva. Mivel pedig kizárólag csak az Úr Jézus, a Fiúisten születik az Atyától, ezért Őt Isten egyszülött Fiának nevezzük. „Én az Istentől származtam és jöttem ... Kijöttem az Atyától, és a világra jöttem, ismét elhagyom a világot, és az Atyához megyek.” (Jn 16,28) – mondta az Úr Jézus.

b) Mióta létezik az Isten Fia?

- Isten Fiú mindig volt és mindig lesz, vagyis örökkévaló.

Az Úr Jézus mint ember csak attól kezdve létezik, amikor itt a földön megszületett, illetve fogantatott. Mint Isten Fia, mint a második isteni személy azonban mindig volt, mindig lesz, vagyis örökkévaló. Igaz, hogy az Isten Fia születik az Atyától, de öröktől fogva születik és örökké. Ez nem azt jelenti, hogy az Isten Fia mindig jobban megszületik, és mindig tökéletesebb lesz, vagyis fejlődik, mint a gyermek. Isten Fia, bár örökké születik, mégis öröktől fogva megszületett, és tökéletes, valóságos Isten. Az „örök születés” valóságát mi nem érthetjük.

c) Hogyan lett emberré az Isten Fia?

- Isten Fia Szűz Mária méhében, a Szentlélekisten ereje által lett emberré.

„Fogantatott a Szentlélektől, született Szűz Máriától” – imádkozzuk a Hiszekegyben. Azt, hogy ez így történt, a kinyilatkoztatásból tudjuk. Isten elküldte Gábor főangyalt Názáret városába egy szűzhöz, Máriához, ki Józsefnek volt eljegyezve, hogy hírül adja neki az Ige megtestesülését. „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Az Úr veled van! Áldottabb vagy te minden asszonynál. E szavak hallatára Mária zavarba jött, és gondolkodni kezdett a köszöntés értelmén. Az angyal így folytatta: Ne félj, Mária! Kegyelmet találtál Istennél. Méhedben fogansz, és fiút szülsz. Jézusnak fogod hívni. Nagy lesz Ő: a Magasságbeli Fia. Az Úristen neki adja atyjának, Dávidnak trónját. Uralkodni fog Jákob házában mindörökké és királyságának nem lesz vége.” Mária erre megkérdezte az angyalt: „Hogyan történik meg ez, hiszen férfit nem ismerek?” Az angyal ezt válaszolta: „A Szentlélek száll rád, és a Magasságbeli ereje borít el. Ezért a születendő Szent is Isten Fia lesz. ...” (Lk 1,28-38). Isten Fia tehát nem természetes módon lett emberré. Nem természetes módon fogantatott, és nem természetes módon született. A fogantatás természetes módja az, hogy a férfi és a nő egyesülése útján a férfi ivarsejtje találkozik a nő petesejtjével, és azt megtermékenyíti. A születés folyamatában pedig a kifejlődött magzat elhagyja az anya méhét, és napvilágra jön. Ezzel szemben az Úr Jézus teste a Szűzanya méhében nem a férfi és a nő egyesülése, a kétféle sejt találkozása révén fogantatott, hanem a Szentlélekisten erejének működése által, amely a Szűzanya méhét termékenyítette. Természetfölötti fogantatás volt. Ezt követően kilenc hónap múlva az Úr Jézus születése is természetfölötti volt, mert úgy hagyta el a Szűzanya méhét, hogy nem sértette meg a szüzességét, azt a hártját, amely a szüzek méhét elzárja.

d) Nincs-e ellentmondás az „istenség” és a származás vagy „születés” fogalmak között?

- Nincs ellentmondás, mert a származás fogalmát analóg (hasonló) értelemben használjuk

Isten lényege a létezés. Önmagában való létező, aki senkitől sem függ, és nem is függhet. Viszont a származás folyamata önmagában hordozza a függés viszonyát. Hogyan lehet tehát a második isteni személy valóságos Isten, ha származik valakitől, nevezetesen az első isteni személytől, az Atyától? A két fogalom között azért nincs ellentmondás, mert a származás nem függést jelent, hanem eredést, forrást, amely éppen a lét bőségének kiáradása. Az, ami ered, nem függ, hanem a forrás tartalmát, természetét kapja. A teremtett létben az eredés jelent ugyan függést is, mert az eredés forrása maga is függő létező. Istenben azonban az eredés által ugyanaz az isteni lényeg, természet, a szükségszerű lét ered, vagyis a függés nélküli lét. A Fiúisten az abszolút isteni létet kapja az Atyától. Az „eredés” fogalmát tehát hasonló (analóg) értelemben, az isteni léthez arányítva használjuk, ezért nincs ellentmondás a második isteni személy teológiai fogalmában.

e) Melyek a hittételek Jézus Krisztusról?

- Az Úr Jézusra vonatkozó hitigazságokat a katolikus Egyház a következő hittételekben fogalmazta meg:

1. Jézus Krisztus valóságos Isten, a Szentháromság második személye (Hitvallások: DH 11-30, D 6, 9,13,19, 40 stb.)
2. Isten Fia valódi, teljes emberi természetet vett fel a mi emberi nemünkből Szűz Máriától, valódi származással (Szalamiszi Epiphanosz Hitvallása DH 44, I. Toledói Zsinat DH 188, Khalkedóni Zsinat Hitvallása DH 300 stb.).
3. Jézus Krisztusban az isteni és az emberi természet személyes egységben van olyan módon, hogy Krisztus egyetlen személy két érintetlenül maradt természetben (Vö. Efezusi Zsinat DH 250 stb.)
4. A megtestesülés létesítő oka a teljes Szentháromság, a megtestesülés sajátos létesítője a Szentlélekisten, a megtestesülés hordozója pedig egyedül az Ige (a második isteni személy) (IV. Lateráni Zsinat DH 800sk, stb.).
5. Krisztusban az akaratnak és tevékenységnek két képessége és rendje van: az isteni és az emberi akarat képessége és rendje (III. Konstantinápolyi Zsinat DH 550 stb.).
6. Krisztus emberségében nem volt bűn, és nem is lehetett (II. Konstantinápolyi Zsinat DH 431; 262; Conc. Chalc. Constp. II., III. D 226,122,148 stb.).

7. Krisztus képes volt érdemeket szerezni (Conc. Trid. D 790 etc.).
8. Krisztus földi állapotában magára vette az összes természetes, általános és feddhetetlen emberi gyengeségeket (Symb. conc. Lat. IV. Flor. D 20, 429, 708 stb.).
9. Krisztus lelkileg is szenvedett, de mentes volt minden rendetlen kívánságtól ((D 72,1339, 224 stb.).
10. Krisztus emberi és isteni tulajdonságai egyaránt állíthatók az emberi Krisztusról és az Isten Fiáról (Conc. Constp. II. Wiena D 6, 16,124 stb.).
11. Jézus Krisztus a maga konkrét emberségében is természetesen Isten Fia (C. Lungd. II. D 462 stb.).
12. Ugyanazzal az Istennek kijáró imádással kell illetni Krisztust, az Igét és az embert, egészében és részeiben egyaránt (C. Constp. II. Pius VI. etc., D 166, 221 stb.).
13. Krisztus született, egyetlen, egyedüli (természetesen) közvetítő Isten és az emberek között (C. Trid. D 790 stb.).

52. JÉZUS KRISZTUS ISTEN, VAGY EMBER?

- Valóságos Isten és valóságos ember.

*Kétszer születél, Krisztusunk:
egyszer Istentől, kit senki nem szül.
Véle mint Isten egyként vagy Urunk,
s születél Szűztől Isten-emberül.
(Poitiers-i Szent Hilarius - Fila L.)*

Pilátus – miután megostoroztatta Jézust – így mutatta be Őt a tömegnek: „Íme, az Ember.” A zsidók tovább követelték: „... meg kell halnia, mert Isten Fiává tette magát!” (Jn 19,4). Isten Fia miután emberré lett, már nemcsak Isten, hanem ember is: anyától született, teste és emberi lelke van, értelme és szabad akarata. Mindenben hasonlónak lett hozzánk, a bűnt leszámítva, A szenvedést és a halált is vállalta, hogy teljesen egy legyen velünk, a közös sors által is.

52. Mit tanít az Egyház?

Krisztus valóságos Isten (D 2, 13, 20 stb.). Krisztus istensége az evangéliumokból bizonyítható (D 2027 stb.). Ugyanaz a Krisztus valóságos ember (D 13, 18, 25 stb.). Krisztusban két természet van (D 1820, 429 stb.); lényegileg különbözők (D 260); osztatlanok és elválaszthatatlanok (D 148, 259), de keveredés, egybeolvadás nélkül, sajátos tulajdonságaik és képességeik megőrzésével (D 111, 148, 288, 708, 263 stb.). Krisztus egyetlen személy, a második isteni személy a Szentháromságban (D 20, 429, 372 stb.). A két természet benne személy szerint egyesül: amit unio hypostaticának nevezünk (D 13, 111a, 261, 480 stb.).

Mit mond a Biblia?

János 1, 1-2.9-14.

Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ő volt kezdetben Istennél. (Az Ige) volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít. A világba jött, a világban volt, általa lett a világ, mégsem ismerte fel a világ. A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek. Azoknak, akik hisznek nevében, aki nem a vérnek, vagy a testnek a vágyából, s nem is a férfi akaratából, hanem Istentől születtek. S az Ige testté lett, és közöttünk élt. Láttuk dicsőségét, az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt be.

a) Hogyan kell tisztelni Jézus Krisztust?

- Jézus Krisztust úgy kell tisztelni, mint Istent, vagyis imádni kell.

Bár az Úr Jézus valóságos Isten is, és valóságos ember is, mégis csak egy személy, isteni személy. Nem lehet benne különválasztani az Istent és az embert. Ezért úgy kell őt tisztelni, mint isteni személyt, mindenkinél jobban, vagyis imádni kell. Ez az imádás az egész Jézusnak szól, tehát emberi testét is imádjuk, szívét, lelkét, véréét és mindent, ami isteni személyéhez tartozik.

b) Melyek az Úr Jézus nevei?

- Az Úr Jézusnak vannak isteni és emberi nevei.

A nevek arra szolgálnak, hogy valakit vagy valamit megjelöljünk, és általa megkülönböztessük mástól. Így az Úr Jézusnak vannak olyan nevei, amelyekkel isteni személyét jelöljük meg, és megkülönböztetjük a másik két isteni személytől.

Nevezzük Őt Fiú-istennek, Második Isteni Személynek, Isten egyszülött Fiának, „Verbum”-nak, vagyis magyarul Igének. Szent Pál apostol ezenkívül az Atya „dicsőségének fénye” és „lényegének képmása” kifejezéseket is használja, amelyek

csak az Isten Fiát jelölhetik (Zsid 1,3). Amikor az Úr Jézus emberré lett, emberi nevet is kapott. Maga a mennyei Atya adta emberré lett Fiának a nevet. Gábor főangyal által üzenté meg Szűz Máriának: „Ne félj, Mária! Fiat fogsz szülni, és nevét Jézusnak hívod.” (Lk 1,30-31) A Jézus név héber szó, magyar jelentése: megváltó, üdvözítő. Abban a korban mások is viselték ezt a nevet. Az Úr Jézust mint embert illetjük a Krisztus névvel is. Ez görög szó (Kresztos), jelentése: föl-kent, küldött. Ő az Isten küldötte, hatalommal felkent megbízottja. A „Jézus Krisztus” névnek az igazi értelme tulajdonképpen ez: Jézus a Krisztus. Jézus az, aki a Krisztus, az Atya felkent küldötte. Ezekon kívül több más elnevezése is van az Úr Jézusnak. Ilyenek: Emberfia (önmaga nevezte magát így), Messiás (héber szó, értelme: küldött), Szabadító, Üdvözítő, Megváltó, Mester (az apostolok és a tanítványok nevezték őt így), Názáreti (názáreti illetőségű volt), mi Urunk, a Megfeszített, a Béke Fejedelme, Királyok Királya, a Közvetítő, Isten Báránya (Keresztelő Szent János nevezte így).

c) Hogyan egyesült az Úr Jézusban az Isten és az ember?

- Lényegileg és egy személyben.

Végtelen távolság van a teremtő Isten és a teremtmények között, melyek közé tartozik az ember is. Az Úr Jézus, mivel ember is volt, emberi természete szerint a teremtmények közé tartozott. Benne azonban két természet tökéletesen és felbonthatatlanul, örökre egyesült az egyetlen isteni személyben, a Fiúisten személyében. Ezáltal emberi természete részese lett az isteni életnek, az isteni dicsőségnek. Az istenség teljessége lakozik benne. Személyének, mint az ő egyszülött Fiának az Atya mindent átad, saját lényegét. Benne állt helyre az Isten és az ember egysége, a teremtett világ rendje még tökéletesebben, mint volt a bűn előtt. „Megismertette ugyanis velünk jószántából akaratának titkát, melyet kinyilatkoztatott általa, azt ti., hogy meghozva az idők teljességét, helyreállítson Krisztusban mindent, ami az égben és a földön van.” (Ef 1,9-10).

d) Hogyan lehet valaki ember anélkül, hogy emberi személy lenne?

- Isten Fiának megtestesülése fölséges misztérium. Emberi elme nem képes azt teljesen megérteni.

Nem tudjuk felfogni annak a kapcsolatnak mibenlétét, amely az Úr Jézus istensége és embersége között létrejött. Annyit biztosan tudunk, hogy az Úr Jézus a két természet ellenére is csak egy személy, isteni személy. Az Efezusi Egyetemes zsinaton tévedést kizárva, csatlakozhatatlanul állapította meg az Egyház az Úr Jézusnak idevonatkozó kinyilatkoztatását. Aki nem hajlik meg az Egyház, illetve az Úr Jézus isteni tekintélye előtt, hanem az emberi értelem belátását követi csupán,

annak számára igen nagy nehézségekbe ütközik e hitigazság elfogadása. Egyrészt ugyanis nyilvánvalónak látszik, hol az emberi lét legbensőbb tökéletessége éppen a személyiség, amely emberségünk hordozója és beteljesítője. Ennek hiányával hogyan állhat fenn az emberi létmód? Másrészt növeli még a nehézséget az a követelmény, hogy az Úr Jézus embersége nem csupán valódi emberség, de tökéletes, teljes emberség; mintegy maga az emberség. Hogyan lehetséges ez a személyiség csúcs-tökéletessége nélkül? Egyértelmű, kimerítő magyarázatot természetesen nem tudunk adni. Az bizonyos azonban, hogy az ellentmondás nem nyilvánvaló. Az összeegyeztethetetlenség már csak azért sem magától értetődő, mert a személyiség fogalma sem pontosan tisztázott, egyértelműen. Sőt, a személyiség bizonyos megfogalmazása esetén nagyon is érthetővé, szinte követelménnyé válik az értelem számára az emberi személyiség hiánya Krisztusban, ha ugyanis a személyiség lényegét abban állapítjuk meg, hogy az alkalmasság, diszponáltság az öncélúságra, akkor az emberi személyiség más szóval nem egyéb, mint az abszolút öncélúságra való irányulás. Így azután az abszolút öncélúság az isteni személyiségben az emberi lét számára nem hiány, hanem valóban teljesség.

e) Miért lett az Isten Fia emberré?

- Isten Fia azért lett emberré, hogy az Atyát megdicsőítse, minket pedig megváltson és üdvözítsen.

Isten saját dicsőségére teremtette a világot. Azért, hogy a saját végtelen tökéletességét kinyilvánítsa. A teremtett világban az angyalok és az emberek tudatos hódolatában tetőzik az Isten dicsérete. Ők sem képesek azonban méltó dicséretet adni az Istennek. Nem képesek az Ő végtelen tökéletességét felfogni és visszatükrözni. A bűn következtében pedig még arra sem képesek, amire természetük szerint képesek lennének. Ezért, hogy a teremtett világ dicsérete Istenhez méltó legyen, továbbá, hogy a bűn által megrokkant teremtmény meg tudja tenni azt, amire egyébként természete szerint képes lenne, ezért lett az Isten Fia emberré. Ő teljesen egyenértékű a mennyei Atyával. Személye az Atya belső dicsérete, dicsősége az Atya „dicsőségének fénye”, lényegének képmása (Zsid 1,3). Nos, az Ő személye által az Atyának ez a teljes belső dicsősége nyilvánult ki a teremtett világban: ez volt az Úr Jézus elsőrendű küldetése, amelyet az Utolsó vacsorán főpapi imájában kifejezett. „Én téged megdicsőítettem a földön, a munkát elvégeztem, amelyet reám bízál, hogy azt megtegyem, és most Te dicsőíts meg engem Atyám tenmagadnál azzal a dicsőséggel, amely az enyém volt nálad, mielőtt a világ lett.” (Jn 17,4-5).

Amikor Isten ilyen teljes mértékben kívánta felragyogtatni saját tökéletességének dicsőségét a világban, akkor nem kötelességszerűen cselekedett, hanem végtelen szeretetének adományát szabadon ajándékozta. „Úgy szerette Isten e világot,

hogy az ő egyszülött Fiát adta ...” (Jn 3,16). Mivel az Isten Fia ezt a bűnös világot vette magára, a szenvedést is magára vállalta, a bűn következményét, és ezzel megszabadított, megváltott minket a bűn következményének, a halálnak hatalmából, legyőzte azt. Rajta nem lehetett az úrrá és azokon, akik vele egyesülnek. Megtestesülése így megváltás lett számunkra.

53. KI AZ ÚR JÉZUS ATYJA?

- A mennyei Atya.

*Isten drága Egyszülötte,
Atyád fénye mind sajátod:
Léte teljét kapod tőle,
Istenségben nincs hiányod.
(Poitiers-i Szent Hilarius - Fila L)*

Az Úr Jézus így imádkozott az Utolsó vacsorán: „Én igaz Atyám! A világ nem ismert meg, de én ismerlek, s ők is felismerték, hogy te küldtél.” (Jn 17,25) Az Úr Jézus Szűz Mária és Szent József családi körében élt. Környezete azt gondolta, hogy József az édesapja. A Szent Családban azonban mindenki tudta, rajtuk kívül talán sokan mások is, hogy az Úr Jézus igazi atyja nem Szent József volt, hanem Isten, a mennyei Atya.

53. Mit tanít az Egyház?

Krisztus a Szentlélektől fogantatott, nem férfitől (D 2, 6, 9, 13, 20 stb.) Az ember Krisztus egyedül Isten Fia, természetszerűleg és nem fogadott Fia (D 2, 64, 143, 299, 462 stb.).

Mit mond a Biblia?

Lukacs 1, 26-35.

A hatodik hónapban az Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki egy, Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá, és megszólította: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál.” E szavak hallatára Mária meghökkent, és gondolkodni kezdett rajta, miféle köszöntés ez. Az angyal így folytatta: „Ne félj, Mária! Kegyelmet találtál Istennél. Gyermeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni. Fiad nagy lesz, és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját, és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége.” Mária megkérdezte az angyalt: „Hogyan válik ez valóra, amikor férfit nem ismerek?” Az angyal ezt válaszolta: „A Szentlélek száll rád, s a Magasságbeli ereje borít be árnyékával. Ezért a születendő Szentet is az Isten Fiának fogják hívni.”

a) Ki az Atyaisten?

- Az első isteni személy, valóságos Isten a Fiúval és a Szentlélekkel együtt.

Az első isteni személy az, aki mindenek forrása. Tőle ered minden. Tőle születik a második isteni személy, a Fiúisten, Tőle és a Fiú-istentől ered a harmadik személy, a Szentlélekisten. A világot mind a három isteni személy teremtette, az Atya is, a Fiú is, a Szentlélek is, mégis, különösképpen az Atyának tulajdonítjuk azt: az Atya teremtette, a Fiú megváltotta, a Szentlélek megszentelte a világot. Az Úr Jézust az Atya küldte hozzánk, és rá bízott minket: vezessen bennünket Óhoz, az Atyához, hogy meglássuk az Ő dicsőségét. A mennyei Atya nemcsak kezdete, hanem végső célja is mindennek.

b) Láttá-e már valaki az Atyát?

- Szem nem látta, fül nem hallotta, csak az üdvözültek látják őt.

A pogányok, de még a választott nép fiai, az izraeliták is igen tökéletlen módon gondolkodtak a mennyei Atyáról. Túlságosan emberinek gondoltak el Őt, aki talán még látható is. Egyesek abban a hiszemben éltek, hogy ők már látták az Istent. Ezért az Úr Jézus többször kijelentette hallgatóságának: „Ti soha az Ő szavát nem hallottátok, sem orcáját nem láttátok.” (Jn 5,37) Más alkalommal így

szólt: „Mindaz, aki az Atyától hallott és tanult, énhozzám jön. Nem mintha az Atyát látta volna valaki, mert csak, aki Istentől való, az látta az Atyát.” (Jn 6,45-46). Földi, testi szemeink nem képesek a szellemi lények látására, legkevésbé az Atyaisten látására. Csak az, amit Ő újjáteremtett saját tökéletessége szerint, csak az képes tökéletesen felfogni az Atyát, vagyis „látni”. Ez viszont az örök üdvösség állapota. Igaz, hogy a Szentírásban többször olvastunk Isten megjelenéseiről, de ezekben a jelenésekben nem magát az Istent látták a szent emberek, hanem valami csodálatos dolgot, amiben az Isten különös módon jelen volt, illetve az Isten angyalát. Bár az Atyaisten el nem képzelhető és fel nem fogható, mégis szoktuk ábrázolni jelképesen: öregember képében, akinek a lábainál hever a föld, és az egész világmindenség a keze ügyében van.

c) Milyen értelemben Atyánk nekünk az Atyaisten, és milyen értelemben az Úr Jézusnak?

- Az Atyaisten más értelemben atya az Úr Jézusnak, és más értelemben nekünk. Az Úr Jézus természete szerint igazi Fia az Atyának, mi pedig fogadott fiai vagyunk.

Az Úr Jézus vigyázott arra, hogy tévedésbe ne essünk, azt gondolván, hogy Ő is csak úgy Fia az Istennek, mint mi, emberek. Már gyermekkorában kijelentette a jeruzsálemi Templomban, ahol a Szűzanya és Szent József megtalálta Őt: „... Nem tudjátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem?” (Lk 2,49) Következésképpen mindig így fejezte ki magát az Úr Jézus: „az én Atyám.” Nem azt mondta a „mi Atyánk”. Nem sorolta magát ebben a tekintetben az emberek közé. Apostolait és minket arra utasított, hogy mi a közös Atyához imádkozzunk. „Ti azért így imádkozzatok: Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben ...” (Mt 6,9)

A kétféle „istenfiúság” különbségének lényegét is kifejtette az Úr Jézus több alkalommal. Magáról azt állította, hogy Ő mindent megkapott a mennyei Atyától, és egyedül Ő kapott meg mindent: a teljes istenséget (Jn 5). Ő és az Atya egy (Jn 17). Neki természeténél fogva joga van mindahhoz ami az Atyáé. Ezzel szemben mi Isten kegyelméből vagyunk csak az Ő gyermekei. Csak részesedünk az Úr Jézus istenfiúságában, amint Ő mondta: „Én pedig a dicsőséget, melyet nekem adott (Atyám),

közöltem velük ...” (Jn 17,22). Mi kegyelemből kaptuk a jogot, vagyis ajándékként, hogy Isten gyermekei legyünk, ha az Úr Jézussal egyesülünk, vagyis benne hiszünk (Jn 1,12).

d) Egyenrangú személy-e az Atyaisten és a Fiúisten?

- Mind a három isteni személy teljesen egyenrangú isteni személy.

Kezdetől fogva kísértette az emberi elmét a gondolat, hogy az Atya magasabb rangú személy, mint a Fiú vagy a Szentlélek. Egyes eretnekségek, mint pl. az arianizmus és a macédonianizmus odáig merészkedtek, hogy tagadták a Fiú istenségét, még inkább a Szentlélekét. Erre a gondolatra az a megfontolás indította őket, hogy a személyek egyenrangúsága nem egyeztethető össze az egyetlen Isten igazságával. Nehézséget okoztak egyes szentírási kifejezések is: a Fiú az Atyától kap mindent. A Szentlelket az Atya és a Fiú küldi. Ezek a fogalmak mintha alárendeltséget jelentenének. Ráadásul még az Úr Jézus kifejezetten is mondott ilyesmit: „Az Atya nagyobb nálam.” (Jn 14,28). Mivel ez alapvetően hitbeli kérdés, az igazságot kizárólag az Egyház tanító tekintélye döntheti el. Az Egyház pedig már a kétségek kezdetén egyértelműen és világosan kimondta: „Mind a három isteni személy teljesen egyenrangú, valóságos isteni személy.” (Konstantinápolyi zsinat). A nehézségek ebben a szellemben meg is oldhatók.

1. Az istenség egységét éppen a személyek egyenrangúsága nem sérti, mivel a személyek az istenségben szám szerint egyek, azonosak, rangbeli különbség esetén lehetetlen az egység.
2. A személyek eredése az Atyától szintén nem jelent rangfokozatot, mert ami ered, származik az Atyától, az az oszthatatlan, szám szerint egyetlen isteni lényeg. Tehát az egyenrangúságot kapja a Fiú és a Szentlélek az eredés által.
3. Az Úr Jézus kifejezése, mely szerint az Atya nagyobb Nála, nyilvánvalóan az Ő emberi állapotára vonatkozik. Máskor ugyanis az Úr Jézus azt is kijelentette, hogy Ő és az Atya egy. (Jn 17)

e) Miképpen atyja az Úr Jézusnak az Atyaisten?

- Az Atya öröktől fogva „nemzi” az Úr Jézus személyét.

Az atyaság az Úr Jézus személyére vonatkozik, amely isteni személyiség. A kettő közötti kapcsolatot a nemzés, a születés, az ismerés, a küldés szentírási fogalmi fejezik ki. Valamennyi a Fiú személyének az Atya személyétől való eredését jelzi. A teológia ezt az eredést az isteni ismerés természetéből fejt ki. Isten ismeri önmagát. Az ismerés aktusa azonban ugyanazon isteni lényegben az „ismerő” és az „ismert” relációját eredményezi, akik bár tárgyilag egyek az ismerő és az ismert istenségében, mégis egymással feloldhatatlanul szembenálló relációk: az ismerő Atya és az ismert Fiú személyei. Az ismerés aktusa közös isteni tevékenység, de az Atya az, aki ismer, és a Fiú az, akit ismer. Ilyenképpen mondható: az Atya ismeréséből ered a Fiú személye. Ez az atyaság nem vonatkozik az Úr Jézus em-

beri természetére. Az Úr Jézus emberi természete az isteni személyek közös műve, teremtménye, melyet az isteni személyek a Szűzanya méhében természetes atya nélkül, természetfölötti módon hoztak létre. Ebben a teremtő tevékenységben természetesen mind a három személy sajátosan vett részt.

54. KI VOLT AZ ÚR JÉZUS NEVELŐÁTYJA?

- Szent József, Szűz Mária jegyese.

*Téged, József, az ég rendjei áldanak,
s visszhangzik a hívek ünnepi éneke.
Érdemeid látva úgy tetszett az Úrnak,
hogy te légy a Szepőlőten szűzi hitvese.
(XI. Kelemen)*

Az Úr angyala így szólt álmában Józsefhez: „József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van.” (Mt 1,20) Az Úr Jézus családját Szent Családnak nevezzük. Bár édesapa nem volt benne, Szent József mégis igazi atya volt, aki családfő tisztségét mindenki másnál gondosabban töltötte be.

54. Mit tanít az Egyház?

Az Úr Jézus nem Szent József fia volt. (DH 1880)

Mit mond a Biblia?

Máté 1,1 -25.

Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, úgy találtatott, hogy gyermeket fogant a Szentlélektől. Férje, József, igaz ember volt, nem akarta a nyilvánosság előtt megszegyenyíteni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala, és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van. Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert Ő szabadítja meg népét bűneitől.” Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott: Íme, a szűz fogan, és fiút szül, Emmánuel lesz a neve. Ez azt jelenti: Velünk az Isten. József erre felébredt Álmából, és úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta. Magához vette feleségét, és nem ismerte meg, míg világra nem hozta fiát, akinek a Jézus nevet adta.

a) Mit jelent az, hogy Szent József nevelő atyja az Úr Jézusnak?

- Az igazi apának a magvából származik a gyermek, a nevelőatyja pedig csak gyermekévé fogadja őt.

A teremtő Isten a szülők – az édesapa és anya – magvából, „véréből” alkotja a gyermek testét, és lelket teremt bele. Akik testéből, „véréből” Isten a mi testünket alkotta, azok a mi édes szüleink. Az édes szülőkre bízta Isten a gyermeket. Előfordul azonban, hol a gyermek elszakad az édes szüleitől, édesapjától, vagy édesanyjától. Vagy meghalnak azok, vagy elhagyják gyermeküket. Ilyenkor gyakran idegenek fogadják gyermeküké az elhagyott gyermeket, és gondoskodnak róla. Ezek a nevelőszülők (nevelőapa, nevelőanya). Testileg nem, de lelkileg ők a szülők. A nevelőszülők is lehetnek jó szülők, még jobbak, mint az édes szülők. Szent József az Úr Jézusnak nevelőatyja volt, de biztos, hogy jobban szerette a kis Jézust, mint akármelyik édesapa a saját gyermekét.

b) Kik voltak Szent József ősei?

- Azok a szent férfiak akiknek a magvából az Úr Jézus is mint ember származott.

Szent József származásáról napon keveset tudunk, mivel ő nem volt az Úr Jézussal vérségi kapcsolatban: azért soha nem is tartották fontosnak családfájának kutatását. Bizonyos azonban, hogy ő is Betlehemben született, Dávid király család-

jának leszármazottja, tehát Júda törzséből, Jákob nemzetségéből való. Szent Lukács evangéliumában az áll, hogy József Héli gyermeke volt, Héli pedig Mathaté (Lk 3,23). Szent Máté viszont Jákobot említi József atyjának (Mt 1). A két adat eltér egymástól, de összeegyeztethetők. Valószínű ugyanis, hogy testvérek voltak. Héli után Jákob vette el Héli feleségét, de gyermekük, aki született, a zsidók törvénye szerint Héli gyermekének számított (levitatus törvénye). Így azután Józsefnek az atya vér szerint Jákob, de törvény szerint Héli. József nagyszülei a hagyomány szerint Mathat és Estha voltak.

c) Mit tudunk Szent József életéről?

- Biztosat csak annyit tudunk, amennyit az evangéliumok elbeszélnek

Az apostolok és az evangélisták figyelmét teljesen lekötötte az Úr Jézus. Olyan nagy élmény volt számukra az Ő egyénisége, hogy mellette mindenki eltörpült. Érthető tehát, hogy írásaikban sem sokat foglalkoztak más személyekkel. Meg az Úr Jézus édesanyjáról, a Szűzanyáról is alig emlékeznek meg. Szent József még kevesebbet szerepel.

Bizonyos, hogy Betlehemben született, Názáretben lakott, ahol ácsmester volt. Egyszerű, de becsületes, igaz ember hírében állhatott. Törvényesen eljegezte magát Szűz Máriával, aki Betlehemben született, de szintén názáreti lakos volt. József, amikor megtudta, hol Szűz Máriának gyermeke lesz, fel akarta bontani jeleségét, és el akarta bocsátani Szűz Máriát. Isten angyala azonban kinyilatkoztatta neki álmában, hogy mi történt jegyesével, Szűz Máriával, és biztatta őt, hogy vegye feleségül Szűz Máriát, és legyen a születendő gyermek, Jézus gondviselő atyja.

Augustus császár parancsára Szűz Máriával együtt szülővárosukba, Betlehembe mentek összeírásra. Itt született meg a kis Jézus. A kis Jézus születése után hosszabb ideig tartózkodtak Betlehemben. Később lakást is kaptak bizonyára. A gyilkos Heródes rendelete után, miszerint a két éven aluli fiúgyermeket meg kellett ölni, ismét megjelent Szent Józsefnek álmában az Úr angyala, és parancsot adott neki, hogy meneküljenek Egyiptomba. Ott tartózkodtak, amíg Heródes meghalt. Akkor ismét angyali parancsra visszatért övével hazájába, Názáret városába. Ezek után csak a 12 éves Jézus történetében szerepel újra Szent József, mint aki évenként felment – ez esetben az egész galáddal együtt – Jeruzsálembe a húsvéti ünnepekre. Ettől kezdve nem említik az evangélisták Szent Józsefet. Igaz, hogy az Úr Jézus működésének elején, amikor a názáreti zsinagógában bemutatkozott, a názáretiek előtt még ismert személy, mint az Úr Jézus atyja (Lk 4,22), de ebből nem bizonyos, hogy akkor életben volt még. A kánai menyegzőre már nem volt hivatalos. Csak Szűz Máriát, Jézust és tanítványait említi az evangélium. Nagyon valószínű, hogy ekkor már nem élt. Hivatását betöltötte, a gyermek Jé-

zust gondozta és felnevelte. Egyetlen szavát sem jelezték fel a szent írók. Szótlannul, észrevétlenül szolgálta az Urat. Dicsősége annál nagyobb a földön és az égben.

d) Valódi házasság volt-e Szűz Mária és Szent József kapcsolata?

- Szűz Mária és Szent József kapcsolata egészen sajátos, szűzi házasság volt.

Azok, akik nem számolnak Szűz Mária és Szent József kapcsolatának természetfölötti vonatkozásával, érthetetlennek és ellentmondásosnak találják azt. Eltekintve attól, hogy szűzi fogantatásban nem hisznek történelmi és lélektani nehézségekre is hivatkoznak. Hogyan lehetséges az mondják –, hol Dávid király családjából származó ifjak szüzességet fogadtak, amikor éppen ennek az áldott családnak a sok utód volt az eszménye. Ha pedig mégis a szüzességet választották, akkor miért jegyezték el egymást? Az ószövetségi szokások szerint a jegyesség már házassági dogokkal és kötelezettségekkel járt. Igaz, a tulajdonképpeni nász csak egyévi jegyesség után történt, amikor a menyasszonyt ünnepélyesen a vőlegény házába vezették.

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy Szűz Mária és Szent József szűzi házasságának igazsága a Szentírás, a Szenthagyomány, illetve az Egyház tévedhetetlen tekintélyén nyugszik. Csak az győzhet meg minket teljes bizonyossággal erről az igazságról. A történelmi körülmények pontos és alaposabb ismerete pedig a történelmi és lélektani nehézségeket is megoldja.

Tény ugyanis, hogy az Úr Jézust közvetlenül megelőző időkben a zsidó, esszéus szerzetesek vállalták már a szüzességet, mert erkölcsi eszménynek tartották. De bizonyosra vehető, hogy mind Szűz Mária, mind Szent József külön kegyelmi megvilágításra és indításra választották a szüzességet. Hogy szüzességi fogadalmuk ellenére mégis eljegyezték egymást, ez nagyon is érthető a társadalmi milióból. Egy leány ugyanis csakis hitvestársa védelme alatt őrizhette meg szüzességét. Másrészt a szűz leány mindvégig szülei gyámsága alatt maradt. A nagykorúság jogait Szűz Mária tehát csak úgy szerezhetette meg, hogy jogilag férjhez ment. Mindezekon a meggondolásokon túl a Szentlélek megvilágosítására keltek egybe, hogy családi keretet adjanak a Megváltónak, aki gyermekként akart a világra jönni. Az Úr Jézus természetfölötti születése természetfölötti módon beteljesítette kettejük házasságát, mivel benne megvalósult a házasság célja. Így aztán, bár nem volt közöttük természetes házassági kapcsolat, mégis valódi, igazi házasság volt a kapcsolatuk.

e) Milyen tisztelet illeti meg Szent Józsefet?

- Szent Józsefet Szűz Mária után az első tisztelet, a protodulia illeti meg.

Vallásos tiszteletünk egyetlen és igazi tárgya az Isten. Őt mindenek felett tiszteljük, vagyis imádjuk (latria). Isten személyén kívül tisztelnünk kell azonban valamiképpen mindent, ami Istenhez tartozik, Vele kapcsolatban van. A tisztelet mértékét az Istennel való kapcsolat mértéke határozza meg. Kétféle kapcsolatról beszélünk Isten és a teremtmények között: fizikai, objektív kapcsolatról és erkölcsi, illetve szubjektív kapcsolatról. Az Istennel való szubjektív, erkölcsi egység tökéletessége az életszentség, amely mint Isten kegyelmének a csodája követeli a vallásos tiszteletet. A másikfajta, objektív egység az Istennel, a személy méltóságát jelzi, amely szintén Isten kegyelmi közlésén nyugszik. Így mindenek felett áll Krisztus emberi méltósága az isteni személlyel való egysége alapján, amiért is imádás illeti meg. Az emberek közül legnagyobb méltósága a Szűzanyának van, mivel Isten anyja. Tisztelete az emberek között mindenkiét minőségileg felülmúlja (hyperdulia). Szűz Mária után Szent Józsefnek jár a legnagyobb tisztelet, szűzi atyáságának méltósága alapján. Tisztelete a szentek között az első helyen áll (protodulia). Kiváló üdvtörténeti szerepe, nagy üdvrendi méltósága és tökéletes életszentsége az örök életben is különleges dicsőséget biztosít Szent József számára. Közbenjárását az Egyház rendkívül fontosnak tartja. Azért mint az Egyház védőszentjének pártfogását szüntelenül kéri.

55. KI VOLT AZ ÚR JÉZUS ÉDESANYJA?

- Szűz Mária.

*Tengernek Csillaga,
Isten édes Anyja,
Áve, makulátlan,
mennyei szép porta!
Gábrriel arkangyal ávéval
köszöntött:
Légy Te nekünk béke,
Éva helyett Áve!
(Pál diakónus - Sík)*

Az Úr angyala, Gábor főangyal, meglátogatta Szűz Mériát. Belépett hozzá, és így köszöntötte őt: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes ...” Azután közölte vele: „Gyermekeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni. Fiad nagy lesz, és a Magasságbeli Fiának fogják hívni.” (Lk 1,28)

55. Az Egyház tanítása:

Krisztus megtestesült és fogantatott a Szentlélektől, és született Szűz Máriától. (D 2,13, 40, 63, 429, 122, 344 stb.)

Mit mond a Biblia?

Lukács 2, 1-7.

Ebben az időben történt, hogy Augustus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze. Ezt az első összeírást Cirinus, Szíria helytartója bonyolította le. Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. József is felment Galilea Názáret nevű városából Judeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják feleségével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt érkezett a szülésének ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta, és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson.

a) Mit jelent az, hogy Szűz Mária édesanyja az Úr Jézusnak?

- Szűz Mária azért édesanyja az Úr Jézusnak, mert Isten Szűzanya méhében alkotta az Úr Jézus testét.

Amikor Gábor főangyal megjelent a Szűzanyának, és közölte vele, hogy ő lesz az Úr Jézus édesanyja, a Szűzanya boldogan beleegyezett: „Íme, az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd (akaratom) szerint!” (Lk 1,38). Ekkor a Szentlélek le szállt a Szűzanyára, és az Isten mindenható ereje megalkotta a Szűzanya méhében, a szíve alatt az Úr Jézus emberi testét. Kilenc hónapig hordozta méhében a kis Jézust, aki utána a világra született Betlehemben. A kised Jézust úgy ápolta és gondozta a Szűzanya, mint ahogyan a többi édesanya gondját viseli gyermekének. Bizonyos, hogy ő volt a leggondosabb édesanya az édesanyák között.

b) Melyek a Szűzanya ünnepei?

- A Szűzanyának több parancsolt és ajánlott ünnepe van.

Az emberek közül a Szűzanya áll a legközelebb Istenhez. Méltósága a legnagyobb, mivel Isten valóságos anyja. Ezért őt illeti meg a legnagyobb tisztelet a földön. Istenanyai hivatását tökéletesen betöltötte, életszentsége teljes volt. Ezért a mennyben is őt illeti meg a legnagyobb dicsőség. Az Egyház kötelezően előírja a Szűzanya tiszteletét az Egyház tagjai számára. E tisztelet kifejezésére parancsolt ünnepet is rendelt, amikor halálos bűn terhe alatt kötelesek vagyunk istentiszteleten részt venni. Ezenkívül tanácsolt ünnepei is vannak.

Parancsolt ünnepek: Január 1.: Szűz Mária anyaságának ünnepe, augusztus 15.: A Szűzanya mennybevételeének ünnepe (Nagyboldogasszony). – Ekkor arról emlékezünk meg, hogy Isten a Szűzanyát földi élete végén testestől-lelkestől felvette a mennyei örömök dicsőségébe.

Tanácsolt ünnepek: Mária tisztulásának ünnepe, amikor a kis Jézus templomi bemutatását ünnepeljük. Az ünnep neve: Gyertyaszentelő Boldogasszony - február 2; Az Angyali üdvözlés ünnepe, amikor Gábor főangyal megjelenését ünnepeljük a Szűzanyánál, vagyis az Úr Jézus szűzi fogantatását. Az ünnep neve: Gyümölcsoltó Boldogasszony - március 25; valamint Kisboldogasszony - szeptember 8. A Szűzanya születésnapja, és Szeplőtelen Fogantatás ünnepe - december 8.

c) Mit tudunk a Szűzanya életéről?

- Biztosat annyit tudunk, amennyit az evangélisták elbeszélnek

Az Úr Jézus élete után senkinek az élete nem olyan fontos és érdekes számunkra, mint a Szűzanyáé. Ő a szeplőtelen, büntelen ember, az örök eszménykép. Földi dicsőségét sem múlja felül emberi dicsőség. Személyével a korabeli történetírás nem foglalkozott. Osztozott kora asszonyainak sorsában, amely a teljes jelentéktelenség volt. Közéleti szerepet csak az asszonyi hódítás révén játszottak. Az Úr Jézus mellett pedig csak az árnyék életét élhette és élte a Szűzanya. Mindezek ellenére tudunk annyit életéről, amennyi szükséges ahhoz, hogy eszményképünk legyen, és példáját követhessük.

Szűz Mária Betlehemben született, Dávid király családjából származott. A hagyomány szerint atyja Joachim, édesanyja Szent Anna volt. Názáretben lakott, amikor az Úr angyala leszállt, és megjelent neki, hogy közölje vele az örömhírt: ő lesz a Messiás édesanyja. Hogy akkor hány éves volt a Szűzanya, nem tudjuk. Talán 14-16 év körüli lehetett, mint a többi jegyes-korban levő leány. Miután a kis Jézus Betlehemben megszületett – ahová éppen népszámlálási összeírásra mentek –, hosszabb ideig Betlehemben kellett maradnia a Szent Családnak. Az újszülött Jézussal nem vállalhatták a nehéz utat vissza Názáretbe. Valószínű, hogy később kaptak lakást a betlehemi rokonoknál. Hosszú hónapok múlhattak el, amikor a féltékeny Heródes király kiadta a parancsot a két éven aluli fiúgyermek megölésére. Ekkor az angyal figyelmeztette Szent Józsefet álmában a veszélyre, és utasította, hogy meneküljenek Egyiptomba. Több száz kilométeres utat kellett megtenniük telve veszélyekkel. Heródes király halála után visszatértek Názáretbe, eredeti otthonukba. A Szent Család názáreti életéről 30 éven keresztül semmi egyebet nem említenek az evangéliumok, csupán a 12 éves Jézus történetét. Harminc év elteltével az Úr Jézus elhagyja a szülői házat, és megkezdte nyilvános

működését. Valószínű, hogy a Szűzanya figyelemmel kísérte az Úr Jézus útjait, sőt, talán a többi jámbor asszonnyal együtt gondját is viselte, amikor tehetette.

Az Úr Jézus működése elején meghívták a Szűzanyát Kána városába egy menyegzőre. Természetesen vele együtt az övéit is, az Úr Jézust is, tanítványaival együtt. Ezen a menyegzőn kérte a Szűzanya Szent Fiát, hogy segítsen a házigazdán, akinek elfogyott a bora.

Szent Lukács evangélista írja a 8. fejezetben, hogy egy alkalommal az Úr Jézust keresték az édesanyja és rokonai. Látni akarták Őt. Az Úr Jézus nagyon elfoglalt volt éppen akkor, és kijelentette, hogy az Isten gyermekeinek szolgálatára jött, amely előbbre való, mint a vérségi kapcsolatok.

Ezek után csak annyit említ még János evangéliuma, hogy a Szűzanya ott volt Szent Fiának keresztje alatt. A haldokló Úr Jézus Szent János apostolra bízta édesanyját e szavakkal: „Íme, a te anyád!” (Jn 19,27).

A hagyomány szerint a keresztúton találkozott egyszer a Szűzanya és Szent Fia. Ugyancsak a jámbor hagyomány, arról beszél, hogy feltámadása után a Szűzanyának is megjelent az Úr, hogy megvigasztalja. A pünkösdi eseményeknek is szemtanúja volt állítólag a Szűzanya. Hogy mikor történt a mennybevétele, az pontosan nem ismeretes. Az apostolok szétszólása után hamarosan megindult az üldözés. Az apostolok tartózkodási helyét titokban tartották a hívek. A Szűzanyának is rejtőzködni kellett. Érthető a diszkréció, ahogyan az Ősegyház kezelte a Szűzanya sorsát. Bizonyos azonban, hogy földi élete végén teste nem porladt el, hanem – ha meg is halt – megdicsőülve a mennybe felvette őt az Úr, ahol mindörökké uralkodik Szent Fiával, Jézus Krisztussal együtt, és értünk szüntelenül közbenjár az Istennél.

d) Nevezhetjük-e a Szűzanyát Isten anyjának?

- A Szűzanya valódi értelemben Isten anyja.

Ez az igazság nagyon sok fejtörést okozott már a gondolkodó embereknek. Hogyan lehet összeereztetni Isten tökéletességét, fönségét azzal, hogy egy asszonyhoz a valódi gyermeki kapcsolat fűzi, hisz Mária „Szűz szülője Istennek”. Azok, akik mindent az evilág törvényei és az értelem belátása szerint akarnak formálni, és nem tűrik a misztérium homályát, azok sohasem fogadják el hitüknek ezt a titkát. Voltak azonban a hívek között is olyanok, akik megpróbálták „érthetőbbé” tenni. A 4. században, amikor megszűnt a keresztények üldözése, és megindult az elevenebb szellemi élet, a hit titkainak fogalmi meghatározása és kifejtése, nyomban fel is tűnt egy veszedelmes eretnokség. Egy Nestorius nevű konstantinápolyi püspök azt hirdette, hogy az Úr Jézus két személy: isteni és emberi személy. Szűz

Mária pedig csak az emberi személy anyja, és nem az isteni személyé. Ezért nem nevezhető az Isten anyjának, csak Jézus anyjának. Ezt az eretnekséget sokan a magukévá tették. Nestoriusnak ebből az álláspontjából is világos, hogy a keresztények Szűz Máriát Isten anyjának tekintették, ami ellen Nestorius harcolt. A kérdés soha el nem dönthető okoskodás útján, csak a hit csalatkozhatatlan őre, az Egyház tanító tekintélye által. Az Egyház pedig végérvényesen döntött az Efezusi Egyetemes Zsinaton (431.), ahol kihirdette a változhatatlan hitigazságot: az Úr Jézus egyetlen isteni személy, akinek valóságos édesanyja a Boldogságos Szűz Mária (vö. DH 252).

e) Melyek a Szűzanyáról szóló hittételek

- A Szűzanyáról szóló kinyilatkoztatást a következő hittételekben fogalmazta meg és fejezte ki az Egyház:

1. A Szűzanya valódi értelemben Isten anyja (DH 11, 30, 44; Efezusi Zsinat, DH 252sk)
2. A Szűzanya megőrizte szüzességét a szülés előtt, a szüléskor és a szülés után is (Efezusi Zs. DH 11, 30, 503, Toledói Zs. 533,1880).
3. A Szűzanya fogantatásának első pillanatától fogva Isten különös kegyelmével és Krisztus érdemeinél fogva mentes volt az eredeti bűn minden szennyétől (IX. Piusz: Ineffabilis Deus kezd. bulla DH 2803).
4. A Szűzanya mentes volt minden bocsánatos bűntől (DH1400, 1425, 2015, 2803).
5. A Szűzanya földi élete végén testestől-lelkestől felvétetett az örök dicsőségbe (XII. Piusz: Munificentissimus Deus rendelk., DH 3900sk).

56. HOGYAN KÉSZÍTETTE ELŐ ISTEN AZ ÚR JÉZUS JÖVETELÉT?

Az Ószövetséggel, melyben Izrael népével kötött szövetséget.

*Reménységünk égő csipkebokra,
nézz a büntől meggyőtrött rabokra!
ne nyeljen el örök halál torka,
Szabadítónk, jön megváltásunkra!
(Hozs. 8.)*

Isten így szólt Mózeshez, a választott nép vezéréhez a Sínai-hegyen: „Szövetséget kötök veled: egész néped előtt olyan csodákat viszek véghez, amilyenek az egész földön egyetlen nép között sem történtek, s az egész nép, amelynek körében élsz, meglátja az Úr művét.” (2Móz 34,10)

56. Mit tanít az Egyház?

Az eljövendő Krisztust az Ószövetség összes szent dolgai és szertartásai már előre jelezték. (D 695, 711.) Sőt már a törvény előtt az ősszülők ígéretet kaptak arra, hogy eljön (D 794, 2123). Az eljövendő Krisztus nem mitikus funkció volt (D 1707).

Mit mond a Biblia?

Lukács 1, 68-79. (Zakariás imája)

Áldott az Úr, Izrael Istene, mert meglátogatta és megváltotta népét! Erős szabadtót támasztott nekünk, szolgáljának, Dávidnak házában. Ahogy mondta a szent próféták szájával, ősidők óta megmentett minket ellenségeinktől és gyűlölőink kezétől, hogy irgalmazzon atyáinknak, és megemlékezzék szent szövetségéről. Az esküről, amelyet atyáinknak, Ábrahámnak esküdött, hogy majd megadja nekünk, hogy az ellenség kezéből kiszabadulva, félelmet nem ismerve szolgáljunk neki, szentségben és igazságban élve színe előtt életünk minden napján. Téged pedig, fiú, a Magasságbeli prófétájának fognak hívni, mert az Úr előtt jársz majd, hogy előkészítsd útját, és népét az üdvösségre tanítsd, ami a bűnök bocsánatában van, Istenünk könyörülő irgalmából. Irgalmában meglátogat minket a Magasságból, hogy világosságot adjon az embereknek, akik a sötétségben és a halál árnyékában ülnek, lábunkat meg a béke útjára irányítsa.

a) Miben áll az Ószövetség

- Isten és a választott népe (Izrael) szövetsége az egymás iránti hűségre.

Egy szövetséget legalább ketten kötnek valamilyen közös cél érdekében. Az Ószövetségben Isten és Izrael népe (a zsidó nép) szövetkezett a kölcsönös hűségre. „Közöttetek járok, s Istenetek leszek, s ti az én népem lesztek.” (Lev 26,12) Ebben a szövetségben a választott nép, Izrael ígéretet tett Istennek, hol megtartja parancsait, nem fog hamis isteneket imádni, hanem csak az egy igaz Istent, és figyel, várja üzeneteit. Isten pedig ígéretet tett Izraelnek, hogy belőle fog származni a Megváltó, ezért nem fog elpusztulni. Kihirdette nekik a Tízparancsolatot, és sok más rendelkezést adott. Megígérte, hogy ha ezeket megtartják, jó sorsuk lesz. Amennyiben pedig hitetlenkednek, nagyon sokat fognak szenvedni. „Ha megszegik rendeleteimet és parancsaimat nem teljesítik, vesszővel büntetem meg vétkeiket és veréssel bűneiket, de nem vonom meg tőle kegyelmemet, és nem hazudtolom meg hűségemet.” (Zsolt 89,32-34).

b) Hogyan jött létre az Ószövetség?

- Isten kiválasztott, szent emberei készítették elő és Mózes valósította meg ezt a zsidó nép nevében Istennel.

Először előkészítette Isten a szövetséget úgy, hogy kiválasztotta a megfelelő személyeket és végül azt a népet, amellyel szövetségre akart lépni. A kiválasztást kinyilatkoztatások útján közölte velük. Sok ezer évig tartott ez a kiválasztás és előkészítési amíg elérkezett az idő a szövetségkötésre. Először Noéval, majd Ábrahámval kötött szövetséget. Az Úr Jézus születése előtt kb. 1500 évvel történt, hol a Kánaánban élő Jákob, akinek a nevét az Úr angyala Izraelre változtatta, gyermekeivel és egész háznépével együtt Egyiptomba költözött. Jákobnak, vagyis Izraelnek József nevű fia kormányozta akkor a fáraó jóvoltából Egyiptomot. Ő hívta meg atyját és tizenegy testvérét a nagy gabonaínség idején, hogy költözzenek Egyiptomba. József Gessen földjén telepítette le övéit. Itt éltek az izraeliták 400 évig. Közben megsokasodtak. A fáraó kezdett félni tőlük, mivel nagyon öntudatosak és összetartók voltak. Isten kiválasztott népének tartották magukat. Félelme odáig fokozódott, hol ki akarta irtani őket. Elrendelte, hogy az izraeliták fiúgyermekait születésük után öljék a Nílus folyóba. Az egyik család nem teljesítette a parancsot. Az újszülött fiúgyermeket három hónapig rejtette az édesanyja. Amikor már tovább nem merte titkolni, gyékénykosarat vett, beletette a kisdedit, kivitte a folyóra, és a sás közé rejtette. A fáraó leánya fürdés közben felfezte a gyermeket. Megértette, hol a gyermek az izraeliták közül való, de megsajnálta és magához vette. A gyermek nővére ajánlott a fáraó leányának egy aszszonyt nevelőnek, aki a gyermek édesanyja volt. Amikor a gyermek nagyobb lett, a fáraó leánya Mózesnek, azaz „vízből kihúzott,-nak nevezte őt. Később Mózes a fáraó udvarába került, ahol nagyon művelt férfiúvá lett. Megtudta, hogy izraelita, és Isten választott népéhez tartozik. Szerette övéit.

Egy alkalommal látta, milyen kegyetlenül bánt az egyiptomi munkafelügyelő az izraelitákkal. Hirtelen haragjában megölte őt. A fáraó haragja elől elmenekült a pusztába, ahol egyik rokonának juhait legeltette. Ekkor választotta ki Isten Mózeszt, hogy a választor nép vezére legyen. A nyáj őrzése közben észrevett egy csipkebokrot a pusztában, amely lángolt, de el nem égett. Amint közeledett feléje, hangolt hallott: „Mózes, ne közelíts, oldd el saruidat, mert a hely, amelyen állsz, szent! Én vagyok atyáidnak, Ábrahámnak, Izsáknak és Jákobnak Istene ... Elküldelek a fáraóhoz, hol kivezess népem Egyiptomból.”

Ezután kinyilatkoztatta az Úr Mózesnek, hogy Ő az, „aki van”, aki mindenkinek Ura, és ő vele lesz. Csodatevő erőt is adott Mózesnek, hogy igazolni tudja magát a fáraó előtt. Melléje adta segítségül rokonát, Áront. A fáraó nem hitt Mózesnek,

és nem akarta elengedni az izraelitákat. Isten akkor tíz csapást mért Egyiptom földjére, hogy a fáraó engedetlenségét megbüntesse, és akaratát meghajlítsa.

A Nílus vize hasonlóná lett a vérhez. Azután békák, szúnyogok, mérges legyek árasztották el az országot. Utánuk dögvész és kelések keletkeztek. Majd jégeső és sáskajárás következett. A kilencedik csapás a háromnapis sötétség volt. Mindez nem volt elég a fáraónak. Ekkor következett a tizedik csapás. Az izraeliták parancsot kaptak, hogy készüljenek fel az útra. Öljenek le egy hibátlan bárányt, vérevel kenjék be az ajtófélfát. Csontjait ne törjék meg. Húsát egyék meg kovásztalan kenyérral és keserű salátával. (Mindez az Úr Jézust, az Áldozati Bárányt jelképezte.) Éjfélkor az Úr angyala végigvonult Egyiptom földjén, és megölte az egyiptomiak elsőszülött fiúgyermekkeit. Erre olyan nagy lett a rémület, hol a fáraó elengedte az izraelitákat.

Az izraeliták elindultak hazájukba, Kánaánba. Nappal felhőoszlop, éjjel tűzoszlop vezette őket. Később a fáraó megbánta engedékenységét, és sereggel vonult utánuk. A Vörös-tenger előtt utolérte őket. Mózes imájára azonban csodát tett Isten. Kettéválasztotta a Vörös-tengert, és az izraeliták száraz lábbal keltek át rajta. Az utánuk nyomuló fáraó csapatai fölött viszont összecsapott a tenger vize, és ott veszett a hitszegő fáraó seregétől. Ezek után a sivatagos Sínai félszigetre érkeztek az izraeliták. Sokat éheztek, szomjaztak, ezért zúgolódtak. Az Isten súlyosan megbüntette zúgolódásuk, kishitűségük miatt, de nem hagyta el népét. Csodálatos módon mannával, fűrjekkel és sziklából fakasztott vízzel látta el őket. Amikor az izraeliták elértek a Sínai-hegyhez, parancsot kaptak Istentől, hogy telepedjenek le három napig. Tisztálkodjanak meg, és készüljenek fel, mert utána szólni fog hozzájuk. Harmadnapra nagy villámlás és mennydörgés támadt, és sűrű felhő borította el az egész hegyet. Ekkor Isten kihirdette a Tízparancsolatot, és szövetséget kötött Izrael fiaival. Kölcsönös hűséget ígértek egymásnak. Mózes oltárt épített, borjakat áldozott fel, és vérükkel meghintette a népet, és így szólt: „Ez a szövetség vére, amelyet az Úr kötött veletek.” Utána Mózes felment a hegyre, negyven napig ott tartózkodott, mialatt Isten átadta neki a Tízparancsolatot kőbe vésve. Negyven nap után lejött a hegyről. Közben az izraeliták megfélemedtek ígéretükről, és aranyborjút öntöttek az Egyiptomban rabolt aranyakból, és azt imádták. Mózes haragjában összetörte a kőtáblákat, szigorúan megbüntette a bálványimádókat, majd újabb negyven napra a hegyre ment, és újabb kőtáblákat hozott. A sok hűtlenség, zúgolódás miatt Izrael fiainak még negyven évig kellett vándorolniuk a pusztában. Mózes sem érte meg a bevonulást Kánaánba. Az Ígéret földjének határán még egyszer megújította a szövetséget Istennel, figyelmeztette a népet a hűségre, azután meghalt. Utóda, József vezette be Izraelt Kánaánba. Sok csoda és küzdelem árán foglalták vissza az izraeliták az Ígéret földjét. (Kivonulás könyve)

c) Milyen volt az Ószövetség vallási és erkölcsi felfogása?

- Az Ószövetség vallási és erkölcsi felfogása az ószövetségi kinyilatkoztatáson alapult.

Vallási és erkölcsi életünk az Istennel való kapcsolatunkon nyugszik. Valamilyen kapcsolata mindenkinek van az Istennel: rendelkezik valamiféle Isten-eszmével, akármilyen tökéletlen legyen az, és állást foglal azzal az eszmével kapcsolatban, akár igenli, akár tagadja azt. Nos, a zsidó népnek egészen sajátos kapcsolata volt az Istennel, amely teljesen elütött a többi pogány népekétől. Isten ugyanis kinyilatkoztatta magát ennek a népnek, mint az egyetlen, igaz Istent, aki más mint a világ: felfoghatatlan, szent. Ugyanakkor úgy mutatkozott be, mint ennek a népnek az Ura és Istene, mint aki e népnek elkötelezte magát. Szövetséget kötött vele: belőle származik a nagy király, a Messiás, aki megdicsőíti Istent és Izraelt. Ennek a kinyilatkoztatásnak az elfogadása adott reményt a népnek, hogy Isten szentsége, dicsősége megnyilatkozik és megvalósul a választott nép életében. Ez volt az ószövetségi vallás lényege. Az erkölcsi érték pedig e remény szolgálata volt.

A Tízparancsolat megtartása sem önmagában volt erkölcsös, hanem azért, mert a szövetség tárgya, a szövetség megvalósulásának eszköze volt. Természetesen ez a vallási felfogás is alakulhatott helyesen és helytelenül, aszerint, hogy a szövetségi kinyilatkoztatást megértették, vagy félreértették.

Helyesen értelmezték az ószövetségi kinyilatkoztatást a pátriárák és próféták. Izrael, az Isten szolgálója, Isten dicsőségének eszköze. Nem azért választotta ki Isten e népet, mert Izrael fiai, hanem azért, mert e nép atyái hittek, dicsőítették az Istent. Ábrahám a hite miatt kapta az ígéretet, nem a vére miatt. Izrael dicsősége tehát abban áll majd, hogy meglátja és felismeri Isten dicsőségét a Messiásban úgy, amint azt Simeon próféta megfogalmazta az ígéret beteljesülésekor: „Most bocsásd el, Uram, szolgálodat a te ígéd szerint békességben, mert látták szemeim az üdvösséget, amelyet készítettél minden népek színe előtt, világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére, népednek Izraelnek.” (Lk 2,29-31). E helyes prófétai értelmezéssel szemben Izrael fiai közül sokan és a hivatalos vezetők úgy értelmezték az Ószövetséget, hogy Isten elkötelezte magát Izrael szolgálatára. Azzal fogja magát megdicsőíteni az Isten – gondolták ők –, hogy megdicsőíti Izraelt. Ezért felfogásuk végzetes vallási és erkölcsi tévutakra vezetett. Vallásuk a zsidó vérnek, zsidó mivoltuknak a kultusza lett, erkölcsük pedig a faji külsőségek, előírások betartása, zsidó öntudatuk, önzésük fejlesztése. Mivel zsidó mivoltukat tartották az üdvösség forrásának, a Messiást is zsidóságuk törvényeihez mérték, aszerint ítélték felette.

d) Nem ellenkezik-e az Ószövetség szelleme Isten jóságával?

- Az Ószövetség helyes értelme nem ellenkezik Isten jóságával, hanem inkább dicséri azt.

Isten gondolatai nem a mi gondolataink. Az emberek gyakran a saját elgondolásaikhoz mérik Isten tetteit, és azok szerint ítélik meg azt. Ha nem felelnek meg Isten művei saját elgondolásaiknak, igényeiknek, akkor rossznak minősítik azt. Igen különösen hangzik pl. a mi fülünknek az a kivételezés, amit Isten a választott néppel tett, mintha másokkal nem is törődött volna. Szigorú parancsot adott nekik, hogy különítsék el magukat a szomszéd népektől, ne keveredjenek velük. A legszigorúbbnak tűnik a „keren” törvény, amelynek értelmében az elfoglalt helységek pogány lakóit el kellett keríteni, egyes esetekben pedig még a napos csecsemőket is meg kellett ölni. E kivételezés alapot nyújthatott Izrael számára a gyűlöletnek, amely minden más nép felé irányult. Ez a mérhetetlen szakadék Izrael és a többi népek között nem vádolja-e Istent? Válaszul azt kell mondanunk, hogy Isten művei csak tökéletesek lehetnek. Ami tökéletlenség abba belevetül, az tőlünk emberektől származik. Isten kiválasztotta Izraelt, hogy különleges módon szolgálja Isten terveit. Nos, ez a kiválasztottság megkísértette Izraelt, hogy magát felmagasztalja mások előtt. Ez nem az Isten szándéka volt. Továbbá, mivel Izrael népét választotta Isten a Megváltó népévé, azért ennek a népnek az érdekét – tisztaságát, útját, a Megváltó felismerhetősége kedvéért – Isten szigorúan védte. Az egész világ üdvössége érdekében történt ez. Azért, hogy az Üdvözítő útját figyelemmel lehessen kíséreni, személyét egy meghatározott történeti miliőben fel lehessen ismerni. A pogány népek előtt csodákkal igazolta Isten Izraelt. Fel kellett volna ismerni a pogányoknak is Izrael hivatását, és tudomásul kellett volna venniük annak jogait és kötelességeit. Ha ezt megtették volna, sok büntetéstől megszabadulhattak volna.

e) Elérte-e célját az Ószövetség?

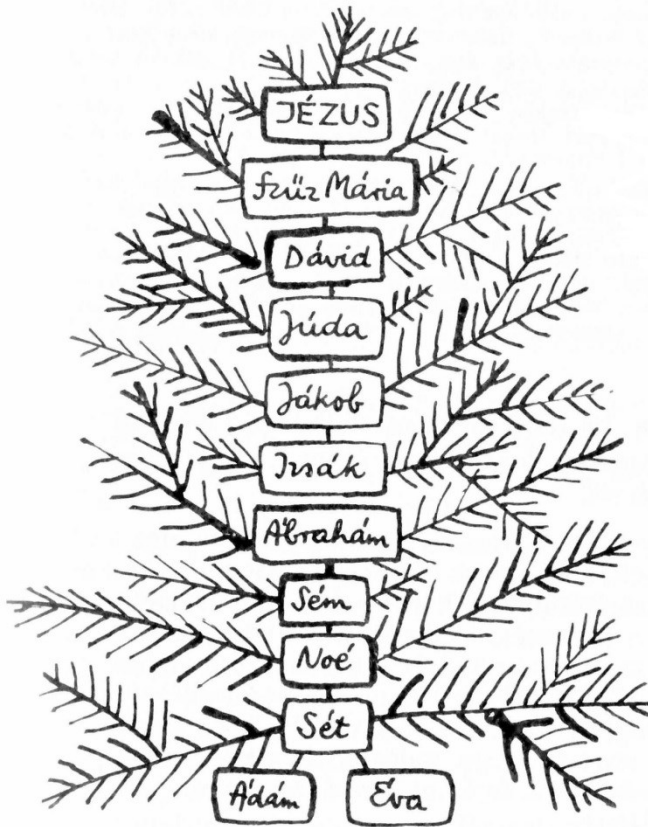
- Isten elérte célját az Ószövetséggel, a választott nép azonban nem.

Az Ószövetség rendeltetése az volt, hogy előkészítse a Messiás jövetelét: felkeltse a világ várakozását a Megváltó iránt, és figyelmét egy meghatározott pontra irányítsa, térben és időben, arra a történelmi szituációra, amelyben a Messiás feltűnik. Bizonyos, hogy ez kellő, sőt, bőséges mértékben meg is történt. A Messiás minden „kelléssel” (jellel) rendelkezett ahhoz, hogy felismerhető legyen. Akik őszintén várták és keresték Őt, azok meg is találták, és rá is ismertek. Az Ószövetség utolsó nagy prófétája, mintegy a választott nép romlatlan maradéka, Keresztelő Szent János nyomban megismerte, és egész erkölcsi tekintélyével tanúságot tett mellette: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit!” – jelentette ki. Megtalálta Őt a többi igaz lélek is. A hivatalos személyek, papok és írástudók

is pontosan ismerték a helyet és időt, ahol meg kell jelennie a Messiásnak. Heródes érdeklődésére adott válaszuk ezt mutatja, ezért tudta hova kell küldeni a katonákat (Mt 2). Isten célja megvalósult: a Messiás eljött, a jóakarátú embereknek békességet, üdvösséget hozott. Megmenti mindazokat, akik az „Istentől valók”. Izrael megátalkodott vezetői ellenben kudarcot vallottak terveikben. Saját dicsőségüket szolgálták, és annak megvalósítását várták a Messiástól. Céljukat nem érték el. Aki magát felmagasztalja, megaláztatik – mondta az Üdvözítő.

57. KIK VOLTAK JÉZUS JELESEBB ŐSEI?

Az Ószövetség nagyjai: Ádám, Noé, Izsák, Jákob, Dávid király.

Isten így szólt Ábrahámhoz:
„ ... mivel ezt letted,
és egyetlen fiadat
sem tagadtad meg tőlem,
gazdagon megáldalak ...
Utódaid által nyer áldást
a föld minden népe...”
(Ter 22,16-18)

Az emberiség családjának tagjaként született az Úr Jézus: ősüleink, Ádám és Éva leszármazottai közé tartozik Ő is. A népek elágazásának zürzavarában nyomon tudjuk követni azonban azoknak az útját, akiket Isten kiválasztott szövetségessül, hogy vérükből eredeztesse a megváltó Jézus vérét. Ábrahámtól kezdve nagyon gondosan figyelték a leszármazásra, arra az ágra, mely az Ábrahámnak tett ígéretet örökölte mint Isten áldását: az Ivdékot, aki megszabadítja az emberiséget nyomorúságából.

58. Mit tanít az Egyház?

Az Ószövetség szerzője Isten DH 3006, 4215sk; Isten üdvözítő tervét az Ószövetség könyveiben előre hirdették (DH 4221 II. Vatikáni zsinat Dei Verbum 14sk.); az Újszövetségben nyerik el teljes értelmüket (DH 4223).

Mit mond a Biblia?

Máté 1, 1-17.

Jézus Krisztusnak, Dávid fiának, Ábrahám fiának nemzetségtáblája. Ábrahám nemzette Izsákot, Izsák nemzette Jákobot, Jákob nemzette Júdát és testvéreit. Júdának született Perc és Szerach, Támártól. Perc nemzette Hezromot, Hezrom nemzette Áramot. Áram nemzette Aminadabot, Aminadab nemzette Nachsont, Nachson nemzette Szalmont. Szalmonnak született Boász, Rachabtól. Boásznak született Jobed, Ruttól. Jobed nemzette Izájt, Izáj nemzette Dávid királyt. Dávidnak született Salamon, Urija feleségától. Salamon nemzette Rechabeámot, Rechabeám nemzette Abiját, Abija nemzette Ázát. Áza nemzette Jozafátot, Jozafát nemzette Jorámot, Jorám nemzette Uziját. Uzija nemzette Jotámot, Jotám nemzette Acházt, Acház nemzette Hiszkiját. Hiszkija nemzette Manasszét, Manasse nemzette Amont, Amon nemzette Joziját. Jozija nemzette Jechonját és testvéreit - a Babilonba való elhurcoláskor.

A Babilonba hurcolás után: Jechonja nemzette Sealtieft, Sealtiel nemzette Zerubbábelt. Zerubbábel nemzette Abihudot, Abihud nemzette Eljakimot, Eljakim nemzette Acort. Acor nemzette Áchimot, Áchim nemzette Eliudot. Eliud nemzette Elezárt, Elezár nemzette Mattant, Mattan nemzette Jákobot. Jákob nemzette Józsefet, Máriának a férjét, aki a Krisztusnak nevezett Jézust szülte. Így a nemzedékek száma: Ábrahámától Dávidig tizennégy nemzedék, Dávidtól e Babilonba való elhurcolásig tizennégy nemzedék, és a Babilonba való elhurcolástól Krisztusig tizennégy nemzedék.

a) Mi volt az Úr Jézus kiválasztott őseinek a feladata?

- Az volt a legfőbb feladatuk hogy jelezzék az utat, amelyen a Megváltó érkezik

Miután az emberek megsokasodtak, Isten kiválasztotta közülük azokat, akik a legméltóbbak voltak arra, hogy a Megváltó ősei legyenek. Ezt mindig tudomásukra is hozta Isten, hogy tudjanak róla, és másoknak is hirdessék. Noénak kinyilatkoztatta Isten, hogy az ő utódait többé nem pusztítja el. Noé utódai közül később Ábrahámot választotta ki és tudomására hozta, hogy az ő ivadékai (utódai) közül származik majd a Messiás. Ábrahám ivadékai közül Jákob nemzetsége, Júda törzse és Dávid családja lett a kiválasztott. Dávid családjából pedig Szűz Mária és Szent József származott, az Úr Jézus édesanyja és nevelőatyja.

b) Hogyan választotta ki Isten az Úr Jézus őseit?

- Az Úr Jézus őseinek a kiválasztását az üdvösség története beszéli el.

Az ősök kiválasztásának története Ábrahám történetével kezdődik, az Úr Jézus születése előtt 2500-2000 év között (Gen 12). Ábrahám Elő-Ázsiában élt valahol a Tigris és az Eufrátesz folyók vidékén, Haran nevű helységben. Istenfélő, jámbor élete miatt tetszett az Úrnak, s ezért őt választotta ki elsőnek a Messiás útjának előkészítésére. Először azonban próbára tette hűségét. Megparancsolta neki, hogy hagyja el a földet, ahol él, és menjen arra a földre, amelyet majd megmutat neki. Ábrahám engedelmeskedett Istennek, és elköltözött hazájából feleségével, rokonságával és állataival együtt Kánaánba; ahova Isten vezette őt. Ezt a földet (ma Palesztina és Izrael) jelölte ki Isten Ábrahám utódainak, a választott népnek és a Megváltó szülőföldjének. Ábrahámnak jutalmul, mivel engedelmeskedett, ígéretet tett, hogy gyermeket ad neki, mivel nem volt még gyermeke, pedig már öreg volt feleségével, Sárával együtt. Isten be is váltotta ígéretét, és Ábrahámnak gyermeke született, Izsák lett a neve. Ezután másodszor is próbára tette az Úr Ábrahámot. Azt követelte tőle, hogy ölje meg és áldozza fel egyetlen gyermekét, Izsákot. Ábrahám kész volt erre az áldozatra is. Ekkor kapta a nagy ígéretet: „... nagy nemzetté teszlek, és megáldalak ... benned nyer áldást a föld minden nemzetsége.” „Ivadékokban nyer áldást a föld minden nemzete, mivel engedelmeskedtél szavamnak.” (Ter 12). Kinyilatkoztatta tehát Isten Ábrahámnak, hogy az ő ivadékaiból (utódai közül) származik a megváltó Messiás.

Izsáknak két fia volt: Ézsau és Jákob. Ikrek voltak, de Ézsau előbb jött a világra. Szokás szerint Ézsaut illetve volna az elsőszülött áldása. Ézsau azonban nem sokra becsülte azt. Egy alkalommal öccsének, Jákobnak eladta azt egy tál lencséért. Az öregségére megvakult Izsák halálos ágyához hívatta kedvencét, Ézsaut. Kérte, menjen a mezőre, ejtsen egy vadat, és készítse el neki, hogy egyék belőle. Utána majd megkapja az elsőszülöttnak kijáró áldást. Meghallotta ezt Rebekka, Izsák felesége, aki a szelídebb természetű Jákobot kedvelte. Míg Ézsau a mezőkön vadászott, ő is elkészítette az ételt, és Jákobot küldte be Izsákhoz Ézsau nevében, hogy áldja meg. Jákob állatbőrt húzott a kezére, hogy szőrös legyen, mint Ézsau keze, és atyja elhiggye, hogy Ézsau áll előtte. A vak Izsák gyanakodott ugyan, mondván: „A hang ugyan Jákobé, de a kéz Ézsaué”, ennek ellenére megáldotta az Ézsauinak vélt Jákobot. Jákob csellel ugyan, de érvényesen megszerezte az elsőszülöttségi áldást, amelyet egy tál lencséért megvett könnyelmű bátyjától. Amikor a csel kiderült, Ézsau haragra lobbant, és üldözőbe vette testvérét, aki Ábrahám egykori hazájába menekült. Menekülése közben egy alkalommal álmában megnyílt az ég. Az ég és a föld között lépcsőt látott, amelyen angyalok közlekedtek le és fel. Az Úr megjelent neki, és megújította az ígéretet, amelyet egykor Ábrahámnak tett: neki adja Kánaán földjét, megsokasítja ivadékait, és benne és iva-

dékában (a Messiásban) lesz megáldva minden nemzet. (Ter 28,10-17) Más alkalommal szintén álmában az Úr angyalával küzdött Jákob, aki nem akarta őt megáldani. Erőszakosságának engedve végül mégis megáldotta Jákobot, ezzel mintegy jóváhagyta az áldást, melyet csellel szerzett meg. Ekkor új nevet adott Jákobnak az Úr: „Izrael leszel ezentúl, mivel erős voltál Istennel szemben” (Ter 32,29). Izrael utódai alkotják az ő nemzetségét, Izrael népét, a választott népet.

Jákobnak, illetve Izraelnek tizenkét fia volt. Ezek közül József volt a legkedvesebb atyjának, akit éppen ezért gyűlölt a többi testvér, és eladták őt egyiptomi kereskedőknek. József révén Izrael és egész háza népe Egyiptomba került. Négy száz évig ott is maradtak. A haldokló Jákob, illetve Izrael, magához hívatta fiait, hol megáldja őket. Isten ekkor kinyilatkoztatta Izraelnek, hogy tizenkét utóda közül Júda lesz az áldott, az ő törzséből származik majd a Messiás. „El nem vétetik a fejedelmi pálca Júdától, sem a vezér az ágyékától, míg el nem jó az Elküldendő, az, akire a népek vároznak” (Ter 49, 10). Miután négyszáz évi egyiptomi tartózkodásból Mózes és Józsué csodálatos módon visszavezette Izrael népét Kánaánba, Isten bölcs vezéreket és bírakat adott a népnek. A nép azonban királyokat kért az Úrtól. Nem tetszett ez a kérés az Úrnak, de rendelt nekik királyokat, melléjük azonban szent prófétákat is adott, akik az Ő nevében tanították a népet. A királyok közül a legnagyobb és legszentebb – Dávid király volt. Az ő családját választotta ki az Úr Júda törzséből, hogy belőle származzék a megváltó Messiás (2Sám 7, 8-18).

c) Szentek voltak-e az Úr Jézus ősei?

- Az Úr Jézus kiválasztom őseit a szentek sorában tiszteljük

Megszámlálhatatlan azoknak a száma, akik az Úr Jézus őseinek a láncolatát alkották: Ádámtól és Évától egészen Szűz Máriáig és Szent Józsefig. Nincs arról szó, hol valamennyit szentnek nevezünk, akadtak közöttük bizonyára nagy bűnösök is. A hosszú sorból azonban egyeseket külön kiválasztott az Isten arra, hogy tudomásukra hozza a nagy titkot: az ő utódai közül fog származni a Megváltó. Istennek a választása olyan kegyelmet jelentett a választottak számára, amely megszentelte őket. E választottak mélységes hitükkel, életük szentségével, sokszor természetfölötti jelekkel győzték meg népüket arról, hogy ők az Isten emberei, és hogy éppen rajtuk keresztül halad át az Úr, ők az érkező Messiás útjának jelzői.

Lehetséges, hogy akadtak olyanok is, akik elutasították a kiválasztás kegyelmeit, és nem jelezték népüknek, az emberiségnek a Messiás útját önmagukban. Az is lehetséges, hogy voltak választottak, akikről nem beszél az üdvösség története. Akikről azonban az üdvösség története beszél, azok hűséges, méltó ősei voltak a Megváltónak. Ádám, Noé, Ábrahám, Izsák, Jákob, Dávid, mindannyian az Isten-

be vetett hit hősei, amint azt Szent Pál apostol írja a Zsidóknak írt levelében (Zsid 2). Rendületlenül bíztak Isten ígéletében, a Messiás jövetelében, vágyakoztak utána, és szolgálatára készek voltak. Ez a lelkiesség volt és lesz mindig az életszentség lényege. Ebből a Krisztussal való egységből (az Ószövetségben remény szerinti egységből) forrászik az erkölcsi erő a parancsok megtartására. Igaz, hogy találunk e kiválasztott ősök életében súlyos bűnöket is, olyanokat, amelyeket az újszövetségi szentek életében talán nem találunk. Pl. Dávid házasságtörése. Meg kell azonban fontolnunk, hogy ők is egy hosszú élet küzdelmei után, a bűnbánat útján lettek méltók a kiválasztottságra, és lettek szentekké. Az újszövetségi szentek között is van erre bőséges példa (Szent Ágoston élete). Azt is figyelembe kell venni továbbá, hogy ők sokkal könnyebben eltévelyedhettek, kevesebb megszentelő eszköz állt a rendelkezésükre; nem állott még mellettük a megtestesült Krisztus és Anyaszentegyház, hogy gondos anyaként vigyázza életüket, minden lépésüket.

d) Lehet-e tudományosan igazolni az Úr Jézus leszármazását?

- Az Úr Jézus leszármazása (genealógiája) tudományosan igazolható.

Egész keresztény hitünk az Úr Jézus történeti személyiségén nyugszik. Az Ő személyének, tanításának, rendelkezéseinek történeti hitele a mi hitünk tudományos igazolása. Ezért döntően fontos, hogy az Úr Jézus személye történetileg pontosan meghatározható legyen, szemben a mitológiai személyekkel, akik teljesen meghatározhatatlanok, éppen ezért a mesék alakjai közé sorolhatók. Az Úr Jézus történetiségéről tanúskodik a Szentírás mint történeti dokumentum. Az egész ószövetségi Szentírás az Úr Jézus megjelenésének előzményeit, körülményeit írja le és összpontosítja a figyelmet a térnek és időnek arra a pontjára, ahol a Megváltónak kell megjelenie.

Az újszövetségi Szentírás első könyve, Máté evangéliuma az Úr Jézus leszármazásának történetével kezdődik. Ezzel szorosán, szervesen bekapcsolja Krisztust a történelembe, az emberiség testébe, és meghatározza benne a helyét. Kétségtelen, hol a Szentírás igényli magának a történeti hitelességet. Kérdés, vajon a történelemtudomány megadja-e neki a hitelt? A történelemmel kapcsolatos tudományok alapos ismerői állítják, semmi okunk sincs kételkedni a Szentírás történeti hitelességében. Egyetlen valótlán adatot sem találtak benne, sőt, minden okunk megvan arra, hogy a Szentírást a leghitelesebb történeti dokumentumnak tartsuk (Die Bibel hat doch recht).

e) Hogyan üdvözültek az ószövetségi szentek?

- Az üdvösség biztos reményében vártak Krisztusra a pokol tornácán.

Az üdvösség, amire Isten meghívott minket, az Isten színe látása, azaz isteni élet teljes birtoklása. Mindez lehetetlen volt számukra, amíg az Isten Fia emberré nem lett. A mennyei Atya ugyanis mindent egyszülött Fiának adott át, az isteni élet teljességét Ő kapja az Atyától. Az Ő személyével való tényleges kapcsolat nyitja meg számunkra az üdvösség lehetőségét. Ez a tényleges kapcsolat pedig csak a megtestesüléskor valósult meg Isten Fia és az emberek között. A megtestesülés óta Krisztus valóságosan jelen van közöttünk, és lehetővé tette mindenki számára a Vele való kapcsolatot. A megtestesülés előtt azonban ez a tényleges kapcsolat nem volt lehetséges. Csak remélhették azt. Éppen azért az üdvösség sem lehetett ténylegessé, csak a biztos remény által részesülhettek benne. Az ószövetségi szentek éppen a reményüket tisztították meg a földi életben, ezért haláluk után lelkük a biztos, zavartalan remény boldog vágyakozásának és várákozásának állapotába került. Ennek az állapotnak megfelelő helyen voltak, amit a pokol tornácának nevezünk. A nászra váró, jövődó boldogságban már biztos jegyes állapotához hasonlítható talán e lelkek állapota.

Az ószövetségi felfogás szerint a megholtak közül a kiváló szentek „Ábrahám ölében”, „kebelén” vannak (Lk 16). Ennek a képnak is az lehet talán az értelme, amit a biztos reménység jelent. Az ószövetségi ember számára az üdvösség forrása az Ábrahámmal való egység. Aki „Ábrahám ölé”-ben van, az olyan biztos lehet üdvössége felől, mint amilyen biztosan érzi magát a gyermek anyja ölében.

Amikor pedig az Ige megtestesült, ténylegessé vált az üdvösség. A pokol tornácán várakozó lelkek számára akkor vált ténylegessé a megtestesülés, amikor az Úr Jézus lelke a halál után leszállt hozzájuk, hogy közösséget létesítsen velük.

58. KI VOLTAK AZ ÚR JÉZUS ELŐHÍRNÖKEI?

Angyalok és próféták hirdették előre az Úr Jézus jövetelét.

*Arkangyalok angyalokkal
zengnek boldog kardalokkal
örkődnek és virrasztanak,
látogatnak, tudósítanak
kicsinyeket és nagyokat
(Kempis T. -Fila L)*

Az Úr ígérete a választott népnek és az egész emberiségnek: „Nézzétek, elküldöm hírnökömet, hogy előkészítse előttem az utat.” (Mal 3,1). Mindennél fontosabb volt, hogy amikor a Megváltó eljön, a választott nép és általa az egész emberiség felismerhesse Őt. Ezért Isten sok ismertetőjegyet megüzent előre a hírnökök, próféták által, hogy mindenki ráismerhesen, ha megérkezik a Szabadító.

58. Mit tanít az Egyház?

Az Atyákkal egybehangozva tanítjuk ... Jézus Krisztust, úgy, amint ezelőtt a próféták tanítottak róla, azután Ő maga, a mi Urunk Jézus Krisztus tette önmagáról és amint az Atyák hitvallása ránk hagyományozta (Khalkédóni Zsinat, DH 301-302).

Mit mond a Biblia?

Lukács 20, 9-15.

Ezután mondott a népnek egy példabeszédet: „Egy ember szőlőt ültetett. Majd bérbe adta a szőlőműveseknek, és hosszabb időre elment idegenbe. Amikor eljött az ideje, elküldte szolgáját a szőlőművesekhez, hogy a szőlő terméséből szolgáltatassák be neki a ráeső részt. De a szőlőművesek megverték, és üres kézzel elkergették. Erre egy másik szolgát küldött. Ezt is megverték, szidták, gyalázták, majd üres kézzel elzavarták. Erre egy harmadikat is küldött. Ezt is sebesre verték, és kidobták. Most a gazda így gondolkodott magában: Mit tegyek? Elküldöm kedves fiamat, őt csak megbecsülik. A szőlőművesek azonban a fiú láttára így bíztatták egymást: Ez az örökös. Öljük meg, és e mienk lesz öröksége, Kidobták hát a szőlőből és megölték. Vajon mit tesz velük a szőlő ura?

ApCsel 7, 51-53.

Ti vastagnyakúak, ti körülmetéletlen szívűek és fülűek, mindig ellenállatok a Szentléleknek, s mint atyáitok, olyanok vagytok ti is. Melyik prófétát nem üldözték atyáitok? Mind megölték azokat, akik az Igaz eljövételéről jövendöltek. S most ti lettetek árulói és gyilkosai, ti, akik az angyalok közreműködésével átvettétek a törvényt, de nem tartottátok meg.

a) Mi volt Isten hírnökeinek a feladata?

- Az angyaloknak és prófétáknak az volt a feladatuk, hogy hirdessék Isten üzenetét a Megváltóról.

Már ősszüleink megkapták az ígéretet Istentől, hogy el fog jönni a Szabadító, a Megváltó, és megszabadít minket a Kígyó (a Gonosz) hatalmából. Ezt az ígéretet az emberek szájról szájra adták egymásnak, de senki nem tudta, hogy hol, mikor és hogyan fog megérkezni a Megváltó, és miről fogják Őt megismerni. Amikor azonban közeledett a Megváltó érkezésének ideje, de még érkezése előtt kb. 2500 évvel, a mennyei Atya több ízben angyalokat küldött egyes szent emberekhez, hogy átadják nekik üzenetét. Így Ábrahámnak tudomására hozta az angyal, hogy az ő utódai közül fog származni a Megváltó. Utána Jákobnak is megjelent az Úr angyala, megáldotta őt és utódait, akik közül majd a Megváltó származni fog. Végül a Szűzanyának már azt jelentette Gábor főangyal, hogy ő lesz a Megváltó

édesanyja. Szent Józsefnek megbízást adott, hogy legyen a születendő gyermek nevelőatyja. A pásztoroknak pedig kihirdette, hogy a Megváltó megszületett, megtalálhatják Őt a barlangistállóban, pólýába takarva, jászolba fektetve. Az angyalokon kívül igen sok dolgot megjövendöltek előre a Megváltóról a próféták is.

b) Kik voltak a próféták?

- A próféták az Ószövetség szent emberei, akik Isten nevében előkészítették a választott népet, Izraelt, a Megváltó eljövételére.

Isten egy egész népet, választott ki a Megváltó jövetelének előkészítésére. Ábrahámnak, Ábrahám utódai közül pedig Jákobnak (más néven: Izrael) a leszármazottai alkották az izraeliták népet. E nép vezetői azonban nem mindig voltak Isten kedves emberei. Nem tudták Isten akarata szerint kormányozni a népet. Ezért Isten maga választott ki magának egyes szent embereket Izrael fiai közül, és saját prófétáivá tette őket. A próféta szó azt jelenti: „Isten helyett beszélő.” Ezek a próféták vették át a nép lelki vezetését. A vezetőket, királyokat is megdorgálták, ha azok eltértek az igazságtól. Ezért a királyok sokszor nem is szerették a prófétákat. Gyakran megölették őket. Az embereket figyelmeztették Isten parancsára és a Megváltó jövetelére. Megjövendölték néha a közelgő háborúkat, csapásokat, de legfőbb jövendöléseik a Megváltóról szóltak: mikor, hol, hogyan fog érkezni, milyen lesz az élete.

A prófétákat két nagy csoportba szoktuk osztani: író és nem író prófétákra. A nem író próféták közül a legnagyobbak voltak: Illés és Elizeus próféta, továbbá Keresztelő Szent János. Az író próféták közül a legnagyobb a négy nagy próféta: Izajás, Jeremiás, Ezekiel, Dániel. Rajtuk kívül van tizenkét kis próféta: Ámosz, Ozeás, Mikeás, Náhum, Szofoniás, Habakuk, Aggeus, Zakariás, Malakiás, Abdiás, Joel és Jónás. Az igazi prófétákon kívül előfordultak hamis próféták is, akik bár nem kaptak megbízást Istentől, mégis Isten nevében beszéltek. Ezeket arról lehetett többek között megismerni, hogy csodajeleket nem tettek, jövendöléseik nem teljeseztek be, és hízelegtek a királyoknak és a népnek, hogy jó soruk legyen.

c) Mit jövendöltek meg a próféták az Úr Jézusról?

- A próféták sok ismertetőjegyet megjövendöltek a Megváltóról.

Izrael prófétái, vezérei és szent írói igen sokat szólottak és írtak az eljövendő Messiásról. Ezek az írások vágyakozást, lelkesedést, ujjongást, az Úr ígéretere való boldog emlékezést fejeznek ki. „Harmatozzatok, egek, onnan felülről, és csepegjétek felhők az igazat; nyíljék meg a föld, és teremje a Szabadítót, és legyen egyszersmind igazságosság!” (Iz 45,8) Ezek közül a szent írások közül azok a jö-

vendölések a legfontosabbak, amelyek a jövendő Messiásnak valamilyen ismeretőjegyet közölték.

A főbb jövendölések:

- Jákob megjövendölte, hogy Júda törzséből fog származni a Megváltó, s akkor fog eljönni, amikor e törzs kezéből kiesik a fejedelmi pálca azaz elveszti a hatalmat (Gen 49,1-11).
- Izajás próféta a Messiás sorsát, szenvedését, halálát jövendölte meg: „Viszik, mint a juhot leölésre, s mint nyúzója előtt a bárány, elnémul, és meg nem nyitja száját.” (Iz 53,1-8)
- Izajás azt is jelzi, hogy a Messiásnak szűz lesz az édesanyja (Iz 7,4-15).
- Dániel próféta az érkezés idejéről szól, úgy, amint azt az angyal vele közölte: „Ama parancs kiadásától, hogy ismét felépüljön Jeruzsálem, a felkent Fejedelemig hét hét és hatvankét hét lesz, és viszontagságos időkben ismét felépülnek az utcák és a falak. A hatvankét hét múlva megölik a Felkentet, és nem lesz az ő népe, amely őt megtagadja.” (Dán 9,25-26)
- Mikeás próféta az érkezés helyét határozza meg: Betlehemben fog születni a Messiás (Mik 5,1-2).
- Zakariás megjövendöli a Messiás ünnepélyes bevonulását Jeruzsálembe, számárháton (Zak 9, 9).
- Malakiás a Messiást közvetlenül megelőző hírnökről, Keresztelő Szent Jánosról szól, az ő működését jelzi előre.
- Dávid király zsoltáraiban azt jövendöli, hogy a Messiás kezét, lábát átverik szegekkel, köntösére sorsot vetnek (Zsolt 22).
- Keresztelő Szent János már rámutatott az Úr Jézusra: „Íme, az Isten Báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit!” (Jn 1,29-34).

d) Nincs-e ellentmondás a jövendölések között?

- A jövendölések helyes értelmezése feloldja a látszólagos ellentmondásokat.

Aki azzal a szándékkal olvassa végig az ószövetségi Szentírást, hogy pontos, határozott képet kapjon a Messiásról, meglepetve tapasztalja talán, hogy nem tud világos, egyértelmű képet alkotni róla. Leszámítva a vérségi leszámazásra, a születés helyére, idejére vonatkozó egyértelmű jövendöléseket, igen eltérőek a Messiás életének, működésének jellemzői. Egyes szövegek az eljövendő Messiás dicsőségéről, országának boldogságáról, a Messiás végleges és teljes győzelméről

beszélnek: „Megrendítem az összes nemzeteket, és eljő, aki után minden nemzet vágyakozik. És dicsőséggel töltöm be azt a házat, úgymond a Seregek Ura.” (Agg 2,7). A 71. zsoltár, Izajás 60. és 66. fejezete stb. hasonló szellemben beszél a Messiásról. Másrészt viszont éppen Izajás az, aki oly félreérthetetlenül beszél a Messiás szenvedéséről, haláláról csakúgy, mint az egyes zsoltárok (21).

A kétféle Messiás-kép látszólag nehezen egyeztethető össze. A választott nép zöme és hivatalos vezetői nem is tudták azt megérteni. Előttük a dicsőséges Messiás képe lebegett, őt várták, ezért nem is ismerték meg a szenvedő Messiást. Semmi nehézségünk nem lehet azonban, ha egyszerűen tudomásul vesszük a tényt, és úgy értelmezzük azokat, ahogyan lehet. A szenvedő és a dicsőséges Messiás képe egymást egyáltalán nem zárja ki. A szenvedés és a dicsőség az ember életében nagyon is összefér. Nos, hát, arról a Messiásról beszéltek a próféták, aki először szenved, meghal, majd megdicsőül, és a legvégén kinyilvánítja dicsősége teljességét és Ítélet napján, amikor újjáteremti dicsőségének országát. Ez mind természetesen hozzátartozik a Messiás személyéhez. Nem adtak volna a próféták teljes képet, sőt a felismerhetetlenségig eltorzították volna képét, ha akár csak a szenvedést, vagy csak a dicsőségét nem jövendölték volna meg.

e) Felismerhető volt-e a Messiás a jövendölések alapján?

- A jövendölések alapján hitelt érdemelt az Úr Jézus szava, aki világosan kijelentette, hogy Ő a Messiás.

A jövendölések elég szűk körre irányították a választott nép figyelmét. Dávid király családjának leszármazottai jöhettek csak számításba, azok közül is csak az, akinek szűz az édesanyja. Ez mindenképpen abban az időben vált aktuálissá, amikor az Úr Jézus született. Kétségtelen, hogy a választott nép ezeket a körülményeket nem is tévesztette szem elől, és tisztában volt velük. Kérdés azonban, hogy az adott körön belül hogyan lehettek bizonyosak a Messiás személyében. Ehhez a bizonyossághoz természetesen hozzá tartozott magának a kérdéses Messiásnak a személye is, ti. annak alkalmassága, messiási öntudata, személyi, erkölcsi adottságai: az Úr Jézusban mindezek a személyes követelmények nyilvánvalóan jelen voltak. Első nyilvános bemutatkozása Názáretben történt. Ott, ahol nagyon jól ismerték. A zsinagógában Izajás jövendölését olvasta fel: „Az Úr Lelke rajtam.” (Iz 61,1-2). Utána kijelentette: „... ma teljesedett be ez az írás füleitek hallatára.” (Lk 4,1-30).

Az Úr Jézusnak ezt az állítását, hogy Ő a várt Messiás, teljesen és megnyugtatóan alátámasztották a következő tények:

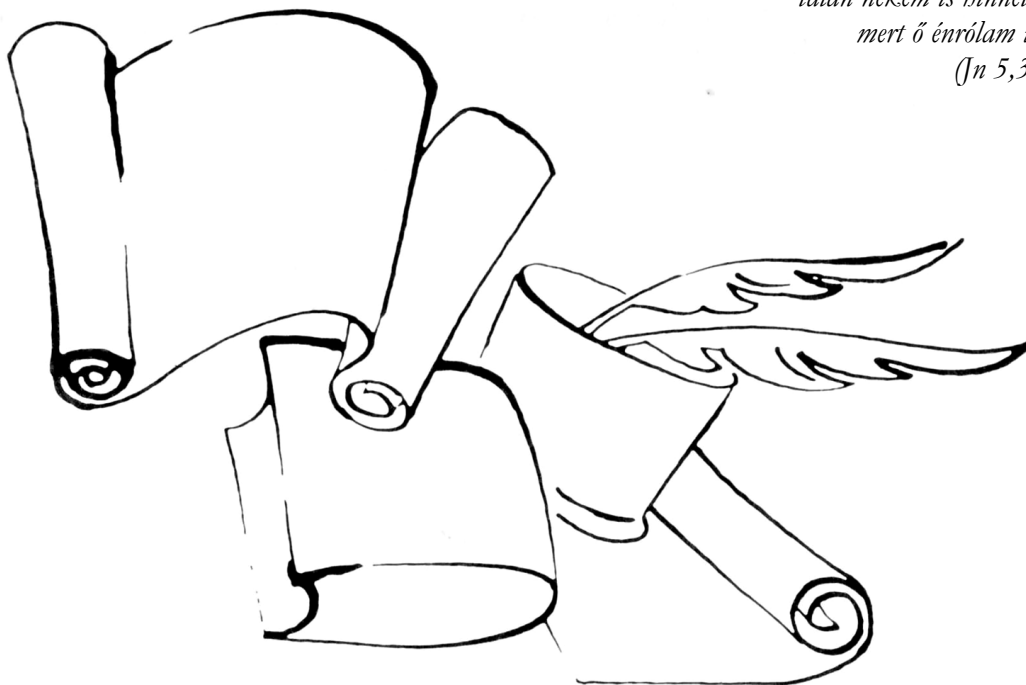
1. Az Úr Jézus személye benne volt abban a meghatározott körben, ahol a Messiásnak fel kellett tűnnie.

2. Az Úr Jézus határozottan, világosan kijelentette, hogy Ő a Messiás. Ezt a zsidók tisztán meg is értették, azért nevezték káromkodónak.
3. A názáretiek különösen jól ismerték az Úr Jézus személyét, tudhatták, hogy az Úr Jézus feddhetetlen ember, lehetetlen, hogy örült, vagy csaló legyen. Harminc év alatt, amíg Jézus közöttük élt, megismerhették Őt. Megismerhették továbbá születésének csodálatos körülményeit, sőt, egy-két csodáját is.
4. Mindenképpen döntő kellett volna legyen Keresztelő Szent János tanúságtétele, aki felismerte az Úr Jézusban a Messiást, és tanítványainak ki is hirdette azt, Keresztelő Szent János szentsége, prófétai küldetése, tekintélye pedig a választott nép előtt kétségtelen volt.
5. Egyébként maga az Úr Jézus is olyan módon nyilatkozott, hogy a jövendölések alapján fel kellett volna Őt ismerni. Csodákat nem szívesen tett. Csak irgalomból, „ráadásképpen adta népének a csoda jeleit.” (Vö.: Lk 11,29)

59. MI TARTALMAZZA AZ ÓSZÖVETSÉG TÖRTÉNETÉT?

Az ószövetségi Szentírás.

*Az Úr Jézus elismerte és igazolta
az ószövetségi Szentírást:
„Vizsgáljátok az Írásokat,
hiszen azt tartjátok,
hogy bennük találtok örök életet!
Éppen azok tanúskodnak rólam.
Ha Mózesnek hinnétek,
talán nekem is hinnétek,
mert ő énrólam írt”
(Jn 5,39).*

Az egész Szentírás két részből áll: az Ó- és az Újszövetségből. Az első rész az Úr Jézus születéséig tartalmazza üdvösségünk történetét, a második rész a krisztusi kinyilatkozást írja le.

59. Mit tanít az Egyház?

A zsinat úgy vélte, hogy a szent könyveknek a jegyzékét pedig ehhez a határozathoz kell csatolni, nehogy valakiben kétkedés támadhasson, vajon melyek azok, amelyeket maga a zsinat elfogad. Ezek pedig az alábbiak: *Ószövetségek*: Mózes öt könyve, azaz: Teremtés, Kivonulás, Leviták, Számok, Második Törvénykönyv; József, Bírák, Ruth, Királyok négy könyve (= *Sámuel két könyve, Királyok két könyve*), Krónikák két könyve (Paralipomena), Ezdrás első könyve és a második, amelyet Nehemiás könyvének neveznek, Tóbiás, Judit, Eszter, Jób, Dávid Zsoltáros könyve százötven zsoltárral, Példabeszédek könyve, Prédikátor (*Ecclesiastes ill. Kobolet*), Énekek Éneke, Bölcsesség, Jézus Sirák fia könyve (*Ecclesiasticus*), Izajás, Jeremiás Bárukkal, Ezékiel, Dániel, a tizenkét kisproféta, úgymint Ozeás, Joel, Ámosz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Szofonias, Aggeus, Zakariás, Malakiás; a Makkabeusok két könyve, az első és a második. (DH 1502)

Mit mond a Biblia?

Lukács 24, 227.

Jézus így szólt az emmauszi tanítványokhoz: „Ó, ti balgák, milyen nehezen tudtátok elhinni, amit a próféták jövendöltek! Vajon nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemehessen a dicsőségébe!” Aztán Mózesen elkezdve az összes prófétánál megmagyarázta nekik, amit az Írásokban róla írtak.

a) Kinek a műve az ószövetségi Szentírás?

- Az ószövetségi Szentírás elsősorban Isten műve, másodsorban a szent íróké.

Mivel az ószövetségi Szentírás is az Isten üzenete, tanítását és csodálatos tetteit tartalmazza, azért elsősorban magának az Istennek a műve. A szent írók csak az Ő íródeákjai voltak, akik az Ő parancsára és titokzatos ellenőrzése mellett írtak. „Vezess és oktass engem igazságodra!” – szól a szent író Istenhez (Zsolt 25). Másodsorban azonban a szent írók műve: a Szentírás, mert ők hallották meg Isten üzeneteit, ők ismerték és értették meg az Ő tetteit, és mindezeket ők fogalmazták meg és írták le. Egyes szent íróknak a nevét is ismerjük, másoknak csak a műveit.

b) Mit jelent az, hogy a Szentírásban nem lehet tévedés?

- Hogy a Szentírásban nincs tévedés, azt jelenti, hogy amit a szent író mondani akart, az biztosan igaz.

Isten nem tévedhet! Az is biztos, hogy ha Ő ki akar valamit nyilatkoztatni az embereknek, az sikerül neki. Isten vigyáz arra, hogy akire rábízta igazságát, az ne hamisítsa azt meg, hanem helyesen fogja fel. Különben maga az Isten vallana

kudarcot szándékában, ami elgondolhatatlan. A szent írók tehát biztosan ismerték az Isten tanítását, és azt akarták leírni. Ezért abban, amit le akartak írni, nem tévedhettek. Ha tehát tudni akarjuk, hogy mi az, ami egészen biztos a Szentírásban, akkor azt kell megállapítanunk, mit akartak mondani, kifejezni a szent írók.

c) Melyek az ószövetségi szent könyvek?

- Az ószövetségi Szentírás 45 könyvet tartalmaz, amelyeket három nagy csoportba osztunk:

1. Mózesi könyvek (más néven Tóra);
2. Prófétai könyvek;
3. Egyéb könyvek

Isten gondoskodott arról, hogy szent íróit – akik az Ő tanítását hirdették és írták le – az emberek felismerhessék, és írásaikat megőrizték. Szentek voltak ezek az írók, sokszor csodákkal, jelekkel igazolta őket Isten a nép előtt. Ezért az istenfélő nép írásaikat hamarosan szentnek tartotta, és elkülönítette azokat minden egyéb műtől. A választott nép papsága Mózesától kezdve (Kr.e. 1500 körül) a templomban, a Frigyszekrényben őrizte a szent írásokat, amelyeknek száma egyre gyarapodott. Az Úr Jézus születése előtt a 2. században már megvolt a zsidóknál az ószövetségi könyvek ma is használatos beosztása. Az ószövetségi Szentírást nem csupán a zsidók ismerték el Istentől sugalmazott szent könyvnek, hanem az Úr Jézus is. Az Úr Jézusra támaszkodva az Egyház is elfogadta azokat az újszövetségi szent könyvekkel egyenlő rangúaknak.

d) Nem került-e összeütközésbe az ószövetségi Szentírás a tudománnyal?

- Az Egyház azt tanítja, hogy a Szentírásban nincs és nem is lehet tévedés.

Krisztus tekintélye tökéletesen meg is nyugtatja azokat, akik hisznek Krisztusban. Ez azonban nem csupán a hit kérdése, hanem a tények kérdése is. A történelem és egyéb tudományok is érdekeltek az ügyben. A hitetlenek nyíltan állítják, a Szentírás ellentétbe került a tudománnyal, egyrészt a történelemtudománnyal, másrészt a természettudománnyal. Így pl. a teremtéstörténet a mai természettudomány állása szerint abszurdum. Azután több olyan jelenség, esemény szerepel az ószövetségi Szentírásban, ami a tudomány szerint lehetetlen. Pl. a napcsoda jelensége. Még a hívő is talál néha a Szentírásban látszólagos ellentmondásokat és a tudománnyal ellentétes dolgokat. Mi a megoldása ezeknek a problémáknak?

1. Mindenekelőtt tisztázni kell az alapelvet: Mit akart a szent író mondani? Hitigazságot, erkölcsi szabályt, történeti igazságot akart-e kifejezni? A

szándékon kívül minden egyéb csak eszköz, amit a szent író felhasznál, de nem állít. Így pl. a teremtéstörténetben a világkép csak eszköz, hogy vele kifejezhesse a hitbeli igazságot: mindent az Isten teremtett, amit csak látunk, az egész világot.

2. Ha egy hitetlen tudós azt állítja, hol a Szentírás összeütközésbe került a tudománnyal, az még egyáltalán nem biztos, hogy úgy is van. Lehet az önkényes, elfogult vélekedés is. Más, még talán komolyabb tudósok ugyanakkor semmi ellentmondást nem látnak a kettő között.
3. Amit a tudomány nem tud megmagyarázni, az nem tudományellenes, hanem tudományfölötti jelenség a Szentírásban. Éppen a tudománytól nem várja a hívő ember, hogy megmagyarázza a csodákat, tudván, hogy azok nem természetes, hanem természetfölötti jelenségek.

e) Mit nyilatkoztatott ki Isten az Ószövetségben?

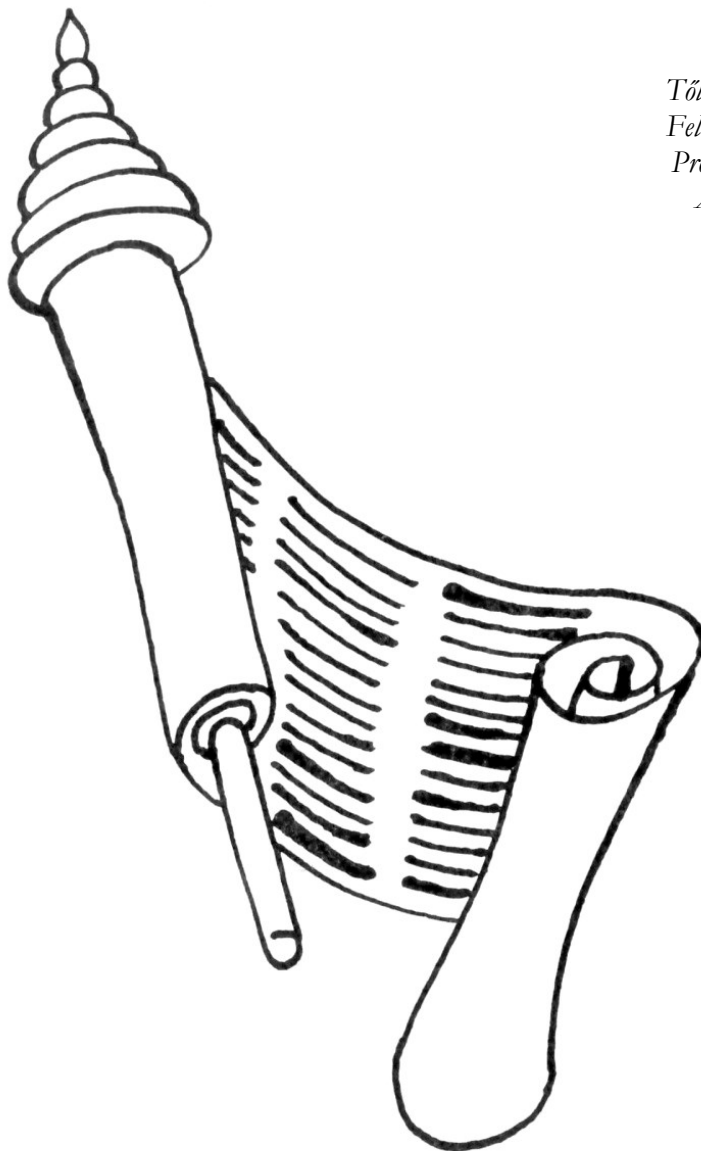
- 1. Sajat létét
- 2. Létének szentségét
- 3. Üdvözítő szándékát a Messiás által
- 4. A Messiás történeti személyét

Az Ószövetséget úgy foghatjuk fel, mint Isten természetfölötti megnyilatkozásának történetét. Kinyilatkoztatta magát ugyan a teremtés, a természet által is, de annál többet szánt nekünk önmagából, mint amit a teremtés képes nyújtani.

1. A természetfölötti kinyilatkoztatás először is arról győzte meg az embert, hogy van Isten. Bár az ember azt természetfölötti kinyilatkoztatás nélkül is megismerheti, de a bűn miatt csak homályosan, bizonytalankodva. Isten természetfölötti megnyilatkozásai, a különböző csodák biztosabb, világosabb ismeretet nyújtottak az embernek Róla.
2. Másodszor az isteni megnyilatkozások Isten fogalmát is világosabbá, tisztábbá tették. Isten világfölöttisége, végtelen fölsége, vagyis az Isten szentsége határozottabban kidomborodott.
3. Harmadszor ezeknek a természetfölötti megnyilatkozásoknak tartalmuk is volt. Isten valamit önmaga belső életéből is közölt: szeretetét, amely segíteni akar az emberen. Kinyilatkoztatta üdvözítő szándékát, amely szerint segíteni akar a választott népen, s rajta keresztül a világon. Végül azt is kinyilatkoztatta, hogy miképpen hajtja végre az üdvözítő szándékát: elküldi a Messiást, akinek a személyét térben és időben meghatározta a próféták jövendölései által.

60. MIKOR SZÜLETETT AZ ÚR JÉZUS?

Krisztus Urunk születésétől számítjuk az éveket.

*Tőle számítunk előre-hátra.
Feléje zárandokolt az ókor,
Prófétáiban messziről látta:
Az már csak a történek
kinyilvánulása.
(Németh A.)*

„Ebben az időben történt, hogy Augustus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze, ezt az első összeírást Cirinus, Szíria helytartója bonyolította le.” (Lk 2,1sk)

60. Mit tanít az Egyház?

Krisztus élete és művei nem mitikus képződmények, hanem történeti valóságok. (DH 2907, vö. még 3540, 4405)

Mit mond a Biblia?

János 21, 24-25.

Ez az a tanítvány, aki ezekről tanúságot tett, és megírta ezeket. Tudjuk, hogy igaz a tanúsága. Jézus még sok egyebet is tett. Ha azonban valaki mind le akarná írni – azt hiszem –, annyi könyvet kellene írnia, hogy nem tudná az egész világ sem befogadni.

ApCsel 1, 1-3.

Első könyvemben, kedves Teofil, elbeszéltem, mi mindent tett és tanított Jézus egészen addig a napig, amelyen azután, hogy útbaigazítást adott a Szentlélek által kiválasztott apostoloknak, fölvetetett a mennybe. Szenvedése után sokféleképpen bebizonyította, hogy él; negyven napon át ismételten megjelent nekik, és beszélt az Isten országáról.

Lukács 2, 1-7.

Ebben az időben történt, hogy Augusztus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekséget írják össze. Ezt az első összeírást Cirinus, Szíria helytartója bonyolította le. Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. József is felment Galilea Názaret nevű városából Judeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják feleségével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta, és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson.

a) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus születését?

- Karácsonykor, december 25-én.

Születésének valódi napját nem ismerjük. Az Ő korában nem tartották ezt az emberek számon olyan pontosan, mint manapság. Még az időszámítást sem nagyon ismerték. Az új év, hónap kezdetét csak onnan tudták, hogy az egész országban trombitások jártak, és kihirdették. A kis Jézus születését különben is titokban kellett tartani, mert Heródes király féltékeny volt rá, és meg akarta öletni. Ezért hamarosan idegen országba, Egyiptomba kellett menekülnie a Szent Családnak, ahol ismét más volt az időszámítás. Amikor a keresztények üldözése megszűnt – 300 év múlva –, akkor kezdték a keresztények az Úr Jézus születését fényesen megünnepelni. De akkor már nem tudták megállapítani annak pontos

idejét. A keleti országokban január 6-a lett az Úr Jézus születésének ünnepe, nyugaton pedig december 25. A nyugatiak azért tették december 25-ére az Úr Jézus születésének ünnepét, hogy ezzel helyettesítsék a pogányok nagy ünnepét, amelyen a Napot imádták (Sol invictus).

b) Mit jövendöltek a próféták az Úr Jézus születésének időpontjáról?

- A próféták arra az időre jövendölték a Messiás jövetelét, amikor az Úr Jézus született.

Elsőnek Jákob pátriárka jövendölt a Messiás érkezésének idejéről. Nem pontos dátumot mondott, hisz egységes, határozott időszámítás abban az időben még nem volt. Egy jövendő eseményhez fűzte a Messiás érkezését, amely esemény majd egyszer, Júda nevű fiú utódainak a történetében fog bekövetkezni. „El nem vétetik a fejedelmi pálca Júdától, sem a vezér az ő ágyékától, amíg el nem jön az Elküldendő, az, akire a népek vároznak.” (Gen 49,10) Jelentette ez egyrészt azt, hogy az Örök Király, az eljövendő Messiás Júda utódai közül fog származni. Júda törzse tehát nem fog elpusztulni, hanem mint nép megéri a Messiás érkezését. Másrészt jelenti azt is, hogy Júdának magának és utódainak, azaz Júda törzsének vezető szerepe lesz Izrael törzsei között. Amikor pedig majd ez a vezető szerep megszűnik, akkor jön el a Messiás.

Az Úr Jézus születése előtt kb. 50 évvel történt, hogy a judeai utolsó Makkabeus vezérek bukása után az idegen származású Antipater, Heródes apja a római Pompeius kezére játszotta a zsidók országát. Ekkor megszűnt a független Zsidóország. Ez jel lehetett a zsidó nép számára: Íme, eljött a Messiás ideje. Egy emberöltő volt még hátra az eszmélésre, ennek a tudatosítására.

Másik jövendölés a Messiás érkezésének időpontjáról Dániel próféta jövendölése az Úr Jézus születése előtt a 6. századból. Az Úr közli Dániellel: „Hetven hét van kiszabva népedre és szent városodra, amíg megszűnik a törvényszegés, és véget ér a bűn, eltöröltetik a gonoszság, és örök igazság támad, beteljesedik a látomás és a jövendölés, és felkenetik a Szentek Szentje.” (Dán 9, 24-26) A „hét” kifejezés évhetet, vagyis hét évet jelent. A 70 évhetet tehát 490 évet jelent. Kérdés, mikortól kell számítani ezt a 70 évhetet pontosan? Bárhonnan is számítjuk az Krisztus előtti V. századtól mindenképpen az Úr Jézus születésének idejéhez érkezünk. Egyébként éppen e jövendölések alapján élt ezen meggyőződés a zsidó népben Heródes korában, születése idején, hogy elérkezett a Messiás ideje.

c) Milyen volt a világ képe, amikor az Úr Jézus született?

- Az Úr Jézus születésének ideje a Római Birodalom fénykorára esik amikor béke honolt az egész földkerekségen.

Csaknem az egész, akkor ismert világ egyetlen uralkodónak, Augusztus császárnak a hatalma alá tartozott. Palesztina (mai Izrael) és környéke, az egykori nagy népek: Egyiptom, Asszíria, Perzsia mind Róma urainak adózott. Britannia, Hispánia, Karthágó, az afrikai népek nem kevésbé. A zsidók királya, Augusztus császár megbízásából Heródes volt, Jeruzsálemben székelt. Augusztus nászár kiváló, bölcs, nagylelkű császár volt, aki nemcsak a római népet virágoztatta fel, hanem a meghódított országokban is békét és jólétet teremtett. Nem nyomta el az idegen népeket. Saját fiaikkal, saját hagyományaik, törvényeik, szokásaik, saját vallásuk és hitük szerint kormányozta őket. A zsidó nép is zavartalanul élhette a maga vallási életét. Három nagy tartományba különült a zsidóság. Judea, Jeruzsálem és környéke képezte a zsidóság magvát. A judea-beliek magukat tartották fajtiszta zsidónak, az ígéret örököseinek. Erre olyan büszkék voltak, hogy más tartományok lakóival szóba sem álltak. Palesztina északi részén terült el Galilea, ahol már kevertebb nép lakott, de összességükben még izraeliták. Galilea és Judea között volt Szamaria, amelynek lakosait nem ismerték el Jákob ivadékaiknak. A szír és babiloni fogság idején e vidékek zsidósága pusztult ki legjobban, a maradék pedig erősen keveredett idegen, bevándorló elemekkel. Ezért csodálkoztak még az apostolok is, amikor az Úr Jézus szóba állt egy szamariai asszonnyal. Az egész zsidó nép fölött a római császár megbízásából Heródes király uralkodott. Őt azonban utálta a nép, mert zsarnokoskodó, jellemtelen ember volt. Főleg azonban azért, mert idegen, „elfajzott” zsidó volt. A tulajdonképpeni hatalmat a Szinédrium (főtanács, arámul szanhedrin, görögül szünedrion) gyakorolta. A Szinédrium 70 tagú főtanács volt, a mindenkori főpap elnökségével. Tagjai voltak: a papi osztályok képviselői, a vének (előkelő régi zsidó nemzetség képviselői) és az írástudók. Felfogás szerint a Szinédrium három pártra oszlott

1. Heródes-pártiakra, akik a királyt támogatták;
2. Szaduceusok pártjára, akik szabadabb felfogású Róma-barát politikus papok voltak;
3. Farizeusok pártjára, akik törvénytudó és -tisztelő jámborabb fajta zsidók voltak.

E pártok között igen éles harcok dúltak. Az Úr Jézus korában Annás és Kaifás volt a főpap. Igen sok zsidó élt ekkor külföldön is, szétszórva, különösen Egyiptomban, Elő-Ázsiában és a görög államokban. Kultúra tekintetében a görög szellem uralkodott a Római Birodalomban. A görög kultúra fénykorának kincsei

szétáradtak az egész Római Birodalomban, és keveredtek a zsidó, egyiptomi, babiloni, római és egyéb kultúr-elemekkel, az ún. hellenisztikus kultúrában. E kornak szellemi elitje, amelyet a kereszténységnek meg kellett hódítania, a kultúra igen magas fokán állott, ami a szellemi igényeket illeti. Erkölcsileg azonban kiábrándulás, érzékiség, társadalmi önzés: a kasztrendszerű, rabszolgatársadalom jellemzi. Bármilyen művelt volt is a hellenista világ, lényegét tekintve ugyanolyan messze volt a krisztusi-életeszmenytől, mint bármelyik kor pogány társadalma. A legújabb kutatások, a Kirbet-Qumrani leletek napvilágra hoztak egy Jézus-korabeli zsidó mozgalmat, az esszénusok közösségének mozgalmát, amelynek célja egy vallási és erkölcsi tisztulás volt. Egyesek úgy vélték, hogy ezt a mozgalmat kell tekinteni a kereszténység forrásának. Az alaposabb vizsgálatok azonban bebizonyították, hogy az esszénusok eszmevilága is alapjaiban ószövetségi és semmiképpen nem tarthatjuk a kereszténység kezdetének.

d) Időszámításunk kezdetén született-e valóban az Úr Jézus?

- A kutatások szerint az Úr Jézus 6-7 évvel időszámításunk kezdete előtt született.

A keresztény világ jelenlegi időszámítását egy keresztény író, Dionysius Exiguus⁷ dolgozta ki 525 körül. Ez az időszámítás azonban csak 300 évvel később, Nagy Károly frank császár idejében terjedt el egész Európában. Alapos kutatások kiderítették, hogy Dionysius számítása nem egészen pontos. Az Úr Jézus születésének évét 6-7 évvel későbbre tette, a római időszámítás szerint 754-re (Róma alapításától). Ez a tévedés könnyen magyarázható Dionysius korának primitív történelemtudományából, a sokféle időszámítás adatainak pontatlanságából és zűrzavarából. Az újabb történetírás az adatoknak nagyobb mennyiségével és áttekinthetőségével rendelkezik.

Az Úr Jézus születési évének pontos megállapításához biztos támpontot jelent először is Heródes uralkodásának kezdete és vége. Josephus Flavius⁸ írja, hogy

⁷ *Dionysius Exiguus* (Skythia, 470 k.-Róma, 550 k.): jogász, kronológus. - Kr. u. 496 e. érkezett Rómába és ott élt haláláig. A görög, a Keleti és a latin irodalom és szellemiség megismertetésében vezető szerepet játszott. Először alkalmazta az időszámításban a Krisztus előtt és Krisztus után jelölést, azonban 4-7 évvel elszámította magát. (Forrás: lexikon.katolikus.hu/D/Dionysius Exiguus.html)

⁸ *Josephus Flavius* (zsidó neve: József ben Matihjáhu; született: Jeruzsálem, 37/38-Róma, meghalt 100 után): zsidó történetíró. - Matatiás pap fia. Rabbiniista nevelésben részesült, 16 éven át volt előbb a farizeusok, majd a szaduceusok, az esszénusok és 3 évig a pusztában Bannus remete tanítványa. 19 éves korában nyilvánosan a farizeusokhoz csatlakozott. 64: Rómába utazva elérte, hogy Nero (ur. 54-68) a zsidó papokat szabadon bocsássa. Amikor visszatért, az épp kitört a zsidó háborúban Galílea parancsnoka lett, 67: római fogságba került. Megjövendölte Vespasianusnak, hogy hamarosan császár lesz, ezért jutalmul visszakapta szabadságát (ettől fogva *Flavius*). Jeruzsálem pusztulását Titus környe-

Heródes uralkodásának 37. évében halt meg.⁹ Röviddel halála előtt holdfogyatkozás volt. Ugyancsak ő megírja, hogy Heródest a római szenátus Domitius Calvinus és Aninius Pollio consulok alatt nevezte ki királlyá a római időszámítás szerint 714-ben.¹⁰ Heródes tehát a római időszámítás szerint 750-ben, a megkezdett 751. évben halt meg. Ez az időpont Krisztus születése előtt a 4. év. Az is bizonyos viszont, hogy Heródes minimum 2-3 évvel túlélte Krisztus születését. Ezek szerint az Úr Jézus 6-7 évvel előbb született. Nagyon valószínű a 747-748. év, római időszámítás szerint. Megerősíti ezt a feltevést, hogy ebben az időben a Jupiter és Saturnus bolygó a Hal csillagképben volt, ami a csillagászok számára feltűnő lehetett, és az Izraelben történt nagy eseményt a csillagászati és a vallási hagyományok alapján kiolvashatták belőle. (A Jupiter bolygó az istenség, a Saturnus a zsidóság, a Hal pedig Palesztina jelképe volt.)

Egy másik biztos adat az Augustus császártól elrendelt népszámlálás, amelyet Cirinusz szíriai helytartó hajtott végre. Kérdés, mikor történt ez. Josephus Flaviustól tudjuk, hogy Cirinusz (Quiriniusz) 759-ben végzett népszámlálást.¹¹ Ez azonban nem jöhet számításba az Úr Jézus születését illetően. Túl késői dátum. Lehet-e szó arról, hogy 747-748 körül is volt népszámlálás? Erősen valószínűvé teszik azt a következő adatok:

1. Cornelius Tacitus¹² említi, hogy Cirinusz Szíriában katonai parancsnok volt 743-745 között.¹³
2. Ugyancsak erről tanúskodik az angol Ramsey által felfedezett emlékkő is. Cirinusz ebben a minőségben könnyen végezhetett népszámlálást Heródes országában, akinek a viszonya ebben az időben Augustus császárral erősen megromlott.
3. Augustus császárnak az volt a gyakorlata, hogy átlagosan 14 évenként népszámlálást tartott. Egyiptomi viszonylatban erre biztos adatok vannak.

zetében élte át, utána Rómába ment, és ettől kezdve a Flaviusok kegyéből polgárjogot és évráradékot élvező író. (Forrás: lexikon.katolikus.hu/J/JosephusFlavius.html)

⁹ Zsidók története. XVII. könyv, 8. fejezet. 1. bekezdés - Antiquitates Judaicae

¹⁰ Zsidók története XIV. könyv, 14. fejezet, 5. bekezdés.

¹¹ Zsidók története XVIII. 2.

¹² *Tacitus Cornelius*, római történetíró (Született Kr. u. 55. vagy 56. – valószínűleg 117 és 120 között halt meg). Kora politikai életének tevékeny résztvevője volt: 97-ben consul, majd később Asia római tartomány kormányzója volt. Történelmi munkái a korai császárság időszakáról fontos információkkal látják el az utókor olvasóit, részletesen mutatják be az akkoriban változó összetételű és szerepű szenatori rend és a birodalom politikáját. Műveinek középpontjában a császár, az udvar, a szenátus és a város áll, a provinciák csak akkor kapnak szerepet, ha Róma szempontjából jelentősek. A történetek leírásakor gyakran használt költői szavakat a drámai hatás elérése érdekében.

¹³ Ann. III. 48. – *C. Tacitus: Ab excessu divi Augusti (Annales)*

Valószínű, hogy ezt máshol is megtette. Ha pedig a 759-i népszámlálástól 14 évet visszamegyünk, a jelzett időszakba érkezünk. Az evangéliumban szereplő görög „prote” (első vagy korábbi) kifejezés könnyen összeegyeztethető az említett adatokkal.

Mindent összevetve tehát csaknem biztosnak látszik, hogy az Úr Jézus a római időszámítás szerint 747-748-ban született, vagyis időszámításunk szerinti dátumnál 6-7 évvel előbb.

Jelen tudásunk szerint Jézus Krisztus születésének legvalószínűbb dátuma: Kr. e. 5.-ben március 9-én volt (Nissan hónap).¹⁴

e) Miben áll az idők „teljessége”-nek értelme?

- Az idők teljessége jelenti a világ történelmének beteljesedését, minden változás, fejlődés céljának megvalósulását, amely az Ige megtestesülése.

Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten Fia emberré lett. „Egyszer jelent meg az idők teljességében, hogy áldozatával eltörölje a bűnt” (Zsid 9,26) – mondja Szent Pál az Úr Jézusról. A Kolosszeieknek és az Efezusiaknak írt levelében azonban az Úr Jézust az egész teremtett világmindenség alapjának, forrásának, céljának, értelmének nevezi. Átala, benne és érte van minden. Isten a világot azért teremtette, hogy létének tökéletességét kinyilatkoztassa. Saját dicsősége a teremtés célja. Isten dicsősége a világban alakul, gyarapszik. A lét gazdagsága mindinkább kinyilvánul, teljesebbé lesz. Ez a változás, fejlődés alkotja az idő folyamát. A változások sorának, a fejlődésnek, vagyis az idő folyamának nyilvánvalóan az a pont a célja, amelyben Isten létének teljessége, tökéletessége nyilvánul ki a világban. Isten dicsőségének ez a felülmúlhatatlan tökéletessége az Ige, a második isteni személy megtestesülése, az isteni élet megjelenése az anyagi világban.

Ennél többet, teljesebbet nem fogadhat magába a fejlődő világ az Isten valóságából. Ezért a megtestesülés jelenti az idők teljességét. Ami az idők teljességéből még hátra van az idők végéig, az már nem jelent új változást, fejlődést a világban, hanem csak annak a kinyilvánulását, ami már megtörtént. Krisztus istenségének kinyilvánulása emberségében, a világban. Hasonlással megvilágítva: a változás az idő végére már odatette a pontot, amelyet túlhaladni nem lehet. A történések további értelme: e pont kiterjedése, láthatóvá tétele. Az emberiség eszmélési ideje, amelyben felfoghatja a Megtestesülés igazságát és értelmét.

¹⁴ Vö. M. Hesemann: A Názáreti Jézus c. könyve, 65.old., SzIT Bp., 2010.

61. HOL SZÜLETETT AZ ÚR JÉZUS?

Palesztina földjén, Betlehem városában.

*Mikeás próféta jövendölése:
Te, Betlehem, bár a legkisebb vagy
Juda nemzetségei között,
mégis belőled születik majd,
aki uralkodni fog Izrael felett.
(Mik 5,1)*

Szűz Mária és Szent József Názáretben laktak, de mind a ketten Dávid király városában, Betlehemben születtek. A császár rendelete értelmében oda kellett menniük népszámlálásra. Míg ott tartózkodtak, megszületett a kis Jézus. Beteljesedett a próféta jövendölése, hely szerint a Messiás Betlehemben születik.

61. Mit tanít az Egyház?

Jézus Krisztus az emberek között tartózkodott DH 44 55 60 4224; az emberi életkörülményekben osztozott DH 791, 4632 - II. János-Pál beszéde a munkásokhoz [1979].

Mit mond a Biblia?

Lukács 2, 8-20.

Pásztorok tanyáztak a vidéken kint a szabad ég alatt, és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszer csak ott állt előttünk az Úr angyala, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon megijedtek. De az angyal megnyugtatta őket: „Ne féljete! Mert nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a Megváltótok, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket.” Egyszeribe mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent ezekkel a szavakkal: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakarátú embereknek!” Mihelyt az angyalok visszatértek a menybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el Betlehembe, hadd lássuk, ami történt, amit az Úr tudtunkra adott.” Gyorsan útra keltek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. Azután, hogy látták őket, azt is elbeszéltek, amit nekik a gyermek felől mondtak. Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén. Mária meg mind emlékezetébe véste szavaikat, és szívében gyakran elgondolkozott rajtuk. A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent mindenért, amit csak hallottak és láttak, úgy, ahogy tudtul adták nekik.

a) Hogyan született meg a kis Jézus?

- A kis Jézus Betlehem határában, egy barlangistállóban jött a világra egy csodálatos éjjelen, amikor az egész világon béke volt.

A Szűzanyával és Szent Józseffel együtt nagyon sokaknak kellett akkor Betlehembe menniük népszámlálásra. Sokan nem kaptak szállást, így a Szűzanyáék sem. Ezért a város határában egy barlangban szálltak meg éjszakára, ahova a pásztorok szoktak behúzódni hideg éjszakákon. Ott született meg a kis Jézus. A Szűzanya, aki már elkészült erre, pólyába takarta és jászolba fektette a kisdedet (a jászolból a pásztorok etették a báránykákat). Nem messze onnét a pusztákon pásztorok legeltették a nyáját. Egy fényes angyal jelent meg nekik, és így szólt hozzájuk: „Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek! ... Ma született az Üdvözítő, aki az Úr Krisztus, Dávid városában. És ez nektek a jel: találni fogtok egy kisdedet, pólyába takarva, és jászolba fektetve.” (Lk 2,10-12) Utána egy sereg angyal jelent meg, akik így dicsérték az Istent: „Dicsőség a magasságban Isten-

nek, és a földön békesség a jóakarató embereknek!” (Lk 2,14). Miután az angyalok eltávoztak, a pásztorok elindultak, hogy megkeressék a kis Jézust. Meg is találták, és leborulva imádták Őt.

b) Mit jövendöltek a próféták az Úr Jézus születésének helyéről?

- Mikeás próféta az Úr Jézus születése előtt kb. 800 évvel megjövendölte, hogy a Megváltó Betlehem városában fog születni.

A próféta jövendölése így szól: „De te, Efrata Betlehemje, kicsiny vagy ugyan Juda nemzetségeinek ezrei között, mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövendő uralkodója, aki kezdettől fogva, az örökkévalóság napjaitól fogva származott.” (Mik 5,1). A zsidó nép, elsősorban a papok és írástudók ezt tudták is nagyon jól. Amikor a napkeleti bölcsek Jeruzsálemben Heródes királytól érdeklődtek az újszülött Király felől, hogy hol találják meg Őt, Heródes megkérdezte a papokat és írástudókat, hol kell Krisztusnak születnie. Azok pedig mondták neki: „A Juda Betlehemében, mert így van megírva a próféta által.” (Mt 2,1-7). Mivel Betlehemből várták a Megváltót, sokan azért utasították el az Úr Jézust, mert názáreti volt. „Mi jó jöhet Názáretből?” – mondták. Maguk a názáretiek azonban tudták, az Úr Jézus Betlehemből született. De mindazok könnyen megtudhatták, akik komolyan érdeklődtek az Úr Jézus személye iránt. Hisz a legfontosabb kérdés a Messiás személye tekintetében éppen annak a származása volt: vajon teljesedtek-e benne a próféták jövendölései.

c) A földnek milyen táján, melyik országban született a kis Jézus?

- Közel-Keleten, Palesztina földjén, Izrael országában. Ezt a földet Szentföldnek is nevezzük.

A Palesztina szó eredeti jelentése „filiszteusok földje”. A filiszteus nép földje volt, mielőtt az izraeliták végleg elfoglalták azt. Másik elnevezése: Kánaán, ami azt jelenti talán, hogy alföld. Ígéret földjének is nevezik, mert ez az a föld, amelyet Isten Ábrahámnak és utódainak ígért, midőn Ázsiából kivezette őt. Ígéret földje azért is, mert az egyiptomi fogságban sínylődő zsidóknak másodszer is ígéretet tett Isten, hogy nekik adja ezt a földet. Legfőképpen azonban azért az Ígéret földje, mert az „Ígéret” megvalósulásának, a Messiás eljövételének a helye. Egész Palesztina mindössze 23000 km². Körülbelül akkora, mint a Dunántúl. Légvonalban Budapeستől 2300 km. A Földközi-tenger nyugati partvidékén terül el, keskeny sávban. A dél Sinai-félsziget, keleten az Antilibanon hegyvonulat déli nyúlványai, északon az előázsiai hegyek határolják. Négy párhuzamos földsáv húzódik rajta végig:

1. a tengerpart mellett egy alföldi sáv,

2. utána egy dombos fennsík, a központi fennsík, az északi Libanoni hegyek nyúlványai,
3. a harmadik sáv a Jordán folyó völgye,
4. az Antilibanon hegyvonulatának déli nyúlványai.

Egyetlen jelentősebb folyója a Jordán folyó. A Nagy Hermon hegyben ered (2750 m) és a Genezáret taván (Tiberiás tava, Galileai tenger) keresztül a Holt-tengerbe ömlik, amely a világ legmélyebben fekvő szintje. 400 m mélyen van a tenger szintje alatt. Környéke sivatagos. Vize olyan sűrű, hogy nem lehet benne elmerülni. 76 km hosszú, 16 km széles, mélysége helyenként 400 méter. Éghajlata vidékenként egészen különböző. A tengerparton kellemes, a fennsíkon hűvös, a Jordán völgyében nedves, tropikus, a keleti hegyvidéken szélsőséges. A nappalok forrók, az éjszakák hidegek. A környező vidékekhez képest gazdag, „tejjel-mézszel folyó” Kánaánnak számít, bár tulajdonképpen eléggé terméketlen, szegényes vidék. Zárt, egységes föld, természetes határok által izolált egység, mégis a népek országútja volt mindig. Ázsia, Afrika, Európa érintkező pontja. Mindez az adott-sága gondviselészerű, üdvtörténeti szerepének nagyon megfelel.

d) Vannak-e helyszíni, tudományos dokumentumai Palesztinában az Úr Jézus életének?

- Palesztina egész lakosságának, kereszténységének, a környező népeknek folytonos hagyománya tanúskodik az Úr Jézus történeti valóságáról.

A kereszténység ellenségei szüntelenül azon fáradoznak, hogy a kereszténységet a pogány vallások sorába süllyessék, amelyeknek eredete és tartalma mitikus, homályos és ködszerű: teljesen ellenőrizhetetlen eredetű „isteni” megnyilatkozások, térben és időben meghatározhatatlan események. Ezzel szemben a kereszténységnek alapja, forrása, tartalma az Úr Jézus személye. Őt is a mitológia alakjai közé szeretnék sorolni. Ennek az illetéktelen és alaptalan támadásnak azonban biztos és megfellebbezhetetlen cáfolata maga a Szentföld, történetével, hagyományával, emlékeivel együtt. A szentföldi kereszténység az Úr Jézus személyével való történelmi kapcsolatból nőtt ki, és állandó folytonosságban élt napjainkig. Hitét számtalan emlékműben testesítette meg a századok folyamán. A kifejezetten keresztény hagyományon kívül értékes dokumentum Krisztus Urunk valóságáról a szentföldi zsidó és pogány mohamedán népek hagyománya is. A zsidóság nem vonja kétségbe az Úr Jézus történeti személyét, ha istenségében nem is hisz. A mohamedánok viszont elismerik az Úr Jézust prófétájuknak, sőt, édesanyját is tisztelik szűzi anyaságában. A Szentföld pusztja ténye nevetségessé teszi azoknak az erőlködését, akik Krisztus Urunkat ki akarják tagadni a történelemből.

e) Milyen emlékek hirdetik Palesztinában az Úr Jézus életét?

- Számatalan emlék és hagyomány tanúskodik Palesztina földjén az Úr Jézusról.

Az Ősegyház még azokból a zsidókból állott, akik az Úr Jézust személyesen ismerték. A feltámadás után az 50. napon, pünkösdkor Jeruzsálemben, az Úr Jézus halálának és feltámadásának színhelyén lettek keresztényekké. Nyilvánvaló, hogy ezeknek a híveknek a lelkében elevenen éltek az Úr Jézus emlékei, és ragaszkodtak is ezekhez az emlékekhez. Ápolták és maradandóvá tették azokat. A kezdeti idők egyáltalán nem kedveztek az emlékek kultuszának, hisz hamarosan általános üldözést indítottak a zsidók az Úr Jézus hívei ellen. Megindult az üldözés az egész Római Birodalomban. A lélek belsejébe húzódott vissza a kereszténység, és nem tudott emlékművet alkotni, dokumentációs ünnepségeket rendezni és hagyományokat kialakítani. Később vad eretnokségek kaptak lábra. A keleti képrombolás vihara eljutott Palesztinába is, és iszonyatos károkat okozott az Úr Jézus emlékeiben. Már a 7. században mohamedán kézre került a Szentföld. Ez ismét óriási akadály a Szentföld kultuszának kiépítése előtt. A kereszties hadjáratok egy-egy rövid időre visszahódítják ugyan – részben legalábbis – a keresztények szent földjét és jogait, de a törökök mindannyiszor lerombolták, amit a keresztiesek építettek, valahányszor uralomra jutottak. A mohamedánok ellenségeskedésén kívül áldatlan hatással volt e föld történelmére a nyugati és szakadár keleti keresztények torzsalkodása. Egymás munkáját nem segítették, hanem rombolták. Csak az első világháború után mondtak le a törökök a békeszerződésben a Szentföldről. Ekkor az angolok protektorátusa alá került a Szentföld. Az angolok zsidó nemzeti államot igyekeztek létesíteni rajta. E célból elősegítették a zsidó bevándorlást (cionizmus). Ez a politika ismét kedvezőtlen a szentföldi keresztényekre, akik csekély létszámmal, de átvészelték a történelem roppant viharait. Az ő létük és életük a legdrágább emléke és tanúja az Úr Jézusnak. Izrael, Jordánia és Libanon államok osztoznak ma e földön. A katolikusok száma kb. 60.000. 1291-1847-ig csak ferences szerzetesek működhetek e területen. 1847-ben IX. Piusz pápa Jeruzsálemben latin patriarchatust létesített. A szentföldi kereszténységen kívül még igen sok emlékmű tanúskodik az Úr Jézusról:

- Betlehemben – amely félkör alakú hegylánc oldalán fekszik – a hegygerinc déli végén egy vár formájú épülettömb emelkedik. Ennek az épülettömbnek a közepét foglalja el az öthajós *Mária-bazilika*, amelynek főoltára alatt Jézus születési barlangja van. Szent Ilona császárné építette a 4. században Jeruzsálemben;
- a *Szentsír temploma*, amely magába foglalja a szentsír helyét, az Úr Jézus megjelenésének, a keresztútnak egy-kút stációját. A keresztiesek korából való;

- Az *Agónia bazilika* a Getszemáni kertben, az Úr Jézus vérrel verítékezésének helyén. A 4. században Konstantin császár építtetett már azon a helyen templomot, de a jelenlegi a világháború után épült.
- Közel van hozzá *Szűz Mária sírjának emléktemploma*. Sion hegyén egy der-viskolostor, ahol a mohamedánok a prófétaként tisztelt Dávid királynak állítólagos sírhelyét őrzik. Ez az épület foglalja magába az *Utolsó vacsora* (coenaculum) *termét* is.
- Názáretben a ferencesek temploma és kolostora van a *Szent Család lakóháza* helyén.
- A Tábor hegyén, *Jézus színeváltozásának* színterén a világháború után a ferencesek *bazilikát* építettek ősrégi templomok felett.
- Ezeken kívül még számtalan kisebb emlékmű tanúskodik hitünk szent titkairól. A *Szentföld hivatalos Órei* az Egyház részéről a ferences-rendi szerzetesek. A 13. századtól kezdve szüntelenül ott vannak. Maga Szent Ferenc életszentségének lenyűgöző hatásával vívta ki a török szultánnál a jogot rendje számára, hogy a Szentföldön működhessék. A „Szentföld őrei” (custos) elnevezést mérhetetlen sok áldozattal, több ezer vértanújuk vérével érdemelték ki Szent Ferenc fiai.

62. HOGYAN ÉLT AZ ÚR JÉZUS?

Vállalta az emberi sorsot összes küzdelmeivel és szenvedéseivel, a bűnt kivéve.

*Terhet és munkát kitapasztalt Három,
Sok csapást tűrtek, legyetek mivélünk,
Kik nehéz sorral keseredve küzdünk
S kínoz a szűkség.
(XIII. Leó - Sík)*

A kis Jézust szülei a törvény előírásai szerint megjelöltették Ábrahám utódainak jelével, bemutatták a jeruzsálemi Templomban. Heródes haragja elől Egyiptomba menekültek az angyal figyelmeztetésére. Onnan visszatérve Názáretben éltek. „A gyermek pedig nőtt és erősödött, bölcsesség töltötte be, és az Istennek kedve telt benne.” (Lk 2,40)

62. Mit tanít az Egyház?

Krisztus emberi életet élt: evett, ivott, aludt, altáradt (D 422); megéhezett, megszomjazott, szomorkodott, sírt (D 20); nélkülözött – nem nyomorgott (D 494); élt az emberi jogokkal (D 577, 494); adózott a hatalomnak (D 495); messiási méltóságának mindig tudatában volt (D 2035).

Mit mond a Biblia?

Lukács 4, 1-13.

Jézus Szentlélektől eltelve ott hagyta a Jordánt, s a Lélek ösztönésére a pusztába vonult negyven napra. Itt megkísértette a Sátán. Ezekben a napokban nem evett semmit sem, de végül is megéhezett. Ekkor megszólította a Sátán: „Ha Isten Fia vagy, mondd ennek a kőnek, hogy váljék kenyérré!” De Jézus ezt felelte: „Írva van, nemcsak kenyérrel él az ember.” Erre a Sátán felvezette egy magas hegyre, és egy szempillantás alatt felvonultatta szeme előtt a földkerekség minden országát. „Minden hatalmat és dicsőséget neked adok – mondta –, mert hisz én kaptam meg, és annak adom, akinek akarom. Ha leborulva hódolsz előttem, az mind a tied lesz.” Jézus elutasította: „Írva van: Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” Ekkor a Sátán Jeruzsálembe vitte, a templom párkányára állította, és így szólt. „Ha Isten Fia vagy, vesd le magad innét! Hisz írva van: angyalainak parancsolta, hogy oltalmazzanak, és kezükön hordoznak majd, nehogy kőbe üsd e lábadd.” De Jézus ezt válaszolta: „Az is írva van: Ne kísértsd Uradat, Istenedet!” Miután a Sátán ezekkel a kísértésekkel hiába próbálkozott, egy időre elhagyta Jézust.

a) Miben különbözött az Úr Jézus élete a mi életünktől?

- Az Úr Jézus mindenben hasonló lett hozzánk, a bűnt leszámítva.

Az Úr Jézus valóságos ember volt. Gyermekként jött a világra. Fejlődött, növekedett, erősödött, mint a többi gyermek ifjává lett, végül felnőtt. Még abban is hasonlított hozzánk, hol testileg olyan gyenge volt, mint mi. Őt is megtámadta a betegség, Ő is elfáradt, éhes volt, szomjazott, szenvedett és öregedett. Mivel azonban valóságos Isten is volt, a bűnt nem követett el, és nem is követhetett el. Gyarlóság, gyengeség, hiba nem lehetett benne. Bár az ördög Őt is el akarta csábítani, de Ő semmit nem engedett neki, mert benne nem volt rossz kívánság, bűnös hajlam, mivel az eredeti bűn nem fertőzte meg, mint bennünket.

b) Miért várt az Úr Jézus a tanítással harmincéves koráig?

- Megtartotta a zsidó nép törvényeit és szokásait. Harmincéves koráig kiskorúnak számított, ezért nem tanított.

Az Úr Jézus az egész világ Ura volt. „Nekem adatott minden hatalom az égen és a földön.” (Mt 28) – mondta mennybemenetele előtt. Őt tehát nem kötelezte semmiféle emberi törvény. Amikor azonban arra vállalkozott, hogy érettünk emberré lesz, akkor azt is vállalta, hogy aláveti magát az emberi törvényeknek. Ezért mindent megtett, amit a törvény előírt.

Születése után nyolc nap múlva, az előírás szerint testét körülmetéléssel megjelölték, amit hivatalosan circumcisióknak neveznek. Ezzel Ábrahám utódai, Izrael fiai közé iktatták Őt, és nevet adtak neki. Ezt ünnepejük többek között január 1-én.

Negyven nap múlva az újabb előírás szerint a Szűzanya bemutatta Őt a jeruzsálemi templomban, és áldozatot mutatott be érte, hogy ezzel kiváltsa Őt a templomi szolgálatból. A zsidó vallási törvény szerint minden elsőszülött fiúgyermeket a templom szolgálatára kellett adni levitának. Ezt a szolgálatot azonban áldozattal meg lehetett váltani. Az Úr Jézus templomi bemutatásának emlékét ünnepejük február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén.

Bizonyos, hogy maga az Úr Jézus is mindenkor teljesítette a jogos állami és vallási előírásokat; mintaszerű életet élhetett minden tekintetben. Működésének kezdeti nagy sikerei azt mutatják, hogy személyét igen sokan ismerték, és nagy tiszteletnek örvendett. Abban az időben az Úr Jézus fellépése előtt, a zsidó nép között a legnagyobb tekintély Keresztelő Szent János volt. A Messiás közeli érkezését hirdette, és bűnbánatra szólította fel a népet. Akik csatlakoztak Keresztelő Jánoshoz, és hittek szavának, azokat Keresztelő János megkeresztelte a Jordán folyóban. Ez a keresztelés már új vallási szokássá vált, amit az Úr Jézus helyeselt és elismert. Azt akarta, hogy Keresztelő János híve legyen mindenki. Azért maga is megkeresztelkedett nála, mielőtt nyilvánosan fellépett volna.

c) Kinek tartották az Úr Jézust az emberek?

- Bár egyesek az Úr Jézusban felismerték az eljövendő Messiást, általában mégis valamelyik visszatért vagy új prófétának tartották.

Miután az Úr Jézus megkezdte nyilvános működését, vándortanítóként bejárta egész Palesztinát, „tanítván zsinagógáikban és hirdetvén az ország evangéliumát, meggyógyítván minden betegséget és nyavalyát a nép között. Eljutott a híre egész Szíriába ... és nagy sereg követte őt Galileából és a tíz városból, Jeruzsálemből, Judeából és a Jordánon túlról.” (Mt 4,23-25) Hamarosan az egész zsidó nép tudomást szerzett róla. Az Úr Jézus azt akarta, hogy a jövendölések és a tettei alap-

ján ismerjék fel benne a Messiást. Ezért kezdetben nem hirdette nyíltan azt, hogy Ő a Messiás. Később azonban egyre nyíltabban tette ezt. Mégis, mint ahogyan mindenben, így az Úr Jézus személyére vonatkozóan is különbözőek voltak a vélemények. Cezarea városának környékén ezt kérdezte egyszer tanítványaitól: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Ők ezt válaszolták: „Egyesek Keresztelő Jánosnak, mások Illésnek, mások pedig Jeremiásnak, vagy egyik a próféták közül.” Jézus tovább kérdezte: „Hát ti kinek mondotok engem?” Péter felelt: „Te vad a Krisztus, az élő Isten Fia!” (Mt 16,13-15) Voltak tehát olyanok, akik egészen világosan, határozottan felismerték az Úr Jézusban nem csupán a Messiást, de az Isten Fiát is. Így az Úr Jézus tanítványai. De bizonyos, hogy mások is akadtak már a nép között. Péter apostol talán tiszteletből nem említi azokat, akik az Úr Jézust csalónak, népámítónak tartották. Szent János evangélista említi ezeket is: „... És sokféle suttogás volt a nép között felőle, némelyek ugyanis azt mondták, hogy jó ember, mások pedig azt mondták: nem, hanem ámítja a népet.” (Jn 7,12) Olyanok is voltak, akik istentelen gonosztevőnek tartották Őt. A zsidó nép vezetői, az írástudók és farizeusok haragudtak ennyire az Úr Jézusra. A nép általában csodálta Őt és bízott Benne. Ezért segítségért folyamodott Hozzá. Hatalmas prófétának tartották, akinek emberfeletti, isteni hatalma van. Tanításának és tetteinek, a jeleknek az értelmét nem fogták fel. Következtetéseket nem vontak le belőle. Viszont igyekeztek kihasználni az Úr Jézus jóságát és csodatevő hatalmát. Utána gyorsan elfelejtették a jótéteményeket.

d) Vádolhatta-e valaki bűnről az Úr Jézust?

- Soha senki nem találhatott benne semmi vétket. „Bűnt nem tett. sem álnokság az ő szájában nem volt.” (1Pét 2, 22)

Ha tudomásul vesszük azt a tényt, hol Ő valóságos isteni személy volt, akkor világos, hol eleve nem követhetett el bűnt. Az Ő akarata – bármi legyen is az – jó és törvény az ember számára. Az a jó, amit Ő akar. Nem köti sem fizikai, sem az erkölcsi törvény, amelyet egyébként is Ő hozott. Kérdés viszont, hogy emberi élete megegyezett-e mindig mindenben a normákkal, amelyeket az emberek az erkölcs szabályainak ismertek. Több helyen olvashatjuk az evangéliumban, hogy a zsidók megbotránkoztak az Úr Jézus magatartásán, mert megszegte a vallási törvényeket. Előfordult pl., hogy szombaton gyógyított, éhségük csillapítására tanítványaival kalászt szedett. Máskor elmulasztotta a szokásos tisztálkodást, amit az étkezésnél írtak elő a szabályok. Különösen neheztek a zsidók az Úr Jézusra azért, mert szóba állt a bűnösökkel, sőt, vendégségbe ment hozzájuk (Zakeus). Szóba állt a judabeli zsidók számára gyűlölt samaritanus zsidókkal, még egy samaritanus nővel is. Legnagyobb bűnének azonban azt tartották, hogy magát a Messiásnak és Isten Fiának nevezte. Valóban bűnös volt ezekben az Úr Jézus? Ő

maga büntelenségének teljes tudatában volt. „Ki vádolhat engem közületek bűnről?” – kérdezte hallgatóitól. Egyik beszéde után agyon akarták kövezni. Az Úr Jézus így védekezett: „Sok jótettet mutattam nektek Atyámtól, azok közül melyik dologért köveztek meg engem?” A zsidók visszavágtak: „Jótettért nem kövezünk meg téged, hanem káromlásért, mert ember létedre Istenné teszed magadat.” (Jn 10,32-34)

Igen sokat töprengtek ellenségei, hogy mivel is vádolják Őt, de semmi egyebet nem találtak, minthogy magát Isten Fiának nevezte. A szertartásos szabályokat, amelyeket megszegett, túlzásnak, a törvény túlzott magyarázatának tartotta a törvényt magyarázók részéről. Maguk a zsidók sem vették azokat komolyan, azért nem is hozhatták fel azokat komoly vádként. Pilátusnál, akit nem érdekelt a Messiás-ügy, nem is tudtak semmi vádat felhozni. „Bár semmi halálbüntetésre méltót nem találtak benne, Pilátustól mégis kivégeztetését követelték.” (ApCsel 13,28) Pilátus örült volna, ha talált volna valami vétket az Úr Jézusban, hogy eleget tegyen a zsidók kívánságának. De be kellett vallania: „Semmi vétket nem találok ebben az emberben!” (Lk 23,4). „Én ártatlan vakok ennek az igaznak véréből.” (Mt 27). Egyetlen látszólagos jogcím maradt a zsidók törvénye szerint az Úr Jézus halálra ítéléséhez: a káromkodás vétke. Aki ugyanis káromkodott, azt agyon kellett kövezni. Annál nagyobb káromkodás viszont nincs, mintha valaki magát ember létére Istennek tartja. A zsidóknak viszont kötelességük lett volna felismerni az Úr Jézusban a megváltó Messiást és meghódolni előtte. Minden bizonytalansággal meg is ismerték Őt. Az Úr Jézus gondoskodott arról, hogy elegendő bizonyítékkal szolgáljon számukra, és megfelelő megvilágosító kegyelmeket is adott nekik, hiszen üdvösségüket őszintén akarta. De ők nem akartak meghódolni a Messiás előtt, akit megismertek, mert nem ilyen Messiást akartak.

e) Hogyan fejlődött ki az Úr Jézus messiási és istenfiúi öntudata?

- Az emberi természetnek megfelelően, fokozatosan, de tökéletesen fejlődött és nyilvánult ki.

Belsőleg az emberi lélek törvényeinek, külsőleg üdvözítő bölcsességének megfelelően alakult ki ez az öntudata. Krisztus Urunkban, fogantatásának első pillanatától kezdve jelen volt az istenség egén teljessége: mindenhatósága, mindentudása. Az istenségnek teljessége azonban nem egyformán nyilvánult meg minden időben. Embersége szerint alávetette magát az emberi természet fejlődésének, amelyben fokozatosan bontakozik ki az emberi lét tökéletessége. A messiási és istenfiúi öntudat emberi megnyilvánulása az emberi öntudat kialakulásának folyamatahoz hasonlított, természetesen, annak a legtökéletesebb, legeszményibb esete volt. Az evangéliumokból úgy tűnik, hogy az Úr Jézus kezdetben nem nyilvánította ki az emberek felé – legalábbis nyíltan és világosan messiási, még ke-

vésbé istenfiúi mivoltát. Ez nagyon érthető. Joggal fogadhatták volna kételkedéssel állítását, mielőtt még megismerhették volna. Nem kívánta, hol a szavának higgynak mielőtt azokat tetteivel hitelesítette volna. „Ha én tanúskodom magamról, az én bizonyágom nem számít. Más tanúskodik énrólam, ... maguk azok a művek, amelyeket én viszek végbe, tanúskodnak felőlem, hogy az Atya küldött engem. ... Vizsgáljátok az írásokat ... azok tesznek bizonyágot rólam.” (Jn 5,31-47). A jeruzsálemi Templomban 12 éves korában, még csak általában, homályosan nyilatkozik ki istenfiúi öntudata: „Miért kerestek?” – kérdezte. „Nem tudtátok, hogy Atyám házában kell lennem?” (Lk 2,49) Amikor először lép a nyilvánosság elé a názáreti zsinagógában, és a szokásoknak megfelelően az Írást felolvassa és magyarázza. Izajás jövendölését olvassa fel: „Az Úr Lelke énrajtam.” Utána kijelenti a hallgatóknak: „Ma teljesedett be az Írás, füleitek hallatára.” (Lk 4,14-30) Itt is nagyon óvatosan beszél még. Kevés jelet láttak még tőle, nem bírnák el a világosabb vallomást. Később azonban, minél jobban terjed az Úr Jézus híre, annál világosabban beszél önmagáról. Az apostolok előtt számtalanszor kinyilvánítja messiási és istenfiúi mivoltát. Hároméves nyilvános működés után – miután elegendő bizonyítékot nyújtott a zsidóknak ahhoz, hogy szavának hihessenek – Jeruzsálembe ment, hogy hivatalosan, a Főtanács előtt is kinyilvánítsa messiási és istenfiúi küldetését. Kaifás főpap fel is tette neki a végső, leglényegesebb kérdést: „Megesketlek téged az élő Istenre, hogy valld meg nekünk, te vagy-e Krisztus (azaz a Messiás), az Isten Fia?” Jézus válaszolt: „Te mondod.” azaz, úgy, ahogy te mondod (Mt 26, 63-64). Magában a kérdésben benne volt, hogy mi volt a feltételezése, hiszen erre kérdezett rá. Jézus a feltételezést hagyta jóvá és nem kerülte el a választ.

63. HOGYAN TANÍTOTT AZ ÚR JÉZUS?

- Mint vándortanító bejárta népének egész földjét, az imaházakban (zsinagóga) és a szabadban tanított.

*A saját isteni nevében tanított,
szava megdöbbentő hatalom volt,
a valóság legmélyebb tudásával telve,
melyre csak a szeretetben
nyílik meg az elme.
(Némedi A.)*

„Jézus bejárta egész Gallteát, tanított a zsinagógákban, hirdette országa evangéliumát, s gyógyított minden betegséget és fogyatékossgát a nép között.” (Mt 4,23)

63. Mit tanít az Egyház?

Krisztus rendelkezett Isten boldogító színe-látásával, és kezdettől fogva ismert mindent az Igében, amit Isten tud (D 2183); az utolsó napot is ismerte (D 248, 2032).

Mit mond a Biblia?

János 5, 24-29.

Bizony, bizony, mondom nektek: Aki hallja szavamat és hisz annak, aki küldött, ez örökké él, nem esik ítélet alá, hanem már át is ment a halálból az életre. Bizony, bizony, mondom nektek: Elérkezik az óra, s már itt is van, amikor a halottak meghallják az Isten Fia szavát. S akik meghallják, azok élni fognak. Amint ugyanis az Atyának élete van önmagában, a Fiúnak is megadta, hogy élete legyen önmagában, s hatalmat adott neki, hogy ítéletet tartson, mert hiszen ő az Emberfia. Ne csodálkozzatok rajta! Mert érkezett az óra, amikor a sírokban meghallják mindnyájan az Isten Fia szavát, és előjönnek. Akik jót tettek, azért, hogy feltámadjanak az életre, akik gonoszat tettek, azért, hogy feltámadjanak a kárhozatra.

Máté 7, 24-28.

Aki hallgatja szavamat, és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette a házat. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és nekizúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja. Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem váltja tettekre, a balga emberhez hasonlít, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél és nekizúdult a háznak. Az összedőlt és romhalmazzá vált. Ezzel Jézus befejezte ezeket a beszédeket. A nép ámult tanításán.

a) Kinek a nevében tanított az Úr Jézus?

- Az Atya és a saját nevében.

Az emberek rendszerint mások nevében tanítanak. Híres, nagy tudósokra hivatkoznak, akiknek nagy tekintélyük van, és akiknek a szavára hallgatnak az emberek. Ha valaki azt kívánja, hogy higgyünk neki, és így beszél: Ezt én mondom ... higgyétek el nekem, azt komolytalan embernek nevezik és kinevetik. Az Úr Jézus azonban isteni tekintéllyel lépett fel, akinek feltétlenül el kellett fogadni a szavát. „Bizony, bizony, mondom nektek – mondja az Úr Jézus –, aki hisz énbennem, annak örök élete van.” (Jn 6,47) Máshol azt mondja: „Aki a Fiúban hisz, annak örök élete van, aki pedig nem hisz a Fiúnak, nem fog életet látni, hanem Isten haragja marad rajta.” (Jn 3,14-16)

b) Milyen nyelven beszélt az Úr Jézus?

- Valószínűleg az arám nyelvet beszélte.

Az arám nép az Úr Jézus születése előtt 1500 évvel tűnik fel Mezopotámia környékén. Egységes birodalmat sohasem alkotott a nép, de nyelve erősen elterjedt. Bár az Úr Jézus népe, az izraeliták héber nyelvűek voltak, mégis nagyon gyakori volt az arám beszéd. Valószínűleg az Úr Jézus is arámul beszélt. Az arám nyelv az izraeliták héber nyelvével és a legtöbb közel-keleti nyelvvel, a babiloni, szír, föníciai, arab, akkád stb. nyelvvel együtt a sémi nyelvek nagy csoportjába tartozik. Bár keleti viszonylatban az arám nyelv a héberrel együtt igen művelt nyelv volt, a görög és latin vagy, a modern nyelvekhez képest túlságosan egyszerű és szegényes. Az Úr Jézus mégis ezt a nyelvet választotta. Céljának ez is megfelelt. Ő ugyanis nem tudományos fogalmakat, tudományos elméleteket akart tanítani, hanem a legszükségesebb és éppen ezért a legegyszerűbb igazságokat, amelyeket mindenkinek meg kell érteni. Csak élőszóval tanított, arról nincs tudomásunk, hogy valamit leírt volna.

c) Milyen volt az Úr Jézus tanításának hatása?

- Tanítása minden idők legnagyobb hatású tanítása.

Az Úr Jézus isteni személyiségének, emberi egyéniségének hatása, amely pusztán jelenlétében is megnyilatkozott, cselekedeteiben, tetteiben, beszédeiben, tanításában még jobban kibontakozott. Amint megkezdte a tanítást, tanítványai nyomában mellésegődtek, és állandóan Vele voltak. De a nép is megérezte, hogy egészen rendkívüli tanító támadt Izraelben. Különösen működése elején roppant nagy hatása volt beszédeinek. Egész falvak követték Őt napokon keresztül étlen-szomjan. Egy alkalommal pl. ötezer férfi volt körülötte, távol az otthonuktól, a hegyekben. A gyermekeket és asszonyokat nem is vették számításba. Három napja követték már az Urat. Élelmük sem volt, de nem gondoltak hazamenetelre. Ekkor jutalmazta meg őket az Úr Jézus a kenyér szaporításával. Általános volt a felfogás, amit a kémkedő poroszlók jelentettek a papi fejedelmek egyik beszédéről: „Soha ember így nem beszélt, mint ez az ember.” (Jn 7,46). Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az Úr Jézus személyének és beszédeinek hatása egyértelmű volt, hogy mindenkire ugyanolyan hatással volt. Az emberek, mivel szabad akaratuk van, mindent különbözőképpen tudnak értékelni. Tudnak szeretni és gyűlölni valamit aszerint, hogy számukra kedvezőnek vagy kedvezőtlennek tartják. Így az Úr Jézus személye és tanítása is kétféle hatást ért el: akik keresték az Istent és igazságait, vagyis jóakarátú emberek, a „világosság fiai” voltak, azok örültek tanításának, és lelkesedtek érte. Viszont akiket nem érdekelt az igazság, csak a saját önző érdekeiket keresték, akik a „világ fiai” voltak, azok bosszankodtak és meggyűlöltek Őt, mivel ítéletet jelentett számukra. „Szakadás lett a zsidók

közt e beszédek miatt. Sokan ugyanis közülük azt mondták: ördöge van és megháborodott, minek hallgatjátok Őt? Mások mondták: Ezek nem egy ördögösnek az igéi.” (Jn 10,19-20).

Ma is az Úr Jézus tanításának a hatása a legnagyobb a világon, és ma sem egyértelmű ez a hatás, de mindig erősebb és határozottabb. Egyre inkább két táborra osztja az emberiséget.

1. A lázadók táborára, akik öntudatosan, egyre öntudatosabban szállnak szembe az Úr Jézussal, az Ő tanításával, és az Antikrisztus uralmát készítik elő.
2. Hódolók táborai akik egyre hűségesebben és következetesebben ragaszkodnak az Úr Jézushoz és tanításához.

E szétválás által valósul az ítélet, és közeledik Krisztus második, dicsőséges eljövetele.

d) Vannak-e ellentmondások az Úr Jézus tanításában?

- Nincsenek és nem is lehetnek tényleges ellentmondások.

Nem ritka az ilyen támadás az Úr Jézus tanításával szemben. Bár ez nem közvetlenül az Úr Jézus tanítására irányul, hanem az Egyház, illetve a Szentírás tanítására. Mivel azonban az Úr Jézus tanítása nem közelíthető meg másképpen, mint az Egyház és a Szentírás útján, azért a kettőt azonosítani lehet és kell. A vádaskodásokat vitával megszüntetni nem lehet. Ha valaki valamiben ellentmondást akar látni, lehetetlen őt meggyőzni arról, hogy ott nincs ellentmondás. Az elvi megoldás azonban világos. Az Úr Jézus isteni tekintélye a történelmi tények alapján bizonyított. Nem tanításának beláthatósága, igazsága alapján. Az Ő isteni tekintélye pedig összeegyeztethetetlen tanításának ellentmondásosságával. Az alapállás tehát az a meggyőződés kell hogy legyen: tényleges ellentmondás nem lehetséges az Ő tanításában, csak látszólagos. A tanítás közvetítése sem lehet ugyanis hibás, mivel az Úr Jézus már előre, eleve magáénak vallotta Egyháza tanítását: „Aki titeket hallgat, engem hallgat.” A hiba csak a mi szemléletünkben lehet, ami nagyon könnyen előfordulhat. Hiányos, tökéletlen a mi ismeretünk a valóságról. Könnyen alakítunk ki egyoldalú, korlátolt, sőt, néha bárgyú fogalmakat, amelyeknek szűk körébe egyes dolgok nem férnek bele. Jellemző nehézség pl. a kegyelem és a szabad akarat hatékonyságának látszólagos ellentmondásossága. Vagy az Úr Jézus isteni boldogságának és szenvedésének látszólagos ellentmondása. De mit tudunk mi a kegyelemről vagy a boldogságról? Nagyon keveset. Minél inkább behatol valaki az Úr Jézus tanításának szellemébe, vagyis a krisztusi életbe, annál kevésbé találja azt ellentmondásosnak. A szentek nem győzték csodálni Krisztus

igazságának harmóniáját. Gyakran nem is a szemlélet a hibás, hanem egyenesen a szándék, amely ellenkezni akar és ezért hibát keres ott is, ahol nincs.

e) Miért olyan homályos és „érthetetlen” sok helyen az Úr Jézus tanítása?

- Az Úr Jézus nem az evilág közismert szellemében beszélt, hanem a valóság mélyebb, teljesebb ismeretét nyújtotta.

Kétségtelen, hogy nem könnyű olvasmány a Szentírás, és nem magától értetődő az Egyház tanítása. Az embereknek más fogalmaik vannak általában az életről, mint az Úr Jézusnak. De az Úr Jézus nem akarta meghagyni a világot a maga felszínes, sőt téves felfogásában; újat, merőben újat mondott az életről, amit bizony az emberek annak idején és ma sem fognak fel könnyen. Amikor pl. arról beszél az Úr Jézus, hogy az Ő teste valóban étel, és a vére valóban ital, megbotránkoztak rajta mindnyájan, és elhagyták Őt. Az apostolok sem értették, amit mondott, de ők bíztak abban, hogy igazat mond (Jn 6). Ahhoz, hogy valaki bele tudjon hatolni az Úr Jézus tanításának értelmébe, szükséges, hogy elhagyja saját elgondolásait, és teljes alázatossággal, őszintén törekedjék az Úr Jézus megismerésére, megértésére. Hinni kell benne és szeretni Őt. Ez a szeretet nyitja meg az elmét igazságai számára. Az apostolok is csak akkor értették meg az Úr Jézust, amikor megkapták a Szentlelket, Krisztusnak, az Igazságnak a Lelkét. Mindehhez még hozzájárul az is, hogy az Úr Jézus egy számunkra olyan idegen nép nyelvén beszélt, amelyen nehézkesen tudta kifejezni magát, és amely nyelvnek teljes értelmét, szellemét még nem derítettük fel.

64. MIT TANÍTOTT AZ ÚR JÉZUS?

Amit Isten kinyilatkoztatott.

*Tanítása nem csak egy a sok közül:
benne maga az igazság
nyilatkoztatta ki titkait
áldozattá válva járt körül,
hogy követőit így igazgassák
tettekké vált szavai s a hit.
(Némedi A.)*

Az Úr Jézus nem azért jött, hogy a földi tudományokra tanítson bennünket. Ezt mi magunk is meg tudjuk tenni, megkapjuk hozzá az ést. Ő semmit nem akart helyettünk elvégezni. Csak arra tanít amit saját erőnkől soha meg nem tudhatunk: Isten titkát, az Ő szándékát, terveit közölte velünk; az örök üdvösséget és mindazt, ami ehhez szükséges.

64. Mit tanít az Egyház?

A krisztusi kinyilatkoztatás értelmünk számára megközelíthető igazságok mellett misztériumokat tartalmaz, így tágabb értelemben véve Isten örök rendeléseit (D 1785); szoros értelemben olyasmiket, amelyek értelmünk számára teljesen megközelíthetetlenek (D 1616, 1655, 1682, 1795 stb.).

Mit mond a Biblia?

János 15, 14-16; János 17, 6-8.

Ha megteszitek, amit parancsolok nektek, a barátaim vagytok. Nem nevezlek szolgának többé benneteket, mert a szolga nem tudja, mit tesz ura. Barátaimnak mondalak benneteket, mert amit hallottam Atyámtól, azt mind tudtul adtam nektek. Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak benneteket, s arra rendeltelek, hogy menjetek, teremjete gyümölcsöt, maradandó gyümölcsöt. Akkor mindent megad nektek az Atya, amit a nevemben kértek tőle. ... Kinyilatkoztattam nevedet az embereknek, akiket a világból nekem adtál. A teid voltok, s nekem adtad őket és megtartották tanításodat. Most már tudják, hogy minden, amit nekem adtál, tőled van. A tanítást, amit kaptam tőled, továbbadtam nekik. El is fogadták, s ezzel valóban elismerték, hogy tőled jöttem, és elhitték, hogy te küldtél engem.

a) Hogyan nevezük az Úr Jézus tanítását?

- Evangéliumnak, azaz Örömhírnek nevezük

Krisztus által maga az Isten szól hozzánk. Ő nyilatkoztatta ki nekünk azt, amit hinnünk és cselekednünk kell, ha a mennyországba akarunk jutni. Az a legszentebb feladatunk tehát, hogy keressük, kutassuk, mit nyilatkoztattott ki Isten, vagyis mit tanít az Úr Jézus. Azt a tudományt, amely a kinyilatkoztatással foglalkozik, teológiának, vagyis hittudománynak nevezük. A hittudomány művelői a teológusok, azaz hittudósok. A kinyilatkoztatott igazságokat pedig hitigazságoknak, hittitoknak, vagy misztériumoknak is nevezük.

b) Hinni kell-e mindent, amit az Úr Jézus tanított?

- Az Úr Jézusnak minden tanítását feltétlenül el kell fogadnunk

Sokszor nem értjük, nem látjuk be azt, amit az Úr Jézus tanít. Ez nem is csoda, hiszen természetfölötti, isteni igazságokat nyilatkoztattott ki nekünk. De ha nem is értjük, akkor is el kell fogadni az Ő szavát, vagyis hinni kell Neki és feltétlenül engedelmeskedni. Válogatni sem szabad az Úr Jézus szavaiban, mondván, hogy ezt elhiszem, azt meg nem. Ezt teszik az eretnekek. Ha csak egyetlenegy igazsá-

gát is kétségbe vonjuk, azzal már tudatlannak vagy hazugnak tartjuk az Isten Fiát, ami gyalázatos káromkodás, és poklot érdemel.

c) Miért igaz az Úr Jézus tanítása?

- Azért, mert az Isten szava.

Az Úr Jézus valóságos Isten, aki nem tévedhet, és szava nem lehet hamis. Isteni tekintélye tökéletes biztosíték arra, hogy igazat mond. Sőt, Neki nem is kell igazodnia semmiféle szabályhoz, azért, mert az Ő szava maga az Igazság, az igazság örök mértéke. „Igazságod örökre igazság, és törvényed igazmondás” (Zsolt 118,142). „A te igéd csupa igazság” (Zsolt 118,160) – mondja a zsoltáros. Nincs és nem is lehet semmi biztosabb a világon, mint az Úr Jézus tanítása. Nincs szükség tehát arra, hogy az emberi tudomány igazolja és „megerősítse” az Úr Jézus tanítását. Az evilág fiai sokszor csak azért fogadják el az Úr Jézus egyik-másik igazságát, mert az ő tudományuk is igazolja, mert ők is belátják. Az ilyen hitnek semmi természetfölötti értéke nincs. Az igazi hívek számára minden igazságnak legfőbb bizonyítéka az Úr Jézus tanítása. Az egyéb tudományos szempontok mellékesek. A keresztényembernek egész léttörekvése: megismerni azt, amit tanít és akar az Úr Jézus.

d) Lehet-e követni az Úr Jézus tanítását?

- Isten nem kíván lehetetlent. Az Úr Jézus nemcsak életeszményt, hanem életforrást is adott önmagában.

A krisztusi életszemlélet és életeszmény legteljesebb megnyilatkozása magának az Úr Jézusnak az élete, személyisége. Az Ő életében erőteljesen kidomborodnak tanításának legfőbb vonásai: az istenszeretet és felebaráti szeretet, különösképpen az ellenségszeretet. Az isten- és emberszeretet pedig bármilyen áldozatok árán is szolgálja az Isten dicsőségét és a lelkek örök üdvösségét. „Én őérettük szentelem magamat, hogy ők is meg legyenek szentelve az igazságban.” (Jn 17,19) A szeretetnek ez az életáldozata a lelkek üdvösségéért teljesedett be az Úr Jézus kereszthalálában. Az örök élet, az üdvösség szolgálata, mint a földi élet legfőbb programja, kétségtelenül szép és fennkölt életeszmény. Kevesen merik ezt nyíltan támadni. Az evilág fiai számára inkább az a nehézség, hogy ezt a gyönyörű életprogramot szerintük nem lehet megvalósítani, irreális eszmény. Az örök élet érdekei ugyanis sokszor olyan szögesen ütköznek a földi élet „érdekeivel”, hogy a kettő közül csak az egyik valósítható meg. Megrémülnek attól a felismeréstől, hogy a lélek üdvösségének szolgálata az Úr Jézus életében nem véletlenül vezetett a kereszthalálhoz. Úgy tűnik, hogy krisztusi módon élni a világ jelen, megromlott rendjében annyi, mint áldozattá lenni. Az áldozattá válás életeszmé-

nye pedig nyilvánvalóan irreális – mondják az evilág fiai –, mert az emberek nem vállalkoznak erre. Igaz, hogy a lélek üdvösségének szolgálata sokszor súlyos áldozatokba kerül, néha életáldozatba is. Sőt, az áldozat lelkesége, az áldozat vállalása – legalábbis lélekben – mindenképpen lényege a krisztusi lelkeségnek. „Mindaz közületek, aki le nem mond mindenről, ami je van, nem lehet nekem tanítványom.” (Lk 14,33) „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét mindennap, és kövessen engem! Mert aki meg akarja menteni életét, elveszíti azt, aki pedig elveszíti életét én érttem, megmenti azt.” (Lk 9, 23-24) Igaz az is, hogy az ember saját erejéből ezt az életeszmenyt nem tudja megvalósítani. Sarkalatos tanítása az Úr Jézusnak, hogy csak az Ő kegyelmével üdvözülhetünk. „Nálam nélkül semmit sem tehetek” – mondja az Úr Jézus. „Én vagyok a szőlőtő, és ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad, és én őbenne, az bő termést hoz.” (Jn 15) Az Úr Jézussal való kegyelmi kapcsolat a krisztusi élet forrása. Semmiképpen nem lehet irreálisnak nevezni a krisztusi tanítást azért, mert „senki” sem követi. Az igazság akkor is igazság, ha mindenki vétkezik ellene. Különben sem igaz, hogy senki sem követi Krisztus tanítását. A szentek dicső serege bizonyítja, Hogy Krisztust minden időben bárhol, bárki képes volt követni, aki őszintén akarta.

e) Miről szól az Úr Jézus tanítása, vagyis a kinyilatkoztatás?

- Az Úr Jézus arra tanít minket, hogyan kell gondolkodnunk Istenről, önmagunkról, a világról és hogyan kell élnünk, hogy Istennek kedves gyermekei lehessünk.

Istennek az a szándéka, hogy akiket Ő Fiává fogadott, azok Hozzá hasonlókká legyenek Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában. Az Úr Jézusban az Isten Lelkét vettük, hogy Ő gondoskodjék, érezzen és cselekedjék bennünk, isteni szándéka szerint. Ő „az igazi világosság volt, amely megvilágosít minden világra jövő embert.” (Jn 1,9) És ez a világosság, Krisztus világossága bennünk megvilágítja az egész világot is. Akik az Ő Lelkének világosságát hordozzuk, az Ő fényében látunk mindent. Éppen ezért az Úr Jézus tanítása nem csupán néhány igazság, életszabály. Még csak nem is egy tanrendszer a sok közül, hanem inkább az ismerésnek egy sajátos képessége, ajándéka, hogy mindent úgy ismerjünk, mint az Isten. A tanítás tehát nincs befejezve, meghatározva kimerítően, egzakt módon. A köztünk élő tanító tovább tanít. Az Úr Jézus történeti személye sok mindent kimondott és tanításba foglalt isteni Lelke világosságából. De nem mondott ki mindent. Átadta a szót Egyházának, amelynek nem a kimondott igazságokban, hanem saját isteni Lelkében, a Szentlélekben adott át mindent, tanításának teljességét is. Ezért mondta apostolainak: „Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. Mikor pedig eljövend Ő, az Igazság Lelke, Ő majd eligazít titeket minden igazságban.” (Jn 16,12-13)

Az Egyházon belül, bár nem ugyanazon mértékben és módon, de minden tagban él a tanító Lélek, és tanúskodik az Igazságról.

65. MELYEK AZ ÚR JÉZUS FŐBB BESZÉDEI?

A hegyi beszéd, a kafarnaumi beszéd, a példabeszédek, a bűcsűbeszéd.

*Akinek füle van, hogy hallja,
annak az ő beszéde él.
örömbírel siet ...*

*A Pünkösdkor támadó zajra
figyelsz? Erősödik a szél,
s fellángol e szíved.*

(Némedi A.)

Három éven át sokszor beszélt az Úr Jézus a néphez. Szinte állandóan tanított. Működése kezdetén igen nagy tömegnek mondta a hegyi beszédet. A népek általában példabeszédeket mondott. Az apostolokat sokszor külön is tanította, és részletesebben meg is magyarázta tanítását.

65. Mit tanít az Egyház?

Jézus Urunk feladata az örömhír hirdetése DH 4570;
prédikálás (vö. Jn 3,34), ... DH 4202a, 4204, 4224;
igehirdetésében hétköznapi szófordulatokat használt DH 4332, 4404;

Mit mond a Biblia?

Máté 13, 18-23.

Halljátok hát a magvetőről szóló példabeszédet (magyarázatát)! Aki hallgatja az országról szóló tanítást, de nem érti meg, ahhoz eljön a gonosz és elrabolja, amit a szívében vetettek. Ez az, ami az útszélre esett. A köves talajba hullott ellenben az, aki meghallgatja a tanítást, és szívesen be is fogadja, de az nem ver benne gyökeret, mert csak ideig-óráig él. Amikor az isteni tanítás miatt szorongatás, üldözés éri, csakhamar megbotránkozik. A szúrós bogáncs közé hullott pedig az, aki meghallgatja a tanítást, de a világi gondok s a csalóka gazdagság elfojtja az isteni szót, úgyhogy nem hoz termést. Végül a jó földbe hullott az, aki meghallgatja, megszívleli a tanítást, s jó termést is hoz, az egyik százszorosot, a másik hatvanszorosat, a harmadik harmincszorosat.

a) Miről beszél az Úr Jézus főbb beszédeiben?

- Az Isten országának új életéről, új törvényeiről, az új élet tulajdonságairól, küzdelmeiről, győzelméről.

A hegyi beszédben kihirdette, hogy új élet kezdődik a földön. Ő új törvényeket, parancsokat ad az embereknek. Ez a parancs pedig a szeretet parancsa: mindenkit szeretni kell, az ellenségünket is. Régen ezt hirdették az embereknek, hogy „szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet.” Az Úr Jézus pedig ezt parancsolja: „Szeressétek ellenségeiteket: jót tegyetek azokkal, akik titeket gyűlölnek, és imádkoztatok üldözőitekért és rágalmazóitokén, hogy fiaii legyetek Atyátoknak, aki a mennyekben van, aki napját felkelti jókra és gonoszakra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak ... legyetek tehát tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes!” (Mt 5) A *kafarnaumi beszédben* kijelentette, hogy az új élet kenyere az ő teste és vére (Jn 6). A *példabeszédekben* azt tanította az Úr Jézus, hogy az Isten országában a szeretet uralkodik, amely hirdeti az igazságot, mely nagylelkű, türelmes, megbocsátó, buzgó, de nem fér össze a bűnnel, a hamissággal. A *búcsúbeszédben* pedig az Úr Jézus nyíltan megmondta tanítványainak, hol Ő az új élet, a szeretet forrása. Őt kell szeretnie annak, aki az Isten országába akar jutni. „Ha valaki szeret engem, az én beszédemet megtartja, Atyám is szeretni fogja őt, és hozzá megyünk és lakóhelyet szerzünk nála.” (Jn 14,23).

b) Hol találjuk meg az Úr Jézus főbb beszédeit?

- Legbővebben Szent János evangélista írta le azokat.

A *hegyi beszédet* Szent Máté evangélistánál igen röviden, összefüggés nélkül találjuk. Különösen az ragadta meg a figyelmét, hogy az Úr Jézus szembeszállt a régi zsidó erkölcsi hagyományokkal. A beszédből is ezeket ragadta ki: „Hallottátok, hogy mondatott a régieknek ... én pedig mondom nektek...” Evangéliumának 5. fejezetétől a 8. fejezetig terjed a hegyi beszéd. Még rövidebben említi meg a hegyi beszédet Szent Lukács evangélista, könyve 6. fejezetének 20. versétől a 49. versig. A *kafarnaumi beszéd* Szent Máté evangélistánál található a 6. fejezetben. A *példabeszédek* többnyire szétszórva vannak feljegyezve mind a négy evangélistánál. Szent Máté könyvének 13., 18., 20., 21., 22., 25. fejezetében közöl példabeszédeket. Szent Márk könyvének 4., 12. fejezetében. Szent Lukács könyvének 8., 10., 13., 14., 15., 16., 18., 19., 20. fejezetében. Szent János könyvének 10. fejezetében. A *búcsúbeszédet* Szent János írta le igen hosszan és részletesen a 13. fejezettől a 17. fejezetig. Az *Utolsó vacsora beszédéből* csak Szent Lukács hoz még egy kis részletet a 22. fejezetben a 23-38. versig.

c) Melyek még az Úr Jézus ránk maradt beszédei?

- Főleg Szent János evangéliumában találunk hosszabb összefüggőbb beszédeket az Úr Jézustól.

Remek szép részlet az Úr Jézus beszélgetése:

1. Nikodémussal az újjászületésről (Jn 3.)
2. A samariai asszonnyal az új életről, amelyet Ő, a Messiás hoz a lelkek számára (Jn 4.)
3. A hitetlenkedő zsidókkal istenfiúi életéről, az Atyával való kapcsolatáról (Jn 10,22; 5,17. 19-20; 3,31-32; 5,26).

Szent János evangéliumában a 7., 8., 9., 10. fejezet az Úr Jézusnak a zsidókkal való vitáit tartalmazza, amelyekben megvallja istenségét, és igazolja magát a zsidók vádjaival szemben. Utolsó beszédét egyes, idegenből jött hellének előtt mondta az Úr Jézus, akik kíváncsiak voltak rá. Ebben a beszédben bejelentette, hogy eljött a szenvedés ideje, amely egyben a megdicsőülés ideje is. A hallgatók vitát akartak kezdeni, de Ő nem bocsátkozott a vitába. Inkább felszólította őket, hogy higgyenek a szemeiknek: „Higgyetek a világosságban!” Legyetek a „világosság fiaí”, akik nem sötét utakon járnak (Jn 2,20).

Szent Máté evangéliuma feljegyzi a 10. fejezetben az Úr Jézus utasításait apostoli számára. A 11. fejezetben Keresztelő Szent János dicséretét olvassuk. A zsidó vezetők és farizeusok elleni vádbeszédek olvashatók a 15., 16., 17. és a 23. feje-

zetben. Végül a 24. és 25. fejezetben Jeruzsálem pusztulásáról és a világ végéről beszél az Úr Jézus. Szent Márk és Szent Lukács többnyire ugyanazokat a beszédeket említi, amelyeket Szent Máténál is olvashatunk. Szent Lukács azonban feljegyezte az Úr Jézus első beszédét a názáreti zsinagógában, amelyben bejelenti, hogy a messiási jövendölések benne beteljesedtek (Lk 4,14-30). Továbbá a legutolsó búcsúbeszédét a mennybemenetele előtt, amelyben életének, halálának, feltámadásának tanúivá rendelte tanítványait (Lk 24).

d) Hogyan maradtak ránk az Úr Jézus beszédei?

- A Szentlélek segítségével a tanítványok emlékezete őrizte meg az Úr Jézus beszédeit.

Tudomásunk szerint az Úr Jézus nem írta le tanítását. Sőt, apostolai, tanítványai sem jegyezték fel beszédeit azonnal. Az Úr Jézusnak nem volt közvetlen íródeákja. Felmerülhet tehát az a kérdés, hogy évek, évtizedek múltán hogyan tudták leírni az evangélisták sokszor olyan aprólékosan, dramatikusan az Úr Jézus szavait. Rendszerint oratio rocta-ban, közvetlen formában idézik az Úr Jézus beszédeit, és nem csupán tartalmilag tolmácsolják. Különösen Szent János oly tökéletes, teljes egészében idéz egy-egy beszédet – éppen ő, akinek evangéliuma a legkésőbb készült –, hogy lehetetlennek tűnik mindezt emlékezetből leírni. Meg kell azonban fontolnunk a következőket: az apostolok kezdettől fogva szinte állandóan az Úr Jézussal voltak. Az Úr Jézus tanítását Izrael egész országában meghirdette. Nyilvánvalóan nem mindenütt mást hirdetett, hanem lényegében ugyanazt. Az apostolok tehát ugyanazt sokszor hallották, ha nem is tökéletesen ugyanazon formában. Ezért különböznek néha ugyanazon krisztusi nyilatkozatok idézetei a különböző evangélistáknál. Az is bizonyos, hogy az apostolok, tanítványok és az Úr Jézus egyéb követői maguk között is fontolgatták az Úr Jézus kijelentéseit, amelyek „híresek” lettek, szállóigévé váltak. Így egyre inkább bekerültek azok a köztudatba, a közösség emlékezetébe, amely erősen kristályosította és konzerválta azokat. Az a roppant hatás, amelyet az Úr Jézus az apostolokra gyakorolt, igen nagy mértékben felfokozta az apostolok szellemi képességeit. Megragadta fantáziájukat. Erősen élményhatásuk volt az Úr Jézus megnyilatkozásainak. Éppen ezért élményszerűen, dramatikusan éltek tovább az apostolok lelkében. Az élményszerű szavakra mindig pontosan emlékezünk. Legjobban Szent János apostolt ragadta meg az Úr Jézus személyisége. Ő volt a legműveltebb, ő fogta fel a legérzékenyebben az Úr Jézus szellemét és szavait. Lehetséges, hogy jelzeteiket is készítette. De bizonyos, hogy egészen beleélte magát az Úr Jézus gondolatvilágába. Idejük sem volt az apostoloknak a feledésre, hiszen az Úr Jézus tanítványai, hívei között állandóan idézték szavait, életének tetteit. Lassan kialakultak az

Úr Jézus élete és tanítása hirdetésének formái az egyes apostoloknál, amelyeket aztán később az evangélisták lejegyeztek.

Mindezekhez hozzá kell még számítani a természetfölötti tényezőt, a Szentlélek segítségét, aki azért jött, hogy az Úr Jézust megőrizze és megdicsőítse bennünk. Elsődleges műve éppen az volt, hogy elevenné tette az apostolok lelkében az Úr Jézus emlékét és tanítását, hogy tanúságot tudjanak tenni Róla a népek, nemzetek előtt, úgy, amint az Úr Jézus megígérte: „A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya az én nevemben küld. Ő majd megtanít titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” (Jn 14,26-27)

e) Honnan tudhatjuk az Úr Jézus szavainak helyes értelmét?

- Az Úr Jézus tanításának helyes értelmét csatatkozhatatlanul a tanító Egyház határozza meg.

A gondolatnál kevesebb a szó, a szónál kevesebb az írás. Az újszövetségi Szentírás eredeti, tökéletes emléke az Úr Jézus tanításának, de természeténél fogva nem adhatja vissza maradék nélkül, teljesen egyértelműen az előszó evangéliumát. Az *írás magyarázatra szorul*, a Szentírás is. Kétségtelen tény, hogy a Szentírásnak is számtalan helyen vitás az értelme. Ugyanazt a szöveget sokan, sokféleképpen értelmezték. Szükség van tehát arra, hogy valaki meg tudja állapítani és meg tudja magyarázni annak helyes értelmét. Különben nem képes hivatását betölteni, a biztos krisztusi igazságról tanúskodni. A hívek részéről ez az igény minden időben megvolt, amint egykor Kandakénak, az etiópiai királyné udvari tisztjének a lelkében ott volt a vágy, hogy hozzáértővel megmagyaráztassa magának az Írást, amelyet útközben olvasott. „Ekkor a Lélek szólt Fülöphöz: menj oda és szegődjél ahhoz a kocsihoz. Amint Fülöp odasietett, hallotta, hogy Izajás prófétát olvassa, megszólította: Érted, amiket olvasol? Azt felelte: Hogyan érthetném, ha nincs, aki megmagyarázza nekem. Megkérte tehát Fülöpöt, hogy szálljon fel és üljön melléje ... Ekkor Fülöp beszélni kezdett, és ebből az írásból kiindulva Jézust hirdette neki.” (ApCsel 8,29-40).

Az Úr Jézus számolt az emberi természet adottságaival, az igényekkel és szükségletekkel, azért egy élő tanút rendelt tanítása hirdetésére. A pápa személyének hatalma alatt élő Egyházat, hogy hirdesse az Evangéliumot, értelmezze és magyarázza az Írást, mint saját igehirdetésének első emlékét. A Szentírást olvasó egész Egyház kutatja ugyan annak értelmét, de kérdéses esetekben a végső, tévedésmentes – ténymegállapító vagy jóváhagyó – ítéletet az Egyház feje, a pápa mondja ki.

66. HOL TALÁLJUK MEG AZ ÚR JÉZUS TANÍTÁSÁNAK RÖVID ÖSSZEFOGLALÁSÁT?

Az Apostoli Hitvallásban.

*Te vagy, Urunk, az Isten Igéje,
Te vagy hozzánk az égi üzenet:
Magnyílt az út szent Atyánk szívébe
általad, Jézus, benned és veled.
(F.L.)*

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében és a Jézus Krisztusban, ő egy Fiában, a mi Urunkban, ki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától, kínozták Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, maghalt és eltemették; alászállt poklokra, harmadnapon halottaiból feltámadott, felment a mennyekbe, ott ül a mindenható Atyaisten jobbjára felől, onnan jön el ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek a Szentlélekben, egy katolikus, keresztény Anyaszentegyházban, szenteknek egyességében, bűnöknek bocsánatában, testnek feltámadásában és az örök életben. Ámen.

66 Egyház tanítása

Krisztus tanításának a lényegét az Apostoli Hitvallásban, annak rövidebb-hosszabb formáiban foglalta össze az Egyház (DH 1skk).

Mit mond a Biblia?

János 1, 1-18.

Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige, ő volt kezdetben Istennél. Minden Általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága. A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel. *Föjlépett egy ember, az Isten küldte, és János volt a neve. Azért jött, hogy tanúságot tegyen, a világosságról, hogy mindenki higgyen általa. Nem ő volt a világosság, csak tanúságot kellett tennie a világosságról.* (Az Ige) volt az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít. A világba jött, e világban volt, általa lett a világ, mégsem ismerte fel a világ. A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. Ám akik befogadták, azoknak hatalmat adott, hogy Isten gyermekei legyenek. Azoknak, akik hisznek nevében, aki nem a vérnek vagy a testnek a vágyából és nem is a férfi akaratóból, hanem Istenből született. S az Ige testté lett, és közöttünk élt. Látuk dicsőségét, az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt be. János tanúságot tett róla, amikor azt mondta. „Ez az, akiről hirdettem, aki nyomomba lép, nagyobb nálam, mert előbb volt, mint én. Mindannyian az ő teljességéből részesültünk, kegyelmet kegyelemre halmozva. Mert a törvényt Mózes közvetítette, a kegyelem és az igazság azonban Jézus Krisztus által lett osztályrészünk. Istent nem látta soha senki, az Egyszülött Fiú nyilatkozta ki, aki az Atya ölében van.

a) Mit tartalmaz az Apostoli hitvallás?

- Az Atya, a Fiú és a Szentlélek ritkát.

A Hitvallásnak három fő része van:

Az *első* az Atyaisten személyét, a *második* rész a Fiúisten, Jézus Krisztus életét, a *harmadik* rész a Szentlélek műveit mutatja be. A három főrészt tizenkét ágazatra osztjuk. Ezeket az ágazatokat más szóval hittitkoknak, misztériumoknak is nevezzük.

b) Hogyan mutatta be az Úr Jézus az Atyát?

- Az Élet Örök forrása az Atya.

Az Atyaisten személye mindenek örök forrása a Fiúnak ad át mindent öröktől fogva. Benne a teljes isteni élet öröktől foga jelen van. Általa részesülnek minde-

nek a létben. „Bizony, bizony, mondom nektek: a Fiú magától nem tehet semmit, csak azt teheti, amit az Atyától lát. Amit ő tesz, azt teszi a Fiú is. Az Atya ugyanis szereti a Fiút, s mindent megmutat neki, amit tesz.” (Jn 5,19-20). „Amint ugyanis az Atyának élete van önmagában, a Fiúnak is megadta, hogy élete legyen önmagában...” (uo. 26.). A világ teremtésében, fönntartásában és kormányzásában mind a három személy részt vesz személyiségének sajátossága szerint.

c) Melyek a Szentlélek misztériumai?

- Az Apostoli Hitvallás felsorolása szerint:

- az Egyház,
- a szentek közössége,
- a bűnök bocsánata,
- a test feltámadása,
- az örök élet dicsősége.

A Szentlélek valósította meg az Egyházat pünkösdkor, bár az Úr Jézus alkotta meg szervezetét. Éltesítő lelke a Szentlélek, aki képesíti az Egyházat küldetése teljesítésére. A szentek közössége, melyet az Egyház épít, szintén az azonos lélekben áll fenn. A bűnök bocsánatának forrása a lélek győzelme, annak kiáradása. A test feltámadása sem egyéb, mint a lélek érvényesülése a testben. Végül az élet teljes dicsősége is a Lélek végső titkának kinyilvánulása, mely az Ítéletben valósul meg.

d) Hogyan épül a keresztény élet a Szentháromság titkára?

- Hitéletünk alapja a liturgia, mely a Szentháromságot ünnepli.

A liturgiát elsősorban az Úr Jézus emlékezetének nevezzük, mely által életünkben megjelenik, és kegyelmeiben részesít minket. Középpontja ennek az emlékezésnek a szentmise, az Oltáriszentség ünneplése, mert benne valóságosan jelenik meg szent Teste és Vére által, és egyesül velünk az áldozatban, illetve a szentáldozásban. Az Oltáriszentség ünneplésének hátterét azonban az ünnepek képezik: *karácsony* ünnepköre, mely az Atya szeretetének megnyilvánulását hirdeti. Ő küldte a világba Egyszülött Fiát, aki emberré lett Jézus Krisztusban. A *húsvét* ünnepkörében az Úr Jézus megváltó és üdvözítő szeretete nyilvánul ki, melynek teljessége a szeretet Lelkének, a Szentléleknek a kiáradása.

A liturgiára épül az *igehirdetés*, mely a közöttünk élő Krisztus tanítása, beszédes kapcsolata a hívekkel, hogy lelküket megvilágítsa, és életüket üdvösségre vezesse. Ettől az élő tanítástól meg kell különböztetni a *teológia* tudományát, melynek fel-

data a krisztusi tanítás legmagasabb szintű kulturális feldolgozása, tolmácsolása, kifejtése, indoklása.

e) Milyen teológiai irányzatok vannak a kereszténységben?

- A keresztény hittudomány igen sokféle formát öltött a századok folyamán.

Meg kell különböztetni a kereszténységben az igehirdetést a hittudománytól! Az *igehirdetés* Krisztus dicsőségének és a lelkek üdvösségének a szolgálata: a krisztusi küldetés teljesítése. Az igehirdető célja Isten dicsősége és a saját üdvössége. Az igehirdetés ténykedésének célja pedig a lelkek üdvössége. Azt hirdeti tehát, ami itt és most a lelkek üdvösségéhez szükséges.

A *hittudomány* viszont:

1. A hirdetett és hirdetendő ige; a hitigazságok alapjainak a feltárása, a kinyilatkoztatás tartalmának szembesítése a kinyilatkoztató Istennel;
2. Leigazolt hitigazságok tartalmának kifejtése és rendszerezése, vagyis nem egyéb ez, mint az igehirdetés valódiságának az ellenőrzése és vizsgálata.

Ebből a jellegéből adódik az alapvető problémája e tudománynak: Mi a kritériuma, a bizonyítéka az ige valódiságának? E kérdés megválaszolásában két, egymással összeegyeztethetetlen útra ágazik a keresztény teológia. A katolikus hittudomány számára végső kritériuma, bizonyítéka a hitigazságok valódiságának *az Egyházban közöttünk élő Krisztus szava*, amely az Egyház tanító tekintélyében, tévedhetetlen tanításában van. E katolikus teológiával szemben áll a többi, nem-katolikus teológia, amely akár a Szentírás művébe vagy vele kapcsolatos más tényezőkhelyezi az igazoló tényezőt.

A katolikus hittudományon belül ismét szétágaznak a tudományos törekvések. A *pozitív teológia* a biztos hitigazságot, az Egyház tanítását akarja megállapítani és rendszeresen kifejteni, az egyes tételeket az Egyház tekintélyéhez való viszonyában értékelve. Ezzel szemben az ún. *spekulatív teológia* alapul veszi az Egyház által igazolt egész tanítást, és ab-ból a tanítás teljességét, egységes szemléletét akarja megállapítani. Egységes teológiai képet akar adni a spekulatív hittudomány. Ilyenfajta hittudományt műveltek az egyházatyák, a nagy gondolkodó teológusok. Egységes teológiai szemléletet kísérelt meg kialakítani még Szent Ágoston. Teljes sikerrel tette ezt a XII. században Aquinói Szent Tamás¹⁵ a Summa Theologica-ban. Az ő teológiai rendszere máig is a legegészebb, legteljesebb és legsajátosabb teológiai szintézis. Szent Tamás teológiai szemléletének kifejezésében és értelme-

¹⁵ Vö. http://hu.wikipedia.org/wiki/Aquinói_Szent_Tamás

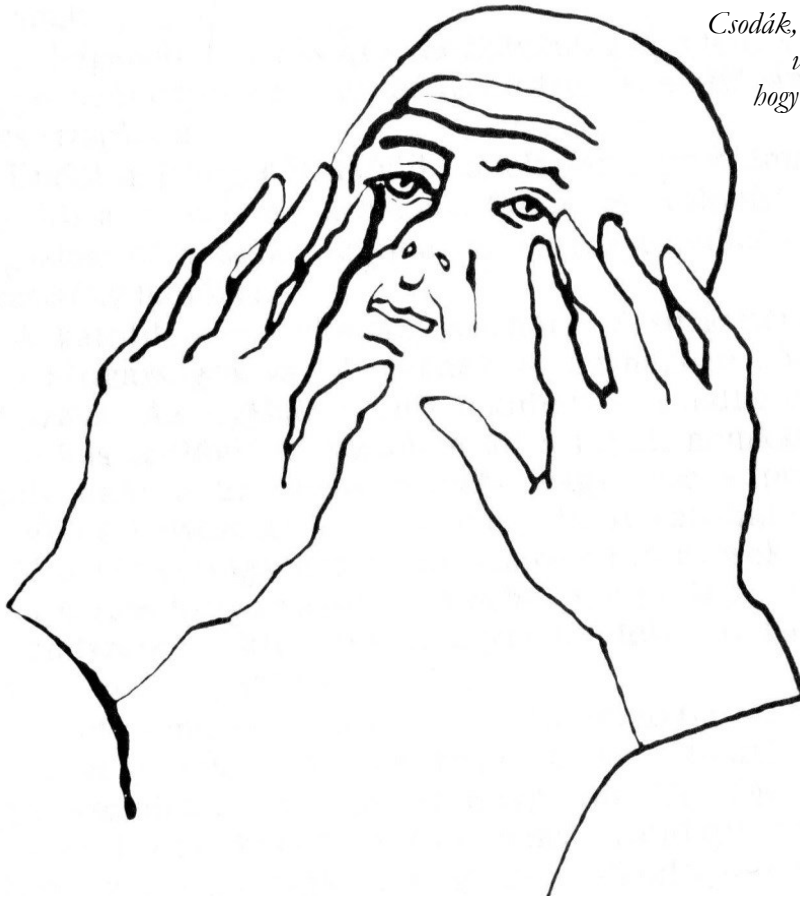
zésében ismét szétágaznak az utak. Főleg két irányzat tűnik ki: a tomista és molinista irányzat. Szent Tamással szemben egyesek szerint sajátos rendszert alkotott a franciskánus Duns Scotus¹⁶. Mások szerint alapvetően ő is Szent Tamás nyomán halad. Az új transzcendentális módszerű bölcsélet teológiai alkalmazása még a jövő feladata.¹⁷

¹⁶ Vö. http://hu.wikipedia.org/wiki/Duns_Scotus

¹⁷ Ebben a témában olvashatjuk még: Fila Lajos: A dinamikus létfogalom teológiai alkalmazása, Örök-mécs Kiadó, Sződ, 2006.

67. HOGYAN BIZONYÍTOTTA AZ ÚR JÉZUS, HOGY IGAZAT MOND?

A beteljesült jövendölésekkel és csodáival.

*Csodák, beteljesedett jövendölések
voltak a tanúskodó jelek,
hogy a vallomása nem hamis.
Övéinek felelnek ezek
még ma is igazsága mellett
(Némedi A.)*

Az Úr Jézus figyelmeztette a kételkedőket: „Nekem olyan bizonyágom van, amely felülmúlja Jánosét: tetteim, amelyeknek a végbevételét az Atya bízta rám. Ezek a tettek, amelyeket végbeviszek, maguk tanúskodnak mellettem, hogy az Atya küldött.” (Jn 5,36)

67. Mit tanít az Egyház?

Krisztus a Messiásnak vallotta magát, beszédben és tettben csodákat művelt (D 2028). A hit érdekében előzetesen meg kell ismernünk annak indítékait (motiva credibilitatis), melyek között leg súlyosabbak az Úr Jézus jövendölései és csodái és maga az Egyház (D 1171, 1622, 1799, 1707, 1790, 1794).

Mit mond a Biblia?

Lukács 7, 18-23.

Ezekről az eseményekről a tanítványai mind beszámoltak Jánosnak. János magához hívatta két tanítványát, és elküldte őket az Úrhoz, hogy kérdezzék meg: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?” Amikor a két férfi Jézushoz ért, előadta: „Keresztelő János küldött el minket hozzád, hogy kérdezzük meg: Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?” Épp sokakat meggyógyított különféle bajokból, betegségekből, és megszabadított gonosz lelkektől, a vakoknak pedig visszaadta a látásukat. Ezért így felelt nekik: „Menjetek és jelentsétek Jánosnak, amiket láttatok és hallottatok: vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak, a szegényeknek meg hirdetik az evangéliumot. Boldog, aki nem botránkozik meg rajta!”

János 5, 31-38.

Ha magam tennék tanúságot saját magam mellett, nem volna érvényes a tanúságom. De más tesz mellettem tanúságot, s tudom, hogy az a tanúság, amelyet tesz mellettem, az igaz. Jánoshoz fordultatok, s ő tanúságot tett az igazságról. Mindazáltal nincs szükségem emberek tanúságtételére, csak azért mondom ezeket, hogy üdvözüljete. (János) égő és világító lámpa volt, de csak ideig-óráig akartatok a fényében gyönyörködni. De nekem olyan bizonyosságom van, amely felülmúlja a Jánosét: tetteim, amelyeknek a végbevételét az Atya bízta rám. Ezek a tettek, amelyeket végbeviszek, maguk tanúskodnak mellettem, hogy az Atya küldött. Tehát maga az Atya tesz mellettem tanúságot, aki küldött, ám ti sem szavát nem hallottátok, sem színét nem láttátok, s szava nem marad meg bennetek, mert nem hisztek abban, akit küldött.

a) Mit nevezünk jövendölésnek és csodának?

- Az olyan ismeretet és tettet, amely rendkívüli, vagyis természetfölötti.

Természetesnek nevezzük azt, amiben érvényesül a természet törvénye. Ami pedig azt felülmúlja, az természetfölötti jelenség. Ilyesmi csak az Istentől származhat. Ha valaki olyan ismeretet szerez, ami az ember számára lehetetlen, azt az is-

meretet prófétai ismeretnek nevezzük. Ilyen pl. a jövendölés. Valamit előre jelzünk, amit semmiképpen nem tudhatunk. (Pl. Péter apostol háromszoros tagadása.) Hasonlóképpen a rendkívüli tettek, a csodák az ember vagy akár az angyalok akarátának hatalmát mülják felül. (Gyógyítás egyetlen szóval.)

b) Volt-e az Úr Jézusnak más szándéka is a csodákkal azonkívül, hogy magát igazolja?

- Sok esetben azért tett az Úr Jézus csodát, hogy az embereken segítsen.

Különösen működése kezdetén gyakran előfordult, hogy szinte titkolta és észrevétlenül akarta tenni csodáit. Néha kifejezetten meg is parancsolta tanítványainak, hogy ne mondják senkinek, amit láttak. Nagyon sok beteget meggyógyított, amely gyógyításokról az evangéliumok nem is tesznek említést. Ezeket a csodákat azért tette, mert szerette az embereket, és enyhíteni akarta szenvedésüket. A csodálatos kenyérszaporításnál meg is mondta, miért szaporította meg a kenyeret: „Szánom a sereget, mert már harmadnapja tartanak velem, és nincs mit enniük, és nem akarom őket étlen elbocsátani, hogy el ne lankadjanak az úton.” (Mt 15, 32). A csodát magát is szinte észrevétlenül, diszkréten művelte. Nem varázsolt oda feltűnően egy halom kenyeret, hanem a meglevő néhány kenyeret osztotta szét. Az osztás közben szaporodott meg. Sokan talán nem is vették észre, hogy mi történt, csak később hallottak róla, és dicsérték az Úr jóságát.

c) Miért tesz az Isten napjainkban is jövendöléseket és csodákat?

- Kezdetől fogva az idők végéig minden jövendölésnek és csodának legfőbb és végső célja az Úr Jézus Krisztus igazolása: az Atya tanúságtétele a Fiúról.

Ha így fogalmazzuk meg a jövendölések és csodák értelmét, akkor az első pillanatra nem világos, hogyan történhettek csodák az Úr Jézus születése előtti időben, és miért történnek csodák az Úr Jézus születése utáni évezredekben. Mert kétségtelen, hogy minden időben előfordultak. A csodák eseményeinek történeti ténye teljesen hiteles és kétségbevonhatatlan. Nem az egyes esetekben, hanem általánosságban. Semmi okunk sincs kétségbe vonni az ószövetségi Szentírás közléseit a jövendölésekről és csodákról, mint ahogy nincs jogunk kétségbe vonni az evangéliumok elbeszéléseinek igazságát, vagy például a Lourdes-i csodák valódiságát.

Igen változatos, sokféle formában nyilatkozik meg bennük Isten mindentudása, bölcsessége, mindenhatósága és végtelen jósága. Ha alaposabban megvizsgáljuk ezeket a jelenségeket, egy közös vonást fedezhetünk fel mindegyikben: valamiféleképpen az Úr Jézus személyére vonatkoznak, Rá utalnak. Az ószövetségi csodák egyrészt a választott népet segítették, mint arra kiválasztott népet, hogy a

Messiás jövetelét előkészítse. Másrészt azok a szent emberek műveltek csodákat, akik az Úr Jézusról jövendöltek. Az ő szavuk hitelét akarta az Isten igazolni a nép előtt. Az Újszövetségben, az Egyház történetében szintén ez a csodák értelme. Egyrészt az új közösséget, az Egyházat segíti Isten a csodáival. Az Egyház tekintélyét, krisztusi küldetését igazolják pl. a lourdes-i csodák is. A gyógyulások ugyanis Szent Bernadett szavahihetőségéről tanúskodnak, miszerint megjelent neki a Szűzanya, s kijelentette, hol ő a „Szeplőtelen Fogantatás”. Ez volt viszont az a hittétel, amelyet az Egyház négy évvel előbb, 1854-ben kihirdetett, és amely oly nagy ellenkezést váltott ki még a keresztények körében is, hogy igen nagy veszélybe került az Egyház tanító tekintélyének s rajta keresztül az Egyházat alapító Krisztusnak az égi igazolása. Másrészt a csodák a szentek életében történnek, az Egyház leghűségesebb fiai művelik azokat. Ez viszont Krisztus műve, az Egyházat, az Egyház tanítása szerinti keresztény életet dicséri.

d) Fel lehet-e ismerni a valódi csodát?

- A csodák nyilvánvalóan természetfölötti jelenségek, amelyek tudományosan is kimutathatók

Azok a hitetlenek, akik belátják, hogy a jövendölések és a csodák jelenségeit, azoknak a történeti hitelét nem lehet kétségbe vonni anélkül, hogy nevetségessé ne válnának, azok újabb kibúvót keresnek, hogy tagadhassák a tulajdonképpeni csodát. Elismerik pl. a Lourdes-i gyógyulásokat. Azt is elismerik, hogy tudományosan semmiféle magyarázatot nem lehet rájuk adni. De hozzáteszik – ma még nem magyarázhatók. Nem tudhatjuk azonban, hogy ezer év múlva nem találjuk-e meg rájuk a természetes magyarázatot. Akár Krisztus feltámadásáról legyen is szó. Ki tudja, hogy évezredek múlva csodának kell-e még a feltámadást tartani. Erről a felfogásról először is azt kell megállapítanunk, hogy teljesen tudománytalan képzelgés, amelynek semmi alapja sincs sem a tapasztalatban, sem a tudományban. A tudomány ugyanis éppen azon a szilárd meggyőződésen és bizonyított tényen alapszik, hogy az emberi értelem képes megismerni a természet alapvető törvényeit és a törvények rendjét. Az is tudományos tény ma már, hogy a felismert természeti törvények abszolút és egyetemes törvények: Az anyagi világnak mindig és mindenütt ugyanaz volt a természete, mint ma. Millió évvel ezelőtt a világegyetem bármely pontján ugyanazok a törvények érvényesültek az anyagvilágban, mint ma itt a földön. Ezen az igazságon alapul az egész tudomány. Aki ezt kétségbe vonja, az a tudomány alapját támadja meg. Viszont ha a természet egyetemes törvényeit valóban felismerjük, akkor azt is fel tudjuk ismerni, ami a természet törvényét felülmúlja, ami természetfölötti. Ez a felismerés a csodák esetében mindig meg is van. A természetfölötti erő megnyilvánulása mindig szembeötlő „csodálatos” dolog. Ha valaki bármilyen súlyos, gyógyíthatatlannak

látszó betegségből egyszerre felgyógyul, állandó jelleggel, a betegség nyomának visszamaradása nélkül, az nyilvánvalóan nem a természet rendje szerint való, hanem természetfölötti jelenség, még akkor is, ha később kiderül, bizonyos kezeléssel mégiscsak meg lehetett volna gyógyítani.

e) Miből fakad a Krisztusba vetett hit meggyőződése?

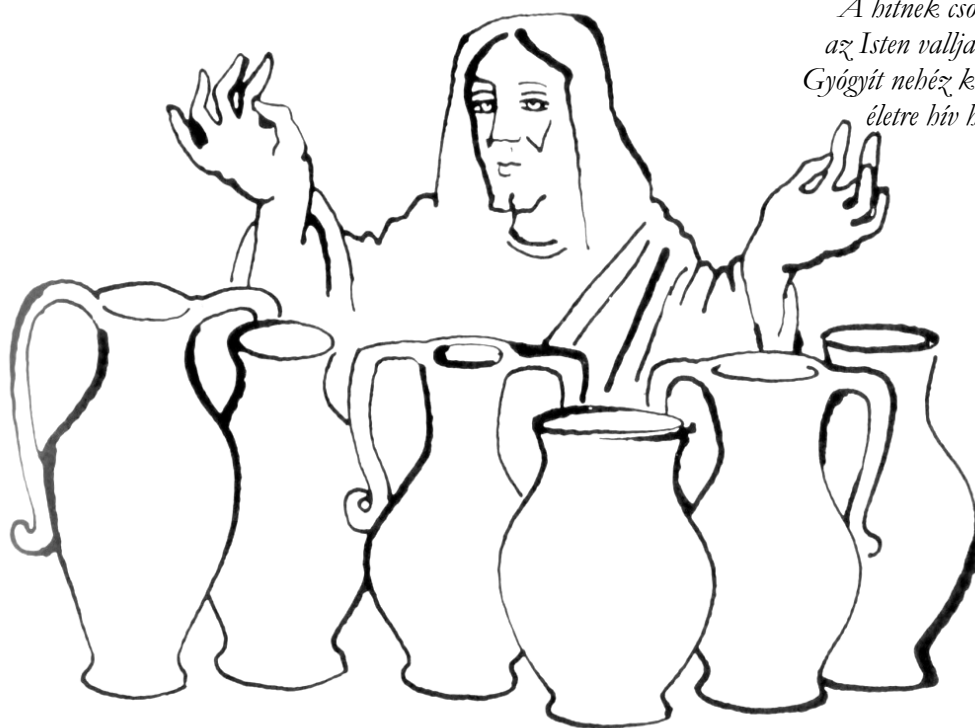
- Bár a jövendölése és a csodák elegendő bizonyítékai az Úr Jézus isteni tekintélyének az élő hit meggyőződését mégsem tudják létrehozni. Az élő hit forrása a Szentlélekisten kegyelme.

Kétségtelen, hogy bármilyen nagy és nyilvánvalóan csodákat tett is az Úr Jézus az emberek szeme láttára, nem mindenki hitt neki. Azóta is sokan voltak és vannak, akik nem hódolnak meg az Úr Jézus istenségének jelei előtt, bár tudva tudják, hogy a csodák természetfölötti jelenségek. Az ember ellene tud szegülni a legvilágosabb igazságoknak is, amit az értelme belát. Az igazság elfogadása nemcsak értelmi belátás kérdése, hanem az akarat meghódolása is, az egész ember „legyőzete” az igazságtól. Ha ez így van az egyszerű, belátható igazságok esetében, sokkal inkább így van a természetfölötti igazságok, a misztériumok esetében. Elfogadásukat ésszerűvé teszi ugyan az Úr Jézus tekintélye, amelyet a csodák igazolnak, de nem teszik beláthatóbbá magát az igazságot. Ezért a természetfölötti igazságok elfogadásában a hit meggyőződéséhez természetfölötti meggyőző erő kell, vagyis kegyelem szükséges. Ha a hit kegyelmét valaki befogadja, akkor születik meg benne a meggyőződés.

68. MELYEK VOLTAK AZ ÚR JÉZUS FŐBB CSODÁI?

Jézus számtalan csodát művelt:

- a vizet borrá változtatta;
- a kenyeret megszorította;
- betegeket egyetlen szavával, érintésével gyógyított;
- ördögöket kiűzött a lelkekből;
- halottakat támasztott fel;
- Ő maga is feltámadt.

*A hitnek csodajelel ad:
az Isten vallja meg Fiát.
Gyógyít nehéz kórságokat,
életre hív halottakat.
(Sedulius)*

Működése kezdetén az Úr Jézus a kánai menyegzőn a vizet borrá változtatta. Szent János evangélista a történethez hozzászól: „Ezzel kezdte meg Jézus csodajeleit a galileai Kánában. Kinyilatkoztatta dicsőségét, s tanítványai hittek benne” (Jn 2,11),

68. Mit tanít az Egyház?

Mózes és a próféták, majd legfőképpen maga Krisztus Urunk sok és nyilvánvaló csodát tett és jövendölést mondott (D 1790).

Mit mond a Biblia?

Máté 4, 23-25.

Jézus bejárta egész Galileát, tanított a zsinagógákban, hirdette országa evangéliumát, s gyógyított minden betegséget és fogyatékossgot a nép között. Híre elterjedt egész Szíriában. Elvittek hozzá minden szenvedőt, olyanokat, akiket különféle betegségek és bajok gyötörtek, ördögtől megszállottakat, holdkórosokat, bénákat, és meggyógyította őket. Csapatostul kísérték Galileából, Dekapoliszból, Jeruzsálemből, Judeából és a Jordánon túlról.

a) Melyik volt az Úr Jézus legfőbb csodája?

- Harmadnapra föltámadt a halálból.

Mindenki belátja, hogy aki igazán meghalt, az többé már semmire sem képes. A halál törvénye a legerősebb és legszigorúbb törvény ezen a világon. Bármilyen erős, okos legyen is valaki, bármilyen nagy, csodálatos tetteket vigyen is végbe életében, egyszer meg kell halnia, és akkor teljesen tehetetlenné válik. A halál mindenkinél és mindennél erősebb. Egyedül az Úr Jézus tudja legyőzni a halált. Bár hosszú szenvedés után Ő is meghalt a kereszten, el is temették, harmadnapig a sírban feküdt, de harmadnapon a saját erejéből feltámadt. Újra élő, eleven emberré lett, élőbb, elevenebb, mint halála előtt. Romolhatatlan, dicsőséges lett a teste is. Ezzel a csodájával az Úr Jézus egészen nyilvánvalóan bebizonyította természetfölötti, isteni hatalmat.

b) Milyen fajtái vannak a csodáknak?

- A csodák között is vannak fokozatok. Először meg kell különböztetni a hamis csodákat a valóditól.

A hamis csodák szabályos, törvényszerű jelenségek, amelyeknek az okai azonban rejtettek, titkoltak, valamilyen megtévesztő, „szemfényvesztő” ügyeskedés folytán. Ide tartoznak a bűvészmutatványok is, bár azokról mindenki tudja, hogy nem csodák.

A valódi csodák is kétfélek lehetnek: *relatív* és *abszolút* csodák. A relatív csodák vagy inkább „csodálatos dolgok” azok, amelyek ritka, szokatlan jelenségek, de szabályszerűek. A természet törvényei szerint magyarázhatók. Pl. egy napfogyatkozás, egyes virágok késői kihajtása, egy-egy nagytehetségű ember szokatlan pro-

dukciója. Relatív csoda még az is, amit pl. az ember ugyan egyáltalán nem tud véghezvinni, de meg tudjak tenni az angyalok. Ide tartozik talán az emberi erő és szellem testi korlátainak legyőzése: a technika, a sport, a tudomány különböző „csodái”. Sok esetben feltételezhetjük a tiszta szellemek segítségét, beavatkozását.

Az igazi, szoros értelemben vett csoda az abszolút csoda, amelyet csak az Isten tehet meg. Azért teheti csak az Isten, mert az Istentől hozott fizikai törvényt múltja felül. Ezeket ugyanis csak maga a törvényhozó Isten függesztheti fel, vagy másíthatja meg célja érdekében.

Az abszolút csodáknak ismét három fajtáját különböztethetjük meg. Az első csoportba tartoznak azok, amelyek önmagukban véve *természetfölöttiek*. Pl. a test megdicsőülése, az Úr Jézus színeváltozása, feltámadása. Ezeket minden körülmények között képtelen az ember önmaga erejéből véghezvinni.

A második csoportba tartoznak azok a csodák, amelyeket képes ugyan a természet produkálni, de nem az, ami azt produkálja. Pl. a vakon született ember látása. A szem képes látni, de nem a vak szem.

Végül a harmadik csoportba tartoznak azok a csodák, amelyek *természetes* úton is megtörténhetnek, de nem olyan módon, ahogyan azok történnek. A lázas beteg hirtelen meggyógyítása minden orvosság nélkül valóságos csoda, bár a beteget egyébként is meg lehet talán gyógyítani, de nem minden gyógyító eszköz nélkül.

c) Milyen csodák történtek az Úr Jézus óta az Egyház életében?

- Az Úr Jézus óta is sok égi jel a Szűzanyának és a többi szentnek sok csodatette ékesíti az Egyház életét.

Az Utolsó vacsorán ígéretet tett az Úr Jézus övéinek, hogy velük marad és saját hatalmában részesíti őket: „Bizony, bizony, mondom nektek, aki énbennem hisz, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekedni fogja azokat; sőt, nagyobbakat is fog tenni azoknál, mert én az Atyához megyek.” (Jn 14,12) Ez az ígéret valóra is vált. Az Egyház életében kezdettől fogva, minden időben a csodák legkülönbözőbb fajtái fordultak elő.

Az apostolok első csodatette pünkösöd után történt a jeruzsálemi templom Ékeskapujában. Ehhez a kapuhoz naponta odatettek egy sántán született embert, hogy alamizsnát kolduljon. Amikor egyik napon délután három órakor Péter és János apostol imádkozni ment a templomba, tőlük is alamizsnát kért a sánta ember. Ekkor Péter apostol fgy szólt hozzá: „Ezüstöm, aranyam nincs, de amim van, neked adom: a názáreti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj!” Azzal meg-

fogta és felsegítette, mire azonnal erő szállt annak lábába és talpába úgy, hogy felszökött, állt és járt-kelt. (ApCsel 3,1-11)

Utána még nagyon sok csodát művelt az Úr Jézus az apostolok által, a pogányok között, hogy higgyenek és megkeresztelkedjenek. A keresztényüldözések első három százada alatt főleg a vértanúk nevéhez fűződtek csodák. A vértanúságot szenvedő keresztények megerősítése és oltalmazása gyakran csodák által történt. Sokszor előfordult, hogy a tűz, a víz, a vadállatok nem ártottak Krisztus szentjeinek, csak a gonosz ember fegyvere tudott végezni velük.

A középkor kolostoraiban a lélek csodáit művelte az Úr Jézus. A szent szerzetesek és szüzek hatalmas lelki ereje gyakran teljesedett ki lebegésben, látomásokban, jövendölésekben, gyógyító, csodatevő imákban.

Az újabb időkben is művelnek a szentek csodákat. Nélkülük senkit sem avatnak szentté. A csoda természetének megfelelően egy nemzetközi bizottságnak és az Egyháznak kell elfogadniuk legalább négy csodát az illető szent életében, hogy szentté lehessen avatni.

A szentek csodatettein kívül az újabb időben igen feltűnőek az égi jelek, amelyek többnyire a Szűzanyával kapcsolatosak. Természetük szerint a legnagyobb csodáknak minősíthetők. Ezek közül az égi jelek közül az egyik leghatalmasabb a Szűzanya lourdes-i jelenése.

1858. február 11-én a franciaországi Lourdes városában a Gave patak mellett egy sziklabarlangban Soubirous Bernadette-nek, a 14 éves kislánynak megjelent a Szűzanya, és kinyilatkoztatta önmagáról azt a hitigazságot, amit négy évvel előbb IX. Piusz pápa ünnepélyesen kihirdetett, miszerint a Szűzanya szeplőtelenül fogantatott. A jelenés több héten keresztül megismétlődött csütörtöki napon. A jelenés helyén Bernadett a Szűzanya utasítására kezével forrást (kapart ki) fakasztott, amelynek minden gyógyhatást nélkülöző vizéhez azóta is számtalan csodás gyógyulás fűződik. Két évi szigorú vizsgálat után mind a tudomány, mind az Egyház elismerte a lourdes-i jelenések valóságát és természetfölötti jellegét. Azóta egy évszázadon keresztül gyakran történnek csodák a Lourdes-i kegyhelyen. A gyógyulásokat nemzetközi orvosi Ténymegállapító Bizottság ellenőrzi és vizsgálja.

A másik nagy égi jel, amely egyházilag szintén elismert, a fatimai jelenés. A portugáliai Fatima község határában három kis pásztorgyermeknek, Luciának, Jácintának és Francescónak jelent meg a Szűzanya 1917. május 13-án, majd utána fél éven át havonként a jelzett napon. Az utolsó jelenést és a vele kapcsolatos Napcsodát hetvenezer ember látta. A fatimai jelenés egész Portugáliát megrázta és hitében megújította, de óriási hatással volt az egész keresztény világra is. Ezeken

kívül sok, többé-kevésbé kivizsgált és elfogadott égi jelnek volt tanúja a világ a legutóbbi időkben is.

d) Miért nem tesz Isten csodát az emberek kívánsága szerint?

- Isten nem az emberek rendetlen kívánsága, hanem saját bölcsessége szerint műveli csodáit, a saját dicsőségének és az emberek üdvösségének érdekében.

Mindig megvolt az emberekben a *rendetlen kíváncsiság* a különös, a rendkívüli dolgok iránt. Örök emberi tulajdonság a csodaváró lelkület. Egyrészt bűnös kételkedésből fakad ez a lelkület, amely bizonyítékot keres az Isten mellett, ezt azonban nem reméli, hanem inkább retteg tőle. Ezt tették a zsidók is. Mindig újabb jelet kívántak az Úr Jézustól, bármennyit is láttak már. Heródes bűnös, istenkáromló kívánsága ez, amelyet az Úr Jézus igen szigorúan elítélt: „Ez a nemzedék gonosz nemzedék; jelt kíván, de nem kap más jelet, mint Jónás próféta jelét.” (Lk 11,29)

Másrészt a *vakmerő bizakodásból* táplálkozik a csodaváró lelkület. Istentől várja csupán az élet problémáinak megoldását, és elmulasztja a szükséges küzdelmet, emberi erőfeszítést. Tulajdonképpen saját terveinek a szolgálatába akarja állítani az Isten mindenhatóságát. Ez istenkáromló magatartás, amelyet semmiképpen nem fog Isten kitüntetni csodával. Előfordul mégis, hogy Isten az emberek kérésére tett csodát. A kafarnaumi százados is kérte az Úr Jézust: „Csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én szolgám!” (Lk 7,7). Ilyenkor azonban mindig arról volt szó, hogy egy szent, aki Isten szándékaival azonosult, kérte az Isten segítségét éppen az Isten dicsőségének és a felebaráti szeretetnek a szolgálatában. Sőt, maga az Úr Jézus bátorított fel minket, hogy bármit kérhetünk, csak az Ő nevében kérjük, a hit és a szeretet nevében: „Akármit kértek majd az Atyától az én nevemben, megteszem azt, hogy az Atya dicsőítessék a Fiúban. ...” (Jn 14,13) A Gondviselés nem az emberi értelem és erők munkájának pótlására teszi a csodát, hogy minket megkíméljen a gondolkodástól és a munka erőfeszítéseitől, hanem azért, hogy erőnk fogyatékoságát pótolja ki, segítse az értelmet az istenkeresésben, a hit meggyőződésében és a szeretet, az embertársak hatékony szolgálatában

e) Milyen csodák lesznek az Antikrisztus „csodái”?

- Az Antikrisztus „csodái” szemfényvesztő, hamis csodák és ördögi mesterkedések lesznek.

Az Úr Jézus előre figyelmeztette híveit azokra a különös dolgokra amelyek az idők végén fognak történni. Szent Pál apostol többek között a második tesszalónikai levélben tolmácsolja nekünk ezeket az intelmeket. „A gonoszság titka ugyanis már munkálkodik, csakhogy annak, aki most még tartóztatja, az útból el kell távolíttatnia. És akkor majd megjelenik a Gonosz, akit az Úr Jézus el-

pusztít majd szájának leheletével, és megsemmisít eljövételének fényességével. Annak az eljövételét a Sátán hatalmából mindenféle hamis erőtel, jel és csoda kíséri, valamint mindenféle hamis csábítás a gonoszságra, azok vesztére, akik el-kárhoznak...” Olyan erővel fognak hatni az Antikrisztusnak, vagyis az idők végén feltűnő gonosz embernek, a Sátán emberének a jelei, hogy még a legállhatatosabb híveket is megrendíti majd hitükben, ha nem is tudja eltántorítani őket. Ezek a jelek természetesen nem lehetnek igazi csodák, hanem csak egyrészt szemfényvesztő csalások, másrészt relatív értelemben vett csodák, amelyek felülmúlják ugyan az emberi képességeket, de nem múlják felül a tiszta szellemeknek, az angyaloknak és a gonosz szellemeknek képességeit.

69. MIT JÖVENDÖLT MEG AZ ÚR JÉZUS?

Az Úr Jézus egész tanítása jövendölés, mert Isten dicsőségét hirdeti, amelyben hűséges gyermekei is részesülnek őáltala.

*Az Úr Jézus jövendölése:
„Látni fogjátok az Emberfiát,
amint a Mindenható
jobbán ül,
és amint majd eljön
az ég felbőin.”
(Mt 26,64)*

Jövendöléseivel is igazolja magát az Úr Jézus. Vallomása szerint az Atyától minden ismeretet, tudást megkapott. Sok eseményt előre megmondott, amik még földi életében beteljesedtek. Így szenvedését, megkínzását, Júdás árulását, Péter tagadását, kereszthalálát, feltámadását stb. előre jelezte. Más jövendölései azóta beteljesedtek, vagy a jövőben várjuk teljességüket (világvégi események).

69. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház hiszi a jövendöléseket Péter apostolhoz csatlakozva, aki ezt írja „Az égből jövő szózatot mi is hallottuk, amikor ott voltunk vele a szent hegyen. Így a prófétai jövendöléseket még jobban hisszük. Jól teszitek, ha figyeltek rájuk, mint sötétségben világító lámpásra!” (D 1790, 1707, 1126 stb.)

Mit mond a Biblia?

János 14, 25-29.

Ezeket akartam nektek mondani, amíg veletek vagyok. S a Vigasztaló, a Szentlélek, akit majd a nevemben küld az Atya, megtanít benneteket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek. Békességet hagyok rátok. Az én békémet adom nektek. Nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja. Ne nyugtalanodjék a szívetek és ne csüggedjen! Hiszen hallottátok, hogy azt mondtam: Elmegyek, de visszajövök hozzátok. Ha szeretnétek, örülnétek, hogy az Atyához megyek, mert az Atya nagyobb nálam. Előre megmondtam nektek, mielőtt megtörtént volna, hogy ha majd bekövetkezik, higgyetek.

a) Miért jövendölt az Úr Jézus?

- Az Úr Jézus azért jövendölt meg egyes dolgokat, hogy egyrészt ezzel is igazolja istenségét, másrészt pedig előre akarta készíteni tanítványait a jövendő eseményekre.

Kétségtelen, hogy az emberek is meg tudnak jósolni egyes eseményeket előre, többé-kevésbé biztosan. Pl. a légáramlatokból előre meg lehet állapítani, hogy eső lesz. De semmiképpen nem tudjuk megmondani előre biztosan azt, ami az emberek szabad akaratától függ. Pl., hogy egy meghatározott személy egy meghatározott időben mit fog mondani. Ezt még az illető személy sem tudja. Az Úr Jézus pedig ilyesmit is meg-jövendölt. Péter háromszor fogja megtagadni őt, míg a kakas kétszer szól. Ezt csak a mindenható Isten tudhatja előre és az, akinek az Isten kinyilatkoztatja. A csodák mellett tehát a jövendölések is Isten igazoló pecsétjei. Megbízhatunk abban, aki ezzel az isteni pecséttel tudja magát igazolni. Ezenkívül az is célja volt az Úr Jézusnak a jövendölésekkel, hogy megerősítse és felkészítse tanítványait egyes eseményekre, nehogy hamis elképzeléseik legyenek a jövőről és nagyot csalódjanak, kétségbeessenek. Ezért mondta meg előre szenvedését, kereszthalálát, harmadnapit feltámadását és sok egyéb dolgot.

b) Beteljesedett-e az Úr Jézusnak minden jövendölése?

- Azok a krisztusi jövendölések, amelyeknek már be kellett teljesedniük, be is teljesedtek, a többi a maga idejében megy teljesedésbe.

Minden úgy történt, ahogyan az Úr Jézus előre megmondta. A csodákon kívül ezek a beteljesedett jövendölések voltak ékes bizonyítékai annak, hogy az Úr Jézus igazat mondott, amikor magát Messiásnak és Isten Fiának nevezte. Vannak az Úr Jézusnak olyan jövendölései is, amelyek még nem teljesedtek be, mert még nincs itt a beteljesedés ideje. Ezek a jövendölések a világ végére és a világ végét megelőző eseményekre, az utolsó Ítéletre vonatkoznak. „Akkor, ha valaki mondja nektek: íme, itt a Krisztus, vagy amott, ne higgyétek! Ezért támadnak hamis Krisztusok és hamis próféták, és nagy jeleket és csodákat tesznek, hogy tévedésbe ejtsék, ha lehet, még a választottakat is.” (Mt 24,23-24) „Azokban a napokban ama szorongatás után a nap elsötétedik.” (Mk 13,24). „És jelek lesznek a napban és a holdban és a csillagokban és a földön a népek kétségbeesett rettegése a tenger zúgása és háborgása miatt; és megdermednek az emberek azok félelmétől és várásától, amik a földkerekségre jövendők. Mert az egek erői megindulnak, és meglátják majd az Emberfiát, amint eljön a felhőkben nagy hatalommal és dicsőséggel.” (Lk 21,25-27).

Ezeket már nem önmaga igazolására jövendölte az Úr Jézus, hanem azért, hogy figyelmeztessen minket arra, mi lesz a világ sorsa: az Ítélet közeledik, amikor a világ szégyenletesen elpusztul, Krisztus pedig és az Ő hűséges hívei megdicsőülnek. „Vigyázzatok hát magatokra, hogy el ne nehezdedjenek szíveitek tobzódásban és részegségben és az élet gondjai között, és hirtelen meg ne lepjen az a nap ... Éberek legyetek tehát, minden időben imádkozván, hogy méltók lehessetek mindazoktól, amik bekövetkezendők, megmenekülni és az Emberfia elé állani.” (Lk 21,34-36)

c) Vannak-e ma is jövendölések?

- Minden időben voltak, ma is vannak és lesznek is olyanok, akiket Isten kitüntet a jövendölés adományával.

Amikor az Úr Jézus azt ígérte, hogy tanítványai, hívei is cselekedni fogják azt, amit Ő tett, bizonyára a jövendölésre is gondolt, nemcsak a csodatettekre. A jövendölés is Isten igazoló pecsétje, amellyel szentjeit igazolja az emberek előtt. Saját dicsőségének és szentjeinek a dicsőségén kívül Isten kegyes jósága is megnyilatkozhat benne. A szentek jövendölései által ugyanis segítséget nyújthat a híveknek a tájékozódásban az élet útvesztői között, a történelem roppant zűrzavarában.

Ha pedig megvizsgáljuk a tényeket, meggyőződhetünk róla, hogy valóban történetek jövendölések, amelyek valódi, természetfölötti jelenségeknek bizonyultak. Gyakran előfordult, hogy a szentek a jövőbe láttak, előre megmondtak olyan eseményeket, amelyeket semmiképpen nem lehetett előre látni. Legtöbbször saját haláluk időpontját mondták meg előre. Árpádházi Szent Margit pl. egy évvel előtte, majd három nappal előtte jelentette ki halálának napját. A jövendölések néha látomások formájában történnek, amely látomások misztikus értelműek, inkább csak figyelmeztetések, intések, amelyeknek az értelme csak a beteljesedés után válik világossá. Ilyen misztikus látomásszerű jövendölésként tartja számon a keresztény köztudat pl. Malachiás szerzetes jövendöléseit a pápákról. Szent Malachiás (Maelmhaedhoc O'Morgair) armighi (Armaugh et Down) érsek volt 1129-1148 között (1094-†1139). Írország erkölcsi s vallási reformátora. Az érsekségről lemondva Down-ban szemlélődő rendet alapított. Szent Bernátnak jó barátja volt, és az ő karjaiban lehelte ki lelkét. Neve alatt került forgalomba a „Prophetia de Humanis Pontificibus” (A pápákról szóló jövendölések) c. irat, mely 111 rövid mondásban jellemzi a leendő pápákat: 1143-tól. A 16. századig nem szerepel az irat. Kétségtelen, hogy sok esetben egészen megragadó a jellemzés találó volta. VI. Piuszról, aki Napóleon foglya volt, azt mondta: apostoli vándor. VII. Piuszról, akinek címerében sas volt: „a ragadozó sas”. XI. Piuszról: „fides intrepida” (rendíthetetlen hit). Ő volt az, aki a modern világ tévedéseit elítélte. XXIII. Jánosról, Velence pátriárkájáról és a nagy lelkipásztori pápáról: „pastor et nauta” (pásztor és hajó). VI. Pálról: „flos florus” (virágok virága). E pápa címerében lilium van. Működését is jól jellemzi. Hátra vannak még: De medietate lunae (a hold közepéről- I. János-Pál): De labore sulis (a nap munkájáról – II. János-Pál); Gloria olivae (az olaj dicsősége – XVI. Benedek) és Petrus II.

Egy másik jelentős jövendölés, amely a keresztény köztudatot foglalkoztatja, a fatimai jövendölés. Ezek a jövendölések a Szűzanya titkos üzenetei a pápának Lucia által, aki két kis társával együtt látta a Szűzanyát. Ezekből a fatimai titkokból köztudomású az, hogy a Szűzanya kilátásba helyezte (1917-ben) a II. világháborút, ha nem javulnak meg az emberek. Sőt, a harmadikkal is fenyegetett, ha továbbra is ragaszkodunk a bűnhöz. Ha viszont megjavulunk, akkor egy nagy nép megtér. Ezek a jövendölések és minden más jövendölés magánjellegű. Önmagukat kell igazolniuk. Annyi bizalmat érdemelnek, amennyit a jövendölő személy.

Az Egyház hivatalosan semmiféle jövendölést nem igazol saját krisztusi tekintélyével, és nem követeli a hitet velük kapcsolatban. A Krisztus tekintélyén nyugvó jövendölések viszont – mint pl. a világ végére vonatkozóak – feltétlen hitet követelnek.

d) Meg lehet-e különböztetni a valódi jövődölést a babonás jóslásoktól?

-A jövődölés alapján hitelét kell megvizsgálnunk. Nemcsak a múlt, de a jövődölő is mindig izgatta az emberek fantáziáját.

Messze bekalandozunk a jövőbe, és latolgatjuk a lehetőségeket. Ez nem csupán lehetséges és megengedett az ember számára, de szükséges is, hogy számoljon a lehetőségekkel. Amíg lehetőségekről beszélünk, addig nincs szó jövődölésről, csak amikor biztosan és határozottan állítunk valami jövődölő dolgot. Ebben az esetben is, ha olyan dologról van szó, ami természeténél fogva, a természet törvényei alapján bizonyos – pl. ha aláknázom a vasutat, a vonat ki fog siklani – akkor nem jövődölésről, hanem előrelátásról beszélünk. Ha viszont természeténél fogva bizonytalan jövőbeli dolgot biztosan állítok, akkor szoros értelemben véve, jövődölök. Az effajta ténykedésből is igen sok fordul elő az emberiség életében. A vallási, misztikus jellegű látomástól egészen a vásári tenyérjóslásig. Közülük sok nevetséges és nyilvánvalóan téves. Mások meg beválnak, de talán a véletlen folytán. Egyes esetekben viszont meglepő a jövődölés pontos teljesevé. Kérdés, vajon mindenfajta jövődölést egyformán komolytalan babonának kell-e tekintenünk, vagy pedig vannak szempontok, kritériumok, amelyek alapján hitelt adhatunk bizonyos jövődöléseknek? Nyilvánvaló, hogy igazságtalan lenne eleve elvetni a jövődölés lehetőségét, a legszorosabb értelemben is, amikor valóban természeténél fogva bizonytalan valamit mond előre, pl. egy személy szabad akaratától függő konkrét eseményt, vagy olyan eseményt, amelynek lehet ugyan határozott oka, de azt nem láthatjuk (pl. 335 nap múlva meghal az illető).

Létezik ugyanis Valaki, aki mindent tud – az Isten, és Isten ezt a tudást közölheti emberekkel is. Hogy itt és most ezzel a személlyel közölte-e, annak a megállapításához az illető személynek Istennel való viszonyából meríthetnek támpontot. Vagyis egyedül az életszentség lehet az alapja a tulajdonképpeni jövődölés hitelének, amely feltétlenül vallási jellegű. E vallási jellegű jövődölésektől élesen meg kell különböztetni a profán jellegűeket, amelyek között szoros értelemben vett jövődölés nem lehetséges. Ezekben az esetekben inkább jövődőlőmondásról, jóslásról beszélünk, amelyek egyrészt „tudományos” jóslások (csillagjóslás, tenyéranalízis stb.), és annyit érnek, amennyi bennük a tudományos alapokon álló előrelátás, másrészt viszont teljesen alaptalan találgatások, vagy csaláson alapuló megtévesztések.

e) Mi a Jelenések könyvének (Apokalipszis) értelme?

- A Jelenések könyve Szent János apostol látomását tartalmazza az emberiség és az Egyház jövő sorsáról, amelyben Krisztus, az áldozati Bárány dicsőül meg.

Szent János apostol élete vége felé száműzték Patmos szigetére. Az apostolok közül már csak ő volt életben. Krisztus Egyháza igen siralmas állapotban volt. A Római Birodalomban dühöngött a keresztényüldözés, az ifjú kereszténységben eretnokségek kezdtek feltűnni. Mi lesz a sorsa Krisztus Egyházának? Nem csoda, ha iszonyatos súllyal nehezedett a száműzött apostol szívére ez a gond. Az Úr Jézus egy misztikus látomással vigasztalta meg legkedvesebb tanítványát és általa egész Egyházát. „Ne félj – mondta az Úr az apostolnak –, én vagyok az első és utolsó.” (Jel 1,17) Ezt üzeni az Úr: Ő a történelem kezdete és vége. A történelem értelme. Csak olyasmi történik a világban, ami az Ő dicsőségéhez vezet. Akik az Ő dicsőségét szeretik és akarják, azoknak nem kell félniük, mert amit óhajtanak, megtalálják.

Az Úr Jézus dicsősége s Vele Egyházának, híveinek üdvössége nem kész ajándék, hanem küzdelem eredménye, vagyis győzelem. Ez a küzdelem pedig Krisztus és a Sátán, Krisztus serege és a Sátán szolgálói között áll fenn. A küzdelem lefolyása: a Sátán és szolgálóinak megszegyenülése és Krisztus szentjeinek a tisztulása. Ebben a küzdelemben mint próbatűzben válnak szét a lelkek kárhozottakra és üdvözültekre. Egyeseket beszennyez, másokat megtisztít a küzdelem szenvedése. Két világra bomlik tehát a történelem: a Sátán és az Isten országára. De mind a két világban felragyog Krisztus dicsősége az Ítéletben, amely a gonoszok végső és teljes megszegyenülése és a szentek felmagasztalása. Így valósul meg mindenben a „Vég”-nek, Krisztusnak a dicsősége, és benne az Istené.

70. KIKET VÁLASZTOTT KI AZ ÚR JÉZUS HÍVEI KÖZÜL?

Tizenkét apostolt és 72 más tanítványt.

*Összeszedett és elvetésre szánt
maroknyi hű csapat.
Mindegyiküknek nyelve volt a láng,
mely már a bolt fényébe nem tapad,
amely szolgál és terel.
Mindenik véres arcának lett mása
s halálba dőlő testük volt a jel az indulásra.
(Némedi A.)*

A tizenkét apostol Jézus legbensőbb baráti körét alkotta. Hároméves működése alatt szinte állandóan vele voltak, velük mindent megbeszélte az Úr Jézus. Rajtuk kívül rendszeresen találkozott a 72 tanítvánnyal is, akik a segítségére voltak az Evangélium hirdetésében. Gondoskodtak szállásról, élelelről, a Szűzanya és társaságával, a szent asszonyokkal együtt.

70. Mit tanít az Egyház?

Hallgassuk csak, mit mond Szent Ágostom az Úr szavaira emlékezve az Egyház alapításáról: Azokból létesült ez Isten Egyháza, akiket az előjáróság folytonos utódlásában (szukcesszió) az apostolok székében találunk. (DH 468, D 14, 86, 347, 423)

Mit mond a Biblia?

Lukács 6,12-16; 10,1-6

Ezekben a napokban történt, hogy kiment a hegyre imádkozni. Az egész éjszakát Isten imádásában töltötte. Amikor megvirradt, odahívta magához tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, s elnevezte őket apostoloknak: Simont, akit Péternek hívott, testvérét, Andrást, Jakabot és Jánost, Fülöpöt és Bertalant, Mátét és Tamást, Alfeus fiát, Jakabot és Simont, akit másképpen Zelótának is hívnak, aztán Júdást, Jakab testvérét és az iskarióti Júdást, aki később árulója lett.

Ezek után az Úr kiválasztott más hetvenkettőt, és elküldte őket kettesével maga előtt minden városba és helységbe, ahová menni készült. Így szólt hozzájuk: „Az aratnivaló sok, de a munkás kevés. Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratásra! Menjetek! Úgy küldelek benneteket, mint bárányokat a farkasok közé. Ne vigyetek magatokkal erszényt, se tarisznyát, se sarut! Az úton senkit ne üdvözöljete. Ha betértek egy házba, először ezt mondjátok: Békesség e háznak! Ha békesség fia lakik ott, rászáll békességetek, ha nem, visszaszáll rátok.

a) Miért választotta ki az Úr Jézus az apostolokat?

- Belőlük és általuk alkotta meg Egyháza közösségét.

Bizonyos, hogy az Úr Jézus közöttünk akart maradni a világ végéig. Az apostolok közösségében valósította meg szándékát. Rájuk hagyta egész örökségét, bennük él tovább. Azonban hogy az apostolok hivatásukat teljesíteni tudják, először meg kellett őket hódítani, meg kellett főzni, ki kellett képezni, felfogásukat, életüket teljesen át kellett formálni. Ezért volt szükséges, hogy szinte állandóan az Úr Jézus mellett legyenek, hallgassák tanítását, és lássák életét. Csak így hirdethették később és írhatták le az utókor számára, ők látták és hallották az Úr Jézus életét és tanítását.

b) Kik voltak az apostolok?

- Az apostolok névsorát megtaláljuk - többek között - Szent Máté evangéliumának 10. fejezetében.

A tizenkét apostol a következő: *Simon*, akit Péternek nevezett és az Úr Jézus; *András*, az 6 testvére; *Jakab*, Zebedeus fia és *János*, annak testvére; *Fülöp* és *Bertalan*; *Tamás* és *Máté*, a vámos, *Jakab*, Alfeus fia és *Tádé*, a kánaáni *Simon* és iskarióti *Júdás*, aki elárulta őt (Mt 10,1-4).

Kettő volt tehát Simon nevű apostolhal, kettő Jakabból és kettő Júdásból. Tádénak ugyanis a másik elnevezés Júdás volt (Júdás-Tádé).

A legfőbb apostol Simon, János fia volt, akinek a nevét Péterre változtatta az Úr Jézus. Péter, héberül Kéfa, kősziklát jelent. Halászember volt, mint az apostolok többsége. Őt tette az Úr Jézus Egyháza fejévé.

A Mester legkedvesebb apostola viszont János volt, Zebedeus fia, Jakab testvére. Ő írta a negyedik evangéliumot. Rábízta halála előtt édesanyját, a Szűzanyát. Péteren és Jánoson kívül a legtekintélyesebbek voltak még András, Péter testvére és Jakab, János testvére. Máté apostolt eredetileg Lévinek nevezték és vámos volt, adótisztviselő, a leigázó rómaiak alkalmazásában. A zsidók megvetették a vámosokat. Tamásról azt tudjuk, hogy igen nehézkes, kételkedő lelkületű volt. Nem akarta elhinni, hogy feltámadt az Úr Jézus, amíg kezével és szemével meg nem győződik róla (Jn 20,24-29). Viszont őszintén szerette az Úr Jézust, és kész lett volna meghalni vele (Jn 11,16). Másik neve Dydimus, azaz „kettős” (iker) volt.

Iskarióti Júdás (Kariótból való Júdás) tekintélyes üzletember volt, aki arra számított, hogy az Úr Jézusból földi király lesz, s mellette majd ő is érvényesülhet. Az Úr Jézus és az apostolok közös pénztárának kezelője volt, amelyből sikkasztott is. Áruló lett belőle.

c) Megfeleltek-e hivatásuknak, illetve küldetésüknek az apostolok?

- Az áruló Júdáson kívül mindegyik teljesítette hivatását: azaz tanúságot tett az Úr Jézusról életével és halálával.

„Veszitek majd a reátok lejövő Szentlélek erejét, és tanúim lesztek Jeruzsálemben és egész Júdeában, Szamariában a föld határáig.” (ApCsel 1,8) – mondta az Úr Jézus apostolainak.

Arról kellett meggyőzni az apostoloknak a világot, hogy amit Jézusról, a Messiásról, az üdvözítő Istenről mondanak, az valóban igaz. Ezt pedig életük szentségének isteni, csodatevő hatalmával és vértanúságuk erejével tették. Szent *Péter* apostol valóban „szikla” lett, rendíthetetlen alapja a krisztusi hitnek. Már Krisztus után időben Rómába ment, és ott térített, mint Róma püspöke és az egész Egy-

ház feje, amíg 67-ben Néró császár keresztre nem feszítette, saját kérésére fejfel lefelé.

Szent *János* apostol és evangélista hosszú ideig a kisázsiai Efezus püspöke volt. Itt írta az evangéliumot. Tertullian, keresztény író említi először, hogy Domitianus császár uralkodása alatt Rómába vitték, halálra ítélték, és forró olajjal telt üstbe dobták, de az apostolnak nem történt semmi baja. A vértanúság koronáját azonban ezzel így is elnyerte. Utána száműzték Patmos szigetére, ahol megírta a Jelenések könyvét. A száműzetésből visszatérve ismét Efezusba ment, és ott halt meg Kr. u.100. körül.

András apostol, Péter testvére, a mai Oroszország és a Feketetenger vidékén működött. Az achajai Patrasban Péterhez hasonlóan őt is keresztre feszítették, fejfel lefelé, Kr. u. 70-ben.

Idősebb Szent *Jakab* apostol, Szent János bátyja. Már a Kr. u. 44. körül Heródes Agrippától megindított keresztényüldözés áldozatául esett. Ifjabb Szent *Jakab*, Alfeus fia, az Úr Jézus unokatestvére, Jeruzsálem első püspöke volt. Jámborságáért nagy tekintélye volt a zsidók előtt, akik őt „igaz”-nak nevezték. Később hitehagyásra akarták rábeszélni, aminek ő határozottan ellenállt. Ezért letaszították őt a jeruzsálemi Templom párkányáról, és dorongokkal agyonverték. A Szentírásban szereplő Jakab-levélnek ő a szerzője.

Szent *Máté* apostol, az első evangélium szerzője, kb. 15 éven át a zsidók között hirdette az Evangéliumot. Utána elhagyta Palesztinát, és a pogányok közé ment. A hagyomány szerint Etiópiában vagy Perzsiában működött. Az Egyház a vértanúk között tiszteli, bár vértanúságának körülményeiről biztos adataink nincsenek. Kr. u. 60. körül halt meg.

Szent *Fülöp* apostol, aki bár az Úr Jézusnak legelső tanítványa, mégis oly késedelmes szívű volt és kishitű, a Szentlélek vétele után ugyancsak fényes oszlopa lett az Evangéliumnak. A keresztény író, Papias szerint Frigiában működött, és Kr. u. 80. körül vértanúságot szenvedett.

Szent *Bertalan* apostol (más néven Nathaniel) a hagyomány szerint Örményországban és Mezopotámiában evangelizált. Kr. u. 60. körül elevenen megnyúzták. Földi maradványai Rómában a Bartholomeo templomban pihennek.

Szent *Tamás* apostol Keleten működött, Indiában. A pogány uralkodó lándzsadöfésekkel végeztette ki Kr. u. 70. körül.

Szent *Júdás* (Tádé) apostol Mezopotámiában apostolkodott. Ott fejezték le 70. körül.

Szent *Simon* apostol Egyiptomban működött. A pogányok kettéfűrészték 70. körül.

Iskarióti *Júdás* pedig elárulta az Úr Jézust. Csalódott ugyanis reményeiben. Amikor az Úr Jézus nyíltan kijelentette, hogy szenvedni fog, és meg fogják Őt ölni, Júdás az Úr Jézus ellen fordult, és szövetkezett ellenségeivel, a zsidó főpapokkal. Ezek 30 ezüstpénzt ígértek neki, ha kezükre adja az Úr Jézust. Az Utolsó vacsora után az Úr Jézus apostolaival az Olajfák hegyére vonult imádkozni, éjnek idején. Ezt az alkalmat használta fel Júdás arra, hogy elfogassa Őt. Maga vezette a poroszlókat, és csókkal jelezte az Úr Jézus személyét. Midőn látta, hogy az Úr Jézust megölik, megbánta tettét, visszavitte a 30 ezüstpénzt, és – mivel nem remélte a megbocsátást – felakasztotta magát. Helyébe az apostolok pünkösöd után *Mátyás* választották sorshúzással apostollá.

Szent *Mátyás* működésének színterc Júdea és Etiópia volt. Kr. u. 66-ban szenvedett vértanúságot.

d) Hogyan lett Szent Pál apostollá?

- Szent Pált maga az Úr Jézus térítette meg és indította apostoli útjára személyes megjelenésével, feltámadása után.

Az újszövetségi Szentírás jelentős része Szent Pál műve. A világhódító útjára induló keresztényeknek leghatalmasabb és leghatásosabb harcosa, az Ősegház szellemének, hitéletének szinte egyeduralkodó formálója.

Szent Péter apostollal együtt az „apostolfejedelem” cím illeti meg az Egyházban. De milyen alapon? – kérdezhetné valaki. Hisz Pált nem találjuk az Úr Jézus választott tanítványai között. Így hát velük együtt megbízást sem kapott az Evangélium hirdetésére. Még csak az sem valószínű, hogy hallgatta és ismerte az Úr Jézus tanítását, vagy egyáltalán látta az Úr Jézust magát. Hogy került hát ő oly előkelő helyre az Egyház életében? Szent Lukács evangélista adja meg e kérdésre a választ, az Apostolok Cselekedetei című művében. A kilencedik fejezetben elmondja Saul megtérését, akiből Szent Pál lesz. Saul, ez az igen nagyműveltségű farizeus zsidó üldözte a keresztényeket. Éppen ilyen céllal Damaszkuszba igyekezett, amikor az úton megjelent neki az Úr Jézus vakító fényességben. Saul a földre zuhant, arccal a földre borult. Ekkor így szólt hozzá az Úr: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” Saul megkérdezte: „Ki vagy, Uram?” Az Úr így válaszolt: „Én vagyok Jézus, akit te üldözöl. Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod.” Mire remegve és ámulva kérdezte Saul: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?” Ezután elküldte őt az Úr Jézus az egyik tanítványához Damaszkuszba, aki visszaadta Saulnak szeme világát, amit az Úr Jézus megjelenésekor elveszített, majd megkeresztelte őt, és bevezette a hívek közösségébe. Az apostolok is befogadták

őt, társukká fogadták, és elismerték Krisztustól eredő apostoli küldetését, amelyet ő készségesen alávetett Péter legfőbb hatalmának. Szent Pál azt hirdette, amit a többi apostoltól hallott, akik látták és hallották az Úr Jézust. Szent Pál életét és működését szintén Szent Lukács evangélista írta le az Apostolok Cselekedetei című művében a 13. fejezettől kezdve.

e) Milyen kiváltságuk van az apostoloknak az Úr Jézus Egyházában?

- Az apostolok közvetlenül az Úr Jézustól kapták hatalmukat, ezért méltóságuk az Egyház fölött áll.

Az Egyházban minden alá van vetve a pápa legfőbb hatalmának. Az istentisztelet, a tanítás, a kormányzás egyaránt. Mert Krisztus az Egyház által akar bennünket tanítani, kormányozni és az Ő istentiszteletében részesíteni. Az apostolokat azonban Ő maga, személyesen tanította, közvetlenül irányította. Ők az Úr Jézus személyes kinyilatkoztatásának tanúi, orgánumai. Ezért az ő tanításuk, rendelkezésük, hagyományuk a kinyilatkoztató Krisztus személyes tekintélyén és nem az Egyház tekintélyén nyugszik. Tanításuk, hagyományuk ki van véve az Egyház ítélete alól, és az „egyházi jogú” érvényességen kívül „apostoli jogú” érvényességgel rendelkezik. Éppen az apostolok öröksége az a kinyilatkoztatott, krisztusi letétemény, amely az Egyház igehirdetésének az alapja. Természetesen, az apostolok kiváltságának, tekintélyük sérthetlenségének, tévedhetetlenségének garanciája, örökségük csalatkozhatatlan őre és értelmezője számunkra az Egyház legfőbb hatalma.

71. KIK VOLTAK AZ ÚR JÉZUS HÍVEI?

A világosság fiai: Elsősorban a 12 apostol, a 72 tanítvány, a szent asszonyok és sokan mások.

*Az Úr Jézus intelme:
„Boldogok a tiszta szívűek,
mert ők meglátják az Istent.”*

Szentírás megkülönbözteti az emberek között a föld fiait, vagy a sötétség fiait a világosság fiaitól, vagy a jóakarátú emberektől. Ezek Isten gyermekei, akik őszintén keresik az Istent, az igazságot; tiszta lelkűek, mint a gyermekek. Mivel Istenre figyelnek azaz „Istentől valók”, észre is veszik azt, ami Istentől való. Felismerik az Úr Jézus szavaiban az Isten szavát, és hisznek benne.

71. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház zsidókból és a pogányokból áll. (DH 4122), a zsidókat meg kell hívni a keresztény hitre (DH 480, 689), az Egyház arra van rendelve, hogy az egész emberiséget átölelje (DH 350, 3185), Isten népe különböző népekből gyűlik össze (DH 4133).

Mit mond a Biblia?

János 10, 1-16.

„Bizony, bizony, mondom nektek: Aki nem a kapun megy be a juhok aklába, hanem máshonnan hatol be, az tolvaj és rabló. Aki a kapun megy be, az a juhok pásztora. Az őr kinyit neki, a juhok pedig megismerik a hangját. Nevükön szólítja juhait, és kivezeti őket. Amikor mindegyiket kivezeti, elindul előttük, s a juhok követik, mert ismerik s hangját. Idegen után nem mennek, hanem elfutnak tőle, mert az idegennek nem ismerik a hangját.” Ezt a példabeszédet mondta nekik Jézus, de nem értették, mit akar vele mondani. Jézus folytatta: „Bizony, bizony, mondom nektek: Én vagyok a juhok számára a kapu. Azok, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók. Nem is hallgattak rájuk a juhok. Én vagyok a kapu. Aki rajtam keresztül megy be, üdvözülni fog, ki-bejár, és legelőt talál. A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson. Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen. Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért. A béres azonban, aki nem pásztor, akinek a juhok nem sajátjai, otthagyja a juhokat és elfut, amikor látja, hogy jön a farkas. A farkas aztán elragadja és szétkergeti őket. A béres azért fut el, mert béres, és nem törődik a juhokkal. Én vagyok a jó pásztor, ismerem enyéimet, és enyéim is ismernek engem, mint ahogy az Atya ismer engem, és én is ismerem az Atyát. Életemet adom a juhokért. De más juhaim is vannak, amelyek nem ebből az akolból valók. Ezeket is ide kell vezetnem. Hallgatni fognak szavamra, s egy nyáj lesz és egy pásztor.

a) Kik szerették meg az Úr Jézust?

- A jóakarátú, Istent kereső emberek.

Akik tiszta szívűek voltak, és szerették az igazságot, a jót, a szépet, és őszintén keresték az Istent, azok nagyon megörültek az Úr Jézusnak. Az Ő tanításában megtalálták az igazságot, magában az Úr Jézusban pedig a jóságot, az igazi, tiszta, szent embert, az Istent is felismerték benne. Nem volt és nem lesz a földön többé senki, aki annyira szeretetre méltó lenne, mint az Úr Jézus. Hiszen Ő nemcsak a tökéletes, teljes ember, hanem a végtelenül szeretetre méltó, jóságos Isten is. Azóta is, minden időben csak azok az emberek szeretik meg az Úr Jézust, és örülnek neki, akik hasonló lelkületűek, akik egész életükben mindig az igazságra,

a jóra, a szépre, vagyis az Istenhez törekednek. Más szóval: akik jóakarató emberek.

b) Kiket említ a Szentírás úgy, mint az Úr Jézus hűséges barátait?

- Akik állandó, szoros kapcsolatban maradtak az Úr Jézussal, azok hűséges barátai voltak

Azok közül, akik az Úr Jézust ismerték, voltak olyanok akik annyira megszerették Őt, hogy állandó, szoros kapcsolatban maradtak vele. Egyesek úgy, hogy tanítványai és segítőtársai lettek mint az apostolok és a többi 72 tanítvány. Mások úgy, hogy gondoskodtak élelmezéséről, szállásról és egyéb szükségleteiről, mint a szent asszonyok: Bűnbánó Magdolna, Johanna, Salome, Mária, Kleofás felesége és a többi névtelen asszony, akik többnyire a Szűzanya vagy az apostolok rokonai voltak. Ismét mások úgy tartották az Úr Jézussal a kapcsolatot, hogy gyakran meghívták Őt otthonukba, és vendégül látták baráti szeretettel. Ilyen baráti kapcsolata volt az Úr Jézusnak Lázár családjával. Különösen nagy szeretettel vette Őt körül Lázár két nővére, Mária és Márta. Hálás szeretettel meg kell még emlékeznünk Arimateai Józsefről, a zsidó Főtanács tagjáról, aki titokban híve volt az Úr Jézusnak, és keresztre feszítése után a saját sírhelyét ajánlotta fel, hogy oda temessék Őt. Pilátustól személyesen kérte ki az Úr Jézus holttestét. Valószínű, hogy az előkelő Nikodémus is többször felkereste az Úr Jézust, és elbeszélgetett Vele. Hálás hívei lehettek az Úrnak Zakeus, a megtért vámos és a samariai asszony, akivel Jákob kútjánál ismerkedett meg. Talán Pilátus feleségét is megérintette a kegyelem, és őszintén aggódott az Úr Jézusért, azért emelt szót érte az ítéleten, férjét kérlelve: „Semmi közöd se legyen azzal az igazzal, mert sokat szenvedtem ma álmomban miatta!” (Mt 27, 19).

c) Mit vártak az Úr Jézustól azok, akik szerették Őt?

- Az őszinte hívek önzetlenül szerették az Úr Jézust. Nem vártak tőle semmit, csak az Ő dicsőségét, és népének boldogulását remélték.

Az igazi szeretet jellemzője az, hogy önzetlen. Annak a javát akarjuk, akit igazán szeretünk. Kétségtelen, hogy az Úr Jézus hívei is ilyen lelkületűek voltak. Az apostolok pl. mindenüket elhagyták: foglalkozásukat, otthonukat, szeretteiket, hogy az Úr Jézust követhessék. Igen sok kellemetlenség érte őket az Úr Jézus miatt, amiket zokszó nélkül szívesen vállaltak. Viszont semmi hasznuk nem volt az Úr Jézus követeléséből. Amikor az Úr Jézus tudomásukra hozta több ízben is, hogy szenvedni fog, és meg fogják Őt ölni, akkor sem hagyták el, sőt, fogadkoztak, hogy Vele mennek, Vele lesznek, harcolnak, sőt, ha kell, meg is halnak Érte (Jn 11,16; 13,37). Az Úr Jézus halála után sem szűnt meg ragaszkodásuk, inkább

még bensőesebb, tisztább lett a szeretetük. Mutatja ezt az az imádó kegyelet is, ahogyan holttestével bántak. Igaz, hogy nem értették az Úr Jézussal történeteket, csodálkoztak a szenvedésén és halálán, mert azt remélték, hogy a Messiás, az Isten Fia – akiben hittek – megdicsőül a földön, és megdicsőíti azokat is, akik várták őt, Izrael fiait. De ezt a reményt éppen a szeretet fakasztotta szívükben.

d) Nem csalódtak-e az Úr Jézusban hívei?

- Nem az Úr Jézusban, hanem saját téves reményeikben csalódtak azok, akik csalódtak.

Lényeges kérdés, hogy azok, akik az Úr Jézus személye körül éltek és jól ismerték, hogyan látták Őt. Eltekintve azoktól, akik nyilvánvaló rosszindulattal viselkedtek irányában, nem vetették-e el Őt azok is, akik előbb hívei voltak? Nem csalódtak-e benne abban az értelemben, hol maga az Úr Jézus lett volna ennek az oka? Mintha Ő maga csapta volna be őket, mást ígervén, mint amit adott. A kereszthalál után kétségtelenül hallatszottak kétségbeesett hangok az Úr Jézus híveinek köréből. Az emmauszi tanítványok kissé kiábrándult hangon mondták: Pedig mi azt reméltük, hogy Ő az, aki meg fogja váltani Izraelt. (Lk 24,21) Egyáltalán eléggé siralmas képet mutatott az Úr Jézus „Kisded Nyája”. Teli hűséggel, gyávasággal, félelemmel. Nem jelentette-e ez az Úr Jézus személyének teljes kudarcát és bukását hívei előtt?

Először is azt kell megfontolnunk, hogy az Úr Jézus maga semmi okot nem adott a csalódásra. Végig következetes maradt önmagához. Isten Fiának, a Messiásnak vallotta magát, csodáival ezt be is bizonyította. Továbbá, sokszor meg is mondta, hogy szenvedni fog, keresztre feszítik, de harmadnapra feltámad (lásd: 20. tétel). Akinek ennek ellenére más elképzelése volt az Úr Jézus messiási művéről, az saját téves elképzelésében csalódott. Különben arról szó sincs, hogy elvetették volna az Úr Jézus halála után azok, akik előbb hittek benne. Talán ilyen is akadt, de nem mondható ez általánosan. Akik csalódtak, azoknak csalódása inkább abban állt, hogy csodálkoztak a történeteken. A Messiás, az Isten Fia, hogyan halhat meg a gyalázat fáján, a kereszten? Lelkük nyitva állt még a magyarázat számára, amelyet az Úr Jézus meg is adott. Az Ő sorsa ugyanis nem fejeződött be itt a földön a halállal. Harmadnapon feltámadt, és ezzel végképp igazolta magát. Majd elküldte a Szentlelket, aki a Krisztust szerető lelkekben eloszlott minden kétséget, és eltöltötte őket édes bizonyossággal az Úr Jézus igazsága felett.

e) Egyformán szeretett-e az Úr Jézus mindenkit?

- Az Úr Jézus mindenkit egyforma mértékben, de nem egyforma módon szeretett.

A szeretet jóakaratot jelent. Azt akarjuk a másiktól, ami neki jó. Ezért a szeretet mértékét az a „jó” jelenti, amit a másiktól akarunk. Legnagyobb a szeretetünk akkor embertársunk iránt, ha személyiségének teljességét, vagyis üdvösségét akarjuk.

Az Úr Jézus szeretete végtelen volt, mert a végtelen jót, önmagát, önmagában a valóságos Istent adta az embernek. Olyan tökéletesen átadta magát, hogy istenfiúi személyiségének jogát is átadta, egyrészt az Atyának, másrészt az Egyháznak. Ezt az adományt pedig egyformán mindenkinek átadta, aki elfogadta azt.

Különbözött viszont és ma is különbözik az Úr Jézus szeretetének, önatadásának a módja az egyes emberekkel szemben. Másképpen adta önmagát az ószövetségi embernek, mint az újszövetséginek. Másképpen a Szűzanyának, mint Bűnbánó Magdolnának. Másképpen szerette Péter apostolt, mint Jánost, akivel érzelmi kapcsolata a legintenzívebb volt. Az emberek ezt nevezik általában szeretetnek. Ezért nevezték János apostolt is a „szeretett tanítvány”-nak. Másképp szerette a bűnösöket, mint a szenteket. Másképp szeret téged és engem, de mindannyiunkat egyenlő mértékben azaz végtelenül.

72. KIK VOLTAK AZ ÚR JÉZUS ELLENSÉGEI?

A hatalom emberei általában ellenségesen viselkedtek az Úr Jézussal szemben.

*Jámborra vet kezet gonosz
Igazat álnok ostromoz,
Ártatlanságot megfeszít,
Vétek s latrok közé soroz
(Sedulius)*

A főpapok és a nép vénei tanácsot tartottak, és elhatározták, hogy halálra adják Jézust. Megkötözték és átadták Pilátus helytartónak.

73. Mit tanít az Egyház?

Az Atyától kapott feladat betöltésében Jézus szabadon kiszolgáltatta magát keresztthalánnak, létezése céljának (DH 4615)

Mit mond a Biblia?

Zsoltár 2, 1-4.

Miért háborognak a nemzetek? A népek miért kovácsolnak hiú terveket? A föld királyai felkelnek, nagyjai összeesküsznek az Úr ellen és Fölkentje ellen: „Törjük össze bilincüket, tépjük szét rabláncukat!” Aki az égben lakik, az mosolyog rajtuk, kineveti őket az Úr.

János 15, 18-21.

Ha gyűlöl majd benneteket a világ, gondoljatok arra, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket. Ha a világból valók volnátok, mint övéit szeretne benneteket a világ. De mert nem vagytok a világból valók, hanem kiválasztottalak benneteket a világból, (ezért) gyűlöl benneteket a világ. Gondoljatok a tőlem kapott tanításra: Nem nagyobb a szolgál uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a titeket is megtartják. S ezt mind az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik (el) azt, aki küldött engem.

a) Kik gyűlölték meg az Úr Jézust?

- A rosszakaratú, gőgös és önző emberek lettek az Úr Jézus ellenségei.

Ezek az emberek csak a saját akaratukat keresik, és mindenkit meggyűlölnék, aki azzal szembeszáll. Az Úr Jézus pedig szembeszállt minden bűnnel, minden rosszal. Érthető tehát, hogy gyűlöletes lett számukra. Minél jobban megmutatja a jó Isten akaratát, annál inkább kiderül, hogy ki a jóakarátú és ki a rosszakaratú ember, mert az egyik meghódol és engedelmeskedik, a másik pedig ellenáll Istennek és fellázad. Ezért mondta az Úr Jézus, hogy Ő olyan, mint egy szegletkő, amely „szétválasztja” Isten engedelmes fiait a gonosz emberektől.

b) Kiket emlegetnek az evangéliumok úgy, mint az Úr Jézus ellenségeit?

- Izzó gyűlölettel illették az Úr Jézust a zsidó nép vezetői általában.

A hatalommal rendelkező embereknek igen nagy a kísértésük, hogy elbázzák magukat. A legnagyobb hatalma Pilátusnak, a római császár helytartójának volt Izrael országában. Őt is ingerelte az Úr Jézus isteni öntudata, bár nem tartotta veszélyesnek magára nézve.

A zsidó nép szellemi irányítója a zsidó főpap volt, abban az időben Kaifás. A gyenge és tehetségtelen Kaifást erősen befolyásolta apósa, Annás, aki elődje volt.

A főpap szellemét tükrözte a Főtanács is, a Szanhedrin. Akadt talán azért a Szanhedrin 70 tagja között olyan is, aki tisztelte az Úr Jézust, és titokban a híve is volt, mint Arimateai József.

Az előkelő vezető réteg tagjai egyrészt a farizeusok, másrészt a szadduceusok szintén ellene voltak az Úr Jézusnak általában. Képmutató vallásosságukat és jóságukat, önző és könyörtelen viselkedésüket a szegény néppel szemben ugyanis az Úr Jézus gyakran a szemükre vetette. A Heródest pártoló főurak szintén féltették hatalmukat az Úr Jézustól, azért a vesztét akarták.

Rajtuk kívül még Júdás gyűlöletéről beszél a Szentírás. Júdás nagyot csalódott elképzeléseiben. Földi dicsőséget, hasznot várt Tőle, azért szegődött apostolai közé. Amikor azonban az Úr Jézus kijelentette, hogy szenvedni fog, és meg fogják ölni, csalódásában meggyűlölte és bosszúból elárulta Őt.

c) Mire törekszik az istengyűlölet?

- Ki akarja irtani az életből még az Isten gondolatát is és mindent, ami rá emlékeztet.

Az ellen irányul a gyűlölet, amit „halálos” ellenségünknek tartunk, ami felfogásunk szerint a létünket fenyegeti. Az ilyen „halálos” ellenséget a gyűlölet meg akarja semmisíteni, önvédelemből a bosszúállás ellentámadásával. Aki Istent megsérti bűneivel, az érzi, hogy Isten ítéletét magára vonta. Nem várhat Tőle jót. Mindannyiunknak van bűne, de a jóakarátú emberek megbánják bűneiket, bocsánatot kérnek Istentől, és így ismét élvezhetik barátságát. Egyes bűnösök azonban nem hajlandók megbánni bűneiket. Nem tudnak megalázkodni. Ezért egyre inkább ellenségüknek érzik Istent, aki boldogságukat, sőt, létüket fenyegeti ítéletével. Így ébred fel bennük a gyűlölet törekvése. Létszükséglet, önvédelem számukra az a törekvés, hogy bebizonyítsák, elsősorban önmagukat meggyőzzék arról, hogy nincs Isten. Eszelősen hajtogatják ezt, és fanatikusan küzdenek, hogy másokat is meggyőzzenek erről. Szeretik azt híresztelni, hogy senki sem hisz az Istenben. Viszont halálosan gyűlölik azt is, aki megcáfolja hiedelmüket istenhívő életével. Kezdetből fogva mindig voltak istengyűlölő emberek. De amilyen mértékben megnyilvánul a világban az Isten dicsősége, olyan mértékben erősödik ez a gyűlölet. A világ végén olyan tiszta és hatalmas lesz (Isten gyűlölete), hogy mintegy kihívja az Isten ítéletét, az utolsó Ítéletet, amely az Istent gyűlölők számára a teljes megsemmisülést azaz örök kárhozatot jelenti majd.

d) Lehetséges-e az, hogy valaki tudatlanságból, tévedésből, sőt jó szándékkal volt az Úr Jézus ellensége?

- A gyűlölet sohasem lehet jószándékú, az Úr Jézust pedig gyűlölték ellenségei.

Valóban előfordulhat az, hogy valamit helytelenítünk, és ellene foglalunk állást, igyekszünk ártalmatlanná tenni a rosszat. Az is megtörténhet, hogy valamit félre ismerünk és tévedésből elítélünk, holott jó dologról van szó. Tévedni emberi dolog. Kérdés, nem erről volt-e szó csupán az Úr Jézus esetében is? Hiszen abban az időben sok hamis próféta, hamis messiás is kísérletezett, akikkel szemben valóban szigorúan kellett eljárni. Nem arról volt-e szó, hogy az Úr Jézust tévedésből hamis messiásnak nézték, és ártalmatlanná tették hivatalból, jog szerint, mint a többi? Az evangéliumokból világosan kitűnik, hogy erről a mentségről szó sem lehet.

Először is Vele egészen másképpen bántak, mint az igazán hamis messiásokkal. Azokat valóban csak ártalmatlanokká tették, de nem gyűlölték őket. Éppen azért nem, mert tudták, hogy ők hamis messiások, így ártalmatlanok is. Nem ítélnének bűneik felett. Az Úr Jézus iránti féktelen gyűlölet lélektanilag is csak abból érthető, hogy ráismertek benne az igazi Messiásra, akit azonban nem akartak elfogadni, akivel ellenkezett egész életük, és ezért ellenségüknek érezték. Ez a felismerés és a belőle fakadó félelem magyarázhatja meg csupán esztelen haragjukat. Hisz egyetlen elfogadható vádat sem tudtak ellene felhozni, mégis őrvöngve követelték a kereszthalálát. Ez a vakság, esztelenség a gyűlölet tulajdonsága. Különben is lehetetlen, hogy nem ismerték volna fel az Úr Jézusban a valódi Messiást. Egész élete egyetlen természetfölötti jel volt, amelyről pontos értesüléseik voltak a zsidó nép vezetőinek is.

e) Gyűlölt-e valakit az Úr Jézus?

- Az Úr Jézusban nem volt és nem is lehetett semmi féle gyűlölet

A gyűlölet a természeténél fogva eleve összeegyeztethetetlen az Úr Jézusnak akár isteni, akár emberi szentségével. Feltételezi ugyanis a létbizonytalanságot, az abból fakadó félelmet, valamilyen fenyegető veszedelmet. Ebből a félelemből fakad a pánikszerű támadás, a bosszúállás szelleme, amely meg akarja semmisíteni az ellenséget. Isten léte abszolút, semmiféle veszély nem fenyegeti. Éppen ezért félelem, következésképpen gyűlölet nem lehet benne.

Ebben az „isteni” biztonságban részesedik az ember is, ha isteni élete van, azaz istenszeretetet által az Istenben él. Hite biztonságot nyújt számára. Az ilyen hívő ember számára eleve ártalmatlan lesz minden fenyegetés. Az Úr Jézus embersége szerint is birtokolja az Istenben való életnek ezt a biztonságát. Ezért tudott olyan nagylelkűen megbocsátani azoknak is, akik az életére törtek. Tudta, hogy nem

árthatnak neki, csak önmaguknak. Sajnálta őket, és imádkozott értük, mint ember, hogy bocsánatot nyerjenek. Híveitől is elvárta ezt az aggodalommentes belső békét. Megdorgálta a háborgó tengeren életükért aggódó tanítványokat. „Mit féltek kicsinyhitűek?” – mondta neki. Semmi mástól nem kell félnünk, csak attól, ami minket az Istentől elszakít, azaz a bűntől.(Mt 10).

Szent Pál viszont azt is átélte, hogy az Isten szeretetétől semmi sem képes az embert elszakítani, csak saját gonoszsága. „Ki szakít el minket Krisztus szeretetétől? Nyomorúság vagy szorongatás, éhség, mezítelenség, veszedelem, vagy kard?... Mindezekben győzedelmeskedünk az által, aki szeret minket...” (Róm 8,35-37).

73. HOGYAN SZENVEDETT ÉRTÜNK AZ ÚR JÉZUS?

Teljes sorsközösséget vállalt velünk: vállalta a bűn összes következményeit, a földi élet kudarcát, a halált.

*Fogy az élet, fagy a véred!
Ne csodálkozz, jámbor lélek!
Arcán már a halál leskel,
függ a tán elomló testtel.
Rajt a halál kéksége ül.
Így szeretett, így elesett,
miattam így megtöretett!
Bűnösért, csak értem szenved!
Jöjj ma, Uram, és jelenj meg
szerelmednek pecsétjéül.
(Lőweni Amulf)*

Elfogatása éjszakáján Jézus az Olajfák-hegyére ment apostolaival az Utolsó Vacsora terméből, hogy imádkozzék. Itt átélte azt a gyalázatot, amit a gonzság művelt Vele, és művel az idők végéig. „... így imádkozott: Atyám, ha akarsz, kerüljön el ez a kehely. De ne az én akaratom teljesüljön, hanem a tied!” (Lk, 22, 39).

73. Mit tanít az Egyház?

Krisztus szenvedett önként mint ember (D 2, 13, 34, 480, 255, 72, 344 stb.). Megfeszítették Poncius Pilátus alatt. Az egész ember szenvedett, nem csak az ér-zékek embere (D 20, 86, 1339 stb.).

Mit mond a Biblia?

Lukács 18, 31-34.

Akkor félrevonta a tizenkettőt, s így szólt hozzájuk: „Most felmegyünk Jeruzsá-lembe, s beteljesedik minden, amit a próféták az Emberfiáról megjövendöltek. Kiszolgáltatják a pogányoknak, kigúnyolják, meggyalázzák, leköpdösik. Aztán megostorozzák, megölik, de harmadnap feltámad. Mit sem értettek belőle. Ez a beszéd homályos volt előttük. Nem értették meg, hogy mit akart vele mondani.

a) Miért szenvedett az Úr Jézus?

- Önként vállalta azt szeretetből. „Nagyobb szeretete senkinek sincs annál, mint-ha valaki életét adja barátaiért.” (Jn 15,13)

Ezeket mondta az Úr Jézus. Amikor életét nekünk adta, eggyé lett velünk. Szeret-etből akkor a halált is vállalta, és ami vele együtt jár, mindent, a legborzalmasabb szenvedéseket is. Isten szeretetét nyilatkoztatta ki ezzel, mely irgalmas hozzánk. Megbocsát és újjáteremt minket isteni életre, Jézus Krisztus által. Aki az Úr Jézus keresztjére néz, az nem kételkedhet többé soha, hogy az Isten szeret bennünket, nem akarja pusztulásunkat, hanem azt akarja, hogy megtérjünk, megbánjuk bűne-inket, kibéküljünk Vele, és boldogan örökké éljünk. Ha mi is akarjuk, akkor en-nek soha többé semmi akadályja sincs.

b) Hogyan őrizzük az Úr Jézus kínszenvedéseinek emlékét?

- Különösképpen a keresztúti ájtatosságban.

Ósrégi ájtatossága ez a keresztény híveknek: az Úr Jézus kínszenvedésének 14 ál-lomását örökíti meg 14 képen, amelyek a szenvedésnek 14 jelenetét ábrázolják. Sőt ma már egyes keresztúti ájtatossági formákban a 15. állomásként feltámadást is megjelenítik. Minden templomban megtaláljuk a keresztúti képeket, körül a templom falára akasztva. A hívek megállnak minden kép előtt, imádkoznak és el-gondolkodnak (elmélkednek) azok fölött, amit a képen látnak.

A keresztút 14 stációja a következő:

1. Pilátus halálra ítéli az Úr Jézust
2. Jézus vállalja a keresztet
3. Jézus először esik el a kereszttel
4. Jézus találkozik édesanyjával, a Szűzanyával

5. Cirenei Simon segít Jézusnak, és viszi helyette a keresztet
6. Veronika kendőt nyújt Jézusnak, hogy letörölhesse arcát
7. Jézus másodszor esik el a kereszttel
8. Jézus szól a siránkozó asszonyokhoz
9. Jézus harmadszor esik el a kereszttel
10. Jézust megfosztják ruháitól
11. Jézust keresztre szegeznek
12. Jézus meghal a kereszten
13. Jézust leveszik a keresztről
14. Jézust a sírba helyezik
- (15. Jézus feltámad a halálból)

c) Hol találjuk meg az Úr Jézus kínszenvedésének történetét?

- Mind a négy evangélium részletesen tartalmazza.

Máté a 26. és 27. fejezetben; Márk a 14. és 15. fejezetben; Lukács a 22. és 23. fejezetben; János pedig a 13., 14., 15., 16., 17., 18. és 19. fejezetben írta le az Utolsó vacsorával kezdődően a kínszenvedés történetét (passió).

E történet főbb mozzanatai a következők:

- Az Úr Jézus hároméves működés után Jeruzsálembe ment, hogy ott is meghirdesse az Örömhírt, miszerint személyében eljön a Messiás. Tudta azonban, hogy a zsidó vezetők nem fogadják el Őt, és meg akarják ölni. Ezért apostolait egybehívja a húsvéti vacsorára, hogy ott elbúcsúzzék tőlük. Vacsora alatt fönséges beszédet mond, megalapítja az Oltáriszentséget, a papságot, és elrendeli a szentmisét. A vacsorán leleplezi az áruló szándékú Júdást, aki akkor elmegy, és bejelenti a zsidó főpapoknak, hogy az éjszaka folyamán kezükbe tudja adni a názáreti Jézust.
- Az Úr Jézus apostolaival együtt késő este a Kedron patakon túli Getszemáni kertbe vonult imádkozni. Itt a gyötrelemtől vért verítékezett.
- Júdás a poroszlókkal megjelenik, és elfogják Jézust. Az apostolok szét-szélednek.
- Jézust az éjszaka folyamán Kaifás főpaphoz, illetve apósához, Annáshoz viszik és vallatják, rágalmazzák, arcul ütik.
- Kaifástól másnap reggel Pilátus helytartóhoz viszik, ahol ismét káromolják és gyalázzák Őt.
- Pilátustól Heródes királyhoz viszik, ahol az Úr Jézus nem hajlandó megszólalni.

- Heródestől ismét Pilátushoz vezetik. Ekkor megkínózzák, megostorozzák, és gúnyt űznek belőle. Pilátus beleegyezik a keresztre feszítésbe.
- Az Úr Jézus saját vállán viszi ki keresztyét a Golgota hegyre, ahol nagypénteken tizenkét órától délután három óráig haldoklik a kereszten. Közben állandóan gyalázzák, gúnyolják Őt.
- Délután három órakor elsötétül az ég, és megrendül a föld. Az Úr Jézus meghal.
- Arimateai József kikéri Jézus holttestét, és saját sírboltjába temetteti, ahol a római katonák őrzik lepecsételt sírját.

d) Kétségbeesett-e az Úr Jézus a kereszten?

- A kétségbeesés bűn, amely nem férhetett az Úr Jézushoz.

Igaz, hogy az evangéliumokban ezt olvassuk: „... és kilenc óra tájban (délután 3 óra) felkiáltott Jézus hangos szóval: Élí! Élí! Lamma szabaktani!, azaz: Én Istenem! Én Istenem! Miért hagytál el engem?” (Mt 27,46). Ebből egyesek azt következtetik, hogy az Úr Jézus végül is megtört, kétségbeesett, és az Isten ellen lázadt. Mintha Ő is az utolsó percig várta volna az isteni segítséget, de mivel az nem jött, csalódott. Semmi jogunk, és semmi okunk nincs azonban erre gondolni. Az Úr Jézus istensége eleve meggyőz minket arról, hogy ilyen csalódás nem lehetett az Úr Jézusban. Ennek a kijelentésnek tehát más kell hogy legyen az értelme. Valóban találunk is más, elfogadható magyarázatot.

Az Úr Jézus valóságos Isten is volt és ember is. Mint ember magára vette az emberi szenvedést minden borzalmával együtt, testileg, lelkileg egyaránt. A testi szenvedés a fizikai kínokat jelentette. A lelki szenvedés pedig a lélek „elsötétülése”, igényeinek a kielégületlensége, értékeinek a megcsúfolása. A legnagyobb lelki szenvedés az, ha lelkünk legfőbb kincsétől, az Istentől elhagyatottnak érezzük magunkat. Ez az érzés kialakulhat bennünk akkor is, ha ennek ellenére szilárdan hisszük az Isten gondviselő szeretetét. Az Úr Jézus ezt a legnagyobb lelki szenvedést is magára akarta vállalni. Vállalta a lélek teljes elsötétülését, bár ez egyáltalán nem érintette Istennel való egységét, Istenben való örök békéjét, üdvösségét. Sőt, ennek a megszügyenyülésnek a beismerése és vállalása a halálraítélt ember „igazsága”, mely Isten irgalmára készíti elő.

e) Boldog volt-e az Úr Jézus a keresztfán?

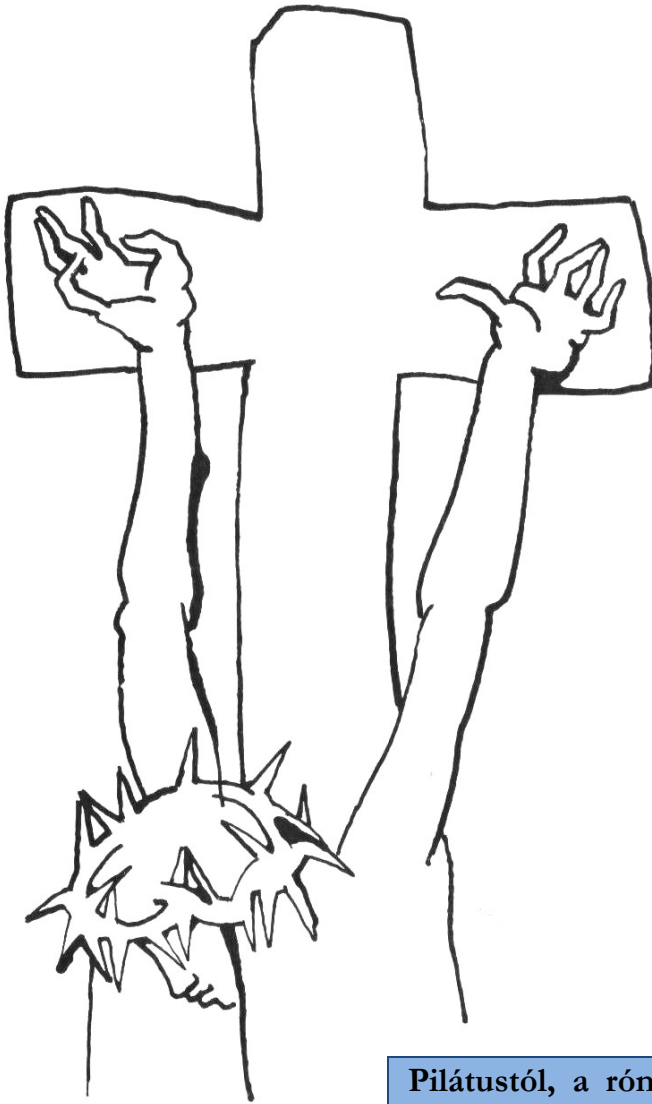
- Az Úr Jézus a kereszten is az Isten boldog színe-látásának (visio beatifica) állapotában volt.

Joggal mondhatjuk ezt, ha meggondoljuk, hogy az Úr Jézus isteni személy volt, aki tökéletesen birtokolta az emberi természetet is, összes képességeivel együtt. Ugyanezt viszont is kell mondanunk: az emberi természet tökéletesen hordozta az isteni személyiségét. Vele való kapcsolata pedig az emberi természet és Isten között a boldog színelátás állapota volt. Ugyanerre a megállapításra jutunk, ha azt fontoljuk meg, hogy az Úr Jézus minden ember, minden teremtmény feje. Az üdvözült lelkeké is. Rendelkeznie kellett az üdvözült lelkek javaival. Ezek alapján állítanunk kell, hogy az Úr Jézus a kereszten is boldog volt, annak ellenére, hogy kimondhatatlanul szenvedett. A kettőt össze kell egyeztetni! Sokféle magyarázatot lehet itt felhozni mindenesetre úgy látszik, hogy a földi boldogság és a szenvedés megfelelő, helyes fogalma esetén sem elvileg, sem tapasztalatilag nem összeférhetetlen.

Elvileg azért nem, mert a boldogság nem egyéb, mint az Isten akaratával való azonosulás. Isten akarata pedig itt a földön a szenvedés állapota is lehet, sőt, a bűn következtében Isten akaratának a teljesítése a szenvedéssel együtt járhat. A szentek gyakran éppen ezt tartották a legnagyobb földi megtiszteltetésnek, gyönyörűségnek – szenvedni az Istenért. Tapasztalatból tudjuk mindannyian, hogy a mi életünkben is gyakran fordul elő együtt az öröm és a fájdalom, a boldogság és a szenvedés. Az Úr Jézus pedig a nyolc boldogságban csupa szenvedésről beszél (Mt 5,3-12).

74. HOGYAN HALT MEG AZ ÚR JÉZUS?

Keresztre feszítették a Golgota hegyén.

*Íme, a szent keresztfa,
Rajta függött valaha
A világnak váltsága.
(Nagypénteki liturgia)*

Pilátustól, a római császár helytartójától azt követelték a zsidók, hogy feszíttesse keresztre Jézust. „Erre Pilátus úgy határozott, hogy enged követelésüknek. Szabadon engedte hát kérésükre azt, aki lázadás és gyilkosság miatt került börtönbe, Jézust meg kiszolgáltatta nekik akaratuk szerint.” (Lk 23,24-25)

74. Mit tanít az Egyház?

Krisztus meghalt, eltemették (D 2, 3, 16, 20 stb.)

Lelke alászállt e poklokra (D 6, 40, 429 stb.)

A poklot nem szüntette meg (D 532, 574a.)

Mit mond a Biblia?

Lukács 23, 44-55.

A hatodik óra körül sötétség támadt az egész földön, s egészen a kilencedik óráig tartott. A nap elsötétedett, a templom függőnye közepén kettéhasadt. Jézus ekkor hangosan felkiáltott: „Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.” E szavakkal kilehelte lelkét. Amikor a százados a történeteket látta, dicsőítette az Istent, és azt mondta: „Ez az ember valóban igaz volt.” És az egész kíváncsi tömeg, amely összeverődött, a történetek láttán e mellét verte és szétoszlott. Jézus ismerősei pedig, köztük az asszonyok is, akik Galileából kísérték, távolabb állon nézték. Volt egy József nevű derék és igaz férfi, Judea Arimatea nevű városából származott, és maga is várta az Isten országát. Tagja volt a Tanácsnak, de nem értett egyet a határozattal és az eljárással. Ez elment Pilátushoz, és elkérte Jézus testét. Aztán levette, gyorsan göngyölte, és sziklasírba helyezte, ahol még nem feküdt senki. A készület napja volt, a szombat már beállóban. A Galileából érkezett asszonyok is elmentek és megnézték a sírt, hogyan helyezték el benne a holttestet.

a) Mi történt az Úr Jézus halálakor?

- Emberi lelke elvált a testétől, és a pokol tornácára szállt, hogy megvigye az örömhírt azoknak, akik ott várokoztak a Megváltóra.

Az Úr Jézus valóságos Isten és valóságos ember is. Istensége, isteni ereje ott rejtőzött lelkében és testében egyaránt halála után is. Az Isten nem tud meghalni, Őt nem lehet megölni. Viszont meg tudott halni az Úr Jézus mint ember úgy, ahogy mi. Halálakor¹⁸ lelke elvált a testétől. Emberi lelke ekkor alászállt a pokol tornácára, vagyis arra a helyre, ahol várokoztak rá azok a lelkek, akik őelőtte igaz voltak, mivel a mennyországot csak az Úr Jézus tudja megnyitni. Az Úr Jézus teste halálakor nem porladt el, épen maradt harmadnapig, amikor feltámadt.¹⁹

¹⁸ Halálának időpontja jelen ismereteink szerint a zsidóhivatalos naptár szerinti Nissan hónap 14-én azaz Kr. u. 30. év április 7-én – péntek – délután három óra. Vö. M. Hesemann: A Názáreti Jézus, 215.old.

¹⁹ Jézus Krisztus feltámadásának legvalószínűbb dátuma: Kr. u. 30.-ban április 9-én – vasárnap hajnala. Vö. M. Hesemann: A Názáreti Jézus, 248. old.

b) Hogyan temették el az Úr Jézust?

- Sziklásírba temették hívei, katonai felügyelet mellett.

Az volt a szokás a zsidóknál, hogy akiket keresztre feszítettek, nem hagyták addig szenvedni, amíg csak meg nem halnak, hanem egy bizonyos idő után összetörték lábszárcsontjaikat, hogy ezáltal mintegy könnyörületből siettessék halálukat. Ezt tették a két latorral is, akiket az Úr Jézussal együtt keresztre feszítettek. Amikor azonban az Úr Jézushoz értek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték össze csontjait, hanem egy katona lándzsával oldalába döfött, amelyből vér és víz folyt ki. Ez is bizonyította, hogy már meghalt. Ekkor egy magas rangú zsidó tisztviselő, Arimateai József – aki az Úr Jézusnak titkos tanítványa volt – elkérte Pilátustól az Úr Jézus holttestét, és a saját maga számára készített sírba helyezte. Nem messze a keresztre feszítés helyétől a Golgota hegy oldalában volt ez a sziklába vájt sírbolt. Nikodémus, egy másik titkos tanítvány is eljött a temetésre, amelyet a Szűzanyával együtt végeztek az Úr Jézus hívei. A holttestet gyors-ruhába göngyölték, és fűszerek közé helyezték. Csak ideiglenesen temették el, mert sietni kellett. Késő délután volt már, és közeledett az idő, amikor megkezdődött a zsidók nagyszombatja, a húsvét, szigorú munkaszünettel és járástilalommal. A zsidók követelték Pilátustól, hogy őriztesse az Úr Jézus sírját. Ezért nagy követ hengerítettek a sír bejárata elé, lepecsételték azt, és fegyveres római őrséget rendeltek mellé.

c) Mikor emlékezünk az Úr, Jézus szenvedésére és halálára?

- Nagypéntek az Úr Jézus kereszthalálának emléknapja.

Története egyidős a húsvétal. Kezdetől fogva mélységes kegyelettel emlékeztek meg a keresztények e napról. A bűnbánat, a böjt, az imádság és a vezeklés napja. Még az őskeresztények idejében böjti időszakká fejlődött a nagypéntek. Előtte egy-két héttel már böjtöltek, vezekeltek. A III. század második felében kialakult a 40 napos böjti időszak, amelynek a befejezése nagypéntek. II. Orbán pápa 1091-ben a Beneventói Zsinaton törvénnyé tette a 40 napos böjtöt mint húsvéti előkészületet, hamvazószerdától kezdődően. A nagyböjti előkészület alkalmassá teheti a lelket arra, hogy felfogja nagypéntek felséges titkát, az Úr Jézus megváltói halálát, amelyet irántunk való szeretetből szenvedett el. Ennek az előkészületi szellemnek, évszázadok imádságának, elmélkedésnek a műve a nagypénteki szertartás. Először is visszaidézi az Egyház a megváltás előtti szomorú időket (Lectioes). Utána hálás szeretettel emlékezik az Úr Jézus megváltó kereszthalálára (Passio). Krisztus megváltó szeretetét fölkeltve önmagában imádkozik, hogy mindenkinek üdvére váljék az Úr Jézus halála (Orationes). Végül ünnepli a keresztet, megvallja a kereszthalálba vetett hitét (Adoratio crucis), és egyesül a magát feláldozó Krisztussal a csonkamisében, illetve a szentáldozásban.

d) A sátán győzelmét hirdeti-e az Úr Jézus kereszthalála?

- Az Úr Jézus halála a Sátán kudarcát és a szeretet győzelmét hirdeti.

Akik az Úr Jézust keresztre feszítve látták, talán azt gondolták magukban, hogy „ez is póruul járt, mint a többi.” Ellenségei mámorosak voltak a győzelem érzésétől. Ha Isten Fia lett volna, nem hagyta volna magát legyőzni – gondolták és mondták is. Nagyon valószínű, hogy még az Úr Jézus híveiben is felmerültek ilyen gondolatok. Az evilág fiai, akik számára a dicsőség nem más, mint a földi érvényesülés, és a győzelem az ellenség elpusztítása, ma sem értik, hogyan „győzte meg a világot” Krisztus a kínhalálával. Nem is fogják soha megérteni, mert az ő gondolkodásuknak logikájába nem fér bele.

Mi azonban, hívők, a kegyelem által Istenhez hasonlóan lelki értékeket figyelembe véve gondolkodunk, és így látjuk be, hogy a lelki értéknek, az igazságnak, a szeretetnek érvényre juttatása, a hozzájuk való hűség, a Sátán, a világ csábításával szemben egészen a halálig – ez éppen az igazi értelemben vett győzelem. Erkölcsei győzelem, melyben a lélek érdeke érvényesül, benne pedig az Isten. Ebből a győzelemből forrasozik egy új, lélek szerinti élet dicsősége. Az Úr Jézus nagypénteki győzelme nyilvánvalóvá lett a húsvéti feltámadásban. Az erkölcsi győzelem mögött az Úr Jézusban az istenség legyőzhetetlen ereje állt.

e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus kereszthalálával váltotta meg a világot?

- Az Úr Jézus nemcsak a halálával váltotta meg a világot, az csupán beteljesedése volt személyes megváltói művének.

Az Úr Jézus kereszthalálában személyesen vállalta küldetését, a megváltást, mely megtestesülésével már megvalósult. *A megváltás abban áll, hogy Isten Fia emberré lett Ádám véreből.* Ezzel helyreállt, sőt felülmúlhatatlanul tökéletes módon megvalósult Isten és az ember között a kapcsolat.

A megtestesülés számos egyéb vonatkozásban vizsgálható. Ezek közül csak az egyik az, amit a megváltás fogalmával fejezünk ki. A megtestesülés azáltal lett megváltás, hogy az Isten Fia ezt a romlott természetet vette magára – külsőleg –, és ezzel a Sátán „országába” jött. Önmagában legyőzte a Sátánt, azaz a romlást – ami az Istennel való közösség elvesztését jelenti –, és megnyitotta a szabadulás útját mindazoknak, akik vállalják az egységet Vele. Ezt az egységet felkínálta nekünk a hit kegyelmében, a szentségekben, de legfőképpen áldozatának gyümölcsében, az Oltáriszentségben, amely által áldozatában részesedünk, az Atyának szentelt áldozatok leszünk mi magunk is.

75. HOGYAN TÁMADT FEL AZ ÚR JÉZUS?

Halála után harmadnapra lelke megdicsőült testében.

*A győzelem elnyelte a halált
Halál, hol a te győzelmed?
Halál, hol a te fullánkod?
(1Kor 15,54-55)*

A szombatot követő napon, a hét első napján kora reggel történt, hogy földrengés támadt. Az Úr angyala leszállt az égből, odament, elhengerítette a követ és ráült. Tekintete olyan volt, mint a villám, öltözete meg, mint a hó. Az örök remegtek tőle való félelmükben, s csaknem halálra váltak (Mt 28,2-4).

75. Mit tanít az Egyház?

Krisztus harmadnapra feltámadt (D 2, 13, 16, 40 stb.).

Feltámadását előre megmondta (D 2272).

Saját erejéből támadt fel (D 286).

A test valóságos feltámadásával a test és a lélek egyesülésében (D 344, 452 stb.).

Mit mond a Biblia?

Máté 28, 1-7.

Szombat elmúltával, a hét első napjának hajnalán Mária Magdolna és a másik Mária elment, hogy megnézzék a sírt. Hirtelen nagy földrengés támadt. Az Úr angyala leszállt az égből, odament, elhengerítette a kővel és ráült. Tekintete olyan volt, mint a villám, öltözete meg, mint a hó. Az örök remegtek tőle való félelmükben, s csaknem halálra váltak. Az angyal azonban felszólította az asszonyokat: „Ne féljete! Tudom, hogy Jézust keresitek, akit keresztre feszítettek. Nincs itt. Feltámadt, ahogy előre megmondta. Gyertek, nézzétek meg a helyet, ahol nyugodott! Aztán siessetek, vigyétek hírül tanítványainak: Feltámadt a halálból, előttek megy Galileába. Ott viszontlátjátok. Íme, tudotokra adtam.”

a) Miben áll a feltámadás?

- A lélek újra egyesül a testtel, örökre, elválaszthatatlanul.

Mindenki a saját testét kapja vissza, ugyanazt a testet, de nem ugyanolyan. A lélek ugyanis a saját világába veszi fel a testet, ahol a lélek törvényei szerint él. Nem táplálkozik, nem változik és nem szaporodik. Ha a lélek boldog, a test is boldog, ragyogó szépségű. De ha a lélek elkárhozott és szenved, akkor a test is szenved, a pokol örök tüzében ég, a szegény tüzében.

Az Úr Jézus feltámadt teste mindenkinél tündöklőbb és dicsőségesebb, mert az Ő teste az Isten Fiának a teste. Bennünket Isten mindenható ereje támaszt fel majd. Az Úr Jézus azonban a saját isteni erejéből támadt fel, amint előre megmondta.

b) Hogyan zajlott le a feltámadás eseménye?

- Mind a négy evangélista leírta a feltámadás eseményeit úgy, ahogyan ők arról értesültek, és ahogyan az apostolok kezdettől fogva hirdették

Egyik sem törekszik bizonyítani a tényt, mivel senki sem kételkedett abban. Inkább csak emlékezések és emlékeztetések ezek az evangéliumi szövegek. Érezni lehet rajtuk a lélek izgatottságát, amely a megrázó nagy események hatására mindig úrrá lesz az emberen.

Ha megkíséreljük a négy evangéliumi szöveg alapján visszaidézni a húsvét hajnali eseményeket, a következő kép alakul ki elöltünk:

1. A hét első napján (a mai vasárnap) kora hajnalban egy angyal szállt a földre, a sírhoz. Tekintete olyan volt, mint a villám. Arca ragyogott, mint a nap, ruhája fehér volt, mint a hó. Félelmetes jelenség lehetett. Elhengerítette a sírbolt bejárata előtt a követ és ráült. Az örök halálra rémültek. Amikor magukhoz tértek, elfutottak gazdáikhoz, a zsidó főemberekhez, hogy elmondják, mi történt. A zsidó főpapok pénzt adtak nekik, hogy hallgassanak; mondják azt, hogy a tanítványok ellopták az Úr Jézus holttestét. Az örök azonban nem tudtak hallgatni, hanem mindenfelé elmondták a történeteket. Talán az apostolok is tőlük tudták meg az angyal megjelenését.
2. Napkelte tájban az asszonyok a sírhoz indultak, hogy az Úr testét bebalzsamozzák, és véglegesen eltemessék. A jámbor asszonyok között voltak: Mária Magdolna, Mária, Jakab anyja, Salome, Johanna és mások.
3. Az asszonyok a sírt üresen találták, ill. messziről látták már, hogy a kő el van hengerítve. Mária Magdolna elfut Péterhez és Jánoshoz, hogy jelentse a történeteket.
4. A többi asszony a sírhoz megy, ott megjelenik nekik az angyal, és hirdeti az Úr Jézus feltámadását. „Nincs itt, feltámadott!” Erre ők visszasiettek a sírtól.
5. Péter és János apostol megérkezik. Üresen látják a sírt, gyorsleplekkel. Elmennek. Utánuk futott Mária Magdolna is, de már elfáradt, ezért csak akkor érkezik újra a sírhoz, amikor a két apostol már elment onnan. Ekkor megjelenik neki először a két angyal a sírboltban. „Asszony! Miért sírsz?” – kérdezték Mária Magdolnától. Ő így felelt: Mert elvitték az én Uramat, és nem tudom, hova tették őt. Ezeket mondta és hátrafordult, ott látta Jézust, de nem ismerte fel. Az Úr Jézus így szólt hozzá: Asszony! Miért sírsz? Kit keresel? Mária Magdolna azt gondolta, hogy a kertésszel beszél: Uram, ha te vitted el, mondd meg nekem, hova tetted, és én elviszem Őt! Ekkor az Úr Jézus megszólította őt: Mária! Mária megfordulva megismerte az Urat és felkiáltott. Mester! Az Úr Jézus ezután azt mondta: „Ne illess engem, mert még nem mentem fel Atyámhoz hanem eredj a többiekhez, és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez.” Mária Magdolna pedig elment, hírül adta a tanítványoknak, hogy látta az Urat, és beszélt vele (Jn 20,11-18).
6. Utána még sokszor és sokaknak megjelent az Úr Jézus, mielőtt a mennybe ment.

c) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus feltámadását?

- Húsvét vasárnap Krisztus Urunk feltámadásának az ünnepe.

A zsidók naptára szerint a „nagyhét” péntekjén halt meg az Úr Jézus. Nagyszombaton, a zsidók (paska) ünnepén a sírban volt, s a következő hét első napján támadt fel. A hétnek ezt az első napját, a feltámadás napját nevezték el az apostolok és az első keresztények az Úr napjának, az Úr dicsősége, nyugalma napjának, amely az Istentől rendelt hetedik nap. Így tehát a keresztények a zsidók szombatja helyett a rákövetkező napot, az Úr napját kezdték megtartani, ezzel is jelezvén, hogy új szövetség kezdődött. Ezt a napot latinul dominicea-nak, magyarul vasárnapnak nevezzük. Mindegyik vasárnap Krisztus Urunk feltámadásának emlékét hirdeti. Az Egyház mégis kiválasztott egyet, amelyet különösképpen a feltámadás emlékének szentelt. A második századtól kezdve már biztos adataink vannak a húsvét (görög neve: paska) megünnepléséről. Végleges időpontjának kialakulását sok vita előzte meg. Végül 425-ben a Niecai Zsinaton döntést hozott az Egyház: húsvétot a tavaszi napéjegyenlőséget követő holdtölte utáni első vasárnapon kell megülni. Ez a vasárnap március 22. és április 25. közé esik. Ma is ez az egyházi törvény van érvényben.

Az egyházi évnek mindenkor húsvét ünnepe volt a fénypontja. Az örömmel, a hit diadalának ünnepe, amely a hála elragadó érzésével van telítve; Alleluja! Kiáltások dicséretet az Úrnak!

Az ünnepi szertartások a feltámadt Krisztus feltámasztó és éltető erejét ábrázolják. Tőle erőt kapott a tűz, a víz, az egész természet, az ember, hogy a maga módján Istent szolgálja és megdicsőítse. Már nagyszombat este megkezdődnek a szertartások: a tűzszentelés, a húsvéti gyertya szentelése, a keresztvízszentelés, majd a feltámadási szentmise. Egyes országokban, mint nálunk is, a húsvéti öröm feltámadási körmenetben teljeseedik ki, amely a feltámadás örömhírének világgá kiáltását akarja jelképezni.

d) Biztosan feltámadt-e az Úr Jézus?

- Semmi okunk sincs kételkedni az Úr Jézus feltámadásának történeti tényében. Az evangéliumok a legmegbízhatóbb történeti dokumentumoknak bizonyultak.

Világos, hogy Krisztus Urunk feltámadása az emberiség leghatalmasabb horderejű eseménye. Az egymással feloldhatatlanul szembenálló kétféle emberi felfogás vitáját: az istentagadás és az istenigenlés vitáját dönti el véglegesen. Érthető, ha maximális igényekkel lép fel mind a két fél e tény valóságával szemben. A közömbösség ezen a téren csak képmutató, színlelt közömbösség lehet, vagy pedig szellemi éretlenség.

Az is érthető, hogy egyesek ellenszenvvel viseltetnek az Úr Jézus feltámadásával szemben. Számukra az ítéletet jelent, mivel életük nem egyeztethető össze Krisztus igazságával. Ezért mindent elkövetnek, hogy megcáfolják azt.

A tagadókkal szemben az igenlők abból indulnak ki, hogy tiszteletben tartják az emberi megismerés értékét:

1. Az értelem megismeri az Istent, aki mindenható.
2. A történeti tények megbízhatóságának vannak megbízható kritériumai, amelyekben nincs jogunk kételkedni.

A kérdés: Vajon az Úr Jézus feltámadásáról tanúskodó Szentírás megbízható mű, vagy nem? A feltámadás tehát történeti kérdés, ezért történeti úton dönthető el. A kérdés eldöntéséhez háromféle vizsgálatnak kell alávetni a Szentírást, elsősorban az evangéliumokat.

1. Meg kell vizsgálni, vajon jelen szövege az eredeti szöveg-e!? (Szövegkritika.)
2. Meg kell állapítani, vajon a kérdéses időben keletkezett-e, és a kérdéses szerzők írták-e!? (Irodalmi kritika.)
3. Végül azt kell megfontolni, hogy a szerzők megbízhatók voltak-e, úgy írták-e le az eseményeket, ahogyan azok történtek!? (Történeti kritika.)

Ezeket a vizsgálatokat számtalanszor elvégezték már az illetékes kutatók. Kétezer éves az Egyház, a kereszténység lángelméi mind a legteljesebb mértékben megnyugtatónak találták a kutatások eredményeit. A bizonyítékok legfőképpen abban csúcsosodnak ki, hogy az apostolok kétségtelenül Krisztus Urunk feltámadásának hírével indultak útnak, és ezzel hódítottak már Jeruzsálemben is, a keresztre feszítés helyén, a feltámadást követő napokban.

Megbízhatónak találták tehát a feltámadás hírét a kortársak, az első keresztények, a görögök, a rómaiak, kétezer év hívei, de maga az Isten is, aki azóta sokszor ki-tüntette már Egyházát csodákkal, amelyek mind a feltámadás evangéliumának igazoló pecsétjei.

e) Milyen tulajdonságai vannak a feltámadt testnek?

- A feltámadt test a szellemi lélek tökéletes hordozója lesz. A lélek dicsőségének teljessége ragyog fel benne.

Amint ugyanis a világ Isten dicsőségére teremtett, úgy az anyagi valóság a szellem dicsőségére, a test a lélek dicsőségére. Az alacsonyabb rendű dolgok rendeltetése, hogy a magasabb rendűeket szolgálják. A szolgálat akkor tökéletes, ha a

magasabb rendű valóság összes képessége érvényesül az alacsonyabb rendűn, vagyis annak sajátos többlete nyilvánvaló lesz fölötte.

Az embert eleve úgy teremtette az Isten, hogy a lélek és a test között ez a harmónia a lélek igényei szerint fennállt. A bűn azonban a harmóniát megbontotta, ezáltal a test képtelen lett a lélek tökéletes szolgálatára. A romlás törvénye alá került, pusztulás, halál lett a sorsa. Mintegy új testre van szükség, amely alkalmassá lesz a test eredeti rendeltetésére. A kegyelem által a lélek lehetőségei természetfölöttiek lettek. Az új test is természetfölötti kell hogy legyen.

A feltámadáskor a lélek mintegy újjáteremti a testhez való relációját és tökéletesen birtokba veszi azt, az Istentől kapott erő által. Ez a birtokbavétel azt jelenti, hogy érvényesíti rajta:

1. halhatatlanságát (a test is halhatatlan, romolhatatlan);
2. tökéletességét, teljességét (a test vissza tudja tükrözni a lélek gazdagságát és szépségét);
3. dinamikáját, aktivitását (a test semmiben sem akadályozza, hanem átveszi a lélek aktivitását);
4. szellemiségét, mintegy korlátlanságát (a test alkalmas lesz a szellem tökéletes kiszolgálására (imortalitas, claritas, agilitas, sublimitas).

76. KIKNEK JELENT MEG AZ ÚR JÉZUS FELTÁMADÁSA UTÁN?

A tanúskodásra kiválasztott apostoloknak, egyes tanítványainak és híveinek többször megjelent.

*Krisztus testén a sebhelyek
Csillag módjára fénylenek.
Csodálnak mindent a tanúk
És hangos szóval hirdetik.
(Középbori szerző)*

Feltámadása napján este Jézus megjelent az apostoloknak. Zárt ajtón keresztül lépett be hozzájuk, és így köszöntötte őket: „Békesség nektek! E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát” (Jn 20,19-20).

76. Mit tanít az Egyház?

Krisztus feltámadása történetileg bizonyítható (D 2036).

Feltámadt Krisztus valóban – de nem biológia szükséglet folytán –, evett is a tanítványokkal (D 344, 422).

Mit mond a Biblia?

1Korintusi 15, 3-11.

Elsősorban azt hagytam rátok, amit magam is kaptam: Krisztus meghalt bűneinkért, az Írás szerint, eltemették, és harmadnap feltámadt, ismét az Írás szerint. Megjelent Péternek, majd a tizenkettőnek. Később egyszerre több mint ötven testvérnek jelent meg, ezek közül legtöbben még élnek, néhányan azonban már meghaltak. Azután Jakabnak jelent meg, majd az összes apostolnak. Utánuk pedig, mint egy elvetéltnek, megjelent nekem is. Én ugyanis az utolsó vagyok az apostolok között, s arra sem méltó, hogy apostolnak hívjanak, hiszen üldöztem az Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok az, ami vagyok, s rám árasztott kegyelme nem maradt bennem hatástalan. Többet dolgoztam mindegyiküknél, igaz ugyan, hogy nem én, hanem az Isten kegyelme, amely velem van. Mindegy tehát, hogy én vagy ők: ugyanazt hirdetjük, s így lettetek hívővé.

a) Meggyőződtek-e az apostolok arról, hogy az Úr Jézus valóban feltámadt?

- Az apostolok meggyőződése tökéletes volt.

Amint megjelent, megismerték Őt. Az Úr Jézus kezén és lábán, valamint oldalán ott hordozta a szegek és a lándzsadöfés sebhelyeit. Ezeket megmutatta nekik, és biztatta őket, hogy tapintsák meg azokat. Nem látomást látnak, hanem a valóságos Mestert, akit három évig követtek, és aki keresztre feszítve meghalt. Nem is kételkedtek többé a tanítványok az Úr Jézus feltámadásában. Egész életüket arra szentelték, hogy hirdessék feltámadását, mint szem- és fültanúk. Mindent elhagytak az Úr Jézusért, minden fáradságot, szenvedést vállaltak, és végül vértanúságot is szenvedtek Érte.

b) Hol tartózkodott az Úr Jézus feltámadása után?

- Lakóhelyre nem volt szüksége, de a mennybe nem ment még fel.

Amikor húsvét reggelén, közvetlenül feltámadása után Mária Magdolnának megjelent az Úr Jézus, kijelentette neki: „Ne érj hozzám, mert még nem mentem fel Atyámhoz...” (Jn 20,17). Ünnepelesen tanítványai szeme láttára akart a mennybe menni, hogy elfoglalja helyét az Atya jobbján. A mennybemenetelig negyven nap telt el. Kérdés, hol tartózkodott az Úr Jézus ez alatt az idő alatt? Nem tudjuk. Bi-

zonyos, hogy nem volt szüksége lakóhelyre, élelemre, ruházatra, pihenésre. A feltámadt testnek semmire sincs szüksége, még levegőre sem. Veszély nem fenyegeti. Romolhatatlan, számunkra láthatatlan, de Isten láthatóvá is teheti, ha akarja. A feltámadt test olyan szellemi, mozgékony, mint a lélek. A gondolatot is követi. Az Úr Jézus az egész világmindenséget is bejárhatta a negyven nap alatt. A zárt ajtón is keresztül tudott hatolni. Nem volt tehát probléma számára, hogy hol töltse azt a negyven napot.

c) Hol és kinek jelent meg az Úr Jézus feltámadása után?

- A Szentírás az Úr Jézusnak tizenegy megjelenését említi a mennybemenetelig.

Valószínű, hogy sokszor és sokaknak megjelent az Úr Jézus, amely jelenésekről az evangéliumok és az apostolok levelei nem beszélnek. Tizenegy megjelenésről azonban a Szentírás alapján biztosan tudunk.

Elsőnek az az eset van feljegyezve, amikor az Úr Jézus Mária Magdolnának jelent meg a sziklás kertjében, a feltámadás reggelén. Utána közvetlenül a többi jámbor asszony a sírtól hazafelé tartva szintén látta az Urat, és hallotta utasítását: „Üdv, nektek! Ne féljete! Menjete, mondjátok meg testvéreimnek, hogy menjenek Galileába, ott majd meglátnak engem!” (Mt 28,8-10).

Szent Lukács evangélista írja, hogy még aznap megjelent az Úr Jézus Péter apostolnak (24,34), a két emmausi tanítványnak az Emmausba vezető úton (24,13-35), és este a tizenegy apostolnak (24,36-43).

Az emmausi tanítványok még aznap este visszamentek Jeruzsálembe, és felkeresték az apostolokat, akik Tamás kivételével együtt voltak. Örömmel újságolták nekik, hogy látták az Urat. „Miközben erről beszéltek, Jézus megjelent közöttük, és így szólt hozzájuk: 'Békesség nektek! Én vagyok, ne féljete!' Zavarukban és félelmükben azt hitték, hogy szellemet látnak. De ő így szólt hozzájuk: 'Miért vagytok megzavarodva? S miért támadt kétely szívetekben? Nézzétek kezemet és lábamat! Én vagyok! Tapintsatok meg és lássátok! A szellemnek nincs húsa és csontja, mint nekem.'” (Lk 24,36-43).

„Tamás, melléknevén Didimusz, egy a tizenkettő közül, nem volt velük, amikor eljött Jézus. A tanítványok azonban mondták neki: 'Láttuk az Urat!' De ő kételkedett: 'Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát, és ujjammal a szegek helyét nem érinthetem, kezemet pedig oldalába nem teszem, nem hiszem!' Nyolc nap múlva ismét együtt voltak a tanítványok, és Tamás is velük volt. Eljött Jézus zárt ajtón keresztül, és közéjük lépett e szavakkal: 'Békesség nektek!' ezután Tamás-hoz fordult: 'Tedd ide ujjadat, és nézd kezemet! Nyújtsd ki kezedet, és tedd az oldalamba! És ne légy hitetlen, hanem hívő!' Tamás felkiáltott: 'Én Uram, én Is-

tenem! Jézus csak ennyit mondott: 'Azért hiszel, Tamás, mert látsz engem? Boldog, aki nem lát, mégis hisz!' (Jn 20,24-29).

Szent János evangélista leírja az Úr Jézus megjelenését a Tiberiás tengernél, a csodálatos halfogás esetében, amikor Péternek átadja főhatalmat (Jn 21,1-19).

Az Úr Jézus megjelenését a galileai hegyen Szent Máté közli (Mt 28,16).

Szent Lukács az ünnepélyes mennybemenetelt jegyezte fel Bethania közelében (24,50).

A többi megjelenést Szent Pál apostol említi. Szerinte Jakab apostolnak és egy alkalommal egyszerre mintegy ötszáz embernek is megjelent az Úr Jézus (1Kor 15,6-7).

Egészen más természetűek az Úr Jézusnak azon megjelenései, amelyek mennybemenetele után történtek.

A mennyei dicsőségből való megjelenéséről is beszél a Szentírás egy esetben, amikor Szent Pálnak, illetve Saulnak, nyilatkoztatja ki magát a damaszkuszi úton. Saul buzgó farizeus zsidó volt. „Még mindig dühtől lihegve halállal fenyegette az Úr tanítványait. A főpap elé járulva kérte, adjon nekik ajánlólevelet a damaszkuszi zsinagógához, hogy megkötözve Jeruzsálembe hozhassa azokat a férfiakat és asszonyokat, akikről ki tudja deríteni, hogy ezt a tanítást követik.

Útközben már Damaszkusz közelébe érkezett, amikor hirtelen mennyei fény ragyogta körül. A földre zuhanva hallotta, hogy egy hang így szól hozzá: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” Erre megkérdezte: „Ki vagy te, Uram?” Én vagyok, Jézus – felelte –,akit te üldözöl.” (Nehéz neked az ösztöke ellen rugdalóznod!) Erre remegve ő álmélkodva így szólt: „Uram, mit akarsz tőlem, mit tegyek?” Az Úr azt válaszolta: „Kelj, fel, menj be a városba, ott majd megmondják, mit kell tenned!” Útitársai lenyűgözve álltak mellette, mert bár a hangot hallották, senkit sem láttak. Saul meg, amikor feltápáskodott a földről, hiába nyitotta ki a szemét, semmit sem látott. Úgy vezették be kezénél fogva Damaszkuszba. Három napig nem látott, és étlen-szomjan maradt.” (ApCsel 9,1-19).

Ez az esemény teljesen átformálta Sault, s az Úr Jézus leghatásosabb apostolává, Szent Pállá tette.

Az Egyház szentjeinek életében azóta többször is előfordult már hasonló jelenés, de ezek magánjellegűek, magán-kinyilatkoztatások, amelyek az illető szenteknek szólnak, nem kötelező érvényűek az egész Egyházra nézve, de mégis információ hordozók, bár az Egyház megítélésének mindig ki kell tenni.

d) Miért nem jelenik meg az Úr Jézus mindenkinek, hogy bárki meggyőződhesen feltámadásáról?

- Ez az Úr Jézus titka, de a mi gondolkodó elménk is talál rá magyarázatot.

„Majd ha látom, elhiszem!” – mondják egyesek. Ilyen szigorú feltételekhez kötik bizonyos tények elfogadását. Sokszor nem csak Isten, Krisztus létevel, de igazán könnyen elfogadható, magától értetődő dolgokkal szemben is ilyen bizalmatlannak az emberek. Vannak pl., akik még ma sem hisznek az űrrepülésben, vagy más egyéb emberi alkotás sikerében. Ha jobban megvizsgáljuk a hitetlenkedés indítékát, rájövünk, hogy az nem a józanságra, tárgyilagosságra való törekvésben áll, amivel az illető bizalmatlankodik a legtöbb esetben takaróznak. Egyáltalán nem minden vonatkozásban ilyen „józanok” és „óvatosak”. Bizonyos dolgokat nagyon is könnyen elhisznek, bizonyos vonatkozásban nagyon is hiszékenyek. Könnyen elhiszik azt, ami számukra előnyös, hízalgő. A bizalmatlankodás legmélyebb forrása tehát inkább az *ellenszenv*, a nem akarás. Ebben az esetben pedig a tények látása nem sokat segít. Bizonyíték erre a hitetlenkedő zsidók magatartása az Úr Jézus csodáival szemben. Számptalan csodát láttak, mégsem hittek. Mindig újabb csodát követeltek. Ilyenformán, ha az Úr Jézus maga meg is jelenne az ilyen ellenszegülő embereknek, akaratukat akkor se törné meg kényszerrel. Kibúvó mindig maradna a tagadás számára: először is, hogyan lehetne azonosítani a megjelent alakot a történeti názáreti Jézussal? Ha mennyei dicsőségben jelenne meg, akkor az az ítéletet, így kárhózatot jelentené a lázadó léleknek. Az Istent kereső, az igazsággal szemben készséges léleknek pedig nincs szüksége a megjelenésre. Számára elegendő bizonyíték áll rendelkezésre, hogy hihessen az Úr Jézus feltámadásában. Aki tiszteletben tartja az emberi lélek vallásos igényeit, az Istennel való kapcsolat vágyát, továbbá megbecsüli az emberi tudomány, kultúra értékeit, a történelem dokumentumait, az emberi ész érveit, az teljes, megnyugtató bizonyosságot szerezhet az Úr Jézus feltámadásának történeti tényéről. Bizonyos, hogy maga az Isten tiszteletben tartja saját ajándékait: az ember kutató törekvését, a kutatás vívmányait, a tudomány vívmányait. Éppen ezért nem mellőzi, hanem igénybe veszi azokat, és azokra alapozza az üdvözítés isteni művét. Szükségtelen tehát a megjelenés csodáinak a szaporítása.

e) Milyen intézkedéseket tett az Úr Jézus feltámadása után?

- A győzelem karizmáiban részesítette Egyházát.

Az Úr Jézus ismerte emberi gyarlóságainkat, szellemi, lelki elesettségtünket. Erőinket nem akarta túl nagy próbának kitennt. Csak olyan dolgok elfogadását követelte, amelyeket Ő maga előzőleg alaposan megindokolt. Fokozatosan, szelíden nyilatkozttatta ki saját természetfölötti igazságát. Tanítványainak nem mondott el egyszerűre mindent. Először isteni hatalmáról akarta őket meggyőzni életével, tet-

teivel, csodáival. Az Oltáriszentség titkát a kenyérszaporítás csodájával készítette elő. Szenvedésének misztériumát Lázár feltámasztása előzte meg. Az Utolsó vacsorán elhangzott búcsúbeszéd kinyilatkoztatásai egész földi életének, csodáinak és a jövődöleése beteljesedésén nyugszanak. Mindent azért tett, hogy elhiggye a világ: Ő és az Atya egy, az Atyától jött, és az Atyához tér vissza (Jn 17). Kereszt-halálának megrázó eseményét csak az élhette túl megbotránkozás nélkül, aki hitt az Ő istenségében.

Miután pedig az Úr Jézus feltámadt, többé nem volt szüksége önigazolásra. Személyének végleges és teljes győzelmével olyan igazságokat és intézkedéseket akart alátámasztani, amelyek művének győzelmére vonatkoznak. Amint az Ő személye, úgy az Ő műve, az Egyház is legyőzi a világot, a romlást, a pusztulást. Feltámadása utáni intézkedéseiben a bűn, a poklok erői, a pusztulás, a világ, a tér és idő, a történelem feletti hatalmat adta át Egyházának.

Ez a hatalom hármias vonatkozásban érvényesül:

1. *A bűnbocsánatban úrrá lesz az Egyház a lélek romlása felett.* Újjá tudja teremteni a lelket. Ezt a hatalmat, a bűnbocsátás hatalmát kapta meg az Egyház a feltámadás napjának estjén, amidőn az Úr Jézus megjelent tanítványainak, és rájuk lehelt, és azt mondta: „Vegyétek a Szentlelket! Akiknek megbocsátjátok bűneit, bocsánatot nyert, akinek pedig megtartjátok, az bűnben marad.” (Jn 20,23)
2. Péternek, illetve az Egyház fejének legfőbb hatalmában, *csalatozhatóatlan tanító és kormányzó tevékenységében úrrá lett az Egyház a szellem romlása, tévelygése felett,* amelyek az emberiség közösségének, az egész világnak a romlását okozzák. Az Egyház feje az igazság, az út az élet biztos jelzője. Az őt követők közössége megbonthatatlan és megdönthetetlen.

A történelem pusztító erői feletti hatalmat adta át az Úr Jézus az Egyház első fejének, Péternek, amikor feltámadása után megjelent a Tiberiás tavon halászó tanítványoknak. Az utasítását követő csodálatos halfogás után a parton megvendégelte őket. A tanítványok közül Péter, Tamás (iker), Nathanael, János, Jakab és még kettő meg nem nevezett jelen. Ekkor tette fel az Úr Jézus háromszor – kis szünettel egymást követően – Péternek a kérdést: „Simon, János fia, szeretsz-e engem?” Péter mindannyiszor megvallotta szeretetét, az Úr Jézus pedig mindannyiszor így szólt hozzá: „Legeltesd az én bárányaimat!” Bár még földi életében megígérte Péternek (Simon) a főhatalmat (Mt 16), de ténylegesen ekkor adta át (Jn 21).

3. Végül *megnyilvánul az Egyház hatalma az idők múlása felett*. Az idő mutatja meg, hogy az Úr Jézus szavai az Egyházban működik. „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak” (Mt 24,35). Krisztus igéivel minden tervet és időt legyőző erőt kapott az Egyház. Feltámadása után a galileai hegyen adta át az Úr az igehirdetés hatalmát Egyházának: „Menjetek el az egész világra és tanítsatok minden népet ... és íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt 28, 16-20)

77. HOGYAN MENT AZ ÚR JÉZUS A MENNYBE?

Feltámadása után a negyvenedik napon, az Olajfák-hegyén, tanítványai jelenlétében.

*Út az egekbe és vezér,
Légy a szívünknek drága cél.
Légy könnyeink után öröm,
Boldog jutalmunk örökkön.
(VIII. Orbán)*

Feltámadása után negyven napra Jézus felhívta tanítványait az Olajfák-hegyére. Végső utasításai után a szemük láttára felemelkedett, és egy felhő eltakarta Őt. A tanítványok tovább néztek utána, de egyszerre két férfi termett mellettük, fehér ruhába öltözve, és így szóltak: „Galileai férfiak! Mit álltok itt égre emelt tekintettel? Ez a Jézus, aki közületek az égbe emelkedett, úgy jön el ismét, amint szemetek láttára a mennybe ment.” (ApCsel 1,11)

77. Mit tanít az Egyház?

Krisztus testestől-lelkestől a mennybe ment (D 2, 13, 20, 54).

Az Atya jobbján ül, testben, természetes létmódja szerint (D 73, 422, 874 stb.).

Mit mond a Biblia?

Márk 16, 15-20.

Aztán így szólt hozzájuk: „Menjete el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek! Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki nem hisz, az elkárhozik. Akik hisznek, azokat ezek a jelek fogják kísérni: Nevemben ördögöt űznek, új nyelveken beszélnek, kígyókat vehetnek kezükbe, és ha valami mérget isznak, nem árt nekik, ha pedig betegekre teszik a kezüket, azok meggyógyulnak.” Urunk Jézus, miután szólt hozzájuk, felment a mennybe, elfoglalta a helyét az Isten jobbján, ők meg elmentek, s mindenütt hirdették az Evangéliumot. Az Úr velük volt munkájukban, és tanításukat csodákkal kísérte és igazolta.

a) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus a mennybe ment?

- Visszatért az Atyaistenhez, örök isteni dicsőségébe.

A mennyország nem lent vagy fent van, a csillagok végtelen messzeségében, hanem ott, ahol Isten dicsősége kinyilvánul. Ugyanolyan láthatatlan, mindenütt jelenvaló, mint az Isten. Amikor az Úr Jézus a mennyországba ment, a saját isteni világába, dicsőséges országába távozott. Számunkra az Isten világa titok, megközelíthetetlen. Csak azok látják meg, akik üdvözülni fognak, vagyis a mennyországba jutnak. Az Úr Jézus testestül-lelkestül ott van már, mindenkit megelőzve. Onnan fog eljönni a világ végén az Ítéletre. Ezt imádkozzuk a Hiszekegyben: „Fölment a mennyekbe, ott ül a mindenható Atyaistennek jobbjára felül, onnan lesz eljövendő, ítélni eleveneket és holtakat.”

b) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus mennybemenetelét?

- Húsvét után a negyvenedik napot követő vasárnap.

Az ünnep hivatalos neve: Urunk Jézus Krisztus mennybemenetele. Szent Ágoston az 5. században apostoli eredetűnek mondja ezt az ünnepet. Régen körmenettel ünnepelték az Úr Jézus utolsó útját az Olajfák-hegyére, ahonnan a mennybe ment. Az ünnepi nagymisében evangélium után eloltják a húsvéti gyertyát, és elviszik az oltár mellől. Ez az Úr Jézus mennybemenetelének szertartásos jelképe.

c) Milyen ígéretet tett az Úr Jézus mennybemenetele előtt?

- Megígérte, hogy elküldi a Szentlelket.

A tanítványokat nagyon elszomorította az Úr Jézus távozásának híre. Nem voltak ugyan még teljesen tisztában az Ő személyével, de egészen lenyűgözte őket az isteni szeretet, amely szent emberségén keresztül áradt feléjük. Túlságosan emberi, természetes volt még a ragaszkodásuk hozzá. Úgy gondolták, hogy távozásával egészen elveszítik Őt. Ezért, vigasztalásképpen így szólt hozzájuk az Úr Jézus az Utolsó vacsorán: „Most elmegyek ahhoz, aki küldött engem. Senki közületek nem kérdi tőlem: Hova megy? - Hanem mivel ezeket mondtam, szomorúság tölti el szíveteket. De én az igazságot mondom: Jobb nektek, ha én elmegyek, mert ha nem megyek el, a Vigasztaló nem jön el hozzátok. De ha elmegyek, majd elküldöm hozzátok.” (Jn 16,5-8).

Mennyei dicsőségébe, isteni valóságának teljességébe távozott az Úr Jézus. Léte, kapcsolata az emberekkel, a világgal és tevékenysége tehát éppen nem szűnt meg, hanem mérhetetlenül tökéletesebb, teljesebb, bensőségesebb lett, isteni dicsőségének megfelelően. A Szentlélekisten személyében árad reánk és tölt el bennünket az Úr Jézus valósága, bőséges vigasztalást nyújtva történeti személyiségének elvesztése feletti fájdalmunkban.

A Szentlélek küldésével kapcsolatban különböző egyéb ígéreteket is tett az Úr Jézus. Szent János apostol jegyezte fel ezeket evangéliumában:

(1) „Aki bennem hisz, ugyanazokat a tetteket fogja véghezvinni, amiket én magam cselekszem, sőt, nagyobbakat is fog tenni azoknál ...”

(2) „... Bármit kértek majd nevemben az Atyától, megteszem nektek...” (3) „Kérni fogom az Atyát, és más vigasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki mindörökké veletek marad.”

(4) „Nem hagylak árván titeket, eljövök hozzátok ...”

(5) „Aki pedig szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. Szeretni fogom őt én is, és kinyilatkoztatom magamat neki.”

(6) „Aki szeret engem... Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk, és benne fogunk lakni.”

(7) „Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek” (Jn 14,13-27).

Az Úr Jézus „hét ígérete „címen tartjuk számon ezt az evangéliumi szakaszt.

d) Sikerrel járt-e az Úr Jézus küldetése a földön?

- Az Úr Jézus saját, földi küldetésének célját eléve.

Ha valaki arra gondol, hogy az Úr Jézus tanítványaitól is ott hagyva, keresztre feszítve halt meg, könnyen megfordulhat fejében a gondolat, hogy kudarccal végződött a Messiás élete. Igaz, hogy a feltámadás, a mennybemenetel, a Szentlélek eljövetele is hozzátartozik az Úr Jézus életéhez, sőt, az egész Egyház kétezer éves történetével együtt. A felületes, külső szemlélő mégis kísértésbe eshet: nem volt-e hiábavaló a Megváltó élete és egész munkája? A világ értetlensége és gonoszsága gyakran kergeti effajta elkeseredettségre még a mélyen hívő, buzgó lelkeket is. Egy kis józan megfontolás azonban átsegít minket mindennemű kishitűségen.

Az a biztos tény, hogy az Úr Jézus Isten Fia volt, valóságos Isten, ez pedig teljesen kizárja az Ő személyes célkitűzésének kudarcát. Isten tervei nem hiúsulhatnak meg. Csak arról lehet szó, hogy a mi elképzeléseink a megváltásról nem váltak valóra. Az egyes emberek, sőt az ún. evilág várakozásainak talán nem felelt meg az Úr Jézus műve. Ez valóban így van. Ezzel szemben maga az Úr Jézus úgy nyilatkozott, hogy amit akart, maradéktalanul véghezvitte. Az Utolsó vacsorán, kereszthalálát előre látva, mondta: „Atyám! A művet, amelynek elvégzését rám bízad, véghezvittem.” (Jn 17,4). „Kinyilatkoztattalak téged az embereknek, akiket e világból nekem adtál.” (Jn 17,6). Vagyis az Úr Jézus szándéka az volt, hogy a mennyei Atya nevét, jóságos atyaságát, üdvözítő szeretetét kinyilvánítsa a jóakarató ember számára. Ezt a lehető legtökéletesebben meg is tette. Mindenki, aki keresi az üdvösséget, benne megtalálhatja és meg is találja. Ez az ő küldetésének teljes sikere.

e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus „ül” a mindenható Atyaisten jobbján felől?

- Az „Atya jobbján felől ül” kifejezés annyit jelent, mint az Atyával egyenlő rangúnak lenni.

Antropomorf kifejezésről (emberi viszonyokból vett kifejezés) van szó, amely az egyszerű emberek világában igen gyakori és szükséges is. A képek ragadják meg figyelmüket, indítják meg képzeletüket, gondolataikat, mozgásba hozzák egész lelki világukat, – míg az elvont fogalmak (pl. egylényegűség) csaknem teljesen hatástalanok. A keleti népek jól ismerték a királyi méltóságok mindenekelőttiségét. A király bárki jelenlétében ül, de az ő jelenlétében nem ülhet senki. Ha valakit maga mellé ültetett, azt önmagával egyenlővé tette, legalábbis a tiszteletben.

Az istenség végtelen fölségének, szentségének hordozója, az emberiség meggyőződése szerint, az egyetlen Isten, akit mindenek Urának és Atyjának nevezünk. A

kinyilatkoztatás tudomásunkra hozza, hogy Istenben az Atya személye az, aki istenségét személyének természete szerint, mint az örök forrás birtokolja. Az Atya-isten azonban átadta teljes istenségét a Fiú személyének, mint abszolút, saját tulajdont, amely egyébként az istenség természetéből következik.

A Fiúisten tehát személye szerint kapja, természete szerint viszont örök, abszolút birtokosa az istenség teljességének, mint az Atyaisten. A megtestesülés nem fokozta le a Fiúisten egylényegűségét, teljes egyenrangúságát az Atyaistennel. Már Dávid próféta kifejezte ezt jövendölésében: „Mondta az Úr az én Uramnak: 'Jobbom felől foglalj helyet, míg lábad alá ellenségeidből zsámolyt vetek.'” (Zsolt 110,1).

Az Úr Jézus miután többször is kifejtette az Atya és Fiú egylényegűségét, egyenrangúságát (Jn 5; Jn 7), azt is kijelentette, hogy S mint emberré lett Isten Fia sem vesztette el az egyenrangúságot. Az Emberfia is az Atya jobbján ül. „Egykor látni fogjátok az Emberfiát az Isten hatalmának jobbján ülni és eljönni az ég felhőiben” (Mt 26,64).

78. HOGYAN KÜLDTE EL AZ ÚR JÉZUS A SZENTLELKET?

Mennybemenetele után a tízedik napon, pünkösd ünnepén áradt ki a Szentlélek az apostolokra és általuk a hívekre.

*Kit úgy hívünk, Vigasztaló,
Kit ad nekünk az Alkotó,
Te élő forrás égi láng,
Szent kenet, égből szállj le ránk.
Te hét ajándék kútfeje,
Atyánk kegyelmes jobb keze,
Az Úr erős ígérete,
Sugalmas ajkak ihlete.
(Rabanus Maurus)*

Az apostolok együtt voltak a zsidók pünkösdjének reggelén. „Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol egybegyűltek. Majd lángnyelvek lobbantak, és szétoszolva leereszkedtek mindegyikükre. Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek, és különböző nyelveken kezdtek beszélni úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket.” (ApCsel 2, 1-4).

78. Mit tanít az Egyház?

Krisztus mennybemenetele után a tízedik napon elküldte a Szentlelket (D 344).

Mit mond a Biblia?

János 16, 5-15.

Most elmegyek ahhoz, aki küldött. De senki sem kérdezi közületek: Hová mégy? Inkább szomorúság tölti el szíveteket, amiért ezt mondtam. De az igazságot mondtam: Jobb nektek ha elmegyek, mert ha nem megyek el, akkor nem jön el hozzátok a Vigasztaló. Ha azonban elmegyek, akkor elküldöm. Amikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről. A bűnről, amiért nem hittek bennem. Az igazságról, hogy az Atyához megyek, s többé nem láttok. Az ítéletről, mivel a világ fejedelme ítélet alá esett. Még sok mondanivalóm volna, de nem vagytok hozzá elég erősek. Hanem amikor eljön az Igazság Lelke, ő majd elvezet benneteket a teljes igazságra. Nem magától fog beszélni, hanem azt mondja el, amit hall, és a jövődőt fogja hirdetni nektek. Megdicsőít engem, mert az enyémből kapja, amit majd hirdet nektek. Mondom, ami az Atyáé, az enyém is. Azért mondtam, hogy az Atyámtól kapja, amit majd hirdet nektek.

a) Miért küldte el az Úr Jézus a Szentlelket?

- Hogy képessé tegyen minket az Úr Jézus követésére.

Azt a feladatot kaptuk mindannyian az Úr Jézustól, hogy Őt kövessük, Hozzá hasonlóak legyünk. Úgy szeressük a mennyei Atyát és az embereket, amint Ő szerette. Ha kell, még életünket is adjuk oda értük. Ez olyan nehéz feladat, hogy meghaladja a mi emberi erőnket. Hogy úgy éljünk, mint az Úr Jézus, ahhoz az Úr Jézus isteni lelkére, lelkének isteni erejére van szükségünk. Az Úr Jézus isteni Lelke pedig a Szentlélekisten, a harmadik isteni személy. Nos, Ő ezt is megadta nekünk. Saját isteni lelkét is átadta, hogy egészen olyanok lehessünk, mint Ő maga, s ezáltal üdvözülhessünk. „A Vigasztaló pedig a Szentlélek, akit az Atya az én nevemben küld, ő majd megtanít titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek” – mondta az Úr Jézus (Jn 14,26).

b) Ki a Szentlélek?

- A harmadik isteni személy, valóságos Isten az Atyával és a Fiúval együtt.

Az Ószövetség még nem tudott a Szentlélekről mint a harmadik isteni személyről, de a próféták már beszéltek az Úr Lelkéről, amelyről azóta tudjuk, hogy ő a Szentlélek. A Bölcsesség könyvében olvassuk: „Az Úr Lelke ugyanis betölti a föld kerekességét...” Joel próféta pedig így ír: „Aztán pedig kiöntöm lelkemet minden emberre, és prófétálni fognak fiai és leányaitok” (3,1). Az Újszövetségben

már világosan kiderült, hogy a Szentlélek a harmadik isteni személy. Az Úr Jézus kifejezetten Szentléleknek nevezi őt. „Veszitek majd a reátok lejövő Szentlélek erejét és tanúim lesztek...” (ApCsel 1,8). Gyakran Vigasztalónak mondja: „... én kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyenek mindörökké...” (Jn 14,16).

A Szentlélek egyéb elnevezései:

- az Atya ígérete
- Magasságbeli Erő
- az Igazság Lelke
- a Lélek.

Az Úr Jézus nyomán az apostolok is beszélnek a Szentlélekről. Szent Pálnál Isten Lelke, Krisztus Lelke, a Gyermekké-fogadás Lelke, Isten Fiának Lelke nevek fordulnak elő. Ezekben a Szentírásban található neveken kívül a hittudomány más elnevezésekkel is illeti a Szentleket: pl. Isten ajándéka, Isten uja, az Üdvösség záloga, Szeretet Lelke, az Egység Lelke stb.

c) Melyek voltak a pünködsi csodajelek?

- A titokzatos „szélzúgás”, a tüzes nyelvek, Péter beszédeinek megértése, mindezek csodálatos hatása.

Szent Lukács evangélista írta le a pünködsi eseményeket az Apostolok Cselekedetei című művében. Beszámol benne a körülményekről: milyen ellenséges volt a hangulat a zsidók körében az Úr Jézussal szemben. Mennyire gyengék voltak a tanítványok is küldetésük teljesítéséhez. Ilyen helyzetben lehetetlennek látszott az Úr Jézus művét folytatni. Nos, ebből az emberileg teljesen kilátástalan helyzetből emelte ki a Szentlélekisten az Evangélium ügyét, és vitte diadalra.

Először is egy fizikai csodával, az égből támadó szélzúgás csodájával, – amely nem a természet rendje szerinti szélvihar volt – felkeltette Jeruzsálem népének figyelmét, és az apostolok köré terelte a világ minden tájáról összesereglett zsidók tömegét. Ehhez járult még a leereszkedő és szétoszló tüzes nyelvek jelenségének csodája.

Ennél azonban nagyobb és döntőbb jelentőségű volt az erkölcsi csoda, a Szentlélek eljövételének lelki hatása. Mindenekelőtt az apostolok lelkét betöltő Szentlélek természetfölötti világosságot és erőt adott nekik, hogy krisztusi küldetésüket vállalják és buzgón szolgálják. Azután hatalmat kaptak ahhoz, hogy a Szentleket másokkal is közöljék. Ez meg is történt, mert Péter apostol beszédére, amelyet csodálatos módon minden nemzetiségű ember megértett, a tömeg is fellelkese-

dett, hívó lett és megkeresztelkedett. Így dicsőítette meg a Szentlélekisten pünkösdkor az Úr Jézust a megszülető Egyházban. Ez a pünkösd csoda azóta is világít az Egyház hitében és apostoli erejében.

d) Nem az Úr Jézus „szelleme” csupán a Szentlélek?

- Az Úr Jézus úgy mutatta be nekünk Őt, mint valóságos isteni személyt.

Nagyon érthető, hogy megkísérti az embert a gondolat: talán csak arról van szó, hogy az Úr Jézus „szelleme”, emléke tovább hatott az apostolokra, a halottak iránti tisztelet által hatványozott erővel. Hiszen az emléke mindenkinek szebb, hatásosabb, mint a valóságos jelenléte.

A pünkösd eseményeket tehát ebből az egyszerű, természetes emberi adottságból is meg lehet talán magyarázni, és akkor nem szükséges pünkösd csodáról és a Szentlélek isteni személyéről beszélni.

Ez az ellenkezés egy parányi igazságból indul ki. Abból, hogy az embernek is van szelleme, amely az ember halála után is él, bár a túlvilágon, és maradandó művei által a világban is hatékony. Néha erősebben, mint valóságos jelenléte idejében.

Az Úr Jézus esetében is volt ilyesmiről szó. Az ő emberi lelkének is megvolt a maga természetszerű hatása. Ám Ő Isten is volt. Isteni Lelke a Szentlélekisten, aki valóságosan is ki tudott áradni, nem csupán az emlékek ereje által. Hogy valóban ez történt, annak bizonyítéka az Úr Jézus szava, aki az emlékezésen túlmenően a Szentlélek tényleges eljövételét ígérte.

e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus „küldi” a Szentleket?

- Az Atya és a Fiúisten egységéből származik öröktől fogva a Szentlélek isteni személye. Ezt a származást küldetésnek is nevezzük.

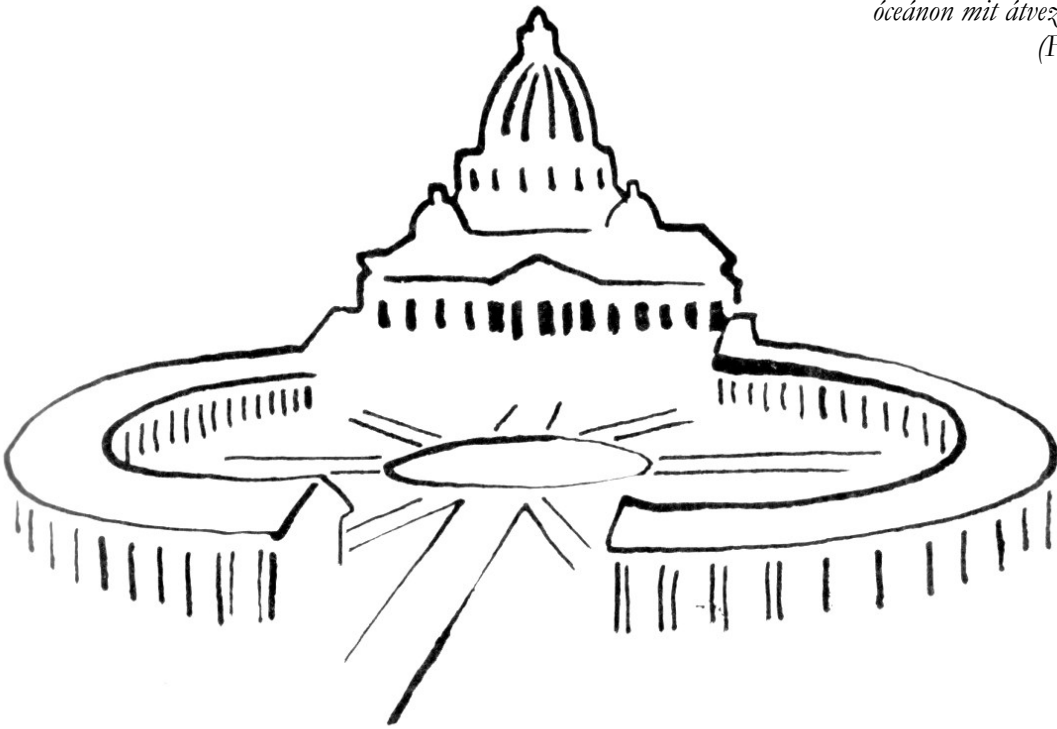
Apostoli Hitvallásunk bővebbik változata világosan kimondja, hogy a Szentlélek „az Atyától és a Fiútól származik”. Az Úr Jézus szavaira támaszkodik az Egyháznak ez a tévedhetetlen tanítása. Ő ugyanis egy-szer az Atyát, máskor önmagát jelöli meg mint a Szentlélek jövetelének forrását: „... én kérni fogom az Atyát, és más Vigasztalót fog nektek adni, hogy veletek legyen mindörökké: az Igazság Lelkét.” (Jn 14,16). Máshol pedig ezt mondja: „Mikor pedig eljön a Vigasztaló, akit én küldök nektek az Atyától, az Igazság Lelkét, aki az Atyától származik, ő majd bizonyosságot tesz énfelőlem” (Jn 15,26). Ezt a látszólagos ellentmondást feloldja számunkra az Úr Jézus, amikor ezt mondja: „Minden, ami Atyámé, enyém is.” (Jn 16,15). A Szentlélek küldetésében (missio) is megkülönböztetjük az örök küldetést, amely az isteni származás, és az időbeli küldetést, mely kiáradása a világra.

B. JÉZUS KRISZTUS A EGYHÁZBAN

79. HOGYAN MARADT KÖZÖTTÜNK AZ ÚR JÉZUS?

Egyházában, amelyet Ő alapított.

*Péter, milliók ajkával megvallottad,
hogy szeretsz
A te hajódba költözöm,
óceánon mit átvezetsz;
(F.L.)*

Még földi életében ígéretet tett Péter apostolnak az Úr Jézus, hogy Egyházat alapít, melyet sziklára épít. Vagyis az elpusztíthatatlan lesz. Így szólt Péterhez: „Te, Péter vagy, és én erre a sziklára építem egyházamat, s a pokol kapui sem vesznek rajta erőt.” (Mt 16,18)

79. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház közösség, melyet Krisztus Isten alapított, hogy megváltásának üdvös művét örökkössé tegye (D 703, 1621, stb.).

Az Egyház tagsága Krisztus fősege alatt egyetlen, titokzatos testet alkot, mely Krisztus oldalából formált jegyes (D 468, 705, 480, stb).

Mit mond a Biblia?

Efezusiaknak 4, 3-7.11-16.

Törekedjete rá, hogy a béke kötelékével fenntartsátok a lelki egységet. Egy a test, és egy a Lélek, mint ahogy hivatástok is egy reményre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten, mindnyájunk Atyja, aki mindennek fölötte áll, mindent áthat, és mindenben benne van. Mindegyikünk Krisztus ajándékozásának mértéke szerint részesült a kegyelemben.

Ő némelyeket apostollá, másokat prófétává, ismét másokat evangélistává, pásztorrá és tanítóvá tett, hogy szolgálatuk betöltésére neveljék a szenteket, és felépítsék Krisztus testét, amíg mindnyájan el nem jutunk a hitben és az Isten Fia megismerésében az egységre, és meglett emberré nem leszünk, elérve Krisztus teljessége életkorának mértékét. Akkor majd nem leszünk éretlenek, akiket a megtévesztő emberi tanítás és a tévedésbe ejtő álnokság minden szele magával sodor. Inkább igazságban kell élnünk és szeretetben, hogy egyre inkább összeforjunk a Fővel: Krisztussal. Ő az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle ízületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi fel saját magát a szeretetben.

a) Hol találjuk meg az Úr Jézust?

- Egyházában, melyet alapított.

Számunkra, akik Istent keressük, az a legfontosabb, hogy küldöttét, Krisztust megtaláljuk. De hol van Ő, hol keressük? Ő maga gondoskodott arról, hogy megtalálhassuk. Egyházat alapított, amelyben titokzatos módon benne él. Aki tehát az Egyházat ismeri, az Őt ismeri. Aki az Egyházhoz tartozik, az Őhöz tartozik. Aki az Egyházra hallgat, Őrá hallgat. Aki az Egyházért dolgozik, Őneki dolgozik. Aki az Egyházat szolgálja, az Ur Jézust szolgálja. Az Egyház apostolainak mondta az Úr Jézus: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket megvet, engem vet meg...” (Lk 10,16).

b) Hol van az Úr Jézus Egyháza?

- Helytartójának közösségében, a katolikus keresztény közösségben.

A világban nagyon sokféle társaság van, melyek mind „egyház”-nak nevezik magukat. Sőt, azt állítják, hogy ők az Úr Jézus egyházai. Az Úr Jézus viszont csak egyetlen társaságot, Egyházat alapított, és ezt az egyetlen Egyházat Péter nevű apostolára és az utódaira bízta (Mt 16).

Az Ő igazi Egyháza tehát az a társaság, amelynek alapja (vezetője) Szent Péter apostol utóda. Ez az Egyház pedig a katolikus Egyház. A katolikus Egyház különösen ügyel arra, hogy a Péterrel való jogfolytonosságot fenntartsa, ez az apostoliságot jelenti. (Itt megjegyzendő, hogy más egyházak pl. az ortodoxia más apostollal – Jakab – való egységét hangsúlyozva különül el.)

c) Szüksége van-e mindenkinek az Egyházra?

- Az Egyház nélkül senki sem üdvözülhet.

A mennyei Atyához csak az Úr Jézus által juthatunk. Őt viszont másképpen nem tudjuk megközelíteni, csak az Egyház által. Éppen ezért lehetetlen az Egyház nélkül üdvözülnünk. Kivétel nélkül minden emberre vonatkozik ez. Első benyomásra nehezen fogadható el ez az igazság. Nem beszélve azokról az évezredekéről, amelyek megelőzték az Egyház alapítását. Még az ún. Újszövetség korában is nagyon sokak számára hozzáférhetetlen volt az Egyház és elérhetetlen még ma is.

Ha csak az Egyház által lehet üdvözülni, hogyan üdvözülhetnek a tőle távol élő lelkek? Nehézségeinket úgy oldhattuk meg, hogy tisztázzuk a fogalmakat. Az „Egyházzal lenni” sokféleképpen lehet, csakúgy, mint az „Úr Jézussal lenni”. Amint az Úr Jézus is létezett valamiképpen már születése előtt (mint ígéret), hasonlóképpen az Egyház is „létezett” korábban, mint az eljövendő Szabadítóhoz tartozók társasága. Hogy az Úr Jézus, illetve az Ő Egyháza miképpen áll mindenkinek a rendelkezésére, az az Úr Jézus titka. Ő meg tudja azt tenni, hogy mindenki számára hozzáférhető legyen valamiképpen. Ezt bizonyára meg is teszi, hiszen mindenki üdvösségét őszintén akarja.

Egyrészt tehát arról van szó, hogy valamiképpen az Egyházhoz tartozhat mindenki, másrészt pedig arról, hogy kötelessége mindenkinek az Egyházhoz tartozni úgy, ahogy számára az lehetséges, különben nem üdvözülhet.

d) Miről ismerhető fel az Úr Jézus Egyháza?

- Az Úr Jézus ismertetőjegyekkel látta el Egyházát.

Ezek az ismertetőjegyek az: 1. apostoliság, 2. egység, 3. egyetemesség, 4. szentség.

Sokszor lehet hallani a panaszt: honnan tudom én, hogy melyik az igazi Egyház, amikor annyi van belőle, és mindegyik önmagát ajánlja. Ezért egyesek feljogosítva érzik magukat arra, hogy egyformán jónak, vagy egyformán rossznak tartásuk valamennyit. Pedig ez nyilvánvalóan helytelen magatartás. *A sokféle egyház csak arra kötelezhet bennünket, hogy megkeressük az igazit.* Ez senki számára nem lehetetlen. Van ugyanis az összes keresztényeknek egy közös kincse: az összes egyházakat magába foglaló keresztény vallásnak az alapító levele, a Szentírás. Ez történeti okmány is, amely tartalmazza az Úr Jézus rendelkezéseit Egyházára vonatkozóan. A Szentírást kell tehát elsősorban tanulmányozni és abból kell megállapítani, hogy milyen/melyik az Úr Jézus Egyháza.

Világosan megállapítható belőle, hogy az igazi egyháznak *apostolinak* kell lennie, vagyis az apostolok egyházának folytatása kell hogy legyen. Az apostolok az első közösség, egyháza pedig Szent Péter legfőbb hatalmára épült. Tehát Szent Péter utódainak legfőbb hatalmára kell hogy épüljön az igaz egyház.

Az is világos, hogy az igaz egyháznak *egynek, egységesnek* kell lennie, mivel egyetlen, oszthatatlan főhatalomra épül (Mt 16).

Megállapítható továbbá, hogy az Úr Jézus saját hatalmát ruházta Egyházára, amely krisztusi hatalom az egész világra, minden népre, az egész emberi életre kiterjed, vagyis *katolikus, egyetemes* (Jn 17,18). Ez azt is jelenti, hogy az Egyház hite egész, teljes. Vállalja Krisztus teljes igazságát.

Végül azt is megígérte Egyházának az Úr Jézus, hogy saját természetfölötti életét, *szentségét* is átadja neki, illetőleg azoknak, akik Őhöz tartoznak. „... aki énben nem hisz, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekedni fogja azokat ...” (Jn 14,12). Az Úr Jézus sajátos tettei pedig az erkölcsi és fizikai csodák. Az tehát az Ő Egyháza, amelyben ezek a csodák meg is találhatók.

Miután ezt tisztáztuk, csak az marad hátra, hogy megkeressük a sok közül azt az egyházat, amelyben ezek az ismertetőjegyek mind megvannak, vagyis amely egyház Szent Péter utódainak a főhatalmán nyugvó egységes egyház, vagyis apostoli, egységes, továbbá, amely világfölötti krisztusi öntudattal rendelkezik, és Krisztussal teljes egységet vállal, vagyis egyetemes (katolikus). Végül fel tudja mutatni a természetfölötti erő jegyeit, a csodákat, vagyis szent.

e) Hogyan van jelen az Úr Jézus az Egyházban?

- Az Úr Jézus önmaga közlése által van jelen az Egyházban.

Az Egyház – a közöttünk élő Krisztus. De Krisztus nemcsak „köztünk él”, hanem fölöttünk, az Egyházon kívül is. Vagyis az Egyház nem meríti ki teljesen Krisztus valóságát. A kettő közötti viszony egészen sajátos titok. Szent Pál apostol a hitvestársi viszonyt Krisztus és az Egyház viszonyával hasonlítja össze. „A férfi éppen úgy feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak ... Ti, férfiek, szeressétek feleségeteket, amiképpen Krisztus is szerette az Egyházat, és önmagát adta érte avégett, hogy megszentelje és megtisztítsa a víz fürdőjében az élet igéjével, s dicsővé tegye magát az Egyházát, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtelen.” „Soha senki sem gyűlöli a testét, sőt, ellenkezőleg, táplálja és ápolja, akárcsak Krisztus az Egyházat, mert mi az Ő testének tagjai vagyunk, húsából és csontjából valók.” „Nagy titok ez: mondom én, Krisztusra és az Egyházra értem” (Ef 22-32). Más egyéb helyen egyszerűen csak Krisztus Testének nevezi Szent Pál az Egyházat (Ef 1,23; 4,4; Kol 1,18).

Ezek a hasonlatok arra világítanak rá, hogy az Úr Jézus és Egyháza között egy bizonyos egység van. Ez az egység az Úr Jézusnak azon tevékenységén nyugszik, amellyel önmagát közli az Egyház közösségével és tagjaival. E közlés által saját életét, valóságát adja át Egyházának: elsősorban lelkének, a Szentléleknek folytonos küldetésében.

A Lélek ereje által pedig emberi valóságát is megteremti az Egyházban a keresztség vizének ereje által. Kiteljesíti valóságos testének, az Eukarisztianak táplálékával; tisztogatja, erősíti, gyarapítja a szentségek közlésében. Lelki tevékenységét az igehirdetés művében végzi. Igazságait nem a papír holt betűibe zárva, mint elvont normákat nyújtja, hanem mint az élő valóság tanítását. Aki az élő Egyház igehirdetésében részt vesz, az fogadja be az élő Krisztus szellemi közlését.

80. MI AZ EGYHÁZ?

Krisztus titokzatos teste.

*Krisztus fényes,
makulátlan kelybe
a szennyezett ércék aranyából.
Romlatlan benne vére,
öröksége, hangja tiszta,
egeken áthatol.
(F.L.)*

Az Egyház az Úr Jézus híveinek közössége. Azok alkotják, akik hisznek az Úr Jézusban, megkeresztelkednek és engedelmeskednek az Egyháznak, illetve az Egyház látható fejének, a pápának, aki az Úr Jézus helytartója, földi helyettese. E közösség lelke az Úr Jézus Lelke, a Szentlélek, aki az Egyházat Krisztus titokzatos testévé teszi.

80. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház szentsége, vagyis jele és eszköze, az Istennel való egységnek és az egész emberiség egységének (Lumen gentium 3.).

Az Egyház tökéletesen önrendelkező, független közösség – societas perfecta (D 330, 498. stb.).

Szervezeti felépítése végleges. Monarchikus: egyetlen fő birtoklója a teljhatalomnak. (D 2053.).

A közösségek összes földi jogaival is rendelkezik (D 1697, 1730, 1731 stb.).

Látható és felismerhető társaság, sajátos ismertető jegyekkel rendelkezik, amelyek minden más közösségtől megkülönböztetik (D 86, 223, 247, 464, 853. stb.).

Hierarchikus közösség (D 41, 44, 150, 426. stb.).

Sem a laikusoknak nincs hatalma, sem a hívek közösségének nincs hatalma a hierarchia fölött (D 361, 1509, 1822).

Az Egyház egy és egyetlen (D 1960, 14, t36, 480. stb.).

Az Egyház szent, katolikus és apostoli (D 6, 86, 468, 288, 480, 14, 423, 464, 347, 1686. stb.).

Az Egyház örökös és az üdvösséghez mindenki számára szükséges (D 1793, 39, 246, 430. stb.).

Mit mond a Biblia?

János 17, 9-11; 14-19.

Értük könyörgök. Nem a világért könyörgök, hanem azokért, akiket nekem adtál, mert a tiéd – hisz ami az enyém, az a tied, s ami a tied, az az enyém – és én megdicsőültem bennük. Én nem maradok tovább a világban, de ők a világban maradnak, én meg visszatérek hozzád. Szent Atyám, tartsd meg őket a nevemben, akiket nekem adtál, hogy egy legyenek, mint mi.

Átadtam nekik tanításodat, de a világ gyűlölte őket, mert nem a világból valók, amint én sem vagyok a világból való. Nem azt kérem tőled, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól. Hiszen nem a világból valók, amint én sem vagyok a világból való. Szenteld meg őket az igazságban, mert hiszen a tanításod igazság. Amint te a világba küldtél, úgy küldöm én is őket a világba. Értük szentelem magamat, hogy ők is szentek legyenek az igazságban.

a) Mi teszi az Egyházat egységes, élő szervezetté?

- Az Egyház szervezetének lelke a Szentlélek-Isten.

Az emberi testünk minden tagját a lélek kapcsolja össze. Amíg a lélek a testben van, vele együtt van az működik. A lélek jelenlétének bizonyítékai a szellemi képességek jelenléte (értelem, akarat, memória, intuitív gondolkodás, psziché, stb.)

A lélek a testet élteni, növeszti, gyarapítja. A test összes tevékenységét a lélek irányítja, rendezi. Ha a lélek eltávozik, minden szétesik, testünk elporlad, nem lesz többé működő szervezet az emberi test. Hasonlóképpen az Egyház szervezetében is van egy életető lélek, Krisztus isteni lelke, a Szentlélek-Isten, a harmadik isteni személy. Ő az, aki egyesíti az Egyház tagjait, élteni az Egyházat és irányítja. Ezért az Egyházat nem lehet elpusztítani és nem is tévedhet el. Amint az Úr Jézus mondotta: „A pokol kapui nem vesznek erőt rajta” (Mt 16,18). Vagyis az ördög, és semmilyen más szellemi érdek nem tudja félrevezetni és nem tudja elpusztítani.

b) Mihez lehet hasonlítani az Egyházat?

- Leggyakrabban az Úr Jézus testéhez hasonlítjuk, de sok más hasonlatot is ismerünk.

A test hasonlat a teljes összetartozást, az egzisztenciális létet, az életben való közösséget jelenti. Szent Pál apostol „*Krisztus Testé*”-nek nevezte az Egyházat. Természetesen nem az Ő valóságos, igazi teste, mint az Oltáriszentség, hanem csak valamiképpen, titokzatos módon teste. Ezért mi „Krisztus titokzatos Testé”-nek nevezzük.

Az Úr Jézus sokat beszélt az Isten országáról, az Egek országáról, vagyis a mennyországról, amelyet Ő hozott a földre. Bár az Isten országa és az Egyház nem ugyanaz, mégis nevezhetjük az Egyházat az *Isten országának* is, bár ez egy földi értelemben vett ország hasonlata.

A II. Vatikáni Zsinat az „*Isten népe*”-nek is nevezte az Egyházat. Azoknak a lelkeknek a közössége, akik őszintén keresik az Istent, és hálásan elfogadnak mindent, ami Istentől jön. Az ilyen lelkek természetesen szívesen beleilleszkednek az Úr Jézus titokzatos testének, az Egyháznak a szervezetébe, ha lehetővé válik számukra. Ezért még mielőtt belépnének az Egyházba, lélekben már hozzá tartoznak. A Zsinatnak egy másik elnevezése az Egyházzal: „*Isten jele* a történelemben”, „A népek között támadt *jel*”. Vagyis az Egyház Isten létét, hatalmát, kegyelmét, akaratát, világosságát jelzi a népek között a világban.

Kezdetől fogva elterjedt továbbá egy hasonlat, amely „*Péter hajója*”-nak nevezi az Egyházat. Az élet háborgó tenger, amelyen csak a Szent Péter, az Úr Jézus helytartója által vezetett hajó menekül meg és jut célba. Sziklára épült várhoz, világító oszlophoz, az igazság oszlopához és sok más egyébhez hasonlítjuk még az Úr Jézus Egyházát.

c) Mi az Egyház célja, feladata a világban?

- Jelzi és valósítja az egységet Istennel, valamint az emberiség egységét.

Az Utolsó vacsorán így imádkozott az Úr Jézus a mennyei Atyához: „Amint te küldtél engem a világba, úgy küldöm én a világba őket.” (Jn 17,18). Azokról beszélt itt a Mester, akik az Ő hívei, akik az Ő társaságát alkotják, vagyis az Egyházról. Az Egyház rendeltetése a világban ugyanaz, ami az Úr Jézusé: az *Isten megdicsőítése* és ezáltal az *emberek üdvözítése*. „Én téged megdicsőítettek a földön ...” – mondja az Úr. Továbbá: „Megismertettem nevedet az emberekkel ...” Az ugyanis az emberek üdvössége, örök élete, hogy „megismerjenek téged, egyedül igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust.” (Jn 17)

Az ismereten túl Krisztus által az üdvös kapcsolat is megvalósulhat. Ehhez a feladathoz adta át az Úr Jézus a saját üdvözítő hatalmát Egyházának. Az Egyház képes megismertetni a lelkekkel az igaz Istent, Jézus Krisztust, az Ő szándékait, akarát, amelyet kinyilatkoztatott s amelyre az embernek szüksége van az üdvösséghez. Mindezt ugyanolyan biztonsággal, tévedhetetlenül teszi az Egyház, mint maga a Mester. Ez az Egyház krisztusi küldetése, amely szent és sérthetetlen, egyáltalán nem függ az emberektől. Senki el nem veheti tőle a jogát, hogy isteni küldetésének eleget tegyen.

Ez a „misszió”, az Egyház üdvözítő tevékenysége a legbensőbb módon összefügg az emberiség földi sorsával is. Semmi sem fontosabb a földi élet számára sem, mint a lélek helyes, „üdvös” állapota. Ilyen és csakis ilyen alapon, vagyis az emberek lelki magatartásán, hitén, erkölcsi életén keresztül, közvetve folyik bele az Egyház az emberiség földi sorsának alakításába, és ezt pedig isteni jogon teszi.

Egészen más szempont az, hogy az Egyház földi, evilági társadalmi tényező is. Mint ilyen, a társadalomtól is kaphat megbízást. Evilági missziója is lehet az Egyháznak. Ezt az emberi jogát senki sem vitathatja el tőle. Az Egyház pedig a történelem folyamán vállalt is ilyen társadalmi funkciókat, feladatokat – felebaráti szeretetből. Ebből az álláspontból kiindulva érthetjük csak meg az Egyház középkori társadalmi szerepét, amely vitathatatlanul szükséges volt és áldásos az emberiségre nézve. Viszont az is igaz, hogy az Egyház nem krisztusi, hanem emberi megbízásból „társadalmi misszió”-ként töltötte be ezt a szerepet, amelyet a társadalom el is vehet tőle. A közélet irányítását ma az ún. civil erő végzi.

d) Vannak-e hibák az Egyházban?

- A földi Egyház küzdő egyház, amely állandó harcban áll a rosszal saját magában is.

Igen kedvenc témája a világnak – különösen a hitetleneknek – az Egyház kritizálása. Néha még a katolikusok is élvezettel beszélnek ki az Egyház gyengéit, hogy a saját „modernségükre, mélyenjáró gondolataikra” felhívják a figyelmet. Ez olykor divatszerűen hullámszik végig az Egyházon. Nem is lehet kétségbe vonni a tényeket: minden időben akadtak hibák, visszás dolgok az Egyházban. Nem csak az Egyház tagjainak életében, az egyszerű hívektől egészen a pápákig, hanem még egyes kimondottan egyházi intézkedések is hibásnak látszottak néha, sőt talán annak is bizonyultak.

Tudnunk kell azonban, hogy amit egyes emberek – vagy talán az emberek nagy sokasága is – rossznak mondanak, az még egyáltalán nem biztos, hogy rossz. (Például: nagyon sokan szidják az Egyházat, mert a házasságot felbonthatatlannak tartja.) Könnyen belátható az is, hogy az Egyház egyes tagjainak élete nem jelenti az Egyház szándéka szerinti életet. Bármilyen volt is a pápák, a papok vagy a hívek élete, az Egyház mindig a krisztusi életet hirdette, hamisítatlanul. Az Egyház éppen arra törekszik, hogy önmaga tagjait megszentelje, a bűnöktől megtisztítsa, és a krisztusi életre nevelje. Ez az Egyház belső alakulása, önmegváltása. Világosan kell látnunk azt is, hogy az egyházi intézkedések közül csak azok tévedhetetlenek, amelyeket az Egyház „kifejezetten” Krisztus nevében tesz, a lelkek üdvössége érdekében. Ilyenek a *hit és erkölcsi élet törvényei*, továbbá a legfőbb kormányzó jogán hozott *egyházi törvények*, ún. fegyelmi törvények, amelyek bűn terhe mellett kötelezőek. A fegyelmi törvényekről tudnunk kell, hogy azok, mivel a törvényhozói hatalomra támaszkodnak, természetük szerint változtathatók, a fegyelmezett élet céljainak megfelelően. Az Egyház törvényei változtathatók és változnak is. Megváltoztatásuk nem jelenti azt, hogy rosszak voltak, csak azt, hogy már nem célszerűek. Ami az Egyházban szent és szeplőtelen, az a krisztusi örökség: az Igazság Lelke és az igazság megvalósítását munkáló Lélek, Krisztusnak az Egyházban lakó Lelke, a Szentlélekisten.

e) Hányféle állapota van az Egyháznak?

- A teljes Egyház: a küzdő, a szenvedő, a győzedelmes egyházból áll.

Az Isten országa ott van, ahol Isten dicsősége megvalósul a lélekben. Ez a megvalósulás különböző mértékű lehet. E különböző mértéknek megfelelően van az Isten országának háromféle állapota.

A *küzdő egyházban* jelen van ugyan az Isten dicsősége, de ez még nem teljes és nyilvánvaló. Harcban áll a sötétséggel, az emberi gyengeséggel, amely az Egyházban is előfordul. A földön élő egyház a küzdő egyház.

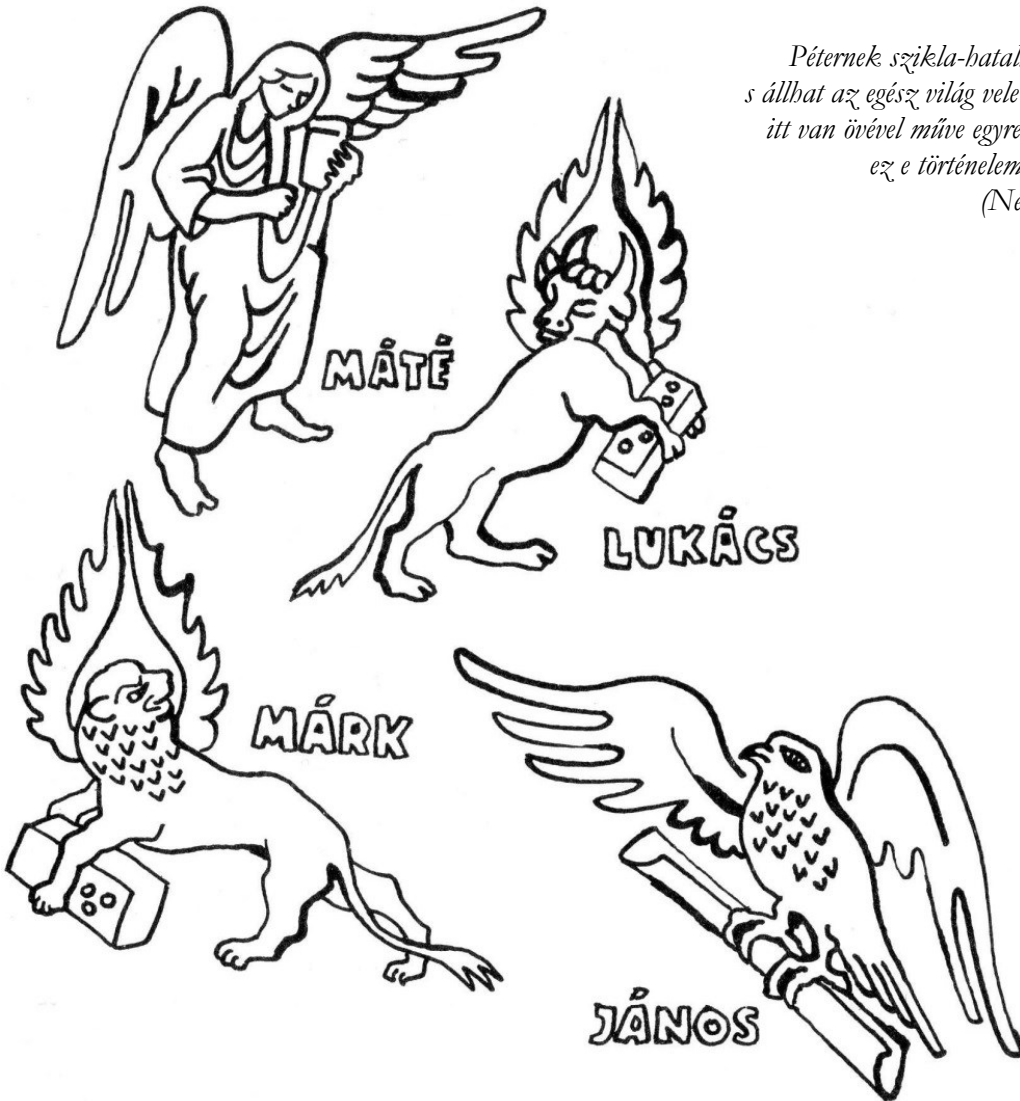
Egészen más azoknak a lelkeknek állapota, akik már kiszabadultak a földi élet törvényei alól, a próbatétel ideje lejárt a számukra, küzdeni már nem tudnak, de még nincs bennük megdicsőülve az Isten. Lelkük még tisztulatlan, gyarló szokásokkal, teremtményekhez húzó hajlamokkal terhelt. Ezeknek szenvedés által kell tisztulniuk a tisztító tűzben. A tisztító tűzben szenvedő lelkek alkotják a *szenvedő egyházat*. Az Egyház tanítása szerint a küzdő egyház tagjai segíthetnek szenvedő testvéreiken imádsággal, szentmiseáldozattal, jó cselekedetekkel, bűcsük elnyerésével.

Isten dicsősége teljessé válik azoknak a lelkében, akik az üdvösség állapotába jutnak, az Isten színe látására. Ezek az üdvözült lelkek, akik Isten dicsőségében önmaguk dicsőségét is megnyerik. Ők alkotják a *győzedelmes egyházat*, a mennyországot.

E hármasság egybekapcsolja az egyetlen Fő, Jézus Krisztus, akinek a helyettese a látható, küzdő egyházban Szent Péter utóda, a pápa.

81. MI AZ EGYHÁZ KÜLDETÉSE ELSŐSORBAN?

Krisztus tanúja az egész világon.

*Péternek szikla-hatalmat adott
s állhat az egész világ vele szemben,
itt van övével műve egyre nagyobb,
ez e történelemben a Jel.
(Németh A.)*

Az Úr Jézus végső utasítása tanítványai számára: „Amikor leszáll rátok a Szentlélek, erő tölt el benneteket és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában, Szamariában, sőt egészen a világ végső határáig.” (ApCsel 1,8)

81. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház célja, hogy a Krisztus által szerzett üdvösséget és annak összes javait minden idők emberéhez eljuttassa. (D 1821, 1955 stb.)

Különösképpen feladata az Egyháznak, hogy élő és autentikus tanítóhivatala Krisztus tanítását csorbíthatatlanul és romlatlanul őrizze és továbbadja. (D 1957, 2145)

Mit mond a Biblia?

Máté 28, 16-20.

A tizenegy tanítvány elment Galileába, arra a hegyre, ahová Jézus rendelte őket. Amint meglátták, leborultak előtte, bár néhányan kételkedtek. Jézus odalépett hozzájuk, és így szólt: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népet! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek! És én veletek vagyok mindennap a világ végéig.”

a) Hogyan tanúskodik az Egyház Krisztusról?

- Megmutatja a világnak Krisztus igazságát.

A tanú feladata, hogy elmondja az igazságot, amiről meg van győződve. Az apostolok Egyháza hallotta az Úr Jézus tanítását és látta életét. Az Ő tanítását és életét kell megmutatnia a világnak, hogy felismerhesse a világot: Krisztus valóban az Istentől jött, Ő a Megváltó és Üdvözítő. A mai Egyház azonos az apostolok egyházával, Krisztus hiteles örököse.

b) Mit örökölt az Úr Jézustól az Egyház?

- Egész életét, ami teljes mivoltát jelenti.

Földi élete folyamán mindent átruházott az Úr Jézus apostolainak közösségére, vagyis Egyházára. Mindenekelőtt a tanítását bízta rájuk. „Menjetek, hirdessétek: Közel van a mennyek országa ...” (Mt 10,7). Megmutatta nekik az üdvösség útját, a szeretet életét. Testét, Véréit is átadta nekik az utolsó vacsorán. Mennybemene-tele előtt hatalmával is felruházta őket: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket!” (Mt 28,18-19) Végül pünkösdkor Szentlelkét is kiárasztotta rájuk, és „birtokukba adta” mint az Egyház Lelkét.

c) Milyen ígéretet tett az Úr Jézus az Egyháznak?

- Megígérte Egyházának, hogy közösségben lesz vele a világ végéig.

Mennybemenetele előtt az Úr Jézus megadta végső utasításait tanítványainak: *fohlytassák az Ő munkáját*. Tanítsanak minden népet és kereszteljék meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. De biztatásul és bátorításul azt is hozzátette: „... és én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” (Mt 28,19-20). Ez az ígéret biztosíték arra, hogy az Egyház fennmarad. Bizonyos, hogy hamarosan elpusztult volna, ha az Úr Jézus nem tartotta volna fenn. Ma is hatalmas ellenségei vannak az Egyháznak, a jövőben még nagyobbakra is számíthatunk. Semmiképpen nem menekülne meg a pusztulástól, és főképpen feladatát nem tudná teljesíteni, ha az Úr Jézus nem maradna vele. De biztosak lehetünk: sohasem fogják legyőzni az Egyházat, mert az Úr Jézus vele marad mindvégig, vagyis az Egyház végső, teljes győzelméig.

d) Van-e az Egyházhhoz hasonló intézmény a világtörténelemben?

- Az Egyház valósága páratlan, természetfölötti jelenség az emberiség életében.

A keresztények gyakran azzal bizonyítják az Egyház krisztusi eredetét, hogy minden nehézség ellenére is fennáll, immár huszadik évszázada. Szent Ágoston már az ötödik században megilletődve elmélkedett ezen. Sokan nincsenek azonban meggyőződve arról, hogy ez a pusztán tény bizonyítékul szolgálhat. Arra hivatkoznak, hogy vannak „vallások”, amelyek jóval öregebbek a keresztény Egyháznál, mint pl. a buddhizmus, a sintoizmus, konfucianizmus stb. A mohamedanizmus nem sokkal fiatalabb. Ezek a vallások pedig nem állíthatják önmagukról, hogy isteni alapításúak. Következésképpen a kereszténység kétezer évéből sem kell szükségképpen erre következtetni.

Először is azt kell tisztáznunk, hogy az említett vallások és a katolikus Egyház mint önmagával folyton azonos, egységes szervezet, nem ugyanazon természetű dolgok. A jelzett pogány vallások, a vallásnak mint örök emberi törekvésnek a szüleményei, formái, amelyek egyes népeknél jellegzetesek, állandó karaktert vesznek fel. Szó sincs azonban ezekben az esetekben olyan egységes szellemi, lelki, erkölcsi tartalmú közösségről, mint az Egyház. Mint ilyen, a világtörténelemben teljesen páratlan jelenség az Egyház. Az emberi alkotmányok, szervezetek ugyanis nem bírják ki az olyan próbatételeket, mint az Egyház kétezer éve. Az egykori zsidó bölcs, Gamaliel is így intette társait, akik oly vadul üldözték az őskeresztények egyházát: ha emberi mű, úgymint elpusztul hamarosan.

Másként viszont nem csak a pusztán léte bizonyít, hanem egész valósága, amint a történelemben megnyilatkozik. Valóban isteni „jel” a népek számára. Ez a jelsze-

rűség a világban való működésében mutatkozik meg, azaz mit képvisel és azt hogyan teszi.

e) Mi képesíti az Egyházat küldetése teljesítésére?

- Éltető lelke, a Szentlélekisten.

Akkor lett az Egyház élő, eleven, egyetlen közösséggé, amikor Krisztus Lelke, a Szentlélekisten eljött, és Krisztus híveit az Ő titokzatos testének egységébe forrasztotta. Bár az Úr Jézus még földi életében kialakította az Egyház szervezetét, megállapította a szervek funkcióit, megszabta rendeltetésüket, és megfelelő hatalommal felruházta azokat, ugyanis nyilvánvaló volt e szervezet erőtlensége, tehetlensége pünkösdi napjáig. Az Úr Jézus nehéz óráiban mindenki megbotránkozott, és senki nem állt a helyén. Emberfeletti feladatok, és oly megrokkantak az emberi erők. Semmiképpen nem tölthette volna be az Egyház teste, szervezete hivatását az éltető, elevenítő, erősítő Lélek nélkül.

A Szentlélek vétele után viszont csodálatos bölcsesség és erő költözött az Egyházba. Az apostolok, a hívek megértették hivatásukat, és félelem nélkül, határtalan buzgósággal álltak az Evangélium, az Úr Jézus szolgálatába.

82. KIK AZ EGYHÁZ TAGJAI?

Akik hisznek az Ur Jézusban, megkeresztelkednek, és engedelmeskednek az Egyháznak.

*Ne tőrjél közöttünk hitelent,
Hív néped megszentelt körében:
Miként a jó Pásztor egyetlen,
Úgy a nyáj is osztatlan legyen.
(XIX. sz. ismeretlen szerző)*

Péter apostol az első pünkösdkor kihirdette Krisztus feltámadását és a Szentlélek eljövételét. Sokakat „szíven találtak” szavai, hittek az Úr Jézusban, és azt kérdezték az apostoloktól: „Mit tegyünk hát, emberek, testvérek?” Péter így válaszolt: „Tartsatok bűnbánatot, és keresztelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára!” (ApCsel 2,37-38)

82. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház tagjává kell legyen mindenki – legalábbis szándék szerint –, aki üdvözülni akar. (D 388, 468, 1646 stb.,)

Az Egyház tagjai mindazok – a kisdedek is –, akik meg vannak keresztelve, nem csupán a predestináltak, vagy a hívők, hanem a tökéletesek és bűnösök egyaránt. (D 869, 627, 647, 473, 838, 1358 stb.)

Akik nincsenek megkeresztelve, azok nem tartoznak az Egyház testéhez (D 895)

Az eretnekek, szakadárok, kiközösítettek nem tagjai az Egyháznak (D 1641, 2287)

Mit mond a Biblia?

ApCsel 2, 36-41.

„Tudja meg hát egész Izrael háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek, Úrrá és Messiássá tette!” E szavak szíven találták őket. Megkérdezték Pétert és a többi apostolt: „Mit tegyünk hát, emberek, testvérek? Tartsatok bűnbánatot – felelte Péter –, és keresztelkedjen meg mind-egyiktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára! Így megkapjátok a Szentlélek ajándékát. Mert az ígélet nektek és fiaitoknak szól, meg azoknak, akiket bár távol vannak – meghívott a mi Urunk, Istenünk.” Még más szavakkal is biztatta és buzdította őket: „Engedjétek, hogy kimentsünk benneteket abból a romlott nemzedékből!” Akik megfogadták szavát, megkeresztelkedtek. Aznap mintegy háromezer lélek megtért.

a) Mi kapcsol minket az Úr Jézushoz és Egyházához?

- A keresztség szentsége által leszünk az Egyház tagjai.

Isten kivétel nélkül minden embert meghívott önmagához, hogy legyen az Ő gyermeke és örököse, az isteni élet örököse. Már az első embernek és azóta is minden embernek a lelkében ott van ez az isteni hivatás, de nem minden ember fogadja el. Akik elfogadják, azokat az Úr Jézus titokzatos módon önmagába, titokzatos testébe, az Egyházba kapcsolja. A keresztség szentségében saját képét lelkünkbe oltja, mint egy eltörölhetetlen jegyet. Ez a keresztségi jegy arra kötelez minket, hogy az Úr Jézushoz hasonlóvá legyünk, és kövessük Őt, de arról is biztosít bennünket, hogy ehhez az Úr Jézustól minden segítséget megkapunk.

b) Mi szakít el minket az Úr Jézustól, vagyis az Egyháztól?

- Aki az Egyházzal bármiképpen szembeszáll, önmagát szakítja el tőle és ezzel az Úr Jézustól.

Bár az Úr Jézus képének jele kitörölhetetlen a megkeresztelt lelkéből, mégsem vagyunk elszakíthatatlanok az Úr Jézustól és Egyháztól. Aki ugyanis szembeszáll az Egyházzal, nem engedelmeskedik neki, és tanítását, törvényeit nem fogadja el, az saját magát erőszakosan kitepi az Egyházból, az Úr Jézus titokzatos testéből. Ennek a szakadásnak örökre megmarad a helye saját lelkében. Itt a földön folyton „vérzik”, sajog a helye, a kárhozatban pedig a pokol örök szenvedésének forrása lesz. Az Úr Jézus mondta: „... ha (valaki) az Egyházra nem hallgat, az olyan, mint a pogány.” (Mt 18,17)

c) Miben áll a krisztusi hit?

- A krisztusi hit alapja az Úr Jézus személyének szóló feltétlen bizalom.

„Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem hisz a Fiúnak, nem fog életet látni, hanem Isten haragja marad rajta.” (Jn 3,18). Ezenkívül számtalanszor olvassuk az evangéliumokban, hogy higgyünk neki, mert csak akkor vagyunk az övéi és általa a mennyei Atyáé.

Ennek a benne való hitnek pedig a legelső jellemzője, hogy: 1. az ő *személyének szől*. Nem egyik vagy másik tanítását kell hinni. Nem is csak a Róla szóló tanítást, hanem az Ő személyének kell hinni, vagyis Őelőtte kell meghódolni. Tanítását, igazságait, törvényeit is csak azért kell hinni, mert Ő mondja. Még ha be is lát-nánk értelmünkkel azok helyességét, akkor sem azért fogadjuk el azokat, hanem azért, mert az Úr Jézus mondja, illetőleg Egyháza, amelyben tovább él közöttünk.

Egy másik jellemzője a krisztusi hitnek, hogy: 2. *teljes és feltétlen* hit. Vagyis egy-részt nem csupán egy szellemi állásfoglalás, vélekedés, hanem egész lényemnek a meghódolása, életemnek, gondolkodásomnak, szavaimnak és cselekedeteimnek a törvénye, irányítója. „Bizony, bizony mondom nektek, aki énbennem hisz, amely tetteket én cselekszem, ő is cselekedni fogja azokat!” (Jn 14,12) – mondja az Úr Jézus. Másrészt a krisztusi hit nemcsak teljes, hanem feltétlen is. Mindenáron – életünk árán is – engedelmeskedünk szavának. „Mindaz közületek, aki le nem mond mindenről (értem), amije van, nem lehet tanítványom.” (Lk 14,33)

d) Lehet-e mindenki az Egyház tagja?

- Mindenki lehet az Egyház tagja, aki hisz az Úr Jézusban és kész megkeresztelkedni.

Nem kétséges, hogy Isten mindenkit meghívott önmagához, tehát hajlandó mindenkit el is fogadni egyszülött Fiában, Jézus Krisztusban. Az is bizonyos, hogy az Úr Jézus sem tagadja meg senkitől az egységet a keresztség által, aki teljesíti ennek feltételeit: vagyis igazán hisz benne és kéri a keresztséget. Csak az a kérdéses, vajon ezeket a feltételeket képes-e mindenki megtenni: szerezhet-e mindenki megfelelő ismeretet az Úr Jézusról, amely őt a hitre indítja, és ha már hisz, módjában áll-e mindenkinek megkeresztelkedni? Az első pillanatra úgy látszik, hogy nyilvánvalóan nem lehet mindenki az Egyház tagja. Hisz sokan nem hallják meg az Evangéliumot, és a keresztelésről sem tudnak. Tudnunk kell azonban, hogy többféleképpen lehet az Egyházhoz tartozni. Mindenki csak olyan módon köteles hozzá tartozni, amilyen módon az számára lehetséges. Lehetetlenre senkit sem kötelez Isten.

Egyesek számára világos az Úr Jézus személye, az Egyház és a keresztség is elérhető, formális, teljes értelemben. Ebben az esetben formálisan, teljes értelemben kell az Egyházhoz tartoznia. Sokan vannak olyanok, akik hallottak ugyan az Úr Jézusról, az Egyházról, de nem látják világosan. Ha megvan bennük a szándék, hogy tisztázzák ezt a kérdést, és óhajtják tudni az igazságot azért, hogy elfogadják és hozzá igazodjanak, akkor szándék szerint máris az Egyházhoz tartoznak.

Végül, talán olyanok is vannak, akik semmit sem hallottak az Evangéliumról. Az ilyen lelkeknek azt az ismeretet és lelki indítást kell elfogadniuk, amit éppen kaptak az Istentől. Ha ezt készségesen megteszik, akkor Isten népéhez, a világosság fiaihoz tartoznak, az Isten országának reménybeli örökösei. Az pedig, hogy a hívást az ismeret adott mértéke szerint ki-ki elfogadja, a szabad akarat hatalmában áll. Tehát valamiképpen mindenki lehet, mindenütt, minden időben az Egyház tagja (vö. K. Rahner anonim keresztények elméletével).

e) Milyen jogai és kötelességei vannak az Egyház tagjainak?

- Az Egyház tagjai számára a jogok és kötelességek forrása az Úr Jézus személye.

Szent János apostol evangéliumában olvassuk az Úr Jézusról: „Mindazoknak pedig, akik befogadták, hatalmat adott, hogy Isten gyermekeivé legyenek.” (Jn 1,12) Akik az Egyház tagjai, az Úr Jézus titokzatos testének tagjai, az Úr Jézus személyének hordozói lettek, és így az Úr Jézus személyiségéből forrászó jogok örökösei. Az Úr Jézus Egyházában letétbe helyezte mindazokat az eszközöket és kegyelmeket, amelyek felhasználásával és segítségével az Egyház tagjai, Isten igazi gyermekei lehetnek, vagyis nevéhez méltóak. Az Egyház tagjainak joguk van te-

hát mindezekhez a kellékekhez, amelyeket összefoglalva az Egyház lelkipásztori szolgálatainak nevezünk. E szolgálat keretébe tartoznak: a szentmiseáldozat, a krisztusi tanítás, a szentségek és a szentelmények. Ha ezeket a kegyelmi eszközöket természetüknek megfelelően használjuk, akkor azok kegyelmi tartalmát is jogszerűen birtokoljuk. Mindezeket a kincseket azonban, amelyek számunkra az Úr Jézus szent nevének áldásai, nem csupán jogoknak tekinthetjük, hanem a legszorosabb értelemben vett köteleességeknek is. Aki ugyanis az Úr Jézus szent nevét hordozza, annak kötelessége e névnek megfelelni, az ehhez szükséges eszközöket felhasználni.

83. MILYEN HATALMAT KAPTAK AZ ÚR JÉZUSTÓL AZ APOSTOLOK ÉS UTÓDAIK, A PÜSPÖKÖK?

Az Úr Jézus próféta, pásztori és papi hatalmát örökölték.

*Az Úr Jézus imája:
„Amint te (Atyám) a világba küldtél,
úgy küldöm én is őket a világba.”
(Jn 17,18)*

Elsősorban arra kaptak megbízást az apostolok, hogy hirdessék az evangéliumot. Ez a próféta vagy tanító-hatalom. Azután feladatuk kapták, hogy kormányozzák, irányítsák a hívek életét Krisztus követésében. Végül a megszentelő hatalom által Krisztus életében részesítik a lelkeket a szentségek által. Így hozzák létre az egységet Krisztussal az Egyházban.

83. Mit tanít az Egyház?

Az apostol-utódok tisztsége a hívek tanítása, kormányzása és megszentelése. (II. Vatikáni Zsinat: Christus dominus 11.)

A megyéspüspök legelső feladata az Evangélium hirdetése. (12.)

A megyéspüspök megszentelő tisztsége gondoskodni az istentiszteletről és a hívek kegyelmi életének szolgálatáról. (15.)

A megyéspüspök pásztori szolgálatával a híveket hivatásuk betöltéséhez segíti. (16.)

Mit mond a Biblia?

ApCsel 6,1-7

Ez időtájt, hogy a tanítványok száma egyre nőtt, zúgolódás támadt a görögök között a zsidók ellen, hogy a mindennapi alamizsnaosztáskor az ő özvegyeket háttérbe szorítják. Ezért a Tizenkettő összehívta s tanítványokat. „Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten szavát, s az asztal szolgálatát lássuk el. Testvérek, ezért szemeljetek ki magatok közül hét jó hírben álló, Lélekkel eltelt bölcs férfit. Ezeket megbízzuk a munka irányításával, mi meg majd az imádságnak és az Isten szava szolgálatának szenteljük magunkat.” Tetszett a javaslat az egész közösségnek, és kiválasztották Istvánt, ezt a hittel és Szentlélekkel eltelt férfit, aztán Fülöpöt és Prohórust, Nikánort és Timont, Parmenászt és Miklóst, az antióchiai jövevényt. Az apostolok elé állították őket, azok imádkoztak és rájuk tették kezüket. Az Úr szava terjedt, úgy hogy a tanítványok száma igen megnőtt Jeruzsálemben, még a (zsidó) papok közül is tömegesen hódoltak a hitnek.

a) Miben áll az apostolok hatalma?

- Az Egyetlen közvetítőt, az Úr Jézust képviselik.

Az Úr Jézus az egyetlen közvetítő a mennyei Atya és az emberek között: Ő kapcsol össze minket Istennel, a mennyei Atyával. Az Úr Jézus azonban felhatalmazta apostolait és utódaikat, a püspököket és papokat, hogy ebben a munkában helyettesítsék Őt. Ez a közvetítés hármasság feladat: tanítói, kormányzói és papi szolgálat.

b) Mikor és hogyan adta át az Úr Jézus apostolainak és utódainak a közvetítés hármasság hatalmát?

- A Szentírásból és a szenthagyományból ismerjük ezeket az eseményeket.

Az Utolsó vacsorán arra adott felhatalmazást az apostoloknak az Úr Jézus, hogy helyette átváltoztassák a kenyeret és a bort az Ő szent testévé és vérévé a szentmisében, és ugyancsak helyette a mennyei Atyának adják Őt áldozati ajándékkul, a

híveknek pedig táplálékul, hogy egyesüljenek Vele. Miután ugyanis Ő mindezt megtette az Utolsó vacsorán, így szólt apostolaihoz: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” (Lk 22,19).

A papi hatalomhoz azonkívül, hogy az embert egyesíti Istennel az istentiszteletben, még az is hozzátartozik, hogy az embereket erre alkalmassá tudja tenni a tanítás és a bűnbocsátás által.

A bűnbocsátó hatalmat feltámadása után adta át, midőn megjelent apostolainak és rájuk lehelt mondván; „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, akinek megtartjátok, az bűnben marad.” (Jn 20,22-23) Az általános tanító- és pásztori hatalmat pedig a mennybemenetele előtt, végső utasításként adta: „Menjétek, tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket. ... Tanítjátok meg őket mindannak megtartására, amit parancsoltam nektek. ...” (Mt 28,19-20)

c) Hogyan szolgálja a papság a földi életet?

- Az élet teljességét szolgálja, amelyre a földi élet irányul.

Az Úr Jézus egyszer így fogalmazta meg küldetését: „Ez Atyámnak akarata, aki engem küldött, hogy mindenkinek, aki a Fiút látja és hisz őbenne, örök élete legyen. ...” (Jn 6,40). Az élet érdekében jött tehát az Úr Jézus, és a papságot is annak érdekében rendelte. *Az életet, a bőségesebb életet, a teljes életet szolgálja a papi hatalom.* Ebben az értelemben az élet – mint teljességre való törekvés – osztatlan, és nem lehet különbséget tenni földi és túlvilági élet között. Általánosságban azonban, amikor az „élet”-ről beszélünk, az élet szükségleteit, kellekeit, feltételeit értjük azon. Így tekintve eléggé élesen elkülönül a földi és az örök élet érdeke. Mások ugyanis a földi élet és mások az örök élet feltételei.

A papság természetesen, hivatás szerint az örök élet feltételeit nyújtja elsősorban. Azonban ilyen értelemben sem érdektelen a papság szolgálata a földi élet számára. Az örök élet feltételei ugyanis a földi boldogulás feltételei is. Isten igazságainak, törvényeinek elfogadása a földi boldogulásnak is alapja általánosságban. Az Úr Jézus határozottan kijelentette: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát és ezek (a földi kellekek) mind hozzáadottnak nektek!” (Mt 6,33). Ezen túlmenően a papság gyakran evilági, társadalmi hivatást is betölt (nevelő, tudományos munka, művészi tevékenység), amely az emberiség történetében felmérhetetlen értékű és jelentőségű.

d) Visszaélt-e hatalmával a papság a történelem folyamán?

- A papságnak is állandó kísértése, hogy saját céljaira használja a hatalmat, amely kísértésben sokan elbuknak.

Az emberek állandó gyanakvással néznek a papokra. Hivatásuk olyan magasztos, emberfölötti, hogy ember szinte teljesen alkalmatlannak látszik rá. Az Úr Jézus helyetteseként kell élnie a papnak az emberek között, az Ő személye képviselőjeként, hordozójaként. Vagyis egész lényének azonosulnia kell az Úr Jézus célkitűzéseivel, törekvéseivel. Azokat kell fenntartás nélkül szolgálnia. Ehhez a feladathoz kapta a papi hatalmat. Ha viszont a pap nem valósítja meg ezt a belső azonosulást az Úr Jézussal, hanem egyéni, önző, evilági célkitűzései, szándékai vannak, akkor fennáll a veszély, hogy papi helyzetét, hatalmát saját egyéni céljainak szolgálatába állítja. Ez súlyos visszaélés a papi hatalommal. Ez az eset áll fenn pl. akkor, ha valaki azt a bizalmat, ami az Úr Jézus helyettese iránt megnyilvánul, arra használná fel, hogy a személye valamilyen vonatkozásban érvényesüljön (társadalmilag, anyagilag, politikailag stb.). Kétségtelen, hogy igen súlyos vádakkal illetik egyesek ezen a téren az egész papságot. Azt állítják, hol a papság a maga lelki hatalmát világi hatalom megszerzésére, politikai uralmuk megteremtésére használják (klerikalizmus).

Világos, hogy az egyes visszaélések nem tagadhatók, és nem is tagadjuk őket. Mindig voltak ilyenek, és mindig lesznek. Az is tény, hogy a történelem folyamán a papság sokszor örvendett különleges előnyöknek (adó-, hadmentesség, világi bíróság alóli kiemeltség, kiközösítő hatalom gyakorlása stb.). Sőt, hatalmas földbirtokokkal, társadalmi, politikai hivatalokkal is rendelkezett. Ezek a világi javak azonban egyrészt a társadalom spontán adományai voltak, másrészt az Egyház, a papság társadalmi szerepével, társadalmi megbízatásával jártak együtt. Általánosságban nem visszaélések szüleményei.

Az Egyház egész történelme azt mutatja, hol a papság sorsa általában – vagyis az Egyház szándékait hordozó, hivatása magaslatán álló papságé – az Úr Jézus sorsa. A világ boldogulásán, a lelkek üdvösségén önzetlenül dolgoznak és a világnak nem jut eszébe, hogy hálás legyen szolgálatukért.

e) Kik, hogyan részesednek a papi hatalomban?

- A papi hatalom teljes birtokosa az apostolok kollégiumának utóda, a püspökök kollégiuma a pápa fősege alatt. Ebből a teljességből részesednek küldetésük mértéke szerint az egyes püspökök illetve a papok.

Az Úr Jézus az egyes papi hatalmak átadásakor mindannyiszor az apostolok egész közösségéhez szólott. A közösségben való részvétel által kapták meg az egyes apostolok a papi hatalmat, amely a sajátjuk lett. Az apostoli kar örököse a

püspökök kollégiuma, amelyet mindig több püspök képvisel a püspökszentelés alkalmával. Az egyes megyéspüspökök az Úr Jézustól kapott közös papi hatalmat a püspöki kollégium nevében gyakorolják, küldetésüknek mértéke szerint. Ezt a tanítást fejtette ki és juttatta teljes érvényre az Egyház életében a II. Vatikáni Zsinat Egyházzól szóló konstitúciója. A püspök viszont, hogy hatalmát gyakorolni és küldetését teljesíteni tudja, saját papi hatalmát közli az áldozópapokkal. Az áldozópapokat szintén küldetésük mértéke szerint részesíti saját papi hatalmában.

84. HOGYAN GYAKOROLJÁK HATALMUKAT A PÜSPÖKÖK?

Az egész világon a püspökök kollégiuma egyházmegyékben pedig az áldozópapok által.

*Azt kaptam én is, amit adbatok:
ajándékom lesz igazán enyém.
Így ragyog kincsetek, főpásztorok:
Lélekből rajzolt papság seregén.*
(F.L.)

Szent Pál apostol igen nagy területen működött. Nem tudta egyedül gondozni híveit. Ezért pásztori tisztségében sokakat részesített. Püspököket, papokat (presbitereket) szentelt. Kréta szigetére Titus nevű tanítványát küldte püspöknek: „Azért hagytalak Kréta szigetén, hogy pótolod, ami hiányzik, s a városokba egyházi előjárókat rendelj, utasításaim szerint!” (Titushoz 1, 5).

84. Mit tanít az Egyház?

A főpásztort a segédpüspökök (25), az egyházmegye egész papsága; megyéspapok és szerzetesek (28), valamint az általános papság tisztsége folytán az összes hívek (17) segítik pásztori munkájában (II. Vatikáni Zsinat: Christus dominus).

Mit mond a Biblia?

1Kor 12,4-11

A lelki adományok, ugyan különbözőek, a Lélek azonban ugyanaz. A szolgálatok le különbözőek, de az Úr ugyanaz. Sokféle a jelek is, de Isten, aki mindenben mindent véghezvisz, ugyanaz. A Lélek megnyilvánulásait mindenki azért kapja, hogy használjon vele. Az egyik ugyanis a bölcsesség ajándékát kapja a Lélektől, a másik a tudás adományát ugyanattól a Lélektől, a harmadik a hitet kapja ugyanabban a Lélekben, vagy pedig a gyógyítás adományát szintén ugyanabban a Lélekben. Van, aki csodatevő hatalmat kap, van, akinek a prófétálásnak vagy a szellemek elbírálásának képessége jut osztályrészül. Más különféle nyelveket, vagy pedig a nyelvek értelmezését nyeri el ajándékkul. Mindezt azonban egy és ugyanaz a Lélek műveli, tetszése szerint osztva kinek-kinek.

a) Kik segítik a püspököket munkájukban?

- Püspöktársaik és a saját felszentelt papjaik.

A püspökök egymaguk ma sem tudják ellátni feladatukat. Ezért összefognak a püspöki kollégiumban, és egymást segítik. Ezenkívül még minden egyes püspök saját egyházmegyéjének területén választ magának a hívek közül segítőtársakat, azokat áldozópapokká szenteli. Átadja nekik a papi hatalmat, és megbízza őket azzal, hogy egy-egy területen Krisztus nevében, de Ő helyette gondozzák a híveket. Ezeket a megbízott papokat plébánosoknak (plébános szó jelentése a nép papja), a plébánosok segítőtársait pedig káplánoknak és hitoktatóknak nevezzük.

b) Kik lehetnek áldozópapok?

- Azok a férfiak, akiket a püspök a papságra kiválaszt.

Mivel az áldozópapok a püspök segítőtársai, azért maga a püspök választja ki őket saját magának. A püspökök pedig a pápa vezetésével szabályokba, törvényekbe foglalták azt, hogy kiket lehet kiválasztani a papságra. Ezeket a szabályokat, törvényeket az Egyházi Törvénykönyv tartalmazza (Codex Juris Canonici – Az egyházi törvénykönyv, Bp, 1986). E törvénykönyv kimondja: csak megkeresztelt férfi lehet pap, aki testileg-lelkileg alkalmas a hívek szolgálatára, aki elvégzi a szükséges hittudományi iskolát, vállalkozik a nőtlenségre, és engedelmességet fogad a püspöknek.

c) Milyen az egyházmegye szervezete?

- Az egyházmegye plébániákra oszlik a plébániák esperesi kerületeket alkotnak.

Ahol a hívek száma már elég nagy és elég erősek ahhoz, hogy vallási ügyeiket önállóan intézzék, ott az Egyház ún. egyházmegyét létesít. Azokat a vidékeket azonban, ahol még nem lehet egyházmegyét létesíteni, missziós területeknek nevezzük.

Az egyházmegyék élén a megyésfőpásztor püspök áll. A megyéspüspök teljes joggal kormányozza és gondozza híveit. Csak a pápának van alárendelve. Az egyházmegye rendszerint nagyobb terület, több százezer hívővel, amelyet nem tud a püspök egymaga gondozni. Ezért az egyházmegye területe egyházközségekre van osztva, amelyeket plébániáknak is nevezünk. Élükön a püspök helyettese, a plébános áll, a plébánosok mellett pedig segédlelkészek: káplánok és hitoktatók működnek, akiket a püspök rendelt a plébánosok mellé. Ahol a hívek még nem képesek önálló egyházközséget alkotni, ott alakuló egyházközségek vannak, más szóval lelkészségek. Ezeket a kihelyezett lelkészek vezetik.

A plébániák vagy egyházközségek viszont esperesi kerületeket alkotnak. Az esperesi kerület közös ügyeit az esperes végzi. Az esperesi kerületek tovább szerveződnek főesperesi kerületekké, amelyeket a főesperesek vezetnek.

Az Egyháznak ez a szervezeti beosztása természetesen magától az Egyháztól, annak legfőbb kormányzójától függ. Éppen ezért az Egyház meg is változtathatja azt, amikor szükségesnek látja. Mindezeket a szervezeti ügyeket is az egyházjog szabályozza.

d) Rábízhatjuk-e magunkat nyugodtan a főpásztor püspökre?

- Számunkra a főpásztor püspök az egész Egyházat képviseli. Teljes bizalommal kell rábízni magunkat.

Csak a pápa, illetve az egész püspöki kollégium a pápával egyetértésben tévedhetetlen. Az egyes püspökök vagy azoknak egy egész csoportja tévedésbe eshet még a hit és erkölcs dolgában is. Ha pedig ez így van, akkor egész egyházmegyéjét téves útra viheti egy-egy püspök. Mi biztosít bennünket arról, hol ez nem történik meg éppen velünk? Hogyan bízhatom én rá magam teljesen megyés főpásztoromra?

Az igaz, hogy csak a pápa és vele egyetértésben a püspökök kollégiuma tévedhetetlen, az egyes püspökök tévedhetnek, de az egyes püspökök nem a saját tanításukat hirdetik és nem a saját elgondolásuk szerint kormányozzák híveiket, hanem az Egyházat képviselik. Az Egyházat szolgálják. Annak tévedésmentes tanítását hirdetik és krisztusi szándékait valósítják meg. Hogy ezt teszik-e, vagy sem, azt a

püspökök kollégiuma és legfőképpen a pápa ellenőrzi. Ha egy főpásztor püspök nem felel meg ennek a feladatának, a pápa felmenti hivatala alól.

Amíg tehát egy főpásztor püspök működik, addig teljes bizalommal lehetünk és kell lennünk iránta. Munkája felett ugyanis örökös a tévedhetetlen Egyház.

e) Hogyan működik a püspöki kollégium?

- Elsősorban az egyetemes zsinat által azonkívül más egyéb szervezetek útján.

A világ valamennyi püspöke együttesen alkotja a püspöki kollégiumot, a pápa fősege alatt. Ez a közösség az egész Egyházat képviseli és jelképezi. A teljes püspöki kollégium akkor működik, amikor annak minden egyes tagja vagy az összes tagok képviselői összegyűlnek egyetemes zsinatra. Ekkor a pápával összhangban az egész Egyház nevében tanácskoznak és döntenek. Döntésük az egész Egyházra nézve kötelező. Az egyetemes zsinaton kívül más módon is megnyilatkoznak a püspökök.

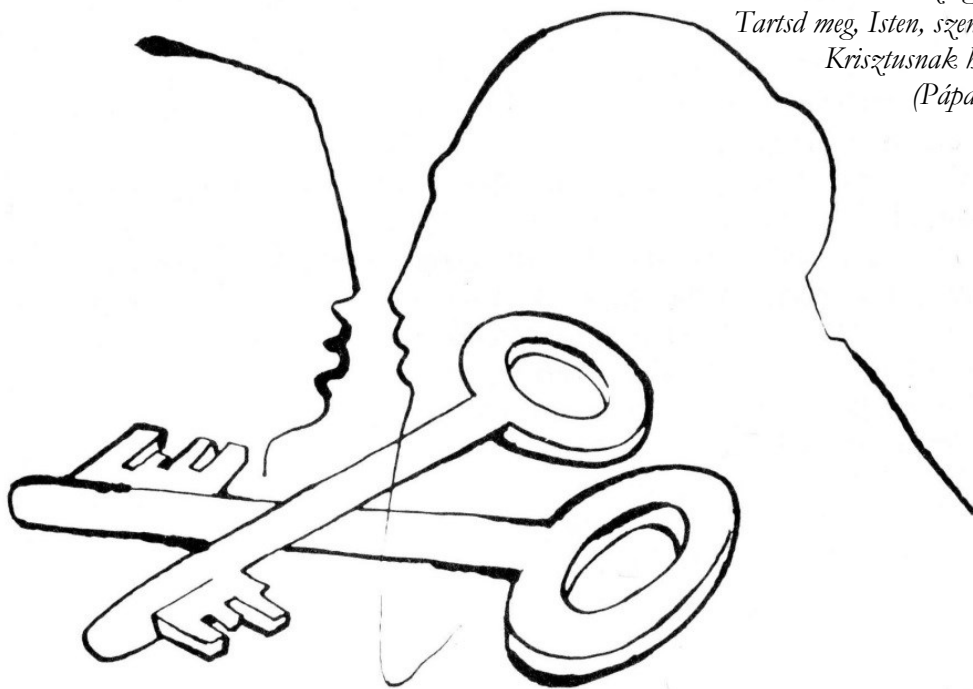
Rómában egy tanácsadó testületük van a szentatya mellett a II. Vatikáni Zsinat óta. Ezt a tanácsadó testületet püspöki szinódusnak nevezik. Ez nem hoz döntéseket, csak tanácsaival segíti a pápát a világegyház kormányzásában. A püspöki szinódus tagjait részben a püspökök választják ki maguk közül, részben pedig a szentatya. A püspöki szinódusnak különböző testületei vannak (rendes, rendkívüli és különleges), aszerint, hogy mi a feladatuk.

Végül különböző püspökkari konferenciákat is szerveznek a püspökök, amelyek mind a püspökök kollégiumát és annak egyes tagjait segítik a lelkipásztori munkában (regionális, nemzeti, nemzetközi, kontinentális stb. püspökkari konferenciák).

85. MILYEN SAJÁTOS HATALMAT KAPOTT AZ EGYHÁZ LÁTHATÓ FEJE, A PÁPA?

A „kulcsok” hatalmát, mely a Krisztussal való egység biztonságát jelenti.

*Hol szent Péter sírba téve,
És Rómának dobog szíve,
Ezrek ajkán, ezer nyelven
Hó ima zeng édesdeden:
Tartsd meg, Isten, szentatyánkat,
Krisztusnak helytartóját!
(Pápai himnusz)*

Az Úr Jézus a kulcsátadás jelképével fejezte ki teljes bizalmát Péter apostol és utódai iránt. Ő vigyáz arra, hogy a lelkek üdvössége biztonságban legyen: „Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva.” (Mt 16,19-20)

85. Mit tanít az Egyház?

Krisztus Péter apostolnak adta a joghatóság elsőségét (primátus) az egész Egyházra vonatkozólag. (D 163, 466, stb.)

Péter apostol az apostolok fejedelme, Krisztus helytartója (D 351, 466, 673 stb.).

Péter az Egyház alapja (D 351, t824, 1976. stb.).

Az Egyház feje és egységének látható forrása (D 247,1821, stb.).

Péter apostol tudatában volt elsőségének (D 2055.).

Péter apostolnak vannak utódai, isteni joggal örökös utódok (D 468, 766, 1824, stb.).

Péter apostol utódja Róma püspöke (D 570, 1824, stb.).

Krisztus helytartója tévedhetetlen, amikor Krisztus nevében (ex cathedra) nyilatkozik (D 100, 110, 570,1838. stb.).

Mit mond a Biblia?

Máté 16, 13-20

Amikor Jézus Fülöp Cezaréájának vidékére ért, megkérdezte tanítványaitól: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?”. Így válaszoltak: „Van, aki Keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, Jeremiásnak vagy valamelyik más prófétának.” Jézus most hozzájuk fordult: „Hát, ti mit mondotok, ki vagyok?”. Simon Péter válaszolt: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. Én is mondom neked. Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt. Neked adom a mennyek országa kulcsát. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva.” Aztán lelkére kötötte tanítványainak, ne mondják el senkinek, hogy Ő a Krisztus.

a) Mit jelent az, hogy a pápa tévedhetetlen?

- A pápa biztosan el tudja dönteni, hogy mi az Úr Jézus tanítása és az Ő akarata.

Csak akkor juthatunk a mennyei Atyához, ha az Úr Jézust követjük, vagyis hiszünk az Ő tanítását, és teljesítjük akaratát. Ehhez szükséges, hogy biztosan tudjuk, mit tanít Ő, és mit akar. Ezt semmiképpen nem deríthetnénk ki, ha nem lenne az Úr Jézusnak egy helytartója, a pápa, aki éppen azt a feladatot kapta az Úr Jézustól, hogy az Ő nevében eldöntse, mi az Ő tanítása és akarata. Az Úr Jézus ígéretet tett Szent Péter apostolnak és utódainak, hogy amikor ezt a feladatot végzik, nem fognak tévedni. A pápának ez a hatalma az az erős szikla, amelyre az Egyház épül, amelyen a pokol erői, a gonosz lelkek nem tudnak hatalmaszkodni. (Mt 16)

b) Mikor és hogyan adta át az Úr Jézus Péter apostolnak és utódainak a legfőbb hatalmat?

- Az Úr Jézus földi életében megígérte s feltámadása után ténylegesen átadta Péter apostolnak a legfőbb hatalmat.

Szent Máté evangéliumának 16. fejezetében olvassuk, hogy az Úr Jézus egyszer Cezárea városának környékén járt tanítványaival. Itt megkérdezte apostolait hogy kinek tartják Őt az emberek, és utána azt, hogy kinek tartják ők maguk az apostolok. Péter apostol akkor így szólt az Ur Jézushoz: „Te vagy a Messiás, az élő Isten fia.” Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy Simon, János fia! Nem test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. Mondom hát neked: Te Péter vagy. Erre a sziklára építem Egyházamat és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. Neked adom a mennyország kulcsait. Amit megkötsz a földön, megkötött lesz a mennyben is, és amit föloldasz a földön, a mennyben is föloldott lesz.” (Mt 16,16-19).

Ezzel megígérte az Úr Jézus Péter apostolnak, hogy ő lesz az Egyház alapja, vagyis a legfőbb hatalom, a kulcsok birtokosa. Szent János apostol és evangélista pedig azt írta le, hogyan adta át az Úr Jézus ténylegesen Péternek a legfőbb hatalmat. Feltámadása után megjelent apostolainak egy éjszakai halászás után, a tó partján. Megvendégelte őket, majd Péterhez fordult: „Simon, János fia, jobban szeretsz, mint ezek?” „Igen, Uram, felelte, te tudod, hogy szeretlek!” Erre így szólt hozzá: „Legeltesd bárányaimat!” Aztán ismét megkérdezte: „Simon, János fia, szeretsz engem?” „Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek!” Erre azt mondta neki: „Legeltesd juhaimat!” Majd harmadszor is megkérdezte: „Simon, Jónás ha, szeretsz engem?” Péter elszomorodott, hogy harmadszor is kérdezte: „Szeretsz engem?” és csak ennyit mondott: „Uram, te mindent tudsz, azt is tudod, hogy szeretlek téged!” Jézus ismét azt mondta: „Legeltesd juhaimat!” (Jn 21,15-17). Ekkor az Úr Jézus Péter apostolt az Egyház legfőbb pásztorává tette. Ezt a hívek, a többi apostol is megértették, és kezdettől fogva engedelmeskedtek Péternek és utódainak, a pápáknak.

c) Miben áll a pápa legfőbb kormányzó hatalma?

- A pápa a legfőbb törvényhozó, a legfőbb bíró és a legfőbb végrehajtó hatalom az Egyházban.

Az emberi életet kormányzó hatalom mindenkor háromféle tevékenységben (funkcióban) nyilvánult meg: törvényhozói, bírói és végrehajtói tevékenységben.

A *törvényhozás* által szabályokat, törvényeket írnak elő az emberek számára, hogy magatartásukat, tevékenységüket egy bizonyos cél vagy célok érdekében meghatározzák. Ezek a szabályok, törvények természetesen a körülményeknek megfele-

lően változhatnak. A *bírói* eljárás által ítéletet mondanak az emberek magatartásáról, hogy megfelel-e a törvényeknek, és megfelelő büntetést vagy jutalmat állapítanak meg a törvény érvényre jutása érdekében. Végül a *végrehajtó* hatalom utasításaival, közvetlen irányításával vagy kényszerítő erejével igazgatja az embereket a törvény szerint a cél felé.

Az Egyházban ezt a hármas tevékenységet a legfőbb fokon a pápa gyakorolja. A cél érdekében törvényt hozhat, megítélheti az emberek magatartását, büntetést és jutalmat kiszabva, és közvetlenül vagy közvetve igazgatja az egész világegyházat. Természetesen ezt a tevékenységet nem személy szerint egymaga végzi, hanem a segítő kormányzati szervek, a pápai kongregációk és a kúriai hivatalok közreműködésével.

d) Abszolút hatalom-e a pápa hatalma?

- A pápát is kötik a természet, az erkölcs törvényei és a hit igazságai.

Amikor az Úr Jézus isteni hatalmára hivatkozott zsidó hallgatói előtt, azok gyakran megbotránkoztak. Kétségtelen, hogy az Úr Jézus minden törvény felett állónak tartotta magát mint Isten Fia. „Nekem adatott minden hatalom égen és földön” – mondta mennybemenetele előtt. Csodáiban valóban meg is mutatta mindenekfölötti hatalmát. Az erkölcsi életnek is új törvényeket szabott. „Mondták a régiak ... én pedig azt mondom nektek ...” jelenti ki a hegyi beszédben. „Mivé teszed magad” – támadtak rá az Úr Jézusra az írástudók. Az Egyházzal, de főképpen a pápával szemben is ez a vád sokszor a világ részéről: Mivé teszed magad?! Bár a pápa is ugyanolyan gyarló ember, mint bárki más, mégis isteni jogokat tulajdonít magának. Mindenki fölé helyezi magát.

Már a vád megfogalmazásában is tárgyi, tévedés van. A pápa nem magát teszi pápává. Az Isten, az Úr Jézus ruházta fel őt hatalommal. Másodszor azt is látni kell világosan, hogy a pápát is kötelezik a természet fizikai és erkölcsi törvényei (a Tízparancsolat), valamint az Úr Jézus által kinyilatkoztatott igazságok és törvények. A hit dogmáit, megfogalmazott igazságait sem változtathatja meg. Köteles követni ő is lelkiismerete szavát, amely által a Szentlélek irányítja. Egyáltalán nem abszolút tehát, vagyis nem mindentől független a pápa hatalma. Csupán az Egyház által hozott törvények felett áll (pl. az Egyház öt parancsa), azok rá nem kötelezőek, mint az Egyház fejére. Továbbá mintegy önálló, szuverén állam, a Vatikáni Állam feje felette áll minden állam és saját állama emberi törvényeinek.

e) Hogyan száll át a pápai hatalom az utódra?

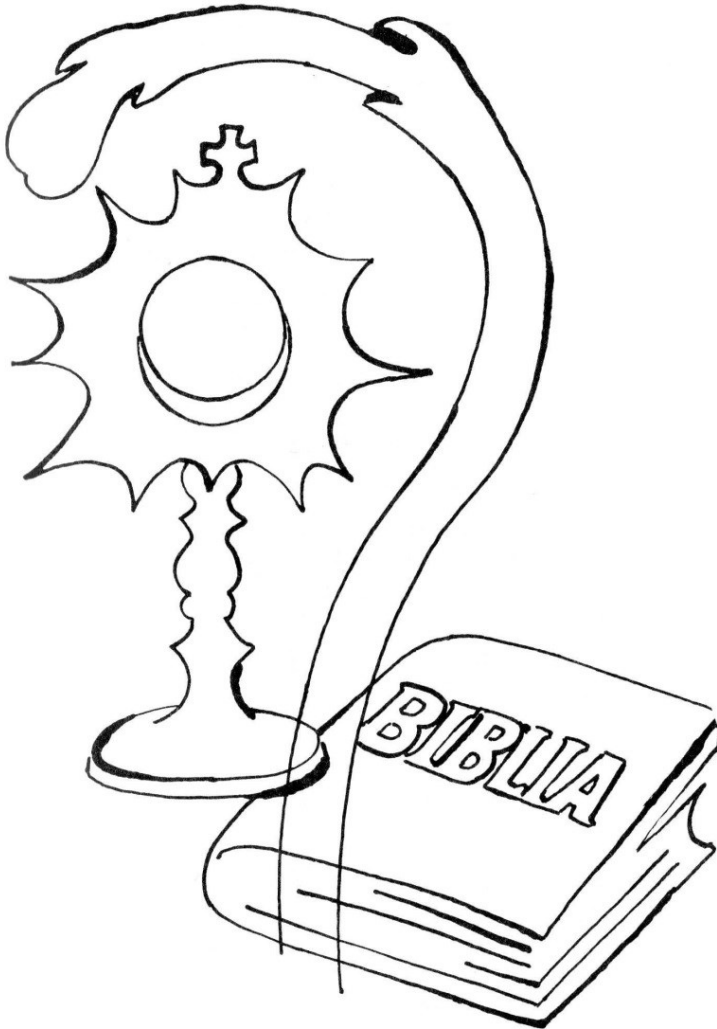
- A pápai utódlás módja igen változatos formákon jutott el a mai, jogilag pontosan kidolgozott pápaválasztásig.

Péter apostolnak maga az Úr Jézus adta át a pápai hatalmat. Péter apostol Róma első püspöke volt, és mint ilyen halt meg. Az üldözések közepette szó sem lehetett nyilvános szervezeti formák és bonyolult szabályzatok kiépítéséről. A lehetőségek szabták meg az utódlás módját is. Péter utódait a római püspöki székben kezdetben a római papság és a hívek választották. A környékről csak a vezető püspökök avatkoztak be. Később a papság és a hívek előkelőbbjei, a nép beleegyezésével választották a pápát. Miután egész népek lettek kereszténnyé, az országok vezetői, a környék fejedelmei igyekeztek érvényt szerezni elgondolásaiknak. A Frank Birodalom és a német-római császárok néha olyan erős befolyást gyakoroltak a választásra, hogy gyakorlatilag ki is nevezték az új pápát, amihez a nép utólag, sokszor kellenlenül, hozzájárult.

Fordulópontot jelent a pápaválasztás történetében II. Miklós pápa törvénye (1059.), amely a legfőbb szerepet a választásnál a bíborosokra bízta. A papság és a nép csak utólagos hozzájárulási jogot, a német császár pedig személynek szóló megerősítési jogot kap. III. Sándor pápa 1179-ben már kizárólag a kardinálisoknak biztosít választási jogot. Kétharmad többséget ír elő. X. Gergely 1274-ben hozta a konklávétörvényt. XV. Gergely 1621-ben részletesen szabályozta a választás módját. X. Szent Pius a Vacante Sede Apostolira konstitúciójában minden addigi jogot eltörölt, és az új választási jogot részletesen kidolgozta. Az ő rendelkezése van ma is érvényben, amely kizárólag a konklávéba vonuló, konzisztóriumban előzőleg kinevezett választó bíborosokra ruházza a választás jogát. Mindennemű beavatkozást, vétójogot eltörölt. A konklávében a külvilágtól teljesen elzárt bíborosok közfelkiáltással, kompromisszumos (delegált szavazók által) vagy pedig titkos szavazás által, kétharmados szótöbbséggel választják az új pápát. Ha a megválasztott pápa elfogadja a választást, akkor azonnal a hatalom birtokába kerül. Utána lezajlanak az ünnepi koronázási szertartások. A pápák egyébként kezdettől fogva mindig Róma püspökei voltak.

86. HOGYAN MŰKÖDIK AZ EGYHÁZ?

Tanítja, kormányozza és megszenteli a híveket.

*Az Úr Jézus kijelentése:
„Én vagyok az út,
az igazság és
az élet!” (Jn 14,6)*

Az Egyház legelső feladata, hogy az Úr Jézus tanúja legyen az egész világon. Hirdesse az Evangéliumot, a megváltás és üdvösség örömhírét. Azokat pedig, akik már betértek Krisztus Egyházába, azokat pásztorként gondozza. Tanítja és megszenteli híveit. Részesíti őket az Úr Jézus világosságában és isteni életében.

86. Mit tanít az Egyház?

Az Egyház isteni joggal jogosult és kötelezett arra, hogy a kinyilatkoztatott tanítást őrizze (D 1675.).

Hirdesse (D 1444). Mindezt tévedhetetlenül (D 160, 1839.), az Egyháznak örökös és isteni eredetű joghatósága van ahhoz, hogy a hívek üdvösségéről és a hit tisztaságáról gondoskodjék, vallási ügyekben közvetlenül, földi dolgokban legalábbis közvetve (D 379, 1675, 1841, 469. stb.,).

Mit mond a Biblia?

1Tim 2, 1-7

Mindenekelőtt arra kérlek, végezzetek imát, könyörgést, esedezést és hálaadást minden emberért, a királyokért és az összes elöljárókért, hogy békés nyugodt életet élhessünk, szentségben és tisztességben. Ez jó és kedves üdvözítő Istenünk szemében, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság ismeretére. Hiszen egy az Isten, és egy a közvetítő Isten és ember között; az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta magát mindenkiért, és tanúságot tett a meghatározott időben. Ezért kaptam a küldetést, hogy hírnök és apostol legyek igazat mondok, nem hazudok –, a pogányok tanítója hitre és igazságra.

a) Hogyan végzi feladatát az Egyház?

- Összes tagjainak a közreműködésével.

Az Egyház az Úr Jézus titokzatos teste, amelynek látható feje a pápa. Az Egyházban még jobban összetartoznak a tagok, mint bárhol másutt. A fej nélkül nem élhet a test, viszont a test tagjai nélkül nem irányíthat a fej. Ha élettelen, erőtlen, beteg a test, akkor gondolkodni sem tudunk, az agy munkája is megbénul. Így az Egyházban is az egész test munkája élteni a fejet is, hogy az el tudja látni a maga munkáját: gondolkodjék és irányítsa az egész testet.

b) Mit jelent a „hatalom” az Egyházban?

- A lelkek üdvösségének szolgálatát.

Az Úr Jézus példát adott apostolainak, legfőképpen Péternek, az Egyház fejének, hogyan kell hatalmukat gyakorolniuk. Az Utolsó vacsorán a zsidók szokása szerint, evés előtt Ő mosta meg tanítványainak lábát, mint egy szolgál. „Én, úgy vagyok köztetek, mint aki szolgál.” (Lk 22,27) – mondta az Úr Jézus. „Aki közületek nagyobb akar lenni, legyen a ti cselédetek, és aki első akar lenni köztetek, az lesz a ti szolgátok; miként az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért.” (Mt 20, 26-28). Az Úr

Jézus igazlelkű tanítványai, a szent papok, püspökök és pápák ezt minden időben megértették és meg is valósították.

c) Ki taníthat az Egyházban tévedésmentesen?

- Az egyetemes zsinat és a pápa személyesen.

Az Egyház püspökei a pápával egységben alkotják az egyetemes zsinatot. Eddig 21 ilyen zsinat volt az Egyház történetében. A legelső egyetemes zsinat az apostolok jeruzsálemi zsinata, amelyet azonban nem számítunk a többi zsinat közé.

Az első négy és legtekintélyesebb zsinat:

1. Niceai (Nikaiai) Zsinat 325-ben;
2. I. Konstantinápolyi Zsinat 381-ben;
3. Efezusi Zsinat 431-ben;
4. Khalkédoni Zsinat 451-ben.

Ezek a zsinatok fogalmazták meg a Szentháromságra, az Úr Jézusra és a Szűzanyára vonatkozó alapvető hitigazságokat.

A következő négy zsinat:

5. II. Konstantinápolyi Zsinat 553-ban;
6. III. Konstantinápolyi Zsinat 680-ban;
7. II. Niceai (Nikaiai) Zsinat 787-ben;
8. IV. Konstantinápolyi Zsinat 869-ben.

E négy zsinaton főképpen a keleti és a nyugati egyház között felmerült, egyre súlyosabb nézeteltérések üdében hoztak döntéseket.

Utána a nyugati egyház területén a négy lateráni zsinat következett:

9. I. Lateráni Zsinat 1123.,
10. II. Lateráni Zsinat 1139.,
11. III. Lateráni Zsinat 1179.,
12. IV. Lateráni Zsinat 1215-ben,

Ezek a zsinatokon amelyeken a kialakuló Európa egyházfegyelmi kérdéseivel foglalkoztak.

13. I. Lyoni Zsinat 1245-ben,
14. II. Lyoni Zsinat 1274-ben.

E két lyoni zsinaton folytatódik ez egyházfegyelmi téma.

15. Viennei (Bécsi) Zsinaton 1311-ben a megtestesüléssel, a test és a lélek viszonyával foglalkozik.

16. A Konstanzi Zsinat 1414-ben a nyugati egyházszakadásnak vet véget.

A 17. a Bázeli-Ferrari-Firenzei Zsinat (1439) a keleti egyházszakadást szünteti meg részben, de nem tartósan.

A 18. a V. Lateráni Zsinat (1512) fontos határozata az egyetemes zsinat és a pápa viszonyának a tisztázása. A pápa a zsinat felett áll!

Az egyik legnagyobb zsinat a 19. Egyetemes Zsinat a Tridenti Zsinat (1545-1563) a reformáció tévtanaival szemben újra körvonalazza a katolikus tanítást.

A 20. Egyetemes Zsinat az I. Vatikáni Zsinat (1869) legfontosabb eredménye a pápai főség megfogalmazása.

A II. Vatikáni Zsinat (1962-65-ig) témája pedig az Egyház korszerűsítése volt. Ez volt az Anyaszentegyház a 21. Egyetemes Zsinata.

A pápa személyesen is gyakorolja az Egyház tévedésmentes tanítóhivatalát. Ilyenkor „ex cathedra”, vagyis Krisztus nevében szól hit és erkölcs dolgában. Az ilyen pápai megnyilatkozások ünnepélyes formája a pápai bulla. Legutóbb XII. Pius hirdette ki ilyen formában a Szűzanya mennybevételenek hitigazságát (1950. november 1.).

Az Egyház általános, folytonos tanító tevékenysége a liturgikus igehirdetésben, katekézisben és egyéb kultúr-programokban folyik.

d) Hogyan kormányoz az Egyház?

- Isten törvényeinek hirdetésével és üdvös egyházi törvények alkotásával. Az Egyház törvényeit az egyházi törvénykönyv, Codex Iuris Canonici foglalja össze (Bp. 1986).

A pápák a cél, a lelkek üdvössége érdekében törvényeket is hoznak, egyházi törvényeket, amelyek szabályozzák a katolikus keresztények életét az Egyházban. Ezek a törvények kötelezőek, bűn terhe mellett. Jelenleg az Egyháznak (öt v. hat²⁰) olyan törvénye van, amelyek általánosan minden katolikus keresztény számára kötelezőek halálos bűn terhe mellett.

Mi az Egyház parancsolatainak a rendeltetése? Az Egyház parancsolatának célja, hogy biztosítsa a hívők számára az imádságos lelkületben, a szentségi életben, az erkölcsi erőfeszítésekben s az Isten és a felebarát szeretetében való fejlődés minimumát. (Kompendium 431.)

²⁰ Az egyházi törvények, vagy parancsolatok száma és tartalma változhat. Azt attól függ, hogy az Egyház éppen az abban az időszakban milyen szükséglet lát, vagy milyen kilengést kíván szabályozni.

Az Egyház parancsolatai:

1. *Vasárnap és parancsolt ünnepeken vegyél részt a szentmisén és tartózkodj a munkától és az olyan tevékenységektől, amelyek akadályozhatják e napok megszentelését.* (CIC 1246-1248) ~ Az Egyház ugyanis saját hatalmánál fogva is rendelt ünnepeket, az isteni rendelésű hetedik napon, a vasárnapon kívül. Ezek az ünnepek: karácsony, újév, Nagyboldogasszony (Magyarországon).

2. *Évenként gyónj!* (CIC 989), ~ Ez nem jelenti azt, hogy elegendő egyszer évenként gyónni és áldozni. Csak annyit jelent, hogy ha egyszer sem gyónunk és áldozunk, akkor már vétkes mulasztást követünk el.

3. *Legalább húsvét táján áldozz!* (CIC 920) ~ Megszabja, hogy az Úr testét és véréát évente legalább egyszer vegye magához a hívő húsvét ünnepén, ami a keresztény liturgia eredete és középpontja.

4. *A pénteki hústilalmi napokat és a parancsolt böjtöket tartsd meg!* (CIC 1249-1251) Szigorú böjt van hamvazószerdán és nagypénteken. Ekkor húsfélélet nem szabad enni, és naponta csak háromszor szabad étkezni, egyszer jóllakni! Hústilalom napja van nagyböjt minden péntekjén. A böjt 21-60-ig, a hústilalom a 14-dik életévtől életünk végéig kötelező. Természetesen vannak felmentő körülmények, amelyeket mi magunk is a legtöbb esetben, lelkiismeretünk szerint megítélhetünk.

5. *Az Egyházat anyagi hozzájárulással is támogasd!* (CIC 222)

6. *Házasságot az Egyház parancsai szerint kösd meg, és gyermekeidet katolikus módon neveld!*

Ezen általános érvényű parancsokkal együtt jelenleg 1752 törvény van a Kódexben, amelyek az Egyház különböző személyeire, cselekményeire, intézményeire és a hívek bizonyos ténykedéseire vonatkoznak. Az Egyházi törvényeket, amelyeket a pápa szentesít, maga a pápa el is törölheti, meg is változtathatja.

e) Hogyan szenteli meg híveit az Egyház?

- Részeseíti őket Krisztus isteni életében a szentségek által.

Az Egyház legmagasabb rendű tevékenysége a megszentelés. Egész művét összefoglalja ez a kifejezés, de szoros értelemben a kegyelmi élet közlését és művelését jelenti a szentségek által.

A kegyelmi élet részeseítés Krisztus isteni életében. Ez valósul meg a megszentelő kegyelemben, amely a legbenső egységet jelenti Krisztussal és általa az Atyával. A kegyelmi élet az ember természetes életére épül, annak igényei és törvényei szerint valósul meg és bontakozik ki. A szentségek jelzik a kegyelmi élet rendjét, melyet

az Úr Jézus alapított, az Egyház pedig hűségesen követ a lelkek üdvösségének szolgálatában.

87. HOL TALÁLJUK MEG AZ EGYHÁZ KÖZÖSSÉGÉT?

A szentmisében.

*Egybegyűltünk, ó, nagy Isten,
buzgó imádásodra,
lelkünk méltó hadd lehessen isteni áldásodra,
mely a tiszta áldozatban
számunkra elrejtve van.
Ó, tekints hát kegyelmesen
itt esdeklő nyájadra!*

Az Egyház ott van jelen leginkább, ahol a hívek egysége az Úr Jézussal a legteljesebb mértékben megvalósul. Ez pedig a szentmise közösségében megy végbe. Benne a felszentelt pap által az egész Egyház Krisztusra emlékezik, olyan módon, hogy Ő áldozatában meg is jelenik a kenyér és a bor színében.

87. Mit tanít az Egyház?

A II. Vatikáni Zsinat tanítása a „Sacrosanctum Concilium” kezdetű határozatában a Eukarisztiáról: „A szentmise az Eukarisztia misztériuma, Krisztus testének és vérének áldozata, melyben a keresztáldozat jelen van az idők végéig. Az Eukarisztia áldozata az Egyház asztalközösségében jelenik meg, melyben Krisztus halálát Ő feltámadását ünnepli (D 47.). Az eucharisztikus cselekmény az isteni jószág szentsége, az egység jele, a szeretet köteléke. (47)

Mit mond a Biblia?

ApCsel 2,42-47

Állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. Félelem fogott el mindenkit, mert az apostolok révén sok csoda történt és sok jel adatott. A hívek mind összetartottak, és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladták, s az árát szétosztották azok között, akik szükségét szenvedtek. Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt. Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként vezetett hozzájuk olyanokat, akik hagyták, hogy megmentse őket.

a) Mi a szentmise?

- Az Utolsó vacsora emlékezete, amelyben az Úr Jézus keresztáldozata megjelenik.

Az Egyház szüntelenül az Úr Jézusra emlékezik. Életét, tanítását idézi és fontolgatja. Ezt tartalmazza az egyházi év, amely az Üdvözítő egész életét elénk tárja a liturgiában. A legerősebb és legfontosabb emlékezés az Utolsó vacsora felidézése. Ez az Egyház életének a középpontja. Olyan erőt adott az Úr Jézus ennek az emlékezésnek, hogy amire emlékezünk, az valósággá válik: megjelenik az Úr Jézus keresztáldozata, amelyben Ő átadja magát a mennyei Atyának áldozatul és nekünk tápláléknak.

b) Hogyan jelenik meg az Úr Jézus a szentmisében?

- Az átváltoztatás (konszekráció) által, a kenyér és bor külső színe alatt.

Az utolsó vacsorán rendelte az Úr Jézus a szentmisét. Miután apostolai körében elfogyasztotta a zsidók húsvéti vacsoráját, kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megszegte, és apostolainak adta, mondván „Egyetek ebből mindnyájan, mert ez az én testem!” Utána vette a kelyhet, megáldotta, és tanítványainak nyújtotta: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem!” (Mt 26). Végül ezt mondta:

„Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” (Lk 22). Ezzel hatalmat adott apostolainak és utódaiknak, hogy megjelenítsék Őt a kenyér és bor átváltoztatása által.

c) Hogyan kell a szentmisében részt venni?

- Teljes mértékben úgy, hogy áldozunk is, vagyis egyesülünk az áldozati Jézussal.

A szentmise az Úr Jézus, az örök Főpap istentisztelete. Ő mint ember az emberiség képviselője a mennyei Atya előtt. Ajándékát, életáldozatát a mennyei Atya elfogadja, mivel Ő egyben Isten egyszülött Fia is.

Az Úr Jézus azonban azt akarta, hogy áldozata ne csak az övé legyen, hanem minden emberé. Ezért lehetővé tette, hogy Vele egyesülhessünk. Igazságait, élete tetteit, mintegy „törvényeit” megismertette velünk, de ezen túlmenően testét és véréit, egész önmagát átadta nekünk.

A szentmise lényegéből következik a mi részvételünk az áldozatban. Az istentisztelet első, tanító részében ugyanis Krisztust, az Igazságot kapjuk. Ez követeli, hogy lelkivilágunkat hozzá idomítsuk, szándékainkat az Ő törvényei szerint formáljuk, őt kövessük.

A szentmise második részében Krisztus valósága, szent teste és vére jelenik meg az oltáron. Ez pedig kenyér és bor színében, táplálék formájában történik, ami természete szerint a táplálkozásra szólít fel minket. Az istentisztelet az Utolsó vacsora képét mutatja, amely szeretetlakoma volt. Krisztussal való asztalközösség. Ahogyan az apostolok sem utasították vissza a táplálkozást, úgy a szentmisén részt vevő hívek sem utasíthatják ezt vissza. Igaz, a táplálkozásnak más feltételei is vannak, mint a táplálék jelenléte: étvágy, engedély a táplálkozásra, sőt a kínálat is. Volt idő, amikor az Egyház, a lelkek édesanyja nem szorgalmazta a gyakori áldozást, mivel még nem tudták eléggé megkülönböztetni a közönséges eledeltől. Inkább azon fáradozott, hogy az istentisztelet szentségét, misztériumvoltát hangsúlyozza, és a passzív szemlélődés ihletett állapotát igényelte az aktív részvétellel szemben. Ma azonban minden szentmisén megterít minden résztvevő számára.

d) Mit jelent „misét mondani”?

- Aki misét mond, arra kéri a miséző papot, hogy az ő szándékára mutassa be a szentmisét.

A szentmise az Egyház legszentebb ténykedése: az Úr Jézus keresztáldozatának megújítása. Ezt az áldozatot az Úr Jézus egyszer s mindenkorra mindenkiért mutatta be. Az isteni szeretet csodája, az emberszeretet kimeríthetetlen forrása. Látólag teljesen idegen ettől a szentmise-fogalomtól az az eljárás, hol a szentmisét

egyesek kisajátítják maguknak, „megrendelik” azt, és a sajátjuknak tartják. Egy-egy személyért mutatják be, vagy személyes kívánságuk javára akarják fordítani, sőt még meg is „fizetik” az árát. Mintegy pénzért „megveszik” a szentmise kegyelmeit. Aki meg akar botránkozni, az valóban meg is botránkozik ezeken a kifejezéseken. Csak mély tisztelet és csodálat ébred azonban bennünk, ha megértjük a kifejezések igazi jelentését.

Tudjuk, a szentmise az áldozati Jézus megjelenítése. Az Ő áldozati jelenlétéből fakad számunkra minden kegyelem. Kegyelmi forrásából mindenki meríthet, a tőle meghatározott rend szerint.

Krisztus áldozatával mindenekelőtt az Ő jegyese, az Egyház egyesül. Ez mintegy az Egyház küldetése, szolgálata, mely által részesül az áldozat érdemében. Sajátjává is lesz az, mellyel szabadon rendelkezik. Ezt a szolgálati érdemet (fructus ministerialis) mint sajátját mások javára fordíthatja a miséző pap szándéka szerint. Ez történik akkor, amikor valakinek a szándékára mutatják be a szentmisét.

Ezen felül van a miséző pap személyes szolgálata, közreműködése (opus operantis personale), amely által maga a pap személyes buzgóságával merít a megjelenített áldozati Krisztus kegyelmi forrásából annak a számára, akiért a szentmisét bemutatja.

A szentmiséért fizetett összeg pedig nem a szentmise ára, hanem a papnak ajánlékozott támogatás, amiért szolgálatait különleges módon vesszük igénybe. Kötelessége ugyanis a papnak a szentmisét mindenki számára egyformán bemutatni, de nem kötelessége az egyes személyek számára különleges szolgálatot tenni. Nem a szentmisét „fizetik” tehát meg, hanem a pap különleges szolgálatait (stipendium) jutalmazták. Különböző üdvös dolog az elhunytakért szentmisét bemutatni.

e) Melyek a szentmise gyümölcsei?

- A szentmise kimeríthetetlen forrása a különböző kegyelmi hatásoknak, amelyeket a szentmise gyümölcseinek nevezünk (fructus missae).

Ha legalább megközelítőleg, néhány vonatkozásban fel akarjuk tárni Krisztus áldozatának kegyelmi kincstárát, elsősorban önmagában kell azt megpillantanunk. Krisztus személyének jelenléte az isteni élet végtelen gazdagságát rejt magában.

1. Magával hozza dicsőségét. Az Ő dicsősége pedig számunkra az érdemszerzés lehetősége (fructus meritorius).
2. Átadja nekünk isteni személyének, nevének használati jogát, saját jogait. „Bármit kértek az én nevemben, az Atya megadja nektek” – mondta tanítványainak.

3. Az áldozati Krisztus feltétlenül kedves az Isten előtt. Iránta kiengesztelődött az Atya. Ő tehát a forrása az Atyával való megbékélésünknek is (fructus propitiatorius v. expiatorius).

4. Végül tekinthetjük az áldozati Krisztust úgy is, mint az élet csorbíthatatlan teljességét, akiből helyreállíthatjuk a mi életünk hiányosságait. Vele egyesülve mindent jóvátehetünk mennyei Atyánk előtt, egészen újjászülhetünk (fructus satisfactorius).

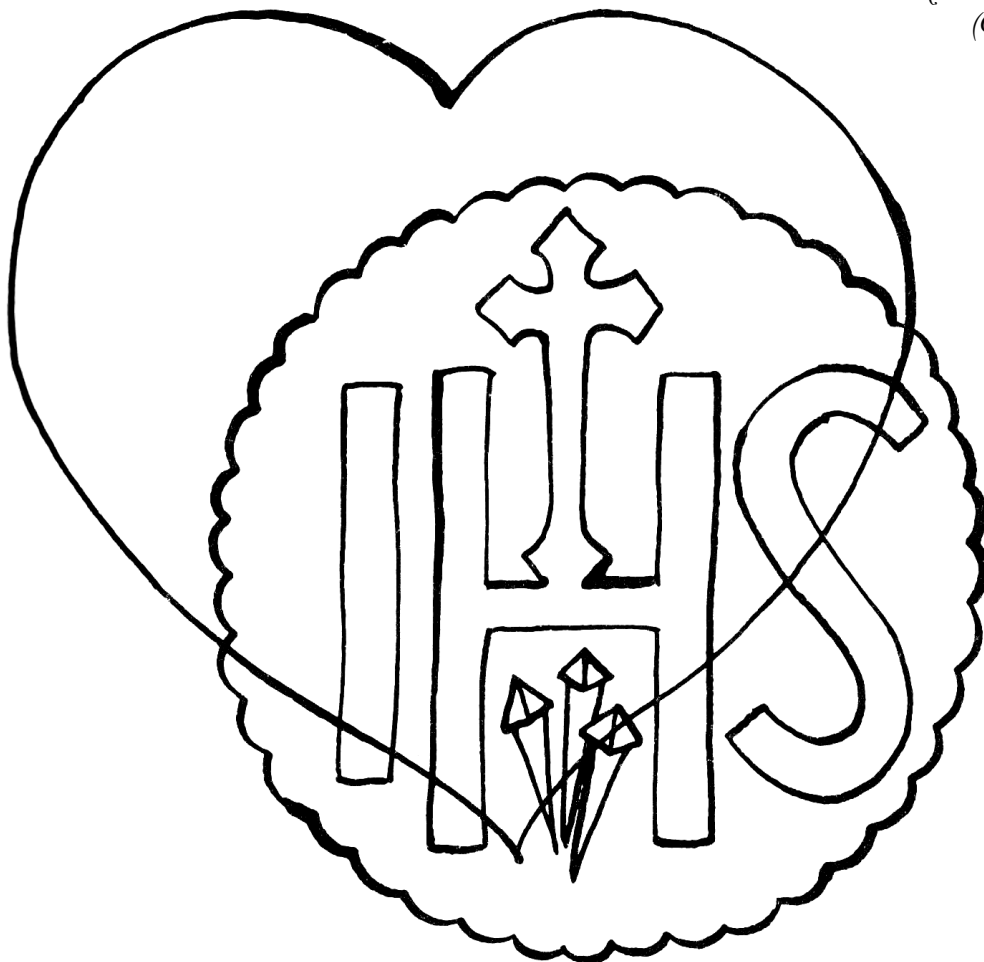
Mindezeket a gyümölcsöket kétféle módon közli velünk a szentmise. Először mint magának az Úr Jézusnak a műveit, amelyeket Ő maga felajánl nekünk, hogy merítsünk belőlük (fructus ex opere operato). Másodszor pedig a miséző papnak, illetve a híveknek személyes műveit, és ebben az esetben azokról a gyümölcsökről van szó, amelyeket a miséző pap, illetve a hívek merítenek a szentmise kegyelmi kincstárából (fructus ex opere operantis). Ez a részesedés olyan mértékben történik, amilyen mértékben részt veszünk magában a szentmisében. Más és más mértékben történik ez az egész Egyház vagy az egész emberiség (fructus generalis), másképpen a jelenlevő hívek (fructus specialis), másképpen a miséző pap részéről (fructus specialissimus) és másképpen azok részéről, akikért a szentmisét bemutatják (fructus ministerialis).

C. JÉZUS KRISZTUS A LELKEKBEN

88. MIT JELENT A KERESZTÉNY VAGY KRISZTUSI ÉLET?

Krisztussal egységben élni.

*Szent Páli jelszó:
„Élek én, de már nem én,
hanem Krisztus él bennem”
(Gal 2,20)*

Szent Pál írja híveinek: „Isten fiai vagytok a Jézus Krisztusba vetett hitben. Mert mindannyian, akik megkeresztelkedtetek Krisztusban, Krisztust öltöttétek magatokra ... mindannyian eggyé lettetek Krisztus Jézusban.” (Gal 3,26-28)

88. Mit tanít az Egyház?

„A megigazuláshoz szükséges, hogy Isten kegyelmétől indítatva és segítve az ő szavának meghallása hitet ébresszen bennünk, mellyel hisszük a kinyilatkoztatás és az isteni ígéret igazságát, hisszük mindenekelőtt, hogy Isten kegyelme igazza tesz minket a megváltás által, mely Jézus Krisztusban van ...” (D 798).

„... keresztség vállalásával új életet kezdünk, és megtartjuk az isteni parancsokat...
„ (D 798).

Mit mond a Biblia?

János 17, 20-26.

De nemcsak értük könyörgök, hanem azokért is, akik a szavukra hinni fognak bennem. Legyenek mindnyájan egyek! Amint te, Atyám, bennem vagy s én benned, úgy legyenek ők is bennünk, hogy így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem. Megosztottam velük a dicsőséget, amelyben részesítettél, hogy egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk: én bennük, te bennem, hogy így ők is teljesen egyek legyenek, s megtudja a világ, hogy te küldtél engem, és szeretted őket, amint engem szeretted, Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol vagyok, s lássák dicsőségemet, amelyben részesítettél, mivel már a világ teremtése előtt szeretted. Én igazságos Atyám! A világ nem ismert meg, de én ismerlek, s ők is felismerték, hogy te küldtél, Megismertettem velük nevedet, és ezután is megismertetem, hogy a szeretet, amellyel szeretsz, bennük legyen, s én is bennük legyek.

a) Mit jelent az, hogy keresztények vagyunk?

- A keresztségben újjászülettünk a krisztusi életre.

A keresztény elnevezés a „Krisztus” szóból származik. Krisztusi embereknek kezdték nevezni a híveket (krisztiáni). Ez is jelzi, hogy valamiképpen Krisztus él bennünk. A keresztségben új életre születtünk, ami azt jelenti, hogy Krisztus kezdi el életét bennünk. Mi pedig vállaljuk az Ő életét, követjük Őt.

b) Mit jelent a katolikus kereszténység?

- A teljes egység vállalását Krisztussal.

A „katolikus” kifejezés eredetileg görög szó (katholos), mely egészet, teljeset, általánost jelent. Ha ezt a kereszténységre mondjuk, akkor egész, teljes kereszténységről van szó. Vagyis arról, hogy egészen újjászülettünk, az új krisztusi életet teljesen vállaljuk. Ha a tanítást nevezzük katolikusnak, akkor azt állítjuk, hogy az a teljes igazságot tartalmazza. De azt is jelenti, hogy az mindig, mindenütt igaz. A

kereszténység és az Egyház mellé főleg azóta tesszük oda a „katolikus” szót, amióta sok keresztény megtagadta a teljes igazságot.

c) Mit jelent a „szektás” kereszténység?

- Nem vállalja Krisztus teljes igazságát.

A „keresztény” elnevezés mellé – sajnos – más jelzőket is szoktunk tenni, nem csupán a „katolikus” jelzőt. Sokszor azt kell mondanunk: az illető keresztény, de „szektás” keresztény. Vagy „eretnek”, vagy „skizmatikus”. Ezek mindannyian keresztényeknek tartják magukat, többnyire érvényesen meg is vannak keresztelve, tehát valóban keresztények, de *kapcsolatukat az Úr Jézussal önkényesen alakítják*, nem úgy, ahogyan azt Ő maga meghatározta. Az Úr Jézus ugyanis Egyházára bízta egész örökségét, melyben az Egyház rendje szerint részesedünk. A „szekta” kifejezés kivágást, kiszakadást jelent. A szektások elkülönülnek, kiszakítják magukat az Egyház közösségéből. Az „eretnek” görög eredetű szó, mely „válogató”-t jelent. Ezek, ha benne is maradnak az Egyházban, válogatnak az Úr Jézus tanításában. Egyes igazságokat nem fogadnak el. A skizmatikusok szakadást okoznak az Egyházban. Magukat tartják az igazi egyháznak. Az Úr Jézus az Utolsó vacsorán imádkozott a keresztények egységéért, ezzel minket is buzdított, hogy dolgozzunk érte. Szilárdan reméljük is, hogy végül megvalósul.

d) Hogyan valósul meg a teljes egység Krisztussal?

- Megismerése, követése és a szentségek vétele által.

Krisztus Urunk az Egyházban maradt közöttünk. Az Egyház hordozza, mutatja meg és közli velünk örökségét. Egyébként csak történeti emlék lehet számunkra Ő is, mint mások. Az Egyházban azonban élő valóság és minden elképzelést és elgondolást felülmúló mértékben adja át önmagát nekünk. Az egység rendjét Ő maga határozta meg, amit figyelembe kell vennünk.

Az igehirdetés által részeseiünk tanításában, azon túlmenően az Ő szellemében. Ha ezt készségesen fogadjuk, akkor létrejön vele a szellemi közösség, egység. Szükséges hozzá, hogy a rendszeres istentisztelet által állandó beszédes kapcsolatban legyünk az Ő szellemével. A szellemi egység arra kell hogy indítson minket, hogy meg is induljunk az Úr Jézus után. Kövessük Őt!

Ez jelenti az erkölcsi egységet Vele. *Azonos cél és törvények vállalása alkotja az erkölcsi egységet*. Bármilyen tökéletes legyen mindez, önmagában még kevés az üdvösséghez. Az Úr Jézus többet kínál: Testét, Lelkét is átadja, vagyis *egész életét közli velünk szentségei által*. Ez jelenti az eucharisztikus közösséget, megszentelődésünk teljességét. A keresztségben már előlegben, ingyen megkapjuk a kegyelmi alapot mindehhez.

A szellemi és erkölcsi egység egyrészt feltétele, másrészt követelménye a kegyelmi szentségi közösségnek.

e) Miben áll a „misztikus” egység Krisztussal?

- A misztika közvetlen kapcsolatot jelent a valósággal.

Az emberi megismerés fogalmak, közvetítő eszközök által történik. A valóság – a maga közvetlen valóságában – rejtve marad. Az ismeret csupán a valóság transzcendenciáját, az ismeret eszközt felülmúló mivoltát jelzi, észlelteti. Ezt többé-kevésbé át is tudjuk élni, ami már bizonyos mértékű misztikus tapasztalat, ismeret. A valóság közvetítése lehet olyan hatékony, nagy erejű, hogy saját logikai, szimbolikus természetén túlmenően, a valóságot önmagában megidézi. Ilyenkor *nem a közvetítő, hanem a közvetített valóság természete szerint jön létre a kapcsolat.* Ez a misztikus kapcsolat sajátos értelemben. Ilyen esetben a valóság természetfölötti ereje ragadja magával az embert. A misztikus látomásban például a valóság látása kiragadja a látnokot a természet rendjéből, amit extázisnak nevezünk.

Az ún. élő hit maga is „quazi” misztikus jellegű, mivel Istent úgy ismeri, amint önmagában van, csakhogy ez az ismeret nem fejtí ki hatását a szubjektív körülmények miatt.

89. HOGYAN JÖN LÉTRE A TELJES EGYSÉG KRISZTUSSAL?

A kegyelmi eszközök, vagyis a szentségek által.

*Lelkem szirmai nyiladoznak
Igazságod, ha rám világít.
Örömet indulok utánad:
Hadd lássam életed virágát.
Ám a szív még szomjasan marad:
Érted sóhajtoz, téged ábít.
(F.L.)*

Krisztus Urunk az Egyházban van jelen, és általa részesít minket saját életében. Ez történik a szentségek által. Ez az Egyház legmagasabb rendű tevékenysége, amit megszentelésnek nevezünk.

89. Mit tanít az Egyház?

A szentségek a kegyelem eszközei (D 139, 844.).

Szent dolog és láthatatlan kegyelem látható formái (D 876, 1963.).

A szentségek által az ember megigazulása vagy kezdődik, vagy növekszik, vagy helyreáll (D 843.).

A szentségeket Krisztus rendelte, vagy tökéletesítette (D 570, 844, 1410, 969.).

A szentségek nem csupán a hit táplálását szolgálják, nem csak jelei a belső igazságnak (D 848, 849.).

A szentségek száma nem több és nem kevesebb, mint hét (D 402, 424, 465, 695, 844, 1470. stb.).

A szentségek kegyelmet közvetítenek (D 324, 410, 695. stb.).

A szentségek a kegyelmet saját hatékonyságukkal közvetítik (ex opere operato) a Szentlélek erejével (D 424.)

mindazoknak, akik akadályt nem gördítenek eléje (D 411, 849. stb.).

Mit mond a Biblia?

Róm 5,17-18.

Mert ha egynek bűnbeesése következtében egy miatt uralomra jutott a halál, mennyivel inkább uralkodnak az egy Jézus Krisztus által az életben azok, akik a kegyelem és megigazulás bőséges ajándékát kapják. Amint tehát egynek vétke minden emberre kárhozatot hozott, ugyanúgy egynek üdvösséget szerző tette minden emberre kiárasztotta az életet adó megigazulást.

Ef 4,15-16.

Inkább igazságban kell élnünk és szeretetben, hogy egyre inkább összeforrjunk a Fővel, Krisztussal. Ő az, aki az egész testet egybefogja és összetartja a különféle izületek segítségével, hogy a tagok betöltsék az erejükhöz szabott feladatkört. Így növekszik a test, és építi fel saját magát a szeretetben.

2Tim 1,6.

Ezért figyelmeztetek, éleszd fel magadban Isten kegyelmét, amely kézfeltételem folytán benned él!

a) Mik a szentségek?

- A megszentelés krisztusi eszközei.

Az Egyház legmagasabb rendű tevékenysége a megszentelés, ami azt jelenti, hogy az Úr Jézus isteni életében részesít minket. Ezt igazában nem is az Egyház műveli, hanem maga az Úr Jézus, aki az Egyházban él és működik titokzatos módon. Az Egyház csak jelzi a szentségek jelei által, hogy itt és most az Úr Jézus közli az

életét, kegyelmi ajándékát. A szentségi jeleket az Úr Jézus rendelte. Olyanok ezek, mint a jelzőlámpák, melyek jelzik egy műszer működését. De ezek nemcsak jelzik a kegyelem működését, hanem meg is valósítják azt.

b) Hány szentség van?

- Hét szentséget rendelt az Úr Jézus.

Az Úr Jézus a keresztdozatban adta át magát a mennyei Atyának és nekünk. Keresztdozatát az Egyház folyton megjeleníti a szentmisében. Az Ő áldozati jelenléte képezi a szentségek forrását, melyek az Egyház tagjaiban az egységet valósítják Krisztussal hétféle módon.

A hét szentség:

1. a keresztség;
2. a bérmlás;
3. az Oltáriszentség;
4. a bűnbánat szentsége;
5. a betegek kenete;
6. az egyházi rend;
7. a házasság.

c) Szükségesek-e a kegyelmi eszközök az üdvösséghez?

- Nélkülük lehetetlen üdvözülni.

Tudjuk, hogy az Úr Jézussal való egység révén üdvözülünk. Márpedig a teljes egységet az Úr Jézussal a kegyelmi eszközök valósítják meg. Ebből következik, hogy általában elengedhetetlenül szükségesek minden ember üdvösségéhez. Igaz, hogy a tanítás, a hit és a törvények, illetve a jócselekedetek is jelentenek valamiféle egységet az Úr Jézussal, de mindez inkább csak az egység szándékát, törekvését képezi. A valódi egység belső, tényleges életközösséget jelent amelyből az életmegnyilvánulások fakadnak. Ez pedig csak az Ő szentségében, isteni életében való részesedés, a megszenteltség által történik, a kegyelmi eszközök révén. Nem szükséges feltétlenül mindegyik kegyelmi eszköz használata. Már mindegyiknek megvan a maga pótolhatatlan rendeltetése, és az egész Egyházra nézve mindegyik nélkülözhetetlen, de az egyes emberek számára nem mindegyik egyforma jelentőségű.

Az egyes tagok számára a keresztség képezi az alapkapcsolatot, amely feltétele a többi szentségi kapcsolatnak. Szubjektíve mindaz szükséges, ami számomra lehetséges, és amire kegyelmi meghívást kaptam. Olyan mértékben kell ugyanis egyesülnöm az Üdvözítővel, amilyen mértékben felszólítást kapok erre. A ke-

gyelmi hívás direkt visszautasítása vétkes dolog és kárhozatot eredményez. Ilyen értelemben bármelyik szentség lehet feltétele személyes üdvösségemnek.

d) Mikor és hogyan rendelte az Úr Jézus a kegyelmi eszközöket?

- A kegyelmi eszközök rendelését részben a Szentírásból, részben a szenthagyományból tudjuk

Az Egyház megmásíthatatlan tanítása, hogy hét szentség van: mindig ennyi volt és ennyi marad. A Tridenti Zsinaton azt is megállapította az Egyház, hogy mind a hét szentséget az Úr Jézus rendelte, mint meghatározott, látható jeleket, amelyek az Ő kegyelmét közlik a szentségekben részesülőkkel, ha méltóképpen veszik azokat (DH 1601-1613; DH 1738-1759).

Az utóbbi évszázadokban gyakran érte az Egyházat támadás a mise és a szentségtana miatt. Egyesek azok krisztusi eredetét, számát vagy hatékonyságát kétségbe vonják. Főleg a protestáns felekezetek tértek el erősen a katolikus tanítástól, állításait főleg a Szentírásra óhajtják alapozni. A felfogások eltérése jól érthető abból, hogy a protestánsok egyedül a Szentírást fogadják el a kinyilatkoztatás forrásaként, letéteményeként, a szenthagyományt nem. Továbbá a Szentírás adatait is sok esetben másképpen értelmezik, mint a katolikus Egyház.

A Szentírásból világosan kitűnik, elsősorban a szentmise rendeltetése, vele együtt a papi hatalom átadása az utolsó vacsorai eseményekkel kapcsolatban. Történt pedig ez akkor, amikor az Úr Jézus átváltoztatta a kenyeret és a bort saját testévé és vérévé, tanítványainak nyújtotta, és így szólt hozzájuk: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” (Lk 22,19). Ugyanezzel a rendelkezéssel alapította az Úr Jézus az Oltáriszentséget is. Hasonlóképpen félreérthetetlen a bűnbánat szentségének krisztusi rendelése is. Feltámadása után tette ezt, amidőn megjelent apostolainak zárt ajtón keresztül. Rájuk lehelt, és így szólt hozzájuk: „Vegyétek a Szentlelket, akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad!” (Jn 20,22). A keresztséget akkor rendelte, amikor tanítványait így utasította: „Elmenvén tehát tanítatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében!” (Mt 28,19).

A többi szentség krisztusi rendelését az Egyház állandó, kezdettől fogva megállapítható hagyományából tudjuk. A bérmálás szentségének hagyományát legbecsebb módon az Apostolok Cselekedetei örökíti meg a 8. fejezetben. Az apostolok kézrátétele és imádsága révén a megkereszteltek vették a Szentlelket (Ap-Csel 8,14-25). A betegek szentségének létéről és használatáról Szent Jakab apostol ír levelének 5. fejezetében: „Beteg valaki közöttetek? Hívassa el az Egyház papjait, és ezek imádkozzanak fölötte, megkenvén őt olajjal az Úr nevében, és a hitből fakadó imádság megszabadítja a beteget, és az Úr megkönnyebbíti őt, s ha

bűnökben van, megbocsáttatnak neki.” (Jak 5,13-15). A házassági kötelékről az Úr Jézus úgy beszélt, mint isteni műről, amely a szentségek jellemzője. „Amit tehát Isten egybekötött, ember szét ne válassza!” (Mt 19,6). Szent Pál viszont a házassági viszonyt Krisztusnak az Egyházzal való kapcsolatához hasonlítja. Ez utóbbi a kegyelmek alapja, forrása az Egyházban. Hasonlóképpen a házassági kapcsolat is kegyelmi forrás, ami szintén szentségi jellegre vall (Ef 5,22-33).

Tény, hogy az egyházi irodalom a szentségekről és a szentmiséről mindenkor mint krisztusi örökségről beszél, amelyek ezért nem változtathatók meg.

e) Hányféle teljesítményük (effektusuk) van a kegyelmi eszközöknek?

- A kegyelmi eszközöknek van egy saját v. sajátos teljesítményük (*opus operatum*) és van egy személyes hatásuk (*opus operantis*).

Amint a nevük is mondja, a kegyelmi eszközök valóban eszközök. Pontosan meghatározott, látható jelek, amelyek létrehozzák a művet. Ezeket a látható jeleket az Úr Jézus rendelte, és ezek képezik a szentmise és a szentségek lényegét. A szentmise látható jelei azok a szent cselekmények, amelyek által jelenvalóvá lesz az áldozati Jézus: a konszekrálás (átváltoztatás) szavai, valamint az áldozatot jelképező és valósító jelenléti mód az Oltáriszentségben, a szentségi színekben.

A keresztségben a víz és a szentháromsági formula használata; a bérálásban a kézrátétel imádsággal; az Oltáriszentségben a táplálkozás cselekménye; a bűnbánat szentségében a föloldozás szavai; az utolsó kenetben vagy ahogy ma mondjuk a betegek szentségében az érzékszervek megkenése olajjal, imádsággal kísérve; az egyházi rendben a kézrátétel a Szentlélek közlésének szándékával; a házasságban a kölcsönös beleegyezés nyilvánítása az Egyház képviselője előtt – képezik a látható jeleket, amelyek a hatásokat eszközlik.

Ezek az eszközök azonban kettős értelemben eszközök. Eszközei az Istennek, Krisztusnak, és képesek arra, hogy az Ő művét is végrehajtsák. Ugyanakkor eszközei annak is, aki a szentséget kiszolgáltatja, illetve felveszi. Az Úr Jézus, az Isten műve az a kegyelem, amelyet a kegyelemeszközök által létrehoz, a mi közreműködésünk nélkül. Ezt nevezzük *opus operatum*-nak a keresztény teológiában. Ezenkívül maga az emberi személy is közreműködik a kegyelmi eszközök használatában, és annak is van hatása. Részben az, amit az alany, a kegyelmi eszközöket fogadó személy maga merít annak isteni, kegyelmi teljesítményéből, részben pedig az, amit az eszközök kiszolgáltatója (minister) saját személyes hatásaival, érdemeivel kieszközöl. Ezt az eredményt a cselekvő személy művének nevezhetjük (*opus operantis*).

90. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL A KERESZTSÉG SZENTSÉGE?

A keresztségben újjászületünk a krisztusi életre, Isten gyermekévé tesz.

*Az Úr Jézus figyelmeztetése:
„Bizony, bizony,
mondom neked:
aki nem vízből és
Szentlélekből születik,
az nem megy be
az Isten országába.”
(Jn 3,5)*

Az emberiség egész családja az ősszülőktől származik, akiket Ádámnak és Évának nevezünk. Tőlük örököltük emberi természetünket a bűn és a bűnhődés terheivel együtt. Földi életünk halálra ítélt élet a bűn miatt. A halál nem csupán a testi halált jelenti, hanem a kárhozatot is. Isten azonban megkönyörült rajtunk. Az elpusztult élet helyett újat adott egyszülött Fiában, Jézus Krisztusban. Ő az emberiség új Feje, akitől újjá kell születnünk az isteni örök életre a keresztség által.

90. Mit tanít az Egyház?

A keresztség az első szentség és egyetlen keresztség (D 86, 287, 696, 9, 140, 347. stb.).

A keresztség anyaga a természetes víz, illetve közvetlenül a vízzel való leöntés, vagy bemerítés (D 412, 482, 449, 229 stb.).

A keresztség formáját a következő szavak alkotják: „Én téged megkereszteltek az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében” (D 82, 97, 249, 430, 869 stb.).

A keresztség eredménye:

Krisztus érdemeinek kiáradása ránk (D 790.);

Új teremtménnyé leszünk (D 895.);

A bűnök általános megbocsátása (D 86, t30, 287, 792.);

Az áteredő bűn eltörlése (D 102, 348 stb.);

Az ideigtartó büntetés elengedése (D 464, 792, 807.);

A kegyelem közlése (D 130, 483, 799 stb.);

Isten fogadott gyermekei leszünk (D 712.);

Újjászületés (D 102, 140, 695 stb.);

Részesedés a természetfölötti erényekben (D 410, 483.);

Kapcsolat Krisztussal, akinek tagjai leszünk (D, 197, 696, 895 stb.); Szabadulás a Sátán hatalmából (D 140, 712 stb.);

Részesedés a Szentlélek ajándékaiban (D 904.);

Az Egyház tagjai leszünk (D 324, 864 stb.);

Eltörölhetetlen jelet kapunk (D 411, 852. stb.).

Mit mond a Biblia?

Rómaiaknak 6,1-11.

Mit mondjunk tehát? Maradjunk meg a bűnben, hogy a kegyelem gyarapodjék? Szó sincs róla! Ha egyszer már meghaltunk a bűnnek, hogyan élhetnénk tovább benne? Vagy nem tudjátok, hogy akik Krisztus Jézusban megkeresztelkedtünk, az ő halálában keresztelkedtünk meg? A keresztségben ugyanis eltemetkeztünk vele együtt a halálba, hogy miként Krisztus az Atya dicsőségéből feltámadt a halálból, úgy mi is új életre keljünk, mert ha halálának hasonlóságában egybenőttünk vele, úgy leszünk feltámadásában is. Hiszen tudjuk, hogy a régi embert bennünk azért feszítették vele együtt keresztre, hogy a bűnös test elpusztuljon, és ne szolgáljunk többé a bűnnek. Aki így meghalt, megszabadult a bűntől. Ha Krisztussal meghaltunk, hisszük, hogy vele együtt élünk is. Tudjuk, hogy Krisztus feltámadt a halálból, többé nem hal meg, a halál nem lesz többé úrrá rajta, halálával egyszer s mindenkorra meghalt a bűnnek, élve azonban Istennek él. Ezért

tekintsétek magatokat is úgy, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Jézus Krisztusban.

a) Hogyan születünk újjá a keresztség szentségében?

- A keresztvíz és a Szentlélek ereje által.

Az Úr Jézust meglátogatta titokban éjszaka egy előkelő zsidó ember, akit Nikodémusnak neveztek. Kíváncsi volt az Úr Jézusra és arra, hogy milyen az Isten országa, amelyről olyan gyakran beszélt. Az Úr Jézus így szólt hozzá: „Bizony, bizony mondom neked, aki nem születik újjá, az nem láthatja meg az Isten országát.” Nikodémus megkérdezte: „Hogyan születhet valaki, aki már öreg?” Erre Jézus azt mondta: „Bizony, bizony, mondom neked, aki nem vízből és Szentlélekből születik, nem mehet be az Isten országába. Ami a testből születik, az test, ami a lélekből születik, az lélek.” (Jn 3,1-21). *Vagyis a Szentlélek titokzatos ereje által, lelkileg születünk újjá, a Szentlélek a keresztvizet felhasználja eszközként.* Emberi értelmünkkel nem tudjuk felfogni, miképpen történik ez. Titok számunkra. De biztosan így van, mert az Úr Jézus mondta, és az Ő Egyháza így tanítja. A keresztségben újjászületett embernek az Úr Jézus tanítása és törvényei szerint kell élnie; Krisztusi emberré kell válnia.

b) Hogyan történik a keresztelés?

- Keresztelni csak az Úr Jézus rendelése és az Egyház előírásai szerint szabad

A szentségeket az Úr Jézus rendelte. Ő határozta meg azt is, hogyan kell kiszolgáltatni. Nikodémusnak kijelentette, hogy „vízből és Szentlélekből” kell újjászülni. Tehát vizet is kell használni a kereszteléshez (Jn 3,5).

Mennybemenetele előtt pedig a keresztelésnek újabb szabályáról beszélt: „Menjetekek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére!” (Mt 28,19). Tehát a Szentháromságnevében kell keresztelni. Még egy harmadik dologról is beszélt az Úr Jézus, ami a keresztséghez szükséges. „Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog; aki pedig nem hisz, elkárhozik.” (Mk 16,16).

Tehát hinni kell az Úr Jézusban. Az apostolok egyháza és azóta az Egyház is így keresztel, ahogyan az Úr Jézus elrendelte. A Krisztusban hívő embert vízzel érinti, miközben ezt mondja: „N. én téged megkereszteltem az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében.” Aki nem így keresztel, az érvénytelenül keresztel. E lényeges és feltétlenül szükséges krisztusi szabályokon kívül az Egyház még más szabályokat is hozott. Előírta a keresztelés szertartását. Ezeket a szabályokat is be kell tartani, tilos azokat megszegni, bár elhagyásuk még nem teszi érvénytelenné a keresztség szentségét. A keresztelési szabály azt is előírja, hogy rendes körülmények között

csak a katolikus lelkipásztor, de szükség esetén bárki, még egy pogány is keresztelhet.

c) Mire kötelez és mire jogosít fel minket a keresztség?

- Krisztusi életre kötelez, és mindahhoz jogot ad, ami ehhez szükséges.

A keresztség szentségében a Szentlélekisten ereje a keresztvíz által az Úr Jézus titokzatos testébe kapcsol minket. Az Úr Jézussal való kapcsolat egészen újjáteremt bennünket:

- Először is *megtöri* bennünk a gonosz lélek hatalmát.
- Másodszor, *letisztítja* lelkünkőről az eredeti bűnt, és *visszaállítja* a helyes kapcsolatot Istennel. A rosszra való hajlamot azonban, amely az eredeti bűn nyoma, nem szünteti meg. A rosszra való hajlammal együtt a földi szenvedés és a testi halál bűnhődése is megmarad.
- Harmadszor, az Úr Jézussal való titokzatos kapcsolat *megnyitja* számunkra az Ő életének, kegyelmeinek forrását. *Életközösséget teremt* köztünk és az Úr Jézus között. Lelkünket a megszentelő kegyelem „menyegzős köntösébe” öltözteti, sőt magának az Úr Jézusnak élő, eleven képét mint eltörölhetetlen jelet a lelkünkbe oltja.

Az Úr Jézus maga születik meg és él bennünk tehát a keresztség által, és arra kötelez, hogy az Ő életét vállaljuk önmagunkban. Minden Istentől kapott kegyelem kötelez bennünket. Nem mondhatunk le azokról a kárhozat bűnhődése nélkül. Ugyanakkor a krisztusi élet mindarra feljogosít minket, ami szükséges a krisztusi élethez. A test minden egyes tagjának szüksége van az egész testre, annak minden adottságára. Hasonlóképpen a megkeresztelt embernek, az Egyház tagjának szüksége van az egész Egyházra, annak minden adottságára, kegyelmi kincseire, amelyek legfőképpen a tanításban, a szentmiseáldozatban és a szentségekben rejlenek. Ez a szükségesség jogcímet jelent. A megkeresztelt hívek, akik az Egyháznak valódi tagjai, követelhetik az Egyháztól a krisztusi szolgálatot, a kegyelmi eszközöket. Elvárhatják és követelhetik azt is, hogy az Egyházban a krisztusi szolgálat jobb és tökéletesebb legyen.

d) Helyes dolog-e a csecsemők megkeresztelése?

- Az Egyház tanítása és gyakorlata bizonyítja, hogy lehet és helyes dolog a csecsemőket megkeresztelni.

Minden időben akadtak olyanok, aki helytelenítették a csecsemők és gyermekek megkeresztelését. Különböző okokra hivatkoztak. Többek között azt is hangoztatták, hogy a gyermek még nem tudja, mi az a keresztség. Szabadon nem akar-

hatja azt. Márpedig a keresztség kötelezettségekkel jár, amit nincs jogunk rájuk rakni tudtuk nélkül. Azt is felhozták, hogy a keresztségben hinni kell, a csecsemő pedig még nem tud hinni stb. Számunkra, akik hiszünk az Egyház tévedhetetlen üdvözítő szolgálatában, biztonságot nyújt az a tény, hogy az Egyház megkereszteli a csecsemőket egyszer s mindenkorra, végleges érvénnyel. A keresztség elengedhetetlenül szükséges az üdvösséghez, ebben a kérdésben tehát nem tévedhet az Egyház. A csecsemők keresztelésének évszázados gyakorlatát nemcsak eltűri az Egyház, hanem nagyon dicséretesnek és szükségesnek tartja. Minden érthető az Egyháznak a keresztséggel vallott tanításából. A keresztség eszerint ugyanis újjászületés, leszármazás egy új Főből, a „második Ádámtól”, Krisztustól.

Az új élet nem a mi szerzeményünk, hanem tiszta ajándék (*gratia gratis data*), mint ahogy a földi életet is saját közreműködésünk nélkül kapjuk, a krisztusi élet is Isten egyoldalú kegyelmi ténye. Csupán az állapotunknak megfelelő hozzájárulás szükséges hozzá.

A csecsemőben magában semmiféle tiltakozás nincs az újjászületés ellen, sőt megvan benne a természetyszerű vágy minden tökéletesebb állapot felé. Léte még szülőinek a hatalmában van, akik rendelkeznek felette, így újjászületése tekintetében is. Az sem állítható, hogy a keresztség adta kötelesek nem róhatók rá önkényesen. Ezek alapján emberi életre nem hívhatnánk senkit, mert az emberi élet kötelezettségekkel jár. Másrészt a keresztség hit szerint minden ember eleve magában hordja a természetfölötti elhivatottságot s ezzel kötelezettséget a természetfölötti életre. Az ehhez szükséges kegyelmi állapotot viszont az eredeti bűn által elvesztette. A keresztség révén éppen a természetfölötti élethez, célhoz kapja meg a kegyelmi eszközt túlradó módon.

e) Miben áll a keresztség szentségi kegyelme?

- A keresztség szentségi kegyelme arra képesít és indít bennünket, hogy Krisztus titokzatos testének az Egyháznak összes kegyelmi kincseit megszerezzük és használjuk.

Mindegyik szentség sajátos kapcsolatot és viszonyt alakít ki köztünk és az Úr Jézus között. Az első, legegyszerűbb és legszükségesebb kapcsolat a keresztség szentségében létesül. E kapcsolat alapja abban áll, hogy a megtestesülés által *Krisztus Urunk minden embernek vértestvére lett*. A testi kapcsolat eleve adott. Ez az eleve adott testi kapcsolat képesít minket arra, hogy annak lehetőségeit kihasználjuk, és mi magunk is alkotó részei lehessünk a testi kapcsolat további tökéletesítésének, az Úr Jézustól megadott módon. Ez az elvi alapja annak, hogy minden ember kereszthet, a Krisztussal való fizikai kapcsolat létesítő forrása lehet.

Az eleve adott testi-fizikai kapcsolat egy magasabb rendű kegyelmi rendbe tartozó testi-fizikai kapcsolatra nem csak képesít, de disponál, indít, sőt kötelez is bennünket. A keresztség szentségében ez az új, természetfölötti testi-fizikai közösség jön létre Krisztussal. Az Ő titokzatos testének, az Egyháznak természetfölötti közösségébe épülünk. A közöttünk maradt Krisztussal, az Egyházzal való kapcsolatunkat határozza meg tehát a keresztség a maga elsődleges természeténél fogva. Mivel az Úr titokzatos Testének tagjaivá avat, következésképpen a test lélekéhez, a Szentlélekhez is disponál, de ezt „concomitante” másodlagosan teszi. E testbe épültség képességet, készséget, sőt igényt ad nekünk arra, hogy részt vegyünk az egész test életében, és részesedjünk annak minden áldásában. *Ezt a disponáltságot, ráhangoltságot nevezhetjük a keresztség szentségi kegyelmének.* Enélkül képtelenek vagyunk az Egyházzal együtt élni a többi szentségben és az Egyház egyéb áldásaiban részesedni. A szentségi kegyelem forrása pedig, amint láttuk, egy bizonyos elemi egybeforrottság az egész testtel mint szervezettel. Az egybeforrottság megszüntethetetlen fizikai tényező lesz bennünk, eltörölhetetlen jellé, szentségi karakterré, amely rendeltetésünket örökre meghatározza.

91. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL A BÉRMÁLÁS SZENTSÉGE?

Krisztus isteni Lelkét, a Szentlelket vesszük.

*Szentlélekisten, szállj reánk,
Elmét derítő tiszta láng.
Öntsd lelkeinkbe, melyeket
Megszenteltél, kegyelmeddel.
(Hozsanna 102.)*

Az Egyház pünkösdkor kapta a Szentlelket, aki az Egyháznak mintegy a saját lelkévé lett. Ahogyan mi magunk a lelkünkkel rendelkezünk, használjuk azt, úgy az Egyház is rendelkezik a Szentlélekkel az Egyház tagjai javára. Át tudja adni és át is adja tagjainak a bérmálás szentségében.

91. Mit tanít az Egyház?

A bérmálás igazi és sajátos szentség (D 52, 98, 669 stb.).

A bérmálás eredménye a Szentlélek közlése megerősítésül (D 98, 450, 419 stb.).

A bérmálás szentsége is eltörölhetetlen jelet ad, azért ismétелhetetlen (D 695, 960 stb.).

Mit mond a Biblia?

Ezekiel 36, 25-27.

Akkor majd tiszta vizet hintek rátok, hogy megtisztuljatok minden tisztátalanságtól, s minden bálványtól megtisztítalak benneteket. Új szívet adok nektek, és új lelket oltok belétek, kiviszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek. Az én lelkemet oltom belétek, és gondoskodom róla, hogy parancsaim szerint éljetekek, és szemetek előtt tartsátok törvényeimet, és hozzájuk igazodjatok,

ApCsel 8, 14-17.

Amikor a Jeruzsálemben maradt apostolok meghallották, hogy Szamaria elfogadta az Isten szavát, elküldték hozzájuk Pétert és Jánost. Amikor megérkeztek, imádkoztak értük, hogy szálljon le rájuk a Szentlélek. Mert még egyikükre sem szállt le, csak meg voltak keresztelve Urunk Jézus nevére. Rájuk tették hát kezüket, s erre megkapták a Szentlelket.

a) Miért bérmálkozunk?

- Hol a Szentlélek vétele által Krisztust követni tudjuk.

A keresztségben azt a feladatot kapjuk, hogy hasonlónak legyünk az Úr Jézushoz, akinek a képét magunkban hordozzuk. Csakis akkor tudjuk azonban az Úr Jézus életét élni, ha az Ő lelke van bennünk. Mi, emberek nem tudjuk másnak átadni a lelkünket. Az Úr Jézus ezt is meg tudja tenni. A bérmálás szentségében éppen ez történik: végtelen szeretetében saját isteni lelkét ajándékozza nekünk, hogy hitünket megvalljuk, és hitünk szerint éljünk.

b) Hogyan történik a bérmálás?

- A püspök kézrátétel és olajkenés által közli a Szentlelket.

Szent Pál apostol a Zsidóknak írt levélben úgy említi a kézrátételt, mint az Úr Jézus tanításának lényeges elemét. Az Úr Jézus rendelkezéseit és az Őseregélyház tevékenységét azonban nemcsak a Szentírásból ismerjük, hanem a Szenthagyományból is. A hagyomány pedig azt állítja, hogy a kézrátételen kívül krizma-olajjal is megkenték a bérmálkozót.

A bérmálás változtathatatlan lényege tehát – amely krisztusi eredetű, és amely a Szentlélek, illetve a Szentlélek kegyelmét közli – az imádság, a kézrátétel és a krizmaolaj-kenés. A krizma balzsammal kevert faolaj, melyet a püspök nagycsü-törtökön szentel meg.

A bérmálás módjának, szertartásának több olyan része van, amely időnként változik, de mindig szigorúan szabályozott. A bérmálási szertartás előírja, hogy rendes körülmények között csak püspök bérmálhat. Különleges esetekben, egyházi engedéllyel azonban bármely pap. Szabály az is, hogy előtte oktatáson kell részt venni, gyónni, áldozni kell és bérmaszülőt kell választani.

c) Hogyan működik a Szentlélek a lelkekben és a világban?

- A Szentlélek „élteti” a lelket és a lélek által rendezi a világot.

A vallással kapcsolatban sokszor használjuk ezt a fogalmat: lelki élet. A lélek életét szembeállítjuk a test életével, amely ösztönös tevékenységekből áll.

A lélek életét viszont a sajátosan lelki tevékenységek képezik: az ismerés és az akarás. Igaz az is, hogy a szellemi lélek nem pusztulhat el úgy, mint az anyagi test. Mint szellemi létező nem szűnhet meg, mégis beszélhetünk a lélek haláláról, „halott” lélekről. Ez a kifejezés jelenti metaforikusan, hogy a lélek képtelen megfelelni rendeltetésének, tevékenységében akadályozott, sőt természetével ellenkező állapotban van. Ez a helyzet áll fenn, amikor a testi indulatok, ösztönök elnyomják a lelket úgy, hogy az elveszti sajátos, lelki törekvését a valóság, az igazság megismerésére, és elveszti akaratának szabadságát. A testi dolgok rabja lesz. Bár a szellemiség így is megmarad, de annak a szolgálatában áll, aminek a rabjává lett, és minden mást tagadásba vesz – lázadó szellemmé lesz. Az eredeti bűn következtében a lélek erői annyira meggyengültek, hogy gyakorlatilag képtelen megfelelni hivatásának. Az irgalmas Isten viszont nem hagyta magára az embert. Túláradó szeretetében saját lelkét adta az embernek ajándékkul a Szentlélekistenben, Ő az „elevenítő”, éltető Lélek. Képessé teszi az emberi lelket arra, hogy hivatásának megfelelően: keresse és megismerje a teljes igazságot, azt szabadon válassza, akarja és megvalósítsa önmagában és a világban. Amint az Úr Jézus mondta: „A Szentlélek meggyőzi majd a világot a bűnről, az igazságról és az ítéletről: tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem; meg az igazságról, hogy az Atyához megyek, és már nem láttok engem; az ítéletről pedig, hogy e világ fejedelme már megítéltetett.” (Jn 16,8-11)

Saját lelki nyomorúságunkra, bűnös állapotunkra ébreszt rá tehát először is benünket a Szentlélek, és vágyat kelt a tisztulás, a lelki élet után. Senkit sem hagy a Lélek a bűnben megnyugodni. Az engedelmessé lett lelket pedig képessé teszi ar-

ra, hogy felfogja, belássa, akarja és megvalósítsa az igazságot, melynek teljessége az Úr Jézus személyében van.

A Szentírás és annak nyomán a keresztény tanítás a „Szentlélek hét ajándékában” foglalja össze kegyelmi adományait:

1. Az *értelem* adománya arra képesít, hogy az élet értelmét, célját megértjük.
2. A *tudás* ajándéka az ismeret tökéletességét, a hit bizonyosságát jelenti.
3. A *bölcsesség* mindig az igazi, végső célra tekint bennünk, az örök üdvösségre; cselekedeteinket, életünket arra irányítja.
4. A *jó tanács* szelleme helyesen igazít el bennünket – a végső célnak megfelelően – a kérdéses dolgokban. A válaszúton nem hagy eltévedni.
5. A *jámborság* által finom érzéket, érzékenységet ad nekünk. a Szentlélek az isteni dolgok iránt. Isteni ízlést ad, amely megóvja az embert a közönységességtől.
6. A *lelkierősség* bátorságot és kitartást ad a küzdelemhez és a küzdelemben, amelyet a lelkünk érdekében az Isten dicsőségére meg kell vívni.
7. Végül az *istenfélelem* attól óv meg minket, hogy el ne bízzuk magunkat; vakmerőek és tiszteletlenek ne legyünk Istennel szemben. Az Ő végtelen fölségének, szentségének ismeretét nyújtja nekünk.

Akiben a Szentlélek működik, aki éltet és elevenít, abban megvalósul az élő hit meggyőződése, miszerint az Úr Jézus az Isten Fia. Az Atyától jött és az Atyához tér vissza, eljön majd ítélni eleveneket és holtakat. Mindez egyben azt a meggyőződést is jelenti, hogy a Gonosz lélek elbukott, győzött az igazság, a jóság, az Isten, Krisztus személyében és azokban, akik Őbenne élnek. Ezek az élő lelkek saját életük bizonyosága szerint működnek a világban, a Szentlélek indítására az Úr Jézus szándékai szerint akarják azt alakítani, vagyis az Isten országán munkálkodnak.

d) Valóban megerősít-e minket a bérmálás szentsége?

- A Szentlélek képessé tesz bennünket arra, hogy ha akarunk a hitünk szerint tudjunk élni.

Kézenfekvőnek és egyszerűnek látszik az ellenvetés a bérmálás szentségével szemben. Az Egyház tanítása szerint a bérmálás megerősít minket, hogy hitünket állhatatosan megvalljuk, és hitünk szerint éljünk. A tapasztalat azonban bizonyítja, hogy *ez a megerősödés általában nem következik be*. Hisz a legtöbb esetben szinte

semmi változást nem jelent a gyermekek, vagy a felnőttek életében a bérmálás. Sőt olyan is előfordul, hogy éppen ez a vallásos akció okoz törést valaki lelki életében.

Ez a tapasztalat egyáltalán nem olyan nyilvánvaló. Teljesen lehetetlen dolog a lelki hatások eredményét merőben külső szemlélet alapján lemérni. Sohasem látjuk ugyanis az emberi cselekedetek belső oldalát, amely lényegesen módosítja a külső tettek erkölcsi értékét. Nevezetesen azt nem látjuk, hogy az illető hogyan viszonyul saját tettehez, bűnéhez, erényéhez, hogyan ítéli meg azt. A kialakult szokáson, kényszerítő körülményeken könnyen nem változtathatunk sokszor, de belsőleg megtisztulhatunk, új lelkiséget alakíthatunk ki. Aki például megszokott bűneit előzőleg szándékosan, lázadásból vagy önző élvezetkeresésből tette, később elkövetheti ugyanazokat gyengeségből, pszichológiai vagy biológiai kényszerből is, elszenvedvén mintegy a saját bűnét, ami lényegesen változtat a tett erkölcsi jellegén.

Továbbá, egy lelki tényező nem mindig érvényesül azonnal. Sokszor csak hosszú idő után fejt ki hatását. A bérmálás kegyelme ahhoz ad erőt, hogy hitünk harcát végül is megvívjuk életünk, sorsunk belső harcterén. Ki állíthatja azt, hogy valakinek az életét annak egészében látja? Soha, senkinek az életét nem látjuk belső összefüggéseiben és végső kimenetelében.

Azonkívül, hogy a bérmálás lelki hatása a lélek üdvössége szempontjából kívülről le nem mérhető, figyelembe kell venni azt is, hogy ez a hatás függ a készségtől is, amellyel valaki bérmálkozott. Ha valaki méltatlanul vette a Szentlelket, az „ítéletet” von magára; és nem isteni erőben részesedett. Állapota rosszabb lett, mint volt, mert a Szentlélek vádjait, kárhoztató ítéletét fogadta lelkébe a bérmálás szentségében.

Végül a tanítás lényegét kell tisztáznunk, és akkor világossá válik a hatás mibenléte és természete. Aki venni akarja a Szentlelket, azt erősíti meg a Szentlélek. A Lélek önmagában az erő forrását adja ahhoz, hogy az ember lelke saját maga tevékenykedjék. A Szentlélek semmit nem végez el helyettünk, csak képessé tesz bennünket arra, hogy – ha akarjuk – akaratunk eredményes legyen, megtehessük az üdvös dolgokat. Nekünk kell merítenünk az erőt, a kegyelmet a forrásból, amely a bérmálás szentsége által mindig jelenlevővé válik lelkünkben. Aki „veszi” a Lelket, az kapja a lelket s benne az erőt, azaz állhatatosságot, az üdvösséges „lelki” életet.

e) Miben áll a bérmálás szentségi kegyelme?

- A bérmálás szentségi kegyelme arra képesít és indít bennünket, hogy az Úr Jézust követni tudjuk és kövessük is.

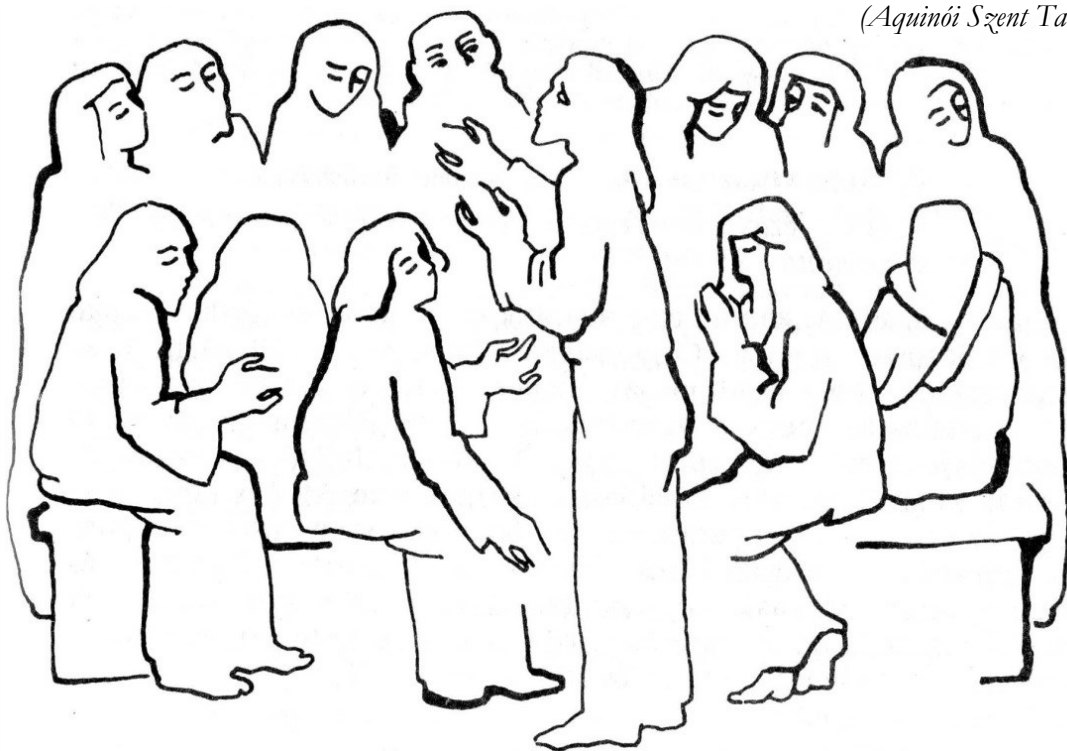
„Mikor eljön az igazság Lelke, Ő majd elvezet benneteket a teljes igazságra. Nem magától fog beszélni, hanem azt mondja el, amit kell, és a jövődőt fogja hirdetni nektek. Megdicsőít engem, mert az enyémből kapja, amit majd hirdet nektek. Minden, ami az Atyáé, az enyém is. Azért mondtam, hogy az enyémből kapja, amit majd hirdet nektek.” (Jn 16,13-15)

A keresztelés Krisztus társörökösévé tett bennünket. Jogunk van az isteni élet-hez, amely Krisztus személyéből forrásokozik. Ez a forrás kimeríthetetlen. Már a keresztség maga is részesedést jelent Krisztus életében, de a bérmálás arra irányít és rendel minket, hogy a krisztusi élet *teljességében* részesedjünk. „Minden, ami Atyámé, enyém” – mondja az Úr Jézus. Ami viszont az övé, azt mind „kihirdeti”, felajánlja nekünk a Szentlélek, vagyis közli velünk, miáltal „megdicsőíti” bennünk az Úr Jézust. A bérmálásban ugyanis nem csupán az Úr Jézus kegyelmeit kapjuk, hanem kegyelmeinek, életének forrását, isteni Lelkét, mégpedig direkt módon, mint a bérmálás sajátos effektusát. Arra képesít és indít tehát minket a bérmálás szentségi kegyelme, hogy Krisztus életének teljességére törekedjünk. A keresztségben is megkapjuk a Szentlelket, de a bérmálásban éppen a személyes, tudatos kapcsolat vele, szentségi erővel közvetíti számunkra őt.

92. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL AZ OLTÁRI-SZENTSÉG?

Szent Testét és Véréát vesszük benne táplálékul.

*Kegyes pásztor, igaz étek:
Édes Jézus! Kériünk téged,
Te legeltesd, védd a néped!
Te mutasd meg kegyességed,
Fönn az élők közepett.
(Aquinói Szent Tamás)*

A csodálatos kenyérszaporítás után, karnafarnami beszédében figyelmeztetett minket az Úr Jézus: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véretem, az bennem marad, én meg benne. Engem az élő Atya küldött, s általa élek. Így az is élni fog általam, aki engem eszik.” (Jn 6,56-)

92. Mit tanít az Egyház?

Krisztus jelenléte az Oltáriszentségben (Eukarisztiában) igaz, valódi, azonos jelenlét (D 355, 414, 666, 890 stb.).

Krisztus jelenléte átlényegüléssel (transsubstantiatio) létesül (D 355, 424, 698, 877 stb.).

Mindkét szín alatt Krisztus egészen jelen van, szentségi jelenléttel, a színek bármely részében (D 667, 698, 874, 885 stb.).

Az Oltáriszentség nem testi táplálék, hanem a lélek lelki kenyere, a kegyelem és az erények gyarapítója, egység Krisztussal, a jövődicsőség záloga (D 546, 698, 875 stb.).

Mit mond a Biblia?

Lukács 22, 14-20.

Amint elérkezett az óra, asztalhoz ült a tizenkét apostollal együtt. Így szólt hozzájuk: „Vágyva vágytam rá, hogy ezt a húsvéti vacsorát elköltsem veletek, mielőtt szenvedek. Mondom nektek, többé nem eszem a húsvéti vacsorát, míg be nem teljesedik az Isten országa.” Aztán fogta a kelyhet, hálát adott, és így szólt: „Vegyétek, osszátok el magatok között! Mondom nektek: nem iszom a szőlő terméséből addig, amíg el nem jön az Isten országa.” Most a kenyeret vette kezébe, hálát adott, megtörte, és odanyújtotta nekik ezekkel a szavakkal: „Ez az én testem, amelyet értetek adok. Ezt tegyétek az én emlékezetemre!” Ugyanígy a vacsora végén fogta a kelyhet is és ezt mondta. „Ez a kehely az új szövetség az én véremben, amelyet értetek kiontanak.”

a) Mi az Oltáriszentség, más szóval Eukarisztia?

- Az Úr Jézus szent Teste és Vére a kenyér és a bor külső színe alatt.

Azt a feladatot kapták az apostolok és utódaik, az Egyház papjai az Úr Jézustól, hogy az Ő igazságait, életét, kegyelmét adják át az embereknek. Még saját magát, emberi testét is a papságra bízta. Megparancsolta, hogy a kenyeret és a bort változtassák át az Ő testévé és vérévé – úgy, mint ahogy Ő tette az Utolsó vacsorán –, és osszák ki azoknak, akik táplálkozni akarnak vele. Meg is tartotta az Egyház ezt a krisztusi parancsot, minden pap a szentmisében naponta teljesíti ezt. Az igazi keresztények is meghallották a buzdítást, és igen gyakran áldoznak, hogy minél tökéletesebben egyesülhessenek az Úr Jézussal, aki azt mondta: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véreimet, énbennem marad és én őbenne.” (Jn 6,56)

b) Hogyan rendelte az Úr Jézus az Oltáriszentséget?

- Kafarnaumi beszédében megígérte, az Utolsó vacsorán pedig megalapította az Oltáriszentséget.

Szent János evangéliumának 6. fejezetében arról olvasunk, hogy az Úr Jézus megszorította a kenyeret azok számára, akik Őt követték és tanítását hallgatták. A csoda láttára fellelkesült a nép, és arra gondolt, hogy bizonyosan az Úr Jézus az, akit várnak: az Isten Küldötte, Prófétája. Királlyá akarták tenni, hogy élvezhessék kenyérszorító hatalmát. Az Úr Jézust elszomorította a nép önzése, ezért észrevétlenül eltávozott, egyedül. A nép a keresésére indult, Másnap a Galileai-tó túlsó partján ezzel fogadta őket: „... nem azért kerestek, mert csodajeleket láttatok, hanem mert ettetek a kenyérből és jóllaktatok. De ne romlandó eledelért fáradozzatok, hanem olyanért, amely megmarad az örök életre. Ezt az Emberfia adja nektek, aki mellett maga az Atya tett tanúságot. ... Nem Mózes adott nektek kenyeret az égből, hanem Atyám adja nektek az igazi mennyei kenyeret. ... Én vagyok az élet kenyere. ...” (Jn 6,25-35).

A zsidók vitatkozni kezdtek egymás között arról, amit hallottak. Nem értették, hogyan lehet az Ur Jézus „kenyér”. Erre az Úr Jézus még határozottabban és félreérthetetlenül kijelentette: „... aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon. A testem ugyanis valóságos étel s a vérem valóságos ital” (Jn 6, 54-56).

A zsidók ezt szó szerint értették, és megbotránkoztak rajta. Felháborodva eltávoztak. Az Úr Jézus pedig nem magyarázkodott, mert igenis helyesen értették szavait, szó szerint kellett venni azokat.

Amit a kafarnaumi beszédben megígért az Úr Jézus, azt az Utolsó vacsorán valóra váltotta. A húsvéti búcsúvacsorán kezébe vette a kenyeret, megáldotta, és miután átváltoztatta saját testévé, tanítványainak adta e szavakkal: „... vegyétek és ekétek, mert ez az én testem!”. Azután vette a kelyhet, amelyben bor volt, megáldotta, és tanítványainak nyújtotta: „... igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem!”. Majd hozzátette: „... ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” (Mt 26,17-29; Lk 22,19).

c) Melyek a szentáldozás hatásai?

- A szentáldozás a kegyelmek leggazdagabb forrása.

Minden kegyelemnek az Úr Jézus a forrása. Minél tökéletesebben egyesülünk Vele, annál bőségesebben merítünk kegyelmi forrásából is, vagyis isteni életéből. Ő az Oltáriszentségben van jelen a legteljesebb módon közöttünk és a szentáldozás

által egyesül velünk a legbensőségesebben úgy, ahogyan a táplálék egyesül a táplálkozó szervezettel.

Ha azt akarjuk megtudni, hogy milyen hatásai, gyümölcsei vannak a szentáldozásnak bennünk, akkor a táplálkozás fogalmát kell megvizsgálnunk. Bár a szentáldozás csak hasonló a testi táplálkozáshoz, mégis ezzel lehet a legjobban megvilágítani azt a titokzatos dolgot, ami a szentáldozásban végbemegy. Amikor táplálkozunk, egy tőlünk különböző, idegen anyag kerül a testünkkel kapcsolatba. Ez a kapcsolat abban áll, hogy a táplálékot birtokába veszi, és felhasználja saját céljának, létérdekeinek szolgálatára, vagyis a szervezet a táplálékkal önmagát élte-ti, fejleszti, valósítja: képességeit kibontakoztatja.

Valami ehhez hasonló dolog történik a szentáldozásban is. A táplálék ebben az esetben az Úr Jézus valóságos teste, vagyis emberi valósága, amelyben istensége is jelen van. Áldozáskor tényleges, fizikai kapcsolatba kerülünk az Úr Jézus testével mint táplálékkal: birtokunkba vesszük és saját krisztusi életünk szolgálatába állítjuk. Amint az Úr Jézusban a test szolgálta az Ő isteni életét, úgy bennünk is. „Aki engem eszik, énáltalam él” (Jn 6,57) – mondja az Úr Jézus. Krisztus teste tehát az „élők” szentsége, azok tápláléka, akikben Krisztus már él, akik kegyelmi állapotban vannak. Hatása abban áll elsősorban, hogy a kegyelmi élet forrásával, Krisztus személyével közvetít kapcsolatot:

1. Megdicsőült személyének erejében részesülünk;
2. A kegyelmi élet gazdagabbá, teljesebbé lesz;
3. Az isteni élet jobban megnyilvánul személyes életünkben. Megerősödünk a küzdelemben a rossz ellen, és állhatatosabbak leszünk a jóban.

Mindez nem egy szentáldozás eredménye. A táplálék csak addig táplál, amíg a tápláló anyag jelen van, és csak annyiban, amennyiben a szervezet ki tudja azt aknázni. Hasonlóképpen az Úr Jézus teste is csak addig táplál szentségi módon, amíg jelen van testünkben mint kenyér: amíg a kenyér színei megmaradnak. Továbbá olyan mértékben, amilyen mértékben a bennünk rejlő krisztusi élet ki tudja azt használni. Akiben Krisztus él, vagyis kegyelmi állapotban van, abban maga az Úr Jézus, az Ő isteni élete hasznosítani tudja a saját táplálékát. Akiben az Úr Jézus nem él, abban a táplálék hatástalan. Jobban kihasználja a táplálékot az, akiben Krisztus élete erősebb, teljesebb, „egészségesebb” és jobb étvágyú: az Istenre éhesebb lélek.

d) Mit szól a természettudomány az Oltáriszentség titkához?

- Az Oltáriszentség titok, amely nem a természettudomány, hanem a hittudomány körébe tartozik.

Az Úr Jézus természetfölötti módon van jelen az Oltáriszentségben. Érzék-szerveinkkel semmit sem fogunk fel belőle. A látszat, a közönséges és a természettudományos tapasztalás nem igazolja a hit állítását, sőt, úgy tűnik, hogy ellenkezik vele. Ebből az ellentétből táplálkozik az örökös kételkedés, tagadás e titokkal szemben. Mindenkor akadtak olyanok is, akik a tudományra hivatkozva támadták az Oltáriszentség igazságait, „kimutatva” annak „lehetetlenségét”. A legtöbb esetben tudatlanságból erednek nehézségünk. Ha téves fogalmaink vannak az Oltáriszentségről és a tudományról, akkor könnyen ellentmondást láthatunk a kettő között.

De mi a valódi tényállás? Hitünk azt állítja az Oltáriszentségről, hogy az az Úr Jézus valóságos szent teste (és vére) a kenyér (és bor) külső színe alatt. Pontosabban megfogalmazva ezt – éppen a tagadókkal szemben – a Tridenti Egyetemes Zsinat (1545) meghatározása szerint a kenyér szubsztanciája (ami a kenyeret *azzá* teszi, ami, és minden mástól megkülönbözteti) átváltozik (transsubstantiatio) az Úr Jézus testévé. A kenyérből az, ami „milétének” alapja, az Úr Jézus testévé változik, valóságos, megdicsőült testévé. A kenyér természetes „mi-létének” helyén tehát az Úr Jézus testének természetfölötti léte van jelen, természetfölötti számunkra felfoghatatlan módon.

A kenyér külső tulajdonságai pedig a kenyér mibenléte, természetes alapja nélkül állnak fenn, az Úr Jézus testének erejénél fogva. A kenyér tulajdonságai többé nem azok természetes alapjából, a szubsztanciából fakadnak, hanem az Úr Jézus testének jelenlétét jelzik. A kenyér mibenléte nem semmisül meg, hanem átváltozik, átlényegül, éppen mibenlétében nyilvánul ki Krisztus testének mibenléte. Az Oltáriszentségben egy merőben új viszony alakul ki a mibenlét és a tulajdonságok között, amely abban áll, hogy nem határozzák meg egymást kölcsönösen, hanem különbözőségüket tanúsítják: Krisztus testében merőben mássá, a tulajdonságoktól függetlenné lesz a mibenlét, viszont a tulajdonságok sem a mibenlétből táplálkoznak. Jelentésüket nem lehet a mibenlétre vonatkoztatni, csak negatív, tagadó értelemben: a mibenlét nem a szín, súly, íz stb.

A hittudomány értelmezése tehát azon a felfogáson nyugszik, hogy az anyagi dolgokban a tulajdonságok (accidensek) különböznek a dolgok mibenlététől, szubsztanciájától. E két elemnek természetes kapcsolatán túl lehet természetfölötti viszonyú is, amely az Oltáriszentségben valósul meg.

Az Oltáriszentség fogalmának tisztázása után az a kérdés, hogy a természettudománynak milyen köze van ehhez a hitigazsághoz. Először azt kell tisztán látnunk, hogy mi a természettudomány tárgya és határa. Azután feltesszük a kérdést, milyen értelemben érdekelt e hitigazságokkal kapcsolatban. Végül szembe-sítjük a természettudomány eredményeit a hit állításaival.

A természettudomány a valóságot mint anyagot vizsgálja. Kutatási módszere a megfigyelés, a kísérlet, a mérés. Ilyen módszerekkel csak az anyagi dolgokat, illetőleg a dolgok anyagi tulajdonságait lehet megközelíteni és a közvetlenül azokra épülő törvényszerűségeket lehet alátámasztani. Ezen a területen sehol nem találkozhat a természettudomány az Oltáriszentség titkával. Kérdés, hogy az anyagi dolgok konkrét mibenléte, az, ami a tényleges létezés alapja (szubsztanciája), tárgya lehet-e egyáltalán a természettudománynak? Nem a kenyérré jellemző tulajdonságok összege változik ugyanis itt Krisztus testévé, hanem a kenyér konkrét, tényleges mivoltában. Az, amin ennek a kenyérnek az aktualitása (külső tulajdonsága, fizikai jellemzője) nyugszik. Ilyen értelemben a kenyér konkrét mibenléte a lét legbenső misztériumában gyökerezik, amely megközelíthetetlen az anyagi módszerekkel dolgozó tudomány számára.

A Heisenberg-féle „bizonytalansági reláció” és a „complementaritas” elve azt sejteti velünk, hogy a szubsztancia természettudományos megragadása nem csupán jelenleg nem sikerül, de a jövőben is elvi akadályokba ütközik. Ismerete a gondolkodó, következtető értelem tárgya marad. Így hát a természettudomány részéről semmi akadály sincs annak, hogy a kenyér mibenlétének Krisztus testévé való átváltozásában higgyünk. Ezt a hitet Krisztus isteni tekintélye támasztja alá.

e) Milyen helyet foglal el az Oltáriszentség az Egyház életében?

- A krisztusi élet forrása és teljessége az eucharisztikus egység.

Krisztus összes kegyelmi ajándékai számunkra az Ő áldozatában forrásznak, melyben átadta magát Egyházának. Az Egyház pedig az eucharisztikus közösségben közli velünk az ő örökségének teljességét.

Az Úr Jézus szándéka szerint tehát kétségtelenül az eucharisztikus áldozat benne az Eukarisztia, mint az egyesülés szentsége foglalja el a központi helyet abban az új életben, amelyet ő szerzett, ajándékozott számunkra. Az apostolok és őskeresztények egyháza megértette ezt a szándékot, és hűségesen meg is valósította. Valóban az eucharisztikus asztalközösség volt az őskeresztények életének közép-pontja. Azóta húsz évszázad telt el. Az Egyház élete kiterjedt az egész világra, külsőleg-belsőleg egyaránt.

Az emberi élet összes vonatkozásait magába ölelte. Áttekinthetetlenül sokrétű tevékenységet fejt ki. Nem csoda, ha életének egy-egy mozzanata olykor különleges hangsúlyt kap, a korok különböző igénye és feladata szerint. Néha úgy tűnt, hogy a tanítást, a kultúrát vagy a bűnbánatot, a vezeklést, ismét máskor, hogy a béke szolgálatát helyezi élete középpontjába. A figyelmesebb vizsgálat azonban felfedezi, hogy az Egyház alapvető tanítása önmagáról, saját életéről mindig ugyanaz volt, miszerint benne Krisztus él tovább közöttünk, és önmagát adja az eucharisztikus áldozatban, hogy az Atyát megdicsőítse, nekünk pedig az üdvösséget nyújtsa a Vele való egyesülés által.

A hittudomány – ha néha el is kalandozott egy-egy részletkérdés kutatásában – mindig Krisztus valóságos jelenlétét vette alapul, és az egész tanrendszerben az lett a fénygyújtó fókusz, a középpont, amelyet minden igazság megvilágít. Kétségtelen, hogy az Oltáriszentség mindenkor középponti helyet foglalt el a gyakorlati lelkipásztorkodásban és a hívek életében. A valódi keresztény élet mindig az eucharisztikus áldozatból fakadt. Ezt világosan bizonyítja az is, hogy az Egyház szentjei minden időben eucharisztikus lelkiségűek voltak.

93. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL A BŰNBÁNAT SZENTSÉGE?

A szentgyónásban kibékít minket Vele és kegyelme által újra kedvessé tesz Isten előtt.

*Gyónási bánatima:
Teljes szívemből bánom minden bűnömet,
mert azokkal a jó Istent megbántottam.
Erősen fogadom, hogy többé nem vétkezem,
és a bűnöket kerülöm!*

A szentgyónásban bűneink megvallása után így oldoz fel minket a gyóntató pap: „Isten, a mi irgalmas Atyánk, aki szent Fiának kereszthalála és feltámadása által kiengesztelte önmagával a világot, és kiárasztotta a Szentlelket a bűnök bocsánatára, az Egyház szolgálata által bocsásson meg neked, és adja meg a békét. És én feloldozlak téged bűneidtől az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Ámen.”

93. Mit tanít az Egyház?

A bűnbánat szentsége az Újszövetség igazi szentsége, amely különbözik a keresztségtől. (D 146, 699, 839 stb.)

Ismételhető szentség (D 897, 911 stb.)

Krisztus alapította ítélethozatal formájában (D 807, 894, 895, 902 stb.). A szentgyónás szükséges az üdvösséghez isteni rendelés alapján (D 699, 899, 919 stb.).

A szentgyónás magában kell foglalja a halálos (súlyos) bűnöket (D 146, 430, 699 stb.).

A szentgyónás külső szóbeli megvallás kell legyen (D 699.).

A bűnbánat szentségének eredményei: lelki gyógyulás (D 695.);

Az elveszett kegyelmi állapot visszaszerzése (839.);

Kibékülés Istennel, a bűnök bocsánata, legalábbis az örök büntetés elengedése, béke és vigasztalás, az érdemek és kegyelmek újraéledése, az egyházi fenyítések megszűnése (D 424, 430, 699, 840, 896, 2193.).

Szentgyónást évenként legalább egyszer végeznünk kell (437, 470).

Mit mond a Biblia?

János 20, 19-23.

Amikor beesteledett, még a hét alsó napján megjelent Jézus a tanítványoknak ott, ahol együtt voltak, bár a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Belépett, megállt középen, és köszöntötte őket: „Békesség nektek!” E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát. Az Úr láttára öröm töltötte el a tanítványokat. Jézus megismételte: „Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket.” Ezekkel a szavakkal rájuk lehelte, és így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad.”

a) Mi történik a szentgyónásban?

- Az Egyház tagjai kibékülnek Krisztussal.

1. Megvallják bűneiket az Úr Jézus helyettesének, a gyóntató papnak.
2. Megbánják bűneiket.
3. Megígérik, hogy szakítanak azokkal.
4. Vállalják az elégtételt.
5. A gyóntató pap feloldozást ad a bűnök alól.

Ha mindezt őszintén tettük, akkor az Úr Jézus visszafogadott minket barátságába, és a mennyei Atya előtt is újra kedvesek leszünk. Ha viszont hamis akár a vallomásunk, akár a bánatunk, akár az elhatározásunk, hogy nem akarunk

vétkezni, vagy az elégtételt nem akarjuk elvégezni, akkor igen súlyos bűnt, szentségtörést követünk el.

b) Hogyan rendelte az Úr Jézus a bűnbánat szentségét?

- Feltámadása után adta át apostolainak a bűnbocsátó hatalmat.

Szent János apostol írja a le evangéliumában az eseményt. Feltámadása napján este az Úr Jézus megjelent tanítványainak, akik együtt voltak – Tamás kivételével – és bezárkóztak, mivel félték a zsidóktól. Az Úr Jézus belépett a terembe a zárt ajtón keresztül, és megállt a terem közepén. „Békesség nektek!” – mondta, és megmutatta nekik kezeit és oldalát. Ezzel mintegy igazolta magát, hogy ugyanaz a názáreti Jézus, akit keresztre feszítettek. Az apostolok felismerték őt, és igen megörültek. Az Úr Jézus pedig újra így szólt: „Békesség nektek!” Amint engem küldött az Atya, én is úgy küldelek titeket. Azután rájuk lehelt, és ezt mondta nekik: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad.” (Jn 20,19-23)

Mindebből világos, hogy:

1. Az apostolok közössége kapta a bűnbocsátó hatalmat, amelyben minden egyes apostol részesedett.
2. Az sem lehet vitás, hogy ez a bűnbocsátó hatalom bírói hatalom: joga van eldönteni, hogy megbocsát-e, vagy sem. Ahhoz pedig, hogy a bűnbocsátó eldönthesse, megbocsát-e, vagy sem, meg kell ismernie a bűnöst és bűnét, azt ugyanis, hogy méltó-e a bűnbocsánatra, vagy sem.

Afelől nem rendelkezett az Úr Jézus, hogyan valljuk meg bűnünket. A fontos az, hogy a bűnbocsátó megismerje azokat. A bűnbevallás módját, a gyónási fegyelmet az Egyház írja elő, és az Egyház tagjai kötelesek neki engedelmeskedni.

Az Egyház hagyománya bizonyítja, hogy az apostolok utódai, a püspökök és a papok kezdettől fogva gyakorolták, és csak ők gyakorolták ezt a hatalmat. Eleinte talán inkább nyilvánosan vallották meg a hívek a bűneiket, de később egyre általánosabb lett a magángyónás, vagy fülbe gyónás, ahogyan azt ma is végezzük.

c) Milyen kegyelmi hatások forrása a bűnbánat szentsége?

- A bűnbánat szentsége helyreállítja az egységet Krisztussal.

1. *Megtisztít* a bűntől, megment az örök büntetéstől.
2. Az elvesztett kegyelmet *visztaadja* (az elhalt képességeket, erőket, érdemeket felújítja).
3. *Erősít*, a kegyelmet gyarapítja, az erényeket fejleszti.

Hitünk tanítása szerint a szentgyónás véglegesen eltörli mind a halálos, mind a bocsánatos bűnöket, eltörli az örök büntelést, de nem mindig és egészen az ideig tartót. Ezáltal méltóvá teszi a lelket a megszentelő kegyelemre, az elveszett dicsőségre, és alkalmassá teszi arra, hogy rendeltetésének a továbbiakban megfelelhessen (Tridenti Zsinat IV. – vö. DH 1667-1693).

Míndez a szentségi hatás Krisztus műve bennünk, amely kívül esik közvetlen tapasztalásunk körén, csak a hit által szerzünk róla tudomást (opus operatum). Igaz, hogy a bűnbánat szentségében – és ez a lényeges – mégis úgy kell felfognunk az Úr Jézusnak ezt a belső, titkos munkáját, mint egy forrást, amelyből mérítenünk kell saját személyes tevékenységünkkel (opus operantis). Ebben a személye hatásban bontakozik ki és mutatkozik meg a krisztusi mű nagysága, gazdagsága és ereje. Így elsősorban a bűn tényleges eltörlése forrás: lehet egy folyton erősödő, tisztuló öntudatnak, amely a lélek teher mentességéből, tisztaságából, szabadságából fakad. A tiszta öntudat pedig a bizalmat növelheti mindig teljesebbé Istennel, önmagunkkal, embertársainkkal szemben. „Boldog, akinek bűne megbocsátva, kinek befödve gonoszsága” – mondja a zsoltáros (Zsolt 32.) Ebben a belső tisztulásban, a terhelő büntudat feloldásával előbukkan a lélek igazi életeleme, a szabadság, amely egyrészt új életre képesíti a lelket, és ennek az új életnek, a kegyelmi életre elfogadására, megszerzésére ösztönzi. Az örökös belső megújulásnak kimeríthetetlen forrása a szentgyónás. A gyakori megújulás gyógyítja bennünk az életképességeket: a szellemi-lelki, sőt, még a biológia képességeket is. Végül felfrissíti, erősíti a szunnyadozó erőket. A bűnbánatban mindig mintegy régi önmagunk fölé emelkedünk. A természetfölötti, kegyelmi világ vonzásába kapcsolódva erősítjük, tápláljuk lelki erőinket.

d) Miért idegenkednek az emberek a gyónástól?

- A gyónás orvosság amely sokszor kellemetlen. Használata nehezünkre esik azonban a gyógyulás érdekében szükségünk van rá.

Az újabb korban igen megerősödött az az örök emberi törekvés, hogy az életet, annak egész berendezését és törvényeit az ember, illetve a tömegek ízléséhez, igényeihez igazítsák, miszerint amit az emberek általában nem szeretnek, az nem is jó. Az emberi tetszéstől, nem-tetszéstől független, objektív igazságot, törvényt nem akarnak elfogadni. Érthető, ha ilyen alapon a szentgyónást is sok támadás éri. Szerintük, nem lehet az helyes dolog és hasznos, amitől az „ember” úgy idegenkedik, mint a gyónástól. Sőt, mint természetellenes valami, még káros is: tönkreteszi az emberi személyiség méltóságát.

Mivel a gyónás megalázkodás az Isten előtt és részben az Isten helyettese, a gyóntató pap előtt is, egészen természetes, hogy ez visszataszító azok számára, akik Istent és az Egyházat gyűlölik.

Nehezére esik ez a megalázkodás azonban mindenkinek, mivel az eredeti bűn hajlamossá tett bennünket a kevélységre, büszkeségre, amelynek nem kedvez a töredelmes bűnvallomás. Ezt az öröklött rossz, rendetlen hajlamot minden esetben le kell győznünk, ha gyónni akarunk.

A hívő lelkek szívesen megteszik a cél, a tisztulás, az Istennel való békesség kedvéért. Az viszont, hogy a gyónás lélektanilag nem ártalmas, hanem ellenkezőleg, hasznos, gyógyító hatású, sőt szükségszerű tevékenység – ez az igazság ma már kétségbe nem vonható tudományos tény. A pszichológia egyik módszere a kibeszélés, annak kimondatása ami a lélekben megjelenik. Az élmények kimondása szembeesíti magával az élménnyel a kimondót és így tárgyiasul, objektíválódik önmaga előtt is. Ezt a módszert a Viktor Frankl fejlesztette terapeútikus nivóra. Ezek a vallomások gyógyítóak is lehetnek és kivezetik a vallomást tevőt a megoldás felé.

Általában is igaz az, hogy valamilyen formában mindenki „gyón”, vallomást tesz, hiszen a közbeszédben is sokszor tér rá az ember önmagára, kibeszélve önmagát. Ezek a vallomások minden esetben megalázóbbak és haszontalanabbak, mintha Istennek valljuk meg bűneinket.

e) Miben áll a gyónás szentségi kegyelme?

- A bűnbánat szentségének sajátos (szentségi) kegyelme a természetfölötti élet megújulása.

A keresztség által újjászületünk a krisztusi, természetfölötti életre. Krisztus életével elválaszthatatlanul össze vagyunk kapcsolva. Még a pokolban sem tudunk tőle teljesen elszakadni, bár ott éppen gyötrelmessé teszi Krisztushoz való viszonyunkat. Krisztus természetfölötti élete mintegy „beteggé”, szenvedővé, sőt „halottá” lesz bennünk. Meg nem semmisül. Titokzatos jelenléte bűnbánatra, megújulásra készítet minket, ami a bűnbánat szentségében meg is történik. Ez a „felébredt”, megújult, meggyógyult, megbékélt élet a szentgyónás sajátos kegyelme. Ezzel együtt arra is képesít minket a szentségi kegyelem, hogy lelkünk megújulásán, ébredésén, békéjén fáradozzunk, és azt mindig tökéletesebbé tegyük azáltal, hogy Istennel teljesebb egyetértésben élünk.

94. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL A BETEGEK SZENTSÉGE?

Az Úr Jézus végső oltalmát nyújtja, és előkészít minket az üdvös találkozásra Istennel.

*Betegágyához segítséget hoz az Úr,
Fekvőhelyét kényelmesre cseréli.
Így szótok: „Uram, könyörülj rajtam,
Gyógyíts meg, mert vétkeztem ellened!”
(41. zsolttár)*

A szent kenet feladásakor a pap megkeni a beteg homlokát és kezeit olajjal, és így imádkozik: E szent kenet által és nagy irgalmassága szerint segítsen meg téged az Úr a Szentlélek kegyelmével. Ámen. Szabadítson meg bűneidtől, üdvözítsen téged, és erősítsen meg jóságosan. Ámen.

94. Mit tanít az Egyház?

A betegek kenete (utolsó kenet) igazi, Krisztustól rendelt szentség (D 99, 315, 465, 700 stb.).

A betegek kenetének eredménye a Szentlélek kegyelme (D 909, 927.).

A bűnök bocsánata, gyónással együtt (D 315.).

Lelki gyógyulás (D 695, 700.).

Az Isten irgalmába vetett bizalom ébredése (D 909.)

A lélek megkönnyebbülése (D 909, 927.).

A bűnök maradványának eltörlése (D 909.).

Erősítés a Sátán kísértései ellen (D 909.).

Néha testi gyógyulás is (D 315, 700).

Mit mond a Biblia?

Jakab 5, 13-18.

Szenved valaki közületek? Imádkozzák! Jókedve van? Énekeljen zsoltárt! Beteg valamelyitek? Hívassa el az egyház előljáróit, és azok imádkozzanak felette, és kenjék meg olajjal az Úr nevében! A hitből fakadó ima megszabadítja a beteget, és az Úr talpra állítja. Ha pedig bűnöket követet el, bocsánatot nyer. Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket, és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok! Igen hathatós az igaz ember buzgó könyörgése. Illés hozzánk hasonlóan esendő ember volt, de esedezve imádkozott, hogy ne essék eső, s nem is esett a földön három évig és hat hónapig. Majd ismét imádkozott, és esőt adott az ég, mire a föld termést hozott.

a) Hogyan segít a betegen az Úr Jézus a betegek szentségében?

- Elsősorban a lelket tisztítja meg minden tehertől még a bűn nyomaitól is. Ezzel megkönnyíti a szenvedést, és vigasztalást ad. A lélek gyógyulása jó hatással van testünkre is, néha gyógyulást is eredményez.

1. Először is a legnagyobb bajból ragad ki minket. Hiszen akkor vagyunk a legnyomorultabbak, ha lelkünk halálos bűn állapotában van. A halálos bűn az örök szenvedés, a kárhozat kezdete, amely mint valami iszonyatos pusztulás, rettentés halál, lassan egészen úrrá lesz felettünk. Legelőször ettől akarja lelkünket megszabadítani az Úr Jézus, ha szükség van rá. Ez történik a szentgyónásban, amely hozzátartozik a betegek szentségéhez.

2. Miután a bűntől és vele együtt az örök szenvedéstől megszabadultunk, még mindig igen szomorú a lelkünk állapota. A gyónás után is megmaradnak a bűn nyomai, mint fájdalmas sebek, amelyek miatt sokat kellene szenvedni a tisztító-

tűzben. Ezeket a sebeket gyógyítja be a betegek szentsége. A pap szentelt olajjal keneti meg a beteget, miközben a szentségi imádságot mondja.

3. Végül a szentáldozásban teljessé válik az egység Krisztussal.

A szent kenet felvételéhez készítsünk elő egy kis asztalkát, fehér terítővel, fesszűllettel, gyertyával. Kis pohárban vizet, mellé egy kevés sót, kis darab kenyérbelet is helyezünk az asztalkára. A család tagjai lehetőleg legyenek jelen, és vegyenek részt a szertartáson.

b) Honnan tudjuk, hogy az Úr Jézus rendelte a betegek szentségét?

- Részben a Szentírásból, de egészen biztosan a szenthagyományból.

Szent Márk evangélista ezt írja könyvének 6. fejezetében az apostolokról: „Azok útra kelve bűnbánatot hirdettek, sok ördögöt űztek ki, és olajjal megkenve sok beteget gyógyítottak meg.” (6,12-13). Ezt pedig kifejezetten az Úr Jézus utasítására tették. Szent Jakab apostol levelében arra buzdítja a híveit, hogy igényeljék az Egyház papjaitól ezt a szolgálatot: „Beteg valaki köztetek? Hívassa az Egyház papjait! Imádkozzanak fölötte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében. A hitből fakadó imádság üdvére lesz a betegnek. Ha pedig bűnben van, bocsánatot nyer.” (Jak 5,14-15) Ezekből a szövegekből ugyan még nem világos, hogy a hét szentség közül az egyikről van itt szó. Ezt az ún. szenthagyományból tudjuk. Vagyis abból, hogy az Egyház és az Egyház hívei mindig ezt vallották és hirdették. A Szenthagyomány szerint tehát azt az „olajjal való megkenést” az Úr Jézus rendelte mint szentséget. A hagyomány szavát pedig az Egyház hivatalos és tévedhetetlen tanítása többször is megerősítette.

c) Szükséges-e az üdvösséghez a betegek szentsége?

- Nem feltétlenül szükséges, de a legnagyobb segítséget nyújtja hozzá.

Az Úr Jézus igen egyszerűen fogalmazta meg azt, hogy mi szükséges az üdvösséghez: „Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözülni fog, aki pedig nem hisz, elkárhozik.” (Mk 16,16) Ezek szerint csupán a hit és a keresztség szentsége szükséges feltétlenül az üdvösséghez. Semmi kétségünk afelől, hogy ez így van. Csak éppen azt kell kissé végiggondolni, mit jelent a hit – nyilvánvalóan a Krisztusba vetett hit – és mit a keresztség.

A Krisztusban való hit jelenti a Krisztusnak való teljes és feltétlen önátadást és azt a készséget, hogy Tőle mindent elfogadunk, és Neki mindenben engedelmeskedünk. Ezt az Úr Jézus egyéb alkalmakkor többszörösen kifejtette. A keresztség pedig az Egyháznak mint a közöttünk élő Krisztusnak szerves tagjává tesz bennünket. Arra kötelez, hogy az Ő életét éljük. Engedelmességre kötelez tehát az

Egyházzal szemben. Így aztán a hit jelenti Krisztus és az Egyház adományainak, rendelkezéseinek elfogadását is, amelyek közül ha egyet is elvetünk, nincs igazi hitünk, amely nélkül nem üdvözülhetünk.

Nélkülözni lehet tehát a betegek szentségét, de direkt elutasítani a hit elleni véték és kárhozatos és veszélyes dolog. Azt viszont igen könnyű belátni, hogy a lehető legnagyobb segítséget nyújtja, ez a szentség az üdvösséghez. Akkor egyesít minket ugyanis az Úr Jézussal, amikor számunkra az a legszükségesebb – esetleges halálunk előtt. Egyrészt tehát a legalkalmasabb időben segít rajtunk, másrészt a legalkalmasabb módon, mivel úgy segít, ahogyan mi magunkon semmiképpen sem tudnánk segíteni: meggyógyítja a bűn okozta sebeket, eltörli a bűn nyomait, és ezzel elhárítja az üdvösség összes akadályait.

d) Lehet-e tapasztalni a szent kenet gyógyító hatását?

- A szent kenet gyógyító hatása lelkileg is, testileg is gyakran feltűnő módon tapasztalható.

Akik a látszat szerint ítélnék, ráadásul még csak egy-két eset alapján, azok gyakran feleslegesnek, ha nem éppen károsnak tartják a betegek szentségét. Feleslegesnek, mert szerintük teljesen eredménytelen, sőt károsnak, mert lehangolja, elcsüggeszti a beteget, hogy „már a pap megy hozzá”, és az utolsó kenetet kapja, amely élteinek végső mozzanata. Másképpen látjuk azonban a dolgot, ha a hit szemével nézzük, és alaposabban szemügyre vesszük a tapasztalatokat. Hitünk szerint e szentség által elsősorban maga az Úr Jézus tevékenykedik a lélekben. Az Ő műve pedig ha nincs akadálya – biztosan eredményes, és létrehozza a szentség sajátos, természetfölötti hatásait, még ha közvetlenül és azonnal semmiképpen nem is észleljük azokat. Ebből a krisztusi műből annyit mindenesetre felfog a hívő beteg, hogy Isten előtt kedvessé lett, szeretettel néz rá az Úr, és az üdvösségét akarja. Ez a lélek számára a legtökéletesebb nyugalom forrása lehet, ha valaki hisz Krisztusban. Természetesen ha valaki rossz lelkiismerettel, nem őszintén veszi fel e szentséget, az még inkább fokozza nyugtalanságát, és állapotát súlyosbítja. Ugyanaz a helyzet akkor is, ha valaki korlátoltságból és téves felfogásból azt hiszi, a betegek szentsége már a halált jelenti.

A természetfölötti és lelki hatásokon túl a lelkipásztorok általános tapasztalata, hogy a betegek szentsége igen gyakran észrevehetően enyhíti a betegek szenvedését, sőt egyes esetekben szinte megmagyarázhatatlan gyógyulást is eredményez.

A szentség hatékonyságához szükséges, hogy hívő lélekkel, eszmélet állapotában vegyük fel. Az eszméletlen állapotban felvett szent kenet eszméletre térés után is hatékonyá lehet.

e) Miben áll a szent kenet sajátos szentségi kegyelme?

- A szent kenet sajátos kegyelme az ítéletre készít elő minket.

A bérálás az üdvös életre, a szent kenet az üdvös halálra képesít. Mindkettő a Szentlélek kegyelme. Isten mindig azt a kegyelmet adja, amire szükségünk van. A súlyos beteg azonban abban a veszélyben van, hogy meghal, és bekövetkezik számára az ítélet. Erre elő kell készülnie. Nos, a betegek szentségének a kegyelme arra indít minket, hogy azt megtegyük és helyesen tegyünk. Az előkészülethez segítséget is ad.

Először is az állapotunk tudatára ébreszt, és erőt ad, hogy szembenézzünk a halál tényével. Az ilyenkor fellépti kísértésekkel szemben is megerősít; ártalmatlanná teszi a halál mérgét, mely Isten üdvözítő jósága ellen lázít.

Az előkészület testi feltételeit is megteremti: enyhíti a fájdalmat, elviseléséhez, legyőzéséhez erőt ad, hogy a lelki munkát el tudjuk végezni. Ez az átmeneti testi felerősödés, megenyhülés nagyon jellemző e szentség hatására. A szentségi kegyelem előkészítő hatásává függ össze a beteg esetleges tógyulása is. Ilyen esetben éppen ezért okozza a szent kenet a beteg gyógyulását, hogy jobban előkészülhessen az í életre.

A betegek szentségét annyiszor vehetjük fel, ahányszor súlyt betegségbe esünk, amely emberileg számítva a halál veszélyével jár. Ezt a feltételt különben az Egyház határozza meg.

95. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL AZ EGYHÁZI REND SZENTSÉGE?

Krisztus papságában részesíti azokat, akiket Isten erre meghívott, az Egyház pedig kiválasztott.

*Igazi férfi vagy és boldog,
Kit csak a csillagok vonzanak;
S a csillagok Urától ballod:
Magamnak kiválasztottalak.*
(F.L.)

Akiknek Isten hivatást adott, és papi szolgálatra jelentkeznek, azok közül a püspök kiválasztja azokat, akiket a szolgálatra alkalmasnak talál, és pappá szenteli őket. A szertartás közben fejükre teszi a kezét, és hívja a Szentlelket, aki eltörölnemhetetlen jellel lefoglalja életüket Krisztus szolgálatára. Ezzel válik a hivatás küldetéssé.

95. Mit tanít az Egyház?

Az egyházi rend valódi szentség, melyet Krisztus rendelt (D 367, 465, 961, 949 stb.).

A szerpapság és áldozópapság is szentség (D 356.).

A papság célja az Egyház kormányzása és gyarapítása (D 695.).

Az apostolok hatalmának és küldetésének örökös őrzése (D 2050.),

A hívek vezetése és az istentisztelet szolgálata (D 948.).

Az egyházi rend szentségének eredménye a Szentléleknek és kegyelmének közlése (D 701, 960, 959 stb.),

Eltörölhetetlen szentségi jel (D 695, 960 stb.).

Az egyházi rend különböző, a rendek szerint különböző hatalmat közöl (D 960.).

A püspökségben (episcopátus), az apostolok folytonosságát – teljes papi hatalom (D 424, 960, 700, 967 stb.).

Az áldozópapságban (presbiterátus) a szentmiseáldozat bemutatás, a feloldozás, általában a szentségek kiszolgáltatásának hatalmát, a papszentelésen kívül (D 957, 961, 910, 98, 573.).

Mit mond a Biblia?

Zsidóknak 5, 1-10,

Mert minden főpapot az emberek közül választanak, és arra rendelik, hogy az Isten tiszteletében képviselje az embereket, ajándékokat és áldozatokat mutasson be a bűnökért, mint olyan valaki, aki megértő tud lenni a tudatlanok és a tévelygők iránt, hiszen őrá is gyöngeség nehezedik. Ezért a népért is, saját vétkeiért is áldozatot kell bemutatnia. A tisztséget magától senki sem vállalhatja, csak akit az Isten meghív, mint Áront. Így Krisztus sem önmagát emelte főpapi méltóságra, hanem az, aki így szólt hozzá: „A Fiam vagy, ma szültelek.” Másutt meg így mondja: „Pap vagy mindörökké Melkizedek rendje szerint.”

Földi életében hangosan kiáltozva, könnyek között imádkozott, s könyörgött ahhoz, aki meg tudta menteni a haláltól, s hódolatáért meghallgatásra talált. Annak ellenére, hogy ő volt a Fiú, a szenvedésből engedelmességet tanult. Műve befejeztével pedig örök üdvösséget szerzett azoknak, akik engedelmeskednek neki, mert az Isten őt tette főpappá, Melkizedek rendje szerint.

János 17, 17-19.

Az Úr Jézus imája apostolaiért: Szenteld meg őket az igazságban, mert hiszen a tanításod igazság. Amint te a világba küldtél, úgy küldöm én is őket a világba. Értök szentelem magamat, hogy ők is szentek legyenek az igazságban.

a) Hogyan lesz valaki pappá?

- Csak az lehet pappá, akit az Isten hív, és az Egyház pappá szentel az egyházi rend szentségében.

Az Úr Jézus tovább él Egyházában, és nem hagyja el azt. Csak Ő tudja, mikor mire van szükségünk, Ő lát bele a lelkekbe. Gondja van rá, hogy mindig legyenek helyettesei, akik az Ő papi munkáját végzik. Ő maga hívja titokzatos módon az ifjú és felnőtt férfiakat erre a feladatra. Azt már viszont az Egyházra bízta, hogy a papi szolgálatra jelentkezőket megvizsgálja, tanítsa, nevelje, kipróbálja és végül az egyházi rend szentségében pappá szentelje. Az Egyház ezt a feladatot az egyes egyházmegyék főpásztoraira, püspökeire bízta. A papságra készülők pap-neveldekben, szemináriumokban készülnek fel a papi munkára.

b) Hogyan rendelte az Úr Jézus az egyházi rend szentségét?

- Papi hatalmának átadásával, amikor is azt az Utolsó vacsorán apostolainak átadta.

Az Utolsó vacsorán, miután önmagát átadta az Oltáriszentségben, ezt az utasítást hagyta tanítványainak az Úr Jézus: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” (Lk 22,19). *A krisztusi áldozat bemutatása* a papi hatalom lényege. Amikor az Úr Jézus ezt átadta apostolainak, biztosan azt akarta, hogy ők is továbbadják. Nos, a papi hatalom továbbadása történik az egyházi rend szentségében. A Szentírásból és a szenthagyományból biztosan tudjuk, hogy az apostolok meg is tették, mégpedig úgy, hogy kezüket rátették a papjelölt fejére, és közben a Szentlelket hívták le rá. Ez az egyházi rend szentségének a lényeges szertartása. A papi hatalom átadása kezdettől fogva így történik a mai napig. A papi hatalmat nem egyszerre, teljes egészében adja át az Egyház, hanem fokozatosan. A hatalom teljességét a püspökök kollégiuma birtokolja mint az apostolok kollégiumának utóda. Ebben részesednek teljes mértékben és személyesen a püspökök. A püspökök viszont az áldozópapokat részesítik papi hatalomban és a szerpapokat részben, már nem teljes mértékben.

c) Milyen az igazi pap?

- Az igazi pap mindenkor megérti az Úr Jézus szívének szándékát, és hűségesen szolgálja azt.

A papság örök példaképe maga az Úr Jézus, aki örökkévaló Isten, és megdicsőült, tökéletes, teljes ember. Az emberiség új atyja, elsőszülött az élők és holtak közül. Az Ő természetfölötti főségéből születünk mindannyian újjá. Éppen ezért, mivel benne megvan az élet teljessége, minden idők emberének eszményképe lett. Fősége révén az emberiség született papja. A papok arra vállalkoznak, hogy

egész személyiségüket az élő, üdvözítő Krisztus szolgálatába állítják. Hasonlóvá akarnak lenni Hozzá, éppen a lelkiatyaságban. Ezért a legfontosabb feladatuk, hogy alázatos, tanulékony, tiszta lélekkel az élő Krisztusra figyeljenek, és mintegy „lehallgassák” az Ő papi szívének szándékát, elfogadják azokat a kegyelmeket, amelyek által a Szentlélek-Isten szívükben elevenné akarja tenni az Úr Jézus életét. Ha így történik akkor kialakul bennük az igazi, modern, hatékony papi személyiség.

d) Miért nem házasodnak a papok?

- A papi lelkiség igényli a élet fedhetetlenségét és függetlenségét.

Különös és érthetetlen a világ számára a papok nőtlen életmódja. Különös, mert eltér általában mások életmódjától. A nemiség oly erős ösztön, hogy arról nem tudnak és nem is akarnak lemondani az, emberek.

Testi vagy szellemibb értelemben ez ad tartalmat, programot a legtöbb embernek szinte egész életében. (A házasság alapjaiban a szaporodásról, annak feltételeinek és következményeinek megteremtéséről szól; még akkor is így van ez, ha társadalom más funkciókkal is felruházta ezt az intézményt.) Öröme a legáthatóbb, leglenyűgözőbb az érzéki, tömegember számára. Igaz, a legtöbb fájdalom és baj is a férfi és a nő rendetlen viszonyából származik. Hogyne tűnne különösnek az, aki másképpen rendez be életét.

Ugyanakkor érthetetlennek is tűnik, hogy miért és hogyan tagadja meg magát valaki ennyire. Hisz a papi nőtlenség teljes lemondás jelent a nemi életről. Sokat elmélkedett már erről a világ, és sokféleképpen foglalt állást ebben a kérdésben. Egyesek nem hisznek az áldozat őszinteségében, mondván, hogy az egészséges ember számára ez lehetetlen. Csalásnak, képmutatásnak tartják a papi nőtlenséget, amit az Egyház csak különböző önző, gazdasági okokból ír elő papjai számára. Mások sajnálkoznak a papokon. Bár tiszteletre méltónak tartják a vállalkozást, de túlzottnak és feleslegesnek. Igen kevesen értik meg és veszik tudomásul azok magyarázatát, akik a szüzességet szívesen vállalták és meg is valósítják.

A papi tisztaság (szüzesség) az Úr Jézus jegyesének, az Egyháznak a lelkében fadakt mint igény. A lélek szerinti élet igénye, amely az Úr Jézushoz hasonlóan, a lelkek tökéletes szolgálatára törekszik. Ez a szolgálat a lelkiatyaságban bontakozik ki, amely sokkal tökéletesebb, örömteljesebb és boldogítóbb, mint a testi atyaság. Azon túl, hogy a krisztusi, papi lelkület igényli a tisztaságot, mint lelki értéket és mint Krisztus iránti szeretetet, hűséget kifejező áldozatot; igényli függetlenséget is, amely a lelki szolgálathoz a legnagyobb segítséget nyújtja (II. Vatikáni Zsinat papságról szóló dekrétuma). Házas állapotban nem lehet a pap osztatlanul Krisztus ügyének szolgálója. (*Vö. még Fila L.: Szüzesség értelme, Bp. 1994, Örökmécs Kiadó*)

Az Egyház saját lelkének eme igényét a papi hivatás mértékévé tette. Akik felfogják és vállalják ezt a lelkeséget, azok vehetnek részt az Egyház krisztusi papságában. Ehhez joga van az Egyháznak, és eme jogáról nem is mond le. A lelkek érdeke, az Isten országának ügye követeli ezt. A papok, szerzetesek, apácák különös és a világ számára érthetetlen szűzi élete állandó égi jel, erkölcsi csoda. Egy jel a lelkek számára, amely hirdeti, hogy Isten ereje, kegyelme működik az Egyház papjainak életében. Krisztus szűzi állapotában viszont az ember eredeti rendeltetése és végső teljessége valósult meg.

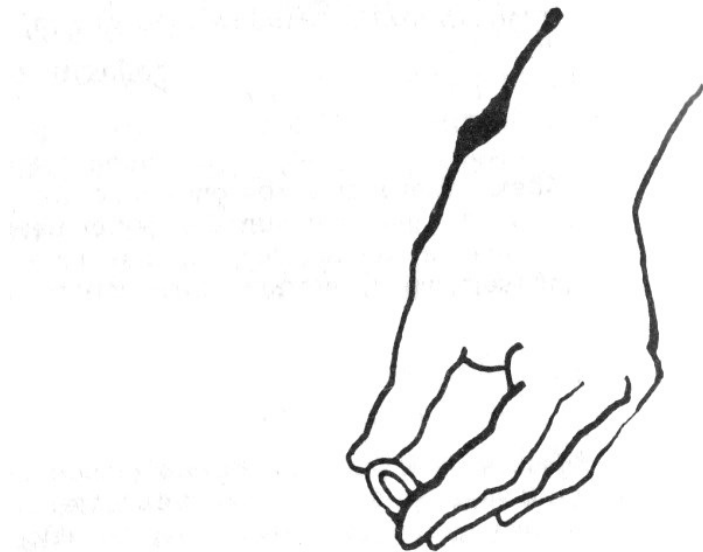
e) Miben áll az egyháztrend sajátos, szentségi kegyelme?

- Az egyházi rend szentségi kegyelme arra képesíti, indítja és segíti a papot, hogy igazi rendeltetését mindig tökéletesebben felfogja és megvalósítsa.

A keresztséghez és bérmáláshoz hasonlóan, azok folytatása és betetőzésekként az egyháztrend is karaktert, eltörölhetetlen jegyet hagy a lélekben. Ez a karakter egyszer s mindenkorra lefoglalja a felszenteltet a krisztusi papság számára. E lefoglaltság egyben állandó kegyelmi forrás is, a szentségi kegyelmek forrása, amelyek arra indítanak, hogy a lefoglalás (isteni) krisztusi műve (az opus operatum) a pap személyes művében (opus operantis) is kinyilvánuljon: vagyis értse meg mindig teljesebb mértékben papi hivatását, küldetését, tegye azt önként, szívesen magáévá, álljon szolgálatába, és valósítsa meg életében az igazi papi személyiséget Krisztus, az Egyetlen Főpap dicsőségére, a lelkek javára és önmaga üdvösségére.

96. HOGYAN EGYESÍT MINKET KRISZTUSSAL A HÁZASSÁG SZENTSÉGE?

Krisztus áldozatában részesít a hitvesi elkötelezettség.

*Hitvestársam, hű bajtársam,
gyengeségem istenadta támasza.
Törd le gőgöm, töröld könnyem:
Legyünk mi a jámbor élet példája.
(Szt. Paulinus)*

A megkeresztelt férfi és nő szövetsége szentség, mely Krisztus életében részesíti azokat, akik vállalják az Egyház hitét. Akik az Egyház tagjai, azoknak a házasságát csak a Katolikus Egyház szentesítheti. Vagyis csak akkor törvényes a házasságuk, ha az Egyház papja előtt kötik azt.

96. Mit tanít az Egyház?

A házasság a férfi és a nő Istentől rendelt társulása, mely a pusztán emberi törvények felett áll, Krisztus és az Egyház egységét jelképezi (D 1853, 2225, 702.).

A házasságot Krisztus szentségi rangra emelte olyan módon, hogy a szövetség maga lett a szentség, és megkereszteltek között nem lehetséges érvényes házasság anélkül, hogy szentség ne lenne (D 88, 367, 406, 465, 781, 1766, 2237 stb.).

A házasság szentségeinek eredménye:

- a hitvesi egységet megszentelő kegyelem (D 969.);
- részesedés a segítő kegyelemben (D 2237.);
- részesedés a házasság javaiban: a gyermek, a hűség (életkézség), a felbonthatlan egység áldásaiban (D 702, 2227 stb.).

Mit mond a Biblia?

Máté 19, 3-12

Akkor odamentek hozzá a farizeusok, hogy próbára tegyék. Ezt kérdezték: „El szabad az embernek valamilyen okból bocsátania a feleségét?” Így felelt: „Nem olvastátok, hogy a Teremtő kezdetben férfinak és nőnek teremtette az embert, és azt mondta: Ezért a férfi elhagyja apját, anyját, a feleségével tart, és egy test lesz a kettő? Most már többé nem két test, hanem csak egy. Amit tehát Isten egybekötött, azt ember ne válassa szét.” De azok mondták: „Miért adta akkor Mózes azt a parancsot, hogy elbocsátáskor adjunk váló-levelet?” „Mózes szívetek keménységére való tekintettel engedte meg nektek, hogy elbocsássátok feleségeteket - felelte -, de kezdetben nem így volt. Mondom nektek: aki elbocsátja feleségét - hacsak nem paráznsága miatt -, és mást vesz el, házasságot tör. Aki elbocsátott nőt vesz el, szintén házasságot tör.” A tanítványok megjegyezték: Ha így áll a dolog a férj és feleség között, nem érdemes megházasodni.

Erre így válaszolt: „Csak az fogja ezt fel, akinek megadatott. Van, aki azért képtelen a házasságra, mert úgy született, Van, akit az emberek tettek a házasságra alkalmatlanná. Végül van, aki a mennyek országáért mond le a házasságról. Aki fel tudja fogni, fogja fel!”

Efezusiaknak 5,28-32

Így a férj is köteles szeretni feleségét, mint saját testét. Aki feleségét szereti, önmagát szereti, A saját testét senki sem gyűlöli, hanem táplálja, gondozza, akárcsak Krisztus az egyházát. Mert tagjai vagyunk testének. „Ezért az ember elhagyja apját, anyját, feleségével tart, és a kettő egy ember lesz.” Nagy titok ez, én Krisztusra és az egyházra vonatkoztatom.

a) Mi a házasság szentsége?

- Egy megkeresztelt férfi és nő törvényes szeretet-szövetsége a teljes életközösségre.

Egy férfi és egy nő köt örökös életszövetséget a házasságban. De ez nem csupán magánügy! A társadalom közösségének is köze van hozzá. Egyrészt azért, mert az utódoktól függ a jövő, másrészt azért, mert szükség esetén a közösségnek kell gondoskodnia a bajba jutott családról. Ezért a házasulandóknak be kell jelenteniük szándékukat a törvényes hatóságnak, amely bizonyos vizsgálat után tudomásul veszi azt. Aki a római katolikus Egyház tagja, annak az Egyház hatósága előtt is meg kell jelennie. A plébános megvizsgálja, lehet-e szó Isten akarata szerinti házasságról, és figyelmezteti őket a jegyes-oktatásban a házasság isteni és egyházi törvényeire. Ha ezeket tudomásul vették, a templomban megesketi őket, és megáldja házasságukat.

b) Hogyan tette az Úr Jézus a házasságot szentségé?

- Azáltal, hogy az Egyház eszközévé tette, amely Krisztussal kegyelmi kapcsolatot létesít.

A Szentírásban nem olvasunk arról, hogy az Úr Jézus új intézkedéseket tett volna a házasságra vonatkozólag, mint ahogy a többi szentség határozott krisztusi utasításon alapszik. Viszont kinyilatkoztatta eredeti szentségét, mely Isten előtt kedvessé tesz. Bizonyos hogy a keresztények az apostoloktól kezdve meg voltak győződve arról, hogy a házasságot is a kegyelmi eszközök, vagyis a szentségek közé iktatta az Úr Jézus, amely kegyelmi eszközök krisztusi életet közvetítenek. Az Ósegyháznak ezt a meggyőződését, vagyis a szenthagyományt fejezi ki Szent Pál apostol az Efezusiaknak írt levelében. Itt arról ír az apostol, hogy a házastársak egysége olyan szent dolog, mint az Úr Jézus és az Egyház egysége. Az Úr Jézus és az Egyház egysége pedig a szentségek által valósul, amelyek közé Szent Pál a házasság titkát is odasorolja (Ef 5,21-33). Az Egyház tagjai házasságukkal nyilvánvalóan az Egyház gyarapodását is szolgálják.

c) Mi a házasság célja és törvénye?

- Hármass célja és törvénye van: a megszentelődés, elköteleződés és az új élet szolgálata.

Mindenekelőtt *a megszentelődés eszköze*, mivel szentség. Ez azt jelenti, hogy a hitvesi elkötelezettség Istennek szól elsősorban, melyet Isten elfogad Krisztus közvetítése által, és ezért kedvessé tesz Isten előtt.

Másodszor az emberszeretet *bősi áldozata*, melyben a hitvestársak egymásnak segítséget nyújtanak egészen az önfeláldozásig. Ezáltal a szeretet nevelő iskolája, az erkölcsi tökéletesedés útja a házasság.

Sajátos célja pedig az új élet, a *gyermek szolgálata*, az emberi nem és az Egyház gyarapítása.

Ezek a célok határozzák meg a házasság törvényeit, amelyek örök törvények:

- A *gyermek érdeke*, mely azt jelenti, hogy első szempont a gyermek java: testi-lelki élete, üdvössége. A gyermek élete nem a születéssel, hanem a fogantatással kezdődik.
- A hitvesi és a szülői *hűség*. A teljes életközösség fenntartását és a szülői szolgálatot jelenti ez. A hitvesi hűség nem csupán a házasságtörést tiltja, hanem a hitves bármiféle megkárosítását is.
- A *felbonthatatlanság* értelmezi a hűséget azzal, hogy csak a halál ment fel annak törvénye alól, vagyis a sírig tart. „Amit Isten egybekötött, ember szét ne válasz-sza!” (Mt 19,6)

Házasságtörés esetében az ártatlan fél véglegesen megtagadhatja a nemi közösséget, az együttélést. Más egyéb esetekben is megengedett a különélés, de a vétkes nem élhet a szentségekkel, amíg bűnét jóvá nem teszi. Ezekben az esetekben azonban az Egyház bírói ítélete szükséges.

d) Megvalósítható-e a „keresztény” házasság?

- A szentségi kegyelmekkel és csakis azokkal valósítható meg.

Igen sok nehézsége van a világnak a keresztény értelemben vett házassággal szemben. Alapvető értelmét és célját is kétségbe vonják. A férfi és nő sokszor csupán ösztönös vonzalmát elébe helyezi a gyermek szolgálatának. Lehetetlennek tartják a teljes hűséget és embertelenül kegyetlennek a felbonthatatlanság törvényét. A házasságon belüli, állapotbeli tisztaság abszurdum a számukra. A tapasztalatokra hivatkozva szokták bizonyítani állításukat mondván, hogy az emberek tömege nem akar és nem is tud a házasság törvényeihez igazodni.

Senki nem akar vitába szállni a megállapításokkal. Egy kis kiegészítéssel igazságot mondanak. Igaz, hogy Isten kehelmének elfogadása és felhasználása nélkül valóban lehetetlen keresztény módra élni a házasságot. Isten azonban biztosítja a szükséges kegyelmeket, az ún. szentségi kegyelmeket, melyek Isten, a hitves és a gyermek önfeláldozó szeretetére képesítik és buzdítják azokat, akik Krisztussal egységben élnek.

e) Melyek a házasság legveszedelmesebb buktatói?

- A rendetlen vonzalom, túlzott önbizalom, önzés, nemi kapcsolat, hitetlenség.

A házasság kudarca már azzal elkezdődik, hogy az ifjúban helytelen, hiányos, sőt *torz életszemlélet* alakul ki. Nem ismeri az értékek rendjét, így az emberekről és a másik nemről is hamis kép alakul ki benne. Mellékes szempontok szerint ítél és rendez be életét. A másik nemmel kapcsolatban is alantasak a törekvései és rossz az ízlése. Így legtöbbször „bevásárol” az ilyen ifjú: a házasság merőben ösztönös, testi vonzalomra épül, ami nem sokáig tart.

Nívósabb, nemesebb kapcsolatot jelent az ún. „szerelem”. Ez készségessé teszi a szeretetre, vagyis hogy jóakarátú legyen szerelmével szemben, megbecsülje, tisztelje. A szerelmet is leterheli azonban a gyarlóság, az erkölcsi tájékozatlanság, gyengeség. A szerelmet is el tudja torzítani az önzés, de talán a legnagyobb veszedelem a hamis ambíció. Az az elbizakodottság, hogy mindenre képes. A szerelmesek abba a kísértésbe esnek, hogy egyedül a szerelmükben bíznak, és mellőzik Isten segítségét. Ezzel biztos bukásra ítélik magukat.

Állandó veszélyforrás az *önzés*, mely az élet érdekeinek hamis értelmezést ad. Ez egészen kulturált formát tud ölteni, amikor is az „ésszerűsége”, „okosságra” hivatkozik. Ilyen ésszerűsége hivatkozik az önzés például, amikor a magzatot halálra ítéli: „a család egzisztenciáját megzavarja”, a megélhetési egyensúlyt felborítja, „az anya társadalmi érvényesülését akadályozza” stb. Mindezeket semmivé teszi a tény, miszerint a gyermek élete a fogantatással kezdődik, és a magzat életének kioltása nem csupán bűn, hanem minősített, égbekiáltó bűn, amely kiközösítéssel jár! Aki abban bármiképpen részt vesz – az orvos is –, az kiesik az Egyház közösségéből, annak szentségi javaival nem élhet, amíg jóvá nem teszi bűnét. A gyermek életének eme érdekével szemben nincs más felfogható szempont!

Az ún. szándékos abortusz minden körülmények között tilos! Ezzel szemben érvénytelenek a következő érvelések:

- A társadalom megengedi az abortuszt. A társadalom sok más bűnt is megenged. Ez csak azt jelenti, hogy a társadalom szelleme romlott.
- Azt is mondják: a nőnek joga van eldönteni, anya akar-e lenni, vagy sem. A nőnek valóban joga van eldöntenie ezt. De amikor megházasodik, akkor már döntött, hogy anya akar lenni! A házasság ugyanis családalapítás, és nem például turizmus. Amikor a nő nemi kapcsolatot létesít a házasságban, akkor másodszor is döntött, hogy anya akar lenni. A nemi kapcsolat ugyanis termékenyítés (és nem pingpongozás például). Amikor az anya áldott állapotban van, akkor már nem dönthet arról, hogy anya akar-e lenni, vagy sem, mert már ténylegesen anya. Csak arról dönthet, hogy gyilkos akar-e lenni, vagy sem!

Igen megzavarja még az anyákat az ún. „önvédelem elve” is. Arról van szó, hogy az embernek joga van védeni az életét a jogtalan támadóval szemben. Ennek alapján úgy gondolják egyes anyák, hogy magzatukat megölhetik, ha az életüket veszélyezteti. Ezzel szemben az az igazság, hogy ők ezt nem tehetik, mert kötelesek gyermekük életének érdekét szolgálni. Egyes hivatások az önfeláldozásra is kötelezik az embert azok érdekében, akiket hivatásszerűen szolgál.

Igen alantasak és szégyenletesek az önzés hívei akkor, amikor a túlszaporodásra hivatkozva terméketlenné teszik a nemi kapcsolatot. Ez olyan közönségessé teszi a házastársakat, hogy az önbecsülést és a másik becsülését hamarosan teljesen lerombolja, és biztos meghasonlást okoz. Nem is beszélve a veszedelmekről, melyeknek forrása az ilyen mesterkedés. Mindezek gyökere a hitetlenség, mely a házasság céljában, rendeltetésében nem hisz.

97. HOGYAN SZENTEL MEG MINKET AZ EGYHÁZ A SZENTELMÉNYEK ÁLTAL?

- Segítő kegyelmeket közvetít, melyek üdvös gondolatokat és törekvéseket ébresztenek bennünk.

*Egyetlen jel a nagy világ,
Egyetlen villogó titok!
Lelkem meg csupa szomjúság:
Magam is szentelmény vagyok.
(F.L.)*

Nincs üdvösebb látvány, mint Krisztus Urunk keresztje. Isten végtelen szeretetére emlékeztet minket, és felszólít arra, hogy viszonzzuk azt. Keresztény életünk tele van egyéb szent jelekkel is, amelyek krisztusi hivatásunkra figyelmeztetnek minket keresztvetés, térdhajtás, áldások stb.).

97. Mit tanít az Egyház?

A szentelmények szent jelek, melyek a szentségek bizonyos utánzásaként, főleg lelki hatásokat jeleznek és érnek el az Egyház könyörgése folytán (D 1166).

Mit mond a Biblia?

Márc 1, 9-11.

Ezekben a napokban történt, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkereszteltette magát Jánossal a Jordánban. Amikor feljött a vízből, látta, hogy megnyílik az ég, és a Lélek galamb alakjában leszáll rá. Szózat is hallatszott az égből; „Te vagy az én szeretett Fiam, benned telik kedvem”.

János 3, 14-15.

Amint Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy fogják felemelni az Emberfiát is, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.

János 13, 3-5.

Jézus tudta, hogy az Atya mindent a kezébe adott, s hogy Istentől jött és Istenhez tér vissza. Mégis felkelt a vacsora mellől, levetette felsőruháját, fogott egy vászonkendőt, és maga elé kötötte. Aztán vizet öntött egy mosdótálba, majd hozzáfogott, hogy sorra megmossa s a derekára kötött kendővel megtörölje tanítványainak a lábát.

a) Mik a szentelmények?

- Olyan tárgyak és cselekmények, amelyek által az Egyház könyörgésére segítőképelmet kapunk

Az Egyház a mi lelkünk édesanyja. Ő nevel minket Isten szeretetére. Erre folyton emlékeztetni kell bennünket, ezért bizonyos figyelmeztető jeleket ad számunkra, amelyek szinte állandóan előttünk vannak. Ezek a jelek Istennek szentelt táruk, személyek, vagy cselekmények, amelyeket közös néven szentelményeknek nevezünk. Keresztény katolikus vallásunkban igen sok szentelmény van.

b) Melyek a fontosabb szentelmények?

- Az Egyház a hívek lelki igényei szerint rendel és változtatja azokat.

A szentségeket az Úr Jézus rendelte, a szentelmények rendelését viszont az Egyházra bízta. Az Egyház kezdettől fogva használta a szentelményeket. Időnként változtatja azokat a hívek lelki igényeinek megfelelően.

Napjainkban a szentelt tárgyak közül a legfontosabbak:

- a feszület,
- a rózsafüzér,
- a szentelt víz,
- a szentelt olaj (a keresztelés, bérmálás, betegek szentsége és a papszentelés szertartásaiban),
- a szentelt tűz,
- a szentelt gyertya,
- a különböző érmecskék (skapuláré),
- a szentek ereklyéi,
- a templomok, búcsújáráshelyek stb.

Ezeknek a használata a szeretet különleges kifejezését jelenti, és éppen ezért különleges kapcsolatot is létesítenek Isten és a lélek között. A cselekmények közül a legfontosabbak a különböző ájtatosságok: a litániák, keresztút, körmenetek és más egyéb vallásos szertartások. Végül számtalan formája van az áldásoknak. Ezek vonatkozhatnak tárgyakra, személyekre úgy, hogy azokat Isten szolgálatára rendeli. (Kisebb papi rendek, templomszentelés, ruha, étel, ház stb. megszentelése.) Másrészt az áldások Isten segítségét is kérhetik a számunkra, mint például a gyermekek megáldása, betegek, házastársak, hívek megáldása, ördögűzés (keresztelésben) stb.

c) Szükséges-e a szentelmények használata?

- A szentelmények kifejezik és fejlesztik az Isten iránti szeretetet bennünk.

Az üdvösséghez csak az szükséges, hogy az Úr Jézussal egységben legyünk a hit, és valamiképpen a keresztség által. Ez az, ami nélkülözhetetlen. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden más felesleges és nem szükséges. Az összes többi tennivalót ugyanis éppen a hit és a keresztségi kapcsolat követeli, sürgeti. Általuk ugyanis Krisztus élete valósul meg bennünk, amely vonzódik, törekszik minden után, ami Krisztusé. A szeretet igényli a Krisztussal való kapcsolat összes lehetőségeit: örül mindennek, ami rá emlékeztet. A szeretet igényein túlmenően hasznosak is a szentelmények, mert magát a szeretetet erősítik, fejlesztik.

d) Nem veszélyeztetik-e a szentelmények „külsőségei” a vallás lényegét?

- A külsőségek túlbecsülése mindig kísért bennünket, de helyes értékelésük igen hasznos.

A keresztény vallás igen gazdag és változatos formákban nyilatkozik meg. Áthatja az egész emberi életet. Sokszor erőteljes vallási szokások alakulnak ki, amelyek kétségtelenül nem tartoznak a vallás lényegéhez. Gyakran túlzásba is esünk egy-

egy áhítatgyakorlatban (pl: egy-egy szent vagy szentkép, szobrok tiszteletében). Ezek miatt sokan megbotránkoznak, éppen azok közül, akik mindenben a lényegget keresik. A megoldás semmiképpen nem az, hogy a lényeges dolgokat teljesen és mindenestől elvetjük, hanem az, hogy helyesbítjük. Nem tartjuk azokat öncélúaknak, hanem a lényeg kifejezéseinek. A vallás terén is mindig éberem kell őrködni, hogy a rosszra hajló emberi természet meg ne rontsa azt.

e) Mi a különbség a szentségek és a szentelmények között?

- A szentségek a megszentelés krisztusi eredetű eszközei, melyek valóságosan közlik az Ő életét velünk (ex opere operato). A szentelmények viszont egyházi eredetű eszközök, melyek csak segítő kegyelmeket közvetítenek (ex opere operantis hatékonyak).

Sok tekintetben össze lehet hasonlítani a szentségeket (Sacramenta) és a szentelményeket (Sacramentalia), de minden tekintetben kitűnik a lényeges különbség. Elsősorban különbözik a kettő az alapítás szempontjából. A szentségek krisztusi, a szentelmények egyházi eredetűek, amelyeket az Egyház meg is változtathat. Lényeges a különbség a hatékonyság tekintetében is. A szentségek jelei nemcsak jelképezik, de okozzák, eredményezik is a Jézussal való kegyelmi kapcsolatot. Adják, vagy növelik a megszentelő kegyelmet. A szentelmények csak jelképezik a kapcsolatot, buzdítanak és kegyelmileg segítenek arra.

98. MI IGAZOLJA AZ EGYHÁZAT, MINT TANÚT ÉS TANÚSÁGTÉTELET AZ ÚR JÉZUSRÓL?

Történelmileg a szem- és fültanúk írásos vallomása, elsősorban az evangéliumok. Érdemileg a Szentlélek Isten.

*Ímhol a szentséges tanok,
Az Evangélium könyvei!
Amuljanak a nemzetek
És róluk áldást zengjenek.
(Ifj. Hartmann)*

Szent János apostol evangéliuma így fejeződik be: „Ez az a tanítvány, aki ezekről tanúságot tett, és megírta ezeket. Tudjuk, hogy igaz a tanúsága. Jézus még sok egyébét is tett. Ha azonban valaki mind le akarná írni – azt hiszem –, annyi könyvet kellene írnia, hogy nem tudná az egész világ sem befogadni.” (Jn 21,24-). Az Egyház tanúskodása megegyezik Szent János és a többi szemtanú vallomásával.

98. Mit tanít az Egyház?

A kinyilatkoztatás írásos forrása mindkét Szövetség kanonikus könyvei, melyeknek autentikus fordítása a Vulgáta (D 32, 92, 245, 783, 785, 1787 stb.).

A két Szövetség könyvei teljes egészükben, minden részletükben szent és kanonikus könyvek (D 784, 1787), melyek Istentől valók, aki a két Szövetség szerzője (D 28, 348, 783).

A Szentlélektől indítva és sugalmazva írták azokat, és mint ilyeneket örökölte az Egyház (D 1951, 706, 783, 1787 stb.).

Az Egyház tanításától eltérnek azok, akik szerint a Szentírás történeti részei a tényeknek nem az abszolút igazságára, hanem csupán a relatív igazságára támaszkodnak (D 2187).

Mit mond a Biblia?

ApCsel 1, 1-3.

Első könyvemben, kedves Teofil, elbeszéltem, mi mindent tett és tanított Jézus egészen addig a napig, amelyen azután, hogy útbaigazítást adott a Szentlélek által kiválasztott apostoloknak, fölvetetett a mennybe. Szenvedése után sokféleképpen bebizonyította, hogy él: negyven napon át ismételten megjelent nekik, és beszélt az Isten országáról.

1János 1, 1-4.

Ami kezdettől fogva volt, amit hallottunk, amit a szemünkkel láttunk, amit szemléltünk, és amit a kezünkkel tapintottunk: az élet Igéjét hirdetjük nektek. Igen, az élet megjelent, láttuk, tanúságot teszünk róla, és hirdetjük nektek az örök életet, amely az Atyánál volt, és megjelent nekünk. Amit láttunk és hallottunk, azt nektek is hirdetjük, hogy ti is közösségben legyetek velünk. Mi ugyanis az Atyával és az ő Fiával, Jézus Krisztussal vagyunk közösségben. S azért írjuk ezeket nektek, hogy örömünk teljes legyen.

a) Kik írták le az Úr Jézus életét és tanítását?

- A nép evangélista: Máté, Márk, Lukács, János.

Az Úr Jézus szem- és fültanúinak, az apostoloknak a tanúvallomását az Úr Jézusról négyen írták le. E négy író evangélistának nevezzük. Írásaikat az apostolok egyháza, Péter, az Úr Jézus helytartója elfogadta mint hiteles, tévedés nélküli művet.

Elsőnek Szent Máté foglalta írásba az evangéliumot, az Úr Jézusról szóló örömhírt. Ő a zsidók számára írta művét héberül (zsidóarám nyelven). Utána Márk íródeák írta le evangéliumában azt, amit főleg Szent Péter apostol hirdetett az Úr Jézusról. Ő görög nyelven írt a pogányok számára. A harmadik evangélium Szent

Lukácsé. Ő Szent Pállal működött együtt, és görögül írt a pogányok számára. Végül Szent János foglalta írásba evangéliumában azt, amit ő maga látott és hallott az Úr Jézustól, görögül írta művét.

b) Ki magyarázza meg nekünk azt, amit nem értünk a Szentírásban?

- Az Egyház és szaktudósai azaz a Tanítóhivatal.

Az Úr Jézus apostolainak közösségére bízta tanítását. Az őrködést igazságai felett pedig egyedül Péter apostolra. Biztosította őt, hogy e feladatában nem fog tévedni. Ő az Egyház rendíthetetlen szikla-alapja. Az Egyház tanítását a Szentírás nem fejezi ki teljesen és egyértelműen. Az írást mindig magyarázni kell, mert félreérthető. Mivel *a Szentírás az Egyház műve, könyve, ezért hiteles magyarázata is az Egyház feladata és joga*. A Szentírás biztos értelme felett is Péter apostol utóda őrködik tévedés nélkül. Súlyosan tévednek azok, akik a Szentírást saját felfogásuk szerint akarják értelmezni, és elvetik az Egyház magyarázatát. Az Egyház Tanítóhivatala figyelembe veszi a szakemberek tudományát is.

c) Mit jelent az, hogy a Szentírás sugalmazott és tévedés nélküli?

- A Szentlélek- Isten irányította a szent írókat abban, hogy mit írjanak a tévedhetetlen Egyház pedig jóváhagyta művüket.

Az Utolsó vacsorán így szólt az Úr Jézus tanítványaihoz: „Ezeket akartam nektek mondani, amíg veletek voltam. A Vigasztaló pedig, akit az Atya a nevemben küld, megtanít majd mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” (Jn 14,25-26) A Szentlélek tehát különlegesen működött az apostolok lelkében, amikor visszaemlékeztek az Úr Jézus tanítására. Buzdította őket az emlékezésre, és vigyázott arra, hogy a lényeges, fontos dolgokról meg ne feledkezzenek, továbbá, hogy az Úr tanítását helyesen értsék és fejezzék ki szóban és írásban. Ezt jelenti, hogy a Szentírás sugalmazott. Miután az evangélisták és a többi apostolíró műveit az Egyház elfogadta, sugalmazottnak nyilvánította, biztos, hogy azok tévedés nélküliek abban, amit közölni akarnak. A kifejezés módja, eszközei, irodalmi formái nem sugalmazottak. Illetve csak annyiban, amennyiben az író szándékát szolgálják. Meg kell tehát különböztetni a Szentírásban a sugalmazott tartalmat az irodalmi formától, amely csupán a kifejezés eszköze.

d) Hitelt érdemel-e történetileg az újszövetségi Szentírás?

- A Szentírás viszonylag a legjobban igazolt történeti mű.

Az újszövetségi Szentírás azt állítja magáról, hogy az Úr Jézus szem- és fültanúinak a műve. Az evangéliumok történetet akarnak elmondani, tökéletes meggyőződéssel, és igénylik is a teljes bizalmat. Szent János apostol evangélista evan-

géliumát így fejezték be tanítványai: „Ez az a tanítvány, aki tanúságot tesz minderről, és ezeket megírta, mi pedig tudjuk, hogy az ő tanúbizonysága igaz.” A tudománynak azonban joga van megkérdezni, valóban így van-e. Ez nem csupán a hit dolga, hanem a tudományé is. A történettudomány, archeológia, etnográfia, irodalomtörténet, nyelvészet stb. érdekeltek az igazság felderítésében.

Főleg három probléma adódik a kérdésből:

1. Vajon a Szentírás szövege nem változott-e meg?

A mai Szentírás szövege azonos-e az eredeti szöveggel? Ezt a vizsgálatot nevezük szövegkritikának.

2. Kérdés, hogy a Szentírás irodalmilag hiteles-e?

Vagyis valóban a nevezett szerzők, a nevezett időben és helyen írták-e?

Ez az irodalomkritika feladata.

3. Végül meg kell vizsgálni, hogy a szerzők megbízható tanúk-e, állításaik megfelelnek-e a történeti tényeknek?

Ez a történeti kritika tárgya.

A szövegkritikai vizsgálatok megállapították – már amennyire képesek voltak rá – , hogy a Szentírás szövegei romlatlanok A 4. századtól kezdve egészen nyilvánvaló a szöveg azonossága. A 4. századtól való kódexek bizonyítják ezt, amelyek közül a legjelentősebbek:

- a B vagy Vatikáni Kódex,

- az S vagy Sínai Kódex és

- az A vagy Alexandriai Kódex. Az utóbbi már az 5. századból.

Ezek az ó- és újszövetségi Szentírás teljes szövegét tartalmazzák, jelentéktelen eltéréssel.

A 4. század előtti idők Szentírás-szövegét töredékszövegekből, fordításokból, egyéb irodalmi művekből és az Egyház tanításának dokumentumaiból (liturgikus könyvek, művészeti emlékek, hitvallások stb.) ismerhetjük meg. Ezek azt tanúsítják legalábbis, hogy tartalmilag azonos a Szentírás anyaga.

A 3. századból igen sok szövegmélt van, amelyekből rekonstruálni lehet a Szentírás jelentős részét.

A 2. századból a Ryland- és Bodmer-papírusok Szent János evangéliumának csaknem teljes szövegét tartalmazzák, amely azonos a mai szöveggel.

Mindent egybevetve semmi okunk és jogunk sincs kétségbe vonni, tudományos alapon sem, az evangélium szövegének azonosságát. Az irodalomtörténeti vizsgálatok szintén meggyőző eredményre jutottak. A nevezett szent iratok mindig a nevezett írók műveiként szerepelnek. Egyértelműen bizonyítják ezt egyéb iro-

dalmi művek, mint például az Egyházatyák írásai – Papiasz, Ireneusz, Justinusz, Origenesz stb. művei – és az Egyház hagyományainak más emlékei.

A leglényegesebb és döntő kérdés a történetkritikai szempont: vajon a szent írók megbízható tanúk-e? A megbízhatóság bizonyítékai főleg három csoportba sorolhatók:

1. külső bizonyítékok,
2. a szerzők személyéből és
3. műveiből merített érvek.

Külső bizonyíték a kortársak bizalma, az egyéb történeti emlékekkel való megegyezés. Ezen a téren a döntő érv: a jeruzsálemi kortársak bizalma, Péter apostol pünkösdi beszédének sikere, amely Jézus feltámadásának fényére támaszkodott. Minden vitán felül áll a szent írók becsületessége is, amelyet vértanúságukkal pecsételtek meg. A mű, a Szentírás maga kezeskedik önmagáért a hozzáértők számára.

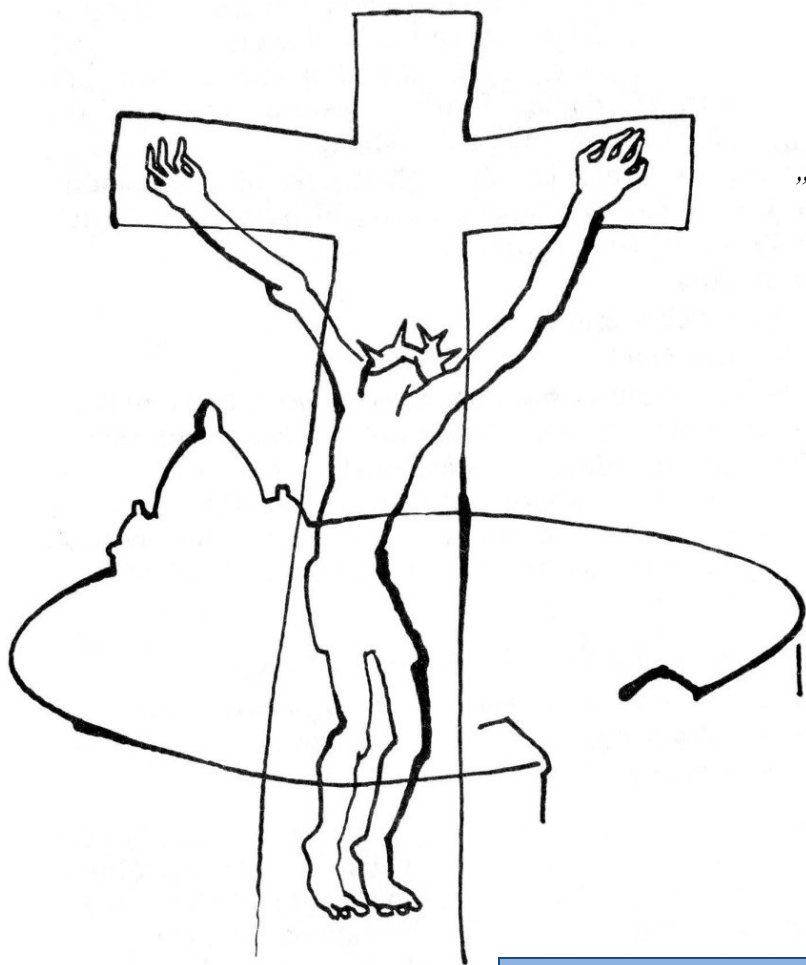
e) Melyik tudomány foglalkozik a Szentírással?

- A Szentírás kutatása a teológia tudományának körébe tartozik, amelynek egyik alapvető tudományága a szentírástudomány, más néven – bibliikum.

A teológia sajátos tudomány, amely az isteni kinyilatkoztatás kérdésével foglalkozik. Törekvése kettős: megállapítani és igazolni a kinyilatkoztatás jelenségét és anyagát, továbbá megfogalmazni és kibontani annak értelmét. Mindezt a segédtudományok alkalmazásával végzi. Mivel a Szentírás éppen a kinyilatkoztatás tényét, jelenségét és anyagát tartalmazza, azért a bibliikum a teológia alaptudományának nevezhető. Feladata kettős: a Szentírás meghatározása és igazolása (ezzel foglalkozik az ún. introductio, bevezetés), majd ezen túlmenően a Szentírás értelmének meghatározása és kibontása. Ezzel foglalkozik az ún. exegézis, szentírás-magyarázat. A szentírástudomány legfőbb intézménye a római Institutum Biblicum. A kutatás irányítását a Comissio de re Biblica nevű bizottság végzi.

99. MILYEN AZ EGYHÁZ SORSA A VILÁGBAN?

Az Egyház az Úr Jézus földi sorsában osztozik.

*Az Úr Jézus figyelmeztetése:
„Nem nagyobb a szolgál uránál.
Ha tebát engem üldöztek,
titeket is üldözni fognak”
(Jn 15,20)*

Szent János apostolnak patmoszi számki-
vetésében látomása volt, melyben az
Egyház jövőjét, küzdelmét látta a gonosz
lélek erőivel. Az igazakat végül is a dicső-
ségesen érkező Krisztus menti meg, és
segíti végső győzelemre... „a gyávák, hi-
tetlenek, gonoszok, gyilkosok, kicsa-
pongók, csalók, bálványimádók és hazu-
gok mind a lánggal égő kénköves tóba
kerülnek. Ez lesz a második halál.” (Jel
21,7-),

99. Mit tanít az Egyház?

Isten maga helyzet a földre, növekednie kell, míg az idők végén Krisztus megjelenésekor ő általa teljeseedik be (DH 4123);

Isten kegyelméből az idők végéig erősödik (DH 4124);

Küldetése a világ végéig kitart (DH 4144);

Az Úr második eljövetelekor teljeseedik be (DH 4339);

Az Egyház a mennyei Jeruzsálem felé tart (DH 4008; 4171);

Mit mond a Biblia?

János 15, 18-21. János 16, 1-4.

Ha gyűlöl majd benneteket a világ, gondoljatok arra, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket. Ha a világból valók volnátok, mint övéit szeretne benneteket a világ. De mert nem vagytok a világból valók, hanem kiválasztottalak benneteket a világból, gyűlöl benneteket a világ. Gondoljatok a tőlem kapott tanításra: nem nagyobb a szolgálta uránál. Ha tehát engem üldöztek, titeket is üldözni fognak. Ha az én tanításomat megtartották, a titeket is megtartják. S ezt mind az én nevemért teszik veletek, mert nem ismerik azt, aki küldött engem.

Azért mondtam el ezeket, nehogy megbotránkozzatok. Kizárnak benneteket a zsinagógákból, s eljön az óra, amikor az, aki megöl titeket, azt hiszi, hogy szolgálatot tesz vele az Istennek. Így fognak veletek bánni, mert nem ismerik sem az Atyát, sem engem. Azért mondtam el ezeket, hogy ha majd eljön az óra, eszetekbe jusson, hogy előre megmondtam nektek. Kezdetben nem beszéltem róla, hiszen veletek voltam.

a) Miért üldözi a világ az Úr Jézust?

- Mert fél tőle.

„Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak.” (Jn 15,20) mondta az Úr Jézus tanítványainak. De miért üldözték az Úr Jézust? Mert félték tőle. A bűn elkövetése után öszsüleink azonnal félni kezdtek Istentől, és elbújtak. Az Úr Jézus Istentől való, nem a világból, azért a bűnös világ tőle is fél. Azt szeretné, ha nem lenne. Újra és újra elítélik és keresztre feszítik. Ezért van az, hogy az Ő képe ebben a világban a feszület, és az is marad mindig.

b) Hogyan üldözik az Egyházat?

- Változatos módon folyik az üldözés.

A küzdelem kezdet óta tart. A világ fegyverei különbözőek: gyakran a gyilkosság, rombolás, vagyis a véres üldözés. Ez azonban igen veszedelmes és eredménytelen módszer. Legtöbbször különböző zaklatással, elnyomással akarják megfojta-

ni. Szinte állandóan rágalmazzák, hazudoznak, áskálódnak ellene. Néha még hízelegnek is neki, hogy szándékaitól eltérítsék és lezüllesszék. Az elmúlt kétezer év alatt sokféleképpen kísérletezett már a Sátán serege, de minden mesterkedése kudarcba fulladt. Igaz, sokszor nagyon megkínózták az Egyházat ellenségei, de mindig új életre támadt, akárcsak a feltámadt Krisztus.

c) Melyek voltak az Egyház küzdelmének főbb korszakai?

- Az egyháztörténelem korszakait éppen a különböző küzdelmek alakították ki.

Amikor az Egyház megszületett pünkösdi napján, a Szentlélek eljövetele által, azonnal szembe került a világgal, amely féltette tőle hatalmát.

1. Vértanúság korszaka

Először a zsidó vezetők féltékenykedtek rá, és le akartak vele számolni. Ki akarták irtani a keresztényeket, elsősorban az apostolokat. Harminc év múlva már a Római Birodalom is figyelte az Egyházra, és ellensége lett. Néró császár Kr.u. 67-ben elindította a véres üldözést, amely kisebb-nagyobb megszakításokkal 300 évig tartott. Az utolsó és legnagyobb üldözést Diocletianus császár rendezte 300 körül. Ekkor azonban már annyi volt a keresztény, hogy nem győzték őket lefejezni.

Konstanciusz császár, de még inkább utóda, Konstantin már értelmetlennek tartotta az üldözést, és beszüntette azt. Sőt, keresztény édesanyja és csodálatos győzelme hatására, amelyet császári vetélytársa ellen vívott, maga is kereszténnyé lett. Az Egyháznak teljes szabadságot adott milánói Türelmi Rendeletében 313-ban.

A vértanúság korszaka zárult le ezzel az Egyház történelmében. Vértanúk ugyan továbbra is minden időben akadnak, de ez nem jelenti az egész Egyház véres üldözését.

2. Harc a keresztény igazságért

A milánói rendelet után új helyzet állt elő, amely új küzdelmet jelentett az Egyház számára. A barátságossá vált világ arra törekedett, hogy magához idomítsa az Egyházat, saját elképzelései szerint alakítsa. A császárok és uralkodók pápábbak akartak lenni a pápánál. Ők akarták irányítani az Egyházat. A művelt görög és római gondolkodók saját elméleteiket akarták belevinni az Egyház tanításába; feltűntek a tévtanítók, eretnekek, akikkel súlyos küzdelmet kellett vívnia az Egyháznak, hogy megőrizze az Úr Jézus tanításának tisztaságát. Az Európába áramló pogány barbár népek pedig nyers, ösztönös életükkel fenyegették a keresztény erkölcsöket. Az új korszakban tehát a keresztény igazságért, életesményért folyt

a harc a művelt és a primitív pogány tömegekkel. Hatalmas térítő és nevelő munkát végzett ebben az időben az Egyház.

Általánosságban középkornak nevezzük ezt a kort, amely a 15. századig tart. Az Egyház sikerrel vívta meg küzdelmét. Megmentette Krisztus hagyatékát, örök kincseit, és új életre keltette a népeket, amelyek megtértek, és az emberi életnek gyönyörű példáit, értékeit produkálták. Lerakták egy ragyogó kultúra alapjait, amely kultúra sohasem látott magaslatra lendült a legújabb korban. A középkor hőse és tipikus szentje a lélek embere, a „szűz” (az Istennek adott ember), aki uralkodik a test felett.

3. A hitvallás kora az újkor

A középkor az Egyház teljes erkölcsi győzelmével és társadalmi tekintélyével zárult. És éppen ebből adódott az Egyház új küzdelme. A középkorban felébresztett emberi szellemben felébredt a kevélység is. Az ellenkezés, a lázadás kísértése. Az „ellenkező kedv” természetesen az Egyház ellen irányult, mivel az Egyház volt a Hatalmas. Ez a lázadó szellem lett tehát a Sátán új fegyvere. Először csak a bűnös egyháziak, azután az Egyház, később Krisztus és az Isten ellen fordult az ellenkezés. Ezt követően egy általános anarchikus törekvés jelentkezik, amely minden törvényt és rendet le akar vetni. A Sátán egyre nyíltabban lép a porondra. Az Egyház magáért a hitért küzd, amely élteni a szellemet, és készsége teszi az embert a törvénnyel, a renddel szemben. E kort újkornak nevezzük, amelynek tipikus hőse a hitvalló, aki szembeszáll a bomlasztó erővel, és az Egyház mellett tesz hitet.

d) Van-e jövője az Egyháznak?

- Az Úr Jézus biztosított minket arról, hogy Egyháza a világ végéig fennmarad.

Napjainkban gyakran hallhatjuk azt a véleményt, hogy az Egyház betöltötte hivatását, és nincs többé jövője. Számolgatják az éveit „megértő” nagylelkűséggel. Olyanok is akadnak, akik szerint már régen el kellett volna pusztulnia. Ezek a nézetek nem merőben újak. Minden időben akadtak híveik. Ám, ha mentesek is vagyunk minden rosszindulattól, de csupán emberi számítások alapján mérlegeljük az Egyház jövőjét, valóban nem mutatkozik nagy kilátás számára, mint ahogy a múltban is mindig kritikus volt a helyzete, és kockán fogott a léte. Létéhez és fennmaradásához, eredményes működéséhez nincsenek meg a szükséges, természetes, garanciális erőforrások.

Nem mondhatjuk azt, hogy a vallás „ösztone” elegendő alapot nyújt az Egyháznak. Igaz, hogy a vallás törekvése kiríthatatlan, természetes adottság, de az csak „valamilyen” formát követel, valamilyen kapcsolatot a Végtelen Létezővel, amely

lehet helyes, vagy helytelen kapcsolat, de nem követeli a vallásnak azt a tökéletes és teljes formáját, amely az Egyházban megvalósult. Sőt a megromlott emberi természet még idegenkedik is tőle, mivel az erkölcsi hősiességet igényli. Valóban, nem találunk olyan természetes bázist, amelyre az Egyház támaszkodhatna. Az emberi törekvések, ha nem is kimondottan ellentétesek az Egyház érdekeivel, de figyelmen kívül hagyják azokat.

Mi biztosíthatja hát a fennmaradást? A Szentlélekisten működése, amely Krisztus dicsőségét munkálja a világban, az Egyházban: fenntartja, építi, tökéletesíti azt. Éppen az Egyház és a világ ellentétében mutatkozik meg, nyilvánul ki a természetfölötti erő, amely az egyházban rejtőzik. Ezáltal lesz az Isten jele az Egyház a világ számára. A hit számára elegendő biztosítékok az Úr Jézus ígéretei: „A pokol kapui nem vesznek erőt rajta!” (Mt 16). „Én veletek leszek a világ végéig.” (Mt 28,20)

e) Milyen jövő vár az Egyházra?

- A küzdelem fokozódik az Úr Jézus eljövételéig.

Az Úr Jézus nemcsak azt jövendölte meg Egyházáról, hogy fenn fog maradni a világ végéig, hanem azt is, hogy üldözni fogják, és az üldözés egyre hevesebb lesz. Legalábbis az idők végén oly nagy lesz a hívek szorongattatása, hogy még a legállhatatosabbak is megrendülnek, és kísértésbe esnek. „Vigyázzatok, senki félre ne vezessen titeket! Sokan jönnek majd az én nevemben, és azt mondják: én vagyok a Krisztus, és sokat megtévesztenek. Hallotok majd háborúról és háborús hírekről. Vigyázzatok, ne rémüldözzetek! Ennek mind meg kell történnie, de ez még nem a vég. Akkor nemzet nemzet ellen és ország ország ellen támad. Éhínség, dögvész és földrengés lesz itt is, ott is. De mindez a gyötrelmek kezdete. Aztán majd sanyargatnak és megölnék titeket, és miattam gyűlölni fog minden nemzet. Sokan el is tántorodnak hitüktől, elárulják és gyűlölni fogják egymást. Számos hamis próféta támad, és sokat tévedésbe ejtenek. A gonoszság elhatalmasodásával sok szívben kihűl a szeretet, de aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözülni fog. Isten országának pedig ezt az örömhíret hirdetik majd az egész világon, bizonyosságul minden nemzetnek. Csak akkor jön el a vég.” (Mt 24,5-14).

A küzdelem lefolyásáról Szent János apostol kapott kinyilatkoztatást Patmosz szigetén, amelyet a Jelenések könyvében írt le.

Tartalomjegyzék

Ajánlás.....	6
Szerzői tájékoztató.....	7
Bevezetés	8
I. ÉLETÜNK CÉLJA.....	9
1. Mi a célja Istennek az emberrel?.....	10
a) Minek nevezzük a végső találkozást Istennel?	11
b) Miért kell felkészülnünk a találkozásra Istennel?	12
c) Boldogít-e minket az Isten?	12
d) Meghiúsulhat-e az ember életének célja?	12
e) Hogyan tesz boldoggá minket az Isten?.....	13
2. Hogyan készülünk a végső találkozásra Istennel?	14
a) Minek nevezzük a kapcsolatot Istennel?	15
b) Mi a vallás feladata.....	16
c) Ki az igazán, helyesen vallásos ember?	16
d) Ellenkezik-e a vallás a tudománnyal?	16
e) Miben áll Isten és ember tökéletes kapcsolata?.....	17
3. Melyik vallásban valósult meg a kapcsolat Istennel?	18
a) Mikor hiteles, helyes a vallás?	19
b) Mit jelent az, hogy a keresztény vallást az Úr Jézus alapította?	20
c) Melyek az elterjedtebb vallások a keresztény valláson kívül?	20
d) Miben különbözik az Úr Jézus a többi vallás alapítójától?.....	21
e) Melyik keresztény vallás a teljes, hiteles krisztusi vallás?	22
4. Mi a keresztény vallás lényege?.....	23
a) Mi történik a keresztségben?	25
b) Mi szükséges a keresztséghez?	25
c) Mi különbség van a különböző keresztény vallások keresztsége között?	25
d) Hogyan tartozhat az Úr Jézushoz és Egyházához az, aki nincs megkeresztelve?.....	26

e) Miben áll a keresztségi kapcsolat Krisztussal?.....	27
II. AZ ISTEN	28
5. Ki az Isten?.....	29
a) Mit jelent az, hogy Isten az egész világ ura?	31
b) Hány Isten van?	31
c) Honnan ered a sokistenhit (politeizmus)?	31
d) Személyes valóság-e az Isten?	32
e) Mi az istenség lényege?.....	32
6. Milyen az Isten?	33
a) Miben különbözik Isten a teremtett világtól?.....	34
b) Hogyan ábrázoljuk Istent?	34
c) Mi hasonló a világon leginkább Istenhez?	35
d) Mit érnek emberi fogalmaink Istenről?.....	35
e) Mit nevezünk misztériumnak?.....	36
7. Változik-e az Isten?	37
a) Miért örökkévaló az Isten?.....	38
b) Istenen kívül mi örökkévaló?	39
c) Mi marad meg örökké?.....	39
d) Hogyan lehet a végtelenül tökéletes, változhatatlan Isten műve a véges és változó világ?.....	39
e) Miben áll az „idők teljessége” és az „idők vége”?.....	40
8. Hol van az Isten?.....	41
a) Hogyan van jelen Isten a világban?.....	42
b) Egyformán van-e Isten mindenütt jelen?	43
c) Hol van Isten leginkább és hol van legkevésbé jelen?.....	43
e) Miben áll a „szentségi” jelenlét?.....	43
9. Mi hasonló Istenhez leginkább?	45
a) Miben hasonlít lelkünk elsősorban az Istenhez?.....	47
b) Hogyan ismer az Isten és hogyan az ember?	47
c) Hol van az emberi tudás végső határa?	47

d) Hogyan tudja Isten előre azt, ami az ember szabad akaratától is függ?.....	48
e) Hogyan ismeri Isten önmagát?	48
10. Milyen az Isten hatalma?	49
a) Mi a különbség Isten és az ember hatalma között?	50
b) Megsemmisítheti-e Isten a világot?	51
c) Mi az, amit Isten semmiből teremtett, és mi az, amit valamiből alkotott?	51
d) Hogyan fér össze Isten abszolút hatalmával az ember és az angyalok szabad akaratát?.....	52
e) Mit akar az Isten?	52
11. Akarja-e Isten a rosszat?	53
a) Miért rossz az, ami rossz?	54
b) Milyen fajtái vannak a rossznak?.....	55
c) Mi az oka a rossznak?.....	55
d) Miért engedi meg Isten a rosszat?	56
e) Mi a forrása a bűnnek, az emberi gonoszságnak?	56
12. Gondját viseli-e Isten a világnak?.....	57
a) Mit jelent az, hogy Isten gondviselő?	58
b) Mit jelent a kifejezés: bízom a gondviselésben?.....	59
c) Hogyan gondoskodik Isten az emberről?	59
d) Nem ellenkezik-e a gondviselés az ember önállóságával?	59
e) Hogyan gondoskodott Isten a világ üdvösségéről?	60
13. Mi célja Istennek a világgal?	61
a) Mit jelent a dicsőség (glória)?.....	62
b) Miben áll az Isten dicsősége?	62
c) Hogyan valósul a történelemben Isten dicsősége?	63
d) Hogyan szolgálja Isten dicsőségét a bűn és a pusztulás?	63
e) Miben áll Isten dicsőségének teljessége?	64
14. Honnan tudjuk, hogy van Isten?	65
a) Miért tudja megismerni Istent az ember?.....	66
b) Felismerjük-e magunktól is, hogy van Isten?	66

c) Tudtak-e Istenről minden időben és mindenütt az emberek?	67
d) Ha Isten biztosan felismerhető, miért kételkedhetünk benne egyáltalán?	67
e) Mi támasztja alá értelmünk megbízhatóságát Isten létének felismerésében? ..	68
15. Hogyan bizonyítjuk Isten létét?	69
a) Miért keressük egyáltalán a teljes valóságot, mindennek a végső okát?	71
b) Miért nem találhatjuk meg a teljes valóságot, a végső okot a világban?	71
c) Hogyan vélekednek a tudósok Isten létéről?	71
d) Hogyan fogalmazhatjuk meg tudományosan Isten létének bizonyítását?	72
e) Mi szükséges ahhoz, hogy az egy, igaz Istent valóban megismerjük és elismerjük?	73
16. Miért tagadják egyesek Istent?	74
a) Miért haragszanak egyesek Istenre?	75
b) Lehet-e valaki meggyőződéses Isten-tagadó (ateista)?	76
c) Milyen formában fordul elő az Isten-tagadás (az ateizmus)?	76
d) Nem lesz-e a világ mindig hitelenebb?	76
e) Mi csábítja az embert Isten tagadására?	77
17. Hogyan ismerhetjük meg Isten belső életét?	78
a) Kíváncsiak vagyunk-e Istenre?	79
b) Mi a kinyilatkoztatás?	79
c) Szükségünk van-e a kinyilatkoztatásra?	80
d) Miről ismerhető fel a valódi kinyilatkoztatás?	80
e) Történt-e valóban kinyilatkoztatás?	81
18. Hogyan nyilatkoztatta ki magát az Isten?	82
a) Mit jelent az, hogy kinyilatkoztatta önmagát az Isten?	83
b) Mit jelent az, hogy a kinyilatkoztatás az örök élet igéje?	83
c) Milyen formában történt a kinyilatkoztatás?	84
d) Hasznos dolog-e a kinyilatkoztatás földi életünk számára?	84
e) Milyen tudomány foglalkozik a kinyilatkoztatással?	85
19. Mit nyilatkoztatott ki Isten önmagáról?	86
a) Mi egy és mi három az Istenben?	87

b) Mit tanított az Úr Jézus a Szentháromságról?.....	88
c) Milyen téves felfogások alakultak ki a Szentháromságról a történelem folyamán?.....	88
d) Hogyan gondolható el emberi fogalmakkal a Szentháromság belső élete?.....	89
e) Melyek a katolikus hittételek a Szentháromságról?.....	89
20. Mit nyilatkoztatott ki Isten az angyalokról?.....	91
a) Mit nevezünk szellemnek?	92
b) Milyen az angyalok világa?.....	93
c) Hogyan szolgálják Istent az angyalok?	93
d) Hogyan működnek az angyalok a világban, ha a mennyországban, illetve a pokolban vannak?	94
e) Mit tanít az Egyház hivatalosan az angyalokról?.....	94
21. Mit nyilatkoztatott ki Isten a látható világról?	95
a) Mit jelent a teremtés?.....	96
b) Hogyan írja le a Szentírás a teremtést?.....	97
c) Hogyan fejlődik a látható világ?	97
d) Mit mond a természettudomány a világról?	97
e) Mit tanít krisztusi hitünk a látható világról?	98
III. AZ EMBER	99
22. Mit nyilatkoztatott ki Isten az emberről?	100
a) Mit jelent az, hogy Isten gyermekei vagyunk?	101
b) Mi tesz minket Isten gyermekeivé?	102
c) Hogyan alakult istengyermeiségünk története?	102
d) Meghiúsulhat-e Isten szándéka az emberi nemmel?	103
e) Melyek a katolikus hittételek az emberről?	103
23. Mit vár Isten az ő gyermekétől, az embertől?.....	105
a) Mit nevezünk szentnek?	106
b) Hogyan nyilvánul meg az ember szentsége?	106
c) Kiket avat az Egyház szentté?	107
d) Miben kövessük a szenteket?	107

e) Kell-e a szenteket tisztelni?	108
24. Hogyan lehetünk szentekké?	109
a) Mit jelent a teljes egység Istennel?	110
b) Hogyan lehetünk egyek Isten Fiával, Jézus Krisztussal?	111
c) Mikor nevezhetünk valakit „jó embernek”?	111
d) Szentté lehet-e mindenki?	111
e) Miben áll az ember megigazulása?	112
25. Mi a szentek lételeménye?.....	113
a) Mit jelent az hogy „krisztusi” szeretet?	114
b) Hogyan szól a szeretet parancsa?.....	114
c) Mi a szeretet?	115
d) Lehetséges-e az emberszeretet Isten szeretete nélkül és fordítva?.....	115
e) Hogyan valósul meg bennünk a krisztusi szeretet?	116
26. Mi foglalja össze a szeretet követelményeit?.....	117
a) Hogyan keletkezett a Tízparancsolat?	118
b) Változhat-e a Tízparancsolat?	119
c) Mi őrködik bennünk Isten parancsai fölött?	119
d) Hogyan határozhatjuk meg a parancsolatok helyes értelmét és alkalmazásuk helyességét?	119
e) Miben nyilvánul meg az erkölcsi tökéletesség, a tökéletes szeretet állapota?	120
27. Mire kötelez minket Isten első parancsa?	121
a) Hogyan kell imádni az Istent?	122
b) Hogyan kell imádkozni?.....	123
c) Hogyan szolgáljuk Istent?	123
d) Ki vétkezik Isten első parancsa ellen?.....	124
e) Nem ellenkezik-e Isten imádása a személyiség méltóságával?	124
28. Mit tilt meg számunkra Isten második parancsa: Isten nevét hiába ne vedd!?	125
a) Mit nevezünk szent dolognak?	127
b) Ki vétkezik a második parancsolat ellen?	127
c) Miért kell a világot, az életet becsülni?	127

d) Ártatlan szokás-e a káromkodás?.....	128
e) Mi az Isten tulajdonképpeni neve?	128
29. Mire kitélez minket a harmadik parancs: Az Úr napját szenteld meg!?	130
a) Hogyan kell az Úr napját, a vasárnapot és ünnepnapot megszentelni?	131
b) Melyek a keresztény vallás ünnepei?	132
c) Ki vétkezik a harmadik parancsolat ellen?	133
d) Hogyan szenteljük meg az Úr napját, ha a környezetünk pogány?	133
e) Mi teszi teljes értékűvé a vasárnap megszentelését?	134
30. Mire kötelez minket a negyedik parancs: Atyádat és anyádat tiszteld!?	135
a) Milyen előjárókat rendelt az Isten?	137
b) Hogyan kell az előjárót tisztelni?	137
c) Ki vétkezik a negyedik parancsolat ellen?	137
d) Miben áll az előjárók hatalma?	138
e) Mi a normája minden hatalomnak?	138
31. Mit tilt számunkra az ötödik parancs: Ne ölj!?	140
a) Mit jelent az, hogy nem ártunk az életnek?	141
b) Ki vétkezik az ötödik parancs ellen?	142
c) Jogos lehet-e egyáltalán a háború és a halálbüntetés?.....	142
d) Mi jogosít fel minket az önfeláldozásra?.....	143
e) Miben áll az ember élete?	143
32. Mit tilt a hatodik parancs: Ne paráználkodj!?	145
a) Mit nevezünk paráznaságnak?	146
b) Mit jelent a nemi tisztaság?.....	147
c) Ki vétkezik a hatodik parancsolat ellen?	147
d) Miért olyan erős bennünk a nemi ösztön?	148
e) Miben áll a szent szüzesség értéke?	148
33. Mit tilt számunkra a hetedik parancs: Ne lopj!?	150
a) Mit nevezünk magántulajdonnak?	151
b) Ki vétkezik a hetedik parancs ellen?.....	152
c) Mi a magántulajdon forrása és célja?	152

d) Mit jelent a kollektivizmus?	152
e) Miben áll az önkéntes szegénység evangéliumi tanácsa?	153
34. Mit tilt Isten nyolcadik parancsa:	154
a) Mit nevezünk becsületnek?	155
b) Miben áll az ember legfőbb értéke?.....	156
c) Ki vétkezik a nyolcadik parancs ellen?	156
d) Tiszteletben kell-e tartanom mások véleményét?	156
e) Mit követel tőlünk az emberi méltóság tisztelete?	157
35. Mit tilt Isten kilencedik és tízedik parancsa: Felebarátod házastársát ne kívánd! Mások tulajdonát ne kívánd!?.....	158
a) Melyek a főbb bűnös kívánságok?	159
b) Ki vétkezik bűnös kívánsággal?	160
c) Miben áll a keresztény aszkézis?.....	160
d) Nem jelent-e élettágadást a keresztény aszkézis?	160
e) Mi tette az emberi természetet rosszra hajlóvá?	161
36. Mi rontotta meg életünket?	162
a) Mi a bűn?.....	163
b) Egyforma-e minden bűn?	163
c) Miben áll az áteredő bűn?	164
d) Nem ellenkezik-e egymással a bűn és a szabad akarat fogalma?	164
e) Hogyan rontotta meg a bűn az egész világot?.....	164
37. Mi a halálos bűn?.....	166
a) Mikor szegjük meg szándékosan Isten akaratát?.....	167
b) Hányfélék a halálos bűnök?.....	168
c) Mi figyelmeztet minket a bűn veszélyére és jelenlétére?	168
d) Érdemes-e kutatni Isten akaratát?	168
e) Miért ellenkezik az ember Istennel?	169
38. Mi a bocsánatos bűn?	170
a) Mikor tökéletlen az engedelmisségünk?	171
b) Melyek a leggyakoribb bocsánatos bűnök?	171

c) Miért veszedelmesek a bocsánatos bűnök?	172
d) El tudjuk-e kerülni a bocsánatos bűnöket?	172
e) Kiről tudjuk az emberek közül, hogy a bocsánatos bűnöktől is egészen mentes volt?	173
39. Mi a bűn következménye?.....	174
a) Miért pusztít a bűn?	175
b) Miért hasonló a bűnhődés a börtönhöz?.....	176
c) Hogyan bűnhődik az emberiség az első bűn miatt?	176
d) Igaz-e, hogy az ártatlan szenved, a bűnösnek meg jól megy sora?.....	176
e) Miért szenvedett az Úr Jézus és a Szűzanya?	177
40. Visszatérhet-e a bűnös Istenhez?	178
a) Hogyan várakozik Isten a bűnösre?.....	180
b) Van-e olyan bűn, amire nincs bocsánat?	180
c) Mire kötelez minket az isteni megbocsátás?.....	180
d) Jobban jár-e az, aki csak a halálos ágyán tér meg?.....	181
e) Mit tesz Isten a megtérő bűnösrel?.....	181
41. Mikor ítélkezik felettünk az Isten?	182
a) Kinek adta át a mennyei Atya saját hírtű hatalmát?.....	184
b) Megváltozhat-e az isteni ítélet?	184
c) Hogyan ítélkezik felettünk az Úr Jézus?.....	184
d) Nem ellenkezik-e Isten irgalmával az Ítélet?.....	185
c) Mi történik az utolsó Ítéleten?.....	185
42. Mi történik a világ végén?	186
a) Hogyan pusztul el a világ?.....	187
b) Mikor jön el az Úr jézus?	188
c) Milyen jelek előzik meg Jézus második eljövetelét?.....	188
d) Nem ellenkezik-e a tudománnyal a világ végének a hite?.....	188
e) Milyen lesz az „új világ”?	189
43. Kik jutnak a pokolba?.....	190
a) Kik haragszanak Istenre?	191

b) El lehet-e kárhozni egyetlen bűn miatt?	192
c) Milyen a kárhozatos lelkű ember?	192
d) Elkárhozik-e valaki egyáltalán?	192
e) Mi a megszállottság?	193
44. Miben áll az örök kárhozat?	194
a) Miért szenvednek a kárhozottak a pokolban?	195
b) Miféle tűz a pokol tüze?	196
c) Egyformán szenved-e minden kárhozott a pokolban?	196
d) Hogyan egyeztethető össze a pokol Isten jóságával?	196
e) Melyek a hittételek a pokolról?	197
45. Kik jutnak a tisztítótűzbe?	198
a) Miben áll a tisztítótűz (purgatórium)?	200
b) Sokan kerülnek a tisztítótűzbe?	200
c) Hogyan lehet elkerülni a tisztítótűzet?	200
d) Érdeemes-e elkerülni a tisztítótűzet?	201
e) Hogyan nyerhetjük el a teljes bűcsút?	201
46. Mi vár a lelkekre a tisztítótűzben?	202
a) Miben áll a tisztítótűz szenvedése?	203
b) Meddig tart a tisztítótűz szenvedése?	203
c) Hogyan segíthetünk a tisztítótűzben szenvedő lelkeken?	204
d) Honnan veszi az Egyház a tisztítótűzről szóló tanítását?	204
e) Melyek a tisztítótűzről szóló hittételek?	205
47. Kik jutnak közvetlenül a mennyországba?	206
a) Miben áll a szeretet adóssága?	207
b) Hogyan áldozhatjuk fel magunkat Istenért?	208
c) Milyen az „üdvös lelkület”?	208
d) Tudjuk-e valakiről biztosan, hogy a mennyországba jutott?	208
e) Biztosak lehetünk-e saját üdvösségünk felől?	209
48. Miben áll az ember örök üdvössége?	210
a) Mit jelent az élet teljes közössége?	211

b) Egyformán boldog-e mindenki a mennyországban?	211
c) Lehetséges-e a bűn és a szenvedés a mennyországban?	212
d) Mi hasonló az üdvösség öröméhez földi életünkben?	212
e) Melyek a hittételek a mennyországról?.....	212
49. Akarja-e Isten minden ember üdvösségét?	214
a) Mit jelent az, hogy Isten mindenki üdvösségét akarja?	215
b) Mi szükséges az üdvösséghez az ember részéről?	216
c) Miért kárhozik el, aki elkárhozik?	216
d) Kárhoztat-e Isten valakit eleve a pokolra?	216
e) Mit tanít az Egyház a predestinációról?	217
IV. ÜDVÖSSÉGÜNK FORRÁSA: JÉZUS KRISZTUS.....	218
A. JÉZUS KRISZTUS A TÖRTÉNELEMBEN	218
50. Hogyan gondoskodott gyermekeiről a mennyei Atya?.....	219
a) Hogyan jött közénk az Isten egyszülött Fia?.....	220
b) Milyen hatalmat kapott az Úr Jézus a mennyei Atyától?	221
c) Várta-e az emberiség Jézus Krisztust?.....	221
d) Bizonyos-e, hogy Jézus Krisztus az Isten küldötte, akire az emberiség várt?.....	222
e) Miben áll az Isten Fiának küldetése, vagyis „misszió”-ja?	222
51. Kicsoda Jézus Krisztus?	223
a) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus Isten egyszülött Fia?	224
b) Mióta létezik az Isten Fia?	225
c) Hogyan lett emberré az Isten Fia?	225
d) Nincs-e ellentmondás az „istenség” és a származás vagy „születés” fogalmak között?.....	226
e) Melyek a hittételek Jézus Krisztusról?.....	226
52. Jézus Krisztus Isten, vagy ember?.....	228
a) Hogyan kell tisztelni Jézus Krisztust?.....	229
b) Melyek az Úr Jézus nevei?	229
c) Hogyan egyesült az Úr Jézusban az Isten és az ember?.....	230
d) Hogyan lehet valaki ember anélkül, hogy emberi személy lenne?.....	230

e) Miért lett az Isten Fia emberré?	231
53. Ki az Úr Jézus atyja?	233
a) Ki az Atyaisten?	234
b) Láttá-e már valaki az Atyát?	234
c) Milyen értelemben Atyánk nekünk az Atyaisten, és milyen értelemben az Úr Jézusnak?	235
d) Egyenrangú személy-e az Atyaisten és a Fiúisten?	236
e) Miképpen atyja az Úr Jézusnak az Atyaisten?	236
54. Ki volt az Úr Jézus nevelőatyja?	238
a) Mit jelent az, hogy Szent József nevelő atyja az Úr Jézusnak?	239
b) Kik voltak Szent József ősei?	239
c) Mit tudunk Szent József életéről?	240
d) Valódi házasság volt-e Szűz Mária és Szent József kapcsolata?	241
e) Milyen tisztelet illeti meg Szent Józsefet?	242
55. Ki volt az Úr Jézus édesanyja?	243
a) Mit jelent az, hogy Szűz Mária édesanyja az Úr Jézusnak?	244
b) Melyek a Szűzanya ünnepei?	244
c) Mit tudunk a Szűzanya életéről?	245
d) Nevezhetjük-e a Szűzanyát Isten anyjának?	246
e) Melyek a Szűzanyáról szóló hittételek	247
56. Hogyan készítette elő Isten az Úr Jézus jövetelét?	248
a) Miben áll az Ószövetség?	249
b) Hogyan jött létre az Ószövetség?	250
c) Milyen volt az Ószövetség vallási és erkölcsi felfogása?	252
d) Nem ellenkezik-e az Ószövetség szelleme Isten jóságával?	253
e) Elérte-e célját az Ószövetség?	253
57. Kik voltak Jézus jelesebb ősei?	255
a) Mi volt az Úr Jézus kiválasztott őseinek a feladata?	256
b) Hogyan választotta ki Isten az Úr Jézus őseit?	257
c) Szentek voltak-e az Úr Jézus ősei?	258

d) Lehet-e tudományosan igazolni az Úr Jézus leszármazását?.....	259
e) Hogyan üdvözültek az ószövetségi szentek?.....	260
58. Ki voltak az Úr Jézus előhírnökei?.....	261
a) Mi volt Isten hírnökeinek a feladata?	262
b) Kik voltak a próféták?.....	263
c) Mit jövendöltek meg a próféták az Úr Jézusról?.....	263
d) Nincs-e ellentmondás a jövendölések között?.....	264
e) Felismerhető volt-e a Messiás a jövendölések alapján?.....	265
59. Mi tartalmazza az Ószövetség történetét?	267
a) Kinek a műve az ószövetségi Szentírás?	268
b) Mit jelent az, hogy a Szentírásban nem lehet tévedés?	268
c) Melyek az ószövetségi szent könyvek?.....	269
d) Nem került-e összeütközésbe az ószövetségi Szentírás a tudománnyal?	269
e) Mit nyilatkoztatott ki Isten az Ószövetségben?	270
60. Mikor született az Úr jézus?.....	271
a) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus születését?.....	272
b) Mit jövendöltek a próféták az Úr Jézus születésének időpontjáról?	273
c) Milyen volt a világ képe, amikor az Úr Jézus született?	274
d) Időszámításunk kezdetén született-e valóban az Úr Jézus?	275
e) Miben áll az idők „teljesség”-nek értelme?	277
61. Hol született az Úr Jézus?	278
a) Hogyan született meg a kis Jézus?	279
b) Mit jövendöltek a próféták az Úr Jézus születésének helyéről?.....	280
c) A földnek milyen táján, melyik országban született a kis Jézus?.....	280
d) Vannak-e helyszíni, tudományos dokumentumai Palesztinában az Úr Jézus életének?.....	281
e) Milyen emlékek hirdetik Palesztinában az Úr Jézus életét?	282
62. Hogyan élt az Úr Jézus?	284
a) Miben különbözött az Úr Jézus élete a mi életünkötől?	285
b) Miért várt az Úr Jézus a tanítással harmincéves koráig?.....	286

c) Kinek tartották az Úr Jézust az emberek?	286
d) Vádolhatta-e valaki bűnről az Úr Jézust?	287
e) Hogyan fejlődött ki az Úr Jézus messiási és istenfíúi öntudata?	288
63. Hogyan tanított az Úr Jézus?	290
a) Kinek a nevében tanított az Úr Jézus?	291
b) Milyen nyelven beszélt az Úr Jézus?.....	292
c) Milyen volt az Úr Jézus tanításának hatása?	292
d) Vannak-e ellentmondások az Úr Jézus tanításában?.....	293
e) Miért olyan homályos és „érthetetlen” sok helyen az Úr Jézus tanítása?	294
64. Mit tanított az Úr Jézus?.....	295
a) Hogyan nevezzük az Úr Jézus tanítását?.....	296
b) Hinni kell-e mindent, amit az Úr Jézus tanított?	296
c) Miért igaz az Úr Jézus tanítása?.....	297
d) Lehet-e követni az Úr Jézus tanítását?.....	297
e) Miről szól az Úr Jézus tanítása, vagyis a kinyilatkoztatás?	298
65. Melyek az Úr Jézus főbb beszédei?.....	300
a) Miről beszél az Úr Jézus főbb beszédeiben?	301
b) Hol találjuk meg az Úr Jézus főbb beszédeit?	302
c) Melyek még az Úr Jézus ránk maradt beszédei?	302
d) Hogyan maradtak ránk az Úr Jézus beszédei?	303
e) Honnan tudhatjuk az Úr Jézus szavainak helyes értelmét?	304
66. Hol találjuk meg az Úr Jézus tanításának rövid összefoglalását?	305
a) Mit tartalmaz az Apostoli hitvallás?.....	306
b) Hogyan mutatta be az Úr Jézus az Atyát?.....	306
c) Melyek a Szentlélek misztériumai?.....	307
d) Hogyan épül a keresztény élet a Szentháromság titkára?	307
e) Milyen teológiai irányzatok vannak a kereszténységben?	308
67. Hogyan bizonyította az Úr Jézus, hogy igazat mond?.....	310
a) Mit nevezünk jövendölésnek és csodának?	311

b) Volt-e az Úr Jézusnak más szándéka is a csodákkal azonkívül, hogy magát igazolja?.....	312
c) Miért tesz az Isten napjainkban is jövendöléseket és csodákat?	312
d) Fel lehet-e ismerni a valódi csodát?.....	313
e) Miből fakad a Krisztusba vetett hit meggyőződése?	314
68. Melyek voltak az Úr Jézus főbb csodái?.....	315
a) Melyik volt az Úr Jézus legfőbb csodája?.....	316
b) Milyen fajtái vannak a csodáknak?	316
c) Milyen csodák történtek az Úr Jézus óta az Egyház életében?	317
d) Miért nem tesz Isten csodát az emberek kívánsága szerint?	319
e) Milyen csodák lesznek az Antikrisztus „csodái”?	319
69. Mit jövendölt meg az Úr Jézus?	321
a) Miért jövendölt az Úr Jézus?	322
b) Beteljesedett-e az Úr Jézusnak minden jövendölése?	323
c) Vannak-e ma is jövendölések?.....	323
d) Meg lehet-e különböztetni a valódi jövendölést a babonás jóslásoktól?.....	325
e) Mi a Jelenések könyvének (Apokalipszis) értelme?	326
70. Kiket választott ki az Úr Jézus hívei közül?.....	327
a) Miért választotta ki az Úr Jézus az apostolokat?.....	328
b) Kik voltak az apostolok?.....	329
c) Megfeleltek-e hivatásuknak, illetve küldetésüknek az apostolok?	329
d) Hogyan lett Szent Pál apostollá?.....	331
e) Milyen kiváltságuk van az apostoloknak az Úr Jézus Egyházában?.....	332
71. Kik voltak az Úr Jézus hívei?.....	333
a) Kik szerették meg az Úr Jézust?.....	334
b) Kiket említ a Szentírás úgy, mint az Úr Jézus hűséges barátait?	335
c) Mit vártak az Úr Jézustól azok, akik szerették Őt?.....	335
d) Nem csalódtak-e az Úr Jézusban hívei?.....	336
e) Egyformán szeretett-e az Úr Jézus mindenkit?	337
72. Kik voltak az Úr Jézus ellenségei?.....	338

a) Kik gyűlölték meg az Úr Jézust?	339
b) Kiket emlegetnek az evangéliumok úgy, mint az Úr Jézus ellenségeit?.....	339
c) Mire törekszik az istengyűlölet?	340
d) Lehetséges-e az, hogy valaki tudatlanságból, tévedésből, sőt jó szándékkal volt az Úr Jézus ellensége?	341
e) Gyűlölt-e valakit az Úr Jézus?	341
73. Hogyan szenvedett értünk az Úr Jézus?.....	343
a) Miért szenvedett az Úr Jézus?	344
b) Hogyan őrizzük az Úr Jézus kínszenvedéseinek emlékét?	344
c) Hol találjuk meg az Úr Jézus kínszenvedésének történetét?	345
d) Kétségbeesett-e az Úr Jézus a kereszten?	346
e) Boldog volt-e az Úr Jézus a keresztfán?.....	347
74. Hogyan halt meg az Úr Jézus?.....	348
a) Mi történt az Úr Jézus halálakor?.....	349
b) Hogyan temették el az Úr Jézust?.....	350
c) Mikor emlékezünk az Úr, Jézus szenvedésére és halálára?.....	350
d) A sátán győzelmét hirdeti-e az Úr Jézus kereszthalála?	351
e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus kereszthalálával váltotta meg a világot?.....	351
75. Hogyan támadt fel az Úr Jézus?	352
a) Miben áll a feltámadás?.....	353
b) Hogyan zajlott le a feltámadás eseménye?.....	353
c) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus feltámadását?	355
d) Biztosan feltámadt-e az Úr Jézus?	355
e) Milyen tulajdonságai vannak a feltámadt testnek?	356
76. Kiknek jelent meg az Úr Jézus feltámadása után?	358
a) Meggyőződtek-e az apostolok arról, hogy az Úr Jézus valóban feltámadt? ..	359
b) Hol tartózkodott az Úr Jézus feltámadása után?	359
c) Hol és kinek jelent meg az Úr Jézus feltámadása után?	360
d) Miért nem jelenik meg az Úr Jézus mindenkinek, hogy bárki meggyőződhessen feltámadásáról?.....	362
e) Milyen intézkedéseket tett az Úr Jézus feltámadása után?.....	362

77. Hogyan ment az Úr Jézus a mennybe?.....	365
a) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus a mennybe ment?	366
b) Mikor ünnepeljük az Úr Jézus mennybemenetelét?.....	366
c) Milyen ígéretet tett az Úr Jézus mennybemenetele előtt?.....	367
d) Sikerral járt-e az Úr Jézus küldetése a földön?.....	368
e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus „ül” a mindenható Atyaisten jobbjára felől?... 368	
78. Hogyan küldte el az Úr Jézus a Szentlelket?	370
a) Miért küldte el az Úr Jézus a Szentlelket?	371
b) Ki a Szentlélek?	371
c) Melyek voltak a pünkösd csodajelek?.....	372
d) Nem az Úr Jézus „szelleme” csupán a Szentlélek?	373
e) Mit jelent az, hogy az Úr Jézus „küldi” a Szentlelket?.....	373
B. JÉZUS KRISZTUS A EGYHÁZBAN	374
79. Hogyan maradt közöttünk az Úr Jézus?	375
a) Hol találjuk meg az Úr Jézust?	376
b) Hol van az Úr Jézus Egyháza?.....	377
c) Szüksége van-e mindenkinek az Egyházra?.....	377
d) Miről ismerhető fel az Úr Jézus Egyháza?.....	378
e) Hogyan van jelen az Úr Jézus az Egyházban?.....	379
80. Mi az Egyház?	380
a) Mi teszi az Egyházat egységes, élő szervezetté?	381
b) Mihez lehet hasonlítani az Egyházat?	382
c) Mi az Egyház célja, feladata a világban?.....	383
d) Vannak-e hibák az Egyházban?	384
e) Hányféle állapota van az Egyháznak?.....	384
81. Mi az Egyház küldetése elsősorban?.....	386
a) Hogyan tanúskodik az Egyház Krisztusról?	387
b) Mit örökölt az Úr Jézustól az Egyház?	387
c) Milyen ígéretet tett az Úr Jézus az Egyháznak?	388
d) Van-e az Egyházhoz hasonló intézmény a világtörténelemben?.....	388

e) Mi képesíti az Egyházat küldetése teljesítésére?	389
82. Kik az Egyház tagjai?	390
a) Mi kapcsol minket az Úr Jézushoz és Egyházához?	391
b) Mi szakít el minket az Úr Jézustól, vagyis az Egyháztól?	392
c) Miben áll a krisztusi hit?	392
d) Lehet-e mindenki az Egyház tagja?	393
e) Milyen jogai és kötelességei vannak az Egyház tagjainak?	393
83. Milyen hatalmat kaptak az Úr Jézustól az apostolok és utódaik, a püspökök?	395
a) Miben áll az apostolok hatalma?	396
b) Mikor és hogyan adta át az Úr Jézus apostolainak és utódainak a közvetítés hárszmas hatalmát?	396
c) Hogyan szolgálja a papság a földi életet?	397
d) Visszaélt-e hatalmával a papság a történelem folyamán?	398
e) Kik, hogyan részesednek a papi hatalomban?	398
84. Hogyan gyakorolják hatalmukat a püspökök?	400
a) Kik segítik a püspököket munkájukban?	401
b) Kik lehetnek áldozópapok?	401
c) Milyen az egyházmegye szervezete?	402
d) Rábízhatjuk-e magunkat nyugodtan a főpásztor püspökre?	402
e) Hogyan működik a püspöki kollégium?	403
85. Milyen sajátos hatalmat kapott az Egyház látható feje, a pápa?	404
a) Mit jelent az, hogy a pápa tévedhetetlen?	405
b) Mikor és hogyan adta át az Úr Jézus Péter apostolnak és utódainak a legfőbb hatalmat?	406
c) Miben áll a pápa legfőbb kormányzó hatalma?	406
d) Abszolút hatalom-e a pápa hatalma?	407
e) Hogyan száll át a pápai hatalom az utódra?	408
86. Hogyan működik az Egyház?	409
a) Hogyan végzi feladatát az Egyház?	410
b) Mit jelent a „hatalom” az Egyházban?	410
c) Ki taníthat az Egyházban tévedésmentesen?	411

d) Hogyan kormányoz az Egyház?.....	412
e) Hogyan szenteli meg híveit az Egyház?	413
87. Hol találjuk meg az Egyház közösségét?.....	415
a) Mi a szentmise?.....	416
b) Hogyan jelenik meg az Úr Jézus a szentmisében?.....	416
c) Hogyan kell a szentmisében részt venni?.....	417
d) Mit jelent „misét mondani”?	417
e) Melyek a szentmise gyümölcsei?	418
C. JÉZUS KRISZTUS A LELKEKBEN.....	420
88. Mit jelent a keresztény vagy krisztusi élet?.....	421
a) Mit jelent az, hogy keresztények vagyunk?	422
b) Mit jelent a katolikus kereszténység?.....	422
c) Mit jelent a „szektás” kereszténység?	423
d) Hogyan valósul meg a teljes egység Krisztussal?	423
e) Miben áll a „misztikus” egység Krisztussal?	424
89. Hogyan jön létre a teljes egység Krisztussal?.....	425
a) Mik a szentségek?	426
b) Hány szentség van?	427
c) Szükségesek-e a kegyelmi eszközök az üdvösséghez?.....	427
d) Mikor és hogyan rendelte az Úr Jézus a kegyelmi eszközöket?.....	428
e) Hányféle teljesítményük (effektusuk) van a kegyelmi eszközöknek?	429
90. Hogyan egyesít minket Krisztussal a keresztség szentsége?	430
a) Hogyan születünk újjá a keresztség szentségében?.....	432
b) Hogyan történik a kereszttelés?.....	432
c) Mire kötelez és mire jogosít fel minket a keresztség?.....	433
d) Helyes dolog-e a csecsemők megkeresztelése?	433
e) Miben áll a keresztség szentségi kegyelme?	434
91. Hogyan egyesít minket Krisztussal a bérálás szentsége?	436
a) Miért bérálkozunk?.....	437
b) Hogyan történik a bérálás?	437

c) Hogyan működik a Szentlélek a lelkekben és a világban?.....	438
d) Valóban megerősít-e minket a bérmálás szentsége?	439
e) Miben áll a bérmálás szentségi kegyelme?	441
92. Hogyan egyesít minket Krisztussal az Oltáriszentség?.....	442
a) Mi az Oltáriszentség, más szóval Eukarisztia?	443
b) Hogyan rendelte az Úr Jézus az Oltáriszentséget?	444
c) Melyek a szentáldozás hatásai?	444
d) Mit szól a természettudomány az Oltáriszentség titkához?	446
e) Milyen helyet foglal el az Oltáriszentség az Egyház életében?.....	447
93. Hogyan egyesít minket Krisztussal a bűnbánat szentsége?	449
a) Mi történik a szentgyónásban?	450
b) Hogyan rendelte az Úr Jézus a bűnbánat szentségét?.....	451
c) Milyen kegyelmi hatások forrása a bűnbánat szentsége?	451
d) Miért idegenkednek az emberek a gyónástól?.....	452
e) Miben áll a gyónás szentségi kegyelme?.....	453
94. Hogyan egyesít minket Krisztussal a betegek szentsége?	454
a) Hogyan segít a beteg az Úr Jézus a betegek szentségében?	455
b) Honnan tudjuk, hogy az Úr Jézus rendelte a betegek szentségét?.....	456
c) Szükséges-e az üdvösséghez a betegek szentsége?	456
d) Lehet-e tapasztalni a szent kenet gyógyító hatását?	457
e) Miben áll a szent kenet sajátos szentségi kegyelme?.....	458
95. Hogyan egyesít minket Krisztussal az egyházi rend szentsége?.....	459
a) Hogyan lesz valaki pappá?	461
b) Hogyan rendelte az Úr Jézus az egyházi rend szentségét?	461
c) Milyen az igazi pap?	461
d) Miért nem házasodnak a papok?	462
e) Miben áll az egyháztrend sajátos, szentségi kegyelme?	463
96. Hogyan egyesít minket Krisztussal a házasság szentsége?.....	464
a) Mi a házasság szentsége?.....	466
b) Hogyan tette az Úr Jézus a házasságot szentségé?.....	466

c) Mi a házasság célja és törvénye?	466
d) Megvalósítható-e a „keresztény” házasság?	467
e) Melyek a házasság legveszedelmesebb buktatói?	468
97. Hogyan szentel meg minket az Egyház a szentelmények által?	470
a) Mik a szentelmények?	471
b) Melyek a fontosabb szentelmények?	471
c) Szükséges-e a szentelmények használata?	472
d) Nem veszélyeztetik-e a szentelmények „külsőségei” a vallás lényegét?.....	472
e) Mi a különbség a szentségek és a szentelmények között?	473
98. Mi igazolja az Egyházat, mint tanút és tanúságtételét az Úr Jézusról?.....	474
a) Kik írták le az Úr Jézus életét és tanítását?	475
b) Ki magyarázza meg nekünk azt, amit nem értünk a Szentírásban?	476
c) Mit jelent az, hogy a Szentírás sugalmazott és tévedés nélküli?	476
d) Hitelt érdemel-e történetileg az újszövetségi Szentírás?	476
e) Melyik tudomány foglalkozik a Szentírással?.....	478
99. Milyen az Egyház sorsa a világban?	479
a) Miért üldözi a világ az Úr Jézust?.....	480
b) Hogyan üldözik az Egyházat?	480
c) Melyek voltak az Egyház küzdelmének főbb korszakai?	481
d) Van-e jövője az Egyháznak?.....	482
e) Milyen jövő vár az Egyházra?.....	483